

ΔΕΛΤΙΟΝ ΕΝΩΣΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

Α' ΤΡΙΜΗΝΟ 2001

Εκδότης
ΧΡΗΣΤΟΣ ΓΚΟΡΤΣΟΣ
Γενικός Γραμματέας
Ενώσης Ελληνικών Τραπεζών

Συντακτική Επιτροπή
ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΑΛΕΞΑΚΗΣ
Αναπληρωτής Καθηγητής
Πανεπιστημίου Αθηνών
ΜΑΡΘΑ ΔΕΡΤΙΑΗ
Σύμβουλος της ΕΕΤ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΟΚΚΟΜΕΛΗΣ
Σύμβουλος της ΕΕΤ

ΚΩΣΤΑΣ ΚΩΣΤΗΣ
Αναπληρωτής Καθηγητής
Πανεπιστημίου Αθηνών
ΓΙΩΡΓΟΣ ΜΙΧΑΛΟΠΟΥΛΟΣ
Λέκτορας Πανεπιστημίου Αθηνών
ΚΩΣΤΑΣ ΣΥΡΙΟΠΟΥΛΟΣ
Επίκουρος Καθηγητής
Πανεπιστημίου Μακεδονίας

Υπεύθυνη Σύνταξης
ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΜΑΝΙΑΤΗ

Υπεύθυνη Έκδοσης
Καλλιτεχνική Επιμέλεια
ΕΛΣΗ ΤΣΟΥΤΗ

Εξώφυλλο
ΑΝΝΑ ΚΑΤΣΟΥΛΑΚΗ

Υπεύθυνη Διανομής
ΝΑΤΑΣΣΑ ΣΠΗΛΙΟΠΟΥΛΟΥ

Ηλεκτρονική Επεξεργασία Κειμένων
ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΗΛΙΟΠΟΥΛΟΥ
ΓΙΑΝΝΗΣ ΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

Δόρυθωση Δοκιμών
ΧΑΡΙΣ ΓΚΟΤΖΗ

Διαχωρισμοί-Φίλμ
MEMIGRAF

Μοντάζ
ΤΑΚΗΣ ΚΟΔΕΛΛΑΣ

Εκτύπωση, Βιβλιοδεσία
Α. ΑΝΔΡΕΟΥ ΑΕ

ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ ΔΡΧ. 1

Από την αρχή του έτους η χώρα μας είναι μέλος της ευρωζώνης και έχει εισαγάγει το ευρώ ως επίσημο νόμισμα σε λογιστική μορφή. Βρισκόμαστε στην τελική φάση ενός μεγάλου ευρωπαϊκού εγχειρήματος, που δύο δεκαετίες πριν αποτελούσε προσδοκία μιας μικρής ομάδας οραματιστών.

Το τραπεζικό σύστημα της Ελλάδας, τοποθετημένο από τη φύση του στο κέντρο της οικονομικής ζωής, διαδραματίζει κρίσιμο ρόλο στην προετοιμασία της χώρας για την υποδοχή του ευρώ και σε φυσική μορφή από την 1η Ιανουαρίου 2002. Η Ένωση Ελληνικών Τραπεζών συνεργάζεται αδιάκοπα τόσο με τα μέλη της όσο και με φορείς – κρατικούς και μη, εθνικούς και ευρωπαϊκούς – για τον έγκαιρο προγραμματισμό όλων των ενεργειών προσαρμογής και την αποτελεσματική επίλυση των πολυάριθμων ζητημάτων που ανακύπτουν, ώστε η αρχή του 2002 να βρει τις τράπεζες έτοιμες να λειτουργήσουν ομαλά στις νέες συνθήκες.

Το παρόν τεύχος του Δελτίου της ΕΕΤ είναι αφιερωμένο στο μεγάλο αυτό θέμα. Μέσα από άρθρα διακεκριμένων προσωπικοτήτων του εποπτικού και χρηματοπιστωτικού συστήματος της Ελλάδας, συζήτηση στρογγυλής τράπεζης με επιφανείς προσκεκλημένους, αλλά και πολύπλευρη ανάλυση του θεμελιώδους νόμου 2842/2000 από έμπειρους νομικούς και οικονομολόγους, επιχειρείται μια ουσιαστική συμβολή στην ενημέρωση των αναγνωστών του γύρω από το ευρώ. Παράλληλα, για διευκόλυνση των ενδιαφερομένων, αλλά και για την πληρέστερη παρουσίαση του θέματος, παρατίθεται αυτούσιο το ΦΕΚ όπου δημοσιεύτηκε ο νόμος 2842, κοινοτικοί Κανονισμοί σε σχέση με την εισαγωγή του ευρώ, το Παράρτημα του Κώδικα Τραπεζικής Δεοντολογίας σχετικά με τις τραπεζικές χρεώσεις για τη μετατροπή σε ευρώ, καθώς και άλλα επίσημα κείμενα της Πολιτείας.

Χρήστος Γκόρτσος
Γενικός Γραμματέας
της Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ Ε.Ε.Τ.
Σόλωνος & Μασσαλίας 1 • 106 80 Αθήνα
Τηλ. Κέντρο 3386.500 • Fax 3386.596
E-mail: eet@eexi.gr

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ: Τηλ 3386.400
Fax 3618.714 / 3613.842 • E-mail: eettrain@otenet.gr

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΚΥΡΙΑ ΑΡΘΡΑ

σελίδες 5 - 16

ΛΟΥΚΑΣ ΠΑΠΑΔΗΜΟΣ, Διοικητής της Τράπεζας της Ελλάδος
Το ευρώ, η ελληνική οικονομία και το τραπεζικό σύστημα (σελ. 5-13)

ΘΕΟΔΩΡΟΣ Β. ΚΑΡΑΤΖΑΣ, Πρόεδρος Ενωσης Ελληνικών Τραπεζών
Ελληνική οικονομία και τραπεζικό σύστημα στην εποχή του ευρώ (σελ. 14-16)

ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΕΥΡΩ

σελίδες 17 - 27

Γ. Α. ΣΤΟΥΡΝΑΡΑΣ, Πρόεδρος Εμπορικής Τράπεζας της Ελλάδος
Η μετάβαση στο ευρώ σε φυσική μορφή: Επισημάνσεις και Προετοιμασία
(σελ. 17 - 19)

Π. ΑΛΕΞΑΚΗΣ, Πρόεδρος Χρηματιστηρίου Αθηνών
Επιπτώσεις του ευρώ στην ελληνική κεφαλαιαγορά (σελ. 20 - 21)

Π. ΚΑΡΕΛΛΑΣ, Πρόεδρος Εμπορικού Συλλόγου Αθηνών
Ευρώ και εμπόριο: η πρόκληση της εποχής μας (σελ. 22 - 27)

ΤΟ ΕΥΡΩ ΚΑΙ Ο ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ

σελίδες 29 - 49

Συζήτηση Στρογγυλής Τραπέζης

Συμμετέχουν: Δ. ΜΟΣΧΟΣ, Οικονομικός Σύμβουλος της Εμπορικής Τράπεζας
της Ελλάδος

Β. ΜΠΑΛΛΗΣ, Αναπληρωτής Διευθύνων Σύμβουλος EFG –
Eurobank – Ergasias

Ν. ΠΑΛΑΙΟΚΡΑΣΣΑΣ, Μέλος Συμβουλίου Νομισματικής
Πολιτικής της Τράπεζας της Ελλάδος

Α. ΤΑΜΒΑΚΑΚΗΣ, Υποδιοικητής της Εθνικής Τράπεζας Ελλάδος

D. WATSON, Διευθύνων Σύμβουλος της Τράπεζας Πειραιώς

Συντονίζει ο: Χ. ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΕΕΤ

σελίδες 51 - 56

Η Ένωση Ελληνικών Τραπεζών και το ευρώ (σελ. 51 - 53)

Κώδικας Δεοντολογίας για τις τραπεζικές χρεώσεις – Παράρτημα 1:

Διατάξεις σχετικά με τις τραπεζικές χρεώσεις για τη μετατροπή σε ευρώ (σελ. 67 - 73)

ΕΙΔΙΚΟ ΕΝΘΕΤΟ ΓΙΑ ΤΟ ΕΥΡΩ

σελίδες E/1 - E/94

Το θεσμικό πλαίσιο του ευρώ:

Νόμος 2842/2000 (σελ. 4 - 9)

Κανονισμοί του Συμβουλίου: 1103/97 • 974/98 • 2866/98 • 1478/2000 (σελ. 10 - 20)

Ανάλυση κατ' άρθρο του Νόμου 2842/2000 (σελ. 21 - 76)

Υπουργική Απόφαση Ζ1-412 (σελ. 77 - 79)

Κοινοποίηση των Διατάξεων του Ν.2842/2000 (σελ. 80 - 89)

Ηλεκτρονικές διευθύνσεις για το κοινό νόμισμα (σελ. 90 - 94)

*Τα δημοσιευόμενα άρθρα εκφράζουν
τις προσωπικές απόψεις των αρθρογράφων*

βρείτε μας στο
Internet

<http://www.hba.gr>

Διοίκηση ΕΕΤ

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

ΠΡΟΕΔΡΟΣ

ΘΕΟΔΩΡΟΣ Β. ΚΑΡΑΤΖΑΣ
Διοικητής Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος

ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΙ

ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ
Πρόεδρος Alpha Bank

ΓΙΑΝΝΗΣ ΣΤΟΥΡΝΑΡΑΣ
*Πρόεδρος και Διευθύνων Σύμβουλος
Εμπορικής Τράπεζας της Ελλάδος*

ΜΕΛΗ

ΠΕΤΡΟΣ ΛΑΜΠΡΟΥ
Διοικητής Αγροτικής Τράπεζας της Ελλάδος

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΝΑΝΟΠΟΥΛΟΣ
Διευθύνων σύμβουλος Τράπεζας EFG Eurobank Ergasias

ΜΙΧΑΛΗΣ ΣΑΛΛΑΣ
Πρόεδρος Τράπεζας Πειραιώς

ΧΡΗΣΤΟΣ ΣΟΡΩΤΟΣ
Γενικός Διευθυντής της Citibank

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΣΜΑΣ
*Διοικητής Ελληνικής Τράπεζας
Βιομηχανικής Αναπτύξεως*

ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΑΝΟΣ
Πρόεδρος και Διευθύνων Σύμβουλος Γενικής Τράπεζας

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΤΑΜΟΥΛΗΣ
Πρόεδρος και Διευθύνων Σύμβουλος Τράπεζας Αττικής

ΕΥΣΤΑΘΙΟΣ ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ
Πρόεδρος και Διευθύνων Σύμβουλος Aspis Bank

ΧΡΗΣΤΟΣ ΓΚΟΡΤΣΟΣ
Γενικός Γραμματέας Ενωσης Ελληνικών Τραπεζών

ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΠΡΟΕΔΡΟΣ

ΘΕΟΔΩΡΟΣ Β. ΚΑΡΑΤΖΑΣ
Διοικητής Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΠΡΟΕΔΡΟΥ Ε.Ε.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΠΑΝΤΑΛΑΚΗΣ
Υποδιοικητής Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος

ΜΕΛΗ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΥΡΙΑΚΟΠΟΥΛΟΣ
Εντεταλμένος Σύμβουλος, Γενικός Διευθυντής Alpha Bank

ΧΡΗΣΤΟΣ ΚΑΖΑΝΤΖΗΣ
Υποδιοικητής Αγροτικής Τράπεζας της Ελλάδος

ΒΥΡΩΝ ΜΠΑΛΛΗΣ
*Αναπληρωτής Διευθύνων Σύμβουλος
Τράπεζας EFG Eurobank Ergasias*

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΜΙΧΕΛΗΣ
*Αντιπρόεδρος και Γενικός Διευθυντής
Εμπορικής Τράπεζας της Ελλάδος*

ΣΤΑΥΡΟΣ ΛΕΚΑΚΟΣ
Γενικός Διευθυντής Τράπεζας Πειραιώς

ΛΑΜΠΡΟΣ ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ
Operations & Technology Group Head, Citibank

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΑΣΗΜΑΚΟΠΟΥΛΟΣ
*Υποδιοικητής Ελληνικής Τράπεζας
Βιομηχανικής Αναπτύξεως*

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΚΕΛΤΣΟΠΟΥΛΟΣ
*Διευθύνων Σύμβουλος και Γενικός Διευθυντής
Εργατίας Τράπεζας*

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΓΚΟΥΜΑΣ
*Διευθύνων Σύμβουλος Εθνικής Τράπεζας
Επενδύσεων Βιομηχανικής Αναπτύξεως*

ANNA ΠΟΥΣΚΟΥΡΗ-REICHE
Γενικός Διευθυντής Bayerische Hypo und Vereinsbank

HBH ΒΙΓΚΑ
*Εντεταλμένη Σύμβουλος και Γενική Διευθύντρια
ΤΕΛΕΣΙΣ Τράπεζας Επενδύσεων*

ΧΡΗΣΤΟΣ ΓΚΟΡΤΣΟΣ
Γενικός Γραμματέας Ενωσης Ελληνικών Τραπεζών

Το ευρώ, η ελληνική οικονομία και το τραπεζικό σύστημα

ΛΟΥΚΑ ΠΑΠΑΔΗΜΟΥ

ΔΙΟΙΚΗΤΗ ΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Η υιοθέτηση του ευρώ ως νομίσματος της Ελλάδος από την 1η Ιανουαρίου του 2001 αποτελεί γεγονός ιστορικής σημασίας, το οποίο σηματοδοτεί την αρχή μιας νέας εποχής για την οικονομία και το τραπεζικό σύστημα της χώρας μας. Η εισαγωγή του ευρώ συνεπάγεται ουσιώδη και μη αναστρέψιμη μεταβολή του νομισματικού περιβάλλοντος μέσα στο οποίο θα αναπτύσσεται εφεξής η ελληνική οικονομία και, ειδικότερα, ο χρηματοπιστωτικός της τομέας. Οι συνέπειες, άμεσες και έμμεσες, αυτής της μεταβολής είναι πολλαπλές. Ορισμένες από αυτές είναι ήδη ορατές και οφείλονται στην πολιτική που ασκήθηκε τα τελευταία χρόνια με σκοπό τη διαμόρφωση των οικονομικών και νομισματικών συνθηκών που απαιτούσε η εισαγωγή του ευρώ. Οφείλονται επίσης στις θεσμικές και διαρθρωτικές προσαρμογές που πραγματοποιήθηκαν, ιδίως στο χρηματοπιστωτικό τομέα, εν όψει της πλήρους ένταξης της χώρας στην Οικονομική και Νομισματική Ένωση (ΟΝΕ). Ασφαλώς, όμως, οι συνέπειες της υιοθέτησης του ενιαίου νομίσματος – τα απτά και δυνητικά οφέλη, οι νέες αναπτυξιακές ευκαιρίες, οι περιορισμοί που τίθενται στους μηχανισμούς προσαρμογής των αγορών και στην άσκηση εθνικής οικονομικής πολιτικής – θα εκδηλώνονται από εδώ και πέρα όλο και πιο έντονα.

Ι. Η εισαγωγή του ευρώ και η εξασφάλιση νομισματικής σταθερότητας

Η κύρια μεταβολή που συνεπάγεται η πλήρης ένταξη της Ελλάδος στην ΟΝΕ είναι, βεβαίως, η αντικατάσταση της δραχμής από το ευρώ και η εφαρμογή της ενιαίας νομισματικής πολιτικής στη χώρα μας από την αρχή του τρέχοντος έτους. Η δραχμή δεν υφίσταται πλέον ως ανεξάρτητο νόμισμα, αλλά αποτελεί απλώς υποδιαίρεση του ευρώ, η οποία καθορίζεται από την αμετάκλητα σταθερή ισοτιμία μετατροπής: 1 ευρώ = 340,75 δραχμές. Η νέα αυτή πραγματικότητα δεν έχει γίνει επαρκώς κατανοητή από το ευρύ κοινό, επειδή το ευρώ έχει εισαχθεί μόνο σε λογιστική μορφή, όπως και στις άλλες χώρες της ζώνης του ευρώ, ενώ τα τραπεζογραμμάτια και κέρματα δραχμών εξακολουθούν να κυκλοφορούν και θα αποτελούν μέσο πληρωμής και ‘νόμιμο χρήμα’ έως το τέλος Φεβρουαρίου του 2002. Η κυκλοφορία της δραχμής σε φυσική μορφή είναι ένα σχετικά επουσιώδες στοιχείο του νομισματικού περιβάλ-

λοντος, διότι δεν είναι πλέον δυνατόν να μεταβληθεί η εξωτερική αξία της δραχμής έναντι του ευρώ, αλλά και διότι η συνολική ποσότητα του χρήματος και το επίπεδο των επιτοκίων – το ‘κόστος’ του χρήματος – καθορίζονται από την ενιαία νομισματική πολιτική.

Η εισαγωγή του ευρώ σε λογιστική μορφή στην Ελλάδα ήταν ένα σύνθετο εγχείρημα από τεχνικής πλευράς. Απαιτούσε θεμελιώδεις αλλαγές στη λειτουργία των χρηματοπιστωτικών αγορών και στην άσκηση της νομισματικής πολιτικής, ώστε να διαμορφωθούν οι αναγκαίες προϋποθέσεις αφενός για την ενοποίηση της εγχώριας με την ενιαία χρηματοπιστωτική αγορά της ευρωζώνης και αφετέρου για την πλήρη συμμετοχή της Τράπεζας της Ελλάδος στο Ευρωσύστημα και την εφαρμογή της ενιαίας νομισματικής πολιτικής στη χώρα μας. Ειδικότερα, έπρεπε να εξασφαλιστεί ότι από την αρχή του 2001 όλες οι συναλλαγές στην εγχώρια αγορά χρήματος και κεφαλαίου θα διενεργούνται σε ευρώ, η εγχώρια αγορά χρήματος θα διασυνδέεται αποτελεσματικά και σε συνεχή χρόνο με την ενιαία αγορά χρήματος σε ευρώ και το λειτουργικό πλαίσιο άσκησης της νομισματικής πολιτικής θα εναρμονιστεί με το αντίστοιχο του Ευρωσυστήματος. Η Τράπεζα της Ελλάδος ακολούθησε πολιτική σταδιακής προσαρμογής των μέσων και του πλαισίου άσκησης της νομισματικής πολιτικής κατά τα προηγούμενα χρόνια και ιδιαίτερα στη διάρκεια του 2000, ούτως ώστε να μη διαταράσσεται η ομαλή λειτουργία των αγορών και ταυτόχρονα να δίδεται στα εγχώρια πιστωτικά ιδρύματα ικανό χρονικό περιθώριο προηγούμενης εξοικείωσης με τις νέες συνθήκες που ισχύουν από την αρχή του τρέχοντος έτους. Οι αναγκαίες προσαρμογές του θεσμικού και λειτουργικού πλαισίου ολοκληρώθηκαν στους τελευταίους μήνες και η μετάπτωση των συστημάτων της Τράπεζας της Ελλάδος και των τραπεζών σε περιβάλλον ευρώ το τελευταίο τρίμηνο του 2000 υπήρξε απόλυτα επιτυχής χάρις στη συστηματική προετοιμασία και στενή συνεργασία της Τράπεζας, των πιστωτι-

κών ιδρυμάτων και της Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών.

Η υιοθέτηση του ευρώ και η εφαρμογή στην Ελλάδα της ενιαίας νομισματικής πολιτικής θα εξασφαλίσουν, συνολικά και μακροπρόθεσμα, υψηλό βαθμό σταθερότητας των τιμών στη χώρα μας. Πρωταρχικός σκοπός της ενιαίας νομισματικής πολιτικής είναι η διατήρηση της σταθερότητας των τιμών στη ζώνη του ευρώ. Η εξέλιξη του πληθωρισμού στη ζώνη του ευρώ κατά τα πρώτα δύο έτη μετά τη δημιουργία του ενιαίου νομίσματος τον Ιανουάριο του 1999 επιβεβαιώνει ότι η ενιαία νομισματική πολιτική ασκήθηκε με επιτυχία. Ο μέσος ετήσιος πληθωρισμός στη ζώνη του ευρώ διαμορφώθηκε στο 1,1% το 1999 και 2,3% το 2000, ενώ ο πυρήνας του πληθωρισμού⁽¹⁾ διατηρήθηκε σημαντικά κάτω από 2% και στα δύο έτη (1,1% και 1,3% αντίστοιχα). Η επιτάχυνση του πληθωρισμού σε επίπεδο υψηλότερο του 2% στη διάρκεια του 2000 οφείλεται στη δυσμενή επίδραση εξωγενών παραγόντων, όπως η μεγάλη αύξηση της διεθνούς τιμής του πετρελαίου και η ανατίμηση του δολαρίου. Η επίδραση αυτή αναμένεται ότι βαθμιαία θα εξασθενήσει, ο πληθωρισμός στη ζώνη του ευρώ θα υποχωρήσει κάτω από 2% το 2002 και θα εξασφαλιστεί η σταθερότητα των τιμών μεσοπρόθεσμα, χωρίς να είναι δυνατόν να αποκλειστούν προσωρινές διακυμάνσεις του πληθωρισμού σε περίπτωση απρόβλεπτων εξωγενών διαταραχών. Δεν πρέπει να υπάρχει αμφιβολία ότι η ΕΚΤ και το Ευρωσύστημα θα εφαρμόσουν την κατάλληλη νομισματική πολιτική με συνέπεια και αποφασιστικότητα προκειμένου να επιτευχθεί ο πρωταρχικός τους σκοπός, ο οποίος αποτελεί και ουσιαστική προϋπόθεση για διατηρήσιμη οικονομική ανάπτυξη στην ευρωζώνη.

Η υιοθέτηση του ευρώ συντελεί στη διαμόρφωση συνθηκών σταθερότητας στην ελλήνι-

⁽¹⁾ Ο πυρήνας του πληθωρισμού μετράται με βάση τον ετήσιο ρυθμό μεταβολής του Εναρμονισμένου Δείκτη Τιμών Καταναλωτή χωρίς ενέργεια και μη βιομηχανοποιημένα τρόφιμα.

κή οικονομία και για ένα πρόσθετο λόγο: την προφυλάσσει από τις επιπτώσεις που θα είχαν στην ισοτιμία του εθνικού νομίσματος και στον πληθωρισμό η διατήρηση του ελλείμματος τρεχουσών συναλλαγών σε υψηλό επίπεδο ή/και τυχόν διεθνείς νομισματικές κρίσεις. Η σημαντική διεύρυνση του ελλείμματος τρεχουσών συναλλαγών το 2000 και η προοπτική διατήρησής του το τρέχον έτος θα μπορούσαν (εφόσον δεν αντισταθμίζονταν από καθαρές εισροές κεφαλαίων) να ασκήσουν πιέσεις στην ισοτιμία της δραχμής, εάν υφίστατο σήμερα ως ανεξάρτητο νόμισμα, με αποτέλεσμα είτε την υποχώρηση της ισοτιμίας της είτε την άμεση προσαρμογή της νομισματικής και, γενικότερα, της οικονομικής πολιτικής για την αντιμετώπιση αυτών των πιέσεων και τη διασφάλιση της νομισματικής σταθερότητας. Η υποχώρηση της ισοτιμίας θα είχε πληθωριστικές συνέπειες, ενώ η προσαρμογή της κατεύθυνσης της νομισματικής πολιτικής, με αύξηση των επιτοκίων, θα επηρέαζε δυσμενώς, προσωρινά τουλάχιστον, την οικονομική δραστηριότητα. Το ενδεχόμενο αυτό υπογραμμίζει τα οφέλη που προκύπτουν για τη σταθερότητα της ελληνικής οικονομίας από την υιοθέτηση του ευρώ. Πρέπει όμως να επισημανθεί ότι ενώ το έλλειμμα τρεχουσών συναλλαγών και η χρηματοδότησή του δεν επηρεάζουν πλέον την ισοτιμία του νομίσματος της χώρας μας και δεν αποτελούν περιοριστικό παράγοντα που επηρεάζει άμεσα την άσκηση της οικονομικής πολιτικής, η εξέλιξη τους αποτελεί χρήσιμο δείκτη της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας. Όταν το έλλειμμα τρεχουσών συναλλαγών ως ποσοστό του ΑΕΠ παραμένει υψηλό για μεγάλο χρονικό διάστημα επειδή διογκώνονται οι εισαγωγές καταναλωτικών αγαθών, και όχι επειδή αυξάνονται οι επενδύσεις που βελτιώνουν την ανταγωνιστικότητα της ελληνικής οικονομίας, και δεν καλύπτεται από εισροές μη δανειακών κεφαλαίων, τότε οι επιπτώσεις στο πραγματικό εθνικό εισόδημα και την απασχόληση καθιστούν τελικώς αναγκαία την προσαρμογή της οικονομικής πολιτικής.

Τα τελευταία χρόνια επιτεύχθηκε υψηλός βαθμός νομισματικής και συναλλαγματικής σταθερότητας στην Ελλάδα με την εφαρμογή κατάλληλης νομισματικής και οικονομικής πολιτικής. Αυτή η σταθερότητα, η οποία επέτρεψε και την ικανοποίηση των κριτηρίων για την ένταξη της χώρας στην ΟΝΕ, μπορεί να εδραιωθεί μακροπρόθεσμα, ασφαλέστερα και αποτελεσματικότερα, με την υιοθέτηση του ευρώ και την εφαρμογή της ενιαίας νομισματικής πολιτικής. Ωστόσο, δεν εξασφαλίζεται ούτε αυτόματα ούτε αδιάλειπτα, χωρίς την παράλληλη εφαρμογή πρόσφορης εθνικής οικονομικής πολιτικής. Την άποψη αυτή επιβεβαιώνουν οι αποκλίσεις που παρατηρούνται στο ρυθμό πληθωρισμού στις χώρες-μέλη της ευρωπαϊκής νομισματικής ένωσης.

Γενικότερα, δύο βασικοί λόγοι εξηγούν το ενδεχόμενο αποκλίσεων, όσον αφορά τον πληθωρισμό, αλλά και το ρυθμό οικονομικής ανάπτυξης, στις επιδόσεις των χωρών που έχουν υιοθετήσει το ευρώ. Πρώτον, η ενιαία νομισματική πολιτική επιδιώκει και δύναται να εξασφαλίσει μεσοπρόθεσμα τη σταθερότητα των τιμών στη ζώνη του ευρώ ως σύνολο και όχι σε επιμέρους χώρες. Δεύτερον, η τελική επίδραση της ενιαίας νομισματικής πολιτικής στον πληθωρισμό στις χώρες-μέλη της ευρωζώνης εξαρτάται, τόσο βραχυπρόθεσμα όσο και μεσοπρόθεσμα, και από άλλους παράγοντες – εξωγενείς και ενδογενείς – που επηρεάζουν την εθνική οικονομία: από τα διαρθρωτικά χαρακτηριστικά και τους μηχανισμούς λειτουργίας των εγχώριων αγορών – εργασίας, αγαθών, κεφαλαίων – καθώς και από την ασκούμενη εθνική οικονομική πολιτική. Όταν εξωγενείς διαταραχές και εγχώριοι παράγοντες, όπως η οικονομική συγκυρία και η εθνική δημοσιονομική πολιτική, επηρεάζουν την ελληνική οικονομία, ειδικότερα την εξέλιξη του πληθωρισμού, με διαφορετικό τρόπο ή σε διαφορετικό βαθμό απ' ό,τι οι αντίστοιχοι παράγοντες σε άλλες χώρες, τότε αναπόφευκτα η ενιαία νομισματική πολιτική επιδρά στην εξέλιξη του εγχώριου πληθωρι-

σμού διαφορετικά απ' ό,τι στις άλλες χώρες της ζώνης του ευρώ.

Προκειμένου να εξασφαλιστεί μακροπρόθεσμα η σταθερότητα των τιμών στην Ελλάδα, η οποία είναι αναγκαία για τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας και την επιτάχυνση της ανάπτυξης της, επιβάλλεται η εθνική οικονομική πολιτική να είναι συμβατή με την ενιαία νομισματική πολιτική. Ταυτόχρονα, πρέπει να είναι σε θέση να προσαρμόζεται και να ασκείται με ευελιξία, ώστε να αντισταθμίζει τις επιπτώσεις απρόβλεπτων εξωγενών διαταραχών στον πληθωρισμό. Επιπλέον, σε μια οικονομία, όπως η ελληνική, η οποία χαρακτηρίζεται από χαμηλή παραγωγικότητα καθώς και δυσκαμψίες ή ανεπαρκή ανταγωνισμό σε ορισμένες αγορές, είναι ανάγκη να προωθηθούν διαρθρωτικά μέτρα, τα οποία θα προκαλέσουν αύξηση της παραγωγικότητας και του ανταγωνισμού. Τα μέτρα αυτά θα συμβάλουν μεσοπρόθεσμα στην άμβλυνση των πληθωριστικών πιέσεων και στη διεύρυνση της προσφοράς αγαθών και υπηρεσιών και, συνεπώς, στην επίτευξη σταθερά υψηλών ρυθμών ανάπτυξης. Σε αντίθετη περίπτωση, εάν ο πληθωρισμός στην Ελλάδα αποκλίνει σημαντικά και συστηματικά από το επίπεδο που είναι συμβατό με τη σταθερότητα των τιμών, θα προκληθεί απώλεια ανταγωνιστικότητας, με αρνητικές επιπτώσεις στο έλλειμμα εξωτερικών συναλλαγών, το ακαθάριστο εγχώριο προϊόν και την απασχόληση.

Οι ανωτέρω διαπιστώσεις σχετικά με την εθνική οικονομική και διαρθρωτική πολιτική που απαιτείται για την εδραίωση συνθηκών νομισματικής σταθερότητας στην Ελλάδα αποκτούν ιδιαίτερη σημασία στην παρούσα συγκυρία. Δύο παράγοντες, ένας εξωγενής και ένας ενδογενής, έχουν επιπτώσεις στον πληθωρισμό και ενέχουν κινδύνους για την εξέλιξή του στο μέλλον: η συνεχιζόμενη δυσμενής επίδραση της διεθνούς τιμής του πετρελαίου και η σημαντική μεταβολή των εγχώριων νομισματικών συνθηκών, επειδή τα ελληνικά επιτόκια έπρεπε να συγκλίνουν προς τα επιτόκια της ευρωζώνης,

ως προϋπόθεση για τη μετάβαση στο ευρώ και την εφαρμογή της ενιαίας νομισματικής πολιτικής. Βεβαίως, η πορεία του πληθωρισμού στην Ελλάδα κατά το τρέχον έτος επηρεάζεται ευνοϊκά από άλλους παράγοντες, όπως η εξέλιξη της συναλλαγματικής ισοτιμίας του εθνικού νομίσματος σε σύγκριση με ό,τι συνέβη το 2000, η προβλεπόμενη συγκρατημένη άνοδος του κόστους εργασίας ανά μονάδα προϊόντος, καθώς και το προϋπολογιζόμενο πρωτογενές πλεόνασμα της γενικής κυβέρνησης, σύμφωνα με τη δέσμευση που έχει αναληφθεί στο πλαίσιο του ελληνικού προγράμματος σταθερότητας και ανάπτυξης. Επίσης, εκτιμάται ότι η επίδραση στον πληθωρισμό από τη μεταβολή των νομισματικών συνθηκών θα είναι σχετικά περιορισμένη⁽²⁾. Ωστόσο, η αβεβαιότητα, που αναπόφευκτα χαρακτηρίζει την επίδραση αυτή, και το ενδεχόμενο δευτερογενών επιπτώσεων στις εγχώριες τιμές από την αύξηση της τιμής του πετρελαίου συνεπάγονται ότι απαιτείται ετοιμότητα για έγκαιρη προσαρμογή της εθνικής οικονομικής πολιτικής, προκειμένου να αντιμετωπιστούν ενδεχόμενες νέες πληθωριστικές πιέσεις και να αποφευχθούν αρνητικές συνέπειες για την ανταγωνιστικότητα και την οικονομική ανάπτυξη από την παραμονή του πληθωρισμού για μεγάλο χρονικό διάστημα σε επίπεδο αισθητά υψηλότερο από το μέσο όρο στη ζώνη του ευρώ.

II. Προοπτικές οικονομικής ανάπτυξης και πραγματικής σύγκλισης

Η υιοθέτηση του ευρώ αναμφίβολα θα επηρεάσει θετικά την οικονομική δραστηριότητα στην Ελλάδα και θα συντελέσει στην επιτάχυνση του ρυθμού οικονομικής ανάπτυξης τα επόμενα χρόνια. Η αναμενόμενη θετική αυτή επίδραση

⁽²⁾ Βλ. Τράπεζα της Ελλάδος, Έκθεση του Διοικητή για το έτος 2000, Απρίλιος 2001 και Έκθεση για τη Νομισματική Πολιτική 2000-2001, Μάρτιος 2001.

οφείλεται στις άμεσες και έμμεσες συνέπειες της εισαγωγής του ευρώ, όπως το χαμηλό κόστος χρηματοδότησης της ελληνικής οικονομίας λόγω της προβλεπόμενης σταθερότητας των τιμών στη ζώνη του ευρώ, η ευχερέστερη πρόσβαση των ελληνικών επιχειρήσεων στην ενιαία αγορά κεφαλαίων, η εξάλειψη του συναλλαγματικού κινδύνου στις συναλλαγές με τις άλλες χώρες της ευρωζώνης, καθώς και η συντελούμενη αναδιάρθρωση του ιδιωτικού τομέα λόγω του ανταγωνισμού, ο οποίος εντείνεται από το ενιαίο νόμισμα, την ολοκλήρωση της ενιαίας αγοράς και τις διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις που υλοποιούνται στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Επιπλέον, τα επόμενα χρόνια, η συνεχιζόμενη εισροή πόρων σημαντικού ύψους από τα Διαρθρωτικά Ταμεία της Ευρωπαϊκής Ένωσης και η επιταχυνόμενη εκτέλεση των έργων που συνδέονται με τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2004 θα στηρίζουν την ταχύτερη αύξηση των επενδύσεων και τη διατήρηση του ρυθμού οικονομικής ανάπτυξης σε επίπεδο υψηλότερο από τον αντίστοιχο μέσο όρο στη ζώνη του ευρώ.

Κύρια επιδίωξη της οικονομικής πολιτικής πρέπει να είναι η διατήρηση του ρυθμού οικονομικής ανάπτυξης σε επίπεδο σημαντικά υψηλότερο από το μέσο όρο στην Ευρωπαϊκή Ένωση, προκειμένου να επιτευχθεί η πραγματική σύγκλιση της ελληνικής οικονομίας και να αντιμετωπιστεί αποτελεσματικότερα το πρόβλημα της ανεργίας. Ενώ οι προοπτικές οικονομικής ανάπτυξης διαγράφονται ευνοϊκότερες μετά την πλήρη ένταξη της Ελλάδος στην ΟΝΕ, η επίτευξη πραγματικής σύγκλισης σε εύλογο χρονικό διάστημα μιας δεκαετίας (όπως αυτό που υιοθετήθηκε στη Λισαβόνα για την επίτευξη των αναπτυξιακών στόχων της Ευρωπαϊκής Ένωσης) δεν μπορεί να στηριχθεί μόνο στις ευνοϊκές συνέπειες από την εισαγωγή του ευρώ. Η νομισματική σταθερότητα αποτελεί αναγκαία και ουσιαστική αλλά όχι επαρκή προϋπόθεση για την πραγματική σύγκλιση. Απαιτείται ταυτόχρονα η εφαρμογή δημοσιονομικής και διαρθρωτικής πολιτικής, καθώς και η προσαρ-

μογή του τρόπου λειτουργίας τόσο του δημόσιου όσο και του ιδιωτικού τομέα, προκειμένου να αντιμετωπισθούν διαρθρωτικές αδυναμίες της ελληνικής οικονομίας που δυσχεραίνουν την επίτευξη πραγματικής σύγκλισης.

Βασικοί ανασταλτικοί παράγοντες που επηρεάζουν αρνητικά τις αναπτυξιακές προοπτικές της χώρας είναι: Πρώτον, το υψηλό δημόσιο χρέος ως ποσοστό του ΑΕΠ σε συνδυασμό με αναμενόμενες μελλοντικές υποχρεώσεις που απορρέουν από το σύστημα κοινωνικής ασφάλισης και τις δυσμενείς δημογραφικές τάσεις καθώς και από το ενδεχόμενο να αναλάβει το κράτος χρέη ορισμένων δημόσιων επιχειρήσεων και οργανισμών στα επόμενα χρόνια. Δεύτερον, η χαμηλή παραγωγικότητα και διεθνής ανταγωνιστικότητα της οικονομίας, που αντανακλούν, μεταξύ άλλων, δυσκαμψίες και ατέλειες ορισμένων αγορών, καθώς και ανεπάρκειες στη λειτουργία της δημόσιας διοίκησης, στην οργάνωση της παραγωγής και στην εταιρική διακυβέρνηση. Επομένως, η οικονομική και διαρθρωτική πολιτική καθώς και οι προσπάθειες των κοινωνικών εταίρων πρέπει να επικεντρωθούν αφενός στην ολοκλήρωση της διαδικασίας δημοσιονομικής εξυγίανσης και αφετέρου στη βελτίωση της παραγωγικότητας και της ανταγωνιστικότητας.

Η ολοκλήρωση της δημοσιονομικής εξυγίανσης θα συμβάλει ουσιαστικά στην επίτευξη της πραγματικής σύγκλισης. Η σημασία αυτής της συμβολής δεν έχει γενικώς συνειδητοποιηθεί. Αντίθετα, η πολιτική δημοσιονομικής εξυγίανσης θεωρείται πολλές φορές ότι οδηγεί σε περιορισμό των πραγματικών εισοδημάτων. Η άποψη αυτή δεν είναι ορθή, επειδή βασίζεται μόνο στις ενδεχόμενες βραχυπρόθεσμες επιπτώσεις της δημοσιονομικής προσαρμογής και δεν λαμβάνει υπόψη τα μακροπρόθεσμα και μονιμότερα οφέλη που αυτή συνεπάγεται για την ανάπτυξη. Η εξυπηρέτηση του δημόσιου χρέους, το οποίο εξακολουθεί να είναι πολύ υψηλό σε σχέση με το ΑΕΠ, απορροφά περίπου το 1/3 των φορολογικών εσόδων. Η σημαντική

και σταθερή μείωση του δημόσιου χρέους ως ποσοστού του ΑΕΠ τα επόμενα χρόνια, όπως άλλωστε προβλέπεται στο ελληνικό Πρόγραμμα Σταθερότητας και Ανάπτυξης, όχι μόνο θα συντελέσει στην εξασφάλιση δημοσιονομικής σταθερότητας μακροπρόθεσμα, με θετική επίδραση στην οικονομική δραστηριότητα, αλλά και θα απελευθερώσει πόρους οι οποίοι θα μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τη βελτίωση της οικονομικής και κοινωνικής υποδομής της χώρας (εκπαίδευση, νέες τεχνολογίες, κ.λπ.), καθώς και για την εφαρμογή μιας φορολογικής μεταρρύθμισης που θα ενισχύσει την επιχειρηματικότητα, τις επενδύσεις και την απασχόληση. Η εισαγωγή του ευρώ έχει οδηγήσει σε μεγάλη μείωση του οριακού κόστους εξυπηρέτησης του δημόσιου χρέους, σε σύγκριση με τα προηγούμενα χρόνια. Το χρηματοοικονομικό αυτό όφελος πρέπει να αξιοποιηθεί, προκειμένου αφενός να περιοριστεί ταχύτερα ο λόγος του δημόσιου χρέους προς το ΑΕΠ και αφετέρου να διευκολυνθεί η αναδιάρθρωση των κρατικών δαπανών και η μεταρρύθμιση του φορολογικού συστήματος, ούτως ώστε να συμβάλουν σε ταχύτερη και διατηρήσιμη ανάπτυξη.

Η σημαντική και συνεχής αύξηση της παραγωγικότητας και της ανταγωνιστικότητας αποτελεί το κύριο μέσο – το κλειδί – για την επίτευξη της πραγματικής σύγκλισης σε εύλογο χρονικό διάστημα και σε συνδυασμό με σταθερότητα των τιμών. Σύμφωνα με διάφορους δείκτες και πρόσφατες εκθέσεις, η διεθνής ανταγωνιστικότητα της ελληνικής οικονομίας εξακολουθεί, παρά τη βελτίωση που σημειώθηκε τα προηγούμενα έτη, να είναι η χαμηλότερη στην Ευρωπαϊκή Ένωση⁽³⁾. Η ανταγωνιστικότητα είναι μια ευρεία και σύνθετη έννοια. Η βελτίωσή της δεν εξαρτάται μόνο από τη μεταβολή των σχετικών τιμών των εγχώριων προϊόντων και υπηρεσιών ως προς τις τιμές των προϊόντων και υπηρεσιών που παράγονται στις ανταγωνίστριες χώρες. Εξαρτάται και από το σύνολο των θεσμών και οικονομικών πολιτικών που στηρίζουν το ρυθμό ανόδου της εγχώριας παραγωγής μέσα σ' ένα

διεθνές περιβάλλον εντεινόμενου ανταγωνισμού. Με δεδομένες τις διαρθρωτικές αδυναμίες και τη χαμηλή παραγωγικότητα της ελληνικής οικονομίας (ίση περίπου με το 62% του μέσου όρου της παραγωγικότητας των χωρών της Ένωσης), η βελτίωση της διεθνούς ανταγωνιστικότητας της οικονομίας μας απαιτεί ένα ευρύ φάσμα διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων που θα συντελέσουν στην αποτελεσματικότερη λειτουργία των αγορών και των παραγωγικών μονάδων. Λεπτομερέστερες αναφορές στα απαιτούμενα μέτρα διαρθρωτικής προσαρμογής για την αύξηση της ανταγωνιστικότητας και της απασχόλησης περιλαμβάνονται στις Εκθέσεις του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος για τα έτη 1999 και 2000. Ορισμένα από τα μέτρα αυτά απαιτούν την άσκηση κατάλληλης πολιτικής από το κράτος και, ανάλογα με την περίπτωση, περιορισμό ή επαναπροσδιορισμό του στην οικονομία, ενώ άλλες διαρθρωτικές προσαρμογές πρέπει να είναι αποτέλεσμα των πρωτοβουλιών και ενεργειών του ιδιωτικού τομέα, οι οποίες θα ανταποκρίνονται στο νέο περιβάλλον που διαμορφώνει η εισαγωγή του ευρώ και ο εντεινόμενος ανταγωνισμός.

III. Η επίδραση του ευρώ στο τραπεζικό σύστημα

Η εισαγωγή του ευρώ στην Ελλάδα σε συνδυασμό με την ενοποίηση των χρηματοπιστωτικών αγορών στην Ευρωπαϊκή Ένωση έχει ήδη επηρεάσει σημαντικά και με πολλούς τρόπους το ελληνικό τραπεζικό σύστημα και αναμφίβολα θα επηρεάσει καθοριστικά τη μελλοντική διάρθρωση και εξέλιξή του. Τα τελευταία χρόνια, η

⁽³⁾ Βλ. (1) Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *Realising the EU's potential: Consolidating and extending the Lisbon Strategy*, (Annex 2: Structural Indicators), έγγραφο που υποβλήθηκε στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Στοκχόλμης, Φεβρουάριος 2001, (2) World Economic Forum, *Global Competitiveness Report 2000*, Σεπτέμβριος 2000.

αναμενόμενη υιοθέτηση του ευρώ ενίσχυσε ορισμένες τάσεις που διαμορφώνονταν στο τραπεζικό σύστημα, λόγω της επίδρασης και άλλων παραγόντων, όπως η απελευθέρωση των εγχώριων χρηματοπιστωτικών αγορών και της κίνησης κεφαλαίων, η ιδιωτικοποίηση τραπεζών υπό κρατικό έλεγχο, καθώς και η ραγδαία τεχνολογική πρόοδος στην πληροφορική και στις τηλεπικοινωνίες. Αποτέλεσμα ήταν να αυξηθεί ο ανταγωνισμός, να δημιουργηθούν μεγαλύτερα πιστωτικά ιδρύματα, μέσω συγχωνεύσεων και εξαγορών, να διευρυνθεί η ποικιλία και να βελτιωθεί η ποιότητα των παρεχόμενων χρηματοπιστωτικών προϊόντων, και να περιοριστεί ο βαθμός άμεσης διαμεσολάβησης των τραπεζών στο χρηματοπιστωτικό τομέα. Οι τράπεζες, πάντως, μαζί με τις θυγατρικές χρηματοοικονομικές εταιρίες τους, εξακολουθούν να κυριαρχούν στη διαμεσολάβηση των κεφαλαίων.

Ο ανταγωνισμός αυξήθηκε τα τελευταία χρόνια παρά τις ενοποιήσεις τραπεζών που πραγματοποιήθηκαν. Το εκ πρώτης όψεως παράδοξο αυτό γεγονός οφείλεται στις ανταγωνιστικές πιέσεις που εκδηλώθηκαν στους απτυσσόμενους τομείς της καταναλωτικής και στεγαστικής πίστης και της προσφοράς νέων αποταμιευτικών και επενδυτικών προϊόντων, στην είσοδο νέων πιστωτικών ιδρυμάτων στην αγορά και στη διασυνοριακή παροχή τραπεζικών υπηρεσιών. Τα προηγούμενα δύο χρόνια (1999-2000), ο βαθμός συγκέντρωσης, όπως εκτιμάται από το μερίδιο των πέντε μεγαλύτερων ελληνικών τραπεζικών ομίλων⁽⁴⁾ στο σύνολο του ενεργητικού του τραπεζικού συστήματος μειώθηκε κατά 4 εκατοστιαίες μονάδες σε 71,2% το 2000 από 75,2% το 1998. Ο αυξανόμενος ανταγωνισμός αντανακλάται και στη διαμόρφωση του περιθωρίου μεταξύ των επιτοκίων τραπεζικών χορηγήσεων και καταθέσεων, το οποίο μειώθηκε κατά 2,5 εκατοστιαίες μονάδες περίπου κυρίως κατά την τελευταία διετία. Παρά τη μείωσή του, το περιθώριο αυτό στο τέλος του 2000 ήταν 6,5 εκατοστιαίες μονάδες περίπου, σημαντικά υψηλότερο από τον αντίστοιχο μέσο

όρο στη ζώνη του ευρώ λόγω της επίδρασης διάφορων παραγόντων. Οι ανταγωνιστικές πιέσεις στο τραπεζικό σύστημα προβλέπεται ότι θα ενταθούν στο μέλλον, λόγω της εισαγωγής του ευρώ, το οποίο ενισχύει το βάθος και τη ρευστότητα των χρηματοπιστωτικών αγορών, αλλά και λόγω της αναμενόμενης περαιτέρω επέκτασης των απευθείας τραπεζικών συναλλαγών που διενεργούνται μέσω του τηλεφώνου και του διαδικτύου καθώς και των διασυνοριακών συναλλαγών που διευκολύνονται και από την τεχνολογική πρόοδο.

Η μετάβαση στο ενιαίο νόμισμα συνοδεύτηκε από σημαντική μεταβολή των νομισματικών συνθηκών στην Ελλάδα. Η εξέλιξη αυτή αντανακλά το γεγονός ότι η νομισματική πολιτική έπρεπε να διατηρήσει έντονα αντιπληθωριστική κατεύθυνση τα τελευταία χρόνια και έως τις αρχές του 2000, προκειμένου να εξασφαλιστεί η ικανοποίηση του κριτηρίου σύγκλισης για τον πληθωρισμό και να διαμορφωθούν κατάλληλες συνθήκες στις αγορές χρήματος και συναλλάγματος για την ομαλή μετάβαση στο ευρώ. Κατά τη διάρκεια του 2000, η αναγκαστική βαθμιαία χαλάρωση της εθνικής νομισματικής πολιτικής και η εναρμόνιση του λειτουργικού πλαισίου άσκησής της προς αυτό του Ευρωσυστήματος συνεπάγοντο σημαντική μείωση των επιτοκίων και αύξηση της διαθέσιμης ρευστότητας των τραπεζών. Τα επιτόκια της Τράπεζας της Ελλάδος μειώθηκαν κατά 6 εκατοστιαίες μονάδες στη διάρκεια του 2000 και τα τραπεζικά επιτόκια καταθέσεων και χορηγήσεων ακολούθησαν την εξέλιξη των επιτοκίων της Τράπεζας αν και η υποχώρησή τους ήταν γενικά μικρότερη. Η εναρμόνιση του συστήματος τήρησης ελάχιστων υποχρεωτικών καταθέσεων στην κεντρική τράπεζα είχε ως αποτέλεσμα την αποδέσμευση επιπλέον υποχρεωτικών καταθέσεων των τραπεζών συνολικού ύψους 4,6 τρισεκ. δραχμών (ή 13,5 δισεκ. ευρώ), οι οποίες

⁽⁴⁾ Όπως αυτοί διαμορφώθηκαν το 2000.

αποδίδονται σταδιακά στις τράπεζες από τον Ιούνιο του 2000 έως τον Ιούνιο του 2002. Επιπρόσθετα, στο δεύτερο εξάμηνο του 2000 αποδεσμεύθηκε ποσό ύψους 683 δισεκ. δρχ. από την Τράπεζα της Ελλάδος μετά την κατάργηση των ειδικών μέτρων συγκράτησης της πιστωτικής επέκτασης που είχαν επιβληθεί το 1999.

Οι ανετότερες νομισματικές συνθήκες που έχουν διαμορφωθεί με τη μετάβαση στο ευρώ και την ενιαία νομισματική πολιτική έχουν ποικίλες συνέπειες για τις τράπεζες. Οι συνθήκες αυτές όχι μόνο εντείνουν τις ανταγωνιστικές πιέσεις, αλλά και συντελούν στην αναδιάρθρωση των στοιχείων του ενεργητικού και παθητικού των τραπεζών, ενισχύοντας τις τάσεις σύγκλισης της διάρθρωσης των ισολογισμών τους προς τη διάρθρωση που χαρακτηρίζει τις τράπεζες σε άλλες χώρες της ευρωζώνης. Επίσης, αυξάνουν τις απαιτήσεις για αποτελεσματικότερη παρακολούθηση και διαχείριση των κινδύνων που αναλαμβάνουν οι τράπεζες κατά την άσκηση των δραστηριοτήτων τους. Πιο συγκεκριμένα, τα χαμηλότερα επιτόκια και η αυξημένη ρευστότητα ενθαρρύνουν την ταχεία αύξηση των πιστώσεων προς τον ιδιωτικό τομέα, τη μεγαλύτερη αξιοποίηση της διατραπεζικής αγοράς για την άντληση κεφαλαίων και την τοποθέτηση διαθεσίμων, καθώς και την παροχή νέων αποταμιευτικών προϊόντων τόσο από τις τράπεζες όσο και από άλλα ανταγωνιστικά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα.

Οι νέες τάσεις όσον αφορά τη σημασία των διαφόρων προϊόντων και δραστηριοτήτων των τραπεζών καθώς και τη διάρθρωση των ισολογισμών τους αναμένεται ότι θα οδηγήσουν σε περαιτέρω συμπίεση των περιθωρίων μεταξύ επιτοκίων χορηγήσεων και καταθέσεων, θα περιορίσουν τη διαμεσολάβηση των πιστωτικών ιδρυμάτων σε παραδοσιακές τραπεζικές εργασίες και θα διαφοροποιήσουν τις πηγές των εσόδων τους. Οι εξελίξεις αυτές, που επηρεάζονται άμεσα από την εισαγωγή του ευρώ και το νέο νομισματικό περιβάλλον, είναι αντίστοιχες προς εκείνες που παρατηρούνται

σε άλλες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και υποδηλώνουν τη σύγκλιση της χρηματοοικονομικής διάρθρωσης του τραπεζικού τομέα. Ταυτόχρονα, όμως, οι εξελίξεις αυτές συνεπάγονται ότι οι τράπεζες εκτίθενται σε νέους πιστωτικούς και λειτουργικούς κινδύνους καθώς και κινδύνους αγοράς, οι οποίοι απαιτούν συστηματικότερη και αποτελεσματικότερη παρακολούθηση και διαχείρισή τους. Επιπλέον, λόγω της μεγαλύτερης αλληλεξάρτησης των χρηματοπιστωτικών αγορών, οι κίνδυνοι αυτοί δεν περιορίζονται πλέον στα εθνικά όρια. Επομένως, μέσα στο έντονα ανταγωνιστικό περιβάλλον της ενιαίας αγοράς και του ενιαίου νομίσματος, οι τράπεζες οφείλουν, περισσότερο απ' ό,τι στο παρελθόν, να επιδιώκουν την επίτευξη σωστής ισορροπίας μεταξύ της βελτίωσης της κερδοφορίας τους και της διατήρησης της χρηματοοικονομικής ευρωστίας τους.

Μακροπρόθεσμα, οι επιδόσεις των ελληνικών τραπεζών, όπως και των άλλων ελληνικών επιχειρήσεων, εξαρτώνται από την ικανότητά τους να ανταγωνιστούν επιτυχώς στην ενιαία ευρωπαϊκή αγορά. Τα προηγούμενα χρόνια, οι τράπεζες ορθώς υιοθέτησαν στρατηγική ενίσχυσης της θέσης τους στο εσωτερικό, μέσω συγχωνεύσεων και εξαγορών, καθώς και με διεύρυνση των δραστηριοτήτων τους σε ορισμένους αναπτυσσόμενους χρηματοοικονομικούς τομείς, ενώ ταυτόχρονα επιδίωξαν να αξιοποιήσουν τις ευκαιρίες που δημιουργούνται στις μετασχηματιζόμενες οικονομίες των βαλκανικών χωρών. Στη ζώνη του ευρώ, η βελτίωση της κερδοφορίας και της απόδοσης των κεφαλαίων των ελληνικών τραπεζών θα συναρτάται όλο και περισσότερο με την επέκταση των εργασιών τους στην ενιαία αγορά είτε με την αυτόνομη παρουσία τους είτε στο πλαίσιο στρατηγικών συμμαχιών με πιστωτικά ιδρύματα του εξωτερικού. Για το σκοπό αυτό, αλλά και για την εδραίωση της θέσης τους στην εγχώρια αγορά, απαιτείται συνεχής προσπάθεια για μείωση του λειτουργικού κόστους, τεχνολογικό εκσυγχρονισμό και βελτίωση των γνώσεων και δεξιο-

τήτων του προσωπικού τους. Η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των ελληνικών τραπεζών και η επιτυχής εφαρμογή εξωστρεφούς στρατηγικής προσανατολισμένης στις διεθνείς αγορές συνδέονται άμεσα με την αναβάθμιση του ανθρώπινου κεφαλαίου. Ταυτόχρονα, η διατήρηση ισχυρής κεφαλαιακής βάσης και η αποτελεσματική λειτουργία των συστημάτων εσωτερικού ελέγχου και διαχείρισης κινδύνων αποτελούν ουσιαστικές προϋποθέσεις για την κατάκτηση, σε σταθερή βάση, ανταγωνιστικής θέσης διεθνώς. Η Τράπεζα της Ελλάδος, στο πλαίσιο των εποπτικών της αρμοδιοτήτων, ενθαρρύνει την ανάπτυξη και τον μετασχηματισμό του ελληνικού τραπεζικού συστήματος σε συνδυασμό με την εξασφάλιση της χρηματοοικονομικής σταθερότητάς του.

IV. Συμπεράσματα

Μετά την πλήρη ένταξη στην ONE, η ελληνική οικονομία έχει εισέλθει σε μια νέα φάση που χαρακτηρίζεται από ευνοϊκότερες προοπτικές οικονομικής ανάπτυξης συνδυασμένης με νομισματική σταθερότητα. Οι προοπτικές διαγράφονται ευνοϊκότερες για διάφορους λόγους, πολλοί από τους οποίους συνδέονται άμεσα ή έμμεσα με την εισαγωγή του ευρώ. Πρώτον, η καλύτερη οικονομική κατάσταση της χώρας, που είναι σε σημαντικό βαθμό αποτέλεσμα της σταθερότητας των τιμών που επιτεύχθηκε και της δημοσιονομικής και διαρθρωτικής προσαρμογής που συντελέστηκε για την ένταξη της Ελλάδος στη ζώνη του ευρώ. Δεύτερον, τα συγκριμένα οφέλη που συνεπάγεται η υιοθέτηση του ευρώ (π.χ. υψηλός βαθμός νομισματικής σταθερότητας, χαμηλό κόστος χρηματοδότησης στη ζώνη του ευρώ, περιορισμός του συναλλαγματικού κινδύνου κ.λπ.). Τρίτον, τα πλεονεκτήματα και οι νέες ευκαιρίες που απορρέουν από την πλήρη συμμετοχή της Ελλάδος στην ONE, καθώς και οι διαθέσιμοι πόροι από τα διαρθρωτικά ταμεία της Ένωσης. Ταυτόχρονα, όμως, η

υιοθέτηση του ευρώ θέτει περιορισμούς στην άσκηση εθνικής οικονομικής πολιτικής, με την εφαρμογή και στην Ελλάδα της ενιαίας νομισματικής πολιτικής, ενώ ο αυξανόμενος ανταγωνισμός, η συντελούμενη οικονομική αναδιάρθρωση στην Ευρωπαϊκή Ένωση και η διαδικασία διεύρυνσής της τα επόμενα χρόνια δημιουργούν νέες προκλήσεις για την εθνική οικονομική πολιτική και την αποτελεσματική λειτουργία του ιδιωτικού τομέα.

Προκειμένου να εξασφαλιστεί η νομισματική σταθερότητα και να επιτευχθεί η σύγκλιση του βιοτικού επιπέδου στην Ελλάδα προς το μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε εύλογο χρονικό διάστημα, πρέπει να αξιοποιηθούν οι ευκαιρίες και να αντιμετωπισθούν αποτελεσματικά οι διαρθρωτικές αδυναμίες της ελληνικής οικονομίας και οι νέες προκλήσεις. Οι δυνατότητες σαφώς υπάρχουν για την αξιοποίηση των ευκαιριών και την αντιμετώπιση των αδυναμιών και προκλήσεων, ενώ δεν υπάρχουν αντικειμενικοί λόγοι που εμποδίζουν την επίτευξη του στόχου της πραγματικής σύγκλισης και της πλήρους απασχόλησης. Οι προοπτικές είναι πράγματι ευνοϊκές εφόσον όλοι μας ενστερνιστούμε το “συν ευρώ και χείρα κίνει”.

Ελληνική οικονομία και τραπεζικό σύστημα στην εποχή του ευρώ

ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΚΑΡΑΤΖΑ

ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΕΝΩΣΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

Το ευρώ αποτελεί πλέον πραγματικότητα για την Ελλάδα. Ως περιοχή σταθερότητας και ανταγωνιστικότητας, η ευρωπαϊκή οικονομία ασκεί ήδη τη θετική της επίδραση στην ελληνική οικονομία. Η επιτυχής έκβαση της μακράς και σκληρής προσπάθειας να εκπληρωθούν τα κριτήρια της ονομαστικής σύγκλισης και ένταξης της χώρας μας στην ΟΝΕ έχει ήδη δώσει τη θέση της στη νέα φάση ψύχραιμης και συντονισμένης εθνικής προσπάθειας, αυτή τη φορά για την επίτευξη της πραγματικής σύγκλισης.

Είναι σημαντικό να εξάρει κανείς την ευεργετική επίδραση που ασκεί στην ελληνική οικονομία η εξάλειψη σε μεγάλο βαθμό της νομισματικής και συναλλαγματικής αβεβαιότητας, η οποία συνδεόταν με τις διακυμάνσεις της δραχμής κατά το τελευταίο τέταρτο και πλέον του εικοστού αιώνα. Είναι επίσης προφανώς ευεργετική η εξαφάνιση της δαμόκλειας σπάθης που αποτελούσε στο παρελθόν η κατάσταση του ισοζυγίου πληρωμών. Στην εποχή του ευρώ το ισοζύγιο πληρωμών θα είναι δείκτης ανταγωνιστικότητας της εθνικής οικονομίας και όχι προάγγελος συναλλαγματικών κρίσεων. Αλλά και το συνολικό θεσμικό εποικοδόμημα που συνοδεύει τη λειτουργία του ευρώ συνιστά ένα μηχανισμό μακροοικονομικής πειθαρχίας και σταθερότητας. Το πλαίσιο αυτό ευνοεί μια πολιτική χαμηλών επιτοκίων που, σε συνδυασμό με μια ανεπτυγμένη κεφαλαιαγορά και την

προώθηση διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων, δημιουργεί συνθήκες μακρόπνοης οικονομικής μεγέθυνσης και ευημερίας.

Σημαντικά επιπλέον πλεονεκτήματα απορρέουν από την υιοθέτηση του κοινού νομίσματος, ξεκινώντας από την αποφασιστική ώθηση που η εξέλιξη αυτή δίνει στις πέραν των εθνικών συνόρων εμπορικές και χρηματοπιστωτικές συναλλαγές. Τα προϊόντα, τα κεφάλαια, οι υπηρεσίες, αλλά και οι ίδιοι οι πολίτες της ευρωζώνης, θα κινούνται στην ενιαία ευρωπαϊκή αγορά με μεγαλύτερη ταχύτητα, αποδοτικότητα και ευκολία, αφού θα έχει εκλείψει το συναλλακτικό κόστος που δημιουργούσαν οι συναλλαγματικές διαφορές. Το κοινό νόμισμα, παράλληλα με τις εκτεταμένες θεσμικές μεταρρυθμίσεις που συντελούνται στις κεφαλαιαγορές της ευρωζώνης, δημιουργεί μια ενιαία αγορά χρήματος και κεφαλαίου η οποία διακρίνεται από μεγάλη ρευστότητα και εύρος.

Η διαφάνεια της αγοράς, η εξάλειψη του συναλλαγματικού κινδύνου και η διαδικασία ενοποίησης των κεφαλαιαγορών στο εσωτερικό της ευρωζώνης παρέχουν στις επιχειρήσεις περισσότερες επιχειρηματικές και επενδυτικές επιλογές και δυνατότητες φθηνότερης χρηματοδότησης. Εργαζόμενοι και καταναλωτές αποκτούν ένα ευρύτερο και αποδοτικότερο φάσμα αποταμιευτικών επιλογών και φθηνότερη πρόσβαση σε στεγαστικό, καταναλωτικό και άλλο

δανεισμό. Οι πολίτες μπορούν να συναλλάσσονται χωρίς το φόβο του υψηλού πληθωρισμού που κατατρώγει την αξία του εισοδήματός τους. Οι συνθήκες αυτές επιτρέπουν στις επιχειρήσεις το μακροπρόθεσμο επενδυτικό σχεδιασμό, που θα ενισχύσει την οικονομική ανάπτυξη και θα δημιουργήσει θέσεις εργασίας.

Το νέο οικονομικό πεδίο του ευρώ προϋποθέτει αυξημένες συνθήκες διαφάνειας των αγορών. Συχνά στο παρελθόν, η συναλλαγματική και η νομισματική πολιτική χρησιμοποιήθηκαν για να συγκαλύψουν τη χαμηλή παραγωγικότητα της ελληνικής οικονομίας, καθυστερώντας έτσι την επίσημη αλλά αναγκαία προσαρμογή της. Το ευρώ μάς δίνει τώρα τη δυνατότητα να αποτιμήσουμε με καθαρότητα την ανταγωνιστικότητα της κάθε οικονομίας. Δεν υπάρχουν πια οι παραμορφώσεις της καθεμιάς διαφορετικής συναλλαγματικής πολιτικής ή ο προστατευτισμός που ασκούσαν οι ευρωπαϊκές κυβερνήσεις υπέρ της εθνικής τους βιομηχανίας και παραγωγής.

Έτσι η ευρωζώνη συνιστά έναν ενιαίο οικονομικό χώρο που διέπεται από αυξημένες απαιτήσεις στην παραγωγική διαδικασία. Οι υψηλές προδιαγραφές παραγωγικότητας και ποιότητας προϊόντων και υπηρεσιών συνθέτουν τους νέους όρους του ανταγωνισμού στο ευρωπαϊκό περιβάλλον και θέτουν τα κριτήρια επιβίωσης και επιτυχίας για όσους φιλοδοξούν να έχουν μια θέση στη νέα ευρωπαϊκή αλλά και εγχώρια οικονομία. Πρέπει εξάλλου να μην παραβλέπουμε ότι το ευρώ δημιουργεί μια ενιαία, υψηλής ρευστότητας ευρωπαϊκή κεφαλαιαγορά, που επιβάλλει στις επιχειρήσεις τη συστηματική απόδοση αξίας στο μέτοχο (shareholder value). Η επιδίωξη αυτή να μεγιστοποιείται η αξία που έχει στα χέρια του ο μέτοχος είναι ο κεντρικός καθοδηγητικός άξονας της νέας εταιρικής συμπεριφοράς.

Η δυναμική της ανταγωνιστικότητας επιτάσσει για πολλούς κλάδους παραγωγής τη δημιουργία μεγαλύτερων επιχειρηματικών μεγεθών μέσα από διαδικασίες συγχωνεύσεων, εξα-

γορών και διεθνών συνεργασιών. Για πολλές ελληνικές επιχειρηματικές μονάδες που πιθανόν συνήθισαν να επαναπαύονται στις σχεδόν προστατευτικές συνθήκες της εγχώριας αγοράς, η ενιαία ευρωπαϊκή αγορά συνιστά απειλή προς τις παγιωμένες αντιλήψεις και μεθόδους λειτουργίας. Όμως, η μετατροπή ενός κινδύνου σε πρόκληση και σε ευκαιρία για ανασύνταξη δυνάμεων και επιχειρηματική επιτυχία είναι μια καθαρά ενδογενής διαδικασία. Η προσαρμογή προς τις αυξημένες απαιτήσεις ανταγωνιστικότητας πρέπει να είναι μια συνεχής και πολυεπίπεδη προσπάθεια.

Το νέο περιβάλλον της ONE περιλαμβάνει σημαντικές προκλήσεις και ευκαιρίες για τα εθνικά τραπεζικά συστήματα των οικονομιών της ευρωζώνης. Η μείωση των επιτοκίων στην ευρωζώνη αναμένεται να δώσει αποφασιστική ώθηση στην ανάπτυξη, ευνοώντας τον τραπεζικό δανεισμό προς επιχειρήσεις και καταναλωτές. Όπως είναι γνωστό, το ποσοστό δανείων προς το σύνολο του μέσου ενεργητικού των ελληνικών τραπεζών παραμένει ένα από τα χαμηλότερα στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Υπάρχει επομένως στον τομέα αυτό σημαντικό πεδίο περαιτέρω ανάπτυξης, ιδιαίτερα για το ελληνικό τραπεζικό σύστημα.

Η χρηματοπιστωτική απελευθέρωση και παγκοσμιοποίηση, σε συνδυασμό με τις ραγδαίες μεταβολές στο τεχνολογικό περιβάλλον, υποχρεώνουν τις τράπεζες σε ταχεία και συνεχή προσαρμογή και αύξηση της ανταγωνιστικότητάς τους. Υπό μια δυναμική έννοια, η απώλεια εισοδήματος από συναλλαγματικές πράξεις ενέχει το όφελος ότι επιτρέπει – υποχρεώνει θα λέγαμε – στις τράπεζες να επικεντρώσουν την προσοχή τους στη διαρκή βελτίωση της αποδοτικότητας των προϊόντων και υπηρεσιών τους. Καθώς η αποκλιμάκωση των επιτοκίων οδηγεί

τους αποταμιευτές σε νέες αποταμιευτικές διεξόδους, ωθεί παράλληλα τις τράπεζες στην αναζήτηση νέων διαφοροποιημένων πηγών κερδοφορίας από χρηματοοικονομικές και επενδυτικές υπηρεσίες και διαχείριση ενεργητικού. Εντυπωσιακή, για παράδειγμα, είναι – και θα εξακολουθήσει να είναι – η ανάπτυξη των αμοιβαίων κεφαλαίων στη χώρα μας όπως και στο σύνολο της ευρωζώνης, πεδίο στο οποίο οι τράπεζες έχουν κατοχυρώσει έναν κεντρικό ρόλο. Παράδειγμα τραπεζικής στρατηγικής αποτελεί η πιο εξειδικευμένη και ευέλικτη πιστωτική λειτουργία, που μπορεί να οδηγήσει σε υψηλότερες αποδόσεις και σε εξοικείωση με τα χαρακτηριστικά μιας εξελισσόμενης αγοράς.

Ο δυναμισμός του χρηματοπιστωτικού τομέα κατά την επέκτασή του σε νέα προϊόντα και υπηρεσίες και η διαρκής ανάπτυξη της ανταγωνιστικότητας των τραπεζών είναι προϋποθέσεις για τη διατήρηση της κερδοφορίας και ισχύος του τραπεζικού συστήματος. Σε μια ευρωπαϊκή οικονομία που εξακολουθεί (παρά τη ραγδαία ανάπτυξη αγορών χρήματος και κεφαλαίου) να στηρίζεται κυρίως στην τραπεζική διαμεσολάβηση, η τραπεζική ευρωστία είναι εγγύηση συστημικής ασφάλειας και δυναμισμού του συνόλου της οικονομίας.

Η ενοποίηση των αγορών στην Ευρώπη, σε συνδυασμό με την εισαγωγή του ενιαίου νομίσματος, αναμένεται να συντελέσει στην ανάδειξη λίγων μόνο χρηματοοικονομικών κέντρων που θα δεσπόζουν στη διάθεση και κατανομή χρήματος και κεφαλαίου. Συνέπεια θα είναι η προοδευτική απώλεια της σημασίας που έχουν οι περιφερειακές αγορές κινητών αξιών. Το νέο οικονομικό και επιχειρηματικό τοπίο τονώνει την προοπτική να δημιουργηθούν μεγαλύτεροι και υγιέστεροι χρηματοοικονομικοί όμιλοι ή ιδρύματα, ικανά να αντιμετωπίσουν τον εντονότερο ανταγωνισμό και να χαράξουν μεσο-μακροπρόθεσμη στρατηγική που θα ανταποκρίνεται στη δυναμική της οικονομίας και των αγορών.

Ωστόσο, η πορεία αυτή συγκεντρώνει τη συνυπόχρεωση με μια παράλληλη διαδικασία

περιφερειακής επέκτασης και εξειδίκευσης, που αφορά χρηματοπιστωτικά συστήματα όπως το ελληνικό. Έτσι, ορισμένα ελληνικά τραπεζικά ιδρύματα αποτελούν εν δυνάμει φορείς αξιόλογων συγκριτικών πλεονεκτημάτων ως προς τη γεωγραφική εμβέλεια διείσδυσής τους σε νέες αγορές, ιδίως σε μια σειρά γειτονικών χωρών και περιοχών που παρέχουν επενδυτικές ευκαιρίες.

Σημαντικές λοιπόν οι απαιτήσεις, οι προκλήσεις και οι ευκαιρίες που απορρέουν από την εισαγωγή του ευρώ στην Ελλάδα. Μια νέα πραγματικότητα έχει ήδη αρχίσει να εκτυλίσσεται, που απαιτεί ίσως μεγαλύτερη ενεργοποίηση παρά ποτέ από όλους τους συντελεστές της αγοράς και της οικονομίας. Η ανάληψη ευθύνης και πρωτοβουλίας, η εγρήγορση απέναντι στις μεταβαλλόμενες συνθήκες, η σκληρή συλλογική προσπάθεια έχουν τη δύναμη να καταστήσουν τη νέα εποχή του ευρώ εποχή ανάπτυξης και ευημερίας για το σύνολο της ελληνικής οικονομίας.

Η ΜΕΤΑΒΑΣΗ ΣΤΟ ΕΥΡΩ ΣΕ ΦΥΣΙΚΗ ΜΟΡΦΗ: ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ

Γ. Α. ΣΤΟΥΡΝΑΡΑ

Προέδρου Εμπορικής Τράπεζας της Ελλάδος

Η συστηματική προσπάθεια για τη δημιουργία της ευρωζώνης και την αντικατάσταση των εθνικών νομισμάτων με ένα κοινό νόμισμα ξεκίνησε στην Ευρώπη στις αρχές της δεκαετίας του 1990, μετά την υπογραφή της συνθήκης του Μάαστριχτ. Η προσπάθεια πέτυχε γιατί τα οικονομικά πλεονεκτήματα από την υιοθέτηση του κοινού νομίσματος είναι αδιαμφισβήτητα δημιουργώντας έτσι τις κατάλληλες προϋποθέσεις για την αποδοχή του ευρώ.

Η είσοδος της Ελλάδας στη ζώνη του ευρώ από 1ης Ιανουαρίου του 2001 σηματοδοτεί την απαρχή μιας νέας εποχής για την οικονομική ζωή της χώρας. Η συμμετοχή μας στη ζώνη του ευρώ αφ' ενός πιστοποιεί τη σημαντική βελτίωση που σημειώθηκε στα μακροοικονομικά μεγέθη τα τελευταία χρόνια και αφ' ετέρου θέτει τις προϋποθέσεις για δυναμική ανάπτυξη χωρίς πληθωρισμό.

Το ευρώ σε *λογιστική μορφή* έχει ήδη υιοθετηθεί στη χώρα μας από 1ης Ιανουαρίου 2001, με την αμετάκλητη ισοτιμία 1 ευρώ = 340,750 δραχμές. Σε λιγότερο από 8 μήνες το ευρώ θα είναι πραγματικότητα και σε *φυσική μορφή*.

Η υιοθέτηση του κοινού νομίσματος σημαίνει για τα κράτη μέλη της ευρωζώνης αλλαγές τόσο στα μέσα άσκησης της οικονομικής πολιτικής όσο και στις οικονομικές προοπτικές της χώρας. Παράλληλα, η οικονομική ενοποίηση θα επισπεύσει τις διαδικασίες για την πολιτική ενοποίηση της Ευρώπης.

Όσον αφορά τα μέσα οικονομικής πολιτικής η σημαντικότερη μεταβολή λόγω της υιοθέτησης του κοινού νομίσματος είναι η άσκηση ενιαίας νομισματικής πολιτικής στο επίπεδο της ευρωζώνης. Από 1ης Ιανουαρίου 2001, η Τράπεζα της Ελλάδος δεν

ασκεί ανεξάρτητη νομισματική πολιτική. Η ενιαία νομισματική πολιτική στην ευρωζώνη ασκείται από το ευρωσύστημα, το οποίο αποτελείται από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) και τις κεντρικές τράπεζες των χωρών που έχουν υιοθετήσει το κοινό νόμισμα, και το οποίο έχει στόχο την επίτευξη μεσοπρόθεσμα της σταθερότητας των τιμών.

Όσον αφορά τις επιπτώσεις επί των οικονομικών μεγεθών, από τη συμμετοχή της Ελλάδας στην ευρωζώνη, αναφέρω ως σημαντικότερες:

➤ *Τη μείωση του συναλλαγματικού κινδύνου* λόγω της υιοθέτησης ενός κοινού και ισχυρού νομίσματος. Στο παρελθόν ο συναλλαγματικός κίνδυνος αποτέλεσε σημαντικό ανασταλτικό παράγοντα για επενδύσεις, από ελληνικές και ξένες εταιρείες, στη χώρα μας.

➤ *Τον περιορισμό του κόστους των συναλλαγών* λόγω της εξάλειψης του κόστους μετατροπής των νομισμάτων μεταξύ των χωρών της ευρωζώνης. Για την ελληνική οικονομία το όφελος αυτό θα είναι σημαντικό αφού πάνω από το 60% του εξωτερικού μας εμπορίου διεξάγεται με άλλες χώρες της ευρωζώνης.

➤ *Την αξιοποίηση των πλεονεκτημάτων της ενιαίας ευρωπαϊκής αγοράς*. Το κοινό νόμισμα θα λειτουργήσει ως καταλύτης στην εναρμόνιση της λειτουργίας των αγορών αγαθών, υπηρεσιών και κεφαλαίου.

➤ *Την ενίσχυση της διαφάνειας των τιμών* αφού η

έκφραση των τιμών σε κοινό νόμισμα διευκολύνει τις συγκρίσεις των τιμών μεταξύ χωρών.

➤ Τη συνέχιση της δημοσιονομικής πειθαρχίας. Η δημοσιονομική πολιτική θα συνεχίσει να ασκείται σε εθνικό επίπεδο αλλά τα δημοσιονομικά αποτελέσματα θα πρέπει να είναι συμβατά με τους περιορισμούς που προσδιορίζονται στο Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης το οποίο τηρούν τα κράτη μέλη της ευρωζώνης και το οποίο ορίζει, μεταξύ άλλων, ότι το έλλειμμα της γενικής κυβέρνησης δεν μπορεί να υπερβαίνει το 3,0% του ΑΕΠ.

➤ Την ενίσχυση της ανάπτυξης. Η συνετή δημοσιονομική πολιτική, η νομισματική πολιτική που στοχεύει στη σταθερότητα των τιμών σε συνδυασμό με τον περιορισμό του συναλλαγματικού κινδύνου θα οδηγήσουν σε χαμηλότερα επιτόκια και σταδιακή μείωση της φορολογικής επιβάρυνσης. Τα αποτελέσματα αυτά συμβάλλουν στη διατήρηση κλίματος σταθερότητας και αξιοπιστίας και επομένως στην ενίσχυση των επενδύσεων και της απασχόλησης.

Για την ταχύτερη αξιοποίηση των οικονομικών πλεονεκτημάτων από τη νομισματική ένωση απαιτείται και άριστη τεχνική προετοιμασία στην τελική φάση της μετάβασης προς το ευρώ. Στα πλαίσια της προετοιμασίας αυτής έχει ιδιαίτερη σημασία η έγκυρη, έγκαιρη και ολοκληρωμένη πληροφόρηση των πολιτών και όλων όσων συμμετέχουν στην οικονομική δραστηριότητα όσον αφορά το χρονοδιάγραμμα της εισαγωγής του ευρώ, τους κανόνες μετατροπής των αξιών, τις υποδιαίρεσεις του ευρώ και τη μορφή των νέων τραπεζογραμμάτων και κερμάτων.

Λόγω της υιοθέτησης του ευρώ σε λογιστική μορφή από 1ης Ιανουαρίου 2001 έχουν ήδη γίνει αρκετές προσαρμογές στην οικονομική ζωή. Έτσι, ο προϋπολογισμός του 2001 καταρτίστηκε σε δραχμές και ευρώ, το δημόσιο χρέος μετετράπη σε ευρώ, οι συναλλαγές, ο διακανονισμός και η εκκαθάριση στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών (ΧΑΑ) διεξάγονται σε ευρώ. Παράλληλα, οι τράπεζες και οι επιχειρήσεις έχουν προχωρήσει σε μεγάλο βαθμό στις απαραίτητες μετατροπές των εσωτερικών συστημάτων και των λειτουργιών τους για το νέο νόμισμα.

Η εισαγωγή του ευρώ σε φυσική μορφή θα γίνει την 1η Ιανουαρίου 2002 ταυτόχρονα σε όλες τις χώρες της ευρωζώνης. Για ένα διάστημα δύο μηνών από την 1η Ιανουαρίου 2002 ως τις 28 Φεβρουαρίου 2002 τα τραπεζογραμμάτια και τα κέρματα δραχμών και ευρώ θα κυκλοφορούν παράλληλα. Από 1ης Μαρτίου 2002, τα τραπεζογραμμάτια και τα κέρματα δραχμών όμως δεν θα αποτελούν νόμιμο χρήμα. Μετά τις 28 Φεβρουαρίου 2002 η Τράπεζα της Ελλάδος και οι Δημόσιες Οικονομικές Υπηρεσίες θα ανταλλάσσουν τα κέρματα δραχμών με ευρώ για 2 έτη, δηλαδή μέχρι τις 28 Φεβρουαρίου 2004. Τα τραπεζογραμμάτια δραχμών θα ανταλλάσσονται με ευρώ από την Τράπεζα της Ελλάδος για δέκα έτη δηλαδή μέχρι τις 28 Φεβρουαρίου 2012.

Την ευθύνη για την εισαγωγή του ευρώ σε φυσική μορφή έχει η Τράπεζα της Ελλάδος η οποία και επιδιώκει από το πρώτο δεκαπενθήμερο του 2002 ο μεγάλος όγκος των συναλλαγών να διεξάγεται σε ευρώ. Στο εγχείρημα αυτό η Τράπεζα της Ελλάδος συνεργάζεται στενά με τις κυβερνητικές αρχές, με τις εμπορικές τράπεζες μέσω της Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών, με φορείς της βιομηχανίας, του εμπορίου, του τουρισμού και άλλων υπηρεσιών, με εκπροσώπους των εργαζομένων, των καταναλωτών και του εκπαιδευτικού συστήματος.

Οι εμπορικές τράπεζες ως “κρίκος” μεταξύ της Τράπεζας της Ελλάδος, των πολιτών και των άλλων παραγόντων που συμμετέχουν στην οικονομία έχουν ιδιαίτερα σημαντικό ρόλο στη μετάβαση προς το νέο νόμισμα. Για το λόγο αυτό οι εμπορικές τράπεζες θα μπορούν να προ-εφοδιάσουν, από την Τράπεζα της Ελλάδος, με τραπεζογραμμάτια και κέρματα ευρώ από 1ης Οκτωβρίου 2001. Στη συνέχεια, οι τράπεζες θα μπορούν να προ-εφοδιάσουν, από 1ης Δεκεμβρίου 2001, τις εμπορικές επιχειρήσεις με κέρματα όλων των αξιών και με τραπεζογραμμάτια των 5 και 10 ευρώ.

Πέραν από τα πρακτικά προβλήματα του εφοδιασμού της αγοράς με ευρώ ιδιαίτερα σημαντική για την αποδοχή του ευρώ από το κοινό είναι η εξοικείωσή του με την όψη, την αξία και τις υποδι-

αιρέσεις του νέου νομίσματος. Η μετάβαση στο ευρώ είναι ένα δύσκολο εγχείρημα το οποίο απαιτεί καλό προγραμματισμό και εκτενή ενημέρωση. Η ομαλή μετάβαση θα έχει ως συνέπεια την ταχύτερη υλοποίηση των θετικών επιπτώσεων που αναμένουμε από την υιοθέτηση του κοινού νομίσματος.

Για την αποφυγή οποιασδήποτε σύγχυσης και ανασφάλειας από την εισαγωγή του νέου νομίσματος τόσο το Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας όσο και η Τράπεζα της Ελλάδος αποδίδουν ιδιαίτερη σημασία στην ολοκληρωμένη και ευρεία επικοινωνιακή πολιτική.

Το πρόγραμμα επικοινωνιακής πολιτικής του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας, το οποίο συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, απευθύνεται στις επιχειρήσεις και στους καταναλωτές. Οι δράσεις του προγράμματος στοχεύουν στην καλύτερη και ταχύτερη προετοιμασία των επιχειρήσεων ιδιαίτερα των μικρο-μεσαίων, τόσο από τεχνικής όσο και από στρατηγικής απόψεως, για τη μετάβαση στο νέο νόμισμα. Παράλληλα, το πρόγραμμα στοχεύει στην ενημέρωση των πολιτών για τη διευκόλυνσή τους στη χρήση του νέου νομίσματος.

Ταυτόχρονα, η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) διεξάγει, σε συνεργασία με τις εθνικές κεντρικές τράπεζες της ευρωζώνης, εκστρατεία ενημέρωσης γνωστή ως *Ευρώ 2002*. Η εκστρατεία περιλαμβάνει ενέργειες για την πληροφόρηση του κοινού σχετικά με τη μορφή των τραπεζογραμματίων και των κερμάτων ευρώ και τις υποδιαίρεσεις του νέου νομίσματος.

Τους επόμενους 8 μήνες η κεντρική διοίκηση, οι τράπεζες, οι επιχειρήσεις, οι θεσμικοί και κοινωνικοί φορείς, καλούμαστε να επικεντρώσουμε την προσοχή μας σε δράσεις που θα διασφαλίσουν την ομαλή λειτουργία της αγοράς τις πρώτες ημέρες του 2002.

Στα πλαίσια αυτά οι εμπορικές τράπεζες, οι αρμόδιες αρχές και οι μικρές επιχειρήσεις επανεξετάζουμε την αναγκαιότητα και τη διαδικασία προεφοδιασμού των πολύ μικρών επιχειρήσεων και του κοινού με “συσκευασίες εκκίνησης” που περιέ-

χουν κέρματα ευρώ σε στρογγυλοποιημένη δραχμική αξία. Η διάθεση των κερμάτων ευρώ στο κοινό και στις πολύ μικρές επιχειρήσεις, λίγες ημέρες πριν από την 1η Ιανουαρίου 2002, θα συμβάλει στην εξοικείωση του κοινού και των μικρών επιχειρήσεων και στην ομαλή λειτουργία της αγοράς.

Με στόχο την όσο το δυνατόν ομαλότερη μετάβαση στο νέο νόμισμα θα ήθελα να προτείνω ορισμένα πρακτικά μέτρα:

- Τη συνεργασία μεταξύ τραπεζών, κεντρικής διοίκησης, φορέων επιχειρήσεων για την από κοινού προμήθεια μετατροπών για το κοινό.
- Την επέκταση των ωραρίου λειτουργίας των τραπεζών, με τη σύμφωνη γνώμη των εργαζομένων, τις δύο πρώτες εβδομάδες του 2002 ώστε να εξυπηρετηθεί καλύτερα η λειτουργία της αγοράς.
- Την ενθάρρυνση του κοινού και των επιχειρήσεων ώστε στις 31 Δεκεμβρίου 2001 να κρατούν τα ελάχιστα αναγκαία ρευστά για συναλλακτικούς σκοπούς. Αυτή η απλή ενέργεια του κοινού και των επιχειρήσεων θα συμβάλει σημαντικά στη γρηγορότερη απόσυρση των δραχμών.

Στη διαδικασία της μετάβασης προς το νέο νόμισμα, η οποία είμαι αισιόδοξος ότι θα κυλήσει ομαλά, πρέπει να τονιστεί η υποχρέωση των τραπεζών και των επιχειρήσεων να τηρούν τους κανόνες για τη μετατροπή των αξιών και για τις στρογγυλοποιήσεις. Δεν πρέπει η εισαγωγή του ευρώ να χρησιμοποιηθεί ως ευκαιρία για αύξηση των τιμών. Η προσπάθεια της οικονομικής πολιτικής για την καταπολέμηση του πληθωρισμού ήταν επίπονη και έχει αποδώσει καρπούς. Αυτό πρέπει να το διαφυλάξουμε ως κόρη οφθαλμού.

ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΕΦΑΛΑΙΑΓΟΡΑ

Π. ΑΛΕΞΑΚΗ

Προέδρου Χρηματιστηρίου Αθηνών

Το Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών, το Χρηματιστήριο Παραγώγων Αθηνών και η ελληνική κεφαλαιαγορά ευρύτερα πρωτοστάτησαν στην προσπάθεια εισαγωγής του ευρώ στην Ελλάδα, δεδομένου ότι προχώρησαν από την 1.1.2001 σε πλήρη υιοθέτηση του ενιαίου νομίσματος σε όλο τον κύκλο των συναλλαγών. Η διαδικασία της μετάβασης σε ευρώ ήταν ιδιαίτερα επιτυχημένη σε όλα τα επίπεδα – στρατηγικό/πολιτικό, οργανωτικό, συντονιστικό (με όλους τους συμμετέχοντες φορείς της ελληνικής κεφαλαιαγοράς) καθώς και τεχνικό. Το χρονικό διάστημα μεταξύ 1ης Ιανουαρίου και 31ης Δεκεμβρίου του 2001 είναι μία μεταβατική περίοδος για το ελληνικό χρηματιστήριο, κατά την οποία οι χρηματικές συναλλαγές μεταξύ επενδυτών και χρηματιστηριακών εταιρειών θα εξακολουθήσουν να γίνονται σε δραχμές. Παράλληλα, η ενημέρωση των επενδυτών (πινακίδια, έντυπα ενημέρωσης) θα γίνεται σε ευρώ και δραχμές κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου.

Σήμερα, συμπληρώνονται οι τέσσερις πρώτοι μήνες λειτουργίας της ελληνικής κεφαλαιαγοράς σε περιβάλλον ευρώ και η αποτίμηση της κατάστασης κρίνεται ως θετική. Η κριτική αυτή βέβαια μπορεί να γίνει μόνο μετά από αξιολόγηση της επιτυχίας επίτευξης (α) των βραχυπρόθεσμων στόχων του συνολικού έργου της “μετάβασης στο ευρώ” – λόγω της μικρής διάρκειας του χρονικού διαστήματος που έχει μεσολαβήσει – και (β) της δημιουργίας της απαραίτητης βάσης για τους μεσο-μακροπρόθεσμους στόχους. Απολογιστικά λοιπόν, μπορούν να σημειωθούν συνοπτικά τα εξής:

➤ Η λειτουργία του συστήματος διαπραγμάτευσης μετοχών και παραγώγων (ΟΑΣΗΣ), καθώς και των

υποσυστημάτων εκκαθάρισης και τακτοποίησης των συναλλαγών, σε περιβάλλον ευρώ υπήρξε πλήρως επιτυχημένη, αναδεικνύοντας την τεχνολογική υπεροχή του συστήματος και την αποτελεσματικότητα και αποδοτικότητα του ανθρώπινου δυναμικού που υποστηρίζει τεχνολογικά τη λειτουργία της κεφαλαιαγοράς.

➤ Οι παράγοντες της αγοράς και το ευρύ επενδυτικό κοινό εξοικειώθηκαν πολύ γρήγορα κάτω από το νέο περιβάλλον λειτουργίας σε ευρώ, αποδεικνύοντας το επίπεδο ωριμότητας των ανθρώπων που ασχολούνται με το θεσμό του χρηματιστηρίου στην Ελλάδα.

➤ Η ελληνική κεφαλαιαγορά επέτυχε μία δομική ομογενοποίηση της λειτουργίας της με τις άλλες ευρωπαϊκές χρηματαγορές, καθώς υιοθέτησε το ίδιο νόμισμα διαπραγμάτευσης με αυτές, με άμεσο και εμφανές αποτέλεσμα την ευκολία στη σύγκριση των τιμών των χρηματοοικονομικών προϊόντων που διαπραγματεύονται στις επιμέρους χρηματαγορές.

➤ Ως συνέπεια των ανωτέρω, προκύπτει το γεγονός της πλεονεκτικότερης αντιμετώπισης της ελληνικής κεφαλαιαγοράς έναντι των άλλων βαλκανικών κεφαλαιαγορών από τα διεθνή επενδυτικά κεφάλαια.

Βέβαια, όπως ήδη σημειώθηκε, το χρονικό διάστημα που έχει περάσει από την εισαγωγή του ευρώ είναι εξαιρετικά μικρό για την εξαγωγή ασφα-

λών συμπερασμάτων αναφορικά με το μετασχηματισμό ή όχι των ιδιαίτερων δομικών χαρακτηριστικών της ελληνικής κεφαλαιαγοράς. Βασικά ερωτήματα, όπως η επίδραση του ευρώ στην αύξηση της αξιοπιστίας και της ρευστότητας της ελληνικής κεφαλαιαγοράς, απαιτούν βάθος χρόνου για να απαντηθούν, έτσι ώστε να υπάρχουν τα απαραίτητα ιστορικά στατιστικά στοιχεία για τη συγκριτική αποτίμηση της κατάστασης της αγοράς. Θα πρέπει ακόμη να σημειωθεί, ότι οποιαδήποτε προσπάθεια αποτίμησης των επιπτώσεων του ευρώ θα πρέπει να θεωρηθεί σε συνδυασμό και με τους άλλους βασικούς παράγοντες αλλαγών και στρατηγικών επιλογών του ομίλου των Ελληνικών Χρηματιστηρίων, όπως η ανάδειξη της Ελλάδας ως ηγετικής χρηματιστηριακής δύναμης στην ευρύτερη περιοχή της Νοτιοανατολικής Ευρώπης και η λειτουργία της ως γέφυρας με τις υπόλοιπες αγορές της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αξιολογώντας με αυτό τον τρόπο την κατάσταση, μπορούμε να πούμε, ότι το ευρώ, ως στρατηγική επιλογή, διαδραματίζει το ρόλο του καταλύτη στο μακροπρόθεσμο σχεδιασμό του ομίλου των Ελληνικών Χρηματιστηρίων.

Παράλληλα, στην προσπάθεια αξιολόγησης των επιπτώσεων του ευρώ στο ελληνικό χρηματιστήριο, μπορεί να χρησιμοποιηθεί η εμπειρία από τα άλλα ευρωπαϊκά χρηματιστήρια, τα οποία υιοθέτησαν το ευρώ ως βασικό νόμισμα διαπραγμάτευσης δύο χρόνια πριν από το ελληνικό χρηματιστήριο. Η μελέτη αυτών των χρηματαγορών μας

οδηγεί στο γενικό συμπέρασμα ότι οι επιπτώσεις της υιοθέτησης του ευρώ είναι πολύ περισσότερες εμφανείς στο πεδίο δράσης των “θεσμικών παραγόντων” (wholesale markets) παρά στο χώρο των “χρηματοοικονομικών υπηρεσιών ευρείας κατανάλωσης” (retail financial services). Το ευρώ απέτελεσε έως τώρα για τις ευρωπαϊκές χρηματαγορές ένα εργαλείο στο γενικότερο στρατηγικό σχεδιασμό ανάπτυξης και επέκτασης των δραστηριοτήτων τους, χωρίς να μεταβάλει τα δομικά χαρακτηριστικά της λειτουργίας αυτών των χρηματαγορών. Ειδικότερα, η εισαγωγή του ευρώ θεωρείται ότι επέδρασε ως καταλύτης στους εξής τομείς των ευρωπαϊκών χρηματαγορών:

- Στην αύξηση των εκδόσεων
- Στην ομογενοποίηση, στη διαπραγμάτευση και τακτοποίηση των συναλλαγών
- Στη διασπορά επενδύσεων
- Στις συγχωνεύσεις επενδυτικών οργανισμών
- Στο θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας και εποπτείας.

Στην Ελλάδα, όπως αναφέραμε και παραπάνω, είναι ακόμη πολύ νωρίς για να παρατηρήσουμε σημαντικές εξελίξεις στους παραπάνω τομείς της εγχώριας κεφαλαιαγοράς, οι οποίες να μπορούν να συνδεθούν με την εισαγωγή του ευρώ. Θα πρέπει όμως να τονίσουμε, ότι το ευρώ αποτελεί συστατικό στοιχείο του ευρύτερου σχεδιασμού ανάπτυξης και εκσυγχρονισμού της ελληνικής κεφαλαιαγοράς.

ΕΥΡΩ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΟ Η ΠΡΟΚΛΗΣΗ ΤΗΣ ΕΠΟΧΗΣ ΜΑΣ

Π. ΚΑΡΕΛΛΑ

Προέδρου Εμπορικού Συλλόγου Αθηνών

“Εάν το ευρώ δεν μπει στη ζωή μας τότε είναι αμφίβολη η πραγματοποίηση της ΟΝΕ και στην περίπτωση αυτή διακυβεύεται όχι μόνο η οικονομική και κοινωνική αλλά κυρίως η πολιτική ανεξαρτησία της Ευρώπης” και ακόμη “έχοντας στην τσέπη μας το ευρώ, πολλά ψυχολογικά, κυρίως, προβλήματα θα καταπέσουν και όλοι εμείς θα νοιώσουμε περισσότερο Ευρωπαίοι”

Τα λίγα αυτά λόγια δίνουν την πραγματική διάσταση της σημασίας του ευρώ γιατί η καθιέρωσή του αποτελεί το συστατικό στοιχείο για το μετασχηματισμό της Ευρώπης.

Από τη στιγμή που θα έχουν καθορισθεί οριστικά οι χώρες της ΟΝΕ, η Ευρώπη θα ξεκινήσει για μία πορεία, ίσως την πιο σημαντική στην ιστορία της που θα μετουσιώνεται με τη χρήση του ευρώ. 14,5 δισ. χαρτονομίσματα θα πρέπει να εκτυπωθούν και 50,3 δισεκατομμύρια κέρματα να παραχθούν.

Η πολιτική για την εφαρμογή του ευρώ αποτελεί σήμερα τη σημαντικότερη προτεραιότητα για την οικονομική ενοποίηση. Η επιτυχία όμως της ΟΝΕ στηρίζεται, κυρίως, στην πληροφόρηση και την προετοιμασία των επιχειρήσεων και των πολιτών για το ευρώ.

Αποτελούν τον ακρογωνιαίο λίθο της επιτυχίας γι’ αυτό και η ΕΕ προβαίνει σε συστάσεις προς τα κράτη μέλη να επιταχυνθούν οι εθνικές εκστρατείες για την ενημέρωση των καταναλωτών με έμφαση στο τι αναμένεται από την εφαρμογή του ευρώ όπως:

1. Διαφάνεια στις τιμές των αγαθών και υπηρεσιών
2. Εξάλειψη των συναλλαγματικών διαφορών
3. Ορθολογικότερη τιμολογιακή πολιτική, απόρροια ενός υγιούς ανταγωνισμού
4. Εξαφάνιση της ανάγκης χρησιμοποιήσεως συναλλάγματος

5. Χαμηλότερα επιτόκια, απόρροια της ενιαίας νομισματικής και συναλλαγματικής πολιτικής λόγω ευρώ και μείωση του κόστους δανεισμού.

Επειδή το κύριο βάρος της εφαρμογής του ευρώ θα το φέρουν οι εμπορικές επιχειρήσεις, για το λόγο αυτό είναι επιτακτική ανάγκη ο εμπορικός κόσμος να συνειδητοποιήσει τις πραγματικές προκλήσεις και τις προθεσμίες που έχουν τεθεί.

Και επειδή το θέμα της προετοιμασίας των επιχειρήσεων προσλαμβάνει εξαιρετική σημαντική διάσταση αναφερόμαστε στα αποτελέσματα μιας Πανελλαδικής έρευνας της ΕΣΕΕ από την οποία καταφαίνεται ότι:

- Το 20% των επιχειρήσεων έχει ολοκληρωμένη ενημέρωση για την ΟΝΕ
- Το 55,5% των επιχειρήσεων έχει ελλιπή ενημέρωση
- Το 24,5% των επιχειρήσεων έχει πλήρη άγνοια
- Το 44% πιστεύει ότι η ένταξη της χώρας μας στην ΟΝΕ θα έχει θετικά αποτελέσματα
- Το 58% δεν σκοπεύει να χρησιμοποιήσει τη διπλή αναγραφή των τιμών πριν την ένταξή μας στην ΟΝΕ, ενώ το 15,5% διατίθεται θετικά
- Το 51% των επιχειρήσεων θα αντλήσει την ενημέρωσή του από τα μέσα μαζικής επικοινωνίας και μόνο το 39% από τους Κρατικούς φορείς.

Σύμφωνα με τα στοιχεία μιας άλλης μελέτης που εκπονήθηκε στις αρχές του 2000 για λογαριασμό της ΕΕ “η απάντηση της Ευρώπης στην ΟΝΕ”,

το 15% των ΜΜΕ είναι έτοιμο πλήρως να εργασθεί σε ευρώ, το 25% δηλώνει έτοιμο να το πράξει πριν το τέλος του 2001 και το 50% εκτιμά ότι η μετάβαση δεν θα ήταν δυνατή παρά μόνο το έτος 2002.

Από την πλευρά των μεγάλων επιχειρήσεων η προετοιμασία είναι πιο γρήγορη. Το 40% απ' αυτές επιθυμεί να μεταβεί στο ευρώ κατά τη διάρκεια του τρέχοντος έτους, ενώ το 20% το έχει ήδη πράξει.

Η μετάβαση στο ευρώ δεν είναι ένα γεγονός παρά μία ολόκληρη διαδικασία που απαιτεί την έγκαιρη και αποτελεσματική κινητοποίηση του κράτους, των τραπεζών, των επιχειρήσεων, και των καταναλωτών.

Επισημαίνουμε ειδικότερα τον κίνδυνο που διατρέχουν οι επιχειρήσεις εκείνες που θα περιμένουν την τελευταία στιγμή να πραγματοποιήσουν τη μετάβασή τους ή που δεν θα είναι έτοιμες την 1η Ιανουαρίου 2002. Οι επιχειρήσεις αυτές θα αντιμετωπίσουν σοβαρότατες δυσχέρειες για την εξασφάλιση της συνέχισης των δραστηριοτήτων τους και κατ' επέκταση της βιωσιμότητάς τους. Ο ορατός κίνδυνος είναι η απώλεια της ανταγωνιστικότητας που διατρέχουν οι επιχειρήσεις που θα είναι ανεπαρκώς προετοιμασμένες και επομένως σε αδυναμία να εκφράσουν σωστά μία πολιτική τιμών σε ευρώ και μάλιστα αν δραστηριοποιούνται σε μία αγορά ιδιαίτερα ανταγωνιστική εντός της οποίας τα περιθώρια είναι περιορισμένα και το ύψος των συναλλαγών μεγάλο. Συνεπώς επιτακτική είναι η ανάγκη κάθε επιχείρηση να έχει ολοκληρώσει τη μετάβασή της το αργότερο μέχρι 31 Δεκεμβρίου 2001. Η εν λόγω διαδικασία θα πρέπει να έχει σχεδιασθεί επακριβώς όχι μόνο εξ αιτίας του αντικτύπου της για την ανταγωνιστική θέση της επιχείρησης αλλά εξαιτίας της ανάγκης μετατροπής του συνόλου των επιχειρησιακών και χρηματοοικονομικών συστημάτων της, προκειμένου αυτά να προσαρμοσθούν στις πολλαπλές νομικές και συμβατικές υποχρεώσεις από τις οποίες δεν θα είναι δυνατόν να εξαιρεθεί από την ημερομηνία αυτή.

Για τη χώρα μας η μετάβαση στο ευρώ αποτελεί πραγματικότητα με συγκεκριμένο χρονικό ορίζοντα, με συγκεκριμένη ισοτιμία μετατροπής και συ-

γκεκριμένη περίοδο προσαρμογής. Είναι η πρώτη φορά στην οικονομική ιστορία της χώρας μας που μία ριζική αλλαγή είναι εκ των προτέρων γνωστή και η χρονική περίοδος του ενός έτους για την προετοιμασία κρίνεται ανεπαρκής εν σχέσει με την περίοδο των τριών ετών για τις χώρες της πρώτης ζώνης του ευρώ.

Θα ήταν τραγική ειρωνεία για τη χώρα μας να επιτύχει τη σύγκλιση και να γίνει δεκτή στην ΟΝΕ και να αποτύχει στις διαδικασίες της προετοιμασίας.

Αν η Δημόσια Διοίκηση, ο ευρύτερος δημόσιος τομέας, το Χρηματοπιστωτικό σύστημα και ο επιχειρηματικός κόσμος αναμένουν τη μεταβατική περίοδο του 2001 για να προχωρήσουν στις απαραίτητες προσαρμογές, η εισαγωγή του ενιαίου νομίσματος το 2002 θα μας βρει σίγουρα απροετοίμαστους και στην περίπτωση αυτή θα υπάρξουν σοβαρές επιπτώσεις στην πορεία της οικονομίας.

Η περίοδος ταυτόχρονης κυκλοφορίας δραχμής-ευρώ που θεσπίστηκε θα καλύψει τους δύο πρώτους μήνες του 2002. Μένει επομένως στις επιχειρήσεις και κατ' επέκταση στους καταναλωτές μία περίοδος ολίγων μηνών για να προετοιμασθούν, να εξοικειωθούν και προσαρμοσθούν, ο ρόλος τους δε θα είναι καταλυτικός εφ' όσον αυτές θα φέρουν το βάρος της καθημερινής ενημέρωσης του καταναλωτή με τη νέα συναλλακτική πρακτική και ταυτόχρονα την εμπέδωση κλίματος εμπιστοσύνης με τους πελάτες σχετικά με την αξιοπιστία της συναλλαγής, σημείο ιδιαίτερης σημασίας για την πορεία των επιχειρήσεων. Θα πρέπει να αποφευχθεί κάθε πιθανός "πειρασμός" ακόμη και απλή σκέψη για "κακώς εννοούμενη εμπορική εκμετάλλευση" της ευκαιρίας που δίνει η εισαγωγή του ευρώ προς μία γενικευμένη άνοδο των τιμών, με πρόσχημα τη νέα πολιτική ψυχολογικών τιμών ή και τη "στρογγυλοποίηση" των ποσών και τιμών στο νέο νόμισμα. Και επειδή γίνεται, μία αναφορά σε κινδύνους που "καραδοκούν" θα πρέπει να αποφευχθεί και ένας άλλος κίνδυνος από την πλευρά των διοικητικών αρχών για θεσμοθέτηση συστήματος ελέγχου των τιμών με το πρόσχημα αυτό.

Όμως οι εμπορικές επιχειρήσεις θα πρέπει κυ-

ριώς να προετοιμασθούν κατάλληλα προκειμένου να αντιμετωπίσουν κατά τρόπο αποτελεσματικό και άλλα πολύ πιο σοβαρά ζητήματα που δημιουργεί το νέο νόμισμα, αποφεύγοντας τους πιθανούς κινδύνους που συνεπάγεται η μη αντιμετώπισή τους.

Ας προσπαθήσουμε να προσεγγίσουμε πιο αναλυτικά τα ζητήματα αυτά.

Είναι γνωστό ότι η εφαρμογή του ευρώ θα επιτρέψει:

- Τη σχεδόν απόλυτη συγκρισιμότητα των τιμών μεταξύ των κρατών μελών καθώς, μόνον οι φόροι και τα μεταφορικά θα διαφέρουν από χώρα σε χώρα.
- Την εξαφάνιση των επιβαρύνσεων από τις μετατροπές νομισμάτων.
- Κυρίως όμως την αύξηση του ανταγωνισμού στην ευρωπαϊκή ενιαία εσωτερική αγορά και στη συνακόλουθη τάση για εναρμόνιση των τιμών, (που σε δεύτερη φάση θα οδηγήσει και σε τάση εναρμόνισης των εμμέσων φόρων, καθώς οι τιμές θα είναι πλέον απόλυτα συγκρίσιμες).

Η βεβαία λοιπόν όξυνση των συνθηκών ανταγωνισμού θα δημιουργήσει ακόμα πιο μεγάλες πιέσεις στις μικρομεσαίες εμπορικές επιχειρήσεις, που ήδη ευρίσκονται σε μειονεκτική θέση απέναντι στις μεγαλύτερες. Για το λόγο αυτό είναι ανάγκη για κάθε εμπορική επιχείρηση, περισσότερο δε για τη μικρομεσαία, να εντάξει το θέμα της μετάβασης από το καθεστώς της δραχμής σε εκείνο του ευρώ και τις συνακόλουθες με αυτήν επιπτώσεις σε μία γενικότερη στρατηγική αντιμετώπισης του ανταγωνισμού.

Για τις εμπορικές επιχειρήσεις, η στρατηγική αυτή θα πρέπει να καλύπτει τέσσερις τομείς στους οποίους θα είναι πιο άμεσες ή/και με μεγαλύτερη σημασία οι επιπτώσεις από την εισαγωγή του ευρώ, ήτοι: α) πολιτική τιμών, β) λογιστική παρακολούθηση, γ) εκπαίδευση προσωπικού και δ) πληροφόρηση και προσαρμογή.

Σήμερα, λιγότερο από ένα χρόνο πριν από την επίσημη κυκλοφορία του ευρώ και την αντικατάσταση και των άλλων εθνικών νομισμάτων των κρατών της λεγόμενης “ευρωζώνης”, δύο είναι οι διαπιστώσεις σχετικά με την εισαγωγή του νέου νομίσματος

με τις οποίες όλοι συμφωνούν. Η πρώτη διαπίστωση αναφέρεται στο τεράστιο ακόμη έλλειμμα στα θέματα της ενημέρωσης των καταναλωτών και η δεύτερη στην εξ ίσου σημαντική υστέρηση των επιχειρήσεων στα θέματα της έγκαιρης προετοιμασίας τους. Θέματα για τα οποία μεγάλη, αν όχι αποκλειστική ευθύνη, φέρει η πολιτεία, η οποία έχει αναλάβει το βάρος της ενημέρωσης και ακόμη γιατί δεν έχει θεσμοθετήσει τα μέτρα στήριξης για τις επιχειρήσεις προκειμένου να καλύψουν αυτές το υψηλό κόστος μετάβασης στο ευρώ. Εύλογα θα διερωτηθεί κανείς γιατί θα πρέπει να υπάρξει πολιτική οικονομικής ενίσχυσης των εμπορικών επιχειρήσεων. Η απάντηση είναι απλή. Γιατί το κόστος μετάβασης στο ευρώ είναι πολύ υψηλό. Θα αναφέρουμε μόνο δύο χαρακτηριστικά παραδείγματα σχετικά με το κόστος εκπαίδευσης του προσωπικού και το κόστος αναγραφής της διπλής τιμής.

Σύμφωνα με μελέτη, που εκπονήθηκε το 1997 από την Ευρωπαϊκή Συνομοσπονδία Εμπορίου (Eurocommerce), το κόστος της εκπαίδευσης για το προσωπικό υπολογίστηκε σε περίπου 0,2% του ετήσιου τζίρου των εμπορικών επιχειρήσεων, ο οποίος για το σύνολο των χωρών της ΕΕ – και για το 1994, έτος βάσης της μελέτης – ανερχόταν σε περίπου 154,766 δισεκατομμύρια ευρώ.

Το 0,2% αυτού του τζίρου ανέρχεται σε περίπου 3,095 δισεκατομμύρια ευρώ. Εάν υπολογίσουμε ότι ο πληθυσμός της Ελλάδας αντιπροσωπεύει ποσοστό περίπου 3% του συνόλου θα μπορούσαμε να εκτιμήσουμε το κόστος των ελληνικών εμπορικών επιχειρήσεων σε περισσότερα από 90 εκατομμύρια ευρώ δηλαδή περίπου 30 δισεκατομμύρια δραχμές, ενώ θα πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι σήμερα που ο συνολικός τζίρος έχει αισθητά αυξηθεί σε σχέση με το 1994 το κόστος εκπαίδευσης θα είναι και αυτό σημαντικά μεγαλύτερο σε απόλυτους αριθμούς.

Σύμφωνα με την προαναφερθείσα μελέτη της Eurocommerce, το κόστος της υποχρεωτικής διπλής αναγραφής τιμών σε όλα τα είδη για μία περίοδο 6 μηνών υπολογίστηκε σε περίπου 0,3% του ετήσιου τζίρου των εμπορικών επιχειρήσεων (δηλαδή για

όλες τις χώρες της ΕΕ σε περίπου 4,643 δισεκατομμύρια ευρώ για το 1994). Με βάση αυτούς τους υπολογισμούς, εκείνο που αναλογεί στις ελληνικές εμπορικές επιχειρήσεις θα ανέλθει σε περίπου 145 εκατομμύρια ευρώ δηλαδή κοντά στα 50 δισεκατομμύρια δραχμές, για περίοδο 6 μηνών. Επειδή όμως η υποχρέωση για διπλή αναγραφή καλύπτει περίοδο 12 ή και 14 μηνών για τις μεγαλύτερες επιχειρήσεις, και όχι μόνο 6 μηνών, το τελικό κόστος εκτιμάται ότι θα ξεπεράσει τα 100 δισεκατομμύρια.

Θα πρέπει επίσης να ληφθεί υπόψη ότι υπάρχουν περιπτώσεις που θα απαιτηθεί η αναγραφή 4 τιμών καθώς τα προϊόντα έχουν τιμή μονάδος πώλησης αλλά και τιμή βασικής μονάδας μέτρησης (π.χ. κιλό, μέτρο, κλπ). Στην περίπτωση μάλιστα των εκπτώσεων οι απαιτήσεις για διπλή αναγραφή θα ανέβαιναν στις οκτώ τις απαιτούμενες τιμές.

Αξίζει να σημειωθεί ιδιαίτερος τι θα γίνει στην περίπτωση που το κοινό δεν θα έχει προεφοδιασθεί με ευρώ. Βασική διαπίστωση είναι ότι οι ανάγκες των επιχειρήσεων λιανικής πώλησης σε κέρματα και χαρτονομίσματα μικρής ονομαστικής αξίας θα αυξηθούν σημαντικά σε σχέση με τις αντίστοιχες σημερινές.

Σχετική με το θέμα αυτό είναι και η μελέτη των καθηγητών Arnd Huchzermeier, της έδρας μάνατζμεντ της παραγωγής της Σχολής Διοίκησης Επιχειρήσεων Otto-Beisheim του Πανεπιστημίου WHU (Wissenschaftliche Hochschule für Unternehmensführung) στο Koblenz της Γερμανίας και Ludo Van der Heyden, καθηγητή τεχνολογικής καινοτομίας στο Ινστιτούτο INSEAD στο Fontainebleau της Γαλλίας, σύμφωνα με την οποία οι ανάγκες των επιχειρήσεων σε αποθηκευμένα κέρματα και χαρτονομίσματα μικρής ονομαστικής αξίας εκτιμάται ότι θα είναι από 20 έως 50 φορές μεγαλύτερα σε σχέση με τα επίπεδα που συνήθως έχουν σήμερα στο εθνικό νόμισμα.

Η πιο πρόσφατη μελέτη για το θέμα αυτό έγινε στην Αυστρία από το Πανεπιστήμιο της Βιέννης, που μελέτησε τις ανάγκες των εμπορικών επιχειρήσεων εκείνων των τομέων των οποίων οι πελάτες χρησιμοποιούν ως μέσο πληρωμής κυρίως τα μετρητά, όπως τα Super-markets και καταστήματα τροφίμων,

τα αρτοποιεία, φαρμακεία, καπνοπωλεία, τα σημεία πώλησης εισιτηρίων για τις συγκοινωνίες.

Με βάση τα στοιχεία της μελέτης, το πανεπιστήμιο ανέπτυξε ηλεκτρονική εφαρμογή με την ονομασία EuroCalculus μέσω της οποίας μία επιχείρηση μπορεί να υπολογίσει τις ανάγκες της, τις δύο πρώτες εβδομάδες του 2002, σε κέρματα και χαρτονομίσματα μικρής ονομαστικής αξίας για ρέστα προς τους πελάτες της.

Σύμφωνα με τα πορίσματα της μελέτης οι ανάγκες αυτές θα είναι περίπου 11 φορές μεγαλύτερες από τις αντίστοιχες σημερινές, αντιπροσωπεύοντας ποσοστό περίπου 79% του ημερήσιου τζίρου ενώ σήμερα το ποσοστό αυτό είναι μόλις 7%.

Όπως γίνεται εύκολα κατανοητό τα προαναφερθέντα προβλήματα προκαλούν μεγάλα προβλήματα φύλαξης, διαχείρισης και κόστους χρήματος, που για τις μεγαλύτερες επιχειρήσεις είναι εξαιρετικά σημαντικού μεγέθους. Σύμφωνα μάλιστα με τη μελέτη των δύο καθηγητών που προαναφέρθηκε το κόστος αυτό μπορεί να φθάσει στο 17,36% των ετήσιων κερδών μιας εμπορικής επιχείρησης.

Όπως καθαρά διαφαίνεται η πρόκληση για την ελληνική μικρομεσαία επιχείρηση συναρτάται μεσοπρόθεσμα με την ανταγωνιστικότητά της σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Η ενιαία ευρωπαϊκή αγορά θα εξασφαλίσει διαφάνεια στις τιμές αγαθών και υπηρεσιών και επομένως οι ελληνικές επιχειρήσεις είναι αναγκαίο να διαθέτουν προϊόντα υψηλής ποιότητας σε ανταγωνιστικές τιμές. Οι επιχειρηματίες κατ'επέκταση πρέπει να αναλάβουν τις πρωτοβουλίες εκείνες που θα στοχεύουν στη θωράκιση των επιχειρήσεών τους από κλυδωνισμούς. Από την άλλη όμως πλευρά υπάρχουν ασφαλώς πολλά άλλα θέματα τα οποία θα πρέπει να ρυθμισθούν από το ΥΠΕΘΟ, το Υπουργείο Ανάπτυξης και τα Πιστωτικά Ιδρύματα, τα οποία εν πολλοίς αφορούν τη γραφειοκρατική, αναποτελεσματική και χρονοβόρα λειτουργία του Δημόσιου Τομέα. Κάποια θετικά βήματα προόδου που έχουν αρχίσει να φαίνονται στο θεσμικό επίπεδο θα πρέπει να πολλαπλασιασθούν και να επιταχυνθούν.

Πρόγραμμα λοιπόν για την εύκολη προσαρμογή των επιχειρήσεών μας είναι η γνώση των προβλημάτων

και η αποφασιστικότητα στην αντιμετώπισή τους. Στη χώρα μας τα τελευταία 50 χρόνια, πολλές θεσμικές μεταβολές έχουν επισυμβεί και οι δυνατότητες των Ελλήνων απεδείχθησαν ανεξάντλητες. Νέες ισοτιμίες νομισμάτων, μετατροπή μονάδας βάρους, συνεχείς φορολογικές αλλαγές, καθιέρωση ΦΠΑ κλπ. Μια πρόκληση ακόμη είναι το ευρώ, μια πρόκληση που θα δημιουργήσει προβλήματα στην αρχή και που θα λειτουργήσει καταξιώτικα στη συνέχεια.

Η Ελλάδα ανήκει στην ΟΝΕ και το νόμισμά της πλέον θα διαπραγματεύεται στις μεγαλύτερες αγορές και θα διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο στις παγκόσμιες οικονομικές εξελίξεις. Ανασφάλεια, πληθωρισμός, υψηλά επιτόκια, υποτιμήσεις θα αποτελούν πολύ σύντομα παρελθόν. Ο Έλληνας επιχειρηματίας θα κληθεί στη μεγάλη αγορά της Ευρώπης να αποδείξει ότι με ίσους όρους βρίσκεται στην πρωτοπορία. Αρκεί βέβαια να μειωθούν τα τεχνικά, οικονομικά και γραφειοκρατικά εμπόδια στις πρωτοβουλίες των παραγόντων της οικονομικής μας ζωής που παρεμβάλλει η περίοδος προσαρμογής.

Σήμερα που μιλούμε η προσπάθεια προσαρμογής προς τα νέα δεδομένα αποτελεί πλέον μονόδρομο. Μετά την ένταξή μας στην ΟΝΕ άμεση προτεραιότητα για το Υπουργείο Ανάπτυξης ήταν η λήψη μέτρων με βάση τις συστάσεις της ΕΕ αναφορικά με τη διπλή αναγραφή των τιμών και την ασφάλεια των συναλλαγών με το ευρώ γενικότερα. Ήδη, η εισαγωγή του ευρώ αποτελεί πλέον νόμο του κράτους, που ψηφίστηκε από τη Βουλή στις 12 Σεπτεμβρίου 2000, ενώ με γοργότατους ρυθμούς προετοιμάζεται και το ΥΠΕΘΟ, που έχει ήδη έτοιμο το εθνικό σχέδιο μετάβασης στο ευρώ.

Θα πρέπει να επισημάνουμε ιδιαίτερος πως οι άμεσες προσαρμογές είναι συνάρτηση της πολιτικής απόφασης επάνω σε καίρια θέματα όπως αυτό της διπλής αναγραφής των τιμών και της παράλληλης ή διπλής κυκλοφορίας των δύο νομισμάτων στη μεταβατική περίοδο.

Υπάρχει ακόμα πληθώρα επειγόντων θεμάτων που θα πρέπει να ρυθμισθούν από το Υπουργείο Οικονομικών και την Κεντρική Τράπεζα.

Θέματα όπως από πότε οι ισολογισμοί των επιχει-

ρήσεων θα καταρτίζονται σε εθνικό νόμισμα και ευρώ και από πότε μόνο σε ευρώ, πώς θα αποδίδεται ο ΦΠΑ, ποιες επιπτώσεις θα έχει στους τραπεζικούς λογαριασμούς το ευρώ, εάν το ευρώ θα επηρεάσει τις αποταμιεύσεις, ποιες επιπτώσεις θα έχει το ευρώ στα αποταμιευτικά ομόλογα, για τις μετοχές και τις συμμετοχές σε κεφάλαια επενδύσεων. Ακόμη, κατά πόσο το ευρώ θα επηρεάσει τις ενυπόθηκες πιστώσεις και τα ασφαλιστήρια συμβόλαια και τέλος τους μισθούς και τις συντάξεις. Όπως αντιλαμβάνεσθε, αυτά τα ελάχιστα ερωτηματικά που απασχολούν όλους μας, οριοθετούν όχι μόνο τις απαραίτητες ρυθμίσεις αλλά συνιστούν και τη βάση για την ενημέρωση των καταναλωτών.

Το μεγάλο όμως πρόβλημα που αντιμετωπίζεται σήμερα δεν είναι η ταχύτης προσαρμογής και η έγκαιρη προετοιμασία για την αποδοχή της νέας κατάστασης. Η επιτυχία της ΟΝΕ εξαρτάται κατά κύριο λόγο εάν το ευρώ θα μπορέσει να “σταθεί στα πόδια του” αντιπαραβαλλόμενο με τη μέχρι σήμερα παντοδυναμία του δολαρίου στην παγκόσμια χρηματιστοργιά. Καθημερινά γινόμαστε μάρτυρες ενός αδυσώπητου αγώνα επικράτησης των δύο νομισμάτων κάτι που έχει μεγάλη σημασία τόσο για την Ευρώπη όσο και για τις ΗΠΑ.

Και τούτο γιατί δεν θα πρέπει να ξεχνούμε πως το δολάριο κυριάρχησε στο παγκόσμιο σύστημα επί έναν, περίπου, αιώνα. Λόγω της ευρύτατης χρήσης του η σημασία του στις διεθνείς συναλλαγές υπερβαίνει κατά 27% συμμετοχή των ΗΠΑ στην παγκόσμια παραγωγή, ενώ ακόμα αντιπροσωπεύει το 56% των διεθνών συναλλαγματικών αποθεμάτων και συμμετέχει σε πάνω από 4/5 των πράξεων σε ξένο νόμισμα.

Μπροστά στη “μονοκρατορία” αυτή του δολαρίου το ευρώ έχει να προτάξει τα παρακάτω:

Οι ημερήσιες συναλλαγές σε ευρώ ανέρχονται σε 300 δις δολάρια, η αγορά Ευρωομολόγων σε 8 τρις δολάρια, τα αμοιβαία κεφάλαια, εκπεφρασμένα σε ευρώ σε ένα τρις δολάρια και τέλος η χρηματοοργιά καλύπτει το 15% της παγκόσμιας αποτίμησης ή αλλιώς 2,5 δις. δολάρια.

Τον αγώνα αυτόν παρακολουθούν με τεράστιο ενδιαφέρον οι διεθνείς οικονομικοί κύκλοι που καταρτίζουν διάφορα “σενάρια” για το μέλλον της παγκό-

σμιας οικονομίας και των εμπορικών συναλλαγών. Η πορεία του ευρώ στις συναλλαγματικές αγορές από την εισαγωγή του μέχρι σήμερα προκαλεί πολυάριθμα ερωτηματικά κυρίως ως προς τη μελλοντική εξέλιξη της ισοτιμίας μεταξύ δολαρίου και ευρώ μακροπρόθεσμα. Χαρακτηριστικές είναι οι εκτιμήσεις του καθηγητού στο Ινστιτούτο Επιχειρήσεων του Βερολίνου Gustav A. Horn, ο οποίος υποστηρίζει πως υπάρχουν βάσιμοι λόγοι για να προβλέψει κανείς ένα ισχυρότερο ευρώ στο μέλλον. Με την κάλυψη της αναπτυξιακής απόστασης από τις ΗΠΑ το δολάριο θα υποτιμηθεί έναντι του ευρώ. Επί πλέον η αξία ενός νομίσματος, μακροπρόθεσμα, επηρεάζεται σημαντικά από τις διαφορές πληθωρισμού. Από την εισαγωγή του, ο υφιστάμενος ρυθμός πληθωρισμού για το ευρώ είναι χαμηλότερος απ' ό,τι εκείνος για το δολάριο. Αυτό το επιχείρημα θα επικρατήσει στο μέλλον και προοιωνίζεται ένα σημαντικά ισχυρότερο ευρώ. Προς την ίδια κατεύθυνση κινούνται και οι απόψεις του δόκτορος John Lipsky, ανώτατου στελέχους της Chase Manhattan N. Υόρκης, ο οποίος λέγει πως μολοντί η αδυναμία του ευρώ από τον Ιανουάριο 1999 προκαλέσει ανησυχητικά σχόλια εν τούτοις δεν εξασθένησε την οικονομία της ζώνης του ευρώ ούτε ενίσχυσε τον πληθωρισμό. Αν και η υποχώρηση του ευρώ απεικονίζει εν μέρει τις μεγάλες ροές ευρωπαϊκών επενδύσεων προς τις ΗΠΑ, συμβάλλει εν τούτοις στην ενίσχυση των εξαγωγών της ζώνης του ευρώ. Η ενίσχυση του δολαρίου έναντι του ευρώ αντανάκλα περισσότερο από οτιδήποτε άλλο την ταχύτερη από ό,τι αναμενόταν οικονομική ανάπτυξη των ΗΠΑ η οποία ενισχύθηκε από την εντυπωσιακή επιτάχυνση των κερδών παραγωγικότητας στις ΗΠΑ και την ενίσχυση στη χώρα αυτή της κερδοφορίας των επιχειρήσεων.

Εάν η ανάπτυξη της παραγωγικότητας στη ζώνη του ευρώ επιταχυνθεί, όπως αναμένεται, μειώνοντας την υφιστάμενη απόσταση από τις ΗΠΑ ενώ παράλληλα οι ρυθμοί πληθωρισμού στις ΗΠΑ και στη ζώνη του ευρώ παραμένουν παρόμοιοι, η συναλλαγματική ισοτιμία δολαρίου-ευρώ θα πρέπει να σταθεροποιηθεί και ενδεχομένως να ενισχυθεί σε ένα επίπεδο ελαφρώς υψηλότερο από το σημερινό. Η δημιουργία μιας

αποτελεσματικής και ρευστής χρηματοοικονομικής αγοράς στη ζώνη του ευρώ θα επισπεύσει αυτή τη διαδικασία. Κλείνοντας τη σύντομη αυτή επισκόπηση επισημαίνουμε για μια ακόμη φορά με τον κατηγορηματικότερο τρόπο πως για την εφαρμογή του ευρώ βασική προϋπόθεση είναι η έγκαιρη και πλήρης ενημέρωση, ενέργεια απαραίτητη για τη μετέπειτα προετοιμασία των επιχειρήσεων. Με βάση τη διαπίστωση αυτή ο Εμπορικός Σύλλογος Αθηνών έχει καταρτίσει μια σειρά προτάσεων, κυριότερες των οποίων είναι:

α) Σύσταση στους κόλπους της Εθνικής Συντονιστικής Επιτροπής ευρώ, μιας ειδικής Επιτροπής, αποτελουμένης από εκπροσώπους των τραπεζών, του εμπορίου, της Κυβέρνησης και ειδικούς επιστήμονες επικοινωνίας και διαφήμισης. Έργο της Επιτροπής αυτής θα είναι η χάραξη μιας πολιτικής ενημέρωσης εθνικής εμβέλειας και ο συντονισμός της επιμέρους πολιτικής των λοιπών φορέων. Με την ευκαιρία αυτή θέλουμε να υπενθυμίσουμε πως σε ευρωπαϊκό επίπεδο οι εμπορικές οργανώσεις έχουν εισάγει την “αρχή της συνυπευθυνότητας” υποστηρίζοντας πως τράπεζες, εμπόριο και κράτος φέρουν το κύριο βάρος ενημέρωσης.

β) Σύσταση στα αρμόδια Υπουργεία, τις εργοδοτικές και εργατικές οργανώσεις και τα Επιμελητήρια “Γραφείου πληροφόρησης ευρώ”.

γ) Σύσταση “Εθνικού Κέντρου Τεκμηρίωσης ευρώ” το οποίο θα αποτελεί πηγή πληροφόρησης για τις δημόσιες υπηρεσίες και τους οργανισμούς. Εξυπακούεται πως το Κέντρο αυτό θα παρέχει τις υπηρεσίες του και στις πάσης φύσεως επαγγελματικές οργανώσεις.

δ) Θεσμοθέτηση στις μεγαλύτερες εμπορικές, βιομηχανικές, τουριστικές, ασφαλιστικές επιχειρήσεις και τις τράπεζες “υπευθύνου ευρώ” στελέχους που θα έχει πλήρη γνώση των προβλημάτων εκ της εφαρμογής του ευρώ.

ε) Εισαγωγή του ευρώ στο πρόγραμμα μαθημάτων των οικονομικών Πανεπιστημίων, των ΤΕΙ, των Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης και της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης οικονομικού προσανατολισμού.

ΕΝΩΣΗ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

Ένα νόμισμα
για την Ευρώπη

Ένα νόμισμα για την Ευρώπη

Από το ήλεκτρο στο ευρώ

Ένα νόμισμα
για την Ευρώπη

Μία συνέκδοση της ΕΝΩΣΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ και των Εκδόσεων ΚΑΛΕΙΔΟΣΚΟΠΙΟ που απευθύνεται σε παιδιά ηλικίας 12 με 14 ετών και αποσκοπεί στο να τα βοηθήσει να **αντιληφθούν** την ανάγκη που οδήγησε στη συνεργασία των ευρωπαϊκών χωρών, να τα **πληροφορήσει** για το νέο νόμισμα και τη μετάβαση από τη δραχμή στο ευρώ και να τα **εξοικειώσει** με τη χρήση του ευρώ στις συναλλαγές.

ΚΑΛΕΙΔΟΣΚΟΠΙΟ

Ένα νόμισμα
για την Ευρώπη

ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΣΤΡΟΓΓΥΛΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ:
Χ. Α. Παπαδημητρίου

ΤΟ ΕΥΡΩ ΚΑΙ Ο ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ

Η ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗ του τραπεζικού συστήματος, ιδρυμάτων και πελατών, στην εποχή του ευρώ έχει ήδη ξεκινήσει. Η σοβαρότερη, όμως, τροπή βρίσκεται εμπρός μας: η εισαγωγή του “φυσικού ευρώ”, δηλαδή του χαρτονομίσματος και των κερμάτων του ενιαίου ευρωπαϊκού νομίσματος, από την 1η Ιανουαρίου 2002, δημιουργεί πρόσθετα καθήκοντα προσαρμογής και στις δύο πλευρές της τραπεζικής σχέσης.

Η ΑΛΛΑΓΗ ΑΥΤΗ θα εξελιχθεί παράλληλα με την προσαρμογή του ελληνικού τραπεζικού συστήματος στους κανόνες και τις προδιαγραφές της σύγχρονης τραπεζικής. Η όξυνση του ανταγωνισμού, με την εγκατάσταση νέων τεχνολογιών και την προσφορά σύνθετων προϊόντων, είναι το χαρακτηριστικό σημείο των βραχυχρόνιων εξελίξεων.

ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗ που θα συμβεί πάντως σε περιβάλλον σταθερότητας. Η εξαφάνιση του συναλλαγματικού κινδύνου ως προς τις μεγαλύτερες περιοχές εμπορικών και κεφαλαιακών ανταλλαγών, η λειτουργία της αποταμίευσης και των επενδύσεων σε περιβάλλον χαμηλών επιτοκίων, η προώθηση ολοένα και περισσότερο κοινών κανόνων τραπεζικής πρακτικής, δημιουργούν ένα εντελώς νέο πλαίσιο αντιλήψεων.

ΣΥΝΟΜΙΑΗΤΕΣ στην παρούσα στρογγυλή τράπεζα, οι κκ. *Νίκος Παλαιοκρασσάς, Απόστολος Ταμβακάκης, Βύρων Μπαλλής, David Watson* και *Δημήτρης Μόσχος*, συμφωνούν ότι η εισαγωγή του ευρώ προσφέρει μια μεγάλη ευκαιρία για τον τραπεζικό πελάτη. Μπορεί να προγραμματίσει τις δραστηριότητές του, επενδυτικές και καταναλωτικές, να εξισορροπήσει τους κινδύνους, να εκμεταλλευτεί ποικιλοτρόπως την κατάργηση των νομισματικών συνόρων.

ΟΙ ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΤΡΑΠΕΖΕΣ υποχρεώνονται ήδη, διαδικασία που ξεκίνησε πριν ακόμη η Ελλάδα ενταχθεί στην ευρωζώνη, να τοποθετηθούν στα νέα δεδομένα. Οι πηγές κερδοφορίας, η οργάνωση της τραπεζικής εργασίας, σε συνδυασμό με την ανάπτυξη των παράλληλων αγορών, όπως είναι η κεφαλαιαγορά, η συνεργασία με τους άλλους ευρωπαϊκούς και διεθνείς τραπεζικούς οργανισμούς τροποποιούν τη γεωμετρία του συστήματος.

ΣΤΗ ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗΚΑΝ, πέραν όμως των ζητημάτων που θέτει η εισαγωγή στην ευρωζώνη για το πιστωτικό σύστημα, τα εξαιρετικά πρακτικά θέματα, τόσο για τις τράπεζες όσο και για το κοινό, που συνδέονται με την πλήρη κατάργηση της δραχ-

μής και την αντικατάστασή της με το ευρώ, καθώς και με την κυκλοφορία των φυσικών νομισμάτων.

Η ΕΛΛΑΔΑ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΖΕΙ τις σχετικές προετοιμασίες με στενότητα χρόνου, η οποία, ωστόσο, δεν φαίνεται πως θα αποτελέσει εμπόδιο στην έγκαιρη και άρτια οργάνωση της μετάβασης. Θα απαιτηθεί, για παράδειγμα, ο προεφοδιασμός των τραπεζών, από την Τράπεζα της Ελλάδος, με τραπεζογραμμάτια και κέρματα, να ξεκινήσει από την 1η Οκτωβρίου. Επιπλέον, η ενημέρωση του κοινού θα είναι εντατικότερη μετά το καλοκαίρι, όπως άλλωστε αποφασίσθηκε για ολόκληρη την ευρωζώνη. Η συζήτηση έδειξε πάντως με έμφαση, πως ο κύριος όγκος της ενημέρωσης και της προετοιμασίας θα περάσει από τις ενέργειες που θα προετοιμάσουν και θα διεξάγουν οι ίδιες οι τράπεζες. Όπως ακριβώς ισχύει για όλα τα θέματα που συνδέονται με την τεράστια αλλαγή που έφερε στη χώρα η σταθεροποίηση της οικονομίας της και το αποτέλεσμά της, δηλαδή η συμμετοχή στον κοινό ευρωπαϊκό στόχο, την οικοδόμηση μιας ενιαίας νομισματικής ζώνης.

**ΣΤΗ ΣΥΖΗΤΗΣΗ
ΠΟΥ ΔΙΟΡΓΑΝΩΘΗΚΕ
ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΝΩΣΗ
ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ
ΤΡΑΠΕΖΩΝ
ΣΥΜΜΕΤΕΙΧΑΝ
ΟΙ ΕΞΗΣ:**

DAVID WATSON, Διευθύνων Σύμβουλος της Τράπεζας Πειραιώς
ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΜΟΣΧΟΣ, Οικονομικός Σύμβουλος της Εμπορικής Τράπεζας της Ελλάδος
ΝΙΚΟΣ ΠΑΛΑΙΟΚΡΑΣΣΑΣ, Μέλος του Συμβουλίου Νομισματικής Πολιτικής της Τράπεζας της Ελλάδος
ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΤΑΜΒΑΚΑΚΗΣ, Υποδιοικητής της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος
ΒΥΡΩΝ ΜΠΑΛΛΗΣ, Αναπληρωτής Διευθύνων Σύμβουλος EFG-Eurobank-Ergasias

Τη συζήτηση συντόνισε ο δημοσιογράφος ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ Α. ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ:

Ο πρώτος κύκλος των ερωτημάτων στα οποία θέλουμε να απαντήσουμε είναι το πώς θα επηρεαστεί το ελληνικό τραπεζικό σύστημα, από την ένταξή του στην ευρωζώνη.

Κυρίως θα μας απασχολήσει ο ανταγωνισμός των προϊόντων που εκτιμάται ότι θα είναι πιο οξύς. Πώς λοιπόν θα διαφοροποιηθούν οι μεγαλύτερες και οι μικρότερες τράπεζες και πώς θα διασφαλιστεί μια φθηνότερη χρηματοδότηση για τον καταναλωτή.

Να ζητήσω από τον κ. Watson να ξεκινήσει.

D. WATSON:

Πιστεύω ότι ο τραπεζικός ανταγωνισμός σε ό,τι αφορά τα προϊόντα ξεκίνησε πριν από μια δεκαετία. Δεν ξεκινάει με την είσοδο της δραχμής στο ευρώ. Ήταν, ουσιαστικά, θέμα απελευθέρωσης του τραπεζικού συστήματος και εντάθηκε πολύ με την εμφάνιση νέων τραπεζών, με την ανάπτυξή τους και την αντίδραση των μεγαλύτερων τραπεζών στο φαινόμενο των νέων προϊόντων και νέων μεθόδων πώλησης και μάρκετινγκ. Με την έννοια αυτή θεωρώ λοιπόν ότι δεν έχουμε τώρα να δούμε πάρα πολλά καινούργια. Το πραγματικά καινούργιο, είναι ότι ζούμε πλέον σ' ένα σταθερό νομισματικό περιβάλλον με χαμηλά επιτόκια.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ:

Ποιες αλλαγές φέρνει το σταθερό νομισματικό περιβάλλον. Πώς πρέπει να το καταλάβει κ. Παλαιοκρασσά ο καταναλωτής;

N. ΠΑΛΑΙΟΚΡΑΣΣΑΣ:

Ίσως είναι νωρίς για να έχουν όλοι συνειδητοποιήσει την αλλαγή. Πιστεύω όμως ότι, πολύ σύντομα, οι καταναλωτές και ιδιαίτερα οι πελάτες των ελληνικών εμπορικών τραπεζών, θα έχουν την ευκαιρία να αντιληφθούν ότι μπορούν πλέον να δράσουν σ' ένα εντελώς διαφορετικό περιβάλλον, μέσα στο οποίο θα μπορούν να προγραμματίσουν τις δραστηριότητές τους, επενδυτικές και καταναλωτικές. Και να το πράξουν με τρόπο που δεν θα επηρεάζεται από παραμέτρους οι οποίες, στο παρελθόν, αποτελούσαν στοιχεία αβεβαιότητας και κινδύνου όπως π.χ. στα επιτόκια, που προσέφεραν οι ελληνικές εμπορικές τράπεζες, στα οποία ένα μέρος του περιθωρίου ήταν συνδεδεμένο με το συναλλαγματικό κίνδυνο.

Επομένως αυτό που θα συνειδητοποιηθεί σταδιακά από τους πελάτες των ελληνικών τραπεζών είναι η εξάλειψη του συναλλαγματικού κινδύνου από τα ελληνικά επιτόκια. Αυτό είναι το ποσοστό κατά το οποίο έχουν ήδη μειωθεί τα ελληνικά τραπεζικά επιτόκια και αντίστοιχο είναι το όφελος που έχει προκύψει για την ελληνική οικονομία γενικά: για τις επιχειρήσεις, τους πελάτες των τραπεζών, τους ιδιώτες.

Β. ΜΠΑΛΛΗΣ:

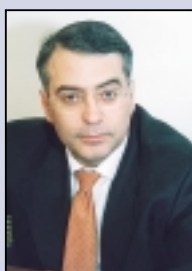

Το γεγονός του σταθερού συναλλαγματικού περιβάλλοντος, πρέπει να το χαιρετίσουμε ιδιαίτερα και να το τονίσουμε. Φανταστείτε τι θα είχε συμβεί στην Ελλάδα την περίοδο αυτή, αν η δραχμή δεν ήταν συνδεδεμένη σταθερά με το ευρώ, λαμβάνοντας υπόψη την αναταραχή και τα προβλήματα που εκδηλώνονται στην Τουρκία. Τα επιτόκια στην Ελλάδα θα είχαν αυξηθεί. Θα υπέφεραν οι επιχειρήσεις αλλά και οι ιδιώτες, διότι τα περισσότερα από τα δανειακά προϊόντα είναι κυμαινόμενου επιτοκίου πλέον και καταλαβαίνετε την επίπτωση που θα είχε αυτό άμεσα, σε εκείνους που θα είχαν ένα στεγαστικό ή καταναλωτικό δάνειο και βεβαίως στις καθημερινές ανάγκες των επιχειρήσεων. Και όλα αυτά θα μπορούσαν να συμβούν απλώς και μόνο με αφορμή ένα εξωτερικό γεγονός, σε μια γειτονική χώρα. Επομένως η σταθερότητα η συναλλαγματική, αποτελεί νομίζω ένα σταθμό για τη χώρα μας και πρέπει να τονισθεί ιδιαίτερα.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ:

Να ζητήσω, στο σημείο αυτό, από τον κ. Ταμβακάκη, την εκτίμησή του για τον ανταγωνισμό στο θέμα των προϊόντων. Τι μπορεί να κερδίσει ο καταναλωτής, τι μπορεί να προσφέρει μια μεγάλη τράπεζα, προκειμένου να δώσει κάτι διαφορετικό στον καταναλωτή; Υπάρχουν περιθώρια ή υπάρχει απλώς ένα βασικό επιτόκιο, που προσδιορίζεται από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και όλοι κινούνται στο ίδιο αυτό επιτόκιο; Υπάρχει ακόμα ανταγωνισμός επιτοκίων;

Α. ΤΑΜΒΑΚΑΚΗΣ:

Να ξεκαθαρίσουμε, ότι μιλάμε για προϊόντα όχι μόνο χορηγητικά, αλλά και καταθετικά ή επενδυτικά. Γιατί όταν μιλάμε για τη λιανική τραπεζική, φαντάζομαι ότι όλοι συμφωνούν ότι δεν είναι μόνο η μια μεριά του ισολογισμού, είναι και η άλλη πλευρά. Ως προς τα προϊόντα θα έλεγα ότι πάντα υπάρχει η δυνατότητα διαφοροποίησης, από καιρού εις καιρό στα προϊόντα.

Αυτό που προσφέρει η συναλλαγματική σταθερότητα και γενικότερα η οικονομική σταθερότητα είναι ότι μας δίνει τη δυνατότητα να δημιουργήσουμε προϊόντα, αφού προηγουμένως εξισορροπήσουμε τους κινδύνους, γεγονός που μπορεί να διαφοροποιήσει, έστω και λίγο, τη μια τράπεζα από την άλλη. Πρέπει, βέβαια, να συμφωνήσουμε όλοι ότι σήμερα, ειδικά στη λιανική τραπεζική, δεν υπάρχει περίπτωση να βγάλει κάποιος προϊόν, το οποίο θα αποδειχθεί επιτυχημένο και να μη βγει όλη η αγορά σε 15 μέρες με το ίδιο προϊόν. Με άλλα λόγια, τα τραπεζικά προϊόντα λιανικής αντιγράφονται πάρα πολύ εύκολα.

Έτσι το μεγάλο πλεονέκτημα που μπορεί να διαθέτει κάποιος, με τη δημιουργία ενός διαφοροποιημένου προϊόντος, πολύ εύκολα, μέσα σε 15 μέρες, μπορεί να εκμηδενιστεί. Υπάρχουν ωστόσο δυνατότητες διαφοροποίησης. Δείτε τι έγινε με τα προϊόντα εγγυημένου κεφαλαίου. Η μια τράπεζα ακολούθησε την άλλη με ταχύτατους ρυθμούς. Καινούργια προϊόντα

στα αμοιβαία κεφάλαια, ήδη έχουν βγει και θα βγουν και άλλα. Υπάρχει λοιπόν μια μαζική παραγωγή προϊόντων, είτε δανειακών είτε καταθετικών. Φοβάμαι μάλιστα πως, στην αρχή τουλάχιστον, μπορεί και να μπερδέψουν λίγο το μέσο καταναλωτή/επενδυτή.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ:

Μήπως τελικά, κ. Μόσχο, τη φθηνότερη χρηματοδότηση, που περιμένει ο καταναλωτής με την είσοδό μας στο ευρώ, την έχουμε ήδη καταγράψει, με τα χαμηλά επιτόκια στο επίπεδο εκείνων του ευρώ και τώρα δεν μένει παρά να δούμε και το πραγματικό κόστος που έχουν οι τράπεζες;

Μήπως ο ανταγωνισμός θα γίνει τώρα εμφανέστερος στις έμμεσες επιβαρύνσεις, όπως είναι τα έξοδα φακέλου για κάποια δάνεια και οι χρεώσεις για κάποιες πράξεις του καταθέτη. Πώς περιμένετε να διαμορφωθεί το περιβάλλον σε ό,τι αφορά τον ανταγωνισμό στην πλευρά του τραπεζικού κόστους, μέσα στο περιβάλλον του ευρώ.

Δ. ΜΟΣΧΟΣ:

Νομίζω πως σε μεγάλο βαθμό, αυτό στο οποίο αναφέρεστε πρέπει να συνδεθεί, όπως είπε και ο κ. Ταμβακάκης, με το είδος της εργασίας και του προϊόντος στο οποίο αναφερόμαστε. Άλλο το δανειακό προϊόν, άλλο το καταθετικό προϊόν. Υπάρχουν προϊόντα που έχουν περιθώρια μείωσης του κόστους εξυπηρέτησής τους και, επομένως, μιας μικρότερης επιβάρυνσης, ενώ σε άλλα προϊόντα δεν υπάρχουν και πολλά περιθώρια περαιτέρω μείωσης ή συγκράτησης του αντίστοιχου κόστους για τον καταναλωτή.

Σημαντικό ρόλο θα παίξει η έκταση στην οποία οι τράπεζες, θα είναι σε θέση να τυποποιήσουν, να πακετάρουν όπως συνήθως λέμε, τα προϊόντα τους. Μια τράπεζα οφείλει να προωθεί αποτελεσματικά τις ενέργειες που διαθέτει σε επίπεδο ομίλου, να είναι αποτελεσματική, με έντονη πελατοκεντρική αντίληψη και να είναι, επομένως, σε θέση να προωθήσει κατά τρόπο αποτελεσματικό, προϊόντα τα οποία ανταποκρίνονται στις σύγχρονες ανάγκες του καταναλωτή. Εξάλλου, αυτή είναι η τάση διεθνώς. Αν λοιπόν υπάρξει πρόοδος στον τομέα αυτόν ο καταναλωτής θα έχει προφανώς πολλά να περιμένει. Σε κάθε περίπτωση, οι τράπεζες είναι αναγκασμένες να κάνουν κάποια κίνηση προς την κατεύθυνση αυτή και, άρα υπάρχει η δυνατότητα, πέρα από το επιτόκιο, να συγκρατηθεί το συνολικό κόστος για τον καταναλωτή.

Επομένως τα προϊόντα θα είναι πιο σύνθετα, δηλαδή, θα καλύπτουν μεγαλύτερο μέρος των αναγκών του καταναλωτή και, συγχρόνως, η τιμολόγησή τους θα είναι πιο ανταγωνιστική.

Ν. ΠΑΛΑΙΟΚΡΑΣΑΣ:

Θα ήταν χρήσιμο να σημειώσουμε, ώστε να μη δημιουργούνται εντυπώσεις και προσδοκίες από πλευράς καταναλωτών, σχετικά με τις επιπτώσεις από την εισαγωγή του ευρώ, ότι σε αυτή την περίοδο υπάρχει ένα γε-

γονός, που είναι η ένταξη της χώρας στη νομισματική ένωση και η εισαγωγή του ευρώ, υπάρχει όμως και μία γενικότερη εξέλιξη στον ευρωπαϊκό τραπεζικό χώρο, η οποία εντείνει τον ανταγωνισμό, ιδιαίτερα σε ό,τι αφορά την άντληση κεφαλαίων.

Θέλω, στο σημείο αυτό, να συμφωνήσω με τα όσα ειπώθηκαν προηγουμένως. Ότι δηλαδή οι τράπεζες πρέπει να προσφέρουν κάτι διαφορετικό, που θα αντικρίζει τη ζήτηση, και θα λαμβάνει υπόψη τα προϊόντα που προσφέρουν άλλοι οργανισμοί, οι οποίοι συχνά βρίσκονται εκτός του τραπεζικού χώρου.

Η κατάσταση αυτή οδηγεί στη δημιουργία ομίλων, για την οποία έχουμε ήδη εμπειρία στη χώρα μας, με την προσπάθεια να δημιουργηθεί μια πελατοκεντρική αντίληψη. Το τελικό αποτέλεσμα μπορεί να είναι κάποια μικρή αύξηση των επιτοκίων, στην πλευρά της άντλησης των καταθέσεων. Όταν βεβαίως ομιλούμε για μια μικρή αύξηση των επιτοκίων δεν εννοούμε αυτήν που συνδέεται με τη γενικότερη κίνηση των επιτοκίων, όπως αυτή που υπαγορεύουν οι αποφάσεις της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας. Αλλά μία κίνηση που υπαγορεύει η προσπάθεια των πιστωτικών ιδρυμάτων να κατακτήσουν ένα μεγαλύτερο μερίδιο των διακινουμένων κεφαλαίων. Στην επιδίωξή τους αυτή ενδέχεται οι τράπεζες να αναγκαστούν να προσφέρουν κάποιο διαφορετικό προϊόν με ελαφρώς υψηλότερο επιτόκιο.

Αυτό, όπως αντιλαμβάνεστε, αν δεν αντισταθμιστεί με μια συμπίεση των λειτουργικών εξόδων των τραπεζών, θα περάσει και σε ορισμένα επιτόκια χορηγήσεων. Επομένως, εφόσον φτάσουμε σε ένα σημείο ισορροπίας και συγκλίνουν τα ελληνικά επιτόκια προς τα αντίστοιχα των χωρών της ευρωζώνης, από εκεί και πέρα, η διαμόρφωση των επιτοκίων θα διαφοροποιείται από την ένταση του ανταγωνισμού. Αυτόν που δέχονται τα τραπεζικά ιδρύματα, μέσα σε αυτόν τον ενιαίο νομισματικό χώρο, από τα αποκαλούμενα – εντός εισαγωγικών – “χρηματοδοτικά ιδρύματα” τα οποία μπορούν να προσφέρουν παραπλήσια και ανταγωνιστικά προϊόντα.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ:

Να επιμείνω στην πλευρά σας κ. Παλαιοκρασσά για να σας ρωτήσω αν, κατά τη γνώμη σας, το μέγεθος του ελληνικού τραπεζικού συστήματος και η πολυμορφία του βρίσκεται σήμερα κοντά σε αυτό που θα μπορούσαμε να αποκαλέσουμε “οριστικό σχήμα” ή θα πρέπει να περιμένουμε κάποιες αλλαγές που θα οφείλονται στο ευρώ.

Στη συνέχεια των όσων ανέφερα προηγουμένως και με την επιφύλαξη των περιορισμών που υπάρχουν ως προς τη δυνατότητά μας να κάνουμε ακριβείς εκτιμήσεις για την περαιτέρω διαμόρφωση του ελληνικού τραπεζικού συστήματος, έρχομαι να απαντήσω στο ερώτημά σας.

Νομίζω λοιπόν ότι έχει επιτευχθεί, σε μεγάλο βαθμό, πολύ σημαντική σύγκλιση προς την τελική μορφή του τραπεζικού μας συστήματος. Θα περίμενε κανείς ότι, από εδώ και πέρα, οι περαιτέρω ανακατατάξεις δεν θα έχουν το μέγεθος που είχαν οι

ανακατατάξεις τις οποίες είδαμε στα προηγούμενα χρόνια. Οποσδήποτε, κάποιες συνεργασίες θα προωθηθούν. Ωστόσο, οι προσδοκίες για τα αποκαλούμενα *mega mergers* από χώρα σε χώρα, νομίζω πως, αυτή την περίοδο δεν πρέπει να θεωρούνται ρεαλιστικές.

Το ενδιαφέρον μας επομένως θα συγκεντρωθεί στις ανακατατάξεις μέσα στις συγκεκριμένες χώρες, συνεργασίες με τράπεζες του εξωτερικού, με μικρές παραπέρα συγχωνεύσεις ή απορροφήσεις, αλλά όχι στα μεγέθη, εκτιμώ, που καταγράψαμε τα τελευταία χρόνια.

Θα ήθελα κ. Μπαλλή, να αναφερθείτε στο θέμα του ανταγωνισμού λαμβάνοντας υπόψη τη διάσταση που επιβάλλεται από την παρουσία των διεθνών τραπεζών που δεν έχουν την έδρα τους στην Ελλάδα, έχουν όμως τη δυνατότητα να προσφέρουν τα δικά τους προϊόντα, είτε μέσω ενός δικού τους μικρού και επιθετικού δικτύου ή μέσω συνεργασιών τους με εγχώριους τραπεζικούς οργανισμούς. Δεν είναι αυτός ένας άλλος, εξίσου σημαντικός, ανταγωνισμός;

Β. ΜΠΑΛΛΗΣ:

Συμφωνώ, θεωρητικά είναι δυνατό. Θα ήθελα ωστόσο να επανέλθω στα όσα συμβαίνουν σήμερα, γιατί αυτό θα μας βοηθήσει να καταλάβουμε ορισμένα σημαντικά θέματα. Η είσοδος της χώρας μας στην ευρωπαϊκή αγορά, στην ΟΝΕ και βεβαίως η εξομοίωση της δραχμής με το ευρώ, συντέινε ώστε πρώτος ο τραπεζικός κλάδος να δεχθεί μια έντονη πίεση στην κερδοφορία του, καθώς τα περιθώρια πολλών τραπεζικών εργασιών συμπιέστηκαν σε κατώτερα επίπεδα και πολλές προμήθειες μειώθηκαν σημαντικά ή μηδενίστηκαν.

Οι πιέσεις αυτές επί των κερδών οδήγησαν σε έναν πολύ έντονο ανταγωνισμό μεταξύ των τραπεζών σε μία προσπάθεια αύξησης των μεριδίων αγοράς. Σήμερα έχουμε φτάσει σε σημείο όπου το κόστος άντλησης κεφαλαίων στη χώρα μας είναι υψηλότερο από το μέσο κόστος άντλησης κεφαλαίων το οποίο παρατηρείται σε πιο προηγμένες αγορές της Βορείου Ευρώπης. Δηλαδή τα επιτόκια των καταθέσεων, είναι υψηλότερα στην Ελλάδα από τον αντίστοιχο ευρωπαϊκό χώρο.

Από την άλλη μεριά, τα επιτόκια των δανείων, στις περισσότερες των περιπτώσεων, έχουν πέσει κάτω από τα επίπεδα τα οποία σήμερα παρατηρούμε σε βορειοευρωπαϊκές χώρες, ακόμα και χωρίς να λάβουμε υπ' όψιν τον πιστοληπτικό κίνδυνο, που στη χώρα μας είναι σχετικά υψηλότερος.

Λαμβανομένου λοιπόν υπόψη και του πιστοληπτικού κινδύνου που καταγράφεται στην Ελλάδα, τα επιτόκια έχουν μειωθεί σε πολύ χαμηλότερο επίπεδο απ' ό,τι στις πιο προχωρημένες κεφαλαιαγορές της Βορείου Ευρώπης. Ένα άλλο στοιχείο είναι πως η συμπίεση του κόστους λειτουργίας των τραπεζών έχει ορισμένα όρια. Τα όρια αυτά είναι η περιορισμένη ευελιξία της αγοράς εργασίας. Στην κατάσταση που βρίσκεται η ελληνική οικονομία, με το συγκεκριμένο πλέγμα κοινωνικών και ανθρωπίνων σχέσεων που ισχύει στη χώρα μας, η συμπίεση του κόστους λειτουργίας των τραπε-

ζών από την πλευρά του ανθρώπινου παράγοντα είναι περιορισμένη. Από την άλλη, η τεχνολογική αναβάθμιση και ο απαραίτητος εκσυγχρονισμός των τραπεζών θα οδηγήσει σίγουρα σε μεγάλες αυξήσεις του κόστους, τουλάχιστον βραχυπρόθεσμα.

Βλέπουμε λοιπόν ότι το ελληνικό τραπεζικό σύστημα σήμερα βρίσκεται μεταξύ σφύρας και άκμονος. Κατάσταση που έχει οδηγήσει τις τράπεζες σε μια υπερπροσπάθεια αύξησης των μεριδίων αγοράς προκειμένου να μπορέσουν να αντεπεξέλθουν στους παράγοντες αυτούς που τις πιέζουν.

Πιστεύω ότι βραχυπρόθεσμα η αποδοτικότητα των τραπεζών θα συμπιεστεί σε μεγάλο βαθμό. Μεσοπρόθεσμα εκτιμώ ότι η κατάσταση θα εξομαλυνθεί. Οποσδήποτε η γεωμετρία του τραπεζικού συστήματος δεν θα παραμείνει όπως είναι σήμερα. Θα σημειωθούν αλλαγές. Συμφωνώ ωστόσο ότι, άμεσα, μεγάλες αλλαγές δεν μπορούν να υπάρξουν λόγω απουσίας επαρκούς ευελιξίας στην αγορά της εργασίας. Αυτός είναι ο κύριος λόγος που εμποδίζει τα mega mergers στην Ελλάδα.

Η κατάσταση αυτή του τραπεζικού συστήματος, αφήνει πολύ λίγα περιθώρια στις διεθνείς τράπεζες να εγκατασταθούν και να αναπτυχθούν αυτόνομα στην ελληνική αγορά. Γι' αυτό οι διεθνείς τράπεζες, προσπαθούν απλώς να κτίσουν σχέσεις συνεργασίας με Ελληνικές τράπεζες και να αναπτύξουν με αυτές ορισμένες δραστηριότητες που τις ενδιαφέρουν.

Δ. ΜΟΣΧΟΣ:

Να συμπληρώσω κάτι στο θέμα των mega mergers. Πιθανόν να είναι όντως πραγματικότητα ότι τα κόστη, η έλλειψη ευελιξίας κλπ εμποδίζουν την εμφάνιση τέτοιων φαινομένων που παρατηρήθηκαν σε άλλες χώρες και σε άλλες περιπτώσεις. Πρωτίστως όμως, θα πρέπει να λάβουμε υπόψη το μέγεθος της ελληνικής αγοράς και τι σημαίνει ένα mega merger για την ελληνική αγορά.

Αν υπολογίσουμε, για παράδειγμα, την κεφαλαιοποίηση των 5 μεγαλύτερων ελληνικών τραπεζών το μέγεθος που προκύπτει αναλογεί, με στοιχεία του Νοεμβρίου-Δεκεμβρίου, στο 65% περίπου της κεφαλαιοποίησης της ολλανδικής ABN-Amro Bank που σε ευρωπαϊκή κλίμακα βρίσκεται στην 20ή θέση, αν θυμάμαι καλά. Μπορεί να υπάρξουν περαιτέρω κινήσεις για σύμπραξη, συγχωνεύσεις κλπ αλλά πρέπει εκτιμήσουμε τη σημασία του ελληνικού χώρου όπου τα μεγέθη είναι, σε σχέση με τα ευρωπαϊκά, περιορισμένα. Επομένως, οι κινήσεις που θα γίνονται για συνεργασίες και στρατηγικές συμμαχίες, μπορούν να αποτελέσουν ένα συμπλήρωμα – όπως το διατύπωσε ο κ. Παλαιοκρασσάς – ως αντίβαρο στο mega merger.

Όταν προωθείται μια στρατηγική συμμαχία μεταξύ μιας ελληνικής και μιας ξένης τράπεζας αυτή αποσκοπεί προφανώς στο να είναι επωφελής και για τα δύο μέρη. Η ξένη τράπεζα συμμετέχει στο μετοχικό κεφάλαιο της εγχώριας με σκοπό να εκμεταλλευτεί το δίκτυο των καταστημάτων, την πελατείακή βάση, κλπ. Από την πλευρά του, το ελληνικό πιστωτικό ίδρυμα αξιοποι-

εί την τεχνογνωσία, τα προϊόντα, το σχεδιασμό τους, θέματα τα οποία κατά τεκμήριο συνδέονται με τις νέες συνθήκες που φέρνει η ένταξη στο ευρώ, αλλά και οι γενικότερες τάσεις που σημείωσε ο David Watson. Υπάρχει λοιπόν μια συμπληρωματικότητα στον τομέα αυτό, νομίζω.

D. WATSON:

Συμφωνώ κατ' αρχήν με τις αναλύσεις που έγιναν, ειδικά την ανάλυση του κ. Μπαλλή. Φτηνή χρηματοδότηση υπάρχει ήδη στην Ελλάδα για τον καταναλωτή και δεν πρέπει να περιμένουμε σημαντικές μειώσεις στο κόστος του χρήματος για τον καταναλωτή.

Από εδώ και πέρα θα δούμε οριακές αλλαγές που θα πηγάζουν από τον ανταγωνισμό μεταξύ Τραπεζών. Για το θέμα των άλλων κινήσεων για τη συγκέντρωση κεφαλαίων, τις συγχωνεύσεις και απορροφήσεις τραπεζών συμφωνώ με την ανάλυση που έγινε η οποία σημειώνει πως το πρόβλημα της ελευθερίας στη διαχείριση εργασιακών θεμάτων οδηγεί στο συμπέρασμα ότι μπορεί να μη συμφέρει. Όμως, αυτό που βλέπουμε συνήθως στην εξέλιξη των οικονομικών φαινομένων είναι ότι η πραγματικότητα προτρέπει. Οι αλλαγές στην υποδομή, στις νομοθεσίες έρχονται μετά.

Στο θέμα που εθίγη σχετικά με την ύπαρξη σημαντικών λόγων για την προώθηση παρόμοιων εξελίξεων, θα μπορούσα να πω ότι ενδέχεται πράγματι να υπάρξουν. Ίσως όμως και να είναι λίγο ενωρίς. Νομίζω ότι το θέμα σήμερα είναι πως οι περισσότερες τράπεζες βρίσκονται σε μία φάση που θέλουν να εκτιμήσουν τις συγχωνεύσεις που έχουν ήδη γίνει προκειμένου να εκτιμήσουν πού βρίσκονται.

Πιθανώς όμως να υπάρχει οικονομικός λόγος για περαιτέρω συγκεντρώσεις. Αν πάλι δεν επιβεβαιωθεί αυτό το σενάριο, θα γίνει κάτι διαφορετικό: διασυννοριακές συγκεντρώσεις τραπεζικών μονάδων, έτσι ώστε να παρακολουθήσουμε την εμφάνιση, στα επόμενα χρόνια, στην κυριολεξία, ευρωπαϊκών τραπεζών.

A. TAMBAKAKΗΣ:

Όσον αφορά το θέμα της τιμολόγησης των τραπεζικών προϊόντων, συμφωνώ πως, λίγο-πολύ, έχουμε βρεθεί σε μια ισορροπία. Δεν νομίζω λοιπόν ότι εύκολα μπορούν να πέσουν τα επιτόκια όπως είπαν ο κ. Watson και ο κ. Μπαλλής.

Ο μόνος λόγος που θα μπορούσε να πυροδοτήσει αλλαγή στα επιτόκια είναι η απόφαση της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας να μειώσει τα βασικά της επιτόκια. Είναι προφανές ότι στην περίπτωση αυτή θα αντιδράσουμε και εμείς. Ένας άλλος παράγοντας είναι το ενδεχόμενο να εξελιχθεί ένας πόλεμος τιμολογίων τον οποίο δεν πρέπει να τον θεωρούμε απίθανο. Οι πιθανότητες απλώς είναι ένας πόλεμος τιμολογίων, θα μπορούσε και θα έπρεπε να ξεκινήσει απ' αυτούς που είναι πολύ δυνατοί.

Ως προς το θέμα της αύξησης του κόστους χρήματος επομένως και της μείωσης του περιθωρίου επιτοκίων, αυτό που σημείωσε ο κ. Παλαιοκρασάς

νομίζω ότι έχει συμβεί και στο εξωτερικό: εάν σε κάποια προϊόντα παρατηρήθηκε ένα πέρασμα σε πιο ανταγωνιστικές μορφές καταθέσεων ή επενδύσεων, κάτι που επηρέασε πτωτικά το περιθώριο κέρδους των τραπεζών, την ίδια στιγμή, το 90% των εργασιών αυτών απορροφήθηκε από τις δικές τους εταιρείες διαχείρισεως κεφαλαίων. Έτσι, αυτό που χάνεται με τη μείωση του περιθωρίου κέρδους στα επιτόκια, κερδήθηκε με την αύξηση των προμηθειών.

Τέθηκε ένα θέμα από εσάς κ. Παπαδημητρίου, ως προς την παρουσία των ξένων τραπεζικών οίκων, το οποίο νομίζω ότι είναι πολύ ενδιαφέρον. Δεν πιστεύω ότι υπάρχει σοβαρή πιθανότητα σήμερα, γιατί ποτέ δεν μπορείς να το αποκλείσεις, να δούμε στην Ελλάδα έντονη κινητικότητα από ξένες τράπεζες για μια σειρά λόγων.

Ο πρώτος λόγος είναι ότι όταν μιλάμε για μαζική έλευση ξένων τραπεζών, στην ουσία μιλάμε για λιανική τραπεζική ή επενδυτική τραπεζική. Η Ελλάδα είναι η τελευταία χώρα που θα προσελκύσει τις τράπεζες αυτές λόγω, κυρίως, του μικρού πληθυσμού της.

Το δεύτερο σημείο είναι ότι η ελληνική αγορά έχει ήδη μορφοποιηθεί στη λιανική τραπεζική. Να σημειώσω το εξής ενδιαφέρον: οι 5 μεγαλύτερες ελληνικές τράπεζες έχουν περίπου το 70% της τραπεζικής αγοράς από πλευράς ενεργητικού. Σημειώστε όμως ότι μόνο δύο τράπεζες έχουν, περίπου, σήμερα το 65% της αγοράς στη λιανική τραπεζική. Άρα υπάρχει ήδη πολύ έντονη μορφοποίηση της αγοράς σε αυτό που αποκαλούμε λιανική τραπεζική.

Τρίτον, δεν υπάρχει δίκτυο διανομής που να μην έχει τραβήξει την προσοχή ελληνικής τράπεζας, που ασχολείται σοβαρά με τη λιανική. Αντιπροσωπεύεις αυτοκινήτων, εταιρείες ηλεκτρικών ειδών κλπ. Διαπιστώνουμε πως, στην ουσία, το 95% από πιθανά εναλλακτικά δίκτυα διανομής έχει ήδη οργανωμένες τραπεζικές σχέσεις. Επομένως, δεν υπάρχουν δίκτυα διανομής τα οποία να είναι ελεύθερα.

Το τέταρτο σημείο συνδέεται με το γεγονός ότι στην Ελλάδα δεν έχει αναπτυχθεί επαρκώς το διαδίκτυο (Internet). Το ποσοστό χρηστών Internet είναι πολύ χαμηλό, γύρω στο 8,5% (τέλη 2000), εκ των οποίων το 50% αφορά εταιρείες και το 70% του υπολοίπου αφορά ηλικίες 12 έως 18 ετών, που δεν είναι δυναμικοί πελάτες. Δεν υπάρχει λοιπόν η μαγιά για να έρθει ένας ξένος που θα χρησιμοποιήσει αυτό το εναλλακτικό δίκτυο για να μπει στην αγορά.

Πέμπτο και τελευταίο στοιχείο είναι η εμπειρία άλλων χωρών. Ειδικά στη Νότια Ευρώπη, όπου ομοιάζουν περισσότερο οι συνθήκες στη λιανική τραπεζική, διαπιστώνουμε ότι δεν υπάρχει καμία περίπτωση όπου μια ξένη τράπεζα να έχει εισέλθει είτε μόνη της, είτε μέσω τρίτου και να κατέλαβε σημαντική θέση στην αγορά.

Β. ΜΠΑΛΛΗΣ:

Συμφωνώ πως οι συνεργασίες με ξένες τράπεζες δεν έχουν νόημα στη λιανική τραπεζική. Είναι ωστόσο απαραίτητες στο χώρο της επενδυτικής τραπεζικής και σε ζητήματα διαχείρισης κεφαλαίων.

Καθώς η αποταμίευση στην Ελλάδα είναι αναπόφευκτο να τοποθετηθεί και εκτός Ελλάδος, απαιτείται γνώση των διεθνών κεφαλαιαγορών που σήμερα δεν υπάρχει στις ελληνικές τράπεζες. Μια στρατηγική συνεργασία θα μπορούσε π.χ. να βοηθήσει στο σχεδιασμό και την προσφορά διεθνών επενδυτικών προϊόντων στον έλληνα επενδυτή.

Η συνεργασία είναι επίσης απαραίτητη λόγω του μικρού μεγέθους της ελληνικής κεφαλαιαγοράς και της ανάγκης τοποθέτησης ελληνικών τίτλων σε ξένα χαρτοφυλάκια. Η βοήθεια στο θέμα αυτό από μία μεγάλη διεθνή τράπεζα είναι σημαντική. Τέλος, αν αύριο τεθεί θέμα ιδιωτικοποίησης ή συγχώνευσης σε ένα πολύ εξειδικευμένο χώρο, π.χ. στα πετρέλαια, στην αεροπορία, στην υψηλή τεχνολογία, οι ελληνικές τράπεζες, για να μπορέσουν να παίξουν ένα σημαντικό ρόλο, θα πρέπει να έχουν τη δυνατότητα κινητοποίησης ενός επιτελείου εξειδικευμένων στελεχών κι αυτό από μόνες τους είναι αδύνατον να το πετύχουν.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ:

Να περάσουμε τώρα στο δεύτερο κύκλο της συζήτησής μας. Θα δούμε την είσοδο στην ευρωζώνη από την πλευρά του καταναλωτή.

Έχουμε ήδη σημειώσει ότι διαθέτουμε πλέον σταθερά επιτόκια, με την έννοια ότι οι αυξομειώσεις επιτοκίων που περιμένουμε τους επόμενους μήνες αλλά και τα επόμενα χρόνια δεν θα είναι πολύ μεγάλες. Με την έννοια αυτή είπαμε ότι λειτουργούμε σε ένα σταθερό περιβάλλον.

Θέλουμε τώρα να διερευνήσουμε τις δυνατότητες του καταναλωτή με τα πρόσθετα αυτά δεδομένα. Για παράδειγμα, ο καταναλωτής δεν έκανε, μέχρι σήμερα, μακροχρόνιο σχεδιασμό των αναγκών του. Με την επιφύλαξη των στεγαστικών δανείων όπου και εκεί η ανάπτυξη εντοπίζεται στα τελευταία κυρίως έτη. Συνήθως απευθυνόταν στην τράπεζα την τελευταία στιγμή, όταν εμφανίζετο κάποια έκτακτη ανάγκη. Ή πάλι τον οδηγούσε στο καναλωτικό δάνειο η εμπορική πολιτική μιας επιχείρησης και όχι η ίδια η τράπεζα.

Ας δούμε λοιπόν τώρα πώς ο καταναλωτής τραπεζικών προϊόντων, στο καινούργιο περιβάλλον, θα τοποθετηθεί έναντι των πλεονεκτημάτων που αναφέραμε και έναντι των προσφορών που θα του κάνουν οι τράπεζες.

Δ. ΜΟΣΧΟΣ:

Ένα γενικότερο πλεονέκτημα είναι η εξάλειψη του συναλλαγματικού κινδύνου και επομένως ότι δεν υπάρχει αβεβαιότητα. Άρα ο καταναλωτής προγραμματίζει καλύτερα. Υπάρχουν όμως και συγκεκριμένα πλεονεκτήματα που μεταφράζονται σε ορατό όφελος από την εισαγωγή του ευρώ, το ότι ο καταναλωτής δεν πληρώνει προμήθειες πράξεων συναλλάγματος για τραπεζικές εργασίες, όπως η πληρωμή υποχρεώσεων σε χώρες της ευρω-

ΤΟ ΕΥΡΩ ΚΑΙ Ο ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ

ζώνης, πληρωμή επιταγών, πίστωση λογαριασμών. Όλα αυτά θα γίνονται με σημαντικά χαμηλότερο κόστος.

Επίσης σημαντικό είναι ότι ο καταναλωτής έχει επενδυτική επιλογή από μια μεγαλύτερη ποικιλία προϊόντων ανάλογα με τις ανάγκες του. Ελληνικά και ξένα εταιρικά ομόλογα, μετοχές, κρατικά ομόλογα ευρωζώνης και άλλοι τίτλοι που είναι διαθέσιμοι στην ενιαία αγορά. Υπάρχει επίσης μεγαλύτερη δυνατότητα στον τομέα της στεγαστικής και καταναλωτικής πίστης λόγω χαμηλών επιτοκίων και πληθωρισμού, άρα και δυνατότητα καλύτερου προγραμματισμού για τον καταναλωτή. Στα παραπάνω προστίθεται η μεγαλύτερη διαφάνεια. Ανά πάσα στιγμή υπάρχουν ως σημεία αναφοράς οι τιμές σε επίπεδα ευρωζώνης και ο καταναλωτής κάνει καθαρές συγκρίσεις ως προς τις τιμές αυτές.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ:

Θεωρούμε, κ. Παλαιοκρασσά, ως δεδομένο ότι τα επιτόκια ευρώ θα είναι χαμηλά. Γιατί αυτό; Και πώς διασφαλίζεται ότι ξεκινάμε με ένα χαμηλό κόστος και μπορούμε να προγραμματίσουμε μακροχρόνια ότι θα έχουμε χαμηλό κόστος; Πώς διασφαλιζόμαστε;

Ν. ΠΑΛΑΙΟΚΡΑΣΣΑΣ:

Διασφαλιζόμαστε πράγματι και πρέπει να το συνειδητοποιήσουμε, από το γεγονός ότι στόχος της νομισματικής πολιτικής στην ευρωζώνη, είναι η συγκράτηση του πληθωρισμού σε επίπεδα χαμηλότερα του 2%. Και ακόμη ότι οποιαδήποτε απόκλιση πάνω από αυτό το όριο οδηγεί σε διορθωτικούς χειρισμούς για τη γρήγορη επάνοδο σε χαμηλό πληθωρισμό.

Σε περιβάλλον νομισματικής σταθερότητας, το ύψος των επιτοκίων θα βρίσκεται κοντά στα σημερινά επίπεδα, που είναι βεβαίως χαμηλά και για την περίπτωση της Ελλάδας είναι σημαντικά χαμηλότερα απ' ό,τι στο παρελθόν. Εάν δεν υπάρξουν μείζονες αναταράξεις στο διεθνή χώρο, ο πληθωρισμός θα συγκρατηθεί στη νομισματική ένωση σε χαμηλά επίπεδα και έχει ληφθεί μέριμνα για να είναι προσαρμοσμένη ανάλογα και η δημοσιονομική πολιτική έτσι ώστε να μην έχουμε εκπλήξεις από την πλευρά του πληθωρισμού.

Σε συνθήκες σταθερότητας, που δεν συνδέεται μόνο με την απλή εισαγωγή του ευρώ σε φυσική μορφή από την 1η Ιανουαρίου 2002, αλλά με την ίδια τη φιλοσοφία της ασκούμενης πολιτικής της Νομισματικής Ένωσης. Δεν είναι μόνον οι πελάτες των τραπεζών αλλά γενικότερα όλοι οι οικονομικοί φορείς που ωφελούνται από τη δυνατότητα προγραμματισμού των οικονομικών τους δραστηριοτήτων κατά τρόπο ασφαλή, χωρίς το στοιχείο της αβεβαιότητας ή του συναλλαγματικού κινδύνου.

Αυτό είναι κάτι που προσφέρει η εισαγωγή του ευρώ και όχι απλώς μια ένωση χωρών με χαμηλό πληθωρισμό αλλά διαφορετικά νομίσματα άρα και τη διατήρηση αβεβαιοτήτων στις συναλλαγματικές ισοτιμίες.

Είναι η εισαγωγή του ευρώ που προσφέρει τη δυνατότητα μεγαλύτερης συγκρισιμότητας των προσφερομένων προϊόντων. Τα δάνεια τα στεγαστικά που χορηγούν οι ελληνικές τράπεζες σε ευρώ, έχουν ένα επιτόκιο, όπως ανέφερε προηγουμένως ο κ. Μπαλλής, που δεν διαφέρει πολύ από χώρα σε χώρα και υπάρχουν και περιπτώσεις που είναι και χαμηλότερο από τα επιτόκια που προσφέρουν άλλες εμπορικές τράπεζες στην ευρωζώνη.

Εκεί που δεν θα συμφωνήσω με τους συνομιλητές μου, είναι ότι χωρίς να αναφέρομαι στο περιθώριο (σπρεντ), υπάρχουν κατηγορίες επιτοκίων που προσφέρονται ακόμη σήμερα από ελληνικές τράπεζες, οι οποίες βεβαίως έχουν άλλο ρίσκο και υπάρχουν και αδυναμίες σχετικά με την πληροφόρηση του κινδύνου μεταξύ τραπεζών, που παραμένουν σε επίπεδο υψηλότερο από τα αντίστοιχα επιτόκια άλλων ευρωπαϊκών τραπεζών.

Θα υπάρξουν λοιπόν κατά τη γνώμη μου, χωρίς να επηρεάζεται το συνολικό σπρεντ, και ανακατατάξεις στα επιτόκια που προσφέρουν οι ελληνικές τράπεζες. Όπου υπάρχουν ενδεχομένως κάποια “υπερβολικά” επίπεδα, θα υπάρξει και ανάλογη προσαρμογή.

Να σημειώσω τέλος ότι ο δανειολήπτης πράγματι θα τύχει μεγαλύτερης προστασίας σε αυτό το ευρύτερο περιβάλλον και από το γεγονός ότι λόγω συγκρισιμότητος θα μπορεί να επιλέξει τα προϊόντα που του ταιριάζουν και στη χαμηλότερη τιμή και από την ευρύτερη γκάμα προϊόντων. Πιστεύω μάλιστα ότι ο συνεχώς εντεινόμενος ανταγωνισμός θα του δίδει συνεχώς νέες ευκαιρίες.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ:

Να ερωτήσω τον κ. Watson το εξής: διαπιστώσαμε ότι πάμε σε χαμηλότερο κόστος, έχουμε συγκρίσιμα προϊόντα κλπ. Βλέπετε εσείς ότι ο Έλληνας καταναλωτής είναι αρκετά επιμορφωμένος και μπορεί να κάνει ένα μακροχρόνιο σχεδιασμό στις ανάγκες του ως καταναλωτής τραπεζικών προϊόντων;

D. WATSON:

Νομίζω πως ούτε ο καταναλωτής ούτε ο μέσος επιχειρηματίας, ήταν συνηθισμένος να κάνει μεσοπρόθεσμο ή μακροπρόθεσμο σχεδιασμό. Υπάρχει εδώ ένα άλλο θέμα για το οποίο θα ήθελα να αναπτύξω μια λίγο διαφορετική άποψη.

Εάν εξετάσουμε τις αιτίες για τις οποίες υπάρχει έλλειψη σχεδιασμού θα βρούμε και άλλα συμπτώματα που έχουν πάλι σχέση με την έλλειψη σταθερού περιβάλλοντος στο παρελθόν. Για παράδειγμα το τραπεζικό σύστημα, πριν από λίγα χρόνια, δεν είχε μεγάλη γκάμα προϊόντων είτε διότι δεν επιτρεπόταν είτε διότι δεν είμασταν ακόμη στη φάση αυτή του ανταγωνισμού.

Επίσης, οι συναλλαγματικοί κίνδυνοι και οι κρίσεις ρευστότητας που υπήρχαν στο παρελθόν στην ελληνική τραπεζική αγορά είχαν ως αποτέλε-

ΤΟ ΕΥΡΩ ΚΑΙ Ο ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ

σμα ότι οι πελάτες, όχι μόνο οι επιχειρήσεις αλλά και οι καταναλωτές, “ψώνιζαν” από τη μια και την άλλη τράπεζα, όπου έβρισκαν την ευκαιρία, σε μια προσπάθεια να βρουν λύση σε κάποιο θέμα τους.

Το αποτέλεσμα είναι ότι έχουμε ένα τραπεζικό σύστημα όπου, ακόμη σήμερα, σε επίπεδο πελάτη και ενώ έχουμε κάνει συγχωνεύσεις, δεν έχει ξεκαθαρίσει. Υπάρχει επομένως μια ευκαιρία, και για τις τράπεζες και για τους καταναλωτές, να δημιουργηθούν σημαντικότερες σχέσεις μεταξύ πελάτου και των πρώτων δύο τραπεζών του.

Η σχέση αυτή θα δώσει τη δυνατότητα καλύτερου σχεδιασμού για το μέλλον. Ο πελάτης θα κάνει πιο σφαιρική συζήτηση με τον τραπεζίτη του και θα μπορεί να προβλέψει ποιες θα είναι οι ανάγκες του και ποιες είναι οι πιθανές λύσεις. Θα ξέρει ότι έχει έναν ή δύο ανθρώπους που μπορεί να επισκεφθεί ανά πάσα στιγμή για να λύσει τα προβλήματα που αντιμετωπίζει. Ενώ μέχρι σήμερα, έχουμε ανθρώπους που απλά ψωνίζουν.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ:

Αυτό που σημείωσε ο κ. Watson μου φέρνει στο μυαλό αυτό που συμβαίνει ακόμη σήμερα. Έχουμε ακόμη τραπεζικούς πελάτες που “γυρνούν” στην αγορά, η οποία είναι συγκεντρωμένη, και επιλέγουν μόνον με κριτήρια τιμής.

Εσείς κ. Ταμβακάκη, πιστεύετε ότι στο θέμα που έθιξε ο κ. Watson, να χτίσουμε σχέσεις και να ξεκαθαρίσουμε το πελατολόγιο υπάρχουν σοβαρές δυνατότητες ανάπτυξης. Πιστεύετε πως καταθέσεις και δάνεια ενός πελάτη θα έλθουν πιο κοντά;

A. TAMBAKAKΗΣ:

Αυτό που μόλις τώρα περιγράψατε είναι το όνειρο κάθε τραπεζίτη. Δεν είμαι σίγουρος αν είναι και του τραπεζικού πελάτη, αλλά σίγουρα του τραπεζίτη. Είναι αυτό που ονομάζουμε “πακέτο υπηρεσιών” (cross selling). Να έχεις πολλά περισσότερα προϊόντα χρησιμοποιούμενα από τον κάθε πελάτη.

Ως προς το θέμα της συγκρισιμότητας, συμφωνώ απόλυτα με τα όσα είπε ο κ. Watson και θέλω απλώς να προσθέσω ότι καλός πελάτης είναι ο ενημερωμένος πελάτης. Και υπάρχει βεβαίως το ερώτημα για τις δυνατότητες που έχουμε και εμείς οι τράπεζες να τον ενημερώσουμε σωστά. Η ενημέρωση του πελάτη είναι συνδεδεμένη με τα εξής στοιχεία: το πρώτο είναι ποιο είναι το δίκτυο διανομής, από πού πουλάς δηλαδή, αν πουλάς μέσα από το παραδοσιακό δίκτυο ή χρησιμοποιείς τρίτους.

Το δεύτερο είναι αν έχεις κεντρική στρατηγική μάρκετινγκ, γιατί το cross selling είναι απόλυτα συνδεδεμένο με αυτό. Το τρίτο είναι η ικανότητα πωλητών στα καταστήματα.

Το τέταρτο σημείο, όπως πολύ έντονα έχει παρατηρηθεί στο εξωτερικό, να υπάρχει κοινή προσπάθεια των τραπεζών, στην προώθηση, για μια συγκεκριμένη περίοδο, συγκεκριμένων προϊόντων.

Ένα ακόμη στοιχείο είναι το internet και το tele-marketing γιατί και αυτά

τα δύο όσο προχωρά ο χρόνος τόσο μεγαλύτερο ρόλο παίζουνε στη ζωή μας. Όλα τούτα παίζουν σημαντικό ρόλο. Να καταλήξω ως προς το μακροπρόθεσμο σχεδιασμό, που με πολύ γλαφυρό τρόπο ανέφερε προηγουμένως ο κ. Παλαιοκρασσάς: όσο πιο σωστός θα είναι, τόσο παραπάνω θα δανειάζεται ο μέσος πελάτης. Το ελληνικό νοικοκυριό δεν είναι υπερδανεισμένο. Θα έλεγα ότι είναι 3 με 4 φορές χαμηλότερα δανεισμένο σε σχέση με τη Νότια Ευρώπη και 5-6 φορές λιγότερο από ό,τι είναι στη Βόρεια Ευρώπη.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ:

Εσείς κ. Μπαλλή πώς βλέπετε τη σύνδεση μεταξύ εθισμού των πελατών σας σε υψηλότερο δανεισμό και την προσφορά μεγαλύτερης γκάμας προϊόντων από την ίδια τράπεζα;

Β. ΜΠΑΛΛΗΣ:

Προγραμματισμός εισοδήματος και δαπανών και δανεισμός βάσει αυτού του προγραμματισμού είναι για έναν πελάτη, στην ουσία, μια προεξόφληση μελλοντικών ροών του εισοδήματός του. Για να μπορέσει να γίνει, χρειάζεται ο τραπεζικός υπάλληλος που θα τον εξυπηρετήσει να έχει και αυτός αρκετές γνώσεις για να τον καθοδηγήσει. Οι τράπεζες έχουν πολύ δουλειά να κάνουν ως προς την εκπαίδευση των ανθρώπων τους, ώστε να γίνουν σύμβουλοι και όχι απλώς διακινητές ή καταμετρητές χρημάτων, όπως παραδοσιακά ήταν το περισσότερο μέρος του προσωπικού μέσα στα καταστήματα των ελληνικών τραπεζών.

Το δεύτερο θέμα αφορά το μέγεθος του πελάτη. Όπως έχει διαπιστωθεί και αλλού ο μεγάλος πελάτης τυγχάνει πάντα μεγαλύτερης προσοχής και εξειδικευμένης μέριμνας. Το private banking, το personal banking, έχουν αναχθεί σε επιστήμη. Θα δούμε να γίνεται το ίδιο και στη χώρα μας, όπου δεν έχει γίνει ακόμη ο διαχωρισμός της πελατείας. Οι ελληνικές τράπεζες θα επενδύσουν πολύ στο θέμα αυτό.

Θα δούμε επίσης ότι πολλές απλές τραπεζικές εργασίες θα γίνονται αυτόματα. Είτε σε μηχανήματα στο κατάστημα, είτε σε μηχανήματα τα οποία θα είναι σε άλλους κοινόχρηστους χώρους, είτε μελλοντικά, από το internet. Τα τραπεζικά καταστήματα θα συνεχίσουν να υπάρχουν, θα είναι λιγότερα και κυρίως θα έχουν μικρότερο αριθμό προσωπικού που θα είναι εξειδικευμένο και κατάλληλο για να συμβουλευτεί τον πελάτη να κάνει τη σωστή επιλογή μέσα από μία πολύ μεγάλη γκάμα προϊόντων.

Όλα αυτά θα προχωρήσουν παράλληλα με την απαραίτητη εκπαίδευση του προσωπικού. Την προσπάθεια δεν θα την κάνει ο καταναλωτής, αλλά η τράπεζα, που πρέπει να φτάσει κοντά του και να του εκλαϊκεύσει δύσκολες έννοιες, απαραίτητες όμως για να μπορέσει να πάρει αποφάσεις. Είναι τέλος αυτονόητο ότι το ευρώ σημαίνει περισσότερη διαφάνεια και ο ανταγωνισμός συμβάλλει πολύ και νομίζω ότι στην Ελλάδα ήδη υπάρχει μια τεράστια πρόοδος, όσον αφορά το θέμα αυτό.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ:

Πράγματι, το θέμα της διαφάνειας και της άριστης ενημέρωσης είναι εξαιρετικά σημαντικό για τον καταναλωτή τραπεζικών προϊόντων στην εποχή του ευρώ. Ποια είναι η άποψη της κεντρικής τράπεζας στα θέματα αυτά και πώς σκοπεύει να χειριστεί το κρίσιμο θέμα της οριστικής απελευθέρωσης του τραπεζικού συστήματος από τους περιορισμούς που ισχύουν ακόμη στα προσωπικά δάνεια;

Ν. ΠΑΛΑΙΟΚΡΑΣΣΑΣ:

Νομίζω ότι ακούστηκαν ήδη πολύ ενδιαφέρουσες παρατηρήσεις και είμαι πραγματικά, από την πλευρά των αρμοδιοτήτων της κεντρικής τράπεζας, ευχαριστημένος σε σημαντικό βαθμό από τις πολύ προσεκτικές τοποθετήσεις.

Η Τράπεζα της Ελλάδος ενθαρρύνει συστηματικά κάθε πρωτοβουλία των τραπεζών που αποσκοπεί στην ενημέρωση του πελάτη για το προϊόν που αγοράζει και πάνω σε αυτό το θέμα θα σας πω ότι έχει καθυστερήσει για κάποιους τεχνικούς λόγους, διότι αλλάζει συνεχώς το περιβάλλον, η έκδοση Πράξης του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος, η οποία θα καταγράφει σειρά υποχρεώσεων, οι οποίες αναφέρονται σε πληροφόρηση της πελατείας, σχετικά με τους διάφορους όρους που περιλαμβάνονται στις δανειστικές συμβάσεις, θέματα που με ικανοποίηση σημείωσαν ότι βρίσκονται ήδη στον προγραμματισμό των τραπεζών.

Πρέπει ωστόσο να ομολογήσουμε, όπως έδειξαν και οι πρόσφατες ρυθμίσεις για τα πανωτόκια ότι, δυστυχώς, υπάρχει μια μερίδα πελατών που πιστεύουν ότι στο παρελθόν δεν ήσαν πλήρως ενήμεροι για τους όρους χορήγησης των δανείων, για την περιέλευση σε υπερημερία, για τον τρόπο που θα υπολογίζεται το επιτόκιο υπερημερίας και τη συχνότητα του ανατοκισμού.

Αυτά ευτυχώς αφορούν στο παρελθόν. Πρέπει τώρα να κοιτάξουμε μπροστά και στην κατεύθυνση αυτή η απόφαση της Τράπεζας της Ελλάδος θα βοηθήσει στο να δώσει κι ένα πλαίσιο μιας ελάχιστης, απαραίτητης πληροφόρησης. Κάθε τράπεζα φυσικά μπορεί να πάει πολύ μακρύτερα.

Σχετικά με το δανεισμό των ελληνικών νοικοκυριών. Είναι απόλυτα αληθές ότι δεν είναι υπερδανεισμένα και ότι δεν έχουν δανειστεί στην έκταση που το έχουν κάνει τα νοικοκυριά σε χώρες της ευρωζώνης.

Για κάθε πράγμα όμως υπάρχει ένα καταληκτικό αποτέλεσμα και ένα σημείο εκκίνησης. Η απόσταση που χωρίζει τα δύο αυτά σημεία και η ταχύτητα με την οποία θα καλυφθεί το κενό, είναι ένα στοιχείο που δεν μπορεί να το αγνοήσει η κεντρική τράπεζα της χώρας. Ξεκινήσαμε από ένα καθεστώς όπου υπήρχαν πολλοί και σκληροί περιορισμοί στην καταναλωτική πίστη. Αρχίσαμε την απελευθέρωση σε περίοδο που, λόγω της ένταξης της χώρας στη Νομισματική Ένωση, η πτώση των επιτοκίων ήταν ραγδαία. Τα επιτόκια στα καταναλωτικά δάνεια, έχουν μειωθεί κατά 10 εκατοστιαίες μονάδες, σε σχέση με λίγα χρόνια πριν.

Το ύψος των επιτοκίων, το μέσο επιτόκιο στα καταναλωτικά δάνεια αν είναι της τάξης του 13% όπως λένε τα δικά μας στοιχεία, που παίρνουμε από τις τράπεζες (σε άλλες χώρες έχουμε 8% με τη Γερμανία στο 11%) δεν είναι υπερβολικά υψηλό.

Στο θέμα τώρα των περιορισμών των καταναλωτικών δανείων. Η αύξηση του ορίου χρηματοδότησης στα καταναλωτικά δάνεια από 300 χιλιάδες σε 8 εκατομμύρια δραχμές δεν ήταν καθόλου αμελητέα. Εξάλλου, οι ρυθμοί χορήγησης των καταναλωτικών δανείων, όπως ήταν αναμενόμενο είναι ιδιαίτερα υψηλοί, αφού ξεκινούμε από μια πολύ χαμηλή βάση.

Αλλά, από την άλλη πλευρά, πρέπει να ομολογήσουμε ότι ένα από τα πλεονεκτήματα που έχει η κεντρική τράπεζα, ως υπεύθυνη για την άσκηση της τραπεζικής εποπτείας, είναι να παρακολουθεί προσεκτικά το ύψος των επισφαλειών για τα καταναλωτικά δάνεια.

Η πρόθεση είναι βεβαίως γνωστή: πάμε σε απελευθέρωση. Θα πάμε όμως εφόσον το σύστημα ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ μπορέσει να λειτουργήσει κατά τρόπο που θα καθιστά ασφαλείς τις ίδιες τις τράπεζες, αλλά και τους πελάτες, ώστε – νομίζω αυτό το είπε πολύ παραστατικά ο κ. Watson προηγουμένως – ο πελάτης να μην πηγαίνει απλώς για να ψωνίζει.

Όταν από τη μια μέρα στην άλλη το επιτόκιο από 23% πηγαίνει στο 13%, είναι αναμενόμενο ότι κάποιοι από τους πελάτες, δεν κάνουν ακριβή αξιολόγηση των δυνατοτήτων τους ως προς την εξυπηρέτηση του δανείου. Ο φραγμός των 8 εκατομμυρίων, που ομολογουμένως αυτή τη στιγμή παρακάμπτεται με το να πηγαίνει κάποιος σε δυο και τρεις και τέσσερις τράπεζες λειτουργεί όμως και ως ανάχωμα και βοηθά ώστε, σε μια περίοδο πολύ λίγων ετών, τράπεζες και δανειοδοτούμενοι, να αντιληφθούν και να αξιολογήσουν τις δυνατότητες των πελατών και για την τράπεζα να μετρήσει σωστά τους κινδύνους που αναλαμβάνει.

Ενδείκνυται επομένως να κάνουμε προσεκτικά τα επόμενα βήματά μας και δεν νομίζω ότι θα ζημιωθούν οι τράπεζες αν καταλήξουμε, κάπου ένα ή ενάμιση χρόνο αργότερα, από το να φτάσουμε αμέσως σε μια άμεση κατάργηση και πλήρη απελευθέρωση των καταναλωτικών δανείων.

Πιστεύω ότι η ποιότητα του χαρτοφυλακίου των τραπεζών δεν θα ήταν η επιθυμητή αν βιαζόμασταν. Η μικρή καθυστέρηση, που για λόγους πρόνοιας επιλέγει η Τράπεζα της Ελλάδος, έχει αποκλειστικό σκοπό να βοηθήσει τις τράπεζες να μην αναλάβουν κάποιους κινδύνους, που θα είναι υπερβολικοί εξ αιτίας του εντεινόμενου ανταγωνισμού. Αλλά θα βοηθήσει και τους δανειοδοτούμενους οι οποίοι, λόγω ακριβώς της συγκυρίας και της ραγδαίας πτώσης των επιτοκίων, δεν είναι σε θέση να αξιολογήσουν ικανοποιητικά την πιστοληπτική τους ικανότητα.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ:

Θα ήθελα τώρα να περάσουμε στις αλλαγές που θα φέρει η είσοδος, οριστική, στη ζωή μας, του φυσικού. Ο χρόνος μετάβασης για τη χώρα μας θα είναι πολύ μικρότερος, αφού μπήκαμε στην ευρωζώνη αργότερα από τους άλλους “11”. Το νέο περιβάλλον προϋποθέτει έναν καταναλωτή δανείων εκπαιδευμένο στην εκτίμηση του μελλοντικού του εισοδήματος. Παράλληλα, απαιτείται η αντίληψη των αλλαγών που θα φέρει το πέρασμα από το εικονικό, δηλαδή το σημερινό ηλεκτρονικό ευρώ, στο “πραγματικό” χρήμα. Θα γίνει ομαλά η μετάβαση αυτή; Βλέπετε και ποια ακριβώς προβλήματα; Τι θα χρειαστεί να πράξουν οι τράπεζες; Πώς θα αντιμετωπιστεί η αρχική περίοδος; Σε τελευταία ανάλυση, πόσο έτοιμες είναι οι τράπεζες;

Β. ΜΠΑΛΛΗΣ:

Η εισαγωγή του ευρώ σημαίνει ότι θα έχουμε όλοι στις τσέπες μας και στα ταμεία μας κάτι το “βαρύτερο”. Στη φυσική του μορφή, το ευρώ είναι ένα νόμισμα με πολλά κέρματα, κάτι που είχαμε ξεσυνηθίσει τα τελευταία χρόνια. Μόνη αυτή η προσαρμογή των τραπεζών θα έχει υψηλό κόστος. Αρκεί να σημειώσουμε ότι στα ταμεία των τραπεζών η διακίνηση των κερμάτων θα έχει σημαντικότητα κόστος, αφού και περισσότερο χρόνο θα απαιτεί η καταμέτρηση κλπ, ενώ ακόμη και η κατασκευή των ταμείων πρέπει να αλλάξει. Θα υπάρξει επίσης μεγάλο πρόβλημα με τα ATMs και μια σειρά άλλων μηχανών που χρησιμοποιούμε. Ως χώρα είχαμε χάσει αυτή την επαφή με τα κέρματα και δυστυχώς θα μας κοστίσει αρκετά, για να την ξαναβρούμε.

Σε κάθε περίπτωση πρόκειται για πρόβλημα κοστοβόρο, που θα απαιτήσει ισχυρό ανθρώπινο δυναμικό, υπερωρίες, κλπ.

Το μεγάλο πρόβλημα θα εμφανιστεί την επομένη μέρα. Από την 2α Ιανουαρίου 2002 ακόμη κι αν οι τράπεζες έχουν καταλλήλως προετοιμαστεί, δεν έχει ικανοποιητικά προετοιμαστεί ο καταναλωτής. Δεν έχει προετοιμαστεί το κοινό που θα πρέπει να ανταλλάξει τα χρήματά του και αυτό θα το κάνει πιστεύω μαζικά την τελευταία στιγμή, κάτι που μπορεί να δημιουργήσει σοβαρά προβλήματα στα καταστήματα των τραπεζών. Ιδιαίτερα για τους πελάτες της τρίτης ηλικίας οι οποίοι θα δυσκολευθούν να συγκρίνουν τιμές “πριν και μετά”. Πρέπει επομένως να ληφθεί ιδιαίτερη μέριμνα ώστε να μην υπάρξει αισχροκέρδεια διότι ο καταναλωτής θα χάσει τη δυνατότητα να συγκρίνει τις τιμές.

Τη δυσκολία προσαρμογής τη διαπιστώσαμε ήδη στο Χρηματιστήριο, από την αρχή του έτους. Όταν άλλαξε η εμφάνιση των τιμών των μετοχών από δραχμές σε ευρώ, δημιουργήθηκε μεγάλο πρόβλημα σε πολύ κόσμο, ο οποίος έχασε τα σημεία σύγκρισης και αναφοράς. Αφορούσε ωστόσο πολύ λιγότερο κόσμο και μάλιστα εκείνους που έχουν καλύτερη επαφή με τα χρηματοοικονομικά. Φανταστείτε τι θα συμβεί με το ευρύ κοινό. Γι’ αυτό πιστεύω ότι το πρώτο εξάμηνο του επομένου έτους θα είναι δύσκολο.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ:

Έχετε σκεφτεί, κ. Watson, αν θα μπορούσαμε να κάνουμε κάποια εκπαίδευση, ίσως με τους λογαριασμούς ή με τα τραπεζικά προϊόντα πριν ακόμη ξεκινήσει η διαδικασία της ανταλλαγής ρευστών ώστε να εκπαιδευθεί το κοινό στο φυσικό ευρώ;

D. WATSON:

Ξεκινήσαμε πράγματι την εκπαίδευση από πέρυσι και εκδώσαμε ένα βιβλίο για τους πελάτες. Το σημαντικότερο νομίζω όμως για τους καταναλωτές – και συμφωνώ με τον κ. Μπαλλή – είναι η αντιμετώπιση του προβλήματος στην καθημερινή επαφή των πελατών με τις τράπεζες. Είναι επίσης σωστό ότι από εφέτος και σε τραπεζικούς λογαριασμούς και στις εμπορικές εταιρείες εμφανίζονται οι δύο τιμές.

Πάντως, στην πλευρά των τραπεζών η αλλαγή δεν θα είναι τόσο δύσκολη. Θα έχει ένα κόστος, αλλά θα είμαστε έτοιμοι όπως και στις προηγούμενες φάσεις. Άρα εάν επιμένουμε όλοι λίγο να εκπαιδεύσουμε τον κόσμο, θα ξεπεραστεί το πρόβλημα μέσα στο πρώτο τρίμηνο του 2002.

A. TAMBAKAKΗΣ:

Από πλευράς τραπεζών δεν υπάρχει αμφιβολία ότι θα υπάρξει επαρκής προετοιμασία. Οι καταναλωτές, ακόμη κι εμείς ως καταναλωτές, θα αντιμετωπίσουν κάποια προβλήματα. Οι πρώτοι έξι μήνες νομίζω ότι είναι μια λογική περίοδος προσαρμογής. Η διπλή τιμολόγηση βοηθά και ίσως μάλιστα να πρέπει να παραμείνει και μετά για να διευκολύνεται η συγκρισιμότητα. Νομίζω ότι πρέπει να κατευθύνουμε το κοινό στις τραπεζικές κάρτες και αν κατορθώσουμε μέχρι τότε να έχουμε βγάλει smart cards, δηλαδή πιστωτική κάρτα με ηλεκτρονική μνήμη, δηλαδή ένα ηλεκτρονικό πορτοφόλι, ακόμα κι αν έχει μικρή αποδοχή στην αρχή ίσως συμβάλλει στη μείωση του προβλήματος και για τον καταναλωτή και για εμάς, ιδιαίτερα στο πρόβλημα των μετρητών και των κερμάτων. Η παρατήρηση του κ. Μπαλλή είναι σημαντική αφού το κέρμα του ευρώ είναι πράγματι πολύ βαρύ, κάτι σαν την παλιά αγγλική λίρα. Παρά ταύτα, οι Έλληνες καταναλωτές προσαρμόζονται εύκολα και έχω την αίσθηση ότι μάλλον θα τα πάμε καλύτερα από άλλες χώρες.

Δ. ΜΟΣΧΟΣ:

Ως χώρα έχουμε πράγματι το μειονέκτημα της μικρής μεταβατικής περιόδου, ενώ οι άλλες χώρες είχαν τριετή μεταβατική περίοδο. Αυτό δημιουργεί μια αντικειμενική δυσκολία και κυρίως σε ό,τι αφορά τον καταναλωτή, την προσαρμογή και εξοικείωσή του με τα νέα μεγέθη σε όρους ευρώ. Λογικό είναι, σε συνδυασμό βέβαια με τη γεωγραφική διασπορά να δημιουργείται σε ορισμένα τμήματα του πληθυσμού μια αντικειμενική δυσκολία.

Βέβαια θα πρέπει να πούμε ότι αυτή η δυσκολία είναι αντικειμενική. Υπάρχουν για παράδειγμα – βλέπουμε εδώ – άτομα πανεπιστημιακής μόρφωσης και σε ρωτάνε αν έχει γίνει καθορισμός της αμετάκλητης ισοτι-

μίας. Σου λένε: του χρόνου θα αλλάξει η ισοτιμία κλπ και σε επίπεδο αν γίνει κάτι κλπ, αυτά τα γνωστά. Υπάρχει επομένως μια αντικειμενική δυσκολία.

Υπάρχει ένας κίνδυνος επίσης μήπως στα πλαίσια της μετατροπής σε ευρώ υπάρξει κάποια ανατίμηση τιμών λόγω προσαρμογής των τιμών προς τα πάνω με τη στρογγυλοποίηση που επέρχεται από την υποδιαίρεση των λεπτών, ιδιαίτερα από την πλευρά ορισμένων επιχειρήσεων στις οποίες μπορεί να προκληθεί μια τεχνητή ανατίμηση. Ας ελπίσουμε ότι δεν θα γίνει.

Πρέπει να σημειώσουμε πάντως ότι, από την πλευρά των τραπεζών γίνονται ήδη ενημερωτικές καμπάνιες. Διατίθεται σε ολόκληρη τη χώρα πληροφόρηση και το Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας, η Τράπεζα της Ελλάδος και η Ένωση Ελληνικών Τραπεζών έχουν δραστηριοποιηθεί, λειτουργεί μια προπαρασκευαστική ομάδα εργασίας και, γενικότερα, υπάρχει ένας συντονισμός, όπως για παράδειγμα στο επίπεδο της Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών και, απ' αυτή την πλευρά δεν θα υπάρξει ιδιαίτερη δυσκολία.

Ίσως βέβαια, τις πρώτες μέρες εισαγωγής του φυσικού νομίσματος, σε ορισμένα απομονωμένα μέρη της Ελλάδας μπορεί να υπάρξει μια προσωρινή δυσχέρεια μεταφοράς κερμάτων ή χαρτονομισμάτων, αλλά νομίζω ότι η κατάσταση θα ομαλοποιηθεί αρκετά σύντομα.

Ν. ΠΑΛΑΙΟΚΡΑΣΣΑΣ:

Θα ήθελα να δώσω κάποια στοιχεία, τα οποία κάπως θα διασκεδάσουν τους φόβους που λογικό είναι να υπάρχουν.

Ο προεφοδιασμός των τραπεζών θα αρχίσει από την 1η Οκτωβρίου. Θα γίνει μέσω των 27 καταστημάτων της Τραπέζης της Ελλάδος και των 96 καταστημάτων της Εθνικής Τραπέζης στα οποία διατηρείται ταμειακό απόθεμα της Τραπέζης της Ελλάδος. Ο συνολικός αριθμός συγκρίνεται μόνο με τη Γερμανία, που είναι μια πολύ μεγαλύτερη χώρα. Καμία άλλη χώρα δεν έχει τόσο μεγάλο δίκτυο διανομής των τραπεζογραμματίων και κερμάτων ευρώ.

Επίσης, θα υπάρξει προεφοδιασμός ορισμένων επιχειρήσεων, οι οποίες έχουν μεγάλες συναλλαγές με το κοινό σε μετρητά, όπως είναι τα super markets και υπάρχει πρόταση από πολλές τράπεζες να δοθούν και στο κοινό αυτό που αποκαλείται starter kit, δηλαδή κάποια σακουλάκια μέσα στα οποία θα υπάρχουν κέρματα ευρώ διαφόρων αξιών.

Ταυτόχρονα και αυτό κάπως απαντά στην παρατήρηση του κ. Μόσχου για μικρότερο χρονικό διάστημα προσαρμογής, για λόγους στρατηγικής, που διαμορφώθηκε στο επίπεδο της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η ένταση της καμπάνιας ενημέρωσης θα γίνει αυτή την τελευταία χρονιά, το 2001.

Θα υπάρξει λοιπόν μια ένταση της προσπάθειας με τη βοήθεια, σε ευρωπαϊκό επίπεδο της διαφημιστικής εταιρείας Publicis με τη συνεισφορά όλων των εθνικών κεντρικών τραπεζών, παράλληλα με την ένταση της

πληροφόρησης καθώς οδεύουμε προς το Δεκέμβριο, στον Τύπο, τα ηλεκτρονικά μέσα, κλπ.

Οι πρώτες ημέρες αποτελούν, όπως παρατήρησε ο κ. Μπαλλής μια πρόκληση. Η εμπειρία μας από το λογιστικό πέραςμα στο ευρώ, στην αρχή του έτους, την αντιμετώπιση του προβλήματος με το “έτος 2000”, μας κάνει να πιστεύουμε ότι αυτό το πολύ δύσκολο εγχείρημα θα το φέρουμε εις πέρας με τις λιγότερες δυνατές διαταράξεις και επιβαρύνσεις του κοινού.

Κλείνω υπογραμμίζοντας αυτό που είπε ο κ. Ταμβακάκης ότι καθώς οδεύουμε προς την 31η Δεκεμβρίου οι τράπεζες πρέπει να βοηθήσουν και να παροτρύνουν τους πελάτες τους να έρθουν να καταθέσουν σε λογαριασμούς καταθέσεων το μεγαλύτερο μέρος των τραπεζογραμματίων και κερμάτων σε δραχμές που θα έχουν τη στιγμή εκείνη. Αν το πράξουν αυτό με την άνεσή τους στους τελευταίους μήνες του έτους, τότε τα προβλήματα μετάβασης θα είναι πολύ λιγότερα.

Το λέω αυτό άλλωστε και με μια άλλη... υστεροβουλία. Είναι ευκαιρία να φέρει το κοινό τραπεζογραμμάτια και κέρματα που, ίσως λόγω αδράνειας, κρατά στο σπίτι του, πέραν όσων δικαιολογούνται από τις συναλλακτικές του ανάγκες και να κάνει ένα καινούριο ξεκίνημα στη νέα χρονιά με λιγότερα τραπεζογραμμάτια και κέρματα, με μεγαλύτερη χρήση καρτών, με μεγαλύτερη χρήση άλλων μέσων πληρωμής.

Νομίζω πως η εισαγωγή του φυσικού ευρώ είναι μια ευκαιρία να πειστεί ο πελάτης των τραπεζών ότι το ύψος των τραπεζογραμματίων και κερμάτων που κρατούσε προηγουμένως ήταν ενδεχομένως μεγαλύτερο από το αναγκαίο καθώς επίσης μια ευκαιρία να παροτρυνθεί σε έναν άλλο τρόπο συμπεριφοράς ως προς το διακανονισμό των συναλλαγών του.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ:

Σας ευχαριστώ όλους για τη συμμετοχή, τις παρατηρήσεις και τις απόψεις σας.

I. ΧΡΥΣΟΒΙΤΣΙΩΤΗ
I. ΣΤΑΥΡΑΚΟΠΟΥΛΟΥ

ΛΕΞΙΚΟΝ

Αγγλοελληνικών & Ελληνοαγγλικών
Εμπορικών - Τραπεζικών
και Οικονομικών Ορων

Ε' Έκδοση

πλήρως αναθεωρημένη και επανυξημένη

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΠΑΖΗΣΗ
(κεντρική διάθεση)

Νικηταρά 2, Αθήνα 106 78

Τηλ. 3800.000 • Fax: 3800.000

Με την 5η έκδοση του Λεξικού, ολοκληρώνεται μια 5ετής επίπονη και υπεύθυνη προσπάθεια των συντακτών του έργου αυτού, το οποίο φιλοδοξεί να καλύψει μια επιτακτική ανάγκη που δημιουργήθηκε από τις ραγδαίες κοσμογονικές εξελίξεις.

Η νέα έκδοση περιλαμβάνει 40.000 περίπου όρους (προσθήκη 10.000 νέων) και καλύπτει, στις 1400 σελίδες του, την ευρύτερη οικονομική δραστηριότητα που έγινε εντονότερη στο χώρο της χρηματαγοράς, της κεφαλαιαγοράς, των παραγώγων, των νέων επενδυτικών και τραπεζικών προϊόντων και καινοτομικών εργαλείων.

Μέσα στο ολόενα και πιο οξύ ανταγωνιστικό περιβάλλον που αναπτύσσεται στον ευρωπαϊκό και διεθνή παγκοσμιοποιημένο πλέον χώρο, το βοήθημα αυτό θα βοηθήσει τα στελέχη και το προσωπικό, να εντείνουν την προσπάθεια ώστε να ανταποκριθούν στις αυξανόμενες απαιτήσεις των νέων συνθηκών.

Το ευρωσύστημα, το χρηματοπιστωτικό σύστημα, οι επιχειρήσεις, η απασχόληση, η θεσμική μεταρρύθμιση, η ΚΕΠΑΑ και η διεύρυνση της ΕΕ

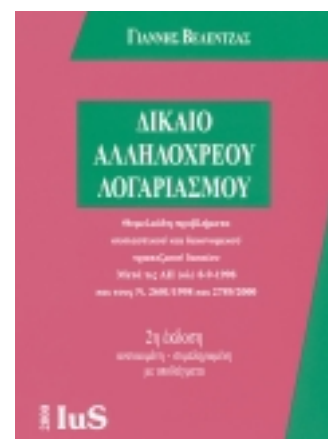
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΟΤΟΕ

ΑΘΗΝΑ 2001

ΓΙΑΝΝΗ Ε. ΒΕΛΕΝΤΖΑ
ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΣ ΚΩΔΙΚΑΣ

3η συμπληρωμένη και ενημερωμένη έκδοση
ΕΚΔΟΣΕΙΣ IuS, ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 2001

Γιάννη Ε. Βελέντζα
ΔΙΚΑΙΟ ΑΛΛΗΛΟΧΡΕΟΥ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΥ
Θεμελιώδη προβλήματα ουσιαστικού και δικονομικού τραπεζικού δικαίου
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 2000 • ΕΚΔΟΣΕΙΣ IuS

Κεντρική διάθεση: ΕΚΔΟΣΕΙΣ IuS
Κραβαρίτου Κατερίνα • I. Δέλιου 3 & Εθνικής Αμύνης
• 546 21 Θεσσαλονίκη • Τηλ.- Fax: (031) 228.170

Η ΕΝΩΣΗ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ ΚΑΙ ΤΟ ΕΥΡΩ

Το 2000 ήταν έτος σημαντικών εξελίξεων για το τραπεζικό σύστημα της Ελλάδας. Το ECOFIN, στο πλαίσιο της συνόδου κορυφής που πραγματοποιήθηκε στην Πορτογαλία στις 19 και 20 Ιουνίου 2000, ενέκρινε την ένταξη της Ελλάδας στην ευρωζώνη από την 1η Ιανουαρίου 2001. Το γεγονός αυτό κατέστησε αναγκαία την έγκαιρη προετοιμασία των τραπεζών για την εισαγωγή του ευρώ τόσο σε λογιστική (1.1.2001) όσο και σε φυσική μορφή (1.1.2002). Η Ένωση Ελληνικών Τραπεζών συμμετείχε δυναμικά στο συντονισμό και την υποβοήθηση του έργου των τραπεζών για την ομαλή και απρόσκοπτη μετάπτωση στο περιβάλλον ευρώ, η οποία και πραγματοποιήθηκε επιτυχώς στα τέλη Δεκεμβρίου του 2000, χωρίς να χρειαστεί να ληφθούν μέτρα έκτακτης ανάγκης.

Η Ένωση Ελληνικών Τραπεζών, στα πλαίσια της στενής συνεργασίας που είχε με το δημόσιο τομέα, συμμετείχε σε ομάδες εργασίας που συγκροτήθηκαν σε εθνικό επίπεδο για την αντιμετώπιση συγκεκριμένων θεμάτων σχετικά με την εισαγωγή του ευρώ, όπως στην ομάδα Task Force του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους, στη Νομοπαρασκευαστική Επιτροπή του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας, στην Επιτροπή του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας για το Σχέδιο Εισαγωγής Τραπεζογραμματίων και Κερμάτων Ευρώ και στη Συντονιστική Επιτροπή Δράσης Ευρώ του Χρηματιστηρίου Αξιών Αθηνών.

Η Συντονιστική Επιτροπή Ευρώ της ΕΕΤ συνέχισε τις εργασίες της παράλληλα με τη Νομική Επιτροπή Ευρώ, τη Διατραπεζική Επιτροπή Ευρώ και άλλες ad hoc ομάδες εργασίες που δημιουργήθηκαν στα πλαίσια της ΕΕΤ κατά τη διάρκεια του έτους 2000. Ειδικότερα, τα θέματα που αντιμετωπίστηκαν ήταν τα εξής:

ΝΟΜΟΣ 2842/2000 ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΤΟΥ ΕΥΡΩ

Για την πληρέστερη εφαρμογή σε εθνικό επίπεδο των κοινοτικών κανονισμών 1103/97, 974/98 και 2866/98 του Συμβουλίου, το Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας προέβη στη σύσταση Νομοπαρασκευαστικής Επιτροπής για τη λήψη συμπληρωματικών μέτρων σχετικά με την εισαγωγή του ευρώ. Η Ένωση Ελληνικών Τραπεζών, η οποία ήδη από το 1999 είχε ξεκινήσει την επεξεργασία σχετικού σχεδίου νόμου, συμμετείχε ενεργά σε όλη την πορεία των εργασιών της Νομοπαρασκευαστικής Επιτροπής του Υπουργείου. Ο εν λόγω νόμος (2842) ψηφίστηκε στις 27 Σεπτεμβρίου 2000 και ρυθμίζει μεταξύ άλλων τα εξής θέματα:

- μετατροπές και στρογγυλοποιήσεις,
- αντικατάσταση επιτοκίων,
- μετατροπή του δημοσίου χρέους,
- μετατροπή κεφαλαίου ΑΕ και ΕΠΕ,
- διπλή αναγραφή τιμών,
- διατάξεις κεφαλαιαγοράς και χρηματιστηρίων.

ΕΙΔΙΚΗ ΑΡΓΙΑ ΤΗΣ 2 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 2001

Ενεργό συμμετοχή είχε η ΕΕΤ και στον καθορισμό της ημερομηνίας αυτής ως ειδικής αργίας για το χρηματοπιστωτικό σύστημα της χώρας, με στόχο την εξασφάλιση για τις τράπεζες χρονικού περιθωρίου, προκειμένου να αντιμετωπιστούν τυχόν δυσχέρειες κατά τη διαδικασία της μετάπτωσης. Κατά την ημέρα αυτή οι τράπεζες, οι οποίες παρέμειναν κλειστές για το κοινό, είχαν τη δυνατότητα να διενεργήσουν τις τελευταίες δοκιμές των συστημάτων τους, ώστε να διασφαλίσουν την πλήρη ετοιμότητά τους για τη λειτουργία σε περιβάλλον ευρώ από τις 3.1.2001.

ΕΠΙΤΑΓΕΣ

Στα πλαίσια της εισαγωγής του ευρώ και διαφόρων ζητημάτων που ανέκυψαν με τις επιταγές, η Ένωση Ελληνικών Τραπεζών επεξεργάστηκε μέσω της Νομικής Επιτροπής της, πρόταση νομοθετικής ρύθμισης για τη διευκρίνιση θεμάτων περί επιταγής σε δραχμές κατά το 2002, την οποία και υπέβαλε στο Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας. Παράλληλα προέβη στην επεξεργασία σύστασης προς τις τράπεζες αναφορικά με τη χρήση επιταγών σε δραχμές και ευρώ κατά τη μεταβατική και τελική περίοδο. Η σύσταση αυτή προβλέπει μεταξύ άλλων ότι από την 1η Ιανουαρίου 2002 και στο εξής δεν θα πρέπει να εκδίδονται επιταγές σε δραχμές, καθώς επίσης ότι οι τραπεζικές προμήθειες για τη διάθεση μπλοκ επιταγών σε ευρώ ή δραχμές δεν θα πρέπει να διαφέρουν. Επιπλέον παρέχει οδηγίες σχετικής ενημέρωσης για το συναλλακτικό κοινό.

ΜΕΤΑΤΡΟΠΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΧΡΕΟΥΣ

Το Σχέδιο Μετάβασης του Δημοσιονομικού Τομέα στο ευρώ, προέβλεπε τη μετατροπή σε ευρώ, από 1.1.2001, του υφιστάμενου χρέους της χώρας σε ομόλογα και έντοκα γραμμάτια. Σε ανάλογες ενέργειες είχαν προβεί και οι υπόλοιπες έντεκα χώρες της ευρωζώνης (για τις οποίες η μεταβατική περίοδος ξεκίνησε από την 1.1.1999) κατά τις τελευταίες ημέρες του 1998. Για τη μετατροπή αυτή, η οποία αποτέλεσε και το κύριο σημείο των εργασιών μετάπτωσης σε ευρώ κατά το τετραήμερο 29.12.2000-2.1.2001, η Ένωση Ελληνικών Τραπεζών συμμετείχε στις εργασίες του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους και της Τράπεζας της Ελλάδος για τον καθορισμό της μεθόδου και των κανόνων μετατροπής, καθώς επίσης και την εκπόνηση λεπτομερούς χρονοδιαγράμματος των απαραίτητων εργασιών.

ΤΡΑΠΕΖΙΚΕΣ ΧΡΕΩΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗ ΜΕΤΑΤΡΟΠΗ ΣΕ ΕΥΡΩ

Το 1998 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξέδωσε τη Σύσταση 98/286 σχετικά με τα τραπεζικά έξοδα για τη μετατροπή σε ευρώ, με την οποία προτρέπει τα κράτη μέλη να προβούν στην εφαρμογή προτύπου καλής πρακτικής για τις μετατροπές σε ευρώ. Κατόπιν, στις 11.10.2000, εξέδωσε συμπληρωματικά νέα σύσταση, η οποία μεταξύ άλλων αναφέρεται και στο θέμα της ανέξοδης μετατροπής λογαριασμών. Στα πλαίσια αυτά η Ένωση Ελληνικών Τραπεζών μερίμνησε εγκαίρως για τον εμπλουτισμό του ισχύοντα από το 1997 Κώδικα Τραπεζικής Δεοντολογίας με ειδικές διατάξεις που αφορούν στις τραπεζικές χρεώσεις για τη μετατροπή σε ευρώ. Συνοπτικά οι διατάξεις του Παραρτήματος 1 του Κώδικα Τραπεζικής Δεοντολογίας προβλέπουν τα ακόλουθα:

- τη μετατροπή σε ευρώ, εισερχομένων και εξερχομένων πληρωμών και λογαριασμών κατά τη μεταβατική περίοδο, χωρίς επιβάρυνση και
- την ανέξοδη ανταλλαγή τραπεζογραμματίων και κερμάτων σε δραχμές με τραπεζογραμμάτια και κέρματα σε ευρώ κατά την τελική περίοδο.

ATHIBOR – EURIBOR

Στα πλαίσια της αντικατάστασης του επιτοκίου αναφοράς ATHIBOR από το επιτόκιο αναφοράς EURIBOR, η Ένωση Ελληνικών Τραπεζών εξέδωσε τον Αύγουστο του 2000 δελτίο τύπου, σύμφωνα με το οποίο παύει να εισάγει τιμές του ATHIBOR στη σχετική σελίδα του Reuters από 1.1.2001. Σύμφωνα με τη νομοθεσία που διέπει τη χρήση του ευρώ, από την ίδια ημερομηνία, οποιαδήποτε αναφορά στο επιτόκιο ATHIBOR που προβλέπεται σε υφιστάμενες νομικές πράξεις, αντικαθίσταται από αναφορά στο EURIBOR.

Η Ένωση Ελληνικών Τραπεζών όρισε εκπροσώπους της στα ευρώ-παρατηρητήρια (επιτροπές φιλικού διακανονισμού καταναλωτικών διαφορών), που συστήθηκαν σε κάθε νομό της χώρας και λειτουργούν υπό την εποπτεία του Υπουργείου Ανάπτυξης. Στόχος των επιτροπών αυτών είναι η παρακολούθηση της εισαγωγής του ευρώ σε ό,τι αφορά στις συναλλαγές των καταναλωτών.

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Στα πλαίσια του επικοινωνιακού προγράμματός της και με στόχο την ευρύτερη πληροφόρηση σε ό,τι αφορά το ευρώ, η Ένωση Ελληνικών Τραπεζών πραγματοποίησε ενημερωτικές εκδηλώσεις στην Αθήνα, αλλά και σε διάφορες πόλεις της επαρχίας, με τη συνεργασία των τοπικών εμπορικών και βιομηχανικών επιμελητηρίων. Σκοπός των εκδηλώσεων αυτών ήταν η ενημέρωση των επιχειρηματιών για τις αλλαγές που θα επιφέρει η εισαγωγή του νέου νομίσματος στις τραπεζικές εργασίες και γενικότερα στις συναλλαγές του κοινού με τις τράπεζες.

Παράλληλα η ΕΕΤ συμμετέχει και στην εκστρατεία πληροφόρησης για το ευρώ που προωθεί η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, μέσω της συνεργασίας της με την Τράπεζα της Ελλάδος.

ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

Στα πλαίσια των εκδόσεών της, η Ένωση Ελληνικών Τραπεζών εξέδωσε οδηγό για τους επιχειρηματίες και τους καταναλωτές, με τίτλο “ΤΟ ΕΥΡΩ ΚΑΙ ΕΜΕΙΣ. 101 ερωτήσεις, 101 απαντήσεις”. Ο οδηγός επιχειρεί να καλύψει τις βασικότερες απορίες του επιχειρηματικού κόσμου, αλλά και των καταναλωτών γενικότερα, γύρω από τις διαδικασίες μετάπτωσης και τις συνθήκες λειτουργίας του ελληνικού χρηματοπιστωτικού συστήματος σε ευρώ.

Σημαντική ήταν και θα συνεχίσει να είναι η συμβολή της ΕΕΤ στο σχεδιασμό των εργασιών για την εισαγωγή και κυκλοφορία των τραπεζογραμματίων και κερμάτων ευρώ και την απόσυρση της δραχμής. Ήδη έχουν καθοριστεί οι βασικές ημερομηνίες προεφοδιασμού των τραπεζών και των εμπορικών επιχειρήσεων με τραπεζογραμματία και κέρματα ευρώ, με στόχο την κατά το δυνατόν ομαλότερη εισαγωγή του νέου νομίσματος σε φυσική μορφή την 1.1.2002. Συγκεκριμένα, ο προεφοδιασμός των τραπεζών από την Τράπεζα της Ελλάδος προβλέπεται ότι θα μπορεί να ξεκινήσει από την 1.10.2001 και των εμπορικών επιχειρήσεων από τις τράπεζες από την 1.12.2001. Οι τράπεζες έχουν σε μεγάλο βαθμό προσδιορίσει τις ποσοτικές ανάγκες τους για χαρτονομίσματα και κέρματα ευρώ για τις πρώτες μέρες του 2002 και έχουν έρθει ήδη σε επαφή με τις επιχειρήσεις που θα προεφοδιαστούν με ευρώ, έτσι ώστε με την έλευση του 2002 όλα τα καταστήματα να είναι σε θέση να επιστρέφουν στους καταναλωτές ρέστα σε ευρώ.

Παράλληλα, η ΕΕΤ συμμετέχει στις εργασίες του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας για την κατάρτιση συμπληρωματικού νόμου για την εισαγωγή του ευρώ σε φυσική μορφή με προοπτική ολοκλήρωσης των σχετικών εργασιών κατά το τέλος Μαΐου.

Τέλος, σε επικοινωνιακό επίπεδο, η ΕΕΤ θα προχωρήσει στην κατάρτιση ενημερωτικών φυλλαδίων για το ευρώ κοινό με αντικείμενο τη χρήση του νέου νομίσματος ως μέσου πληρωμών σε φυσική μορφή, καθώς και τη χρήση των επιταγών σε ευρώ και σε δραχμές κατά το 2002 και στο εξής.

ΚΩΔΙΚΑΣ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΤΡΑΠΕΖΙΚΕΣ ΧΡΕΩΣΕΙΣ

*Ακολουθώντας το πνεύμα των κοινοτικών Συστάσεων για τις τραπεζικές χρεώσεις αναφορικά με τη μετατροπή σε ευρώ, η ΕΕΤ, σε συνεργασία με το Υπουργείο Ανάπτυξης, εμπλούτισε τον υπάρχοντα Κώδικα Τραπεζικής Δεοντολογίας με ειδικές σχετικές διατάξεις.
Στη συνέχεια παρατίθεται αυτούσιο το Παράρτημα 1 του Κώδικα Τραπεζικής Δεοντολογίας.*

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1 ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΙΣ ΤΡΑΠΕΖΙΚΕΣ ΧΡΕΩΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗ ΜΕΤΑΤΡΟΠΗ ΣΕ ΕΥΡΩ

ΑΡΘΡΟ 1: ΣΚΟΠΟΣ

Σκοπός του παρόντος παραρτήματος του ήδη ισχύοντος Κώδικα Τραπεζικής Δεοντολογίας της Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών, είναι η θέσπιση κανόνων για τη μετατροπή χρηματικών ποσών, χωρίς επιβάρυνση, από τη νομισματική μονάδα δραχμή στη νομισματική μονάδα ευρώ και αντίστροφα, καθώς και για την τήρηση συγκεκριμένων προδιαγραφών διαφάνειας σχετικά με τις μετατροπές αυτές.

Οι διατάξεις του παραρτήματος αυτού βασίζονται στη Σύσταση (ΕΚ) 98/286 της Επιτροπής της 23ης Απριλίου 1998 και στη Σύσταση (ΕΚ) 00/2985 της Επιτροπής της 11ης Οκτωβρίου 2000. Οι διατάξεις του παρόντος παραρτήματος αφορούν μόνο τις τραπεζικές χρεώσεις για τη διενέργεια της μετατροπής και δεν περιορίζουν το δικαίωμα των τραπεζών να επιβάλλουν προμήθειες που αφορούν τη διεκπεραίωση των αντίστοιχων τραπεζικών συναλλαγών.

ΑΡΘΡΟ 2: ΟΡΙΣΜΟΙ

Για τους σκοπούς του παρόντος παραρτήματος εφαρμόζονται, συμπληρωματικά με τους ήδη υπάρχοντες στον ισχύοντα Κώδικα Τραπεζικής Δεοντολογίας, οι ακόλουθοι ορισμοί:

Συμμετέχοντα κράτη μέλη:

Τα κράτη μέλη που έχουν υιοθετήσει το ευρώ ως ενιαίο νόμισμα σύμφωνα με τη Συνθήκη περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας.

Τα συμμετέχοντα κράτη μέλη είναι σήμερα: το Βέλγιο, η Γερμανία, η Ελλάδα, η Ισπανία, η Γαλλία, η Ιρλανδία, η Ιταλία, το Λουξεμβούργο, η Ολλανδία, η Αυστρία, η Πορτογαλία και η Φινλανδία.

Μετατροπή:

Η μετατροπή ενός χρηματικού ποσού από τη νομισματική μονάδα δραχμή στη νομισματική μονάδα ευρώ και αντίστροφα ή από τη νομισματική μονάδα των υπολοίπων, εκτός της Ελλάδας, συμμετεχόντων κρατών μελών στη νομισματική μονάδα ευρώ, βάσει της τιμής μετατροπής που έχει καθοριστεί στον Κανονισμό (ΕΚ) 1478/00 του Συμβουλίου της 19ης Ιουνίου 2000 για τη νομισματική μονάδα δραχμή και τον Κανονισμό (ΕΚ) 2866/98 του Συμβουλίου της 31ης Δεκεμβρίου 1998 για τις νομισματικές μονάδες των υπολοίπων συμμετεχόντων κρατών μελών και σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 4 και 5 του Κανονισμού (ΕΚ) 1103/97 του Συμβουλίου της 17ης Ιουνίου 1997.

Νομισματική μονάδα ευρώ:

Η νομισματική μονάδα των συμμετεχόντων κρατών μελών, δηλαδή το ένα ευρώ. Ένα ευρώ υποδιαιρείται σε εκατό λεπτά.

Μεταβατική περίοδος:

Η περίοδος που αρχίζει από την 1η Ιανουαρίου 2001 και λήγει στις 31 Δεκεμβρίου 2001.

Τελική περίοδος:

Η περίοδος που αρχίζει από την 1η Ιανουαρίου 2002 και λήγει στις 28 Φεβρουαρίου 2002.

Εισερχόμενες πληρωμές:

Οι πληρωμές σε πίστωση λογαριασμών δικαιούχων.

Εξερχόμενες πληρωμές: Οι πληρωμές σε χρέωση λογαριασμών εντολέων.

Τιμή μετατροπής:

Η αμετάκλητα καθορισμένη από το Συμβούλιο συναλλαγματική ισοτιμία που θεσπίζεται μεταξύ του ευρώ και της εθνικής νομισματικής μονάδας κάθε συμμετέχοντος κράτους μέλους, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 123 παράγραφοι 4, 5 (πρώην άρθρο 109 Α) της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας.

Για την Ελλάδα, η τιμή μετατροπής έχει καθοριστεί στον Κανονισμό (ΕΚ) 1478/00 του Συμβουλίου της 19ης Ιουνίου 2000 ως εξής: ένα ευρώ // = 340,750 δραχμές. Για τα υπόλοιπα συμμετέχοντα κράτη μέλη, οι τιμές μετατροπής μεταξύ του ευρώ και των εθνικών νομισματικών μονάδων τους έχουν καθοριστεί αμετάκλητα στον Κανονισμό (ΕΚ) 2866/98 του Συμβουλίου της 31ης Δεκεμβρίου 1998 ως εξής:

1 ευρώ	= 40,3399 Φράγκα Βελγίου,
	= 1,95583 Γερμανικά μάρκα
	= 166,386 Ισπανικές πεσέτες
	= 6,55957 Γαλλικά φράγκα
	= 0,787564 Ιρλανδικές λίρες
	= 1936,27 Ιταλικές λίρες
	= 40,3399 Φράγκα Λουξεμβούργου
	= 2,20371 Ολλανδικά φιορίνια
	= 13,7603 Αυστριακά σελίνια
	= 200,482 Πορτογαλικά εσκούδος
	= 5,94573 Φινλανδικά μάρκα

Λογαριασμοί:

Όλα τα είδη λογαριασμών που τηρούνται σε τράπεζες, όπως ενδεικτικά οι λογαριασμοί καταθέσεων, οι τρεχούμενοι λογαριασμοί ενυπόθηκων δανείων και οι λογαριασμοί τίτλων.

ΑΡΘΡΟ 3: ΜΕΤΑΤΡΟΠΕΣ ΣΕ ΕΥΡΩ ΧΩΡΙΣ ΕΠΙΒΑΡΥΝΣΗ

Οι τράπεζες, με την επιφύλαξη της τήρησης των διατάξεων του άρθρου 4, εφαρμόζουν ανεξαρτήτως ποσού και για όλους ανεξαιρέτως τους συναλλασσόμενους με αυτές, τα εξής:

- Κατά τη μεταβατική περίοδο, η μετατροπή εισερχομένων και εξερχομένων πληρωμών από τη νομισματική μονάδα δραχμή στη νομισματική μονάδα ευρώ και αντίστροφα γίνεται χωρίς επιβάρυνση.
- Κατά τη μεταβατική περίοδο, η μετατροπή εισερχομένων και εξερχομένων πληρωμών από τη νομισματική μονάδα των υπολοίπων, εκτός της Ελλάδας, συμμετεχόντων κρατών μελών στη νομισματική μονάδα ευρώ γίνεται χωρίς επιβάρυνση.

- γ) Κατά τη μεταβατική περίοδο, οι λογαριασμοί που τηρούνται στη νομισματική μονάδα των συμμετεχόντων κρατών μελών μετατρέπονται στη νομισματική μονάδα ευρώ χωρίς επιβάρυνση.
- δ) Κατά τη μεταβατική περίοδο, η προμήθεια που εισπράττεται για τις υπηρεσίες που είναι εκφρασμένες στη νομισματική μονάδα ευρώ δεν διαφέρει από την προμήθεια που εισπράττεται για τις αντίστοιχες υπηρεσίες που είναι εκφρασμένες στη νομισματική μονάδα δραχμή.
- ε) Κατά την τελική περίοδο, η ανταλλαγή τραπεζογραμμάτων και κερμάτων σε δραχμές με τραπεζογραμμάτια και κέρματα σε ευρώ γίνεται χωρίς επιβάρυνση.
- στ) Κατά την τελική περίοδο, για την ανταλλαγή τραπεζογραμμάτων που είναι εκφρασμένα στις νομισματικές μονάδες των υπολοίπων, εκτός της Ελλάδας, συμμετεχόντων κρατών μελών, με τραπεζογραμμάτια σε ευρώ, οι τράπεζες έχουν τη διακριτική ευχέρεια να εισπράττουν προμήθεια διαχείρισεως.

ΑΡΘΡΟ 4: ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ

- α) Για όλες τις μετατροπές από τη νομισματική μονάδα των συμμετεχόντων κρατών μελών στη νομισματική μονάδα ευρώ και αντίστροφα, οι τράπεζες πρέπει να καταδεικνύουν σαφώς την εφαρμογή της τιμής μετατροπής.
- β) Οι τράπεζες ανακοινώνουν με σαφή και διαφανή τρόπο την προμήθεια διαχείρισεως που τυχόν εισπράττουν σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 3 παράγραφος στ' του παρόντος παραρτήματος, παρέχοντας στους συναλλασσόμενους με αυτές:
 - ☐ πριν από τη συναλλαγή, έγγραφες πληροφορίες για την προμήθεια διαχείρισεως που προτίθενται να εισπράξουν και
 - ☐ μετά από τη συναλλαγή, πληροφορίες για την προμήθεια διαχείρισεως που εισπράχθηκε.
 Οι πληροφορίες αυτές πρέπει να καταδεικνύουν σαφώς στους συναλλασσόμενους ότι η εφαρμογή των αντιστοίχων τιμών μετατροπής γίνεται σύμφωνα με τις διατάξεις του Κανονισμού (ΕΚ) 1103/97 και να αναφέρουν την τυχόν προμήθεια διαχείρισεως χωριστά από την τιμή μετατροπής.

ΑΡΘΡΟ 5: ΕΦΑΡΜΟΓΗ

Οι τράπεζες πρέπει να εφαρμόζουν τις διατάξεις του άρθρου 3 από την 1η Ιανουαρίου 2001 και, όσον αφορά στις διατάξεις του άρθρου 4, νωρίτερα εάν είναι εφικτό από τεχνική άποψη.

ΑΡΘΡΟ 6: ΤΗΡΗΣΗ ΤΩΝ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ ΤΟΥ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΟΣ

Κάθε τράπεζα οφείλει να ενημερώσει το προσωπικό της σχετικά με το περιεχόμενο του παρόντος παραρτήματος και να θεσπίσει τα κατ' αυτήν πρόσφορα μέτρα και διαδικασίες για την τήρηση των διατάξεών του. Η Ένωση Ελληνικών Τραπεζών είναι αρμόδια για την ερμηνεία, τροποποίηση ή συμπλήρωση των διατάξεων του παραρτήματος, καθώς και την παρακολούθηση της εφαρμογής του. Οι τράπεζες υποχρεούνται να παρέχουν στην Ένωση Ελληνικών Τραπεζών κάθε συνδρομή στο έργο της αυτό.

ΤΟ ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ ΕΥΡΩ

ΑΝΑΛΥΣΗ ΚΑΤ' ΑΡΘΡΟ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ 2842/2000

ΑΝΑΛΥΟΥΝ:

- ΧΡΗΣΤΟΣ ΒΛ. ΓΚΟΡΤΣΟΣ, *Επίκουρος Καθηγητής, Γενικός Γραμματέας Ενωσης Ελληνικών Τραπεζών*
- ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ-ΙΩΑΝΝΗΣ Α. ΔΑΣΜΑΝΟΓΛΟΥ, *Δικηγόρος, Licence Spéciale Ευρωπαϊκού Δικαίου – ULB
Νομικό Τμήμα Ευρωπαϊκών Υποθέσεων Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος*
- ΧΡΙΣΤΙΝΑ ΛΙΒΑΔΑ, *D.E.A. (Paris II), Δικηγόρος Ενωσης Ελληνικών Τραπεζών*
- ΑΣΠΑΣΙΑ Κ. ΜΑΛΛΙΟΥ, *Δικηγόρος*
- ΜΑΡΙΑ ΠΑΠΑΔΟΝΙΚΟΛΑΚΗ, *Διευθύντρια Διεύθυνσης Δημόσιου Χρέους, Γενικό Λογιστήριο του Κράτους*
- ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ Μ. ΣΤΑΜΟΥ, *Δικηγόρος I.L.M., Νομικός Σύμβουλος Χ.Α.Α.*
- ΔΕΣΠΟΙΝΑ ΣΧΟΙΝΑ, *Δ. Ν. Δικηγόρος, Μέλος της Νομικής Υπηρεσίας της Τράπεζας της Ελλάδος*

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	3
ΝΟΜΟΣ 2842/2000	4-9
ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ (ΕΚ) αριθ.1103/97 ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 17ης Ιουνίου 1997 (σχετικά με ορισμένες διατάξεις που αφορούν την εισαγωγή του ευρώ)	10-12
ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ (ΕΚ) αριθ.974/98 ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 3ης Μαΐου 1998 (για την εισαγωγή του ευρώ)	13-17
ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ (ΕΚ) αριθ.2866/98 ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 31ης Δεκεμβρίου 1998 (σχετικά με τις τιμές μετατροπής του ευρώ & των νομισμάτων των κρατών μελών που υιοθετούν το ευρώ)	18-19
ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ (ΕΚ) αριθ.1478/2000 ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 19ης Ιουνίου 2000 (για τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αρ.2866/98 σχετικά με τις τιμές μετατροπής του ευρώ και των νομισμάτων των κρατών μελών που υιοθετούν το ευρώ)	20
ΑΝΑΛΥΣΗ ΚΑΤ' ΑΡΘΡΟ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ	21-76
[1ο/σελ 22-34 • 2ο/35-39 • 3ο/39-40 • 4ο/41-42 • 5ο/42-43 • 6ο-7ο/44-47 • 8ο/48-49 • 10ο/50 • 11ο/50-56 • 12ο/57-61 • 13ο/62-63 • 14ο/63-64 • 15ο/64-68 • 16ο/69-70 • 17ο/71-73 • 18ο/73-76]	
ΥΠΟΥΡΓΙΚΗ ΑΠΟΦΑΣΗ Ζ1-412 (Ρύθμιση θεμάτων σχετικά με τη διπλή αναγραφή των τιμών και άλλων χρηματικών ποσών και την εμφάνιση των συναλλαγών ή άλλων πράξεων σε ευρώ στα φορολογικά βιβλία και στοιχεία)	77-79
ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ ΤΟΥ Ν.2842/2000 (σχετικά την εισαγωγή του ευρώ, ως κοινής νομισματικής μονάδας και οδηγίες για την εφαρμογή τους)	80-89
ΕΥΡΩ ΚΑΙ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ – ηλεκτρονικές διευθύνσεις για το κοινό νόμισμα	90-95

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο νόμος 2842, που αφορά τη “λήψη συμπληρωματικών μέτρων για την εφαρμογή των Κανονισμών (ΕΚ) 1103/97, 974/98 και 2866/98 του Συμβουλίου, όπως ισχύουν σχετικά με την εισαγωγή του ευρώ”, ψηφίστηκε από την ελληνική Βουλή το 2000. Πρόκειται για το θεμελιώδη ελληνικό νόμο, με τον οποίο λαμβάνονται συμπληρωματικά μέτρα για την εφαρμογή των παραπάνω Κανονισμών, θεσπίζονται ειδικές διατάξεις για την εισαγωγή του ευρώ στην Ελλάδα και ρυθμίζονται θέματα άμεσης προτεραιότητας σε σχέση με αυτή.

Η Ένωση Ελληνικών Τραπεζών συμμετέχει ενεργά στο έργο της προετοιμασίας της χώρας μας για το ενιαίο νόμισμα, τόσο με την πολύπλευρη συνεργασία της με την Πολιτεία όσο και με δικές της πρωτοβουλίες σε διάφορα επίπεδα. Έτσι, η παρούσα ανάλυση του Ν. 2842/2000 κρίθηκε σκόπιμη για την ουσιαστική κατανόηση των διατάξεών του, μέσα από τη διεισδυτική θεώρηση νομικών και οικονομολόγων, οι οποίοι σε καθημερινή βάση έρχονται αντιμέτωποι με ζητήματα που αφορούν την εφαρμογή του. Επιπλέον, για την πληρέστερη παρουσίαση του θέματος και τη διευκόλυνση των αναγνωστών, παρατίθεται αυτούσιο το ΦΕΚ της 27.9.2000 όπου δημοσιεύτηκε ο νόμος, καθώς και δύο από τα βασικότερα κείμενα που εκδόθηκαν στη συνέχεια: Η Κοινή Υπουργική Απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Ανάπτυξης για τη “ρύθμιση θεμάτων σχετικά με τη διπλή αναγραφή των τιμών και άλλων χρηματικών ποσών και την εμφάνιση των συναλλαγών ή άλλων πράξεων σε ευρώ στα φορολογικά βιβλία και στοιχεία”, και ερμηνευτική εγκύκλιος που εξέδωσε το Υπουργείο Οικονομικών στις 6.12.2000 για την εφαρμογή των διατάξεων του Ν. 2842.

Πιστεύουμε ότι με τον τρόπο αυτό προσφέρουμε ένα χρήσιμο βοήθημα για όλους τους εμπλεκόμενους στο “θέμα ευρώ” – στελέχη και υπαλλήλους τραπεζών, νομικούς, δημόσιους λειτουργούς κ.ο.κ. – συνεχίζοντας παράλληλα την παράδοση της ΕΕΤ στην τεκμηριωμένη παρουσίαση ζητημάτων που άπτονται τόσο του τραπεζικού τομέα όσο και της γενικότερης οικονομικής ζωής της χώρας μας.

01002072709000008

31.X.

ΤΙΜΗ
2000.

3241

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ

Αρ. Φύλλου 207

27 Σεπτεμβρίου 2000

ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 2842

Λήψη συμπληρωματικών μέτρων για την εφαρμογή των Κανονισμών (ΕΚ) 1103/97, 974/98 και 2866/98 του Συμβουλίου, όπως ισχύουν σχετικά με την εισαγωγή του ευρώ.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Εκδίδομε τον ακόλουθο νόμο που ψήφισε η Βουλή:

Άρθρο 1

Αντικατάσταση της δραχμής από το ευρώ

1. Από την 1η Ιανουαρίου 2001 το ευρώ αντικαθιστά τη δραχμή ως νόμισμα της Χώρας σύμφωνα με τους όρους των Κανονισμών (ΕΚ) 1103/97, (ΕΕ L 162/97), 974/98, (ΕΕ L 139/98), 2866/98 (ΕΕ L 359/98) του Συμβουλίου, όπως ισχύουν και τις διατάξεις του παρόντος. Τα τραπεζογραμμάτια και τα κέρματα σε δραχμές διατηρούν την ιδιότητα του νόμιμου χρήματος στην ημεδαπή έως την 28η Φεβρουαρίου 2002.

2. Το ευρώ ως μέσο εξόφλησης υποχρεώσεων λαμβάνεται πάντοτε στην ονομαστική του αξία.

Άρθρο 2

Μετατροπές και στρογγυλοποιήσεις

1. Κάθε χρηματικό ποσό εκφρασμένο σε δραχμές που πρόκειται να καταβληθεί ή να καταλογισθεί σε ευρώ μετατρέπεται και στρογγυλοποιείται σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 4 και 5 του Κανονισμού (ΕΚ) 1103/97 του Συμβουλίου.

2. Κάθε χρηματικό ποσό εκφρασμένο σε ευρώ που πρόκειται να καταβληθεί ή να καταλογισθεί σε δραχμές μετατρέπεται σύμφωνα με τις διατάξεις των παραγράφων 1 έως και 3 του άρθρου 4 του Κανονισμού (ΕΚ) 1103/97 του Συμβουλίου και στρογγυλοποιείται στην πλησιέστερη δραχμή και ειδικότερα προς τα άνω αν ο αριθμός μετά την υποδιαστολή είναι ανώτερος ή ίσος με πενήντα λεπτά της δραχμής και προς τα κάτω αν είναι κατώτερος από πενήντα λεπτά.

3. Χρηματικά ποσά σε ενδιάμεσους υπολογισμούς, τα οποία δεν πρόκειται να καταβληθούν ή να καταλογισθούν

και εκφράζονται σε ευρώ και δραχμές, κατά τις ενδιάμεσες μετατροπές, στρογγυλοποιούνται τουλάχιστον στο δεύτερο δεκαδικό ψηφίο, χωρίς να αποκλείεται συμβατικά μεγαλύτερος βαθμός ακριβείας.

Η διάταξη αυτή δεν εφαρμόζεται σε μετατροπές νομισματικών ποσών από μία εθνική νομισματική μονάδα σε άλλη.

4. Οι ενδιάμεσοι υπολογισμοί καλύπτουν όλα τα στάδια κατά τα οποία το μετατρεπόμενο χρηματικό ποσό δεν συνιστά αφ' εαυτού χρηματική οφειλή, αλλά αποτελεί στοιχείο σε μια αλληλουχία πράξεων η οποία δύναται να οδηγήσει στη δημιουργία χρηματικής οφειλής.

5. Διαφορές από στρογγυλοποιήσεις χρηματικών ποσών σε ευρώ ή δραχμές που πρόκειται να καταβληθούν ή να καταλογισθούν, εφόσον προκύπτουν από την ορθή εφαρμογή των διατάξεων του Κανονισμού (ΕΚ) 1103/1997 του Συμβουλίου και των διατάξεων του παρόντος, δεν επηρεάζουν τον απαλλακτικό χαρακτήρα των σχετικών πληρωμών ή την ακρίβεια των σχετικών εγγράφων και δεν αναζητούνται.

6. Με αποφάσεις του Υπουργού Εθνικής Οικονομίας και του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού, είναι δυνατόν να επιβάλλεται μεγαλύτερος βαθμός ακριβείας σε στρογγυλοποιήσεις κατά τις μετατροπές των ως άνω χρηματικών ποσών σε ενδιάμεσους υπολογισμούς και γενικότερα να ρυθμίζονται θέματα μετατροπών από δραχμές σε ευρώ και αντίστροφα, καθώς και στρογγυλοποιήσεων.

Άρθρο 3

Αντικατάσταση επιτοκίων

1. Οποιαδήποτε αναφορά στο διατραπεζικό επιτόκιο δανεισμού Αθηνών (ATHIBOR), που προβλέπεται σε υφιστάμενες νομικές πράξεις κατά την έννοια του άρθρου 1 του Κανονισμού (ΕΚ) 1103/1997 του Συμβουλίου, αντικαθίσταται αυτοδικαίως από αναφορά στο επιτόκιο EURIBOR, στο οποίο λαμβάνονται υπόψη, ως βάση υπολογισμού των τόκων, οι πραγματικές ημέρες και το έτος των 360 ημερών προσαρμοσμένο κατά το λόγο 365 προς 360, εφόσον δεν έχει προβλεφθεί ή εάν δεν συμφωνηθεί ή οριστεί αναφορά σε άλλο ισχύον επιτόκιο.

2. Οι αναφορές σε θεσπιζόμενα από την Τράπεζα της Ελλάδος επιτόκια, που υπάρχουν σε νομοθετικές, διοικητικές, κανονιστικές διατάξεις ή σε συμβάσεις αντικαθίστανται από αναφορές στα αντίστοιχα επιτόκια της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας. Με την επιφύλαξη των διατάξεων της τρίτης παραγράφου του άρθρου 2 του Καταστατικού της Τράπεζας της Ελλάδος, η διάταξη αυτή δεν θίγει τη δυνατότητα των αρμόδιων αρχών ή των συναλλασσομένων να ορίσουν άλλη βάση προσδιορισμού των εν λόγω επιτοκίων.

3. Η αντικατάσταση επιτοκίων που προβλέπεται από τις διατάξεις του παρόντος ή που διενεργείται δυνάμει άλλων διοικητικών ή κανονιστικών πράξεων, λόγω της αντικατάστασης της δραχμής από το ευρώ, δεν αποτελεί λόγο καταγγελίας, λύσης ή τροποποίησης συμβάσεων ή εκτελεστών τίτλων, μονομερώς, χωρίς να αποκλείεται αντίθετη συμφωνία των μερών.

Άρθρο 4 **Αγορά συναλλάγματος**

1. Το άρθρο 1 του ν.1083/1980 αντικαθίσταται ως εξής:

«Τα πιστωτικά ιδρύματα που λειτουργούν στην Ελλάδα και έχουν εξουσιοδοτηθεί να πραγματοποιούν πράξεις σε συνάλλαγμα, διενεργούν ελεύθερα για ίδιο λογαριασμό και με δικό τους κίνδυνο πάσης φύσεως πράξεις σε συνάλλαγμα και ξένα τραπεζικά γραμμάτια, σύμφωνα με τις εκάστοτε ισχύουσες διατάξεις.»

Καταργούνται οι λοιπές διατάξεις του ν.1083/1980, πλην των διατάξεων του άρθρου 7, της παραγράφου 4 του άρθρου 8 και του άρθρου 9 του νόμου αυτού, καθώς και οι διατάξεις του άρθρου 1 του ν.δ. 229/1973.

2. Τα πιστωτικά ιδρύματα που λειτουργούν στην Ελλάδα, για τις συναλλαγές με τους πελάτες τους, εκδίδουν ημερήσια δελτία τιμών αγοράς και πώλησης συναλλάγματος και ξένων τραπεζικών γραμματίων τα οποία και δημοσιεύουν. Τα ποσοτικά όρια και η απόκλιση μεταξύ των τιμών αγοράς και πώλησης συναλλάγματος και ξένων τραπεζικών γραμματίων, που περιλαμβάνονται στα δελτία αυτά, καθορίζονται ελεύθερα.

3. Η Τράπεζα της Ελλάδος δημοσιεύει δελτία τιμών αναφοράς του ευρώ προς τα ξένα νομίσματα με βάση τα αντίστοιχα δελτία της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας. Η Τράπεζα της Ελλάδος δύναται να εκδίδει ημερήσιο δελτίο τιμών αγοράς και πώλησης συναλλάγματος και ξένων τραπεζικών γραμματίων για τις ανάγκες των καταστημάτων της.

4. Οποιαδήποτε αναφορά σε επίσημη τιμή συναλλάγματος ή σε μέση τιμή (fixing) της δραχμής προς τα ξένα νομίσματα, σε νομοθετικές, διοικητικές, κανονιστικές ή συμβατικές διατάξεις, αντικαθίσταται από την, σύμφωνα με την παράγραφο 3 του παρόντος άρθρου, σχετική τιμή αναφοράς, εφόσον δεν έχει προβλεφθεί ή δεν έχει συμφωνηθεί ούτε οριστεί αναφορά σε άλλη συναλλαγματική ισοτιμία.

5. Ο έλεγχος και η εποπτεία των πιστωτικών ιδρυμάτων, όσον αφορά την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος, ασκείται από την Τράπεζα της Ελλάδος σύμφωνα με τις διατάξεις του Καταστατικού της.

6. Με πράξεις του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος, είναι δυνατόν να καθορίζεται κάθε αναγκαία λεπτο-

μέρεια σχετική με τα θέματα που ρυθμίζονται από τις προηγούμενες παραγράφους.

Άρθρο 5 **Ρήτρες συναλλάγματος, χρυσού, χρυσών νομισμάτων και τιμαρίθμου**

1. Καταργούνται οι διατάξεις του ν. 362/1945, το άρθρο 2 του ν. 944/1946 και γενικά κάθε διάταξη που απαγορεύει τη συνολολόγηση απαιτήσεων και υποχρεώσεων στην Ελλάδα: α) σε συνάλλαγμα, χρυσό ή χρυσά νομίσματα, β) σε εγχώριο νόμισμα, εφόσον το ποσό των απαιτήσεων και υποχρεώσεων αφήνεται να προσδιοριστεί από την τιμή του συναλλάγματος, του χρυσού, χρυσών νομισμάτων ή του τιμαρίθμου.

2. Μετά το πρώτο εδάφιο της παρ. 1 του άρθρου 15 του ν. 2771/1999 προστίθεται νέο εδάφιο ως εξής:

«Η Τράπεζα της Ελλάδος δύναται να θέτει τους όρους αγοράς και πώλησης χρυσού και χρυσών νομισμάτων και από άλλα πρόσωπα.»

3. Οι διατάξεις του παρόντος νόμου, υπό την επιφύλαξη των διατάξεων της τρίτης παραγράφου του άρθρου 2 του Καταστατικού της Τράπεζας της Ελλάδος, δεν θίγουν τις αρμοδιότητες της Τράπεζας της Ελλάδος που αφορούν τη θέσπιση, από αυτήν, κανόνων πλαισίου αγοράς και πώλησης συναλλάγματος, ξένων τραπεζογραμμάτων, χρυσού και χρυσών νομισμάτων ή την απαγόρευση της διενέργειας των πράξεων αυτών από πιστωτικό ίδρυμα, άλλο νομικό ή από φυσικό πρόσωπο.

Άρθρο 6 **Φορολογικές διατάξεις**

1. Οι επιτηδευματίες νομικά πρόσωπα, οι κοινωνίες ή κοινοπραξίες επιτηδευματιών και οι συμπλοιοκτησίες, που τηρούν υποχρεωτικά βιβλία Γ' κατηγορίας του Κ.Β.Σ., καθώς και το Δημόσιο και τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, για εισοδήματα ή συναλλαγές ή πράξεις ή μεταβιβάσεις περιουσιακών στοιχείων, από οποιαδήποτε αιτία, του έτους 2001, μπορούν να επιλέξουν το ευρώ σε αντικατάσταση της δραχμής στην τήρηση βιβλίων, έκδοση στοιχείων, υποβολή δηλώσεων και εκπλήρωση γενικά φορολογικών υποχρεώσεων, που προβλέπονται και απορρέουν από την εφαρμογή των οικείων φορολογικών διατάξεων και αφορούν στο έτος 2001.

2. Απαραίτητη προϋπόθεση για την επιλογή του ευρώ αποτελεί η υποβολή από τους φορολογουμένους της παραγράφου 1 ανέκκλητης σχετικής δήλωσης στη Δημόσια Οικονομική Υπηρεσία (Δ.Ο.Υ.), στην οποία έκαστος υπάγεται, προ της έναρξης της διαχειριστικής ή φορολογικής περιόδου.

Σε κάθε περίπτωση, η έναρξη της κατά τα ανωτέρω χρήσης του ευρώ συνδέεται με την έναρξη της διαχειριστικής περιόδου ή με την 1η εκάστου μήνα, η οποία προσδιορίζεται στην ανέκκλητη δήλωση.

3. Μετά το πρώτο εδάφιο της περίπτωσης ιβ' της παρ. 1 του άρθρου 31 του ν. 2238/1994 «Κύρωση του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος» (ΦΕΚ 151 Α') προστίθεται δεύτερο εδάφιο ως εξής:

«Οι διατάξεις του προηγούμενου εδαφίου εφαρμόζονται και για τις δαπάνες μετάβασης στο ευρώ, οι οποίες θα πραγματοποιηθούν κατά τα οικονομικά έτη 2001, 2002 και 2003 (χρήσεις 2000, 2001 και 2002).»

Άρθρο 7**Χρεωστικές συναλλαγματικές διαφορές –
Βεβαίωση είσπραξης εσόδων, πληρωμές κατά
τη μεταβατική περίοδο**

1. Στην παρ. 7 του άρθρου 28 του Κ.Β.Σ. (π.δ. 186/1992 ΦΕΚ 84 Α') προστίθεται περίπτωση δ' ως εξής:

«δ) οι χρεωστικές συναλλαγματικές διαφορές που προκύπτουν είτε κατά την είσπραξη ή εξόφληση των απαιτήσεων ή υποχρεώσεων (αντίστοιχα) σε ευρώ, κατά το ημερολογιακό έτος 2001, είτε κατά την αποτίμηση αυτών, καθώς και των διαθεσίμων και των λοιπών περιουσιακών στοιχείων των επιχειρήσεων, αποσβέννυνται είτε εφάπαξ είτε ισόποσα σε τρεις (3) συνεχόμενες χρήσεις.»

2. Κατά το έτος 2001, η βεβαίωση των εσόδων του Δημοσίου και τρίτων, η είσπραξη και επιστροφή φόρων, εισφορών και τελών, καθώς και οι πάσης φύσεως συναλλαγές και οι πληρωμές και οι εξοφλήσεις των τίτλων του Δημοσίου που διενεργούνται στις Δημόσιες Οικονομικές Υπηρεσίες (Δ.Ο.Υ.) πραγματοποιούνται μόνο σε δραχμές.

3. Κατά τη βεβαίωση και την είσπραξη των εσόδων του Δημοσίου και τρίτων, δεν βεβαιώνονται και δεν εισπράττονται τυχόν υπόλοιπα, που είναι δυνατόν να προκύπτουν κατά τη μετατροπή δραχμών σε ευρώ και αντίστροφως, μέχρι του ποσού των εκατό (100) δραχμών κατά εγγραφή.

4. Με αποφάσεις του Υπουργού των Οικονομικών και του αρμόδιου κατά περίπτωση Υπουργού μπορεί να καθορίζεται κάθε αναγκαία λεπτομέρεια σχετική με τα θέματα που ρυθμίζονται από τις διατάξεις του παρόντος και του προηγούμενου άρθρου.

Άρθρο 8**Δημόσιο χρέος**

1. Την 1η Ιανουαρίου 2001 επανεκφράζονται σε ευρώ με δύο δεκαδικά ψηφία όλοι οι τίτλοι του Ελληνικού Δημοσίου σε δραχμές:

α) που έχουν εκδοθεί σε άλλη μορφή στο εσωτερικό υπό τη μορφή Ομολόγων, Ομολογιακών Δανείων και Εντόκων Γραμματίων,

β) που έχουν εκδοθεί σε φυσική μορφή και απουλοποιούνται μέχρι 31.12.2000.

2. Η αξία των τίτλων σε φυσική μορφή που βρίσκονται σε κυκλοφορία την 1η Ιανουαρίου 2001 (ονομαστική αξία και αξία τοκομεριδίων) υπολογίζεται σε ευρώ με δύο δεκαδικά ψηφία.

3. Τα δάνεια του Ελληνικού Δημοσίου, που εκφράζονται σε εθνικές νομισματικές μονάδες άλλων Κρατών-Μελών της ζώνης ευρώ επανεκφράζονται σε ευρώ, εφόσον και οι αντίστοιχες χώρες έχουν επανεκφράσει το χρέος τους σε ευρώ.

4. Άλλες κατηγορίες δανείων του Ελληνικού Δημοσίου, που έχουν συναφθεί σε δραχμές, μπορούν να επανεκφραστούν σε ευρώ.

5. Το αποτέλεσμα της επανέκφρασης σε μονάδες ευρώ στρογγυλοποιείται προς το πλησιέστερο λεπτό του ευρώ. Σε περίπτωση που κατά την επανέκφραση προκύπτει ακριβώς το μισό μιας υποδιαίρεσης, το ποσό στρογγυλοποιείται στο επόμενο λεπτό του ευρώ.

6. Κάθε ένδικο βοήθημα σε σχέση με τις διαφορές που προκύπτουν από την εφαρμογή των διατάξεων του πα-

ρόντος άρθρου ασκείται εντός αποκλειστικής προθεσμίας ενός έτους από την ημερομηνία επανέκφρασης.

7. Οι εκδότες χρεωγράφων που ανήκουν στον τομέα της Γενικής Κυβέρνησης, όπως αυτή ορίζεται στο Ευρωπαϊκό Σύστημα Εθνικών και Περιφερειακών Λογαριασμών της Κοινότητας του Κανονισμού ΕΚ 2223/1996 του Συμβουλίου (ΕΕ L 310/1996), όπως εκάστοτε ισχύει, μπορούν, από 1.1.2001, να επανεκφράσουν το χρέος τους, σύμφωνα με τις διατάξεις που ισχύουν σχετικά με τη μετατροπή του δημόσιου χρέους της Κεντρικής Κυβέρνησης.

8. Με αποφάσεις του Υπουργού των Οικονομικών και του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού ή με κοινές αποφάσεις του Υπουργού των Οικονομικών και του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος, ρυθμίζονται θέματα σχετικά με τη μέθοδο επανέκφρασης του δημοσίου χρέους σε ευρώ, τη λογιστική εμφάνιση, την εξυπηρέτηση του δημοσίου χρέους και κάθε άλλη σχετική λεπτομέρεια.

9. Η ισχύς του παρόντος άρθρου και των αποφάσεων που εκδίδονται για την υλοποίηση των διατάξεων αυτού αρχίζει από της δημοσίευσής του νόμου.

Άρθρο 9**Τελωνειακές διατάξεις**

1. Τα νομικά πρόσωπα ή το Δημόσιο, που συναλλάσσονται κατά το έτος 2001 με τις Τελωνειακές Υπηρεσίες της χώρας μπορούν να επιλέξουν το ευρώ στις πάσης φύσεως δηλώσεις που υποβάλλουν και αφορούν το έτος αυτό. Απαραίτητη προϋπόθεση προς τούτο αποτελεί η υποβολή σχετικής ανέκκλητης δήλωσης του συναλλασσόμενου προς την αρμόδια Τελωνειακή Αρχή, στην τοπική αρμοδιότητα της οποίας ευρίσκεται η έδρα του.

2. Η βεβαίωση, είσπραξη και επιστροφή δασμών και φόρων, καθώς και οποιοσδήποτε πληρωμές μέσω των Τελωνειακών Υπηρεσιών της χώρας, κατά το έτος 2001, γίνονται μόνο σε δραχμές. Δεν βεβαιώνονται και δεν εισπράττονται τυχόν υπόλοιπα, που προκύπτουν κατά τη μετατροπή, εφόσον αυτά δεν είναι ανώτερα του ποσού των εκατό (100) δραχμών κατά πράξη.

Άρθρο 10**Δημόσιο Λογιστικό και Λογιστικό Ν.Π.Δ.Δ.**

Με αποφάσεις του Υπουργού των Οικονομικών και του αρμόδιου κατά περίπτωση Υπουργού ρυθμίζονται θέματα που προκύπτουν από την εφαρμογή των διατάξεων του Δημοσίου Λογιστικού, καθώς και του Λογιστικού των Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου, σε σχέση με την εισαγωγή του ευρώ.

Άρθρο 11**Μετοχικό Κεφάλαιο Ανωνύμων Εταιρειών (Α.Ε.)**

1. Ο κωδ. ν. 2190/1920 «Περί Ανωνύμων Εταιρειών», όπως ισχύει, τροποποιείται ως εξής:

α) Στην παρ. 2 του άρθρου 8 η φράση «είκοσι εκατομμυρίων (20.000.000) δραχμών» αντικαθίσταται από τη φράση «εξήντα χιλιάδων (60.000) ευρώ».

β) Η παρ. 3 του άρθρου 8 αντικαθίσταται ως εξής:

«3. Οι υφιστάμενες κατά την 1.1.2002 ανώνυμες εταιρείες, που έχουν μετοχικό κεφάλαιο μικρότερο του ποσού των εξήντα χιλιάδων ευρώ, υποχρεούνται να προ-

σαρμάρουν το κεφάλαιό τους μέχρι του ποσού αυτού και με απόκλιση έως μείον 2,5% το αργότερο μέχρι 31.12.2003 διαφορετικά ανακαλείται η άδεια σύστασής τους.»

γ) Στο πρώτο εδάφιο της παρ.4 του άρθρου 8 η λέξη «διετίας» αντικαθίσταται με τη λέξη «προθεσμίας».

δ) Στις παραγράφους 1 και 2 του άρθρου 8α η φράση «δραχμών εκατό εκατομμυρίων (100.000.000)» αντικαθίσταται από τη φράση «τριακοσίων χιλιάδων (300.000) ευρώ».

ε) Στην περίπτωση β' της παρ. 2 του άρθρου 12 διαγράφονται οι λέξεις «και των είκοσι πέντε δραχμών».

στ) Η παρ. 1 του άρθρου 14 αντικαθίσταται ως εξής:

«1. Η ονομαστική αξία εκάστης μετοχής δεν δύναται να ορισθεί κατωτέρα των τριάντα λεπτών (0,30) του ευρώ και ανωτέρα των εκατό (100) ευρώ.»

ζ) Η παρ. 2 του άρθρου 30 καταργείται.

η) Στην παρ. 1 του άρθρου 67 η φράση των «30.000 δραχμών» αντικαθίσταται με τη φράση «των εκατό (100) ευρώ».

2. Η ισχύς των διατάξεων της προηγούμενης παραγράφου αρχίζει από 1.1.2002.

3. Με κοινές αποφάσεις του Υπουργού Ανάπτυξης και του αρμόδιου, κατά περίπτωση Υπουργού, μετατρέπεται σε ευρώ και αναπροσαρμόζεται το κατώτατο όριο του μετοχικού κεφαλαίου, καθώς και η ονομαστική αξία μετοχής ανώνυμων εταιρειών, που προβλέπονται από ειδικές διατάξεις νόμων.

Άρθρο 12

Μετατροπή Μετοχικού Κεφαλαίου Α.Ε.

1. Η μετατροπή και η στρογγυλοποίηση της ονομαστικής αξίας της μετοχής, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 2, γίνεται με αύξηση ή μείωση του μετοχικού κεφαλαίου και τροποποίηση των σχετικών άρθρων του καταστατικού, που αποφασίζεται, παρά κάθε αντίθετη διάταξη του καταστατικού, από τη Γενική Συνέλευση των μετόχων, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 29 παρ. 1 και 2 και 31 παρ. 1 του κωδ.ν. 2190/1920, όπως ισχύει, και κατά παρέκκλιση των διατάξεων των άρθρων 4 παρ. 3, 4 και 5 και 13 παρ. 4 και 8 του ίδιου νόμου. Οι διατάξεις του παρόντος εδαφίου ισχύουν ανάλογα και για την παρ. 1 περίπτωση β' του άρθρου 11.

Η αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου πραγματοποιείται με κεφαλαιοποίηση αποθεματικών ή και με καταβολή μετρητών. Το ποσό που αντιστοιχεί στη μείωση του μετοχικού κεφαλαίου καταχωρίζεται υποχρεωτικά σε ειδικό αποθεματικό «Διαφορά από μετατροπή μετοχικού κεφαλαίου σε ευρώ» και κεφαλαιοποιείται σε μελλοντική αύξηση του εν λόγω κεφαλαίου.

2. Οι υφιστάμενες κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου εταιρείες, μπορούν να εκφράσουν το μετοχικό κεφάλαιο και την ονομαστική αξία των μετοχών τους και σε ευρώ.

3. Οι ανώνυμες εταιρείες που θα συσταθούν από 1.1.2001 έως 31.12.2001 μπορούν να ορίσουν το μετοχικό τους κεφάλαιο και την ονομαστική αξία της μετοχής τους και σε ευρώ.

4. Από 1.1.2002 για την έγκριση τροποποίησης του καταστατικού ανώνυμης εταιρείας απαιτείται το μετοχικό κεφάλαιο και η ονομαστική αξία των μετοχών της να έχουν μετατραπεί σε ευρώ.

5. Από την 1.1.2004 για την καταχώριση στοιχείων

ανώνυμης εταιρείας στο Μητρώο Ανωνύμων Εταιρειών (Μ.Α.Ε.) απαιτείται το μετοχικό κεφάλαιο και η ονομαστική αξία των μετοχών να έχουν μετατραπεί σε ευρώ.

6. Οι υφιστάμενες κατά την 1.1.2002 ανώνυμες εταιρείες αναπροσαρμόζουν την ονομαστική αξία της μετοχής τους σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 14 του κωδ.ν. 2190/1920 μέχρι 31.12.2003.

Άρθρο 13

Εταιρικό Κεφάλαιο Εταιρειών Περιορισμένης Ευθύνης (Ε.Π.Ε.)

1. Ο ν. 3190/1955 «περί εταιρειών περιορισμένης ευθύνης» όπως ισχύει, τροποποιείται ως εξής:

α) Στο πρώτο εδάφιο της παρ. 1 του άρθρου 4 η φράση «έξι εκατομμυρίων (6.000.000) δραχμών» αντικαθίσταται με τη φράση «δεκαοκτώ χιλιάδων (18.000) ευρώ».

β) Το τρίτο εδάφιο της παρ. 1 του άρθρου 4 αντικαθίσταται ως εξής:

«Οι υφιστάμενες εταιρείες περιορισμένης ευθύνης που έχουν κεφάλαιο κατώτερο των δεκαοκτώ χιλιάδων (18.000) ευρώ, υποχρεούνται να αυξήσουν το κεφάλαιό τους, μέχρι του ορίου αυτού, και με απόκλιση έως μείον 2,5% το αργότερο μέχρι 31.12.2003.»

γ) Στις παραγράφους 2 και 3 του άρθρου 4 η φράση «των δραχμών δέκα χιλιάδων (10.000)» αντικαθίσταται από τη φράση «των τριάντα (30) ευρώ».

δ) Στην παρ. 3 του άρθρου 41 οι φράσεις «έξι εκατομμυρίων (6.000.000) δραχμών» και «δέκα χιλιάδων (10.000) δραχμών» αντικαθίστανται με τις φράσεις «δεκαοκτώ χιλιάδων (18.000) ευρώ» και «τριάντα (30) ευρώ», αντίστοιχα.

2. Οι διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου αρχίζουν να ισχύουν από 1.1.2002.

Άρθρο 14

Μετατροπή Εταιρικού Κεφαλαίου – Μεριδών Ε.Π.Ε.

1. Η μερίδα συμμετοχής των εταιρών των εταιρειών περιορισμένης ευθύνης, που είναι εκφρασμένη σε δραχμές, μετατρέπεται σε ευρώ και στρογγυλοποιείται κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 2, με αύξηση ή μείωση του εταιρικού κεφαλαίου και τροποποίηση της εταιρικής σύμβασης, παρά κάθε αντίθετη διάταξη της σύμβασης, με απόφαση της Γενικής Συνέλευσης των εταιρών σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 13 του ν. 3190/1955, όπως ισχύει, με τροποποίηση της εταιρικής σύμβασης, κατά παρέκκλιση των άρθρων 38 παρ. 1, 40 παρ.1 και 41 παρ.1 του ίδιου νόμου.

Η αύξηση του εταιρικού κεφαλαίου πραγματοποιείται με κεφαλαιοποίηση αποθεματικών ή με καταβολή μετρητών. Το ποσό που αντιστοιχεί στη μείωση του εταιρικού κεφαλαίου καταχωρίζεται υποχρεωτικά σε ειδικό αποθεματικό «Διαφορά από μετατροπή εταιρικού κεφαλαίου σε ευρώ» και κεφαλαιοποιείται σε μελλοντική αύξηση του εν λόγω κεφαλαίου.

2. Οι διατάξεις των παραγράφων 2, 3 και 4 του άρθρου 12 του παρόντος νόμου ισχύουν ανάλογα και για τις εταιρείες περιορισμένης ευθύνης.

3. Οι υφιστάμενες κατά την 1.1.2002 εταιρείες περιορισμένης ευθύνης αναπροσαρμόζουν την αξία των μεριδίων συμμετοχής των εταιρών, σε 30 ευρώ ή πολλαπλάσιο, μέχρι την 31.12.2003.

4. Με απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης μπορεί να

καθορίζεται κάθε αναγκαία λεπτομέρεια σχετική με τα θέματα που ρυθμίζονται από τις διατάξεις των άρθρων 11 έως και 14.

Άρθρο 15 **Διπλή αναγραφή τιμών**

1. Ο προμηθευτής υποχρεούται σε διπλή αναγραφή των τιμών και άλλων χρηματικών ποσών στις συναλλαγές του με τους καταναλωτές, ως τελικούς αποδέκτες των προϊόντων ή υπηρεσιών περιλαμβανόμενων και των διαφημιστικών μηνυμάτων, επιφυλασσομένων των διατάξεων του άρθρου 6. Κατ' εξαίρεση η υποχρέωση αυτή αρχίζει, για τις επιχειρήσεις του ιδιωτικού τομέα που απασχολούν μέχρι 10 υπαλλήλους την 1.3.2001.

2. Η διπλή αναγραφή τιμών θα πρέπει να είναι σαφής, εύκολα αναγνώρισιμη και ευανάγνωστη. Με απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης και του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού, μπορεί να καθορίζεται κάθε αναγκαία λεπτομέρεια σχετική με τα θέματα που ρυθμίζονται από τις διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου, καθώς και οι εξαιρέσεις από αυτές. Ειδικότερα τυχόν προβλήματα που θα ανακύψουν από την εφαρμογή της διπλής αναγραφής τιμών, τα οποία σχετίζονται με τις διατάξεις του Κώδικα Βιβλίων και Στοιχείων ρυθμίζονται με κοινή απόφαση των Υπουργών Ανάπτυξης και Οικονομικών.

Άρθρο 16 **Ευρω - παρατηρητήριο**

1. Οι Επιτροπές φιλικού διακανονισμού καταναλωτικών διαφορών του άρθρου 11 του ν.2251/1994 (ΦΕΚ 191 Α') «Προστασία των Καταναλωτών» ασκούν και αρμοδιότητες «Ευρω-παρατηρητρίου», το οποίο σε τοπικό επίπεδο ασχολείται με το να παρακολουθεί την εισαγωγή του ευρώ, τη νομιμότητα των συναλλαγών, τη διαφάνεια των πρακτικών των επαγγελματιών και να κατευθύνει τους πολίτες προς κάθε πηγή πληροφόρησης, να ακροάται, να διαμεσολαβεί και να συνδράμει τους πολίτες σε θέματα μετάβασης στο ευρώ, εφαρμοζομένων αναλόγως των διατάξεων του άρθρου 11 του ν. 2251/1994.

Οι Επιτροπές αυτές για τη λειτουργία τους, ως ευρω-παρατηρητηρίων, έχουν πενταμελή σύνθεση με τη συμμετοχή του Προισταμένου της Διεύθυνσης ή του Τομέα Εμπορίου της Νομαρχίας ως Προέδρου ή του αναπληρωτή του και ενός εκπροσώπου της Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών ή του αναπληρωτή του οι οποίοι προτείνονται από το Διοικητικό Συμβούλιο της Ένωσης.

2. Το Υπουργείο Ανάπτυξης παρακολουθεί τη λειτουργία του ευρω-παρατηρητηρίου κάθε Νομαρχίας ως προς την εισαγωγή του ευρώ και τη νομιμότητα των συναλλαγών. Προς το σκοπό αυτόν κάθε Νομαρχία υποχρεούται να αποστέλλει στο Υπουργείο Ανάπτυξης τις αποφάσεις σύστασης των ευρω-παρατηρητηρίων, καθώς και τα πορίσματά τους αναφορικά με τη διαδικασία μετάβασης στο ευρώ.

Άρθρο 17 **Ευρω - λογότυπος**

1. Χορηγείται ειδικό σήμα (ευρω-λογότυπος) σύμφωνα με τις Συστάσεις 98/287/ΕΚ/1.5.98 (L 130/98) και 98/288/ΕΚ/23.4.98 (L 130/98) της Επιτροπής κατά το πρότυπο καλής πρακτικής που προτείνει η Επιτροπή, για την υποστήριξη της προετοιμασίας της μετάβασης στο ευρώ.

2. Η διάθεση του ευρω-λογότυπου στις επιχειρήσεις και τα εμπορικά καταστήματα ανατίθεται στα κατά τόπους αρμόδια επιμελητήρια.

3. Με απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης ρυθμίζονται η διαδικασία, οι όροι και οι λοιπές προϋποθέσεις χορήγησης του.

Άρθρο 18 **Διατάξεις Κεφαλαιαγοράς και Χρηματιστηρίων Αξιών**

1. Η διαπραγμάτευση, ο διακανονισμός και η εκκαθάριση των χρηματιστηριακών συναλλαγών σε οργανωμένες αγορές στην Ελλάδα διενεργούνται σε ευρώ. Η έγγραφη απεικόνιση των στοιχείων των χρηματιστηριακών συναλλαγών θα γίνεται και σε δραχμές.

2. Οι εταιρίες οι οποίες, είτε ζητούν την εισαγωγή των κινητών αξιών τους στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών (Χ.Α.Α.), είτε έχουν ήδη εισαγάγει αυτές στο Χ.Α.Α., υποχρεούνται να απεικονίζουν και σε ευρώ, όλα τα οικονομικά στοιχεία που υποβάλλουν ή γνωστοποιούν στο Χ.Α.Α..

3. Με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου του Χ.Α.Α. ρυθμίζονται θέματα που αφορούν τους όρους και τις διαδικασίες εισαγωγής και διαπραγμάτευσης κινητών αξιών στο Χρηματιστήριο σε ευρώ και ειδικότερα οι λεπτομέρειες εφαρμογής των μεθόδων διαπραγμάτευσης, ο καθορισμός των μονάδων διαπραγμάτευσης και ο τρόπος καθορισμού του βήματος μεταβολής τιμής, οι κανόνες διαμόρφωσης των χρηματιστηριακών δεικτών, απεικόνισης των τιμών και δημοσίευσής τους, ο τρόπος τήρησης των βάσεων δεδομένων, ο τρόπος διαβίβασης και εκτέλεσης εντολών των μελών του Χ.Α.Α. και οι υποχρεώσεις των μελών του Χ.Α.Α..

4. Με απόφαση του Δ.Σ. της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς ρυθμίζονται ειδικότερα θέματα που αφορούν τη διαδικασία εκκαθάρισης χρηματιστηριακών συναλλαγών σε ευρώ, όπως η απεικόνιση χρηματικών απαιτήσεων και υποχρεώσεων των χειριστών του συστήματος άλλων τίτλων, η διενέργεια του χρηματικού διακανονισμού και οι υποχρεώσεις των μελών του Χ.Α.Α., κυρίως όσον αφορά τη σύνταξη και υποβολή των βιβλίων και στοιχείων.

5. Με απόφαση του Δ.Σ. του Χρηματιστηρίου Παραγώγων Αθηνών (Χ.Π.Α.) ρυθμίζονται ειδικότερα θέματα που αφορούν τους όρους και διαδικασίες διαπραγμάτευσης παραγώγων, τις συναλλαγές επί παραγώγων και την κατάρτιση αυτών στο Χ.Π.Α. σε ευρώ, όπως την αλλαγή της λογιστικής μονάδας των διαδικασιών διαπραγμάτευσης και συναλλαγής, τη μετατροπή και στρογγυλοποίηση της ονομαστικής αξίας παραγώγων και των τιμών διαπραγμάτευσης αυτών, τον τρόπο απεικόνισης και δημοσίευσης των τιμών των συναλλαγών επί παραγώγων, τις σχετικές υποχρεώσεις των Μελών του Χ.Π.Α. και Μελών που είναι Ειδικοί Διαπραγματευτές στο Χ.Π.Α..

6. Με απόφαση του Δ.Σ. της Εταιρίας Εκκαθάρισης Συναλλαγών επί Παραγώγων (ΕΤ.Ε.Σ.Ε.Π.), ρυθμίζονται ειδικότερα θέματα που αφορούν τις διαδικασίες εκκαθάρισης και διακανονισμού συναλλαγών επί παραγώγων σε ευρώ, όπως η μετατροπή και στρογγυλοποίηση κατά την εκκαθάριση, η ημερήσια απότιμήσή των ανοιχτών θέσεων που προκύπτουν από τις συναλλαγές επί παραγώγων, ο διακανονισμός των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων που προκύπτουν από τις συναλλαγές αυτές, η εκπλήρωση υποχρεώσεων παροχής εξασφαλίσεων, περιωρί-

ου ασφάλισης ή ασφαλειών προς την ΕΤ.Ε.Σ.Ε.Π. και στις σχετικές υποχρεώσεις των Μελών αυτής.

Άρθρο 19
Μετατροπές προστίμων, παραβάτων
και χρηματικών ποινών

Οπουδήποτε σε νόμους και κανονιστικές πράξεις προβλέπονται χρηματικά ποσά δραχμών από πρόστιμα, παράβολα και χρηματικές ποινές ή άλλες οικονομικές επιβαρύνσεις και υποχρεώσεις, τα ποσά αυτά μετά τη μετατροπή και στραγγυλοποίησή τους σε ΕΥΡΩ, είναι δυνατόν, με κοινές αποφάσεις των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας, Οικονομικών και του αρμόδιου κατά περίπτωση Υπουργού, να αναπροσαρμόζονται από 1.1.2002.

Άρθρο 20
Πρόστιμο

Για κάθε παράβαση των υποχρεώσεων που απορρέουν από τις διατάξεις του παρόντος νόμου, καθώς και από τις κατ' εξουσιοδότηση αυτού εκδιδόμενες υπουργικές αποφάσεις, επιβάλλεται με απόφαση του αρμόδιου κατά περίπτωση Υπουργού πρόστιμο από 50.000 δρχ. έως 20.000.000 δρχ. και από 1.1.2002 από 150 έως 60.000 ευρώ, το οποίο αποτελεί δημόσιο έσοδο και εισπράττεται σύμφωνα με τις διατάξεις του Κώδικα περί εισπράξεως δημοσίων εσόδων.

Με απόφαση του αρμόδιου κατά περίπτωση Υπουργού καθορίζονται ο τρόπος και η διαδικασία βεβαίωσης της

παράβασης, επιβολής του προστίμου και κάθε άλλη σχετική λεπτομέρεια.

Άρθρο 21
Έναρξη ισχύος

Η ισχύς του παρόντος νόμου αρχίζει από την 1η Ιανουαρίου 2001, εκτός αν άλλως ορίζεται στις διατάξεις του παρόντος.

Παραγγέλλομε τη δημοσίευση του παρόντος στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και την εκτέλεσή του ως Νόμου του Κράτους.

Αθήνα, 22 Σεπτεμβρίου 2000

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΤΕΦΑΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΘΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ	ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
Γ. ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ	Ν. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΑΚΗΣ

Θεωρήθηκε και τέθηκε η Μεγάλη Σφραγίδα του Κράτους

Αθήνα, 25 Σεπτεμβρίου 2000

Ο ΕΠΙ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΥΠΟΥΡΓΟΣ
Μ. Κ. ΣΤΑΘΟΠΟΥΛΟΣ

19. 6. 97

EL

Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων

Αριθ. L 162/1

I

(Πράξεις για την ισχύ των οποίων απαιτείται δημοσίευση)

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ (ΕΚ) αριθ. 1103/97 ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

της 17ης Ιουνίου 1997

σχετικά με ορισμένες διατάξεις που αφορούν την εισαγωγή του ευρώ

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη:

τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, και ιδίως το άρθρο 235,

την πρόταση της Επιτροπής⁽¹⁾,τη γνώμη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου⁽²⁾,τη γνώμη του Ευρωπαϊκού Νομισματικού Ιδρύματος⁽³⁾,

Εκτιμώντας:

(1) ότι το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Μαδρίτης, στις 15 και 16 Δεκεμβρίου 1995 επιβεβαίωσε ότι το τρίτο στάδιο της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης θα ξεκινήσει την 1η Ιανουαρίου 1999 όπως προβλέπεται στο άρθρο 109 Ι παράγραφος 4 της συνθήκης ότι τα κράτη μέλη που θα υιοθετήσουν το ευρώ ως ενιαίο νόμισμα δάσει της συνθήκης ορίζονται για τους σκοπούς του παρόντος κανονισμού ως τα «συμμετέχοντα κράτη μέλη»·

(2) ότι κατά τη σύνοδο που πραγματοποιήσε το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στη Μαδρίτη αποφασίστηκε ότι η ονομασία «Εευ» που χρησιμοποιείται για την Ευρωπαϊκή Νομισματική Μονάδα στη συνθήκη αποτελεί γενικό περιγραφικό όρο· ότι οι κυβερνήσεις των δεκαπέντε κρατών μελών επέτυχαν την κοινή συμφωνία ότι αυτή η απόφαση αποτελεί τη συμφωνημένη και οριστική ερμηνεία των οικείων διατάξεων της συνθήκης ότι το όνομα που θα φέρει το ευρωπαϊκό νόμισμα θα είναι «εύρω»· ότι το ευρώ ως νόμισμα των συμμετεχόντων κρατών μελών θα υποδιαιρείται σε 100 «cent»· ότι το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο θεώρησε επίσης ότι η ονομασία του ενιαίου νομίσματος πρέπει να είναι η ίδια σε όλες τις επίσημες γλώσσες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, λαμβανομένης υπόψη της ύπαρξης διαφορετικών αλφαβητών·

(3) ότι δάσει του άρθρου 109 Α παράγραφος 4 τρίτη πρόταση της συνθήκης θα εκδοθεί κανονισμός του Συμβουλίου για την καθιέρωση του ευρώ αμέσως μόλις γίνει γνωστό ποια θα είναι τα συμμετέχοντα κράτη μέλη, προκειμένου να καθοριστεί το νομικό πλαίσιο του ευρώ· ότι το Συμβούλιο κατά την εναρκτήρια ημερομηνία του τρίτου σταδίου σύμφωνα με το άρθρο 109 Α παράγραφος 4 πρώτη πρόταση της συνθήκης, θεσπίζει τις συναλλαγματικές ισοτιμίες που καθορίζονται αμετάκλητα·

(4) ότι είναι αναγκαίο κατά τη λειτουργία της κοινής αγοράς και για τη μετάβαση στο ενιαίο νόμισμα να παρασχεθεί ασφάλεια δικαίου στους πολίτες και τις επιχειρήσεις σε όλα τα κράτη μέλη όσον αφορά ορισμένες διατάξεις σχετικά με την εισαγωγή του ευρώ, πολύ πριν την είσοδο στο τρίτο στάδιο· ότι η παροχή ασφάλειας δικαίου σε ένα αρχικό στάδιο θα επιτρέπει την υπό καλές προϋποθέσεις προετοιμασία των πολιτών και των επιχειρήσεων·

(5) ότι το άρθρο 109 Α παράγραφος 4 τρίτη πρόταση το οποίο επιτρέπει το Συμβούλιο, με ομόφωνη απόφαση των συμμετεχόντων κρατών μελών, να λάβει τα λοιπά μέτρα που είναι αναγκαία για την ταχεία εισαγωγή του ενιαίου νομίσματος μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως νομική βάση μόνον όταν θα επιβεβαιωθεί, σύμφωνα με το άρθρο 109 Ι παράγραφος 4 ποια κράτη μέλη πληρούν τις απαραίτητες προϋποθέσεις για την υιοθέτηση ενιαίου νομίσματος· ότι είναι συνεπώς αναγκαίο να χρησιμοποιηθεί το άρθρο 235 της συνθήκης ως νομική βάση για τις εν λόγω διατάξεις όπου υπάρχει επείγουσα ανάγκη ασφαλείας δικαίου· ότι ως εκ τούτου ο παρών κανονισμός του Συμβουλίου και ο κανονισμός του Συμβουλίου για την εισαγωγή του ευρώ θα συναποτελέσουν το νομικό πλαίσιο για το ευρώ, του οποίου οι αρχές συμφωνήθηκαν από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στη Μαδρίτη ότι η εισαγωγή του ευρώ άπτεται της καθημερινής ζωής ολοκλήρου του πληθυσμού των συμμετεχόντων κρατών μελών· ότι θα πρέπει να μελητηθούν τα μέτρα εκτός εκείνων που προβλέπονται στον παρόντα κανονισμό και στον κανονισμό που θα εκδοθεί δάσει του άρθρου 109 Α παράγραφος 4 τρίτη πρόταση, προκειμένου να εξασφαλισθεί ισόρροπη μετάβαση, ιδίως για τους καταναλωτές·

(1) ΕΕ αριθ. C 369 της 7. 12. 1996, σ. 8.

(2) ΕΕ αριθ. C 380 της 16. 12. 1996, σ. 49.

(3) Γνώμη που διατυπώθηκε στις 29 Νοεμβρίου 1996.

- (6) ότι το Ecu όπως αναφέρεται στο άρθρο 109 Z της συνθήκης και ορίζεται στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 3320/94 του Συμβουλίου, της 22ας Δεκεμβρίου 1994, σχετικά με την κωδικοποίηση της υφισταμένης κοινοτικής νομοθεσίας όσον αφορά τον ορισμό του ευρώ μετά την έναρξη της ισχύος της συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση⁽¹⁾ θα σταματήσει να ορίζεται ως καλάθι νομισμάτων την 1η Ιανουαρίου 1999 και το ευρώ θα καταστεί αυτοτελές νόμισμα ότι η απόφαση του Συμβουλίου για τη θέσπιση των ισοτιμιών δεν θα μεταβάλλει αυτή καθαυτή την εξωτερική ισοτιμία του Ecu πράγμα που σημαίνει ότι ένα Ecu με τη σύνθεση που έχει ως καλάθι νομισμάτων θα καταστεί ένα ευρώ ότι συνεπώς ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 3320/94 καθίσταται άνευ περιεχομένου και πρέπει να καταργηθεί ότι όταν στις νομικές πράξεις γίνεται αναφορά στο Ecu, τεκμαίρεται ότι τα συμβαλλόμενα μέρη έχουν συμφωνήσει να αναφέρονται στο Ecu κατά την έννοια του άρθρου 109 Z της συνθήκης και ως ορίζεται στον προαναφερθέντα κανονισμό ότι το τεκμήριο είναι μαχητό λαμβανομένων υπόψη των προθέσεων των μερών
- (7) ότι είναι γενικώς παραδεδεγμένη αρχή του δικαίου ότι η συνέχεια των συμβάσεων και των άλλων νομικών πράξεων δεν επηρεάζεται από την εισαγωγή νέου νομίσματος ότι η αρχή της ελευθερίας των συμβάσεων πρέπει να τηρηθεί ότι η αρχή της συνέχειας θα πρέπει να συνάδει με οτιδήποτε ενδέχεται να έχουν συμφωνήσει τα μέρη αναφορικά με την καθιέρωση του ευρώ ότι για να ενισχυθεί η ασφάλεια και η σαφήνεια του δικαίου πρέπει να επιβεβαιωθεί ρητά ότι η αρχή της συνέχειας των συμβάσεων και των άλλων νομικών πράξεων θα ισχύει μεταξύ των παλαιών εθνικών νομισμάτων και του ευρώ και μεταξύ του Ecu, όπως αυτό ορίζεται στο άρθρο 109 Z της συνθήκης και στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 3320/94 του Συμβουλίου και του ευρώ αυτό σημαίνει ειδικότερα ότι στην περίπτωση νομικών πράξεων με σταθερό επιτόκιο η εισαγωγή του ευρώ δεν θα μεταβάλει το ονομαστικό επιτόκιο που είναι πληρωτέο από τον οφειλέτη ότι οι διατάξεις περί συνέχειας των συμβάσεων μπορούν να εκπληρώσουν το στόχο τους, που είναι η παροχή ασφάλειας δικαίου και διαφάνειας στους οικονομικούς παράγοντες, ιδίως δε στους καταναλωτές, μόνο αν τεθούν σε ισχύ το ταχύτερο δυνατόν
- (8) ότι η καθιέρωση του ευρώ αποτελεί μεταβολή της νομοθεσίας περί νομίσματος κάθε συμμετέχοντος κράτους μέλους ότι η αναγνώριση της νομοθεσίας περί νομίσματος ενός κράτους αποτελεί αρχή παγκοσμίως αποδεκτή ότι η ρητή επιβεβαίωση της αρχής της συνέχειας θα πρέπει να οδηγήσει στην αναγνώριση της συνέχειας των συμβάσεων και των άλλων νομικών πράξεων που υπάγονται στη δικαιοδοσία τρίτων χωρών
- (9) ότι ο όρος «σύμβαση» που χρησιμοποιείται για τον ορισμό των νομικών πράξεων θεωρείται ότι περιλαμβάνει όλους τους τύπους συμβάσεων, ανεξαρτήτως του τρόπου σύναψής τους
- (10) ότι το Συμβούλιο, ενεργώντας σύμφωνα με το άρθρο 109 Α παράγραφος 4 πρώτη πρόταση της συνθήκης, θεσπίζει τις ισοτιμίες του ευρώ για κάθε ένα από τα εθνικά νομίσματα των συμμετεχόντων κρατών μελών ότι οι ισοτιμίες αυτές θα χρησιμοποιούνται για κάθε μετατροπή μεταξύ του ευρώ και των εθνικών νομισματικών μονάδων ή μεταξύ εθνικών νομισματικών μονάδων ότι για κάθε μετατροπή μεταξύ εθνικών νομισματικών μονάδων το εξαγόμενο θα προσδιορίζεται με ένα σταθερό αλγόριθμο ότι η χρησιμοποίηση αντιστροφών συντελεστών για τη μετατροπή θα συνεπαγόταν στρουγγυλοποίηση των συντελεστών και θα μπορούσε να οδηγήσει σε σημαντικές ανακρίβειες, κυρίως όταν πρόκειται για μεγάλα ποσά
- (11) ότι για την καθιέρωση του ευρώ απαιτείται στρουγγυλοποίηση των νομισματικών ποσών ότι η έγκαιρη θέσπιση κανόνων στρουγγυλοποίησης είναι αναγκαία κατά τη λειτουργία της κοινής αγοράς και θα επιτρέψει την έγκαιρη προετοιμασία και την ομαλή μετάβαση στην Οικονομική και Νομισματική Ένωση ότι οι κανόνες αυτοί δεν θίγουν τις τυχόν πρακτικές συμβάσεις ή εθνικές διατάξεις περί στρουγγυλοποίησης που παρέχουν υψηλότερο βαθμό ακρίβειας για ενδιάμεσους υπολογισμούς
- (12) ότι για να επιτευχθεί υψηλός βαθμός ακρίβειας κατά τις πράξεις μετατροπής, οι τιμές μετατροπής θα πρέπει να ορισθούν με έξι χαρακτηριστικά ψηφία ότι ως τιμή μετατροπής με έξι χαρακτηριστικά ψηφία νοείται η τιμή εκείνη η οποία αν διαβαστεί από τα αριστερά προς τα δεξιά και με αρχή το πρώτο μη μηδενικό ψηφίο θα έχει έξι ψηφία.

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΟΝ ΠΑΡΟΝΤΑ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟ:

Άρθρο 1

Για τους σκοπούς του παρόντος κανονισμού:

- ως «νομικές πράξεις» νοούνται οι νομοθετικές και κανονιστικές διατάξεις, οι διοικητικές πράξεις, οι δικαστικές αποφάσεις, οι συμβάσεις, οι μονομερείς δικαιοπραξίες, τα μέσα πληρωμών εκτός των τραπεζογραμματίων και των κερμάτων, και άλλες πράξεις παράγουσες έννομες συνέπειες
- ως «συμμετέχοντα κράτη μέλη» νοούνται τα κράτη μέλη τα οποία υιοθετούν το ενιαίο νόμισμα σύμφωνα με τη συνθήκη,
- ως «τιμές μετατροπής» νοούνται οι αμετάκλητα καθορισμένες συναλλαγματικές ισοτιμίες που θεσπίζονται από το Συμβούλιο σύμφωνα με το άρθρο 109 Α παράγραφος 4 πρώτη πρόταση της συνθήκης
- ως «εθνικές νομισματικές μονάδες» νοούνται οι νομισματικές μονάδες των συμμετεχόντων κρατών μελών, όπως ορίζονται την ημέρα που προηγείται της έναρξης του τρίτου σταδίου της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης

⁽¹⁾ ΕΕ αριθ. L 350 της 31. 12. 1994, σ. 27.

— ως «μονάδα ευρώ» νοείται η μονάδα του ενιαίου νομίσματος όπως ορίζεται στον κανονισμό του Συμβουλίου για την καθιέρωση του ευρώ, που θα τεθεί σε ισχύ κατά την ημερομηνία έναρξης του τρίτου σταδίου της Οικονομικής και Νομισματικής Επιτροπής.

Άρθρο 2

1. Κάθε περιεχόμενη σε νομική πράξη αναφορά σε Ecu, όπως αυτό αναφέρεται στο άρθρο 109 Z της συνθήκης και ορίζεται στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 3320/94 αντικαθίσταται με αναφορά στο ευρώ και σε σχέση ένα ευρώ προς ένα Ecu. Οι αναφορές στο Ecu που περιλαμβάνονται σε μια νομική πράξη χωρίς τον παραπάνω ορισμό τεκμαίρονται αναφορές σε Ecu όπως αναφέρεται στο άρθρο 109 Z της συνθήκης και ορίζεται στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 3320/94. Το τεκμήριο αυτό είναι μαχητό λαμβανομένων υπόψη των προθέσεων των μερών.

2. Ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 3320/94 καταργείται.

3. Το παρόν άρθρο ισχύει από την 1η Ιανουαρίου 1999, σύμφωνα με την απόφαση βάσει του άρθρου 109 I παράγραφος 4 της συνθήκης.

Άρθρο 3

Η καθιέρωση του ευρώ δεν μεταβάλλει τους όρους των νομικών πράξεων ούτε απαλλάσσει ούτε δικαιολογεί τη μη εκτέλεση των υποχρεώσεων δυνάμει νομικών πράξεων, ούτε παρέχει μονομερώς το δικαίωμα σε έναν συμβαλλόμενο να μεταβάλει ή να καταργήσει μια νομική πράξη. Η διάταξη αυτή εφαρμόζεται με την επιφύλαξη κάθε άλλης ρύθμισης την οποία ενδέχεται να συμφωνήσουν τα μέρη.

Άρθρο 4

1. Οι τιμές μετατροπής θα θεσπίζονται ως ένα ευρώ εκφρασμένο κατ' αντιστοιχία με κάθε εθνικό νόμισμα των συμμετεχόντων κρατών μελών. Θα θεσπίζονται με έξι χαρακτηριστικά ψηφία.

2. Οι τιμές μετατροπής δεν θα στρογγυλοποιούνται ούτε μπορούν να παραλείπονται δεκαδικά ψηφία κατά τη μετατροπή.

3. Οι τιμές μετατροπής θα χρησιμοποιούνται για μετατροπές και προς τις δύο κατευθύνσεις μεταξύ ευρώ και εθνικών νομισματικών μονάδων. Οι αντίστροφοι συντελεστές που προκύπτουν από τις τιμές μετατροπής δεν θα χρησιμοποιούνται.

4. Τα νομισματικά ποσά που θα μετατρέπονται από μία εθνική νομισματική μονάδα σε άλλη, μετατρέπονται πρώτα σε ένα νομισματικό ποσό εκφρασμένο σε ευρώ, και ενδεχομένως θα μπορούν να στρογγυλοποιούνται σε όχι λιγότερα από τρία δεκαδικά ψηφία, και στη συνέχεια θα μετατρέπεται στην άλλη εθνική νομισματική μονάδα. Δεν επιτρέπεται η χρησιμοποίηση εναλλακτικής μεθόδου υπολογισμού, εκτός εάν παράγει τα ίδια αποτελέσματα.

Άρθρο 5

Τα νομισματικά ποσά που θα καταβάλλονται ή θα καταλογίζονται κατά τη στρογγυλοποίηση μετά τη μετατροπή σε μονάδες ευρώ σύμφωνα με το άρθρο 4 θα στρογγυλοποιούνται προς τα πάνω ή προς τα κάτω προς το πλησιέστερο cent. Τα νομισματικά ποσά που θα καταβάλλονται ή θα καταλογίζονται, τα οποία μετατρέπονται σε εθνική νομισματική μονάδα, στρογγυλοποιούνται προς τα πάνω ή προς τα κάτω προς την πλησιέστερη υποδιαίρεση, ή ελλείψει υποδιαίρεσης προς την πλησιέστερη μονάδα, ή ανάλογα με τις εθνικές νομοθεσίες ή πρακτικές σε πολλαπλάσιο ή κλάσμα της υποδιαίρεσης ή της εθνικής νομισματικής μονάδας. Αν ως αποτέλεσμα από την εφαρμογή της τιμής μετατροπής προκύπτει ακριβώς το μισό μιας μονάδας ή μιας υποδιαίρεσης, τότε το ποσό θα στρογγυλοποιείται προς τα πάνω.

Άρθρο 6

Ο παρών κανονισμός αρχίζει να ισχύει την επόμενη ημέρα της δημοσίευσής του στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων*.

Ο παρών κανονισμός είναι δεσμευτικός ως προς όλα τα μέρη του και ισχύει άμεσα σε κάθε κράτος μέλος.

Λουξεμβούργο, 17 Ιουνίου 1997.

Για το Συμβούλιο

Ο Πρόεδρος

A. JORRITSMA-LEBBINK

I

(Πράξεις για την ισχύ των οποίων απαιτείται δημοσίευση)

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ (ΕΚ) αριθ. 974/98 ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

της 3ης Μαΐου 1998

για την εισαγωγή του Ευρώ

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη:

τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, και ιδίως το άρθρο 109 Α παράγραφος 4, τρίτη πρόταση,

την πρόταση της Επιτροπής⁽¹⁾,τη γνώμη του Ευρωπαϊκού Νομισματικού Ιδρύματος⁽²⁾,τη γνώμη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου⁽³⁾,

Εκτιμώντας:

- (1) ότι ο παρών κανονισμός καθορίζει διατάξεις της νομισματικής νομοθεσίας των κρατών μελών τα οποία υιοθέτησαν το ευρώ· ότι οι διατάξεις που αφορούν τη συνέχεια των συμβάσεων, την αντικατάσταση των αναφορών των νομικών πράξεων στο Ecu με αναφορές στο ευρώ και τη στρογγυλοποίηση έχουν ήδη θεσπισθεί με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1103/97 του Συμβουλίου, της 17ης Ιουνίου 1997, σχετικά με ορισμένες διατάξεις που αφορούν την εισαγωγή του ευρώ⁽⁴⁾· ότι η καθιέρωση του ευρώ άπτεται των καθημερινών συναλλαγών ολόκληρου του πληθυσμού στα συμμετέχοντα κράτη μέλη· ότι για να εξασφαλιστεί ισορροπημένη μετάβαση στο ευρώ, ιδίως για τους καταναλωτές, θα πρέπει να μελετηθούν και νέα μέτρα πέραν των προβλεπόμενων στον παρόντα κανονισμό και στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1103/97·
- (2) ότι κατά τη σύνοδο που πραγματοποιήσε το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στη Μαδρίτη στις 15 και 16 Δεκεμβρίου 1995 αποφασίστηκε ότι η ονομασία «Ecu» που χρησιμοποιείται για την Ευρωπαϊκή Νομισματική Μονάδα στη Συνθήκη αποτελεί γενικό περιγραφικό όρο· ότι οι Κυβερνήσεις των Δεκαπέντε Κρατών Μελών έχουν καταλήξει στο κοινό συμπέρασμα ότι αυτή η απόφαση αποτελεί τη συμφωνημένη και οριστική ερμηνεία των οικείων διατάξεων της Συνθήκης· ότι το όνομα που θα φέρει του ευρωπαϊκού νόμισμα θα είναι «ευρώ»· ότι το ευρώ ως νόμισμα των συμμε-

τεχόντων κρατών μελών θα υποδιαιρείται σε 100 «cent»· ότι η ονομασία cent δεν εμποδίζει τα κράτη μέλη να χρησιμοποιούν παραλλαγές του όρου αυτού στη συνήθη πρακτική τους· ότι το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο θεωρεί περαιτέρω ότι η ονομασία του ενιαίου νομίσματος πρέπει να είναι η ίδια σε όλες τις επίσημες γλώσσες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, λαμβανομένης υπόψη της ύπαρξης διαφορετικών αλφαβητών·

- (3) ότι το Συμβούλιο σύμφωνα με το άρθρο 109 Α παράγραφος 4, τρίτη πρόταση της Συνθήκης λαμβάνει τα αναγκαία μέτρα για την ταχεία εισαγωγή του ευρώ πέραν της θέσπισης των τιμών μετατροπής·
- (4) ότι όταν δυνάμει του άρθρου 109 Κ παράγραφος 2 της Συνθήκης ένα κράτος καθίσταται συμμετέχον κράτος μέλος, το Συμβούλιο λαμβάνει σύμφωνα με το άρθρο 109 Α παράγραφος 5 της Συνθήκης τα λοιπά μέτρα που είναι αναγκαία για την ταχεία εισαγωγή του ευρώ ως ενιαίου νομίσματος αυτού του κράτους μέλους·
- (5) ότι βάσει της πρώτης πρότασης του άρθρου 109 Α παράγραφος 4 της Συνθήκης το Συμβούλιο θεσπίζει κατά την εναρκτήρια ημερομηνία του τρίτου σταδίου τις ισοτιμίες που καθορίζονται αμετάκλητα για τα νομίσματα των συμμετεχόντων κρατών μελών και με τις οποίες αμετάκλητες ισοτιμίες θα αντικατασταθούν τα νομίσματα αυτά από το ευρώ·
- (6) ότι λόγω της απουσίας συναλλαγματικού κινδύνου τόσο μεταξύ του ευρώ και των εθνικών νομισματικών μονάδων, όσο και μεταξύ των εν λόγω εθνικών νομισματικών μονάδων, οι νομοθετικές διατάξεις θα πρέπει να ερμηνεύονται αναλόγως·
- (7) ότι ο όρος «σύμβαση» που χρησιμοποιείται για τον προσδιορισμό των νομικών πράξεων θεωρείται ότι περιλαμβάνει όλες τις μορφές συμβάσεων, ανεξάρτητα από τον τρόπο σύναψής τους·
- (8) ότι για να προετοιμασθεί η ομαλή μετάβαση στο ευρώ απαιτείται μεταβατική περίοδος από τη στιγμή κατά την οποία το ευρώ θα υποκαταστήσει τα νομίσματα των συμμετεχόντων κρατών μελών μέχρι την

⁽¹⁾ ΕΕ C 369 της 7. 12. 1996, σ. 10.⁽²⁾ ΕΕ C 205 της 5. 7. 1997, σ. 18.⁽³⁾ ΕΕ C 380 της 16. 12. 1996, σ. 50.⁽⁴⁾ ΕΕ L 162 της 19. 6. 1997, σ. 1.

εισαγωγή των τραπεζογραμματίων και κερμάτων σε ευρώ ότι διαρκούσης της περιόδου αυτής οι εθνικές νομισματικές μονάδες θα ορίζονται ως υποδιαίρεσεις του ευρώ· ότι συνεπώς θεσπίζεται διά του παρόντος κανονισμού νομική ισοδυναμία μεταξύ της μονάδας ευρώ και των εθνικών νομισματικών μονάδων·

- (9) ότι σύμφωνα με το άρθρο 109 Z της Συνθήκης και με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1103/97 του Συμβουλίου, το ευρώ θα αντικαταστήσει το Ecu από 1ης Ιανουαρίου 1999 ως λογιστική μονάδα των οργάνων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων· ότι το ευρώ θα πρέπει να είναι επίσης η λογιστική μονάδα της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας και των κεντρικών τραπεζών των συμμετεχόντων κρατών μελών· ότι σύμφωνα με τα συμπεράσματα της Μαδρίτης, το Ευρωπαϊκό Σύστημα Κεντρικών Τραπεζών (ΕΣΚΤ) θα εκτελεί πράξεις νομισματικής πολιτικής σε ευρώ· ότι αυτό δεν εμποδίζει τις εθνικές κεντρικές τράπεζες να τηρούν λογαριασμούς στην εθνική τους νομισματική μονάδα κατά τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου, ιδίως για το προσωπικό τους και για τα νομικά πρόσωπα του δημοσίου τομέα
- (10) ότι κάθε συμμετέχον κράτος μέλος μπορεί να επιτρέψει την πλήρη χρησιμοποίηση του ευρώ στο έδαφός του κατά τη μεταβατική περίοδο
- (11) ότι κατά τη μεταβατική περίοδο οι συμβάσεις, οι εθνικοί νόμοι και οι άλλες νομικές πράξεις μπορούν να καταρτίζονται εγκύτως σε ευρώ ή σε εθνικές νομισματικές μονάδες· ότι κατά το χρονικό αυτό διάστημα, ο παρών κανονισμός ουδόλως θίγει την εγκυρότητα της αναφοράς σε εθνική νομισματική μονάδα, στο πλαίσιο οποιασδήποτε νομικής πράξης
- (12) ότι, αν δεν συμφωνηθεί διαφορετικά, οι οικονομικοί φορείς υποχρεούνται να σεβαστούν το νόμισμα στο οποίο είναι εκφρασμένα τα ποσά των νομικών πράξεων, κατά την εκτέλεση όλων των ενεργειών που προβλέπονται από τις πράξεις αυτές
- (13) ότι το ευρώ και οι εθνικές νομισματικές μονάδες αποτελούν μονάδες του ίδιου νομίσματος· ότι πρέπει να εξασφαλιστεί η δυνατότητα οι πληρωμές εντός των συμμετεχόντων κρατών μελών με πίστωση λογαριασμού να γίνονται είτε σε ευρώ είτε στην οικεία εθνική νομισματική μονάδα· ότι οι διατάξεις για τις πληρωμές με πίστωση λογαριασμού θα πρέπει να ισχύουν και για όσες διασυνοριακές πληρωμές με πίστωση λογαριασμού θα πρέπει να ισχύουν και όσες διασυνοριακές πληρωμές είναι εκφρασμένες σε ευρώ ή στην νομισματική μονάδα του λογαριασμού του πιστωτή· ότι είναι ανάγκη να διασφαλιστεί η ομαλή λειτουργία των συστημάτων πληρωμών με την πρόβλεψη διατάξεων για την πίστωση λογαριασμών με μέσα πληρωμής πιστούμενα μέσω των συστημάτων αυτών· ότι οι διατάξεις περί πληρωμών με πίστωση λογαριασμών δεν πρέπει να συνεπάγονται υποχρέωση των χρηματοπιστωτικών διαμεσολαβητικών

φορέων να θέτουν στη διάθεση των συναλλασσομένων άλλα μέσα πληρωμών ή προϊόντα εκφρασμένα σε κάποια συγκεκριμένη μονάδα του ευρώ· ότι οι διατάξεις περί πληρωμών με πίστωση λογαριασμών δεν απαγορεύουν στους χρηματοπιστωτικούς διαμεσολαβητές να συντονίσουν την εισαγωγή διευκολύνσεων πληρωμής σε ευρώ και στηριζόμενων σε μια κοινή τεχνική υποδομή κατά τη μεταβατική περίοδο

- (14) ότι σύμφωνα με τα συμπεράσματα στα οποία κατέληξε το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο κατά τη σύνοδό του στη Μαδρίτη, από 1ης Ιανουαρίου 1999 οι νέες εκδόσεις διαπραγματευσών κρατικών χρεωγράφων θα γίνονται από τα συμμετέχοντα κράτη μέλη σε ευρώ· ότι είναι σκόπιμο να δοθεί η δυνατότητα στους εκδότες χρεωγράφων να επαναπροσδιορίσουν τα εκκρεμή χρέη σε ευρώ· ότι οι διατάξεις για τον επαναπροσδιορισμό πρέπει να έχουν την κατάλληλη μορφή ώστε να μπορούν να εφαρμοστούν και στα νομικά συστήματα τρίτων χωρών· ότι πρέπει να δοθεί η δυνατότητα στους εκδότες χρεωγράφων να επαναπροσδιορίζουν το εκκρεμές χρέος εάν αυτό εκφράζεται στην εθνική νομισματική μονάδα κράτους μέλους που έχει επαναπροσδιορίσει μέρος ή το σύνολο του εκκρεμούς χρέους της κεντρικής του κυβέρνησης· ότι οι διατάξεις αυτές δεν καλύπτουν την εισαγωγή πρόσθετων μέτρων για την τροποποίηση των όρων των εκκρεμών χρεών ώστε να μεταβληθεί, μεταξύ άλλων, το ονομαστικό ποσό των κυκλοφορούντων χρεωγράφων, δεδομένου ότι τα θέματα αυτά εμπίπτουν στη σχετική νομοθεσία· ότι είναι σκόπιμο να δοθεί η δυνατότητα στα κράτη μέλη να λάβουν τα κατάλληλα μέτρα για την αλλαγή της λογιστικής μονάδας του καθεστώτος λειτουργίας των οργανωμένων αγορών
- (15) ότι ενδέχεται να απαιτηθούν περαιτέρω μέτρα σε κοινοτικό επίπεδο για να διευκρινιστούν οι συνέπειες της εισαγωγής του ευρώ στην εφαρμογή ισχυουσών διατάξεων του κοινοτικού δικαίου, ιδίως όσον αφορά τον συμψηφισμό, την αντιστάθμισης και άλλες τεχνικές με παρόμοια αποτελέσματα
- (16) ότι η τυχόν υποχρέωση χρησιμοποίησης του ευρώ μπορεί να επιβληθεί μόνο δυνάμει κοινοτικής νομοθεσίας· ότι στις συναλλαγές με το δημόσιο τομέα τα συμμετέχοντα κράτη μέλη μπορούν να επιτρέπουν τη χρήση του ευρώ ως μονάδας· ότι δυνάμει της βασικής συμφωνίας του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της Μαδρίτης, η κοινοτική νομοθεσία που θα ορίζει τα χρονικά περιθώρια για τη γενίκευση της χρήσης του ευρώ ως μονάδας μπορεί να αφήνει κάποια ελευθερία στα επί μέρους κράτη μέλη
- (17) ότι σύμφωνα με το άρθρο 105 Α της συνθήκης το Συμβούλιο μπορεί να θεσπίζει μέτρα για την εναρμόνιση της ονομαστικής αξίας και των τεχνικών προδιαγραφών όλων των κερμάτων·

11. 5. 98

[EL]

Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων

L 139/3

(18) ότι τα τραπεζογραμμάτια και τα κέρματα πρέπει να προστατευθούν από τον κίνδυνο παραχάραξης·

(19) ότι τα τραπεζογραμμάτια και τα κέρματα που εκφράζονται σε εθνικές νομισματικές μονάδες θα απωλέσουν την ιδιότητα νομίμου χρήματος το αργότερο έξι μήνες μετά το πέρας της μεταβατικής περιόδου· ότι οι περιορισμοί που θεσπίζουν για λόγους δημοσίας τάξεως τα κράτη μέλη ως προς τις πληρωμές σε κέρματα και χαρτονομίσματα δεν αντιβαίνουν στην ιδιότητα νομίμου χρήματος των εκφρασμένων σε ευρώ χαρτονομισμάτων και κερμάτων, εφόσον υπάρχουν άλλα νόμιμα μέσα για το διακανονισμό των νομισματικών οφειλών·

(20) ότι από το πέρας της μεταβατικής περιόδου οι αναφορές που περιέχονται σε νομικές πράξεις ισχύουσες κατά το τέλος της μεταβατικής περιόδου θα θεωρούνται ως αναφορές στο ευρώ, σύμφωνα με τις αντίστοιχες τιμές μετατροπής· ότι συνεπώς για την επίτευξη του αποτελέσματος αυτού δεν απαιτείται ο υλικός επαναπροσδιορισμός των ποσών των υφιστάμενων νομικών πράξεων· ότι οι κανόνες-στρογγυλοποίησης που καθορίστηκαν στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1103/97 ισχύουν επίσης και για τις μετατροπές που θα γίνουν στο τέλος της μεταβατικής περιόδου ή μετά τη μεταβατική περίοδο· ότι για λόγους σαφήνειας θα ήταν σκόπιμο ο υλικός επαναπροσδιορισμός να λάβει χώρα το ταχύτερο δυνατόν·

(21) ότι το σημείο 2 του πρωτοκόλλου αριθ. 11 σχετικά με ορισμένες διατάξεις που αφορούν το Ηνωμένο Βασίλειο της Μεγάλης Βρετανίας και Βόρειας Ιρλανδίας ορίζει μεταξύ άλλων ότι το σημείο 5 του ίδιου πρωτοκόλλου θα έχει εφαρμογή αν το Ηνωμένο Βασίλειο γνωστοποιήσει στο Συμβούλιο ότι δεν σκοπεύει να περάσει στο τρίτο στάδιο· ότι στις 30 Οκτωβρίου 1997, το Ηνωμένο Βασίλειο γνωστοποίησε στο Συμβούλιο ότι δεν σκοπεύει να περάσει στο τρίτο στάδιο· ότι το σημείο 5 ορίζει μεταξύ άλλων ότι το άρθρο 109 Α παράγραφος 4 δεν εφαρμόζεται στο Ηνωμένο Βασίλειο·

(22) ότι η Δανία, παραπέμποντας στο σημείο 1 του πρωτοκόλλου αριθ. 12 σχετικά με ορισμένες διατάξεις που αφορούν τη Δανία, έχει γνωστοποιήσει, στα πλαίσια της απόφασης του Εδιμβούργου της 12ης Δεκεμβρίου 1992, ότι δεν θα συμμετάσχει στο τρίτο στάδιο· ότι επομένως, και σύμφωνα με το σημείο 2 του εν λόγω πρωτοκόλλου, όλα τα άρθρα και οι διατάξεις της συνθήκης και του καταστατικού του ΕΣΚΤ που αναφέρονται σε παρεκκλίσεις θα έχουν εφαρμογή στη Δανία·

(23) ότι όπως ορίζει το άρθρο 109 Α παράγραφος 4 της συνθήκης, το ενιαίο νόμισμα θα εισαχθεί μόνο στα κράτη μέλη χωρίς παρέκκλιση·

(24) ότι ο παρών κανονισμός θα έχει επομένως εφαρμογή σύμφωνα με το άρθρο 198 της συνθήκης, με την επιφύλαξη των πρωτοκόλλων αριθ. 11 και αριθ. 12 και του άρθρου 109 Κ παράγραφος 1,

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΟΝ ΠΑΡΟΝΤΑ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟ:

ΜΕΡΟΣ Ι

ΟΡΙΣΜΟΙ

Άρθρο 1

Για τους σκοπούς του παρόντος κανονισμού:

- ως «συμμετέχοντα κράτη μέλη»: νοούνται, το Βέλγιο, η Γερμανία, η Ισπανία, η Γαλλία, η Ιρλανδία, η Ιταλία, το Λουξεμβούργο, οι Κάτω Χώρες, η Αυστρία, η Πορτογαλία και η Φινλανδία,
- ως «νομικές πράξεις»: νοούνται οι νομοθετικές και κανονιστικές διατάξεις, οι διοικητικές πράξεις, οι δικαστικές αποφάσεις, οι συμβάσεις, οι μονομερείς δικαιопραξίες, τα μέσα πληρωμών εκτός των τραπεζογραμμάτων και των κερμάτων, και άλλες πράξεις παράγοντες έννομες συνέπειες,
- ως «τιμές μετατροπής»: νοούνται οι αμετάκλητα καθορισμένες συναλλαγματικές ισοτιμίες που θεσπίζονται από το Συμβούλιο για το νόμισμα κάθε συμμετέχοντος κράτους μέλους σύμφωνα με το άρθρο 109 Α παράγραφος 4, πρώτη πρόταση της συνθήκης,
- ως «μονάδα ευρώ»: νοείται η νομισματική μονάδα που αναφέρεται στη δεύτερη πρόταση του άρθρου 2,
- ως «εθνικές νομισματικές μονάδες»: νοούνται οι μονάδες των νομισμάτων των συμμετεχόντων κρατών μελών όπως ορίζονται την παραμονή της ημέρας έναρξης του τρίτου σταδίου της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης,
- ως «μεταβατική περίοδος»: νοείται η περίοδος που αρχίζει την 1η Ιανουαρίου 1999 και τελειώνει στις 31 Δεκεμβρίου 2001,
- ως «επαναπροσδιορισμός»: νοείται η αλλαγή της μονάδας στην οποία εκφράζεται το ποσό εκκρεμούς χρέους από μια εθνική νομισματική μονάδα σε ευρώ, όπως ορίζεται στο άρθρο 2, χωρίς όμως αυτή η πράξη επαναπροσδιορισμού να έχει ως αποτέλεσμα τη μεταβολή οποιουδήποτε άλλου όρου του χρέους δεδομένου ότι το θέμα αυτό εμπίπτει στη σχετική εθνική νομοθεσία.

ΜΕΡΟΣ ΙΙ

ΑΝΤΙΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΝΟΜΙΣΜΑΤΩΝ ΤΩΝ ΣΥΜΜΕΤΟΧΟΝΤΩΝ ΚΡΑΤΩΝ ΜΕΛΩΝ ΑΠΟ ΤΟ ΕΥΡΩ

Άρθρο 2

Από 1ης Ιανουαρίου 1999, το νόμισμα των συμμετεχόντων κρατών μελών είναι το ευρώ. Νομισματική μονάδα είναι το ένα ευρώ. Ένα ευρώ υποδιαιρείται σε εκατό cent.

Άρθρο 3

Το ευρώ αντικαθιστά το νόμισμα κάθε συμμετέχοντος κράτους μέλους σύμφωνα με την τιμή μετατροπής.

Άρθρο 4

Το ευρώ είναι η λογιστική μονάδα της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ) και των κεντρικών τραπεζών των συμμετεχόντων κρατών μελών.

ΜΕΡΟΣ III

ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 5

Τα άρθρα 6, 7, 8 και 9 εφαρμόζονται κατά τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου.

Άρθρο 6

1. Το ευρώ υποδιαιρείται επίσης στις εθνικές νομισματικές μονάδες σύμφωνα με τις αντίστοιχες τιμές μετατροπής. Όλες οι υποδιαιρέσεις των μονάδων αυτών διατηρούνται. Με την επιφύλαξη του παρόντος κανονισμού η νομισματική νομοθεσία των συμμετεχόντων κρατών μελών συνεχίζει εφαρμοζόμενη.

2. Όταν σε μία νομική πράξη γίνεται αναφορά σε εθνική νομισματική μονάδα, η αναφορά αυτή είναι το ίδιο έγκυρη όπως εάν αφορούσε το ευρώ σύμφωνα με τις τιμές μετατροπής.

Άρθρο 7

Η αντικατάσταση των νομισμάτων των συμμετεχόντων κρατών μελών με το ευρώ δεν επιφέρει αφ' εαυτής τη μεταβολή της αναφοράς του νομίσματος στις νομικές πράξεις που ισχύουν κατά την ημέρα της αντικατάστασης.

Άρθρο 8

1. Οι πράξεις που εκτελούνται δυνάμει νομικών κειμένων που προβλέπουν τη χρήση εθνικής νομισματικής μονάδας ή εκφράζονται σε εθνική νομισματική μονάδα εκτελούνται στη συγκεκριμένη αυτή εθνική νομισματική μονάδα. Οι πράξεις που εκτελούνται δυνάμει νομικών κειμένων που προβλέπουν τη χρήση του ευρώ ή εκφράζονται σε ευρώ εκτελούνται στο νόμισμα αυτό.

2. Οι διατάξεις της παραγράφου 1 ισχύουν με την επιφύλαξη κάθε άλλης συμφωνίας μεταξύ των συμβαλλομένων.

3. Κατά παρέκκλιση εκ της παραγράφου 1, κάθε ποσό που εκφράζεται είτε σε ευρώ είτε στην εθνική νομισματική μονάδα ενός συγκεκριμένου συμμετέχοντος κράτους μέλους και είναι πληρωτέο εντός του κράτους μέλους αυτού με πίστωση του λογαριασμού του δανειστή, μπορεί να καταβληθεί από τον οφειλέτη είτε σε ευρώ είτε στη συγκεκριμένη εθνική νομισματική μονάδα. Το ποσό πιστώνεται στο λογαριασμό του δανειστή στη νομισματική μονάδα στην οποία τηρείται ο λογαριασμός, η δε οποιαδήποτε μετατροπή πραγματοποιείται σύμφωνα με τις τιμές μετατροπής.

4. Κατά παρέκκλιση εκ της παραγράφου 1, κάθε συμμετέχον κράτος μέλος μπορεί να λάβει τα μέτρα που κρίνονται αναγκαία προκειμένου:

— να επαναπροσδιορίσει σε ευρώ το εκκρεμές χρέος της κεντρικής του κυβέρνησης, όπως ορίζεται στο Ευρωπαϊκό Σύστημα Ολοκληρωμένων Λογαριασμών, το οποίο εκφράζεται στο εθνικό του νόμισμα και έχει συναφθεί σύμφωνα με τη δική του νομοθεσία. Εάν ένα κράτος μέλος έχει λάβει τέτοια μέτρα, οι εκδότες χρεωγράφων μπορούν να επαναπροσδιορίσουν σε ευρώ το χρέος που εκφράζεται στην εθνική νομισματική μονάδα αυτού του κράτους μέλους εκτός αν ο επαναπροσδιορισμός αποκλείεται ρητά από τους όρους της σύμβασης: η διάταξη αυτή εφαρμόζεται στα χρεώγραφα που έχουν

εκδοθεί από την κεντρική κυβέρνηση ενός κράτους μέλους καθώς και στις ομολογίες και στις άλλες μορφές χρεωστικών τίτλων διαπραγματεύσιμων στις κεφαλαιαγορές, και στους τίτλους χρηματογοράς που έχουν εκδοθεί από άλλους χρεώστες,

— να διευκολύνει την αλλαγή, από τις εθνικές νομισματικές μονάδες σε ευρώ, της λογιστικής μονάδας των διαδικασιών συναλλαγής:

α) στις καθιερωμένες αγορές ανταλλαγής, συμψηφισμού και διακανονισμού των μέσων που απαριθμούνται στο τμήμα Β του παραρτήματος της οδηγίας 93/22/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 10ης Μαΐου 1993 σχετικά με τις επενδυτικές υπηρεσίες στον τομέα των κινητών αξιών (!), καθώς και των βασικών προϊόντων, και

β) στα καθιερωμένα συστήματα ανταλλαγής, συμψηφισμού και διακανονισμού των πληρωμών.

5. Άλλες διατάξεις που επιβάλλουν τη χρησιμοποίηση του ευρώ, πλην εκείνων της παραγράφου 4, μπορούν να θεσπίζονται από τα συμμετέχοντα κράτη μέλη μόνο σύμφωνα με χρονοδιάγραμμα που καθορίζεται από την κοινοτική νομοθεσία.

6. Οι εθνικές νομοθετικές διατάξεις των συμμετεχόντων κρατών μελών που επιτρέπουν ή επιβάλλουν αντιστάθμιση, συμψηφισμό ή τεχνικές μα ανάλογο αποτέλεσμα εφαρμόζονται στις νομισματικές υποχρεώσεις, ανεξάρτητα από το νόμισμα στο οποίο εκφράζονται, εφόσον αυτό είναι σε ευρώ ή σε εθνικές νομισματικές μονάδες, η δε μετατροπή πραγματοποιείται σύμφωνα με τις τιμές μετατροπής.

Άρθρο 9

Τα τραπεζογραμμάτια και τα κέρματα τα εκφρασμένα σε εθνικές νομισματικές μονάδες διατηρούν την ιδιότητα του νομίμου χρήματος που είχαν εντός των εδαφικών τους ορίων κατά την προηγούμενη της ημέρας έναρξης ισχύος του παρόντος κανονισμού.

ΜΕΡΟΣ IV

ΤΡΑΠΕΖΟΓΡΑΜΜΑΤΙΑ ΚΑΙ ΚΕΡΜΑΤΑ ΣΕ ΕΥΡΩ

Άρθρο 10

Από 1ης Ιανουαρίου 2002, η ΕΚΤ και οι κεντρικές τράπεζες των συμμετεχόντων κρατών μελών θέτουν σε κυκλοφορία τραπεζογραμμάτια σε ευρώ. Με την επιφύλαξη του άρθρου 15, τα τραπεζογραμμάτια αυτά είναι τα μόνα που έχουν την ιδιότητα νομίμου χρήματος σε όλα τα εν λόγω κράτη μέλη.

(!) ΕΕ L 141 της 11.6.1993 σ. 27: οδηγία όπως τροποποιήθηκε από την οδηγία 95/26/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (ΕΕ L 168 της 18.7.1995, σ. 7).

Άρθρο 11

Από 1ης Ιανουαρίου 2002, τα συμμετέχοντα κράτη μέλη θα εκδώσουν κέρματα σε ευρώ ή σε cent και θα ακολουθήσουν ως προς την ονομαστική αξία και τις τεχνικές προδιαγραφές τα θεσπιζόμενα από το Συμβούλιο σύμφωνα με το άρθρο 105 Α παράγραφος 2, δεύτερη πρόταση της συνθήκης. Κατά παρέκκλιση από το άρθρο 15, τα κέρματα αυτά είναι τα μόνα που έχουν την ιδιότητα νομίμου χρήματος σε όλα τα εν λόγω κράτη μέλη. Εκτός από την εκδίδουσα αρχή και τα πρόσωπα που προβλέπει συγκεκριμένα η εθνική νομοθεσία των εκδιδόντων κρατών μελών, ουδείς υποχρεούται να δεχθεί άνω των πενήντα κερμάτων σε κάθε πληρωμή.

Άρθρο 12

Τα συμμετέχοντα κράτη μέλη εξασφαλίζουν τη δέουσα καταστολή της παραχάραξης και παραποίησης τραπεζογραμμάτων και κερμάτων.

ΜΕΡΟΣ V

ΤΕΛΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 13

Τα άρθρα 14, 15 και 16 εφαρμόζονται από το τέλος της μεταβατικής περιόδου.

Άρθρο 14

Όταν σε νομικές πράξεις που υφίστανται στο τέλος της μεταβατικής περιόδου γίνεται αναφορά σε εθνικές νομισματικές μονάδες, οι αναφορές αυτές θεωρούνται αναφορές στο ευρώ σύμφωνα με τις αντίστοιχες τιμές μετατροπής. Εφαρ-

μόζονται οι κανόνες στρογγυλοποίησης που προβλέπονται στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1103/97 του Συμβουλίου.

Άρθρο 15

1. Τα τραπεζογραμμάτια και τα κέρματα που εκφράζονται σε εθνικές νομισματικές μονάδες όπως προβλέπεται στο άρθρο 6 παράγραφος 1, εξακολουθούν να αποτελούν νόμιμο χρήμα εντός των εδαφικών τους ορίων και για έξι ακόμα μήνες μετά το πέρας της μεταβατικής περιόδου· η περίοδος αυτή μπορεί να συντομευθεί με εθνικό νόμο.

2. Κάθε συμμετέχον κράτος μέλος μπορεί, επί 6 το πολύ μήνες μετά το τέλος της μεταβατικής περιόδου, να θεσπίζει κανόνες για τη χρησιμοποίηση των εκφρασμένων στην εθνική του νομισματική μονάδα τραπεζογραμμάτων και κερμάτων όπως προβλέπεται στο άρθρο 6 παράγραφος 1, και να λαμβάνει κάθε αναγκαίο μέτρο για τη διευκόλυνση της απόσυρσής τους.

Άρθρο 16

Σύμφωνα με τη νομοθεσία ή τις πρακτικές των συμμετεχόντων κρατών μελών, οι αντίστοιχοι εκδότες τραπεζογραμμάτων και κερμάτων θα συνεχίσουν να αποδέχονται έναντι του ευρώ σύμφωνα με τις τιμές μετατροπής τα τραπεζογραμμάτια και τα κέρματα τα οποία είχαν εκδώσει παλαιότερα.

ΜΕΡΟΣ VI

ΕΝΑΡΞΗ ΙΣΧΥΟΣ

Άρθρο 17

Ο παρών κανονισμός αρχίζει να ισχύει την 1η Ιανουαρίου 1999.

Ο παρών κανονισμός είναι δεσμευτικός ως προς όλα τα μέρη του και ισχύει άμεσα σε κάθε κράτος μέλος σύμφωνα με τη συνθήκη, με την επιφύλαξη των πρωτοκόλλων αριθ. 11 και αριθ. 12 και του άρθρου 109 Κ παράγραφος 1.

Βρυξέλλες, 3 Μαΐου 1998.

Για το Συμβούλιο

Ο Πρόεδρος

G. BROWN

I

(Πράξεις για την ισχύ των οποίων απαιτείται δημοσίευση)

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ (ΕΚ) αριθ. 2866/98 ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

της 31ης Δεκεμβρίου 1998

σχετικά με τις τιμές μετατροπής του ευρώ και των νομισμάτων των κρατών μελών που υιοθετούν το ευρώ

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη:

τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, και ιδίως το άρθρο 109 Α παράγραφος 4 πρώτη πρόταση,

την πρόταση της Επιτροπής,

την πρόταση της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας⁽¹⁾,

Εκτιμώντας:

- (1) ότι, σύμφωνα με το άρθρο 109 Ι παράγραφος 4 της συνθήκης, το τρίτο στάδιο της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης αρχίζει την 1η Ιανουαρίου 1999· ότι το Συμβούλιο, συνελθόν σε επίπεδο αρχηγών κρατών και κυβερνήσεων, επιβεβαίωσε στις 3 Μαΐου 1998 ότι το Βέλγιο, η Γερμανία, η Ισπανία, η Γαλλία, η Ιρλανδία, η Ιταλία, το Λουξεμβούργο, οι Κάτω Χώρες, η Αυστρία, η Πορτογαλία και η Φινλανδία πληρούν τις απαραίτητες προϋποθέσεις για την υιοθέτηση του ενιαίου νομίσματος την 1η Ιανουαρίου 1999⁽²⁾·
- (2) ότι, σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 974/98 του Συμβουλίου, της 3ης Μαΐου 1998, για την εισαγωγή του ευρώ⁽³⁾, το ευρώ είναι το νόμισμα των κρατών μελών που υιοθετούν το ενιαίο νόμισμα από την 1η Ιανουαρίου 1999· ότι η εισαγωγή του ευρώ προϋποθέτει την υιοθέτηση τιμών μετατροπής που θα εφαρμοστούν για την αντικατάσταση των εθνικών νομισμάτων από το ευρώ και για την υποδιαίρεση του ευρώ σε εθνικές νομισματικές μονάδες· ότι οι τιμές μετατροπής που αναφέρονται στο άρθρο 1 είναι αυτές που αναφέρονται στο άρθρο 1 τρίτη περίπτωση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 974/98·
- (3) ότι, σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1103/97 του Συμβουλίου, της 17ης Ιουνίου 1997, σχετικά με ορισμένες διατάξεις που αφορούν την εισαγωγή του ευρώ⁽⁴⁾, κάθε περιεχόμενη σε νομική πράξη αναφορά σε Ecu αντικαθίσταται με αναφορά στο ευρώ και σε σχέση ένα ευρώ προς ένα Ecu· ότι το άρθρο 109 Α παράγραφος 4 δεύτερη φράση της συνθήκης ορίζει ότι η υιοθέτηση τιμών μετατροπής δεν μεταβάλλει, αυτή καθεαυτή, την εξωτερική ισοτιμία του Ecu· ότι αυτό εξασφαλίζεται με την υιοθέτηση ως τιμών μετατροπής των συναλλαγματικών ισοτιμιών σε Ecu των νομισμάτων των κρατών μελών που υιοθετούν το ευρώ, όπως θα υπολογισθούν από την Επιτροπή στις 31 Δεκεμβρίου 1998, σύμφωνα με την καθιερωμένη διαδικασία για τον ημερήσιο υπολογισμό των επίσημων συναλλαγματικών ισοτιμιών του Ecu·
- (4) ότι οι υπουργοί των κρατών μελών που υιοθετούν το ευρώ ως ενιαίο νόμισμα, οι διοικητές των κεντρικών τραπεζών, η Επιτροπή και το Ευρωπαϊκό Νομισματικό Ίδρυμα/η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα εξέδωσαν δύο ανακοινωθέντα στις 3 Μαΐου 1998⁽⁵⁾ και στις 26 Σεπτεμβρίου 1998 αντίστοιχα, σχετικά με τον καθορισμό των αμετάκλητων ισοτιμιών μετατροπής για το ευρώ·

⁽¹⁾ ΕΕ C 412 της 31. 12. 1998, σ. 1.⁽²⁾ Απόφαση 98/317/ΕΚ του Συμβουλίου, της 3ης Μαΐου 1998, σύμφωνα με το άρθρο 109 Ι παράγραφος 4 της συνθήκης (ΕΕ L 139 της 11. 5. 1998, σ. 30).⁽³⁾ ΕΕ L 139 της 11. 5. 1998, σ. 1.⁽⁴⁾ ΕΕ L 162 της 19. 6. 1997, σ. 1.⁽⁵⁾ ΕΕ C 160 της 27. 5. 1998, σ. 1.

- (5) ότι ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1103/97 ορίζει ότι οι τιμές μετατροπής θα θεσπίζονται ως ένα ευρώ εκπεφρασμένο κατ' αντιστοιχία με κάθε εθνικό νόμισμα των συμμετεχόντων κρατών μελών που υιοθετούν το ευρώ· ότι, για να επιτευχθεί υψηλός βαθμός ακριβείας κατά τις πράξεις μετατροπής, οι τιμές μετατροπής θα πρέπει να ορισθούν με έξι χαρακτηριστικά ψηφία και δεν θα καθοριστούν αντίστροφοι συντελεστές ή διμερείς ισοτιμίες μεταξύ των νομισμάτων των κρατών μελών που υιοθετούν το ευρώ,

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΟΝ ΠΑΡΟΝΤΑ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟ:

Άρθρο 1

Οι τιμές μετατροπής που καθορίζονται αμετάκλητα μεταξύ του ευρώ και των νομισμάτων των κρατών μελών που υιοθετούν το ευρώ είναι οι ακόλουθες:

1 ευρώ	=	40,3399	Φράγκα Βελγίου
	=	1,95583	Γερμανικά μάρκα
	=	166,386	Ισπανικές πεσέτες
	=	6,55957	Γαλλικά φράγκα
	=	0,787564	Ιρλανδικές λίρες
	=	1 936,27	Ιταλικές λίρες
	=	40,3399	Φράγκα Λουξεμβούργου
	=	2,20371	Ολλανδικά φιορίνια
	=	13,7603	Αυστριακά σελίνια
	=	200,482	Πορτογαλικά εσκούδος
	=	5,94573	Φινλανδικά μάρκα.

Άρθρο 2

Ο παρών κανονισμός αρχίζει να ισχύει την 1η Ιανουαρίου 1999.

Ο παρών κανονισμός είναι δεσμευτικός ως προς όλα τα μέρη του και ισχύει άμεσα σε κάθε κράτος μέλος.

Βρυξέλλες, 31 Δεκεμβρίου 1998.

Για το Συμβούλιο

Ο Πρόεδρος

R. EDLINGER

7.7.2000

EL

Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων

L 167/1

I

(Πράξεις για την ισχύ των οποίων απαιτείται δημοσίευση)

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ (ΕΚ) αριθ. 1478/2000 ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ
της 19ης Ιουνίου 2000

για τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2866/98 σχετικά με τις τιμές μετατροπής του ευρώ και των νομισμάτων των κρατών μελών που υιοθετούν το ευρώ

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη:

τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, και ιδίως το άρθρο 123 παράγραφος 5,

την πρόταση της Επιτροπής,

τη γνώμη της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας ⁽¹⁾,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

- (1) Ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 2866/98 του Συμβουλίου, της 31ης Δεκεμβρίου 1998, σχετικά με τις τιμές μετατροπής του ευρώ και των νομισμάτων των κρατών μελών που υιοθετούν το ευρώ ⁽²⁾, καθορίζει τις τιμές μετατροπής που ισχύουν από την 1η Ιανουαρίου 1999 σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 974/98 του Συμβουλίου, της 3ης Μαΐου 1998, για την εισαγωγή του ευρώ ⁽³⁾.
- (2) Η απόφαση 98/317/ΕΚ του Συμβουλίου, της 3ης Μαΐου 1998, σύμφωνα με το άρθρο 121 παράγραφος 4 της συνθήκης ⁽⁴⁾ όριζε ότι η Ελλάδα δεν πληρούσε τις αναγκαίες προϋποθέσεις για την υιοθέτηση του ενιαίου νομίσματος.

- (3) Δυνάμει της απόφασης 2000/427/ΕΚ του Συμβουλίου, της 19ης Ιουνίου 2000, σύμφωνα με το άρθρο 122 παράγραφος 2 της συνθήκης για την υιοθέτηση του ενιαίου νομίσματος από την Ελλάδα από την 1η Ιανουαρίου 2001 ⁽⁵⁾, η Ελλάδα πληροί πλέον τις απαραίτητες προϋποθέσεις, και η παρέκκλιση της Ελλάδας θα πρέπει να καταργηθεί με ισχύ από την 1η Ιανουαρίου 2001.

- (4) Η εισαγωγή του ευρώ στην Ελλάδα απαιτεί τη θέσπιση της τιμής μετατροπής μεταξύ του ευρώ και της δραχμής,

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΟΝ ΠΑΡΟΝΤΑ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟ:

Άρθρο 1

Στο άρθρο 1 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2866/98, στον κατάλογο των τιμών μετατροπής, το ακόλουθο κείμενο παρεμβάλλεται μεταξύ της τιμής μετατροπής του γερμανικού μάρκου και της τιμής μετατροπής της ισπανικής πεσέτας:

«= 340,750 ελληνικές δραχμές.»

Άρθρο 2

Ο παρών κανονισμός αρχίζει να ισχύει την 1η Ιανουαρίου 2001.

Ο παρών κανονισμός είναι δεσμευτικός ως προς όλα τα μέρη του και ισχύει άμεσα σε κάθε κράτος μέλος.

Santa Maria da Feira, 19 Ιουνίου 2000.

Για το Συμβούλιο

Ο Πρόεδρος

J. PINA MOURA

⁽¹⁾ Γνώμη που διατυπώθηκε στις 16 Ιουνίου 2000 (δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στην Επίσημη Εφημερίδα).

⁽²⁾ ΕΕ L 359 της 31.12.1998, σ. 1.

⁽³⁾ ΕΕ L 139 της 11.5.1998, σ. 1.

⁽⁴⁾ ΕΕ L 139 της 11.5.1998, σ. 30.

⁽⁵⁾ Βλέπε σελίδα 19 της παρούσας Επίσημης Εφημερίδας.

ΑΝΑΛΥΣΗ ΚΑΤ' ΑΡΘΡΟ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ 2842/2000

ΚΑΘΕ ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΡΘΡΟΥ ΠΕΡΙΕΧΕΙ ΤΙΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΕΣ ΑΠΟΨΕΙΣ ΤΟΥ ΓΡΑΦΟΝΤΟΣ

Άρθρο 1 Αντικατάσταση της δραχμής από το ευρώ

1. Από την 1η Ιανουαρίου 2001 το ευρώ αντικαθιστά τη δραχμή ως νόμισμα της Χώρας σύμφωνα με τους όρους των Κανονισμών (ΕΚ) 1103/97, (ΕΕ L162/97), 974/98, (ΕΕ L 139/98), 2866/98 (ΕΕ L 359/98) του Συμβουλίου, όπως ισχύουν και τις διατάξεις του παρόντος. Τα τραπε-

ζογραμμάτια και τα κέρματα σε δραχμές διατηρούν την ιδιότητα του νόμιμου χρήματος στην ημεδαπή έως την 28η Φεβρουαρίου 2002.

2. Το ευρώ ως μέσο εξόφλησης υποχρεώσεων λαμβάνεται πάντοτε στην ονομαστική του αξία.

ΑΡΘΡΟ 1 ΑΝΤΙΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΔΡΑΧΜΗΣ ΑΠΟ ΤΟ ΕΥΡΩ

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

I. ΤΟ ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΠΟΥ ΔΙΕΠΕΙ ΤΗΝ ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΤΗ ΧΡΗΣΗ ΤΟΥ ΕΥΡΩ

A. Το χρονοδιάγραμμα και η διαδικασία εισαγωγής του ευρώ

1. Οι διατάξεις του πρωτογενούς δικαίου
2. Η Πράσινη Βίβλος της Επιτροπής (1995)
3. Οι αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της Μαδρίτης (Δεκέμβριος 1995)
4. Ο καθορισμός της ημερομηνίας έναρξης του τρίτου σταδίου
5. Η διαδικασία λήψης της απόφασης για την έναρξη του τρίτου σταδίου της ΟΝΕ
 - 5.1 Οι εκθέσεις της Επιτροπής και του Ευρωπαϊκού Νομισματικού Ιδρύματος
 - 5.2 Η απόφαση του Συμβουλίου ECOFIN
 - 5.3 Η απόφαση του Συμβουλίου σε επίπεδο αρχηγών κρατών-κυβερνήσεων
6. Η απόφαση για έναρξη της Ελλάδας στη ζώνη του ευρώ

B. Το ρυθμιστικό πλαίσιο του παραγώγου κοινοτικού δικαίου

1. Κανονισμοί του Συμβουλίου
2. Αποφάσεις του Συμβουλίου
3. Συστάσεις της Επιτροπής
4. Πράξεις της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας

II. ΟΙ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΣΤΗΝ ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΤΗ ΧΡΗΣΗ ΤΟΥ ΕΥΡΩ

A. Ο Κανονισμός 974/1998 «για την εισαγωγή του ευρώ»

1. Συνολική θεώρηση

ΧΡΗΣΤΟΣ ΒΛ. ΓΚΟΡΤΣΟΣ

Επίκουρος Καθηγητής στο Πάντειο Πανεπιστήμιο
Γενικός Γραμματέας ΕΕΤ

2. Αντικατάσταση των εθνικών νομισμάτων των συμμετεχόντων κρατών μελών από το ευρώ

3. Το καθεστώς του ευρώ και των εθνικών νομισματικών μονάδων κατά τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου

- 3.1 Χρήμα με αναγκαστική κυκλοφορία
- 3.2 Η αρχή της νομικής ισοδυναμίας ανάμεσα στις εθνικές νομισματικές μονάδες των συμμετεχόντων κρατών μελών και τη νομισματική μονάδα ευρώ
- 3.3 Νομική μεταχείριση των νομικών πράξεων: η αρχή της προαιρετικότητας αναφορικά με τη χρήση του ευρώ
 - 3.3.1 Περιεχόμενο
 - 3.3.2 Οι εξαιρέσεις

4. Το καθεστώς του ευρώ μετά τη λήξη της μεταβατικής περιόδου

- 4.1 Λήξη της ισχύος της αρχής της νομικής ισοδυναμίας ανάμεσα στις εθνικές νομισματικές μονάδες των συμμετεχόντων κρατών μελών και τη νομισματική μονάδα ευρώ
- 4.2 Νομική μεταχείριση των νομικών πράξεων: λήξη της ισχύος της αρχής της προαιρετικότητας αναφορικά με τη χρήση του ευρώ
- 4.3 Θέση σε κυκλοφορία των τραπεζογραμμάτων και κερμάτων σε ευρώ και απόσυρση των εθνικών τραπεζογραμμάτων και κερμάτων

B. Ο Κανονισμός 1103/1997 «σχετικά με ορισμένες διατάξεις που αφορούν την εισαγωγή του ευρώ»

1. Συνολική θεώρηση
2. Αντικατάσταση του ECU από το ευρώ
 - 2.1 Η διαδικασία αντικατάστασης
 - 2.2 Οι διατάξεις του άρθρου 2 του Κανονισμού
3. Η αρχή της συνέχειας των νομικών πράξεων ως προς τους λοιπούς όρους τους πέραν του νομίσματος στο οποίο είναι συνολοποιημένες
 - 3.1 Νομικές πράξεις που διέπονται από το δίκαιο συμμετέχοντος κράτους μέλους
 - 3.2 Νομικές πράξεις που διέπονται από το δίκαιο τρίτης χώρας
4. Μεθοδολογία μετατροπής χρηματικών ποσών

I. ΤΟ ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΠΟΥ ΔΙΕΠΕΙ ΤΗΝ ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΤΗ ΧΡΗΣΗ ΤΟΥ ΕΥΡΩ

A. Το χρονοδιάγραμμα και η διαδικασία εισαγωγής του ευρώ

1. Οι διατάξεις του πρωτογενούς δικαίου

Το 1989, η έκθεση της Επιτροπής Ντελόρ έθεσε για πρώτη φορά συγκεκριμένες προϋποθέσεις για τη διαδικασία μετάβασης στο καθεστώς ενός ενιαίου ευρωπαϊκού νομίσματος.⁽¹⁾ Η υλοποίηση των προτάσεων της έγινε το 1992 με την υπογραφή της Συνθήκης του Μάαστριχτ, με την οποία τα κράτη μέλη αποφάσισαν τη δημιουργία της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης (ΟΝΕ). Για μια σειρά από πρακτικούς και ουσιαστικούς λόγους, απόρροια κυρίως της επιλογής για παράλληλη προώθηση οικονομικής και νομισματικής ενοποίησης,⁽²⁾ η έναρξη, το αμετάκλητο κλείδωμα των συναλλαγματικών ισοτιμιών των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και η εισαγωγή του ενιαίου ευρωπαϊκού νομίσματος αποφασίστηκε να ολοκληρωθεί σε τρία στάδια.

Η Συνθήκη της Ευρωπαϊκής Κοινότητας (όπως ίσχυε μετά τις διαφοροποιήσεις που επέφερε η Συνθήκη του Μάαστριχτ (στη συνέχεια "Συνθήκη"), περιείχε συγκεκριμένες ρυθμίσεις τόσο ως προς το χρονοδιάγραμμα έναρξης των σταδίων αυτών όσο και ως προς τους θεσμικούς, μακροοικονομικούς και ουσιαστικούς στόχους που έπρεπε να υλοποιηθούν στη διάρκεια των δύο πρώτων σταδίων.⁽³⁾

2. Η Πράσινη Βίβλος της Επιτροπής (1995)

Με στόχο την υλοποίηση της μετάβασης στο καθεστώς του ενιαίου νομίσματος, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξέδωσε το 1995 την Πράσινη Βίβλο «για τις πρακτικές ρυθμίσεις σχετικά με την καθιέρωση του ενιαίου νομίσματος».⁽⁴⁾ Οι προτάσεις της Επιτροπής βασίστηκαν στην εκτίμηση ότι δεν είναι δυνατόν να συμπέσουν χρονικά η έναρξη του τρίτου σταδίου

του της ΟΝΕ με την αντικατάσταση από το ευρώ των τραπεζογραμμίων και κερμάτων των κρατών μελών που θα συμμετέχουν στο τρίτο στάδιο. Μετά την απόρριψη, λοιπόν, της προοπτικής για συνολική μετάβαση στο ενιαίο νόμισμα, η Επιτροπή πρότεινε ένα χρονοδιάγραμμα μετάβασης σε τρεις διαδοχικές φάσεις. Οι προτάσεις αφορούσαν επίσης:

- στο ρόλο που πρέπει να διαδραματίσουν κατά τη διάρκεια του τρίτου σταδίου της ΟΝΕ τα πιστωτικά ιδρύματα και οι άλλες κατηγορίες ενδιάμεσων χρηματοπιστωτικών, η δημόσια διοίκηση, οι επιχειρήσεις και οι καταναλωτές,
- στο νομικό καθεστώς του ενιαίου νομίσματος,
- στις μεθόδους επικοινωνίας που πρέπει να υιοθετηθούν για να διασφαλιστεί η υποστήριξη της κοινής γνώμης στο εγχείρημα και να τεθούν σε λειτουργία οι τεχνικές διαδικασίες που είναι απαραίτητες για τη μετάβαση στο καθεστώς του ενιαίου νομίσματος.

3. Οι αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της Μαδρίτης (Δεκέμβριος 1995)

Στη Σύνοδο Κορυφής του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της Μαδρίτης, το Δεκέμβριο του 1995, αποφασίστηκε, ότι για την υλοποίηση των προτάσεων της Πράσινης Βίβλου, η έναρξη του τρίτου σταδίου της ΟΝΕ δεν θα έπρεπε να πραγματοποιηθεί νωρίτερα από την 1η Ιανουαρίου του 1999. Επίσης, αποφασίστηκε ότι η θέση σε κυκλοφορία των τραπεζογραμμίων και κερμάτων που είναι εκφρασμένα στο ενιαίο νόμισμα πρέπει να καθυστερήσει για τρία ακόμα χρόνια από την ημερομηνία αυτή.

Με το «σενάριο για τη μετάβαση στο ενιαίο νόμισμα», που υιοθετήθηκε στο εν λόγω Συμβούλιο καθιερώθηκε ένα χρονοδιάγραμμα μετάβασης στο καθεστώς του ενιαίου νομίσματος σε τρεις διαδοχικές φάσεις.⁽⁵⁾

(α) Η πρώτη φάση του χρονοδιαγράμματος μετάβασης (1η Ιανουαρίου 1996-31η Δεκεμβρίου 1998) προβλέφθηκε ως μια προπαρασκευα-

στική περίοδος, στη διάρκεια της οποίας θα έπρεπε να ληφθούν τα αναγκαία μέτρα για την ομαλή μετάβαση στο καθεστώς των αμετάκλητα σταθερών συναλλαγματικών ισοτιμιών και το σχεδιασμό του τρόπου λειτουργίας της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας και του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών.

(β) Η έναρξη της δεύτερης φάσης του χρονοδιαγράμματος (1η Ιανουαρίου 1999-31η Δεκεμβρίου 2001) θα σηματοδοτούσε την έναρξη της ΟΝΕ. Την προηγούμενη της έναρκτηρίας ημερομηνίας της, το Συμβούλιο ECOFIN⁽⁶⁾ (με τη συμμετοχή των υπουργών των κρατών μελών που θα είχε αποφασιστεί ότι πληρούν τα προβλεπόμενα κριτήρια σύγκλισης) όφειλε να καθορίσει με

⁽¹⁾ Είχε, βέβαια, προηγηθεί, ήδη από το 1971, η έκθεση της Επιτροπής Werner (EE C 28, σελ. 1). Για τα πορίσματα της έκθεσης της Επιτροπής Ντελόρ, βλέπε J.V. Louis (1989): *A Monetary Union for Tomorrow?*, *Common Market Law Review*, vol. 26, σελ. 301-326.

⁽²⁾ Παράλληλα προς τη νομισματική ένωση και με στόχο την υποστήριξη της αποτελεσματικής λειτουργίας της, η δράση των κρατών μελών και των οργάνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης κατατείνει ταυτόχρονα και στη δημιουργία μιας οικονομικής ένωσης, δηλαδή «τη θέσπιση μιας οικονομικής πολιτικής που βασίζεται στο στενό συντονισμό των οικονομικών πολιτικών των κρατών μελών, στην εσωτερική αγορά, καθώς και στον καθορισμό κοινών στόχων» (άρθρο 3Α, παρ. 1). Σύμφωνα με το άρθρο 102 Α της Συνθήκης, στα πλαίσια των γενικών προσανατολισμών που διαμορφώνει το Συμβούλιο «τα κράτη μέλη ασκούν την οικονομική τους πολιτική με σκοπό να συμβάλλουν στην υλοποίηση των στόχων της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, όπως αυτοί ορίζονται στο άρθρο 2, και στα πλαίσια των γενικών προσανατολισμών που αναφέρονται στο άρθρο 103 παρ. 2». Επισημαίνεται ότι η αναφορά στην παρούσα μελέτη σε άρθρα της Συνθήκης ακολουθεί την παλαιά αρίθμηση.

⁽³⁾ Συνθήκη, άρθρα 109 Ε και 109 ΣΤ. Βλέπε αναλυτικά στον R. Smits (1997): *The European Central Bank, Institutional Aspects*, Kluwer Law International, The Hague, σελ. 37-57.

⁽⁴⁾ COM (95) 333 τελικό, 31.5.95, Βρυξέλλες. Το κείμενο αυτό παρουσιάστηκε μάλιστα στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο των Καννών τον Ιούλιο του 1995.

⁽⁵⁾ EE C 22, 26.1.96, σελ. 2.

⁽⁶⁾ Η αρμοδιότητα του εν λόγω Συμβουλίου σε όσες διατάξεις της Συνθήκης αφορούν στην ΟΝΕ (με την επιφύλαξη των διατάξεων που καθιστούν αρμόδιο το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ή το Συμβούλιο σε επίπεδο αρχηγών κρατών ή κυβερνήσεων) βασίζεται στη Δήλωση αριθ. 3 που επισυνάπτεται στη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση.

αμετάκλητο τρόπο τις συναλλαγματικές ισοτιμίες των νομισμάτων των κρατών μελών χωρίς παρέκκλιση έναντι του ευρώ. Από την 1η Ιανουαρίου 1999, το ενιαίο νόμισμα θα αποτελεί το εθνικό νόμισμα όλων των κρατών μελών που πληρούν τα κριτήρια σύγκλισης, ενώ οι εθνικές νομισματικές μονάδες θα αποτελούν, κατά τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου, υποδιαίρεσεις του.

(V) Τέλος, η καθιέρωση του ενιαίου νομίσματος ως “νομίμου χρήματος με αναγκαστική κυκλοφορία” στα κράτη μέλη χωρίς παρέκκλιση αποφασίστηκε να αρχίσει την 1η Ιανουαρίου του 2002, οπότε θα ξεκινήσει σταδιακά και η απόσυρση των κερμάτων και τραπεζογραμμάτων στις εθνικές νομισματικές μονάδες, η οποία πρέπει να έχει ολοκληρωθεί μέσα σε έξι μήνες.

4. Ο καθορισμός της ημερομηνίας έναρξης του τρίτου σταδίου

Σύμφωνα με το άρθρο 109 I (παρ. 3) της Συνθήκης, το Συμβούλιο, συνεργάζομενο σε επίπεδο αρχηγών ή κυβερνήσεων, είχε δικαίωμα να αποφασίσει μέχρι την 31η Δεκεμβρίου 1996 (με ειδική πλειοψηφία και σύμφωνα με τη διαδικασία των παραγράφων 1 και 2 του ίδιου άρθρου) αν «η πλειοψηφία των κρατών μελών πληροί τις αναγκαίες προϋποθέσεις για την υιοθέτηση του ενιαίου νομίσματος» και αν είναι «σκόπιμο για την Κοινότητα να εισέλθει στο τρίτο στάδιο». ⁽⁷⁾ Σε καταφατική περίπτωση το Συμβούλιο θα όριζε και την ημερομηνία έναρξης του τρίτου σταδίου της ONE.

Υλοποιώντας την προαναφερθείσα απόφαση του Συμβουλίου της Μαδρίτης, το Συμβούλιο συνήλθε σε επίπεδο αρχηγών κρατών ή κυβερνήσεων στο Δουβλίνο, το Δεκέμβριο του 1996, και αποφάσισε ότι το τρίτο στάδιο δεν θα αρχίσει το 1997. ⁽⁸⁾ Συνεπώς, ενεργοποιήθηκε η διάταξη του άρθρου 109 I της Συνθήκης (παρ. 4, α' εδάφιο), σύμφωνα με την οποία «αν, ως το τέλος του 1997, δεν έχει οριστεί η ημερομηνία έναρξης του τρίτου σταδίου, το τρίτο στάδιο αρχίζει την 1η Ιανουαρίου 1999.» Ενόψει των προαναφερθέντων, η Συνθήκη προέβλεπε ότι το Συμβούλιο, συνεργάζομενο εκ νέου σε επίπεδο αρχηγών κρατών ή κυβερνήσεων, έπρεπε μέχρι την 1η Ιουλίου 1998 να αποφασίσει ποια κράτη μέλη πληρούν τις προϋποθέσεις υιοθέτησης του ενιαίου νομίσματος με την έναρξη του τρίτου σταδίου της ONE.

5. Η διαδικασία λήψης της απόφασης για την έναρξη του τρίτου σταδίου της ONE

Η απόφαση για το “πρώτο κύμα” των κρατών μελών που συμμετέχουν στη ζώνη του ευρώ ελήφθη σε ειδική συνεδρίαση του Συμβουλίου που έλαβε χώρα στις 2 και 3 Μαΐου 1998. Η διαδικασία λήψης της απόφασης του Συμβουλίου αναφορικά με το ποια κράτη μέλη θα υιοθετήσουν το ευρώ την 1η Ιανουαρίου 1999 και για ποια θα ισχύει το καθεστώς της παρέκκλισης κλιμακώθηκε σε τρία στάδια ως εξής: ⁽⁹⁾

5.1. Οι εκθέσεις της Επιτροπής και του Ευρωπαϊκού Νομισματικού Ιδρύματος
Η ενεργοποίηση της διαδικασίας

πραγματοποιήθηκε με την κατάρτιση – από την Επιτροπή και το Ευρωπαϊκό Νομισματικό Ίδρυμα – εκθέσεων για όλα τα κράτη μέλη σχετικά με την πρόοδο που έχουν επιτελέσει «στην εκπλήρωση των υποχρεώσεών τους για την επίτευξη της οικονομικής και νομισματικής ένωσης». ⁽¹⁰⁾ Οι εκθέσεις αυτές, οι οποίες υποβλήθηκαν στο Συμβούλιο ECOFIN, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και τα εθνικά κοινοβούλια, εξέτασαν τρεις κατηγορίες θεμάτων:

(i) τη συμβατότητα της εθνικής νομοθεσίας του κράτους μέλους (συμπεριλαμβανομένου του καταστατικού της κεντρικής του τράπεζας) με τα άρθρα 107 και 108 της Συνθήκης και τις σχετικές διατάξεις του Κατάστατικού του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών (νομοθετική σύγκλιση),

(ii) την επίτευξη υψηλού βαθμού σταθερής (οικονομικής) σύγκλισης βάσει στοιχείων, από τα οποία προέκυπτε αν το κράτος μέλος πληροί τα ακόλουθα τέσσερα κριτήρια: ⁽¹¹⁾

- υψηλό βαθμό σταθερότητας τιμών,
- σταθερότητα δημοσίων οικονομικών,
- συναλλαγματική σταθερότητα, και
- διάρκεια σύγκλισης και συμμετοχής στο μηχανισμό συναλλαγματικών ισοτιμιών του Ευρωπαϊκού Νομισματικού Συστήματος. ⁽¹²⁾

(iii) την εξέλιξη του ECU, τα αποτελέσματα της ολοκλήρωσης των αγο-

⁽⁷⁾ Από τη διατύπωση της εν λόγω διάταξης προκύπτει ότι η μετάβαση στο τρίτο στάδιο της ONE έγινε για το σύνολο της Κοινότητας και όχι μόνον για τα κράτη μέλη που πληρούν τα κριτήρια συμμετοχής.

⁽⁸⁾ Απόφαση Συμβουλίου 96/736/ΕΚ της 13ης Δεκεμβρίου 1996 (ΕΕ L 335, 24.12.1996, σελ. 48) που ελήφθη σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 109 I (παρ. 3) της Συνθήκης.

⁽⁹⁾ Συνθήκη, άρθρο 109 I, παρ. 4, β' εδάφιο, σε συνδυασμό με παρ. 1 και 2.

⁽¹⁰⁾ *Ibid*, άρθρο 109 I, παρ. 1. Οι εκθέσεις της Επιτροπής και του Ευρωπαϊκού Νομισματικού Ιδρύματος υπεβλήθησαν στο Συμβούλιο ECOFIN την 25η Μαρτίου 1998.

⁽¹¹⁾ *Ibid*, άρθρο 109 I, παρ. 1, β' εδάφιο.

⁽¹²⁾ Η εφαρμογή των εν λόγω κριτηρίων γίνεται σύμφωνα με τις οικείες διατάξεις άρθρων της Συνθήκης και των Πρωτοκόλλων 5 και 6. Βλέπε σχετικά, αντί άλλων, τις μόλις προαναφερθείσες εκθέσεις για την πρόοδο της σύγκλισης που υπέβαλαν η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το Ευρωπαϊκό Νομισματικό Ίδρυμα.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1

Χρονική διάρκεια των σταδίων της ONE και των φάσεων εισαγωγής του ευρώ

Ημερομηνίες	Στάδια ONE	Φάσεις εισαγωγής ευρώ
1 Ιουλίου 1990 - 31 Δεκεμβρίου 1993	1ο στάδιο	
1 Ιανουαρίου 1994 - 31 Δεκεμβρίου 1995	2ο στάδιο	
1 Ιανουαρίου 1996 - 31 Δεκεμβρίου 1998		1η φάση
1 Ιανουαρίου 1999 - 31 Δεκεμβρίου 2001	3ο στάδιο	2η φάση
Από την 1η Ιανουαρίου 2002		3η φάση

ρών, την κατάσταση και την εξέλιξη των ισοζυγίων τρεχουσών συναλλαγών και την εξέλιξή του κατά μονάδα κόστους εργασίας και άλλων δεικτών τιμών.

5.2. Η απόφαση του Συμβουλίου ECOFIN

Το Συμβούλιο των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών (το "Συμβούλιο ECOFIN") συνήλθε την 1η Μαΐου 1998 για να εκτιμήσει ποια κράτη μέλη πληρούν τις αναγκαίες προϋποθέσεις για συμμετοχή στη ζώνη του ευρώ και να υποβάλει σχετική σύσταση στο Συμβούλιο σε επίπεδο αρχηγών κρατών-κυβερνήσεων. Η απόφαση του Συμβουλίου ECOFIN ελήφθη με ειδική πλειοψηφία μετά από σύσταση της Επιτροπής.⁽¹³⁾

5.3. Η απόφαση του Συμβουλίου σε επίπεδο αρχηγών κρατών-κυβερνήσεων

Τα πορίσματα του Συμβουλίου ECOFIN διαβιβάστηκαν στο Συμβούλιο, σε επίπεδο αρχηγών κρατών ή κυβερνήσεων, στη συνεδρίαση της 2ας Μαΐου 1998. Το Συμβούλιο επιβεβαίωσε με απόφασή του, που ελήφθη με ειδική πλειοψηφία και βάσει των συστάσεων του Συμβουλίου ECOFIN, τη συμμετοχή των κρατών μελών που «πληρούν τις απαραίτητες προϋποθέσεις για την υιοθέτηση ενιαίου νομίσματος»,⁽¹⁴⁾ αφού έλαβε υπόψη τις προαναφερθείσες εκθέσεις της Επιτροπής και του Ευρωπαϊκού Νομισματικού Ιδρύματος, καθώς και σχετική γνώμη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

Με την **απόφαση του Συμβουλίου 98/317/ΕΚ** της 3ης Μαΐου 1998⁽¹⁵⁾ καθορίστηκε η σύνθεση της ομάδας του "πρώτου κύματος" των κρατών μελών χωρίς παρέκκλιση. Ειδικότερα αποφασίστηκε ότι τα κράτη μέλη που πληρούν τις αναγκαίες προϋποθέσεις για την υιοθέτηση του ευρώ είναι έντεκα, δηλαδή εξαιρέθηκαν:

- η Ελλάδα και η Σουηδία που δεν πληρούσαν τα κριτήρια σύγκλισης, και
- η Δανία και το Ηνωμένο Βασίλειο που, κάνοντας χρήση του δικαιώματος αυτοεξαίρεσης κατά την υπογραφή της Συνθήκης του Μάαστριχτ,

είχαν δηλώσει πριν από τη συνεδρίαση του Συμβουλίου ότι δεν επιθυμούν να συμμετάσχουν στην ευρώνη.

6. Η απόφαση για ένταξη της Ελλάδας στη ζώνη του ευρώ

Η κατάργηση του καθεστώτος παρέκκλισης ενός κράτους μέλους, όπως για παράδειγμα της Ελλάδας το 2000, γίνεται σύμφωνα με την ακόλουθη διαδικασία:⁽¹⁶⁾

(α) Τουλάχιστον μία φορά κάθε δύο χρόνια, η Επιτροπή και η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα υποχρεούνται να υποβάλλουν έκθεση στο Συμβούλιο ECOFIN αναφορικά με το βαθμό οικονομικής σύγκλισης που έχει επιτευχθεί από τα κράτη μέλη με παρέκκλιση, ακολουθώντας την προαναφερθείσα διαδικασία της πρώτης παραγράφου του άρθρου 109 Ι της Συνθήκης. Η σχετική διαδικασία μπορεί να ενεργοποιηθεί και μετά από αίτηση κράτους μέλους με παρέκκλιση, όπως συνέβη το 2000 με την Ελλάδα.

(β) Μετά από διαβούλευση με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και συζήτηση στο Συμβούλιο, σε επίπεδο αρχηγών κρατών ή κυβερνήσεων, το Συμβούλιο ECOFIN αποφασίζει με ειδική πλειοψηφία, μετά από πρόταση της Επιτροπής, ποια κράτη μέλη με παρέκκλιση πληρούν (βάσει των κριτηρίων του άρθρου 109 Ι (παρ. 1) της Συνθήκης)⁽¹⁷⁾ τις αναγκαίες προϋποθέσεις και καταργεί για αυτά το καθεστώς παρέκκλισης. Στην περίπτωση της Ελλάδας, αυτό ρυθμίστηκε με την **απόφαση του Συμβουλίου 2000/427/ΕΚ** της 19ης Ιουνίου 2000.⁽¹⁸⁾

Επισημαίνεται ότι, σε αντίθεση με τη απόφαση για το "πρώτο κύμα" των κρατών μελών χωρίς παρέκκλιση (σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 109 Ι (παρ. 4) της Συνθήκης), στην προκειμένη περίπτωση η απόφαση λαμβάνεται από το Συμβούλιο ECOFIN και όχι από το Συμβούλιο σε επίπεδο αρχηγών κρατών ή κυβερνήσεων.⁽¹⁹⁾

(γ) Αν αποφασιστεί η κατάργηση για ένα κράτος μέλος του καθεστώτος παρέκκλισης, το Συμβούλιο ECOFIN, με ομόφωνη απόφαση των κρατών

μελών χωρίς παρέκκλιση και του ενδιαφερόμενου κράτους μέλους (μετά από πρόταση της Επιτροπής και διαβούλευση με την ΕΚΤ), θεσπίζει την ισοτιμία, με την οποία το ευρώ θα αντικαταστήσει το εθνικό του νόμισμα, και αποφασίζει όσα λοιπά μέτρα είναι αναγκαία για την εισαγωγή του ευρώ ως ενιαίου νομίσματος.⁽²⁰⁾ Η αμετάκλητα σταθερή ισοτιμία της δραχμής έναντι του ευρώ καθορίστηκε με τον **Κανονισμό 1478/2000** της 19ης Ιουνίου 2000.⁽²¹⁾

Β. Το ρυθμιστικό πλαίσιο του παραγωγού κοινοτικού δικαίου

Οι νομικές πράξεις που έχουν εκδοθεί από το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα αποτελούν το ρυθμιστικό πλαίσιο του παραγωγού κοινοτικού δικαίου που διέπει την εισαγωγή και χρήση του ευρώ. Ειδικότερα:

1. Κανονισμοί του Συμβουλίου

(α) Στη Σύνοδο Κορυφής του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Άμστερνταμ, στις 16 και 17 Ιουνίου του 1997, οριστικοποιήθηκε το περιεχόμενο δύο Κανονισμών του Συμβουλίου, οι διατάξεις των οποίων αποτελούν το

⁽¹³⁾ Συνθήκη, άρθρο 109 Ι, παρ. 2. Η σύσταση της Επιτροπής αφορούσε στη διερεύνηση της ύπαρξης υπερβολικών δημοσιονομικών ελλειμμάτων και στη διαπίστωση της πλήρωσης από τα κράτη μέλη των κριτηρίων σύγκλισης.

⁽¹⁴⁾ *Ibid*, άρθρο 109 Ι, παρ. 4, β' εδάφιο. Δικαιώμα ψήφου είχαν όλα τα κράτη μέλη, περιλαμβανομένης της Δανίας και του Ηνωμένου Βασιλείου που τελούν σε καθεστώς αυτοεξαίρεσης.

⁽¹⁵⁾ ΕΕ L 139, 11.5.1998, σελ. 30.

⁽¹⁶⁾ *Ibid*, άρθρο 109 Κ, παρ. 2.

⁽¹⁷⁾ Δεδομένου ότι το άρθρο 109 Κ (παρ. 2) αναφέρεται στα κριτήρια σύγκλισης του άρθρου 109 Ι (παρ. 1), τα επιγενόμενα μέλη της ζώνης του ευρώ πρέπει να κρίνονται σύμφωνα με τις ίδιες προϋποθέσεις σύγκλισης, με τις οποίες έγινε και η πρώτη κρίση των κρατών μελών το 1998.

⁽¹⁸⁾ ΕΕ L 167, 7.7.2000, σελ. 19.

⁽¹⁹⁾ Επιπλέον, το Συμβούλιο ECOFIN αποφασίζει βάσει πρότασης της Επιτροπής και, συνεπώς, η ειδική πλειοψηφία μπορεί να προκύψει από τις (απαιτούμενες 62) ψήφους λιγότερων των δέκα κρατών μελών (Συνθήκη, άρθρο 148, παρ. 2, β' εδάφιο, πρώτη περίπτωση).

⁽²⁰⁾ *Ibid*, άρθρο 109 Λ, παρ. 5.

⁽²¹⁾ ΕΕ L 167, 7.7.2000, σελ. 1.

σκληρό πυρήνα του κανονιστικού πλαισίου που διέπει τη χρήση του ευρώ ως ενιαίου νομίσματος στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα από την 1η Ιανουαρίου 1999. Συγκεκριμένα:

(i) Ο πρώτος **Κανονισμός του Συμβουλίου (1103/1997)** «σχετικά με ορισμένες διατάξεις που αφορούν την εισαγωγή του ευρώ»⁽²²⁾ δημοσιεύτηκε τον Ιούνιο του 1997 και βασίζεται στο άρθρο 235 της Συνθήκης. Η έκδοσή του πριν από την έναρξη του τρίτου σταδίου της ΟΝΕ κρίθηκε σκόπιμη για λόγους ασφάλειας δικαίου, ώστε να ρυθμιστούν έγκαιρα ορισμένα επείγοντα θέματα που συνδέονται με τη μετάβαση στο ενιαίο νόμισμα. Οι διατάξεις του εν λόγω Κανονισμού, στον οποίο επήλθαν οριακές προσθήκες με τον **Κανονισμό 2595/2000** του Συμβουλίου,⁽²³⁾ αναλύονται κατωτέρω στην ενότητα II Β.

(ii) Ο δεύτερος **Κανονισμός του Συμβουλίου (974/1998)** «για την εισαγωγή του ευρώ»,⁽²⁴⁾ ο οποίος βασίζεται στο άρθρο 109 Λ (4) της Συνθήκης,

- εκδόθηκε στις 3 Μαΐου 1998, δηλαδή αμέσως μετά τη λήψη της απόφασης σχετικά με την πρώτη ομάδα των κρατών μελών που συμμετέχουν στη ζώνη του ευρώ, και
- συμπληρώθηκε στις 27 Νοεμβρίου 2000 με τον **Κανονισμό 2596/2000**,⁽²⁵⁾ μετά την απόφαση για συμμετοχή της Ελλάδας στη ζώνη του ευρώ από την 1η Ιανουαρίου 2001.

Το περιεχόμενο των διατάξεών του, οι οποίες παρουσιάζονται στην ενότητα II Α κατωτέρω, βασίζεται στο προαναφερθέν χρονοδιάγραμμα μετάβασης του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της Μαδρίτης και αφορά σε όσες διαστάσεις της εισαγωγής του ευρώ ως ενιαίου νομίσματος δεν είχαν καλυφθεί από τον Κανονισμό 1103/1997.

(β) Το Συμβούλιο εξέδωσε, επίσης, στις 31 Δεκεμβρίου 1998 τον **Κανονισμό 2866/1998** «σχετικά με τις τιμές μετατροπής του ευρώ και των νομισμάτων των κρατών μελών που υιοθετούν το ευρώ».⁽²⁶⁾ Ο Κανονισμός αυτός τροποποιήθηκε στις 19 Ιουνίου 2000 με τον προαναφερθέντα **Κανονισμό 1478/2000**, ώστε να συμπεριληφθεί και η αμετάκλητα σταθερή

ισοτιμία της δραχμής έναντι του ευρώ με ισχύ από 1ης Ιανουαρίου 2001.

(γ) Ένας επιπλέον **Κανονισμός του Συμβουλίου (975/1998)**⁽²⁷⁾ είναι εκείνος της 3ης Μαΐου 1998 «για την ονομαστική αξία και τις τεχνικές προδιαγραφές των κερμάτων σε ευρώ που πρόκειται να κυκλοφορήσουν», όπως ισχύει μετά την τροποποίησή του με τον Κανονισμό 423/1999.⁽²⁸⁾

(δ) Το 1998 εκδόθηκαν, επίσης, ο **Κανονισμός 2799/1998** «για τη θέσπιση του γεωργονομισματικού καθεστώτος του ευρώ»⁽²⁹⁾ και ο **Κανονισμός 2808/1998** «περί λεπτομερειών εφαρμογής του γεωργονομισματικού καθεστώτος του ευρώ στο γεωργικό τομέα».⁽³⁰⁾

(ε) Τέλος, επίκειται η έκδοση του **Κανονισμού του Συμβουλίου** «σχετικά με την προστασία του ευρώ από την παραχάραξη». Οι διατάξεις του έρχονται να συμπληρώσουν εκείνες της **απόφασης-πλαισίου του Συμβουλίου (2000/383/ΔΕΥ)** της 29ης Μαΐου 2000 «για ενίσχυση της προστασίας από την παραχάραξη εν όψει της εισαγωγής του ευρώ με την επιβολή ποινών και άλλων κυρώσεων».⁽³¹⁾

2. Αποφάσεις του Συμβουλίου

Ενόψει της εισαγωγής του ευρώ ως ενιαίου νομίσματος, κατέστη αναγκαία η έκδοση από το Συμβούλιο, στις 31 Δεκεμβρίου 1999, μιας σειράς αποφάσεων σχετικά με τη θέση που επρόκειτο να λάβει η Κοινότητα αναφορικά με τις νομισματικές σχέσεις με:

- το Πριγκιπάτο του Μονακό (**απόφαση 1999/96/ΕΚ**),⁽³²⁾
- τη Δημοκρατία του Αγίου Μαρίνου (**απόφαση 1999/97/ΕΚ**),⁽³³⁾ και
- την Πόλη του Βατικανού (**απόφαση 1999/98/ΕΚ**).⁽³⁴⁾

Δύο ακόμα συναφείς αποφάσεις του Συμβουλίου αφορούσαν τα συναλλαγματικά ζητήματα σχετικά με το φράγκο CFA και το φράγκο Κομόρων (**απόφαση 98/683/ΕΚ**)⁽³⁵⁾ και τις νομισματικές ρυθμίσεις στις γαλλικές εδαφικές ενότητες Saint-Pierre-et-Miquelon και Mayotte (**απόφαση 1999/95/ΕΚ**).⁽³⁶⁾

3. Συστάσεις της Επιτροπής

(α) Στα τέλη Απριλίου 1998, η Ευρω-

παϊκή Επιτροπή υιοθέτησε τρεις (νομικά μη δεσμευτικές) Συστάσεις, οι διατάξεις των οποίων αφορούν σε ορισμένα πρακτικής φύσεως θέματα που σχετίζονται με την εισαγωγή και τη χρήση του ευρώ στις συναλλαγές κατά τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου, μεταξύ 1ης Ιανουαρίου 1999 και 31ης Δεκεμβρίου 2001, όταν θα υπάρχει μόνο σε λογιστική μορφή:

(i) τις χρεώσεις τις οποίες δικαιούνται να επιβάλουν τα πιστωτικά ιδρύματα κατά τη μετατροπή ποσών από τις εθνικές νομισματικές μονάδες των κρατών μελών της ευρωζώνης σε ευρώ και αντίστροφα (**Σύσταση 98/286/ΕΚ**).⁽³⁷⁾

(ii) την αναγραφή διπλών τιμών στα αγαθά και τις υπηρεσίες που προσφέρονται στο καταναλωτικό κοινό (**Σύσταση 98/287/ΕΚ**).⁽³⁸⁾ και

(iii) το διάλογο, τη διαδικασία παρακολούθησης καθώς και την ενημέρωση και εκπαίδευση των πολιτών αναφορικά με την εισαγωγή του ευρώ, ώστε να διευκολυνθεί η καθιέρωσή του (**Σύσταση 98/288/ΕΚ**).⁽³⁹⁾

(β) Η Επιτροπή προχώρησε, επίσης, στην έκδοση της **Σύστασης 1999/63/ΕΚ** «όσον αφορά τα συλλεκτικά κέρματα, τα μετάλλια και τις

⁽²²⁾ ΕΕ L 162, 19.6.1997, σελ. 1.

⁽²³⁾ ΕΕ L 300, 29.11.2000, σελ. 1.

⁽²⁴⁾ ΕΕ L 139, 11.5.1998, σελ. 1.

⁽²⁵⁾ ΕΕ L 300, 29.11.2000, σελ. 2.

⁽²⁶⁾ ΕΕ L 359, 31.12.1998, σελ. 1.

⁽²⁷⁾ ΕΕ L 139, 11.5.1998, σελ. 6.

⁽²⁸⁾ ΕΕ L 52, 27.2.1998, σελ. 2.

⁽²⁹⁾ ΕΕ L 349, 24.12.1998, σελ. 1.

⁽³⁰⁾ ΕΕ L 349, 24.12.1998, σελ. 36.

⁽³¹⁾ ΕΕ L 140, 14.6.2000, σελ. 1.

⁽³²⁾ ΕΕ L 30, 4.2.1999, σελ. 31.

⁽³³⁾ ΕΕ L 30, 4.2.1999, σελ. 33.

⁽³⁴⁾ ΕΕ L 30, 4.2.1999, σελ. 35.

⁽³⁵⁾ ΕΕ L 320, 28.11.98, σελ. 58.

⁽³⁶⁾ ΕΕ L 30, 4.2.1999, σελ. 29.

⁽³⁷⁾ ΕΕ L 130, 1.5.1998, σελ. 2. Στην Ελλάδα, οι διατάξεις της εν λόγω Σύστασης ενσωματώθηκαν, ως Παράρτημα Ι, στον Κώδικα Τραπεζικής Δεοντολογίας της Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών.

⁽³⁸⁾ ΕΕ L 130, 1.5.1998, σελ. 26. Για την ενσωμάτωση των διατάξεων της εν λόγω Σύστασης στην ελληνική έννομη τάξη, βλέπε κατωτέρω την ανάλυση του άρθρου 15 του νόμου.

⁽³⁹⁾ ΕΕ L 130, 1.5.1998, σελ. 29. Για την ενσωμάτωση των διατάξεων αυτής της Σύστασης στην ελληνική έννομη τάξη, βλέπε κατωτέρω την ανάλυση του άρθρου 16 του νόμου.

μάρκες»⁽⁴⁰⁾, με την οποία συνιστά, κατά τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου που το ευρώ δεν θα κυκλοφορεί ακόμα σε φυσική μορφή:

- στα μεν κράτη μέλη να μην εκδώσουν συλλεκτικά κέρματα σε ευρώ (ή σε ευρώ και την εθνική νομισματική μονάδα τους),

- στις δε επιχειρήσεις να μην πωλήσουν, παράσχουν, εκδώσουν, αποθεματοποιήσουν, εισάγουν και διανείμουν συλλεκτικά κέρματα, μετάλλια και μάρκες σε ευρώ.

(γ) Τέλος, στις 11 Οκτωβρίου 2000 η Επιτροπή εξέδωσε τη **Σύσταση 2000/С 303/05 «σχετικά με τα μέτρα για διευκόλυνση της προετοιμασίας των οικονομικών φορέων στο ευρώ»**.⁽⁴¹⁾ Οι διατάξεις της αφορούν:

- στην πληροφόρηση του κοινού αναφορικά με τα τραπεζογραμμάτια και τα κέρματα σε ευρώ, που θα τεθούν σε κυκλοφορία το 2002,

- στην παροχή βοήθειας στο κοινό, ώστε να εξοικειωθεί με το νέο φυσικό χρήμα,

- στην παρότρυνση των οικονομικών μονάδων να αποκτήσουν μέσα στο 2001 εμπειρία στη χρήση του ευρώ,

- στη σταδιακή μείωση του όγκου των συναλλαγών που καταρτίζονται και εκτελούνται στις εθνικές νομισματικές μονάδες, και

- στην εν γένει διευκόλυνση της μετάβασης στο καθεστώς του φυσικού χρήματος ευρώ.

4. Πράξεις της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας

(α) Εκτός από τις Γνώμες που έχει διατυπώσει και τις Συστάσεις που έχει απευθύνει προς το Συμβούλιο και την Επιτροπή αναφορικά με το περιεχόμενο των περισσοτέρων από τις προαναφερθείσες πράξεις, η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα έχει εκδώσει την **Απόφαση (ΕΚΤ/1998/6)** της 7ης Ιουλίου «σχετικά με τις ονομαστικές αξίες, τις προδιαγραφές, την αναπαραγωγή, την ανταλλαγή και την απόσυρση των τραπεζογραμμάτων σε ευρώ».⁽⁴²⁾

(β) Επιπλέον, στις 10 Ιανουαρίου 2001, η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα εξέδωσε **κατευθυντήρια γραμμή (ΕΚΤ/2001/1)** «σχετικά με τη θέσπιση ορισμένων διατάξεων για τη μετάβαση από πλευράς χρηματικού το 2002».⁽⁴³⁾

II. ΟΙ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΣΤΗΝ ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΤΗ ΧΡΗΣΗ ΤΟΥ ΕΥΡΩ

A. Ο Κανονισμός 974/1998 «για την εισαγωγή του ευρώ»

1. Συνολική θεώρηση

Ο Κανονισμός 974/1998 του Συμβουλίου «για την εισαγωγή του ευρώ», ο οποίος βασίζεται στο γ' εδάφιο της παραγράφου 4 του άρθρου 109 Α της Συνθήκης,⁽⁴⁴⁾ ισχύει από την 1η Ιανουαρίου 1999⁽⁴⁵⁾ στα έντεκα πρώτα κράτη μέλη χωρίς παρέκκλιση και από την 1η Ιανουαρίου 2001 και στην Ελλάδα⁽⁴⁶⁾ (στον Κανονισμό τα εν λόγω κράτη μέλη καλούνται «συμμετέχοντα κράτη μέλη»). Οι διατάξεις του αφορούν σε τρεις θεματικές ενότητες:

- την αντικατάσταση των εθνικών νομισμάτων των συμμετεχόντων κρατών μελών από το ευρώ (στη συνέχεια υπό 2),

- το καθεστώς του ευρώ και των εθνικών νομισματικών μονάδων κατά τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου 1999-2001 (υπό 3),

- το καθεστώς του ευρώ μετά τη λήξη της μεταβατικής περιόδου (υπό 4).

2. Αντικατάσταση των εθνικών νομισμάτων των συμμετεχόντων κρατών μελών από το ευρώ

Την 1η Ιανουαρίου 1999, το ευρώ κατέστη το νόμισμα των έντεκα

πρώτων συμμετεχόντων κρατών μελών⁽⁴⁷⁾ και αντικατέστησε τα εθνικά τους νομίσματα.⁽⁴⁸⁾ Η αντικατάσταση έγινε σύμφωνα με τις τιμές μετατροπής που καθορίστηκαν αμετάκλητα από το Συμβούλιο ECOFIN στις 31 Δεκεμβρίου 1998 σύμφωνα με τον Κανονισμό 2866/1998⁽⁴⁹⁾ (βλέπε κατωτέρω τον Πίνακα 2). Σύμφωνα με το άρθρο 1 (παρ. 1, α' εδάφιο) του νόμου 2842/2000, το ευρώ εισήχθη και στην Ελλάδα ως νόμισμα την 1η Ιανουαρίου 2001, αντικαθιστώντας τη δραχμή σύμφωνα με την τιμή μετατροπής που καθορίστηκε στο άρθρο 1 του Κανονισμού 1478/2000.⁽⁵⁰⁾

Με τις προαναφερθείσες διατάξεις του Κανονισμού 974/1998, οι οποίες κατ' ουσίαν επιβεβαιώνουν τη διάταξη του β' εδαφίου της παραγράφου 4 του άρθρου 109Α της Συνθήκης, τέθηκε η νομική βάση για την καθιέρωση της αρχής της νομισματικής συνέχειας των συμβάσε-

⁽⁴⁰⁾ ΕΕ L 20, 27.1.1999, σελ. 61.

⁽⁴¹⁾ ΕΕ C 303, 24.10.2000, σελ. 6.

⁽⁴²⁾ ΕΕ L 8, 14.1.1999, σελ. 36.

⁽⁴³⁾ Δημοσιευμένη στην ιστοσελίδα της ΕΚΤ www.ecb.int/publications.

⁽⁴⁴⁾ Στο εν λόγω εδάφιο προβλέπεται ότι το Συμβούλιο όφειλε να λάβει όλα τα μέτρα που είναι αναγκαία για την ταχεία εισαγωγή του ευρώ ως ενιαίου νομίσματος.

⁽⁴⁵⁾ Κανονισμός 974/1998, άρθρο 17.

⁽⁴⁶⁾ *Ibid*, ακροτελεύτια διάταξη.

⁽⁴⁷⁾ *Ibid*, άρθρο 2, α' εδάφιο.

⁽⁴⁸⁾ *Ibid*, άρθρο 3. Επισημαίνεται σχετικά ότι ο Κανονισμός ομιλεί για αντικατάσταση των νομισμάτων των κρατών μελών από το ευρώ και όχι για κατάργησή τους. Η διατύπωση αυτή υπήρξε ηθελημένη, ώστε να καθιερωθεί ο αναγκαίος σύνδεσμος (recurrent link) ανάμεσα στα παλιά, εθνικά νομίσματα και το νέο, ευρωπαϊκό νόμισμα. Βλέπε σχετικά U. Wölker (1996): The continuity of contracts in the transition to the third stage of economic and monetary union, *Common Market Law Review*, vol. 33, σελ. 1117-1132.

⁽⁴⁹⁾ Πρακτική συνέπεια αυτής της ρύθμισης είναι ότι, ακόμα και κατά τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου, που οι εθνικές νομισματικές μονάδες των κρατών μελών χωρίς παρέκκλιση αποτελούν υποδιαίρεσεις του ευρώ, μόνον το ευρώ έχει συναλλαγματική ισοτιμία έναντι των νομισμάτων των κρατών εκτός ευρωζώνης (κρατών μελών με παρέκκλιση και τρίτων χωρών).

⁽⁵⁰⁾ Για μια ιστορική (πλέον) επισκόπηση του νομικού καθεστώτος της δραχμής, βλέπε Γ. Καλλιμόπουλο (1993): *Το δίκαιο του χρήματος*, εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή, σελ. 74-80.

ΠΙΝΑΚΑΣ 2

Οι τιμές μετατροπής του ευρώ

1 ευρώ =	40,3399 BEF
	1,95583 DEM
	166,386 ESP
	6,55957 FRF
	0,787564 IEP
	1936,27 ITL
	40,3399 LUF
	2,20371 NLG
	13,7603 ATS
	200,482 PTE
	5,94573 FIM
	340,750 GRD

ων (και των άλλων νομικών πράξεων) που ήταν εκφρασμένες στις εθνικές νομισματικές μονάδες των συμμετεχόντων κρατών μελών.⁽⁵¹⁾ Η αρχή αυτή εξειδικεύτηκε περαιτέρω τόσο σε ό,τι αφορά τη μεταβατική περίοδο όσο και ως προς την τελική περίοδο μέσω ειδικότερων ρυθμίσεων (βλέπε κατωτέρω στην παρούσα ενότητα, υπό 3.3 και 4.2 αντίστοιχα). Οι διατάξεις αυτές αποτελούν, επίσης, τη βάση για την υιοθέτηση από τα συμμετέχοντα κράτη μέλη της νομιναλιστικής αρχής.⁽⁵²⁾ Ο έλληνας νομοθέτης προέβλεψε μάλιστα ρητά στο νόμο 2842/2000 ότι «το ευρώ ως μέσο εξόφλησης υποχρεώσεων λαμβάνεται πάντοτε στην ονομαστική του αξία».⁽⁵³⁾

Σύμφωνα με το άρθρο 2 του Κανονισμού, στα δώδεκα συμμετέχοντα κράτη μέλη νομισματική μονάδα είναι το ένα ευρώ.⁽⁵⁴⁾ Το ευρώ, το οποίο υποδιαιρείται σε 100 λεπτά,⁽⁵⁵⁾ αποτελεί τη λογιστική μονάδα της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας και των εθνικών κεντρικών τραπεζών των συμμετεχόντων κρατών μελών.⁽⁵⁶⁾

3. Το καθεστώς του ευρώ και των εθνικών νομισματικών μονάδων κατά τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου

Σε συμφωνία με το προαναφερθέν «σενάριο για τη μετάβαση στο ενιαίο νόμισμα» που υιοθετήθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Μαδρίτης το 1995, ο Κανονισμός προβλέπει ότι, μέχρι την 31η Δεκεμβρίου 2001, το ενιαίο ευρωπαϊκό νόμισμα θα υπάρχει μόνο σε λογιστική μορφή. Ενόψει αυτής της απόφασης, υπήρξε αναγκαία η καθιέρωση ειδικών κανόνων νομισματικού δικαίου που εφαρμόζονται⁽⁵⁷⁾ κατά τη διάρκεια της τριετούς μεταβατικής περιόδου, η οποία ξεκίνησε την 1η Ιανουαρίου 1999 (όταν το ευρώ κατέστη το εθνικό νόμισμα του πρώτου κύματος των συμμετεχόντων κρατών μελών) και θα διαρκέσει μέχρι την 31η Δεκεμβρίου 2001 (την τελευταία δηλαδή ημέρα πριν τεθούν σε κυκλοφορία τα τραπεζογραμμάτια και κέρματα σε ευρώ).⁽⁵⁸⁾

3.1 Χρήμα με αναγκαστική κυκλοφορία
Όπως μόλις προαναφέρθηκε (υπό 2), το ευρώ απέκτησε την ιδιότητα του νομίσματος στα μεν έντεκα πρώτα συμμετέχοντα κράτη μέλη την 1η Ιανουαρίου 1999 και στην Ελλάδα την 1η Ιανουαρίου 2001. Την ιδιότητα, όμως, του νόμιμου χρήματος με αναγκαστική κυκλοφορία συνεχίζουν να έχουν στα εδαφικά όρια των εν λόγω κρατών μελών τα τραπεζογραμμάτια και κέρματα που είναι εκφρασμένα στις εθνικές νομισματικές μονάδες τους.⁽⁵⁹⁾ Συνεπώς, κατά τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου, όλες οι πληρωμές σε μετρητά συνεχίζουν να γίνονται με τραπεζογραμμάτια και κέρματα εκφρασμένα στις εθνικές νομισματικές μονάδες.

3.2 Η αρχή της νομικής ισοδυναμίας ανάμεσα στις εθνικές νομισματικές μονάδες των συμμετεχόντων κρατών μελών και τη νομισματική μονάδα ευρώ

Κατά τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου ισχύει η αρχή της νομικής ισοδυναμίας ανάμεσα στις εθνικές νομισματικές μονάδες των συμμετεχόντων κρατών μελών και τη νομισματική μονάδα ευρώ.⁽⁶⁰⁾ Κατ'εφαρμογή της, μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 2001 οι εθνικές νομισματικές μονάδες των συμμετεχόντων κρατών μελών αποτελούν υποδιαιρέσεις του ευρώ σύμφωνα με τις τιμές μετατροπής.⁽⁶¹⁾ Συνεπώς, κατά τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου, το ευρώ έχει τόσες υποδιαιρέσεις όσα και τα συμμετέχοντα κράτη μέλη, επιπρόσθετα στη δική του υποδιάρθρωση, τα λεπτά. Ταυτόχρονα, οι υποδιαιρέσεις των εθνικών νομισματικών μονάδων διατηρούνται⁽⁶²⁾ κατά τα προβλεπόμενα στην εθνική νομοθεσία των συμμετεχόντων κρατών μελών.

Απόρροια της εφαρμογής της αρχής της νομικής ισοδυναμίας αποτελεί η διάταξη της παραγράφου 6 του άρθρου 8 του Κανονισμού στην οποία ορίζεται ότι οι εθνικές νομισματικές διατάξεις των συμμετεχόντων κρατών μελών που επιτρέπουν ή επιβάλλουν συμψηφισμό αμοιβαίων απαιτήσεων ή άλλες τεχνικές με ισοδύναμο αποτέλεσμα, εφαρμόζο-

νται και στην περίπτωση που μια απαίτηση είναι εκφρασμένη σε ευρώ και η άλλη σε εθνική νομισματική μονάδα συμμετέχοντος κράτους μέλους.⁽⁶³⁾

3.3 Νομική μεταχείριση των νομικών πράξεων: η αρχή της προαιρετικότητας αναφορικά με τη χρήση του ευρώ⁽⁶⁴⁾

3.3.1 Περιεχόμενο

Από την 1η Ιανουαρίου 1999 (2001) που το ευρώ κατέστη το νόμισμα των έντεκα (δώδεκα) συμμετεχόντων κρατών μελών, οι συμβαλλόμενοι έχουν δικαίωμα να καταρτίζουν συμβάσεις συννομολογημένες σε ευρώ ή να με-

⁽⁵¹⁾ Βλέπε σχετικά U. Wölker (1996), όπ.π., σελ. 1118-1119.

⁽⁵²⁾ Για την εν λόγω αρχή και τις αποκλίσεις από αυτήν, βλέπε αντί άλλων Γ. Καλλιμόπουλο (1993), όπ.π., σελ. 92-189.

⁽⁵³⁾ Νόμος 2842/2000, άρθρο 1, παρ. 2.

⁽⁵⁴⁾ Κανονισμός 974/1998, άρθρο 2, γ' εδάφιο.

⁽⁵⁵⁾ *Ibid*, άρθρο 2, δ' εδάφιο.

⁽⁵⁶⁾ *Ibid*, άρθρο 4. Σύμφωνα με το 9ο σημείο του αιτιολογικού του Κανονισμού, η διάταξη του άρθρου 4 δεν σημαίνει ότι οι εθνικές κεντρικές τράπεζες δεν έχουν δικαίωμα, κατά τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου, να τηρούν λογαριασμούς στην εθνική νομισματική τους μονάδα, ιδίως για το προσωπικό τους και για τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου.

⁽⁵⁷⁾ *Ibid*, άρθρο 5.

⁽⁵⁸⁾ *Ibid*, άρθρο 1, έκτο στοιχείο. Είναι προφανές, ότι για την Ελλάδα η μεταβατική περίοδος διαρκεί ένα μόνο χρόνο.

⁽⁵⁹⁾ *Ibid*, άρθρο 9. Ως εθνικές νομισματικές μονάδες νοούνται (*ibid*, άρθρο 1, πέμπτο στοιχείο) οι μονάδες των νομισμάτων των συμμετεχόντων κρατών μελών, όπως αυτές ορίζονται την παραμονή της ημερομηνίας κατά την οποία το ευρώ αντικαθιστά το νόμισμά τους.

⁽⁶⁰⁾ *Ibid*, 8ο σημείο αιτιολογικού.

⁽⁶¹⁾ *Ibid*, άρθρο 6, παρ. 1, α' εδάφιο. Επισημαίνεται σχετικά ότι οι εθνικές νομισματικές μονάδες των συμμετεχόντων κρατών μελών αποτελούν υποδιαιρέσεις του ευρώ σε όλη την ευρωζώνη και όχι μόνο, όπως στην περίπτωση των τραπεζογραμμάτων και κερμάτων, στα εδαφικά όρια κάθε συμμετέχοντος κράτους μέλους.

⁽⁶²⁾ *Ibid*, άρθρο 6, παρ. 1, β' εδάφιο.

⁽⁶³⁾ Βλέπε σχετικά για το εν λόγω ζήτημα Α.Σ. Γεωργιάδης (1999): Η εισαγωγή του ευρώ και η επίδρασή της στις εκκρεμείς συμβάσεις, στο: *Ευρώ και Δίκαιο*, Α.Σ. Γεωργιάδης - Θ.Θ. Λιακόπουλος, Δίκαιο και Οικονομία, Π.Ν. Σάκκουλας, Αθήνα, σελ. 20.

⁽⁶⁴⁾ Μια ειδική προβληματική που τίθεται σε σχέση με τις διατάξεις του Κανονισμού (και μάλιστα τόσο κατά τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου όσο και μετά τη λήξη της) είναι κατά πόσον η αντικατάσταση των εθνικών νομισμάτων των συμμετεχόντων κρατών μελών από το ευρώ επηρεάζει και τρίτες χώρες

τατρέπουν τις εκκρεμείς συμβάσεις τους στο ενιαίο νόμισμα. Δεδομένου, όμως, του γεγονότος ότι κατά τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου το ευρώ είναι μόνο λογιστικό χρήμα (σύμφωνα με τα προαναφερθέντα υπό 3.1), υπήρξε αναγκαία η υιοθέτηση ρυθμίσεων με τις οποίες να καταστεί δυνατή η ικανοποίηση δύο αντικρουόμενων αιτημάτων:⁽⁶⁵⁾

- αφενός μεν η καθιέρωση της όσο το δυνατόν πιο εκτεταμένης χρήσης του λογιστικού χρήματος ευρώ στις συναλλαγές,
- αφετέρου δε η διασφάλιση του ότι δεν υπάρχει υποχρέωση χρησιμοποίησης στις συναλλαγές ενός νομίσματος που δεν υπάρχει ακόμα σε φυσική μορφή.

Η επιδιωκόμενη ισορροπία επιτεύχθηκε με την καθιέρωση της αρχής της προαιρετικότητας αναφορικά με τη χρήση του ευρώ στις συναλλαγές κατά τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου.⁽⁶⁶⁾ Νομικό θεμέλιό της αποτελεί η διάταξη της δεύτερης παραγράφου του άρθρου 6 του Κανονισμού, σύμφωνα με την οποία «*όταν σε μία νομική πράξη⁽⁶⁷⁾ γίνεται αναφορά σε εθνική νομισματική μονάδα, η αναφορά αυτή είναι το ίδιο έγκυρη όπως εάν αφορούσε το ευρώ σύμφωνα με τις τιμές μετατροπής*».⁽⁶⁸⁾

Η εξειδίκευση της αρχής της προαιρετικότητας γίνεται στα άρθρα 7 και 8 του Κανονισμού. Ρητά προβλέπεται, λοιπόν, ότι η αντικατάσταση των νομισμάτων των συμμετεχόντων κρατών μελών από το ευρώ την 1η Ιανουαρίου 1999 και 2001, αντίστοιχα, δεν συνεπάγεται υποχρέωση μεταβολής της αναφοράς του νομίσματος στις νομικές πράξεις που έχουν ισχύ κατά την εν λόγω ημερομηνία.⁽⁶⁹⁾ Συνεπώς:

- (i) Ενέργειες που οφείλουν να εκτελεστούν δυνάμει νομικών πράξεων⁽⁷⁰⁾ που είναι εκφρασμένες σε εθνική νομισματική μονάδα συμμετέχοντος κράτους μέλους ή στις οποίες προβλέπεται η χρήση αυτής, δεν επιτρέπεται να εκτελούνται σε ευρώ αλλά πρέπει να εκτελούνται στην οικεία εθνική νομισματική μονάδα.⁽⁷¹⁾
- (ii) Αντίστοιχα, ενέργειες που οφείλουν να εκτελεστούν δυνάμει νομι-

κών πράξεων που είναι εκφρασμένες σε ευρώ ή προβλέπουν τη χρήση αυτής της μονάδας, εκτελούνται στο ενιαίο νόμισμα.⁽⁷²⁾ Αν σε μια νομική πράξη ή στη νομοθεσία προβλέπεται, όμως, ότι η εκπλήρωση της οφειλής πρέπει να γίνει με την καταβολή μετρητών,⁽⁷³⁾ ο δανειστής είναι υποχρεωμένος να δεχθεί τραπεζογραμμάτια ή/και κέρματα εκφρασμένα στην οικεία εθνική νομισματική μονάδα, καθώς κατά τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου δεν κυκλοφορούν μετρητά σε ευρώ.⁽⁷⁴⁾

Τα προαναφερθέντα ισχύουν, εκτός αν τα μέρη έχουν συμφωνήσει διαφορετικά.⁽⁷⁵⁾ Ο νόμος 2842/2000 περιέχει, μάλιστα, ειδικές διατάξεις, αναφορικά με τη μετατροπή σε ευρώ κατ' επιλογή των ενδιαφερομένων, ως προς τις ακόλουθες ενέργειες (βλέπε κατωτέρω την ανάλυση των οικείων άρθρων):

- την εκπλήρωση φορολογικών υποχρεώσεων (άρθρο 6),

που δεν συμμετέχουν στη ζώνη του ευρώ. Στο επίκεντρο της σχετικής συζήτησης βρίσκεται το ζήτημα της νομικής μεταχείρισης των συμβάσεων (και άλλων νομικών πράξεων) που διέπονται από το δικαίωμα τρίτης χώρας και έχουν συνυπολογιστεί στο νόμισμα συμμετέχοντος κράτους μέλους που αντικαταστάθηκε από το ευρώ, κατά τα προαναφερθέντα. Εντελώς περιληπτικά επισημαίνεται σχετικά ότι, σύμφωνα με τη διεθνή καθιερωμένη αρχή της *lex monetae*, αν από την εφαρμογή του δικαίου που διέπει μια σύμβαση προκύπτει ότι υφίσταται οφειλή σε ξένο νόμισμα, τότε ο προσδιορισμός του νομίσματος αυτού γίνεται σύμφωνα με το δικαίωμα του κράτους, στο νόμισμα του οποίου είναι εκφρασμένη η οφειλή. Συνεπώς, αν στο εν λόγω κράτος υπάρξει αντικατάσταση του νομίσματος του (όπως στην περίπτωση των συμμετεχόντων κρατών μελών), αυτή η αντικατάσταση δεσμεύει τον εφαρμοστή του δικαίου και για τις τρίτες χώρες (άρα και για τις χώρες που δεν συμμετέχουν στη ζώνη του ευρώ). Για μια αναλυτική παρουσίαση της εν λόγω προβληματικής, βλέπε αντί άλλων Α. Γεωργιάδη (1999), ό.π., σελ. 23-33, με περαιτέρω αναφορές στην εκτενή διεθνή βιβλιογραφία.

⁽⁶⁵⁾ Βλέπε σχετικά τα σημεία αιτιολογικού 10-14 του Κανονισμού.

⁽⁶⁶⁾ Η αρχή αυτή είναι γνωστή και ως αρχή της μη απαγόρευσης και του μη εξαναγκασμού (principle of no prohibition and no compulsion).

⁽⁶⁷⁾ Για τις ανάγκες εφαρμογής των διατάξεων τόσο του Κανονισμού 974/1998 (άρθρο 1, δεύτερο στοιχείο) όσο και του Κανονισμού 1103/1997 (άρθρο 1, πρώτο στοιχείο), ως νομικές πράξεις νοούνται οι κάθε μορφής συμ-

- την εκπλήρωση υποχρεώσεων σε τελεωνειακές αρχές (άρθρο 9), και
- τη μετατροπή του μετοχικού κεφαλαίου ανωνύμων εταιριών και του εταιρικού κεφαλαίου εταιριών περιορισμένης ευθύνης (άρθρα 11-14).

3.3.2 Οι εξαιρέσεις

Στην προαναφερθείσα αρχή της προαιρετικότητας ως προς τη χρήση του ευρώ έχουν εισαχθεί τέσσερις εξαιρέσεις:

- (α) Κατ' αρχήν, ο οφειλέτης χρηματικού ποσού εκφρασμένου στην εθνική νομισματική μονάδα συμμετέχοντος κράτους μέλους έχει δικαίωμα να εκπληρώσει την υποχρέωσή του σε ευρώ, εφόσον η εκπλήρωση επιτρέπεται να γίνει, σύμφω-

βάσεις, οι νομοθετικές και κανονιστικές διατάξεις, οι διοικητικές πράξεις, οι δικαστικές αποφάσεις, οι μονομερείς δικαιοπραξίες, τα μέσα πληρωμών (εκτός από τα τραπεζογραμμάτια και τα κέρματα) και άλλες πράξεις που παράγουν έννομες συνέπειες.

⁽⁶⁸⁾ Με τη διάταξη αυτή καθιερώθηκε και η αρχή της νομισματικής συνέχειας των συμβάσεων (και των άλλων νομικών πράξεων) κατά τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου.

⁽⁶⁹⁾ *Ibid*, άρθρο 7.

⁽⁷⁰⁾ Η απόδοση στην ελληνική γλώσσα των πρώτων λέξεων της τρίτης παραγράφου του άρθρου 8 του Κανονισμού («*οι πράξεις που εκτελούνται δυνάμει νομικών κειμένων*») είναι, κατά τη γνώμη του γράφοντος, εσφαλμένη. Στο αγγλικό κείμενο η σχετική διάταξη ομιλεί για «*acts to be performed under legal instruments*». Δεδομένου ότι ο όρος «*legal instruments*» ορίζεται στο άρθρο 1 του Κανονισμού και αποδίδεται ορθά στην ελληνική γλώσσα ως «*νομικές πράξεις*» (έκφραση που χρησιμοποιείται και στον Κανονισμό 1103/1997), ο γράφων επέλεξε ως πιο δόκιμη τη χρήση της φράσης «*ενέργειες που οφείλουν να εκτελεστούν δυνάμει νομικών πράξεων*». Επισημαίνεται σχετικά ότι, σε αντίθεση με την έννοια των νομικών πράξεων, ο όρος «*ενέργειες*» δεν ορίζεται στο άρθρο 1 του Κανονισμού. Θα πρέπει πάντως να ερμηνευτεί ότι καλύπτει κάθε είδους διαδικαστικές πράξεις που είναι συνυφασμένες με την εκτέλεση μιας σύμβασης, όπως π.χ. πληρωμές, γνωστοποιήσεις και κοινοποιήσεις, και δικαστικές ή εξωδικαστικές αιτήσεις για εκπλήρωση της οφειλής.

⁽⁷¹⁾ *Ibid*, άρθρο 8, παρ. 1, β' εδάφιο.

⁽⁷²⁾ *Ibid*, άρθρο 8, παρ. 1, α' εδάφιο.

⁽⁷³⁾ Εφόσον δεν υπάρχει αντίθετη συμφωνία των μερών, σύμφωνα με το ενοχικό δικαίωμα της πλειοψηφίας των συμμετεχόντων κρατών μελών, η χρηματική ενοχή οφείλει να εκπληρωθεί με χρήμα με αναγκαστική κυκλοφορία, δηλαδή με μετρητά.

⁽⁷⁴⁾ Κανονισμός 974/1998, άρθρο 6, παρ. 1, γ' εδάφιο.

⁽⁷⁵⁾ *Ibid*, άρθρο 8, παρ. 2.

να με τους όρους της σχετικής σύμβασης, με πίστωση λογαριασμού του δανειστή (ο οποίος τηρείται στην επικράτεια του κράτους μέλους όπου είναι πληρωτέα η οφειλή).⁽⁷⁶⁾ Η ρύθμιση αυτή ισχύει και αντίστροφα, όταν δηλαδή η οφειλή είναι εκφρασμένη σε ευρώ και ο οφειλέτης επιθυμεί να εκπληρώσει σε εθνική νομισματική μονάδα, εφόσον πληρούνται οι ίδιες προϋποθέσεις.

Σκοπός της εν λόγω διάταξης, η οποία ισχύει τόσο για τοπικές όσο και για διασυνοριακές συναλλαγές, είναι να δοθεί στους οφειλέτες χρηματικών ενοχών η δυνατότητα να εκπληρώνουν τις υποχρεώσεις τους, εφόσον η πληρωμή επιτρέπεται να γίνεται με πίστωση λογαριασμού, κατ' επιλογή τους είτε σε ευρώ είτε στην εθνική νομισματική μονάδα.⁽⁷⁷⁾ Επισημαίνεται, πάντως, ότι η διάταξη εφαρμόζεται μόνο σε περίπτωση που η εκπλήρωση της υποχρέωσης επιτρέπεται να γίνει με πίστωση τραπεζικού λογαριασμού του δανειστή και όχι με άλλα μέσα πληρωμών (π.χ. με επιταγή).⁽⁷⁸⁾

Ρητά προβλέπεται, επίσης, ότι σε περίπτωση εφαρμογής της εν λόγω διάταξης, οι φορείς που δέχονται την εντολή πληρωμής σύμφωνα με τα προαναφερθέντα (δηλαδή τα πιστωτικά ιδρύματα), οφείλουν να μετατρέπουν το πιστούμενο ποσό στη νομισματική μονάδα, στην οποία τηρείται ο λογαριασμός.⁽⁷⁹⁾

(β) Κάθε συμμετέχον κράτος μέλος δικαιούται από την έναρξη της μεταβατικής περιόδου να λάβει τα αναγκαία μέτρα, ώστε να γίνει επαναπροσδιορισμός⁽⁸⁰⁾ του εκκρεμούς χρέους της κεντρικής του κυβέρνησης (όπως ορίζεται στο Ευρωπαϊκό Σύστημα Εθνικών και Περιφερειακών Λογαριασμών),⁽⁸¹⁾ υπό την προϋπόθεση ότι το χρέος είναι εκφρασμένο στην εθνική νομισματική μονάδα του και η δανειακή σύμβαση διέπεται από την εθνική του νομοθεσία.⁽⁸²⁾ Επισημαίνεται σχετικά ότι, σύμφωνα με το προαναφερθέν «σενάριο για τη μετάβαση στο ενιαίο νόμισμα» του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της Μαδρίτης, όλες οι νέες εκδόσεις τίτλων του Δημοσίου πρέπει από την έναρξη ενός κράτους μέ-

λους στη ζώνη του ευρώ να γίνονται υποχρεωτικά σε ευρώ.⁽⁸³⁾

Ο έλληνας νομοθέτης έκανε χρήση αυτής της δυνατότητας, προχωρώντας μάλιστα σε επανέκφραση του χρέους, σύμφωνα με τα ειδικότερα οριζόμενα στο άρθρο 8 του νόμου 2842/2000 (βλέπε κατωτέρω την ανάλυση του οικείου άρθρου).

(γ) Όσες επιχειρήσεις έχουν εκδώσει βραχυχρόνιους ή μακροχρόνιους διαπραγματεύσιμους (στις αγορές χρήματος και κεφαλαίου) χρεωστικούς τίτλους⁽⁸⁴⁾ έχουν δικαίωμα να προβούν μονομερώς, χωρίς δηλαδή να απαιτείται η έγκριση των ομολογιούχων δανειστών, σε επαναπροσδιορισμό του χρέους τους σε ευρώ, εφόσον πληρούνται οι ακόλουθες δύο προϋποθέσεις:⁽⁸⁵⁾

- οι τίτλοι είναι εκφρασμένοι στην εθνική νομισματική μονάδα συμμετέχοντος κράτους μέλους που έχει λάβει μέτρα για τον επαναπροσδιορισμό σε ευρώ, μερικά ή ολικά, του εκκρεμούς χρέους της κεντρικής του κυβέρνησης σύμφωνα με τα προαναφερθέντα,⁽⁸⁶⁾

- ο επαναπροσδιορισμός δεν απαγορεύεται σύμφωνα με τους όρους που διέπουν τη δανειακή σύμβαση.

(δ) Τέλος, τα συμμετέχοντα κράτη μέλη δικαιούνται να λάβουν τα μέ-

τρα που είναι αναγκαία για τη διευκόλυνση της μετατροπής από τις εθνικές νομισματικές μονάδες σε ευρώ της λογιστικής μονάδας που χρησιμοποιείται για τις λειτουργικές διαδικασίες:

- τόσο στις οργανωμένες αγορές χρήματος και κεφαλαίου,
- όσο και στα καθιερωμένα συστήματα για την ανταλλαγή, το συμψηφισμό και το διακανονισμό των πληρωμών (όπως, π.χ., τα διατραπεζικά συστήματα πληρωμών).⁽⁸⁷⁾

Τα συμμετέχοντα κράτη μέλη δικαιούνται απλώς να λάβουν μέτρα για τη διευκόλυνση των προαναφερθεισών (υπό β-δ) μετατροπών. Αντίθετα, αν δεν υπάρξει σχετική κοινοτική ρύθμιση,⁽⁸⁸⁾ δεν έχουν δικαίωμα να επιβάλουν στις συναλλαγές τη χρησιμοποίηση του ευρώ.⁽⁸⁹⁾

Ο έλληνας νομοθέτης έκανε χρήση και αυτής της δυνατότητας ως προς τα Χρηματιστήρια Αξιών και Παραγώγων Αθηνών, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 18 του νόμου 2842/2000 (βλέπε κατωτέρω την ανάλυση του οικείου άρθρου).

δομένου ότι τα θέματα αυτά εμπίπτουν στη σχετική νομοθεσία».

⁽⁸¹⁾ Κανονισμός 2223/1996, ΕΕ L 310, 30.11.1996, σελ. 1.

⁽⁸²⁾ Κανονισμός 974/1998, άρθρο 8, παρ. 4, πρώτο στοιχείο, α' εδάφιο.

⁽⁸³⁾ Σενάριο για τη μετάβαση στο ενιαίο νόμισμα (1996), παρ. 11.

⁽⁸⁴⁾ Επισημαίνεται ότι η διάταξη αυτή δεν ισχύει για τις μετοχές, για τις οποίες ισχύει η προαναφερθείσα διάταξη του άρθρου 8 παρ. 2 του Κανονισμού.

⁽⁸⁵⁾ Κανονισμός 974/1998, άρθρο 8, παρ. 4, πρώτο στοιχείο, β' εδάφιο.

⁽⁸⁶⁾ *Ibid*, 14ο σημείο αιτιολογικού. Επισημαίνεται σχετικά ότι το κρίσιμο κριτήριο είναι ο επαναπροσδιορισμός να έχει γίνει από το συμμετέχον κράτος μέλος στην εθνική νομισματική μονάδα του οποίου είναι εκφρασμένο το χρέος και όχι από το κράτος μέλος του οποίου υπήκοος (ή κάτοικος) είναι ο εκδότης των τίτλων.

⁽⁸⁷⁾ *Ibid*, άρθρο 8, παρ. 4, δεύτερο στοιχείο.

⁽⁸⁸⁾ Όπως αναφέρεται χαρακτηριστικά στο 15ο σημείο αιτιολογικού του Κανονισμού, περαιτέρω μέτρα σε κοινοτικό επίπεδο ενδέχεται να απαιτηθούν «για να διευκρινιστούν οι συνέπειες της εισαγωγής του ευρώ στην εφαρμογή ισχυουσών διατάξεων του κοινοτικού δικαίου, ιδίως όσον αφορά το συμψηφισμό, την αντιστάθμιση και άλλες τεχνικές με παρόμοια αποτελέσματα». Πάντως μέχρι τα τέλη Μαρτίου 2001, δεν υπήρξε σχετική κοινοτική πρωτοβουλία.

⁽⁸⁹⁾ *Ibid*, άρθρο 8, παρ. 5.

⁽⁷⁶⁾ *Ibid*, άρθρο 8, παρ. 3, α' εδάφιο.

⁽⁷⁷⁾ *Ibid*, 13ο σημείο αιτιολογικού.

⁽⁷⁸⁾ Αν βέβαια στη σύμβαση προβλέπεται ότι ο οφειλέτης δικαιούται να εκπληρώσει την οφειλή του με την έκδοση επιταγής η οποία θα πιστωθεί σε τραπεζικό λογαριασμό του δανειστή, τότε η διάταξη εφαρμόζεται.

⁽⁷⁹⁾ *Ibid*, άρθρο 8, παρ. 3, β' εδάφιο.

⁽⁸⁰⁾ Ως επαναπροσδιορισμός ορίζεται (*ibid*, άρθρο 1, έβδομο στοιχείο) «η αλλαγή της μονάδας στην οποία εκφράζεται το ποσό εκκρεμής χρέους από μια εθνική νομισματική μονάδα σε ευρώ, χωρίς όμως αυτή η πράξη επαναπροσδιορισμού να έχει ως αποτέλεσμα τη μεταβολή οποιουδήποτε άλλου όρου του χρέους, δεδομένου ότι το θέμα αυτού εμπίπτει στη σχετική εθνική νομοθεσία». Δεδομένου ότι ο εν λόγω ορισμός είναι αρκετά περιοριστικός, είναι προφανές ότι δεν καλύπτει την περίπτωση της πλήρους επανέκφρασης της σύμβασης από το παλαιό νόμισμα στο νέο. Όπως αναφέρεται χαρακτηριστικά στο 14ο σημείο του αιτιολογικού του Κανονισμού, «οι διατάξεις αυτές δεν καλύπτουν την εισαγωγή πρόσθετων μέτρων για την τροποποίηση των όρων των εκκρεμών χρεών ώστε να μεταβληθεί, μεταξύ άλλων, το ονομαστικό ποσό των κυκλοφορούντων χρεογράφων, δε-

4. Το καθεστώς του ευρώ μετά τη λήξη της μεταβατικής περιόδου

Με την εκπνοή της μεταβατικής περιόδου θα επέλθουν τρεις σημαντικές μεταβολές στο ευρωπαϊκό νομισματικό πλαίσιο σε σχέση με τη μεταβατική περίοδο.

4.1 Λήξη της ισχύος της αρχής της νομικής ισοδυναμίας ανάμεσα στις εθνικές νομισματικές μονάδες των συμμετεχόντων κρατών μελών και τη νομισματική μονάδα ευρώ

Από την 1η Ιανουαρίου 2002 λήγει η ισχύς της αρχής της νομικής ισοδυναμίας ανάμεσα στις εθνικές νομισματικές μονάδες των συμμετεχόντων κρατών μελών και τη νομισματική μονάδα ευρώ.⁽⁹⁰⁾ Συνεπώς, οι εθνικές νομισματικές μονάδες των συμμετεχόντων κρατών μελών δεν θα αποτελούν πλέον υποδιαίρεσεις του ευρώ.

4.2 Νομική μεταχείριση των νομικών πράξεων: λήξη της ισχύος της αρχής της προαιρετικότητας αναφορικά με τη χρήση του ευρώ

Η ισχύς της αρχής της προαιρετικότητας αναφορικά με τη χρήση του ευρώ παύει, επίσης, με τη λήξη της μεταβατικής περιόδου και όλες οι νέες νομικές πράξεις πρέπει να εκφράζονται σε ευρώ. Σε ό,τι αφορά τις εκκρεμείς νομικές πράξεις (εκείνες δηλαδή που, σύμφωνα με τη διατύπωση του άρθρου 14 του Κανονισμού, υφίστανται⁽⁹¹⁾ την 1η Ιανουαρίου 2002) στις οποίες γίνεται αναφορά στην εθνική νομισματική μονάδα συμμετέχοντος κράτους μέλους, η αναφορά αυτή θα θεωρείται, αυτοδύναμα, ότι αποτελεί αναφορά σε ευρώ σύμφωνα με τις τιμές μετατροπής,⁽⁹²⁾ χωρίς μάλιστα να απαιτείται υλικός επαναπροσδιορισμός των σχετικών ποσών.⁽⁹³⁾

4.3 Θέση σε κυκλοφορία των τραπεζογραμμάτων και κερμάτων σε ευρώ και απόσυρση των εθνικών τραπεζογραμμάτων και κερμάτων

Την 1η Ιανουαρίου 2002 θα τεθούν, επίσης, σε κυκλοφορία τα μετρητά σε ευρώ και συγκεκριμένα:

- από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και τις εθνικές κεντρικές τράπεζες των συμμετεχόντων κρατών

μελών τα τραπεζογραμμάτια σε ευρώ,⁽⁹⁴⁾ και

- από τις κυβερνήσεις των συμμετεχόντων κρατών μελών τα κέρματα σε ευρώ.⁽⁹⁵⁾

Τα εν λόγω τραπεζογραμμάτια και κέρματα θα είναι τα μόνα που θα έχουν στα συμμετέχοντα κράτη μέλη την ιδιότητα του νομίμου χρήματος με αναγκαστική κυκλοφορία.⁽⁹⁶⁾ Παράλληλα, για μια περίοδο που θα διαρκέσει σε κάθε συμμετέχον κράτος μέλος κατά μέγιστο όριο δύο μήνες⁽⁹⁷⁾ (περίοδος γνωστή ως περίοδος απόσυρσης), την ίδια ιδιότητα θα συνεχίσουν να έχουν τα κέρματα και τραπεζογραμμάτια που είναι εκφρασμένα στις εθνικές νομισματικές μονάδες των κρατών μελών.⁽⁹⁸⁾

Η λήψη των αναγκών μέτρων για τη χρήση αυτών των μετρητών στις συναλλαγές, καθώς και για τη διευκόλυνση της απόσυρσής τους βαρύνει τα συμμετέχοντα κράτη μέλη.⁽⁹⁹⁾ Επίσης, οι εκδότες των αποσυρομένων τραπεζογραμμάτων και κερμάτων (κατά κανόνα η κεντρική τράπεζα και το Υπουργείο Οικονομικών, αντίστοιχα) θα συνεχίσουν να τα ανταλλάσσουν με μετρητά σε ευρώ στην τιμή μετατροπής, σύμφωνα με τις οικείες διατάξεις της εθνικής νομοθεσίας των συμμετεχόντων κρατών μελών ή σύμφωνα με την πρακτική που ισχύει σε αυτά.⁽¹⁰⁰⁾

Ο έλληνας νομοθέτης εξάντλησε τα χρονικά περιθώρια για την απόσυρση που τέθηκαν στον Κανονισμό, ορίζοντας ότι η περίοδος απόσυρσης των δραχμικών μετρητών στη χώρα μας θα διαρκέσει μέχρι τις 28 Φεβρουαρίου 2002.⁽¹⁰¹⁾ Ορίστηκε, επίσης, ότι η Τράπεζα της Ελλάδος θα συνεχίσει να ανταλλάσσει τα δραχμικά τραπεζογραμμάτια για δέκα χρόνια μετά τη λήξη της περιόδου απόσυρσης και το Υπουργείο Οικονομικών τα δραχμικά κέρματα για δύο χρόνια μετά τη λήξη της περιόδου απόσυρσης.⁽¹⁰²⁾

Η ακριβής διαδικασία εισαγωγής στην Ελλάδα του φυσικού χρήματος ευρώ (περιλαμβανομένης πιθανόν και της διαδικασίας προεφοδιασμού των πιστωτικών ιδρυμάτων από την Τράπεζα της Ελλάδος με μετρητά σε ευρώ κατά τη διάρκεια των τελευταίων μηνών του 2001) και από-

συρσης των δραχμικών μετρητών θα αποτελέσει αντικείμενο νέου νόμου που αναμένεται να εκδοθεί στο πρώτο εξάμηνο του τρέχοντος έτους. Οι βασικοί, πάντως, όροι που πρέπει να διέπουν τη διαδικασία προεφοδιασμού των πιστωτικών ιδρυμάτων από τις εθνικές κεντρικές τράπεζες έχουν τεθεί στην προαναφερθείσα Κατευθυντήρια Γραμμή (ΕΚΤ/2001/1) που εξέδωσε η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα στις 10 Ιανουαρίου 2001.

⁽⁹⁰⁾ Επιχείρημα *a contrario* από το άρθρο 5 του Κανονισμού.

⁽⁹¹⁾ Επισημαίνεται σχετικά ότι αν η νομική πράξη δεν υφίσταται κατά την 1η Ιανουαρίου 2002 (όπως για παράδειγμα στην περίπτωση των «μεταχρονολογημένων επιταγών» σε δραχμές), η διάταξη αυτή δεν έχει εφαρμογή.

⁽⁹²⁾ *Ibid*, άρθρο 14, α' εδάφιο (σε συνδυασμό με άρθρο 13). Με τη διάταξη αυτή καθιερώνεται η αρχή της νομισματικής συνέχειας των συμβάσεων (και των άλλων νομικών πράξεων) κατά τη διάρκεια της τελικής περιόδου.

Σύμφωνα, εξάλλου, με τη διάταξη του β' εδαφίου του εν λόγω άρθρου, για τη μετατροπή των ποσών εφαρμόζονται οι κανόνες μετατροπής και στρογγυλοποίησης που καθιερώθηκαν με τις διατάξεις των άρθρων 4 και 5 του Κανονισμού 1103/1997 (βλέπε σχετικά κατωτέρω, υπό Β 4).

⁽⁹³⁾ *Ibid*, 200 σημείο αιτιολογικού. Στο ίδιο σημείο τονίζεται πάντως ότι «για λόγους σαφήνειας θα ήταν σκόπιμο ο υλικός επαναπροσδιορισμός να λάβει χώρα το ταχύτερο δυνατόν».

⁽⁹⁴⁾ *Ibid*, άρθρο 10, α' εδάφιο. Οι ονομαστικές αξίες και οι προδιαγραφές των τραπεζογραμμάτων αυτών (όπως και άλλα συναφή θέματα) καθορίστηκαν με την προαναφερθείσα Απόφαση (ΕΚΤ/1998/6) της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας της 7ης Ιουλίου 1998.

⁽⁹⁵⁾ *Ibid*, άρθρο 11, α' εδάφιο. Οι ονομαστικές αξίες και οι προδιαγραφές των εν λόγω κερμάτων καθορίστηκαν με τον προαναφερθέντα Κανονισμό 423/1999 της 22ας Φεβρουαρίου 1999.

⁽⁹⁶⁾ *Ibid*, άρθρα 10 (β' εδάφιο) και 11 (β' εδάφιο). Σύμφωνα με το άρθρο 12 του Κανονισμού, η ευθύνη για την εξασφάλιση της καταστολής της παραποίησης και παραχάραξης των τραπεζογραμμάτων και κερμάτων σε ευρώ βαρύνει τα συμμετέχοντα κράτη μέλη.

⁽⁹⁷⁾ Η μέγιστη περίοδος απόσυρσης είχε οριστεί στον Κανονισμό (άρθρο 15, παρ. 1) ως εξάμηνη, περιορίστηκε, όμως, στη συνέχεια σε διμήνη με κοινή δήλωση του Συμβουλίου ECOFIN, της 3ης Νοεμβρίου 1999, κατόπιν συμφωνίας και της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας.

⁽⁹⁸⁾ *Ibid*, άρθρο 15, παρ. 1.

⁽⁹⁹⁾ *Ibid*, άρθρο 15, παρ. 2.

⁽¹⁰⁰⁾ *Ibid*, άρθρο 16.

⁽¹⁰¹⁾ Νόμος 2842/2000, άρθρο 1, παρ. 1, β' εδάφιο.

⁽¹⁰²⁾ Βλέπε σχετικά το Εθνικό Σχέδιο Μετάβασης στο ευρώ του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας και της Τράπεζας της Ελλάδος (Ιανουάριος 2001), σελ. 28.

Β. Ο Κανονισμός 1103/1997 «σχετικά με ορισμένες διατάξεις που αφορούν την εισαγωγή του ευρώ»

1. Συνολική θεώρηση

Οι διατάξεις του Κανονισμού 1103/1997, που βασίζεται στο άρθρο 235 της Συνθήκης,⁽¹⁰³⁾ εφαρμόζονται σε όλα τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, συμμετέχοντα στη ζώνη του ευρώ και μη,⁽¹⁰⁴⁾ και αφορούν σε τρεις ενότητες:

- τη διαδικασία αντικατάστασης της επίσημης λογιστικής μονάδας ECU από το ευρώ την 1η Ιανουαρίου 1999, όταν δηλαδή άρχισε το τρίτο στάδιο της ΟΝΕ (κατωτέρω υπό 2),
- την καθιέρωση της αρχής της συνέχειας των συμβάσεων και των άλλων νομικών πράξεων που ήταν συνομολογημένες σε ECU και τις εθνικές νομισματικές μονάδες των συμμετεχόντων κρατών μελών, ως προς τους λοιπούς όρους τους πέραν του νομίσματος στο οποίο είναι συνομολογημένες (υπό 3), και
- τη μεθοδολογία μετατροπής των χρηματικών ποσών από τις εθνικές νομισματικές μονάδες των συμμετεχόντων κρατών μελών σε ευρώ και αντίστροφα (υπό 4).

2. Αντικατάσταση του ECU από το ευρώ

2.1 Η διαδικασία αντικατάστασης

Μέχρι την 31η Ιανουαρίου 1998 λειτούργουσε στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα το Ευρωπαϊκό Νομισματικό Σύστημα.⁽¹⁰⁵⁾ Ένα από τα τρία συστατικά στοιχεία αυτού του συστήματος ήταν η επίσημη λογιστική μο-

νάδα ECU, η οποία οριζόταν στον Κανονισμό 3320/1994 του Συμβουλίου.⁽¹⁰⁶⁾ Το επίσημο ECU ήταν ένα καλάθι νομισμάτων στο οποίο συμμετείχαν, σε ορισμένη αναλογία, τα εθνικά νομίσματα όλων των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Κοινότητας. Εκτός από το επίσημο ECU υπήρχε, επίσης, και το καλούμενο ιδιωτικό ECU, το οποίο χρησιμοποιούσαν οι συμβαλλόμενοι στις συναλλαγές τους, χωρίς να κάνουν ρητή αναφορά στον προαναφερθέντα ορισμό.⁽¹⁰⁷⁾

Την 1η Ιανουαρίου 1999, το ECU έπαψε να ορίζεται ως καλάθι νομισμάτων και αντικαταστάθηκε από το ευρώ, το οποίο, όπως αναφέρθηκε προηγουμένως, κατέστη το αυτοτελές ενιαίο ευρωπαϊκό νόμισμα.⁽¹⁰⁸⁾ Σύμφωνα με ρητή διάταξη της Συνθήκης,⁽¹⁰⁹⁾ η καθιέρωση του ευρώ ως ενιαίου νομίσματος δεν επιτρεπόταν να μεταβάλει την εξωτερική ισοτιμία του ECU. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα η αντικατάσταση του ECU, ως καλαθίου νομισμάτων, από το ευρώ να πρέπει να γίνει (όπως τελικά συνέβη) σε αναλογία 1:1.

Σύμφωνα με κοινή ανακοίνωση των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας και των διοικητών των εθνικών κεντρικών τραπεζών των κρατών μελών της 3ης Μαΐου 1998, για την πλήρωση του περιεχομένου της εν λόγω διάταξης της Συνθήκης αλλά και για τη διασφάλιση συναλλαγματικής σταθερότητας κατά τη διάρκεια της οκτάμηνης περιόδου από την 3η Μαΐου (που ελήφθη η από-

φαση για τα πρώτα 11 συμμετέχοντα κράτη μέλη) μέχρι την 31η Δεκεμβρίου (που έγινε ο αμετάκλητος καθορισμός των ισοτιμιών), αποφασίστηκε και ανακοινώθηκε ότι θα ακολουθηθεί η ακόλουθη διαδικασία:

(α) Στις 31 Δεκεμβρίου 1998 οι κεντρικές τράπεζες των κρατών μελών που είχε αποφασιστεί ότι θα ενταχθούν στην ευρωζώνη θα έπρεπε να προβούν στις κατάλληλες ενέργειες για να διασφαλιστεί ότι οι τρέχουσες διμερείς ισοτιμίες των νομισμάτων τους έναντι των νομισμάτων των υπολοίπων κρατών μελών που θα συμμετείχαν στη ζώνη του ευρώ ισούνται με τις ισχύουσες κεντρικές ισοτιμίες. Οι διμερείς ισοτιμίες θα προέκυπταν επαγωγικά από τις ισοτιμίες των εθνικών νομισμάτων έναντι του δολαρίου ΗΠΑ, μέσω των οποίων, σύμφωνα με τον κανονισμό λειτουργίας του Μηχανισμού Συναλλαγματικών Ισοτιμιών θα καθοριζόταν, τόσο η αξία του ECU έναντι του δολαρίου (και των υπολοίπων διεθνών νομισμάτων), όσο και η συναλλαγματική ισοτιμία των εθνικών νομισμάτων των κρατών μελών έναντι του ECU.

(β) Με τον έλεγχο των διμερών συναλλαγματικών ισοτιμιών από τις κεντρικές τράπεζες, οι ισοτιμίες του επίσημου ECU έναντι των εθνικών νομισμάτων την 31η Δεκεμβρίου αντανakλούσαν απόλυτα τις τρέχουσες κεντρικές ισοτιμίες των νομισμάτων των κρατών μελών. Η Ευ-

ΠΙΝΑΚΑΣ 3

Νόμισμα και χρήμα με αναγκαστική κυκλοφορία στα συμμετέχοντα κράτη μέλη κατά τη διάρκεια του τρίτου σταδίου της ΟΝΕ

Περίοδοι	Νόμισμα	Χρήμα με αναγκαστική κυκλοφορία (κέρματα και τραπεζογραμμάτια)
Μεταβατική περίοδος (1.Ι.1999(*) - 31.ΧΙΙ.2001)	ευρώ	εθνικές νομισματικές μονάδες
Περίοδος απόσυρσης (1.Ι.2002 - 28.ΙΙ.2002 (**))	ευρώ	• εθνικές νομισματικές μονάδες • ευρώ
Υπόλοιπη τελική περίοδος (από 1.ΙΙΙ.2002)	ευρώ	ευρώ

(*) Για την Ελλάδα, η μεταβατική περίοδος ξεκίνησε την 1η Ιανουαρίου 2001

(**) Η εν λόγω ημερομηνία είναι η καταληκτική – τα κράτη μέλη δικαιούνται να καθορίσουν την περίοδο απόσυρσης συντομότερη.

⁽¹⁰³⁾ Για τους λόγους που κατέστησαν αναγκαία την επιλογή του εν λόγω άρθρου της Συνθήκης ως βάσης για την έκδοση αυτού του Κανονισμού, βλ. U. Wölker (1996), όπ.π., σελ. 1127-1128. Βλέπε, επίσης, το 5ο σημείο αιτιολογικού του Κανονισμού 1103/1997.

⁽¹⁰⁴⁾ Κανονισμός 1103/1997, ακροτελεύτιο εδάφιο.

⁽¹⁰⁵⁾ Για το ΕΝΣ, βλ. αντί άλλων R. Smits (1997), όπ.π., σελ. 20-27.

⁽¹⁰⁶⁾ ΕΕ L 350, 31.12.1994, σελ. 27. Ο εν λόγω Κανονισμός καταργήθηκε την 1η Ιανουαρίου 1999 (Κανονισμός 1103/1997, άρθρο 2, παρ. 2 και 3).

⁽¹⁰⁷⁾ Για το ιδιωτικό ECU και τις διαφορές του από το επίσημο βλ. D.R.R. Dunett (1996): Some legal principles applicable to the transition to the single currency, *Common Market Law Review*, vol. 33, σελ. 1151-1155.

⁽¹⁰⁸⁾ Συνθήκη, άρθρο 109 Ζ.

⁽¹⁰⁹⁾ *Ibid*, άρθρο 109 Α, παρ. 4, β' εδάφιο.

ρωπαϊκή Επιτροπή ήταν, συνεπώς, σε θέση να προτείνει στο Συμβούλιο ECOFIN την υιοθέτηση των εν λόγω ισοτιμιών ως των αμετάκλητα σταθερών τιμών μετατροπής των εθνικών νομισμάτων προς το ευρώ, ικανοποιώντας απόλυτα τις διατάξεις της Συνθήκης.

2.2 Οι διατάξεις του άρθρου 2 του Κανονισμού

Σε απόλυτη συμφωνία με τα προαναφερθέντα, το άρθρο 2 του Κανονισμού καθιέρωσε ρυθμίσεις αναφορικά με τις συμβάσεις και τις υπόλοιπες νομικές πράξεις που ήταν εκφρασμένες σε ECU με ισχύ από την 1η Ιανουαρίου 1999. Πιο συγκεκριμένα:

(α) Σε όσες νομικές πράξεις γινόταν αναφορά στο επίσημο ECU, η αντικατάστασή του από το ευρώ, σε αναλογία 1 προς 1, ήταν αυτόματη.

(β) Αντίθετα, για τις νομικές πράξεις στις οποίες γινόταν αναφορά στην ιδιωτική ECU, η αντικατάσταση από το ευρώ δεν ήταν αυτόματη αλλά τεκμαιρόταν. Αυτό σημαίνει ότι τα μέρη συμβάσεων συνομολογημένων στην ιδιωτική ECU είχαν δικαίωμα να αποδείξουν ότι δεν επιθυμούσαν τη χρήση της επίσημης λογιστικής μονάδας, αλλά ενός συγκεκριμένου καλαθιού νομισμάτων με σταθερό περιεχόμενο. Συνεπώς, στην περίπτωση αυτή, αν αποδειχθεί η σχετική βούληση, δεν επέρχεται η προαναφερθείσα αντικατάσταση.⁽¹¹⁰⁾

3. Η αρχή της συνέχειας των νομικών πράξεων ως προς τους λοιπούς όρους τους πέραν του νομίσματος στο οποίο είναι συνομολογημένες

3.1 Νομικές πράξεις που διέπονται από το δίκαιο συμμετέχοντος κράτους μέλους

Όπως έχει ήδη αναφερθεί αναλυτικά στην ενότητα Α της παρούσας ενότητας του άρθρου, με τα άρθρα 2, 3, 8 και 14 του Κανονισμού 974/1998 καθιερώθηκε η αρχή της νομισματικής συνέχειας των συμβάσεων, σύμφωνα με την οποία η αντικατάσταση των εθνικών νομισμάτων των συμμετεχόντων κρατών μελών από το ευρώ δεν είχε επίδραση στη συνέχεια των συμβάσεων που ήταν συ-

νομολογημένες στα εν λόγω νομίσματα. Την ίδια αρχή καθιέρωσε το άρθρο 2 του Κανονισμού 1103/1997 αναφορικά με την αντικατάσταση του ECU από το ευρώ.

Ένα επιπλέον ζήτημα που απαιτούσε, όμως, επίλυση ήταν αν η εισαγωγή του ευρώ πληροί κάποιο από τα εξαιρετικά περιστατικά που δικαιολογούν, σύμφωνα με τα ισχύοντα στο δίκαιο όλων των συμμετεχόντων κρατών μελών, την τροποποίηση των όρων μιας σύμβασης (ή άλλων νομικών πράξεων) ή την καταγγελία της. Μολονότι η δημιουργία της ONE και η εισαγωγή του ευρώ δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι συνιστούν σημαντική μεταβολή των συνθηκών ούτε ότι αποτελούν απρόβλεπτο γεγονός,⁽¹¹¹⁾ το πρώτο εδάφιο του άρθρου 3 του Κανονισμού καθιέρωσε ρητά⁽¹¹²⁾ την αρχή της συνέχειας των συμβάσεων και άλλων νομικών πράξεων ως προς τους όρους τους: «η καθιέρωση του ευρώ δεν μεταβάλλει τους όρους των νομικών πράξεων, ούτε απαλλάσσει ούτε δικαιολογεί τη μη εκτέλεση των υποχρεώσεων δυνάμει νομικών πράξεων, ούτε παρέχει μονομερώς το δικαίωμα σε έναν συμβαλλόμενο να μεταβάλει ή να καταργήσει μια νομική πράξη».⁽¹¹³⁾

Η σημαντικότερη, ίσως, συνέπεια από την καθιέρωση της εν λόγω αρχής, η οποία ισχύει υπό την επιφύλαξη της ελευθερίας των συμβάσεων,⁽¹¹⁴⁾ είναι ότι στις δανειακές συμβάσεις σταθερού επιτοκίου, η εισαγωγή του ευρώ δεν οδηγεί, αν δεν υπάρχει ρητή περί του αντιθέτου συμφωνία, σε μεταβολή του ύψους του προβλεπόμενου ονομαστικού επιτοκίου.⁽¹¹⁵⁾ Αντίθετα, στις συμβάσεις κυμαινόμενου επιτοκίου η ανατιμολόγηση πραγματοποιείται με τα τρέχοντα επιτόκια του ευρώ κατά την ημερομηνία ανατιμολόγησης που προβλέπεται στη σύμβαση.⁽¹¹⁶⁾

Πρέπει, τέλος, να επισημανθεί ότι η αρχή της συνέχειας των συμβάσεων ισχύει ανεξάρτητα από την ύπαρξη ή μη σχετικής ρήτρας στις δανειακές συμβάσεις. Ορισμένοι φορείς, πάντως, περιλαμβανομένων και αρκετών πιστωτικών ιδρυμάτων έχουν ζητήσει από τους αντι-

συμβαλλομένους τους να υπογράψουν ειδική σχετική ρήτρα.

3.2 Νομικές πράξεις που διέπονται από το δίκαιο τρίτης χώρας

Σύμφωνα με το 8ο σημείο αιτιολογικού του Κανονισμού «η καθιέρωση του ευρώ αποτελεί μεταβολή της νομοθεσίας περί νομίσματος κάθε συμμετέχοντος κράτους μέλους. η αναγνώριση της νομοθεσίας περί νομίσματος ενός κράτους αποτελεί αρχή παγκοσμίως αποδεκτή· η ρητή επιβεβαίωση της αρχής της συνέχειας θα πρέπει να οδηγήσει στην αναγνώριση της συνέχειας των συμβάσεων και των άλλων νομικών πράξεων που υπάγονται στη δικαιοδοσία τρίτων χωρών».⁽¹¹⁷⁾ Για την άρση, πάντως, οποιασδήποτε αμφισβήτησης και τη διαμόρφωση συνθηκών ασφάλειας δικαίου, αρκετές τρίτες χώρες προέβησαν στην υιοθέτηση ρητών διατάξεων με τις οποίες επιβεβαιώνουν ότι η μετάβαση στο καθεστώς του ευρώ δεν θα έχει επί-

⁽¹¹⁰⁾ Βλέπε σχετικά D.R.R. Dunett (1996), όπ.π., σελ. 155-156.

⁽¹¹¹⁾ Η σχετική επιχειρηματολογία αναπτύσσεται με ιδιαίτερα σαφή τρόπο από τον U. Wölker (1996), όπ.π., σελ. 1123-1124.

⁽¹¹²⁾ Βλέπε σχετικά το 7ο σημείο αιτιολογικού του Κανονισμού.

⁽¹¹³⁾ Η προβληματική που είναι συνυφασμένη με το ενδεχόμενο δικαστικής αναπροσαρμογής συμβατικών παροχών κατά παρέκκλιση από την εν λόγω αρχή για την προστασία των συμβαλλομένων, βλέπε Θ. Λιακόπουλο (1999): Νομικά ζητήματα από την εισαγωγή του ευρώ, στο: *Ευρώ και Δίκαιο*, Α.Σ. Γεωργιάδης - Θ.Θ. Λιακόπουλος, Δίκαιο και Οικονομία, Π.Ν. Σάκκουλας, Αθήνα, σελ. 93-98, και Καλλιμόπουλο (1998): Η εισαγωγή του ευρώ και οι επιπτώσεις στις χρηματικές ενοχές, *Δελτίον Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών*, α' τριμηνία, σελ. 69-82.

⁽¹¹⁴⁾ *Ibid*, άρθρο 3, β' εδάφιο.

⁽¹¹⁵⁾ *Ibid*, 7ο σημείο αιτιολογικού.

⁽¹¹⁶⁾ Για ορισμένα ειδικά θέματα που προκύπτουν κατ' εφαρμογή της αρχής της συνέχειας των συμβάσεων, βλέπε Α. Γεωργιάδη (1999), όπ.π., σελ. 35-37.

⁽¹¹⁷⁾ Για το εξαιρετικά ενδιαφέρον ζήτημα της συνέχειας των νομικών πράξεων που είναι συνομολογημένες είτε σε εθνικές νομισματικές μονάδες συμμετεχόντων κρατών μελών είτε σε ECU και διέπονται από το δίκαιο τρίτων χωρών (και το οποίο έχει ήδη θιγεί ανωτέρω στην υποσημείωση 64), βλέπε αναλυτικά, αντί άλλων, D.R.R. Dunett (1996), όπ.π., σελ. 1160-1161, U. Wölker (1996), όπ.π. σελ. 1128-1130 (όπου γίνεται μια σαφής διάκριση μεταξύ κρατών μελών με παρέκκλιση και τρίτων χωρών).

δραση στις συμβάσεις που διέπονται από το δίκαιό τους και έχουν συνομολογηθεί στις εθνικές νομισματικές μονάδες των συμμετεχόντων κρατών μελών (ή/και σε ECU).⁽¹¹⁸⁾

4. Μεθοδολογία μετατροπής χρηματικών ποσών

Για τη μετατροπή χρηματικών ποσών από τις εθνικές νομισματικές μονάδες των συμμετεχόντων κρατών μελών είτε σε ευρώ είτε στην εθνική νομισματική μονάδα ενός άλλου συμμετέχοντος κράτους μέλους, καθώς και για τη στρογγυλοποίηση των ποσών που προκύπτουν από τη μετατροπή καθιερώθηκαν στον Κανονισμό επτά κανόνες.⁽¹¹⁹⁾ Είναι προφανές ότι οι κανόνες αυτοί ισχύουν μόνο κατά τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου και, για το φυσικό χρήμα ευρώ, κατά τη διάρκεια της δίμηνης περιόδου απόσυρσης.

(α) Οι τιμές μετατροπής καθιερώνονται ως ένα ευρώ εκφρασμένο σε αντιστοιχία με κάθε εθνική νομισματική μονάδα των συμμετεχόντων κρατών μελών και όχι αντίστροφα.⁽¹²⁰⁾

(β) Οι τιμές μετατροπής έχουν έξι χαρακτηριστικά ψηφία που λαμβάνονται υπόψη σε κάθε μετατροπή.⁽¹²¹⁾ Ως χαρακτηριστικά ψηφία νοούνται τόσο οι ακέραιοι αριθμοί όσο και τα δεκαδικά ψηφία.⁽¹²²⁾ Κατ' εξαίρεση, αν στην τιμή μετατροπής υπάρχουν μόνο δεκαδικά ψηφία (όπως στην περίπτωση της λίρας Ιρλανδίας), στα έξι χαρακτηριστικά

στοιχεία λαμβάνονται υπόψη και τα έξι δεκαδικά ψηφία.

(γ) Οι τιμές μετατροπής δεν επιτρέπεται να στρογγυλοποιούνται, ενώ κατά τη μετατροπή δεν επιτρέπεται να παραλείπονται δεκαδικά ψηφία.⁽¹²³⁾

(δ) Οι τιμές μετατροπής χρησιμοποιούνται για μετατροπές τόσο από ευρώ προς τις εθνικές νομισματικές μονάδες των συμμετεχόντων κρατών μελών όσο και από τις εν λόγω εθνικές νομισματικές μονάδες σε ευρώ.⁽¹²⁴⁾ Αντίθετα, δεν επιτρέπεται η χρήση των αντίστροφων συντελεστών που προκύπτουν από τις τιμές μετατροπής.⁽¹²⁵⁾

(ε) Για τη μετατροπή ενός χρηματικού ποσού από την εθνική νομισματική μονάδα συμμετέχοντος κράτους μέλους σε αυτήν άλλου συμμετέχοντος κράτους μέλους, πρέπει να ακολουθείται πάντοτε η ακόλουθη διαδικασία:⁽¹²⁶⁾

- πρώτα, το οφειλόμενο χρηματικό ποσό μετατρέπεται σε ένα ενδιάμεσο ποσό εκφρασμένο σε ευρώ σύμφωνα με την τιμή μετατροπής, και
- στη συνέχεια, το ενδιάμεσο ποσό μετατρέπεται στην άλλη εθνική νομισματική μονάδα με την αντίστοιχη τιμή μετατροπής.

(στ) Τα ενδιάμεσα ποσά που προκύπτουν κατά τη μετατροπή ενός χρηματικού ποσού από μια εθνική νομισματική μονάδα σε άλλη (σύμφωνα με τον αμέσως προηγούμενο κανόνα) επιτρέπεται να στρογγυλοποι-

ούνται σε όχι λιγότερα από τρία δεκαδικά ψηφία.⁽¹²⁷⁾

(ζ) Τέλος, για την καταβολή ή τον καταλογισμό χρηματικών ποσών μετά τη μετατροπή τους σε ευρώ επιτρέπεται η στρογγυλοποίηση στο πλησιέστερο λεπτό.⁽¹²⁸⁾

Οι προαναφερθείσες διατάξεις των άρθρων 4 και 5 του Κανονισμού εξειδικεύτηκαν, ως προς την εφαρμογή τους στην Ελλάδα, με το άρθρο 2 του νόμου 2842/2000 (βλέπε κατωτέρω την ανάλυση του οικείου άρθρου).

⁽¹¹⁸⁾ Ενδεικτικά αναφέρεται η τροποποίηση του άρθρου 5, τίτλος 16 του General Obligations Law της Νέας Υόρκης «για την αρχή της συνέχειας των συμβάσεων μετά την εισαγωγή του ευρώ».

⁽¹¹⁹⁾ Για μια αναλυτική παρουσίαση των εν λόγω επτά κανόνων, βλέπε το έγγραφο της Γενικής Διεύθυνσης II της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (1998): *The introduction of the euro and the rounding of currency amounts* (II/717/97-EN-Final, αδημοσίευτο).

⁽¹²⁰⁾ Κανονισμός 1103/1997, άρθρο 4, παρ. 1, α' εδάφιο.

⁽¹²¹⁾ *Ibid*, άρθρο 4, παρ. 1, β' εδάφιο.

⁽¹²²⁾ *Ibid*, 12ο σημείο αιτιολογικού.

⁽¹²³⁾ *Ibid*, άρθρο 4, παρ. 2.

⁽¹²⁴⁾ *Ibid*, άρθρο 4, παρ. 3, α' εδάφιο.

⁽¹²⁵⁾ *Ibid*, άρθρο 4, παρ. 3, β' εδάφιο.

⁽¹²⁶⁾ *Ibid*, άρθρο 4, παρ. 4.

⁽¹²⁷⁾ *Ibid*.

⁽¹²⁸⁾ *Ibid*, άρθρο 5.

Άρθρο 2 Μετατροπές και στρογγυλοποιήσεις

1. Κάθε χρηματικό ποσό εκφρασμένο σε δραχμές που πρόκειται να καταβληθεί ή να καταλογισθεί σε ευρώ μετατρέπεται και στρογγυλοποιείται σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 4 και 5 του Κανονισμού (ΕΚ) 1103/97 του Συμβουλίου.

2. Κάθε χρηματικό ποσό εκφρασμένο σε ευρώ που πρόκειται να καταβληθεί ή να καταλογισθεί σε δραχμές μετατρέπεται σύμφωνα με τις διατάξεις των παραγράφων 1 έως και 3 του άρθρου 4 του Κανονισμού (ΕΚ) 1103/97 του Συμβουλίου και στρογγυλοποιείται στην πλησιέστερη δραχμή και ειδικότερα προς τα άνω αν ο αριθμός μετά την υποδιαστολή είναι ανώτερος ή ίσος με πενήντα λεπτά της δραχμής και προς τα κάτω αν είναι κατώτερος από πενήντα λεπτά.

3. Χρηματικά ποσά σε ενδιάμεσους υπολογισμούς, τα οποία δεν πρόκειται να καταβληθούν ή να καταλογισθούν και εκφράζονται σε ευρώ και δραχμές, κατά τις ενδιάμεσες μετατροπές, στρογγυλοποιούνται τουλάχιστον στο δεύτερο δεκαδικό ψηφίο, χωρίς να αποκλείεται συμβατικά μεγαλύτερος βαθμός ακριβείας.

Η διάταξη αυτή δεν εφαρμόζεται σε μετατροπές νομισματικών ποσών από μία εθνική νομισματική μονάδα σε άλλη.

4. Οι ενδιάμεσοι υπολογισμοί καλύπτουν όλα τα στάδια κατά τα οποία το μετατρεπόμενο χρηματικό ποσό δεν συνιστά αφ' εαυτού χρηματική οφειλή, αλλά αποτελεί στοιχείο σε μια αλληλουχία πράξεων η οποία δύναται να οδηγήσει στη δημιουργία χρηματικής οφειλής.

5. Διαφορές από στρογγυλοποιήσεις χρηματικών ποσών σε ευρώ ή δραχμές που πρόκειται να καταβληθούν ή να καταλογισθούν, εφόσον προκύπτουν από την ορθή εφαρμογή των διατάξεων του Κανονισμού (ΕΚ) 1103/1997 του Συμβουλίου και των διατάξεων του παρόντος, δεν επηρεάζουν τον απαλλακτικό χαρακτήρα των σχετικών πληρωμών ή την ακρίβεια των σχετικών εγγγραφών και δεν αναζητούνται.

6. Με αποφάσεις του Υπουργού Εθνικής Οικονομίας και του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού, είναι δυνατόν να επιβάλλεται μεγαλύτερος βαθμός ακριβείας σε στρογγυλοποιήσεις κατά τις μετατροπές των ως άνω χρηματικών ποσών σε ενδιάμεσους υπολογισμούς και γενικότερα να ρυθμίζονται θέματα μετατροπών από δραχμές σε ευρώ και αντίστροφα, καθώς και στρογγυλοποιήσεων.

ΑΡΘΡΟ 2 ΜΕΤΑΤΡΟΠΕΣ ΚΑΙ ΣΤΡΟΓΓΥΛΟΠΟΙΗΣΕΙΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ:

1. Εισαγωγή
2. Μετατροπή και στρογγυλοποίηση από δραχμές σε ευρώ
3. Μετατροπή και στρογγυλοποίηση από ευρώ σε δραχμή
4. Στρογγυλοποίηση ποσών “ενδιάμεσων υπολογισμών”
5. Μη αναζήτηση “διαφορών” στους υπολογισμούς
6. Εξουσιοδότηση νόμου για την υιοθέτηση ρυθμίσεων

1. Με τον Κανονισμό 2866/98⁽¹⁾, όπως τροποποιήθηκε κατά την ένταξη της χώρας μας στην ΟΝΕ από τον Κανονισμό 1478/2000/19.06.2000, ορίστηκαν από το Συμβούλιο, σύμφωνα με το άρθρο 109 Α παράγραφος 4 της συνθήκης, οι αμετάκλητες ή αλλιώς “κλειδωμένες” ισοτιμίες του ευρώ, για κάθε μία από τις νομισματικές μονάδες των κρατών μελών της ΟΝΕ

(στη συνέχεια “εθνικές νομισματικές μονάδες”), μεταξύ των οποίων και τη δραχμή. Η διαδικασία μετατροπής και στρογγυλοποίησης μεταξύ του ευρώ και των εθνικών νομισματικών μονάδων ή ανάμεσα στις εθνικές νομισματικές μονάδες μεταξύ τους, βάσει των αμετάκλητων τιμών μετατροπής, είχε ήδη οριστεί από τον Κανονισμό του Συμβουλίου 1103/97 και συγκεκριμένα από τα άρθρα 4 και 5. Με το άρθρο 2 του Ν. 2842 ο εθνικός νομοθέτης, κάνοντας χρήση της δυνατότητας που του παρέχεται από το σημείο (11) του προοιμίου του Κανονισμού 1103/97, θεσπίζει υψηλότερο βαθμό ακριβείας για τη στρογγυλοποίηση που αφορά “ενδιάμεσους υπολογισμούς”⁽²⁾. Ειδικότερα το άρθρο 2 του νόμου 2842 έχει σκοπό να καθιερώσει μέθοδο μετατροπής και στρογγυλοποίησης για τις περιπτώσεις που δεν ρυθμίστηκαν από τον ευρωπαϊό νομοθέτη με τον προαναφερόμενο Κανονισμό, ο οποίος και έθεσε στα άρθρα 4 και 5 τις εξής βασικές αρχές για τη μετατροπή και στρογγυλοποίηση:

• Αρχή της διατήρησης του εξαψήφιου αριθμού⁽³⁾ των τιμών μετατροπής.

Οι τιμές μετατροπής έχουν οριστεί με έξι (6) χαρακτηριστικά στοιχεία (συμπεριλαμβανομένων ακέραιων και δεκαδικών αριθμών) και εκφράζουν την αμετάκλητη ισοτιμία μεταξύ του ευρώ και της αντίστοιχης εθνικής νομισματικής μονάδας (π.χ. 1 ευρώ = 340,750 δραχμές).

• Αρχή της μη στρογγυλοποίησης και μη παράλειψης δεκαδικών ψηφίων των τιμών μετατροπής.

Οι τιμές μετατροπής δεν στρογγυλοποιούνται και τα δεκαδικά ψηφία δεν παραλείπονται κατά τη μετατροπή. Με άλλα λόγια η κατοχύρωση της αρχής του εξαψήφιου των τιμών μετατροπής συνεπάγεται: α) τη μη εφαρμογή της διαδικασίας στρογγυλοποίησης στις τιμές μετατροπής, η οποία, όπως είναι γνωστό, απαιτεί σύντμηση των αριθμητικών τιμών στο δεύτερο δεκαδικό ψηφίο (όταν πρόκειται για ποσό σε ευρώ) ή σε ακέραιο (όταν πρόκειται για ποσό σε δραχμές) και β) τη μη παράλειψη δεκαδικών ψηφίων

στις τιμές μετατροπής. Αυτό σημαίνει πως, ακόμη και αν ο εξαψήφιος αριθμός της τιμής μετατροπής αποτελείται από έναν ακέραιο και πέντε δεκαδικά ψηφία, τα τελευταία των οποίων είναι μηδενικά, δεν παραλείπεται δεκαδικό ψηφίο (π.χ. 1,23400 αφενός δεν γίνεται 1,234 με παράλειψη των μηδενικών ψηφίων και αφετέρου δεν στρογγυλοποιείται σε 1,23).

• **Αρχή της τριγωνικής μετατροπής μεταξύ των εθνικών νομισματικών μονάδων.**

Για τη μετατροπή από μία νομισματική μονάδα της ζώνης του ευρώ σε άλλη (π.χ. από δραχμή σε μάρκο), μετατρέπεται πρώτα η μία εθνική νομισματική μονάδα (π.χ. η δραχμή) σε ένα νομισματικό ποσό εκφρασμένο σε ευρώ, που στρογγυλοποιείται σε όχι λιγότερα από τρία δεκαδικά ψηφία, και στη συνέχεια το ποσό που εκφράζεται σε ευρώ μετατρέπεται στην άλλη εθνική νομισματική μονάδα (π.χ. σε μάρκο). Πρόκειται δηλαδή για την εφαρμογή της τριγωνικής σχέσης μεταξύ των εθνικών νομισματικών μονάδων και του ευρώ, σύμφωνα με την οποία, λόγω της απώλειας της συναλλαγματικής σχέσης μεταξύ τους, οι εθνικές νομισματικές μονάδες διατηρούν πλέον τη νομισματική σχέση τους δια μέσου της αμετάκλητης ισοτιμίας που έχουν με το ευρώ.

Με δεδομένο ότι οι παραπάνω αρχές που θεμελιώθηκαν από τον κοινοτικό νομοθέτη υπερσχύουν των εθνικών (βλ. ΔΕΚ, υπόθεση 6/64 Συλλ. 1964, σ. 585 και ΔΕΚ, υπόθεση 106/77, Συλλ. 1978, σ. 629), παρατίθεται η επιμέρους ανάλυση των διατάξεων του άρθρου 2 του Ν. 2842, η οποία έχει ως εξής:

2. Με την παράγραφο 1 του άρθρου 2 του Ν. 2842 ρυθμίζεται η μέθοδος μετατροπής και στρογγυλοποίησης ενός ποσού εκφρασμένου σε δραχμές, που πρόκειται να καταβληθεί ή να καταλογισθεί σε ευρώ. Μιλάμε δηλαδή για τη μετατροπή και στρογγυλοποίηση που γίνεται με γνώμονα τον υπολογισμό τελικού ποσού συναλλαγής, ανεξάρτητα αν αυτό προκύπτει ως αποτέλεσμα πολλαπλα-

σιασμού, πρόσθεσης, διαίρεσης ή αφαίρεσης, εφόσον αποτελεί προϊόν εξόφλησης ενοχής σε ευρώ είτε προϊόν υπολογισμού και καταγραφής τέτοιας. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με τη διάταξη αυτή, “κάθε χρηματικό ποσό εκφρασμένο σε δραχμές, που πρόκειται να καταβληθεί ή να καταλογισθεί σε ευρώ, μετατρέπεται και στρογγυλοποιείται σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 4 και 5 του Κανονισμού (ΕΚ) 1103/97 του Συμβουλίου”.

Δηλαδή η ρύθμιση αυτή αφορά τη μετατροπή και στρογγυλοποίηση κάθε ποσού που πριν τη διενέργεια των πράξεων αυτών ήταν εκφρασμένο σε δραχμές, ενώ μετά τη μετατροπή και στρογγυλοποίηση εκφράζεται σε ευρώ. Η μετατροπή ενός δραχμικού ποσού που “ευρωποιείται” γίνεται ως εξής: i) Αρχικά διαιρείται το δραχμικό ποσό με την αμετάκλητα θεσπισμένη τιμή μετατροπής της δραχμής σε ευρώ εκφρασμένη με έξι ψηφία, δηλαδή 340,750. ii) Στη συνέχεια το ποσό που θα προκύψει από τη διαίρεση στρογγυλοποιείται προς τα πάνω ή προς τα κάτω, προς το πλησιέστερο cent, δηλαδή προς τα πάνω εάν το τρίτο του δεκαδικό ψηφίο είναι πέντε (5) ή μεγαλύτερο, και προς τα κάτω, εάν είναι μικρότερο του (5) και το τελικό αποτέλεσμα είναι εκφρασμένο με δύο τουλάχιστον δεκαδικά ψηφία (π.χ. αφού το τρίτο δεκαδικό είναι μηδέν)⁽⁴⁾.

Προϋπόθεση για την εφαρμογή όσων ορίζονται από τη διάταξη αυτή στη μετατροπή ενός ποσού από δραχμές σε ευρώ είναι το προς μετατροπή ποσό να πρόκειται να καταβληθεί ή να καταλογισθεί. Σε διαφορετική περίπτωση, όταν δηλαδή το ποσό, του οποίου επιχειρείται η μετατροπή, δεν πρόκειται να καταβληθεί ή να καταλογισθεί, ακολουθείται η μέθοδος μετατροπής που προβλέπεται από την παράγραφο 3 του ίδιου άρθρου για τα ποσά ενδιάμεσων υπολογισμών.

Τι θεωρείται όμως ποσό που πρόκειται “να καταβληθεί ή να καταλογισθεί” κατά την έννοια του άρθρου 2 του Ν. 2842;

Η απάντηση στο ερώτημα αυτό

είναι θέμα που άπτεται κυρίως του κοινοτικού δικαίου και παρεπόμενα του ελληνικού, αν και το αποτέλεσμα τελικά οδηγεί σε σύγκλιση της κοινοτικής και ελληνικής έννομης τάξης στο συγκεκριμένο σημείο. Συγκεκριμένα, όπως είναι γνωστό, αν και οι έννοιες του ποσού που πρόκειται να “καταβληθεί” και “καταλογισθεί” θεσμοθετήθηκαν πρωτίστως με το άρθρο 5 του Κανονισμού 1103/97, στη συνέχεια χρησιμοποιήθηκαν και από τον εθνικό νομοθέτη στις παραγράφους 1, 2 και 5 του Ν. 2842. Είναι σαφές ότι οι έννοιες της “καταβολής” ή του “καταλογισμού” που θεμελιώνονται στο άρθρο 5 του Κανονισμού 1103/97, υπερσχύουν κάθε άλλης αντίθετης ή ακόμη περισσότερο “ταυτόσημης” διάταξης του εθνικού δικαίου⁽⁵⁾. Η συγκεκριμένη κοινοτική διάταξη σκοπό έχει την υιοθέτηση από τον ευρωπαϊό νομοθέτη κοινών κανόνων μετατροπής και στρογγυλοποίησης, προκειμένου να υπολογιστεί χωρίς αμφισβήτηση από τα μέρη η “προσθήκουςα” παροχή που θα οδηγήσει στην απόσβεση της ενοχής. Από την άλλη, εάν λάβουμε υπόψη ότι η διάταξη του άρθρου 5 του Κανονισμού 1103/97 έχει άμεση εφαρμογή σε όλα τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, “καταβαλλόμενο” ή “καταλογιζόμενο” σύμφωνα με το κοινοτικό δίκαιο πρέπει τελικά να θεωρείται το ποσό που καταβάλλεται ή καταλογίζεται σύμφωνα με το δίκαιο του κράτους μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στο οποίο κάθε φορά εκπληρώνεται η συγκεκριμένη παροχή. Η θέληση δηλαδή του κοινοτικού νομοθέτη μάς οδηγεί στο συμπέρασμα ότι οι έννοιες του “καταβαλλόμενου” ή “καταλογιζόμενου” ποσού ερμηνεύονται υπό το πρίσμα του εθνικού δικαίου, στη δικαιοδοσία του οποίου θα τελείται κατά περίπτωση η καταβολή ή/και ο καταλογισμός της παροχής⁽⁶⁾. Συνεπώς η έννοια του “τελικού ποσού” που πρόκειται να καταβληθεί ή να καταλογισθεί στην Ελλάδα ερμηνεύεται κατά την έννοια που αποκτούν στο ελληνικό δίκαιο η “καταβολή” και ο “καταλογισμός”. Σύμφωνα λοιπόν με το τελευταίο, ποσό

που πρόκειται να καταβληθεί νοείται το ποσό εκείνο που, όταν πληρωθεί από τον οφειλέτη, θα έχει ως αποτέλεσμα την απόσβεση της ενοχής⁽⁷⁾. Από την άλλη η έννοια του ποσού που πρόκειται να καταλογισθεί συναντάται στα άρθρα 422 και 423 ΑΚ και υποδηλώνει την περίπτωση που, όταν ο οφειλέτης χρηματικής ενοχής έχει περισσότερα χρέη προς τον ίδιο δανειστή και η καταβολή εκ μέρους του δεν αρκεί για την απόσβεση όλων αυτών, τότε, εφόσον δεν υπάρχει διαφορετική συμφωνία, η παροχή καταλογίζεται σύμφωνα με τον προσδιορισμό εκ μέρους του οφειλέτη ή σύμφωνα με τον τρόπο που υποδεικνύουν οι διατάξεις αυτές του ΑΚ. Η βασική δηλαδή διαφορά μεταξύ των δύο αυτών εννοιών είναι ότι η καταβολή αποτελεί ουσιαστική πράξη απόσβεσης της ενοχής, ενώ ο καταλογισμός είναι επιλεκτική πράξη, σύμφωνα με την οποία προσδιορίζεται η ενοχή, στην οποία η γενόμενη καταβολή επιφέρει το αποτέλεσμα της απόσβεσης. Ως εκ τούτου, ακολουθώντας το πνεύμα των άρθρων 422 και 423 ΑΚ, είναι σαφές πως “καταλογιζόμενο” θεωρείται το ποσό που καταβλήθηκε με τρόπο που οδήγησε σε απόσβεση της ενοχής που συμφώνησαν τα μέρη. Υπό το πρίσμα δηλαδή των διατάξεων αυτών “καταλογισμός” δεν μπορεί να νοηθεί, παρά μόνο εφόσον υπάρχουν περισσότερα χρέη προς τον ίδιο δανειστή.

Το γεγονός όμως ότι τόσο ο κοινοτικός όσο και ο εθνικός νομοθέτης αναφέρονται στο “καταβαλλόμενο ή καταλογιζόμενο ποσό” σε μελλοντικό χρόνο, δίνει ίσως μία άλλη διάσταση στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 2. Δηλαδή τόσο ο κοινοτικός όσο και ο εθνικός νομοθέτης φαίνεται πως επιθυμούν στο πεδίο εφαρμογής των διατάξεων αυτών να υπαχθεί στο μέλλον κάθε ποσό που πρόκειται να αποτελέσει αντικείμενο καταβολής ή καταλογισμού, ακόμη και αν κατά τη χρονική στιγμή της μετατροπής και στρογγυλοποίησης δεν πραγματοποιείται άμεσα η καταβολή ή ο καταλογισμός.

Με άλλα λόγια είναι σαφές ότι ο

κοινοτικός νομοθέτης θέλησε με τον τρόπο αυτό να διαχωρίσει εννοιολογικά τα ποσά που πρόκειται να καταβληθούν ή να καταλογισθούν, από εκείνα των ενδιάμεσων υπολογισμών. Κατ’ αντιδιαστολή λοιπόν της παραγράφου 4 του άρθρου 2, όπου δίνεται ο ορισμός των “ενδιάμεσων υπολογισμών”, προκύπτει σαφώς πως το χρηματικό ποσό που πρόκειται να καταβληθεί ή να καταλογισθεί είναι το ποσό που κατά τη χρονική στιγμή της μετατροπής και στρογγυλοποίησης *συνιστά αφ’ εαυτού χρηματική οφειλή*, δεκτική καταβολής και καταλογισμού ακόμη και σε μέλλοντα χρόνο.

Το ερώτημα που γεννάται στο σημείο αυτό είναι για ποιο λόγο το άρθρο 2 του Ν. 2842 σιωπά σχετικά με το θέμα της μετατροπής και στρογγυλοποίησης ποσού εκφρασμένου σε νόμισμα εκτός της ευρωζώνης (π.χ. δολάριο), το οποίο πρόκειται να καταβληθεί ή να καταλογισθεί σε μία – εκτός της οικείας – εθνική νομισματική μονάδα (π.χ. σε μάρκα στην Ελλάδα). Βάσιμη απάντηση σ’ αυτό αποτελεί το γεγονός ότι, σύμφωνα με την κοινοτική νομοθεσία και ειδικότερα τα άρθρα 9 και 15 του Κανονισμού 974/98⁽⁸⁾, τα τραπεζογραμμάτια και κέρματα εθνικών νομισματικών μονάδων διατηρούν την ιδιότητα του νόμιμου χρήματος μόνο “εντός των εδαφικών τους ορίων”, με αποτέλεσμα να μην υφίσταται νόμιμος λόγος για τον υπολογισμό καταβολής σε “φυσική” εθνική νομισματική μονάδα άλλης χώρας από εκείνη του τόπου εκπλήρωσης της ενοχής (δηλαδή μάρκα στην Ελλάδα, δραχμές στη Γερμανία κ.λπ.).

3. Με την παράγραφο 2 του άρθρου 2 του Ν. 2842 ρυθμίζεται η μέθοδος μετατροπής και στρογγυλοποίησης ενός ποσού εκφρασμένου σε ευρώ, που πρόκειται να καταβληθεί ή να καταλογισθεί σε δραχμές⁽⁹⁾, ανεξάρτητα αν αυτό προκύπτει ως αποτέλεσμα πολλαπλασιασμού, πρόσθεσης, διαίρεσης ή αφαίρεσης, εφόσον αποτελεί προϊόν εξόφλησης ενοχής σε δραχμές είτε προϊόν υπολογισμού και καταγραφής τέτοιας.

Συγκεκριμένα, το “ευρωποιημένο” ποσό μετατρέπεται σε δραχμές σύμφωνα με τις παραγράφους 1 έως 3 του άρθρου 4 του Κανονισμού 1103/97 και στρογγυλοποιείται, σύμφωνα με τη διάταξη της δεύτερης παραγράφου του άρθρου 5 του ίδιου Κανονισμού, *προς την πλησιέστερη δραχμή*. Κατά την τελευταία αυτή διάταξη, με την οποία ορίζεται ότι: “τα νομισματικά ποσά που θα καταβάλλονται ή θα καταλογίζονται, τα οποία μετατρέπονται σε εθνική νομισματική μονάδα (στην περίπτωση μας σε δραχμή), στρογγυλοποιούνται προς τα πάνω ή προς τα κάτω, προς την πλησιέστερη υποδιαίρεση ή ελλείψει υποδιαίρεσης προς την πλησιέστερη μονάδα, ή ανάλογα με τις εθνικές νομοθεσίες ή πρακτικές σε πολλαπλάσιο ή κλάσμα της υποδιαίρεσης ή της εθνικής νομισματικής μονάδας”, *επαφίεται στον εθνικό νομοθέτη να ορίσει τον τρόπο στρογγυλοποίησης σύμφωνα με τις εθνικές νομοθεσίες ή πρακτικές*⁽¹⁰⁾. Σύμφωνα δηλαδή με το άρθρο 2 παρ. 2 του Ν. 2842, ο εθνικός νομοθέτης όρισε ότι η διαφορά του αποτελέσματος της μετατροπής και στρογγυλοποίησης στην περίπτωση αυτή (από ευρώ σε δραχμή), διαφέρει από την πρώτη περίπτωση μετατροπής της προηγούμενης παραγράφου (από δραχμή σε ευρώ) στο ότι το τελικό αποτέλεσμα σε δραχμή στρογγυλοποιείται πάντα σε *ακέραιο αριθμό* και ειδικότερα προς τα άνω, αν ο αριθμός μετά την υποδιαστολή (πρώτος δεκαδικός) είναι ανώτερος ή ίσος με πενήντα λεπτά της δραχμής, και προς τα κάτω, αν είναι κατώτερος από πενήντα λεπτά (π.χ. 356,75 δραχμές θα γίνουν 357 δραχμές μετά τη στρογγυλοποίηση). Η μετατροπή ενός ποσού σε ευρώ που δραχμοποιείται γίνεται ως εξής: i) Κατ’ αρχάς πολλαπλασιάζεται το ποσό που είναι εκφρασμένο σε ευρώ με την τιμή μετατροπής δραχμής-ευρώ (δηλαδή 340,750) και ii) το ποσό που θα προκύψει από τον πολλαπλασιασμό στρογγυλοποιείται προς τα άνω, προς την πλησιέστερη δραχμή, αν το πρώτο δεκαδικό ψηφίο είναι μεγαλύτερο ή ίσο του πέντε και προς τα κάτω, αν

το πρώτο δεκαδικό ψηφίο είναι μικρότερο του πέντε.

4. Με την παράγραφο 3 του άρθρου 2 του Ν. 2842 ο εθνικός νομοθέτης ρυθμίζει τη μέθοδο στρογγυλοποίησης όσον αφορά τα χρηματικά ποσά σε ενδιάμεσους υπολογισμούς, για τα οποία ο Κανονισμός 1103/97 σιωπά. Σύμφωνα με το περιθώριο υιοθέτησης ειδικής ρύθμισης που του παρέχεται από τον ευρωπαϊό νομοθέτη, ο εθνικός νομοθέτης ορίζει ότι “χρηματικά ποσά σε ενδιάμεσους υπολογισμούς, τα οποία δεν πρόκειται να καταβληθούν ή να καταλογισθούν και εκφράζονται σε ευρώ και δραχμές, κατά τις ενδιάμεσες μετατροπές, στρογγυλοποιούνται τουλάχιστον στο δεύτερο δεκαδικό ψηφίο, χωρίς να αποκλείεται συμβατικά μεγαλύτερος βαθμός ακριβείας. Με άλλα λόγια ο εθνικός νομοθέτης παραχωρεί στη διακριτική ευχέρεια των συμβαλλομένων μερών τη δυνατότητα να καθορίζουν, μόνο βέβαια όσον αφορά τις ενδιάμεσες μετατροπές, μεγαλύτερο βαθμό ακριβείας από αυτόν της στρογγυλοποίησης στο δεύτερο δεκαδικό ψηφίο. Τέλος, στην παράγραφο αυτή γίνεται σαφές ότι όλα αυτά δεν εφαρμόζονται σε μετατροπές νομισματικών ποσών από μία εθνική νομισματική μονάδα σε άλλη. Η διευκρίνιση αυτή του εθνικού νομοθέτη, η οποία στην ουσία αποτελεί εξαίρεση από την εφαρμογή της διάταξης που ο ίδιος θεσμοθετεί, οφείλεται στο ότι για την περίπτωση αυτή (μετατροπή μεταξύ εθνικών νομισματικών μονάδων) ισχύει κανόνας κοινοτικού δικαίου αυξημένης τυπικής ισχύος και συγκεκριμένα η παράγραφος 4 του άρθρου 4 του Κανονισμού 1103/97 του Συμβουλίου, η οποία επιβάλλει κατά την στρογγυλοποίηση ενδιάμεσων ποσών όχι λιγότερα από τρία δεκαδικά ψηφία (βλ. παραπάνω αναλυτικά για τη μέθοδο μετατροπής). Δηλαδή ο Κανονισμός 1103/97 δεν ρυθμίζει τον τρόπο στρογγυλοποίησης “ενδιάμεσων υπολογισμών”, εκτός της παραγράφου 4 του άρθρου 3 που αναφέρεται αποκλειστικά και μόνο σε ενδιάμεσους υπολογισμούς

κατά τη μετατροπή από μία εθνική νομισματική μονάδα σε άλλη (π.χ. από δραχμή σε μάρκο ή το αντίστροφο) και όχι από μία εθνική νομισματική μονάδα σε ευρώ ή ούτ νόμισμα. Η διάταξη αυτή των “ενδιάμεσων υπολογισμών” έχει κυρίως σημασία για τη μετατροπή και στρογγυλοποίηση ποσών από εθνική νομισματική μονάδα σε νόμισμα εκτός της ευρωζώνης, που – όπως είναι γνωστό – πραγματοποιείται πλέον μόνο δια μέσου του ευρώ, αφού οι εθνικές νομισματικές μονάδες ως υποδιαιρέσεις του ευρώ δεν διατηρούν πια αυτόνομη νομισματική σχέση με τα νομίσματα του παγκόσμιου γίγνεσθαι. Στην περίπτωση αυτή, το ποσό που προκύπτει ως “ενδιάμεσος υπολογισμός”, το οποίο λόγω της τριγωνικής σχέσης θα υπολογίζεται σχεδόν πάντα σε ευρώ, στρογγυλοποιείται τουλάχιστον στο δεύτερο δεκαδικό ψηφίο.

5. Με την παράγραφο 4 του άρθρου 2 του Ν. 2842 δίνεται ο ορισμός των “ενδιάμεσων υπολογισμών”, εκείνων δηλαδή που καλύπτουν όλα τα στάδια, κατά τα οποία το μετατρεπόμενο χρηματικό ποσό δεν συνιστά το ίδιο χρηματική οφειλή, αλλά αποτελεί στοιχείο σε μία αλληλουχία πράξεων, η οποία μπορεί να οδηγήσει στη δημιουργία χρηματικής οφειλής. Με άλλα λόγια ο “τελικός υπολογισμός”, εκείνος δηλαδή που αφορά το αποτέλεσμα της μετατροπής και στρογγυλοποίησης του νομισματικού ποσού που πρόκειται να καταβληθεί ή να καταλογισθεί, υπάγεται στις διατάξεις του Κανονισμού 1103/97, αν και, όπως προαναφέρθηκε, ερμηνεύεται σύμφωνα με το δίκαιο του κράτους μέλους όπου εκπληρώνεται η παροχή⁽¹⁾, ενώ “τα ενδιάμεσα ποσά”, ο υπολογισμός των οποίων οδηγεί στο τελικό ποσό, στρογγυλοποιούνται σύμφωνα με τις εθνικές διατάξεις που προαναφέρθηκαν. Δηλαδή η τιμή μονάδας ενός προϊόντος αποτελεί κατά την έννοια αυτή ενδιάμεσο ποσό πριν πολλαπλασιαστεί με την ποσότητα για να καταλήξει στο ποσό που πρόκειται να καταβληθεί ή να καταλογισθεί. Επί-

σης το ποσό που προκύπτει ως αποτέλεσμα του περιοδικού κλεισίματος ανοικτού (αλληλόχρεου) λογαριασμού σύμφωνα με το άρθρο 112 ΕισΝΑΚ αποτελεί ενδιάμεσο υπολογισμό που θα οδηγήσει στο τελικό ποσό, το οποίο πρόκειται να καταβληθεί ή να καταλογισθεί μετά το οριστικό κλείσιμό του.

6. Με την παράγραφο 5 του άρθρου 2 του Ν. 2842 ρυθμίζεται στην ουσία το θέμα “απόσβεσης της ενοχής”, ακόμη και στην περίπτωση που προκύπτουν διαφορές από στρογγυλοποιήσεις χρηματικών ποσών σε ευρώ ή δραχμές, με την προϋπόθεση βέβαια ότι προκύπτουν από την ορθή εφαρμογή των διατάξεων των Κανονισμών 1103/97 του Συμβουλίου και του παρόντος. Συγκεκριμένα στην περίπτωση εμφάνισης μικρών ποσοτικών διαφορών μεταξύ του συμφωνημένου ποσού χρηματικής οφειλής και του ποσού που προκύπτει μετά τη μετατροπή και στρογγυλοποίηση, αφενός δεν επηρεάζεται ο απαλλακτικός χαρακτήρας των σχετικών πληρωμών ή η ακρίβεια των σχετικών εγγραφών και αφετέρου δεν παρέχεται δικαίωμα στα συμβαλλόμενα μέρη να αναζητήσουν τις “διαφορές” αυτές. Η “ποσοτική” απαλλαγή της “διαφοράς” αυτής έχει στην ουσία θεσμοθετηθεί με την παράγραφο 3 του άρθρου 7 του Ν. 2842, στα πλαίσια είσπραξης των εσόδων του Δημοσίου και τρίτων, αφού νόμιμα, σύμφωνα με τον ελληνικά νομοθέτη, δεν βεβαιώνονται και δεν εισπράττονται παρόμοια ποσά μέχρι του ποσού των εκατό (100) δραχμών ανά εγγραφή.

7. Με την παράγραφο 6 του άρθρου 2 του Ν. 2842 παρέχεται από τον εθνικό νομοθέτη εξουσιοδότηση προς τον Υπουργό Εθνικής Οικονομίας και τον κατά περίπτωση αρμόδιο Υπουργό, να επιβάλλουν μεγαλύτερο βαθμό ακριβείας σε στρογγυλοποιήσεις κατά τις μετατροπές των ως άνω χρηματικών ποσών σε ενδιάμεσους υπολογισμούς, και γενικότερα να ρυθμίζουν θέματα μετατροπών και στρογγυλοποιήσεων από δραχμές σε ευρώ και αντίστροφα.

Στην περίπτωση δηλαδή αυτή είναι δυνατή, με κοινή υπουργική απόφαση, η ρύθμιση στρογγυλοποίησης “κλαδικών ενδιάμεσων υπολογισμών”⁽¹²⁾ με τρία ή τέσσερα δεκαδικά ψηφία. Σε κάθε περίπτωση βέβαια είναι σαφές ότι η εξουσιοδότηση αυτή ασκείται νόμιμα, μόνο κατά το μέτρο που δεν ξεπερνά τα στενά πλαίσια των διατάξεων του Κανονισμού 1103/97 και του παρόντος νόμου.

ΥΠΟΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

⁽¹⁾ ΕΕ L 359 της 31.12.1998.

⁽²⁾ Το άρθρο 2 αναφέρει ότι «οι κανόνες αυτοί (των άρθρων 4 & 5 του Κανονισμού) δεν θίγουν τις τυχόν πρακτικές, συμβάσεις ή εθνικές διατάξεις περί στρογγυλοποίησης που παρέχουν υψη-

λότερο βαθμό ακριβείας για ενδιάμεσους υπολογισμούς.

⁽³⁾ Εξαίρεση αποτελεί η τιμή μετατροπής της ιρλανδικής εθνικής μονάδας μόνο η οποία διατηρεί 7 ψηφία λόγω του ότι το πρώτο ψηφίο είναι μηδενικό.

⁽⁴⁾ Βλ.σχετ. Κανελλόπουλος, Νομικά θέματα από την εισαγωγή του ευρώ, Ευρωνέα, σελ. 15.

⁽⁵⁾ Βλ. ΔΕΚ, Simmenthal, Συλλ.Νομ. 1966.

⁽⁶⁾ Βλ.σχετ. Κανονισμό 1103/97, άρθρο 5, ο.π.

⁽⁷⁾ Βλ.σχετ. Γεωργιάδης, Ενοχικό Δίκαιο, Γενικό Μέρος, σελ. 457.

⁽⁸⁾ ΕΕ L 139, 11.05.1998, άρθρα 11 και 12.

⁽⁹⁾ Για την έννοια του ποσού που πρόκειται να καταβληθεί ή να καταλογισθεί βλ. παραπάνω παράγρ. 2.

⁽¹⁰⁾ Με τη διάταξη αυτή παρέχεται εξουσιοδότηση στον εθνικό νομοθέτη, λόγω αρμοδιότητας, να καθορίσει τη μέθοδο στρογγυλοποίησης ποσού που πρόκειται να καταβληθεί ή να καταλογισθεί

στην οικεία εθνική νομισματική μονάδα, αφού η ενδεχόμενη υιοθέτηση ενιαίας κοινοτικής ρύθμισης στην περίπτωση αυτή θα μπορούσε να δημιουργήσει σοβαρές δυσλειτουργίες στις συναλλαγές. Συγκεκριμένα στην περίπτωση στρογγυλοποίησης χρηματικής οφειλής σε δραχμές θα δημιουργούσε ιδιαίτερο πρόβλημα η στρογγυλοποίηση στο δεύτερο δεκαδικό ψηφίο, αφού θα καθιστούσε σχεδόν αδύνατη την εξόφληση υποχρεώσεων με φυσικό χρήμα χωρίς την ύπαρξη «δεκαδικών» διαφορών.

⁽¹¹⁾ Βλ. παραπάνω σχετικά με την ανάλυση της έννοιας του «ποσού που πρόκειται να καταβληθεί ή να καταλογισθεί» κατά το ελληνικό δίκαιο. Το αντίθετο της έννοιας της χρηματικής οφειλής οδηγεί στην έννοια του ποσού “ενδιάμεσου υπολογισμού”.

⁽¹²⁾ Π.χ. μέθοδος στρογγυλοποίησης τιμής μονάδας βενζίνης.

Άρθρο 3 Αντικατάσταση επιτοκίων

1. Οποιαδήποτε αναφορά στο διατραπεζικό επιτόκιο δανεισμού Αθηνών (ATHIBOR), που προβλέπεται σε υφιστάμενες νομικές πράξεις κατά την έννοια του άρθρου 1 του Κανονισμού (ΕΚ) 1103/1997 του Συμβουλίου, αντικαθίσταται αυτοδικαίως από αναφορά στο επιτόκιο EURIBOR, στο οποίο λαμβάνονται υπόψη, ως βάση υπολογισμού των τόκων, οι πραγματικές ημέρες και το έτος των 360 ημερών προσαρμοσμένο κατά το λόγο 365 προς 360, εφόσον δεν έχει προβλεφθεί ή εάν δεν συμφωνηθεί ή οριστεί αναφορά σε άλλο ισχύον επιτόκιο.

2. Οι αναφορές σε θεσπιζόμενα από την Τράπεζα της Ελλάδος επιτόκια, που υπάρχουν σε νομοθετικές, διο-

κητικές, κανονιστικές διατάξεις ή σε συμβάσεις αντικαθίστανται από αναφορές στα αντίστοιχα επιτόκια της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας. Με την επιφύλαξη των διατάξεων της τρίτης παραγράφου του άρθρου 2 του Καταστατικού της Τράπεζας της Ελλάδος, η διάταξη αυτή δεν θίγει τη δυνατότητα των αρμόδιων αρχών ή των συναλλασσομένων να ορίσουν άλλη βάση προσδιορισμού των εν λόγω επιτοκίων.

3. Η αντικατάσταση επιτοκίων που προβλέπεται από τις διατάξεις του παρόντος ή που διενεργείται δυνάμει άλλων διοικητικών ή κανονιστικών πράξεων, λόγω της αντικατάστασης της δραχμής από το ευρώ, δεν αποτελεί λόγο καταγγελίας, λύσης ή τροποποίησης συμβάσεων ή εκτελεστών τίτλων, μονομερώς, χωρίς να αποκλείεται αντίθετη συμφωνία των μερών.

ΑΡΘΡΟ 3 ΑΝΤΙΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΕΠΙΤΟΚΙΩΝ

Παράγραφος (1)

Το διατραπεζικό επιτόκιο δανεισμού Αθηνών, γνωστό ως ATHIBOR, ήταν ένα επιτόκιο δανεισμού χρησι-

μοποιούμενο στη διατραπεζική αγορά, που βασιζόταν στον από 7.12.1995 Κανονισμό Λειτουργίας ATHIBOR, όπως τροποποιήθηκε, δυνάμει ιδιωτικής συμφωνίας μεταξύ δεκατριών και αργότερα περισσότερων εγκατεστημένων στην Ελλάδα τραπεζών στα πλαίσια της Ενωσης Ελληνικών Τραπεζών (ΕΕΤ).

Ο Κανονισμός αυτός προέβλεπε μεταξύ άλλων:

την υποχρέωση των συμμετεχουσών τραπεζών να δίνουν τιμές για συγκεκριμένες χρονικές περιόδους, το μέγιστο περιθώριο τιμών, το ελάχιστο ποσό ανά πράξη, τις υποχρεωτικές ώρες διαπραγματεύσεως, τον τρόπο υπολογισμού των ATHIBID και

ΔΕΣΠΟΙΝΑ ΣΧΟΙΝΑ

Δ.Ν. Δικηγόρος -
Μέλος της Νομικής Υπηρεσίας
της Τράπεζας της Ελλάδος

ATHIBOR κανονικά και σε περιόδους αναταραχής στην εγχώρια αγορά χρήματος, την ένταξη και έξοδο από το σύστημα, τη διαδικασία τροποποίησης του Κανονισμού, την υποχρέωση των τραπεζών μελών να διατηρούν διαπραγματευτικά πιστωτικά όρια μεταξύ τους κ.λπ.

Λόγω της αντικατάστασης της δραχμής με το ευρώ από 1.1.2001, το ATHIBOR δεν έχει πια λόγο ύπαρξης και παύει να ορίζεται όπως προβλεπόταν.

Οι αναφορές που υπήρχαν λοιπόν σε νομικές πράξεις κατά την έννοια του άρθρου 1 του Κανονισμού ΕΚ 1103/1997 (έννοια ευρύτατη που περιλαμβάνει όχι μόνο συμβάσεις και δικαιοπραξίες, αλλά μεταξύ άλλων και νομοθετικές και κανονιστικές διατάξεις και δικαστικές αποφάσεις) αντικαταστάθηκαν αυτοδικαίως από αναφορά στο επιτόκιο EURIBOR σύμφωνα με τον τρόπο που ορίζεται στην παρ. 1 του άρθρου 3 του Ν. 2842/2000.

Δηλαδή ως βάση υπολογισμού των τόκων λαμβάνονται οι πραγματικές ημέρες και το έτος των 360 ημερών προσαρμοσμένο κατά το λόγο 365 προς 360.

Εντούτοις η αυτοδίκαιη αυτή αντικατάσταση του ATHIBOR από το EURIBOR (που είναι επιτόκιο της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας) ισχύει μόνο σε περίπτωση που δεν είχε προβλεφθεί (από τη σχετική νομική πράξη προ της 1.1.2001) ούτε συμφωνηθεί (μεταγενέστερα της σχετικής νομικής πράξης) ούτε οριστεί (δια νομοθετικής, διοικητικής ή κανονιστικής διάταξης) αναφορά σε άλλο ισχύον επιτόκιο (εννοείται που δεν έχει επίσης καταργηθεί).

Αξίζει να αναφερθεί ότι το ATHIBOR περιελάμβανε και το ATHIBID, καθώς και το ATHIMED ως αριθμητικό μέσο των ATHIBID και ATHIBOR, για τα οποία δεν υφίστανται αντίστοιχα επιτόκια της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ). Για το λόγο αυτό αναφέρεται στην εισηγητική έκθεση του Ν. 2842/2000 ότι: "Η αντικατάσταση των επιτοκίων αυτών αφήνεται στους συναλλασσόμενους με σχετική συμπληρωματική ερμηνεία της μεταξύ τους σύμβασης και σύμφωνα

με τις αρχές της καλής πίστης και των συναλλακτικών ηθών".

Σε κάθε περίπτωση, η Ένωση Ελληνικών Τραπεζών, με την από 29.9.2000 δια του τύπου ανακοίνωσή της, όχι μόνο προειδοποίησε ότι θα σταματήσει να δημοσιεύει τιμές ATHIBOR ήδη από 28.12.2000, αλλά όρισε και τον τρόπο διακανονισμού συναλλαγών σε ATHIBID (δηλ. ATHIBID = EURIBOR – 6 μονάδες βάσης) και ATHIMED (δηλ. ATHIMED = EURIBOR – 3 μονάδες βάσης). Ο τρόπος αυτός μετατροπής των ATHIBID και ATHIMED σε EURIBOR αποτέλεσε κατά μία έννοια κατευθυντήρια οδηγία της ΕΕΤ προς τις συμμετέχουσες στον Κανονισμό Λειτουργίας ATHIBOR τράπεζες και, παρόλο που δεν είναι νομικά δεσμευτική, αφού δεν υπεγράφη από τις παραπάνω τράπεζες, αντανάκλα προηγούμενη συνεννόηση κοινής αποδοχής των τραπεζών αυτών.

Παράγραφος (2)

Η διάταξη της παρ. 2 έχει σχέση με αναφορές σε επιτόκια που θεσπίζονται από την Τράπεζα της Ελλάδος και οι οποίες αναφορές υφίστανται σε νομοθετικές, διοικητικές και κανονιστικές διατάξεις ή σε συμβάσεις. Οι αναφορές αυτές αντικαθίστανται από αντίστοιχες αναφορές σε επιτόκια που καθορίζει η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα.

Η διάταξη αυτή δεν αφορά σταθερά επιτόκια που αναφέρονται σε συμβάσεις υφιστάμενες προ της 1.1.2001, τα οποία κατ' αρχήν παραμένουν αμετάβλητα.

Το αμετάβλητο των σταθερών επιτοκίων ισχύει, αν δεν υπάρξει αντίθετη συμφωνία των αντισυμβαλλομένων. Π.χ. δανειακή σύμβαση με σταθερό επιτόκιο 15% δεν θίγεται από την αντικατάσταση της δραχμής από το ευρώ. Τούτο σαφώς προκύπτει και από την παρ. 7 του Προοιμίου του Κανονισμού (ΕΚ) 1103/1997 που προβλέπει ότι:

"...στην περίπτωση νομικών πράξεων με σταθερό επιτόκιο η εισαγωγή του ευρώ δεν θα μεταβάλει το ονομαστικό επιτόκιο που είναι πληρωτέο από τον οφειλέτη".

Η σύμφωνα με τα παραπάνω

αντικατάσταση με αναφορές σε επιτόκια της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας δεν θίγει τη δυνατότητα των αρμοδίων αρχών ή των συναλλασσόμενων να ορίσουν άλλη βάση προσδιορισμού των εν λόγω επιτοκίων.

Π.χ. το Υπουργικό Συμβούλιο δύναται να ορίσει άλλη βάση προσδιορισμού των εκ δικαιοπραξίας, νομίμου και εξ υπερημερίας εξωτραπεζικών επιτοκίων. (Βλέπε σχετικά και εισηγητική έκθεση του Ν. 2842/2000, άρθρο 3).

Βεβαίως η δυνατότητα αυτή ισχύει με την επιφύλαξη των διατάξεων της παρ. 3 του άρθρου 2 του Καταστατικού της Τράπεζας της Ελλάδος, που αναγνωρίζει ότι η νομισματική, πιστωτική και συναλλαγματική πολιτική εμπίπτουν κατ' αρχήν στο πεδίο αρμοδιοτήτων της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές και οδηγίες της οποίας πρέπει να ενεργεί η Τράπεζα της Ελλάδος.

Παράγραφος (3)

Η παρ. 3 θεσπίζει τη συνέχεια των συμβάσεων και εκτελεστών τίτλων, παρά την αντικατάσταση των επιτοκίων που προβλέπεται τόσο από το Ν. 2842/2000, (δηλ. από τις παρ. 1 και 2 του άρθρου 3) όσο και από άλλες διοικητικές ή κανονιστικές πράξεις, πάντα όμως λόγω της αντικατάστασης της δραχμής από το ευρώ. Επομένως η ως άνω αντικατάσταση επιτοκίων δεν αποτελεί λόγο καταγγελίας, λύσης ή τροποποίησης συμβάσεων ή εκτελεστών τίτλων μονομερώς, χωρίς πάντως να αποκλείεται αντίθετη συμφωνία των μερών (αρχή της μη απαγόρευσης).

Η διάταξη αυτή υπαγορεύτηκε από την ανάγκη της ύπαρξης αναγκαστικής λύσης, που δεν θα δύναται να αμφισβητηθεί δικαστικά από τους αντισυμβαλλόμενους σε περίπτωση που, ελλείψει συμφωνίας τους, ισχύσει η αυτόματη αντικατάσταση αναφορών σε επιτόκια (ATHIBOR ή κυμαινόμενα της Τράπεζας της Ελλάδος) από αντίστοιχα επιτόκια της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας.

Άρθρο 4 Αγορά συναλλάγματος

1. Το άρθρο 1 του ν.1083/1980 αντικαθίσταται ως εξής:

«Τα πιστωτικά ιδρύματα που λειτουργούν στην Ελλάδα και έχουν εξουσιοδοτηθεί να πραγματοποιούν πράξεις σε συνάλλαγμα, διενεργούν ελεύθερα για ίδιο λογαριασμό και με δικό τους κίνδυνο πάσης φύσεως πράξεις σε συνάλλαγμα και ξένα τραπεζικά γραμμάτια, σύμφωνα με τις εκάστοτε ισχύουσες διατάξεις.»

Καταργούνται οι λοιπές διατάξεις του ν.1083/1980, πλην των διατάξεων του άρθρου 7, της παραγράφου 4 του άρθρου 8 και του άρθρου 9 του νόμου αυτού, καθώς και οι διατάξεις του άρθρου 1 του ν.δ. 229/1973.

2. Τα πιστωτικά ιδρύματα που λειτουργούν στην Ελλάδα, για τις συναλλαγές με τους πελάτες τους, εκδίδουν ημερήσια δελτία τιμών αγοράς και πώλησης συναλλάγματος και ξένων τραπεζικών γραμματίων τα οποία και δημοσιεύουν. Τα ποσοτικά όρια και η απόκλιση μεταξύ των τιμών αγοράς και πώλησης συναλλάγματος και ξένων τραπεζικών γραμματίων, που περιλαμβάνονται στα δελτία αυτά, καθορίζονται ελεύθερα.

3. Η Τράπεζα της Ελλάδος δημοσιεύει δελτία τιμών αναφοράς του ευρώ προς τα ξένα νομίσματα με βάση τα αντίστοιχα δελτία της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας. Η Τράπεζα της Ελλάδος δύναται να εκδίδει ημερήσιο δελτίο τιμών αγοράς και πώλησης συναλλάγματος και ξένων τραπεζικών γραμματίων για τις ανάγκες των καταστημάτων της.

4. Οποιαδήποτε αναφορά σε επίσημη τιμή συναλλάγματος ή σε μέση τιμή (fixing) της δραχμής προς τα ξένα νομίσματα, σε νομοθετικές, διοικητικές, κανονιστικές ή συμβατικές διατάξεις, αντικαθίσταται από την, σύμφωνα με την παράγραφο 3 του παρόντος άρθρου, σχετική τιμή αναφοράς, εφόσον δεν έχει προβλεφθεί ή δεν έχει συμφωνηθεί ούτε οριστεί αναφορά σε άλλη συναλλαγματική ισοτιμία.

5. Ο έλεγχος και η εποπτεία των πιστωτικών ιδρυμάτων, όσον αφορά την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος, ασκείται από την Τράπεζα της Ελλάδος σύμφωνα με τις διατάξεις του Καταστατικού της.

6. Με πράξεις του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος, είναι δυνατόν να καθορίζεται κάθε αναγκαία λεπτομέρεια σχετική με τα θέματα που ρυθμίζονται από τις προηγούμενες παραγράφους.

ΑΡΘΡΟ 4 ΑΓΟΡΑ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΟΣ

Παράγραφος (1)

Ο Ν. 1083/1980, ο οποίος ουσιαστικά καθόριζε τους όρους λειτουργίας της αγοράς συναλλάγματος, καταργήθηκε με ελάχιστες εξαιρέσεις (άρθρο 7, παρ. 4 άρθρου 8 και άρθρο 9). Επίσης καταργήθηκαν οι διατάξεις του άρθρου 1 του Ν.δ. 229/1973 “περί καθορισμού της εις χρυσόν περιεκτικότητας της δραχμής και της σχέσης αυτής προς τα ξένα συναλλάγματα”, που προέβλεπαν μεταξύ άλλων την έκδοση ημερησίου δελτίου αγοράς και πώλησης συναλλάγματος από την Τράπεζα της Ελλάδος.

Το άρθρο 1 του Ν. 1083/1980 αντικαταστάθηκε, έτσι ώστε να προσαρμόζει το ήδη υφιστάμενο καθεστώς απελευθερωμένης αγοράς συναλλάγματος στα πλαίσια του περιβάλλοντος ευρώ.

Τα πιστωτικά ιδρύματα που λειτουργούν στην Ελλάδα και έχουν εξουσιοδοτηθεί (από την Τράπεζα

της Ελλάδος ή από την κοινοτική χώρα “καταγωγής” τους) να πραγματοποιούν πράξεις σε συνάλλαγμα, διενεργούν ελεύθερα για ίδιο λογαριασμό και με δικό τους κίνδυνο πάσης φύσεως πράξεις σε συνάλλαγμα και ξένα τραπεζογραμμάτια (όχι μόνο αγορά και πώληση), τόσο με κατοίκους Ελλάδας όσο και εξωτερικού, τόσο έναντι δραχμών και ευρώ όσο και έναντι συναλλάγματος (δυνάμει του άρθρου 5 του Ν. 2842/2000), σύμφωνα όμως πάντοτε με τις ισχύουσες διατάξεις της ελληνικής νομοθεσίας.

Παράγραφος (2)

Η παράγραφος 2 προβλέπει την υποχρέωση των πιστωτικών ιδρυμάτων που λειτουργούν στην Ελλάδα να εκδίδουν και να δημοσιεύουν ημερήσια δελτία αγοράς και πώλησης συναλλάγματος για τις συναλλαγές με πελάτες τους. Επιτρέπεται ο ελεύθερος καθορισμός τόσο των ποσοτικών ορίων όσο και η απόκλιση μεταξύ των τιμών αγοράς και πώλησης συναλλάγματος και ξένων τραπεζογραμματίων που υποχρεωτικά περιλαμβάνονται στα δελ-

τία αυτά. Ποσοτικά όρια είναι τα όρια ποσού συναλλάγματος που αφορά η εκάστοτε προσφερόμενη από το πιστωτικό ίδρυμα τιμή αγοράς και πώλησης συναλλάγματος.

Παράγραφος (3)

Η Τράπεζα της Ελλάδος δεν εκδίδει πλέον, όπως στο παρελθόν για τη δραχμή, δελτία τιμών επίσημης ή μέσης τιμής συναλλάγματος (fixing) του ευρώ προς τα ξένα νομίσματα, αλλά δημοσιεύει δελτία τιμών με βάση τα σχετικά δελτία τιμών αναφοράς της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας.

Οι τιμές αναφοράς του ευρώ προς ξένα νομίσματα, που εκδίδει η ΕΚΤ, είναι ενδεικτικές τιμές και όχι υποχρεωτικής ισχύος για τα πιστωτικά ιδρύματα της ΕΕ, προκειμένου με βάση αυτές να καθορίσουν τις τιμές αγοράς και πώλησης συναλλάγματος που προσφέρουν στους πελάτες τους (αντίθετα με την τιμή fixing της δραχμής προς τα ξένα νομίσματα που ήταν υποχρεωτικής ισχύος).

Επιπλέον, όπως και οι μεσολαβούσες τράπεζες, η Τράπεζα της

Ελλάδος δύναται να εκδίδει ημερήσιο δελτίο τιμών αγοράς και πώλησης συναλλάγματος και ξένων τραπεζογραμμάτων για τις ανάγκες των καταστημάτων της μόνο (και όχι γενικά των συναλλασσομένων).

Παράγραφος (4)

Η κατάργηση του καθορισμού της επίσημης ή μέσης τιμής της δραχμής προς τα ξένα νομίσματα (fixing) από την Τράπεζα της Ελλάδος οφείλεται βεβαίως στο γεγονός ότι η δραχμή δεν είναι πλέον αυτοτελές νόμισμα αλλά απλώς υποδιαίρεση του ευρώ και νομικό του ισοδύναμο κατά τη μεταβατική περίοδο.

Μέχρι τις 28.2.2002 η αξία της δραχμής έναντι κάθε νομίσματος που συνιστά συνάλλαγμα υπολογίζεται υποχρεωτικά μέσω της ισοτιμίας του ευρώ με το ξένο νόμισμα και στη συνέχεια μέσω της μετατροπής με χρήση της αμετάκλητης τιμής μετατροπής δραχμής προς ευρώ (340,750).

Εντούτοις σε πολλές νομοθετικές, διοικητικές, κανονιστικές ή συμβατικές διατάξεις υφιστάμενες πριν από την 1.1.2001 ενδέχεται να υπάρχουν

προσδιορισμός οφειλής ή γενικότερα ποσού με αναφορά στην επίσημη ή μέση τιμή συναλλάγματος (fixing) της δραχμής προς το ευρώ.

Σύμφωνα με την παρ. 4 του άρθρου 4 η αναφορά αυτή αντικαθίσταται από τη σχετική τιμή αναφοράς που δημοσιεύει η Τράπεζα της Ελλάδος με βάση τα αντίστοιχα δελτία της ΕΚΤ. Η διάταξη αυτή είναι και πάλι ενδοτικού δικαίου, δεδομένου ότι ισχύει μόνο εφόσον δεν έχει προβλεφθεί ή δεν έχει συμφωνηθεί ούτε οριστεί αναφορά σε άλλη συναλλαγματική ισοτιμία.

Παράγραφος (5)

Με τη διάταξη της παραγράφου αυτής διευκρινίζεται ότι ο έλεγχος και η εποπτεία των πιστωτικών ιδρυμάτων ως προς την αγορά συναλλάγματος και την τήρηση των οριζόμενων από το Ν. 2842/2000 ασκείται, όπως και στο παρελθόν εξάλλου, από την Τράπεζα της Ελλάδος, σύμφωνα με τις διατάξεις του Καταστατικού της. Αυτές είναι ιδίως οι διατάξεις των άρθρων 35Α, 55Β, 55Γ και 55Δ.

Παράγραφος (6)

Ο Διοικητής της Τράπεζας της Ελλάδος εξουσιοδοτείται να καθορίζει με Πράξεις του κάθε αναγκαία λεπτομέρεια ουσιαστικά για θέματα της αγοράς συναλλάγματος που ρυθμίζονται από το άρθρο 4 του Ν. 2842/2000.

Κατ' εφαρμογήν της διάταξης αυτής και σύμφωνα με τα άρθρα 55Α, 55Γ και 55Δ του Καταστατικού της Τράπεζας της Ελλάδος, καθώς και του άρθρου 15 του Ν. 2515/1995 (που τροποποιεί το άρθρο 2 του Ν. 5422/1932), έχει ήδη εκδοθεί η Πράξη Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος 2468/6.12.2000 για την εγχώρια αγορά συναλλάγματος. Με την κανονιστική αυτή πράξη υποχρεούνται τα πιστωτικά ιδρύματα που συμμετέχουν στην εγχώρια αγορά συναλλάγματος να παρέχουν στην Τράπεζα της Ελλάδος σχετικά στοιχεία και πληροφορίες. Επίσης εξουσιοδοτείται κατάλληλα η Διεύθυνση Συναλλάγματος της Τράπεζας της Ελλάδος να συλλέγει και να επαληθεύει τα στοιχεία αυτά σύμφωνα και με την Εγκύκλιό της 10/6.12.2000, με την οποία παρέχονται οδηγίες σχετικά με τη λειτουργία της εγχώριας αγοράς συναλλάγματος.

Άρθρο 5

Ρήτρες συναλλάγματος, χρυσού, χρυσών νομισμάτων και τιμαρίθμου

1. Καταργούνται οι διατάξεις του ν. 362/1945, το άρθρο 2 του ν. 944/1946 και γενικά κάθε διάταξη που απαγορεύει τη συνολολόγηση απαιτήσεων και υποχρεώσεων στην Ελλάδα: α) σε συνάλλαγμα, χρυσό ή χρυσά νομίσματα, β) σε εγχώριο νόμισμα, εφόσον το ποσό των απαιτήσεων και υποχρεώσεων αφήνεται να προσδιοριστεί από την τιμή του συναλλάγματος, του χρυσού, χρυσών νομισμάτων ή του τιμαρίθμου.

2. Μετά το πρώτο εδάφιο της παρ. 1 του άρθρου 15 του ν. 2771/1999 προστίθεται νέο εδάφιο ως εξής:

«Η Τράπεζα της Ελλάδος δύναται να θέτει τους όρους αγοράς και πώλησης χρυσού και χρυσών νομισμάτων και από άλλα πρόσωπα.»

3. Οι διατάξεις του παρόντος νόμου, υπό την επιφύλαξη των διατάξεων της τρίτης παραγράφου του άρθρου 2 του Καταστατικού της Τράπεζας της Ελλάδος, δεν θίγουν τις αρμοδιότητες της Τράπεζας της Ελλάδος που αφορούν τη θέσπιση, από αυτήν, κανόνων πλαισίου αγοράς και πώλησης συναλλάγματος, ξένων τραπεζογραμμάτων, χρυσού και χρυσών νομισμάτων ή την απαγόρευση της διενέργειας των πράξεων αυτών από πιστωτικό ίδρυμα, άλλο νομικό ή από φυσικό πρόσωπο.

ΑΡΘΡΟ 5

ΡΗΤΡΕΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΟΣ, ΧΡΥΣΟΥ, ΧΡΥΣΩΝ ΝΟΜΙΣΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΤΙΜΑΡΙΘΜΟΥ

Παράγραφος (1)

Λόγω των μακροχρόνιων νομισματικών κρίσεων και υποτιμήσεων της

δραχμής τα πρώτα μεταπολεμικά χρόνια και αργότερα, δημιουργήθηκε η ανάγκη προστασίας του

εθνικού νομίσματος από την τάση αντικατάστασής του από τις χρυσές λίρες, το δολάριο ή άλλα "σκλη-

ρά'' νομίσματα σε αρκετές συναλλαγές.

Έτσι δημιουργήθηκε ένα αυστηρότατο πλαίσιο που επέβαλε τη συνολολόγηση αξιώσεων ή υποχρεώσεων ουσιαστικά κάθε αιτίας προς καταβολή υπέρ προσώπων-κατοίκων Ελλάδας αποκλειστικά σε δραχμές.

Βεβαίως, μεταγενέστερα, τόσο νομοθετικά όσο ερμηνευτικά και νομολογιακά, περιορίστηκε σημαντικά το εύρος εφαρμογής των προστατευτικών του νομίσματος διατάξεων, έτσι ώστε να επιτρέπεται η συνολολόγηση υποχρεώσεων ή αξιώσεων σε συνάλλαγμα για μια σειρά συναλλαγών (π.χ. συμβάσεις δανείων και πιστώσεων, τραπεζικά δάνεια, ορισμένα ασφαλιστήρια συμβόλαια, ομολογιακά δάνεια πιστωτικών ιδρυμάτων και δημοσίων επιχειρήσεων, πολλές ναυτιλιακές συμβάσεις και δικαιοπραξίες, εξαγωγικό και εισαγωγικό εμπόριο και γενικότερα διεθνείς συναλλαγές).

Εντούτοις, με την προσχώρησή μας στο τρίτο στάδιο της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης (ΟΝΕ), η αρμοδιότητα για την προστασία του κοινού ευρωπαϊκού νομίσματος ανήκει πλέον στην ΕΚΤ. Ως εκ τούτου η διατήρηση εσωτερικής νομοθεσίας για την προστασία του κοινού νομίσματος θα ήταν αντίθετη με το νομοθετικό πλαίσιο της ΟΝΕ.

Στο μέλλον η τυχόν εκ νέου απαγόρευση της συνολολόγησης ρητρών με εθνική νομοθετική πρωτοβουλία θα μπορούσε να δικαιολογηθεί μόνο ως προς τις ρήτρες τιμαρίθμου για λόγους προστασίας των καταναλωτών, δεδομένου ότι ο δικαιο-

λογητικός αυτός λόγος διαφέρει από αυτόν της προστασίας του νομίσματος που έχει εκχωρηθεί στην ΕΚΤ.

Σύμφωνα με τα παραπάνω, η παρ. 1 του άρθρου 5 του Ν. 2842/2000 ρητά καταργεί από την 1.1.2001 τόσο τις διατάξεις του Ν. 362/1945 και το άρθρο 2 του Ν. 944/1946 όσο και κάθε διάταξη που απαγόρευε τη συνολολόγηση απαιτήσεων και υποχρεώσεων προς καταβολή υπέρ κατοίκων Ελλάδας: α) αυτούσια σε συνάλλαγμα, χρυσό ή χρυσά νομίσματα (π.χ. συνολολόγηση σε δολάρια του τιμήματος αγοράς ακινήτου που βρίσκεται στην Ελλάδα, μεταξύ κατοίκων Ελλάδας), β) σε εγχώριο νόμισμα εφόσον το ποσό των απαιτήσεων ή υποχρεώσεων αφηνόταν να προσδιοριστεί από την τιμή του συναλλάγματος, του χρυσού, των χρυσών νομισμάτων ή του τιμαρίθμου (π.χ. συνολολόγηση της παραπάνω αγοράς στο εθνικό νόμισμα με προσδιορισμό όμως του προς καταβολή ποσού βάσει συγκεκριμένης ισοτιμίας του εθνικού νομίσματος με το δολάριο).

Η διάταξη αυτή έχει την έννοια ότι επιτρέπονται πλέον και σε καθαρά "εσωτερικές" συναλλαγές (που δεν έχουν δηλαδή στοιχεία διακίνησης αξιών μεταξύ Ελλάδας και εξωτερικού) η συνολολόγηση υποχρεώσεων και αξιώσεων και η εξόφλησή τους με άμεση ή έμμεση ρήτρα συναλλάγματος, χρυσού, χρυσού νομίσματος ή τιμαρίθμου (υπό την επιφύλαξη των οριζόμενων στις επόμενες παραγράφους του άρθρου 5).

Αυτονόητη συνέπεια της παραπάνω νομοθετικής μεταβολής ήταν η έκδοση της Απόφασης 92/θέμα 5/16.1.2001 της Επιτροπής Τραπεζικών και Πιστωτικών Θεμάτων της Τράπεζας της Ελλάδος. Η απόφαση αυτή έδωσε τη δυνατότητα της κίνησης όλων των λογαριασμών κα-

τάθεσης κατοίκων και μη κατοίκων Ελλάδας σε ευρώ, νομίσματα των χωρών μελών της ευρωζώνης και λοιπά νομίσματα, οι οποίοι τηρούνται σε πιστωτικά ιδρύματα που λειτουργούν στην Ελλάδα, χωρίς περιορισμούς, επομένως και με επιταγές εντός Ελλάδας, καταργουμένων των διατάξεων της ΠΔ/ΤΕ 715/13.3.1986.

Παράγραφος (2)

Η διάταξη αυτή συμπλήρωσε την παρ. 1 του άρθρου 15 του Ν. 2771/1999, προσθέτοντας νέο εδάφιο μετά το πρώτο της εδάφιο. Με αυτή διευκρινίζεται η αρμοδιότητα της Τράπεζας της Ελλάδος να θέτει όρους για την κατ' επάγγελμα αγορά και πώληση χρυσού και χρυσών νομισμάτων και από πρόσωπα άλλα από πιστωτικά ιδρύματα.

Παράγραφος (3)

Η διάταξη αυτή ερμηνεύει το εύρος του πεδίου εφαρμογής της παρ. 1 του ίδιου άρθρου. Στην ουσία επισημαίνει ότι δεν θίγονται οι αρμοδιότητες της Τράπεζας της Ελλάδος, στα πλαίσια πάντοτε των κατευθυντηρίων οδηγιών της ΕΚΤ, να θέτει κανόνες πλαισίου για την κατ' επάγγελμα αγορά και πώληση συναλλάγματος, ξένων τραπεζογραμματίων, χρυσού και χρυσών νομισμάτων ή να απαγορεύει τη διενέργεια των πράξεων αυτών από πιστωτικό ίδρυμα ή άλλο πρόσωπο. Π.χ. η αγορά και πώληση συναλλάγματος γίνεται, εκτός από πιστωτικά ιδρύματα, και από άλλα πρόσωπα, όπως τα ανταλλακτήρια συναλλάγματος, υπό όρους, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 15 του Ν. 2515/1997, του Καταστατικού της Τράπεζας της Ελλάδος και των σχετικών κανονιστικών Πράξεων της Τράπεζας της Ελλάδος.

ΔΕΣΠΟΙΝΑ ΣΧΟΙΝΑ

Δ.Ν. Δικηγόρος -
Μέλος της Νομικής Υπηρεσίας
της Τράπεζας της Ελλάδος

Άρθρο 6 Φορολογικές διατάξεις

1. Οι επιτηδευματίες νομικά πρόσωπα, οι κοινωνίες ή κοινοπραξίες επιτηδευματιών και οι συμπλοιοκτησίες, που τηρούν υποχρεωτικά βιβλία Γ' κατηγορίας του Κ.Β.Σ., καθώς και το Δημόσιο και τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, για εισοδήματα ή συναλλαγές ή πράξεις ή μεταβιβάσεις περιουσιακών στοιχείων, από οποιαδήποτε αιτία, του έτους 2001, μπορούν να επιλέξουν το ευρώ σε αντικατάσταση της δραχμής στην τήρηση βιβλίων, έκδοση στοιχείων, υποβολή δηλώσεων και εκπλήρωση γενικά φορολογικών υποχρεώσεων, που προβλέπονται και απορρέουν από την εφαρμογή των οικείων φορολογικών διατάξεων και αφορούν στο έτος 2001.

2. Απαραίτητη προϋπόθεση για την επιλογή του ευρώ αποτελεί η υποβολή από τους φορολογουμένους της παραγράφου 1 ανέκκλητης σχετικής δήλωσης στη Δημόσια Οικονομική Υπηρεσία (Δ.Ο.Υ.), στην οποία έκαστος υπάγεται, προ της έναρξης της διαχειριστικής ή φορολογικής περιόδου.

Σε κάθε περίπτωση, η έναρξη της κατά τα ανωτέρω χρήσης του ευρώ συνδέεται με την έναρξη της διαχειριστικής περιόδου ή με την 1η εκάστου μήνα, η οποία προσδιορίζεται στην ανέκκλητη δήλωση.

3. Μετά το πρώτο εδάφιο της περίπτωσης ιβ' της παρ. 1 του άρθρου 31 του ν. 2238/1994 «Κύρωση του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος» (ΦΕΚ 151 Α') προστίθεται δεύτερο εδάφιο ως εξής:

«Οι διατάξεις του προηγούμενου εδαφίου εφαρμόζονται και για τις δαπάνες μετάβασης στο ευρώ, οι οποίες θα πραγματοποιηθούν κατά τα οικονομικά έτη 2001, 2002 και 2003 (χρήσεις 2000, 2001 και 2002).»

Άρθρο 7 Χρεωστικές συναλλαγματικές διαφορές – Βεβαίωση είσπραξης εσόδων, πληρωμές κατά τη μεταβατική περίοδο

1. Στην παρ. 7 του άρθρου 28 του Κ.Β.Σ. (π.δ. 186/1992 ΦΕΚ 84 Α') προστίθεται περίπτωση δ' ως εξής:

«δ) οι χρεωστικές συναλλαγματικές διαφορές που προκύπτουν είτε κατά την είσπραξη ή εξόφληση των απαιτήσεων ή υποχρεώσεων (αντίστοιχα) σε ευρώ, κατά το ημερολογιακό έτος 2001, είτε κατά την αποτίμηση αυτών, καθώς και των διαθεσίμων και των λοιπών περιουσιακών στοιχείων των επιχειρήσεων, αποσβέννυνται είτε εφάπαξ είτε ισόποσα σε τρεις (3) συνεχόμενες χρήσεις.»

2. Κατά το έτος 2001, η βεβαίωση των εσόδων του Δημοσίου και τρίτων, η είσπραξη και επιστροφή φόρων, εισφορών και τελών, καθώς και οι πάσης φύσεως συναλλαγές και οι πληρωμές και οι εξοφλήσεις των τίτλων του Δημοσίου που διενεργούνται στις Δημόσιες Οικονομικές Υπηρεσίες (Δ.Ο.Υ.) πραγματοποιούνται μόνο σε δραχμές.

3. Κατά τη βεβαίωση και την είσπραξη των εσόδων του Δημοσίου και τρίτων, δεν βεβαιώνονται και δεν εισπράττονται τυχόν υπόλοιπα, που είναι δυνατόν να προκύπτουν κατά τη μετατροπή δραχμών σε ευρώ και αντίστροφως, μέχρι του ποσού των εκατό (100) δραχμών κατά εγγραφή.

4. Με αποφάσεις του Υπουργού των Οικονομικών και του αρμόδιου κατά περίπτωση Υπουργού μπορεί να καθορίζεται κάθε αναγκαία λεπτομέρεια σχετική με τα θέματα που ρυθμίζονται από τις διατάξεις του παρόντος και του προηγούμενου άρθρου.

ΑΡΘΡΟ 6 ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

ΑΡΘΡΟ 7 ΧΡΕΩΣΤΙΚΕΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΙΚΕΣ ΔΙΑΦΟΡΕΣ – ΒΕΒΑΙΩΣΗ ΕΙΣΠΡΑΞΗΣ ΕΣΟΔΩΝ, ΠΛΗΡΩΜΕΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟ

Με τα άρθρα 6 και 7 του Ν. 2842/2000 (ΦΕΚ 207Α/27.9.2000) ελήφθησαν συμπληρωματικά μέτρα για την εφαρμογή των Κανονισμών 1103/97, 974/98 και 2866/98 του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης σχετικά με τη φορολογία, μετά την ένταξη της Ελλάδας στην ΟΝΕ, κατά το μεταβατικό για την Ελλάδα καθεστώς, δηλαδή από την 1.1.2001, ημέρα καθορισμού της σταθερής (κλειδωμένης) ισοτι-

μίας της δραχμής έναντι του ευρώ έως τις 31.12.2001.

Ειδικότερα, με το άρθρο 6 του ως άνω νόμου προβλέφθηκε, για ορισμένες κατηγορίες επιτηδευματιών, η δυνατότητα της εκπλήρωσης των φορολογικών τους υποχρεώσεων σε ευρώ, ενώ με το άρθρο 7 ρυθμίστηκε η δυνατότητα απόσβεσης από τις επιχειρήσεις των χρεωστικών συναλλαγματικών διαφορών, καθώς και ο τρόπος βεβαίωσης και είσπραξης εσόδων κατά το μεταβατικό διάστημα από 1.1. έως 31.12.2001.

(ΑΡΘΡΟ 6)

Α' Η δυνατότητα τήρησης και εκπλήρωσης των υποχρεώσεων σε ευρώ (άρθρο 6)

Με βάση τις οριζόμενες στον Κανονισμό 1103/97 του Συμβουλίου ΕΚ ακόλουθες αρχές:

- της αντικατάστασης της λογιστικής μονάδας ECU από το ευρώ (1 ECU = 1 ευρώ),
- της συνέχειας των συμβάσεων,
- της μετατροπής και στρογγυλοποίησης των εθνικών νομισμάτων σε ευρώ και
- της «μη απαγόρευσης – μη υπο-

χρέωσης” για τη χρησιμοποίηση του ευρώ στις συναλλαγές κατά το μεταβατικό στάδιο, που ισοδυναμεί με τη δυνατότητα που παρέχεται σε οικονομικούς φορείς και καταναλωτές να συναλλάσσονται σε ευρώ ή εθνικές νομισματικές μονάδες, τόσο στον ιδιωτικό όσο και στο δημόσιο τομέα και έχει ως αποτέλεσμα τη δυνατότητα των πολιτών να κάνουν λογιστική χρήση του ευρώ σε ορισμένους επιτηδευματίες.

Το άρθρο 6 του Ν.2842/2000 παρέχει τη δυνατότητα σε ορισμένους επιτηδευματίες από 1.1.2001 να επιλέξουν το ευρώ για την τήρηση των βιβλίων και την έκδοση των στοιχείων του ΚΒΣ, την υποβολή των φορολογικών τους δηλώσεων και την εκπλήρωση γενικά των φορολογικών τους υποχρεώσεων για το χρονικό διάστημα 1.1.2001-31.12.2001.

1. ΠΡΟΣΩΠΑ που δικαιούνται να επιλέξουν τη χρήση του ευρώ.

- Τα νομικά πρόσωπα και οι επιτηδευματίες που τηρούν υποχρεωτικά γ' κατηγορίας βιβλία του ΚΒΣ, δηλαδή οι κάθε μορφής εμπορικές ή βιομηχανικές εταιρείες, όπως ΑΕ, ΕΠΕ, ΟΕ, ΕΕ, κ.λπ.
- Οι δημόσιες και δημοτικές επιχειρήσεις, οι συνεταιρισμοί και οι συνεταιριστικές ενώσεις που τηρούν υποχρεωτικά γ' κατηγορίας βιβλία του ΚΒΣ.
- Οι αλλοδαπές εταιρικές επιχειρήσεις, καθώς και οι μόνιμες στην Ελλάδα αυτών εγκαταστάσεις, που τηρούν υποχρεωτικά γ' κατηγορίας βιβλία του ΚΒΣ.
- Οι αστικές εταιρείες με νομική προσωπικότητα, οι κοινωνίες αστικού κώδικα που ασκούν επιχείρηση ή επάγγελμα, οι κοινοπραξίες επιτηδευματιών και οι συμπλοιοκτησίες που τηρούν υποχρεωτικά γ' κατηγορίας βιβλία του ΚΒΣ.
- Το Δημόσιο και τα ΝΠΔΔ.

2. Έναρξη χρήσης του ευρώ.

Η έναρξη της χρήσης του ευρώ, κατά την άσκηση της ανωτέρω δυνητικής ευχέρειας, δύναται να λάβει χώρα με την έναρξη της διαχειριστικής περιόδου (π.χ. 1.1.2001 ή 1.7.2001) ή την πρώτη ημέρα κάθε μήνα του τρέχοντος ημερολογιακού έτους 2001.

3. Τρόπος έναρξης χρήσης του ευρώ. Για την έναρξη χρήσης του ευρώ αναγκαία είναι η προηγούμενη υποβολή ανέκκλητης υπεύθυνης δήλωσης του Ν.1599/1986 στην αρμόδια για κάθε επιτηδευματία Δ.Ο.Υ., αντίγραφο της οποίας, με την ένδειξη “παραλείφθηκε όμοιο”, παραδίδεται στον ενδιαφερόμενο.

4. Μετατροπή των δεδομένων των βιβλίων από δραχμές σε ευρώ.

- Η λογιστική μετατροπή των δεδομένων των βιβλίων από δραχμές σε ευρώ γίνεται με βάση τις ρυθμίσεις του κανονισμού ΕΚ 1103/97, το άρθρο 2 του Ν.2642/99 και τη γενική αρχή της στρογγυλοποίησης. Κάθε μετατροπή από δραχμές σε ευρώ γίνεται με διαίρεση με το σταθερό πολλαπλασιαστή της κλειδωμένης ισοτιμίας 340,750 (μετατροπές): 1 ευρώ = 340.750 δρχ.

Ειδικότερα, με το άρθρο 5 του Ε.Κ.1103/97 ορίζεται ότι:

“Τα νομισματικά ποσά που θα καταβάλλονται ή θα καταλογίζονται κατά τη στρογγυλοποίηση μετά τη μετατροπή σε μονάδες ευρώ, σύμφωνα με το άρθρο 4 (αναφέρεται ανωτέρω), θα στρογγυλοποιούνται προς τα πάνω ή προς τα κάτω προς το πλησιέστερο cent (λεπτό). Τα νομισματικά ποσά που θα καταβάλλονται ή θα καταλογίζονται, τα οποία μετατρέπονται σε εθνική νομισματική μονάδα, στρογγυλοποιούνται προς τα πάνω ή προς τα κάτω προς την πλησιέστερη υποδιαίρεση ή, ελλείψει υποδιαίρεσης, προς την πλησιέστερη μονάδα... Αν, ως αποτέλεσμα από την εφαρμογή της τιμής μετατροπής, προκύπτει ακριβώς το μισό μιας μονάδας ή μιας υποδιαίρεσης, τότε το ποσό θα στρογγυλοποιείται προς τα πάνω”.

Γενικά, για τις περιπτώσεις μετατροπής νομισμάτων χωρών εκτός ζώνης ευρώ σε νομίσματα χωρών εντός ζώνης, θα πρέπει αυτή να γίνεται μέσω ευρώ (τριγωνική μετατροπή), με την κυμαινόμενη ισοτιμία της ημερομηνίας μετατροπής του νομίσματος εκτός ευρωζώνης προς το ευρώ. Το ίδιο ισχύει και για κάθε άλλη μετατροπή μεταξύ εθνικών νομισμάτων χωρών της ζώνης ευρώ,

μέσω των σταθερών ισοτιμιών των εθνικών νομισμάτων κάθε κράτους μέλους προς το ευρώ.

π.χ. από δολάριο (USD) σε δραχμή (ΔΡΧ.)

USD: κυμαινόμενη ισοτιμία

$$\text{EUR/USD} = \text{E}$$

Ε χ σταθερή ισοτιμία

$$\text{EUR/ΔΡΧ. (340,750)} = \text{ΔΡΧ.}$$

Από μάρκα (DM) σε δραχμή (ΔΡΧ.)

DM: σταθερή ισοτιμία

$$\text{EUR/DM (1,95583)} = \text{E}$$

Ε χ σταθερή ισοτιμία

$$\text{EUR/ΔΡΧ. (340,750)} = \text{ΔΡΧ.}$$

- Τα υπόλοιπα των λογιστικών λογαριασμών όλων των βαθμίδων, όπως αυτά προκύπτουν από το αναλυτικό καθολικό ή από τα ισοζύγια του αναλυτικού καθολικού, μετατρέπονται σε ευρώ με βάση τον ως άνω κανόνα στρογγυλοποίησης. Η μετατροπή των υπολοίπων γίνεται καταρχήν στην τελευταία βαθμίδα για να αποφευχθούν οι διαφορές στρογγυλοποίησης σε άλλες βαθμίδες λογαριασμών. Οι διαφορές στρογγυλοποίησης που θα προκύψουν στο τέλος ως διαφορά μεταξύ συνόλου λογαριασμών ενεργητικού και παθητικού, θα καταχωρούνται σε νεοανοιγόμενο υπολογαριασμό 81.00 ή 81.01 του Ε.Γ.Λ.Σ. Ήδη όμως με την εγκύκλιο υπ. οικ. 1028192/πολ. 112/2001 διευκρινίσθηκε ότι για λόγους πρακτικής εξυπηρέτησης των ενδιαφερομένων, αλλά και για λόγους αδυναμίας προσαρμογής χρησιμοποιούμενων προγραμμάτων ή ασύμφωνης τροποποίησης προγραμμάτων και προκειμένου να μη λειτουργούν οι λόγοι αυτοί αποτρεπτικά στη μετάβαση σε ευρώ, κατά τη διάρκεια του μεταβατικού καθεστώτος, είναι δυνατή η μετατροπή των δεδομένων των βιβλίων σε ευρώ με τη μετατροπή όλων των κινήσεων (εγγραφών-καταχωρήσεων) του προηγούμενου διαστήματος της χρήσης, εάν η επιλογή του ευρώ γίνει στη διάρκεια της διαχειριστικής περιόδου, ή με τη μετατροπή της χρέωσης και της πίστωσης σε ευρώ. Και στην περίπτωση αυτή οι τυχόν διαφορές στρογγυλοποίησης θα καταχωρούνται αναλόγως σε νεοανοιγόμενο υπολογαριασμό του λογ. ΕΣΥΔ 81.00 ή 81.01.

- Τα πάγια που έχουν αποσβεστεί

και εμφανίζονται στα βιβλία ΚΒΣ με 1 δρχ. θα αναφέρονται ως εκατοστό του ευρώ 0,01.

5. ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΗΣ ΤΗΡΗΣΗΣ των βιβλίων ΚΒΣ σε ευρώ.

- Η σύνταξη και καταχώριση της απογραφής, του ισολογισμού, του λογαριασμού αποτελεσμάτων χρήσης, του πίνακα διάθεσης αποτελεσμάτων και της κατάστασης λογαριασμού γενικής εκμετάλλευσης θα γίνεται σε ευρώ.

- Τα ποσά που έχουν καταχωρηθεί στα πρόσθετα βιβλία σε δραχμές πριν την αμετάκλητη δήλωση χρήσης ευρώ, δεν είναι αναγκαίο να μετατραπούν σε ευρώ, διότι από τα βιβλία αυτά δεν εξάγεται λογιστικό αποτέλεσμα.

- Η έκδοση τιμολογίων και λοιπών παραστατικών σε ευρώ. (Στα τιμολόγια προς τρίτους αναγράφεται και το συνολικό ποσό σε δραχμές).

- Η καταχώριση των συναλλαγών σε ευρώ, με στρογγυλοποίηση των καταβαλλόμενων ποσών προς το πλησιέστερο λεπτό και με δυνατότητα στρογγυλοποίησης των ενδιάμεσων ποσών και σε περισσότερα από δύο δεκαδικά ψηφία.

- Τα παραστατικά (δικαιολογητικά), που καταχωρούνται στα βιβλία ΚΒΣ:
 - αν προέρχονται από χώρα που συμμετέχει στην ΟΝΕ και είναι εκφρασμένα στο νόμισμα αυτής, μετατρέπονται σε ευρώ, με διαίρεση του ποσού του νομίσματος στο οποίο είναι εκφρασμένα με την ισοτιμία αυτού προς το ευρώ.

- αν προέρχονται από τρίτη χώρα, μετατρέπονται τα ποσά σε ευρώ, με βάση την τρέχουσα ισοτιμία ευρώ και νομίσματος τρίτης χώρας και παράλληλα πρέπει να παρακολουθούνται λογιστικά και σε ευρώ και στο νόμισμα της τρίτης χώρας.

- Υποβολή φορολογικών δηλώσεων (εισοδήματος, έμμεσων φόρων κεφαλαίου κ.ο.κ.) σε ευρώ.

Ειδικότερα για τις δηλώσεις φόρου εισοδήματος διευκρινίζεται ότι:

- αν η εταιρεία κλείνει διαχειριστική περίοδο εντός του 2001 (π.χ. 30.4.2001, λόγω συμμετοχής σε αυτή αλλοδαπής εταιρείας) και με ανέκκλητη δήλωση επέλεξε, προ της λήξης της

διαχείρισης (π.χ. 28.4.2001) τη χρήση ευρώ, τότε θα συντάξει προσωρινό ισοζύγιο, το οποίο θα μετατρέψει σε ευρώ με το σταθερό μετατροπέα (1 ευρώ = 340,750 δρχ.) και θα υποβάλει τη δήλωσή της σε ευρώ.

- αν, αντίθετα, η ανωτέρω εταιρεία υποβάλει ανέκκλητη δήλωση χρήσης ευρώ εντός του 2001, μετά τη λήξη της διαχειριστικής της περιόδου (στο ως άνω παράδειγμα την 1.5.2001) αλλά πριν από την πάροδο της προθεσμίας υποβολής της φορολογικής της δήλωσης, τότε η ετήσια δήλωση φόρου εισοδήματός της (στο παράδειγμα χρήσης 1.5.2000-30.4.2001) θα υποβληθεί σε δραχμές.

- το ίδιο, δηλαδή η υποχρέωση υποβολής δήλωσης σε δραχμές, ισχύει και για το σύνολο των δηλώσεων παρακρατούμενων και προκαταβλητέων φόρων, που θα υποβληθούν από τους επιλέξαντες τη χρήση ευρώ, μετά την ανέκκλητη δήλωση για την τήρηση των υποχρεώσεών τους σε ευρώ, αλλά θα αφορούν σε χρονικό διάστημα πριν από την υποβολή της ανέκκλητης αυτής δήλωσης.

- Το χρησιμοποιούμενο έντυπο φορολογίας εισοδήματος είναι κοινό και για δραχμές και για ευρώ, οι δε επιτηδευματίες οφείλουν να συμπληρώσουν τη σχετική ένδειξη ανάλογα με το χρησιμοποιούμενο νόμισμα.

Οι δηλώσεις φορολογίας κεφαλαίου, φόρου μεγάλης ακίνητης περιουσίας και ΦΠΑ ανασχεδιάζονται από την ηγεσία του Υπουργείου Οικονομικών.

(ΑΡΘΡΑ 6 & 7)

Β' Οι προκύπτουσες συναλλαγματικές διαφορές

1. Αποτίμηση της 31.12.2000

α) Αν η επιχείρηση δεν έχει συναλλαγές με το εξωτερικό, κανένα ζήτημα συναλλαγματικών διαφορών δεν μπορεί να τεθεί. Η επιχείρηση, υπό τους όρους και προϋποθέσεις που αναλύθηκαν, έχει την ευχέρεια να επιλέξει την τήρηση των βιβλίων της σε ευρώ, οπότε και θα μετατρέψει τις δραχμές σε ευρώ σύμφωνα με τα προηγούμενα.

β) Αν η επιχείρηση έχει απαιτήσεις

και υποχρεώσεις σε ευρώ, τότε τις αποτιμά με βάση το μετατροπέα (1 ευρώ = 340,750 δρχ.) και φέρει τις τυχόν προκύπτουσες συναλλαγματικές διαφορές σε αποτελεσματικό λογαριασμό της χρήσης 1.1.-31.12.2000, με βάση την αρχή της αυτοτέλειας των χρήσεων.

γ) Αν η επιχείρηση έχει απαιτήσεις και υποχρεώσεις σε νόμισμα χώρας που συμμετέχει στην ΟΝΕ, τότε αυτή μετατρέπει το ποσό που εκφράζεται σε νόμισμα της χώρας, σε ποσό ευρώ και στη συνέχεια το ποσό του ευρώ που προκύπτει, το διαιρεί με την ισοτιμία δρχ./ευρώ.

Κατά τη διαδικασία αυτή είναι δυνατό να προκύψουν συναλλαγματικές διαφορές, που θα αντιστοιχούν στη διαφορά μεταξύ του υπολοίπου λογαριασμού σε δραχμές, όπως αυτό έχει καταχωρηθεί στα βιβλία της επιχείρησης, με βάση την τρέχουσα, κατά τη στιγμή της καταχώρισης ισοτιμία, και του ποσού δραχμών που προκύπτει ως υπόλοιπο της υποχρέωσης ή της απαίτησης με τη χρήση του σταθερού μετατροπέα.

Οι συναλλαγματικές αυτές διαφορές και πάλι με βάση την αρχή της αυτοτέλειας των χρήσεων, είναι οριστικές και άγονται σε αποτελεσματικό λογαριασμό της χρήσης 2000.

δ) Αν η επιχείρηση έχει απαιτήσεις και υποχρεώσεις σε νόμισμα χώρας που δεν συμμετέχει στην ΟΝΕ, τότε μετατρέπει τα ποσά των επιμέρους νομισμάτων σε ευρώ, με βάση την τρέχουσα ισοτιμία ξένου νομίσματος ευρώ και στη συνέχεια τα μετατρέπει σε δραχμές, με βάση την κλειδωμένη ισοτιμία δραχμής/ευρώ.

Δεδομένου ότι, οι συναλλαγματικές αυτές διαφορές δεν είναι οριστικές, αφού κατά τη μετατροπή χρησιμοποιείται τρέχουσα συναλλαγματική ισοτιμία, δεν άγονται σε αποτελεσματικό λογαριασμό αλλά πιστώνονται σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 28 του ΚΒΣ (ΠΔ 186/92).

2. Χρεωστικές συναλλαγματικές διαφορές.

Με βάση το άρθρο 7 του Ν. 2842/2000, θεσπίζεται η δυνατότητα απόσβεσης, είτε εφάπαξ είτε σε τρεις συνε-

χόμενες χρήσεις (αρχής γενομένης από τη χρήση που έγινε η είσπραξη ή η εξόφληση ή η αποτίμηση), τυχόν **χρεωστικών συναλλαγματικών διαφορών** που θα προκύψουν:

α) Κατά την αποτίμηση της 31.12.2000 (προκειμένου για επιχειρήσεις των οποίων η διαχειριστική περίοδος λήγει στις 31.12) ή κατά τη λήξη της διαχειριστικής περιόδου εντός του 2001 (προκειμένου για επιχειρήσεις των οποίων η διαχειριστική περίοδος λήγει σε άλλη ημερομηνία). Διευκρινίζεται ότι, μετά από τη σύνταξη του πρώτου “προσαρμοσμένου με βάση τη σταθερή ισοτιμία ευρώ/δραχμές” ισολογισμού, δεν προκύπτουν συναλλαγματικές διαφορές κατά την είσπραξη απαιτήσεων, πληρωμή υποχρεώσεων κ.λπ., που εκφράζονται σε νομίσματα της ζώνης ευρώ.

β) Κατά την είσπραξη ή εξόφληση των απαιτήσεων ή υποχρεώσεων που θα γίνουν εντός του ημερολογιακού έτους 2001 (και μέχρι τη λήξη της διαχειριστικής τους περιόδου), προκειμένου για επιχειρήσεις των οποίων η διαχειριστική περίοδος δεν λήγει στις 31.12.2001.

γ) Κατά την υπαγωγή των επιχειρήσεων στο μεταβατικό καθεστώς (επιλογή ευρώ), εφόσον προηγουμένως δεν έχει συνταχθεί “προσαρμοσμένος”, μέσω της σταθερής ισοτιμίας ευρώ, ισολογισμός.

Σημειώνεται ότι οι χρεωστικές συναλλαγματικές διαφορές, που θα προκύψουν κατά την εξόφληση υποχρεώσεων και την είσπραξη απαιτήσεων, που εκφράζονται σε νομίσματα χωρών εκτός ΟΝΕ, οι οποίες θα διενεργηθούν μετά από τον πρώτο προσαρμοσμένο, μέσω της σταθερής ισοτιμίας ευρώ, ισολογισμό, δεν υπάγονται σε τριετή απόσβεση, επειδή οι διαφορές αυτές οφείλονται στη μεταβολή της σχέσης του

ξένου νομίσματος έναντι του ευρώ και όχι στη μεταβολή της σχέσης ευρώ-δραχμής.

Γ' Γενικό συμπέρασμα

Το μεταβατικό αυτό καθεστώς για την υιοθέτηση του ενιαίου νομίσματος εξασφαλίζει νομισματική σταθερότητα στην ελληνική οικονομία, η οποία σταθεροποιεί και το ρυθμό του πληθωρισμού, δημιουργώντας ταυτόχρονα ένα ασφαλές νομισματικό περιβάλλον για αποδοτικότερη οικονομική ανάπτυξη.

Παράλληλα, όμως, αυξάνει την ανταγωνιστικότητα της φορολογικής πολιτικής των κρατών μελών της ΟΝΕ. Και τούτο διότι, καθώς η πολιτική διάρθρωσης των επιτοκίων δεν θα ασκείται από τις επιμέρους κυβερνήσεις των κρατών μελών, αλλά σε κεντρικό επίπεδο ΕΕ, ο κύριος τρόπος άσκησης περιφερειακής (από τα κράτη μέλη) επενδυτικής πολιτικής και ενίσχυσης της ανταγωνιστικότητας παραμένει η άσκηση φορολογικής πολιτικής, ειδικά στο σχεδιασμό της άμεσης φορολογίας, για την οποία υπολείπονται οι προσπάθειες κεντρικής εναρμόνισής της από τα συλλογικά όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

ΠΗΓΕΣ:

Ν. 2842/2000 (ΔΦΝ 2000, σελ. 1657).

Εγκ. υπ. Οικ. 1104968/πολ. 1286/2000 (ΔΦΝ 2000, σελ. 1610).

Εγκ. υπ. Ανάπτυξης Ζ1/2000 (ΔΦΝ 2000, σελ. 1610).

Εγκ. υπ. Οικ. Τ6523/2000 (ΔΦΝ 2001, σελ. 102).

Εγκ. υπ. Οικ. 1028192/πολ. 1117/2001.

Άρθρο Θεόδ. Γρηγοράκου Αντ/δρου ΕΣΥΛ, Πρόεδρ. Επιστημονικού Συμβου-

λίου Σ.Ο.Ε., τ. Ορκ. Λογιστή: Λογιστικά θέματα εισαγωγής του ΕΥΡΩ (ΔΦΝ 2000, σελ. 244).

Άρθρο Ανδρέα Μ. Ρελάνογλου, Οικονομολόγου: Η εισαγωγή του ΕΥΡΩ στην Ελληνική επιχείρηση (Λογιστής 1999, σελ. 1186).

Άρθρο Σπύρου Γ. Αναγνώστου, υπαλλήλου Α' υπ. Οικ: Η ένταξη της Ελλάδας στην Ο.Ν.Ε. και ΕΥΡΩ (Λογιστής 1999, σελ. 10).

Άρθρο Σπήλιου Μούζουλα, δικηγόρου Δ.Ν.: Η μετατροπή κεφαλαίου των Α.Ε. σε ΕΥΡΩ (Λογιστής 1999, σελ. 496).

Άρθρο Κ. Καλύβα, ΜSc υπαλλήλου 14ης Δ/νσης Φ.Π.Α.: Η άσκηση φορολογικής πολιτικής και η εφαρμογή του ΕΥΡΩ (Φορολογική επιθεώρηση 2000, σελ. 1677).

Άρθρο Σπύρου Αναγνώστου, ήδη υπαλλήλου Σ.Δ.Ο.Ε., υπ. Οικ.: Εισαγωγή του ΕΥΡΩ στην Ελλάδα (Φορολογική Επιθεώρηση 2000, σελ. 13).

Σημειώσεις Σεμιναρίου Φίλιππου Δ. Σαχινίδη: Η μετάβαση της Ελληνικής Χρηματιστηριακής Επιχείρησης από το σύστημα δραχμών στο σύστημα Ευρώ (Εκδ. Βρύκου, Αθήνα 2000).

Εισήγηση στο Σεμινάριο του Εμμανουήλ Ι. Σακέλλη, καθηγ. Πανεπιστημίου, Επ. Πρ. Επιστημονικού Συμβουλίου Σ.Ο.Ε., τ. Ορκωτού Ελεγκτή: Η μετάβαση της ελληνικής επιχείρησης από το σύστημα δραχμών στο σύστημα «Ευρώ». Λογιστική αντιμετώπιση.

Ημερίδα της 21.12.2000 της Ένωσης Ανωνύμων Εταιρειών: Η υποχρέωση από 1.1.2001 εφαρμογής του ΕΥΡΩ στις συναλλαγές των επιχειρήσεων με την αντικατάσταση της δραχμής. (Δελτίο Συνδέσμου Α.Ε. & ΕΠΕ, 2001 σελ. 51).

Ένθετο Εφημερίδος «Η Καθημερινή»: Το Ευρώ από το Α έως το Ω, Μάρτιος 2001.

Ευχαριστίες στο Ν. Παπαϊωάννου, ασκούμενο δικηγόρο για τη βοήθειά του στη συλλογή του ανωτέρω υλικού.

Άρθρο 8 Δημόσιο χρέος

1. Την 1η Ιανουαρίου 2001 επανεκφράζονται σε ευρώ με δύο δεκαδικά ψηφία όλοι οι τίτλοι του Ελληνικού Δημοσίου σε δραχμές:

α) που έχουν εκδοθεί σε άυλη μορφή στο εσωτερικό υπό τη μορφή Ομολόγων, Ομολογιακών Δανείων και Εντόκων Γραμματίων,

β) που έχουν εκδοθεί σε φυσική μορφή και απουλοποιούνται μέχρι 31.12.2000.

2. Η αξία των τίτλων σε φυσική μορφή που βρίσκονται σε κυκλοφορία την 1η Ιανουαρίου 2001 (ονομαστική αξία και αξία τοκομεριδίων) υπολογίζεται σε ευρώ με δύο δεκαδικά ψηφία.

3. Τα δάνεια του Ελληνικού Δημοσίου, που εκφράζονται σε εθνικές νομισματικές μονάδες άλλων Κρατών-Μελών της ζώνης ευρώ επανεκφράζονται σε ευρώ, εφόσον και οι αντίστοιχες χώρες έχουν επανεκφράσει το χρέος τους σε ευρώ.

4. Άλλες κατηγορίες δανείων του Ελληνικού Δημοσίου, που έχουν συναφθεί σε δραχμές, μπορούν να επανεκφραστούν σε ευρώ.

5. Το αποτέλεσμα της επανέκφρασης σε μονάδες ευρώ στρογγυλοποιείται προς το πλησιέστερο λεπτό του ευρώ. Σε περίπτωση που κατά την επανέκφραση προκύ-

πτει ακριβώς το μισό μιας υποδιαίρεσης, το ποσό στρογγυλοποιείται στο επόμενο λεπτό του ευρώ.

6. Κάθε ένδικο βοήθημα σε σχέση με τις διαφορές που προκύπτουν από την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος άρθρου ασκείται εντός αποκλειστικής προθεσμίας ενός έτους από την ημερομηνία επανέκφρασης.

7. Οι εκδότες χρεωγράφων που ανήκουν στον τομέα της Γενικής Κυβέρνησης, όπως αυτή ορίζεται στο Ευρωπαϊκό Σύστημα Εθνικών και Περιφερειακών Λογαριασμών της Κοινότητας του Κανονισμού ΕΚ 2223/1996 του Συμβουλίου (ΕΕ L 310/1996), όπως εκάστοτε ισχύει, μπορούν, από 1.1.2001, να επανεκφράσουν το χρέος τους, σύμφωνα με τις διατάξεις που ισχύουν σχετικά με τη μετατροπή του δημοσίου χρέους της Κεντρικής Κυβέρνησης.

8. Με αποφάσεις του Υπουργού των Οικονομικών και του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού ή με κοινές αποφάσεις του Υπουργού των Οικονομικών και του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος, ρυθμίζονται θέματα σχετικά με τη μέθοδο επανέκφρασης του δημοσίου χρέους σε ευρώ, τη λογιστική εμφάνιση, την εξυπηρέτηση του δημοσίου χρέους και κάθε άλλη σχετική λεπτομέρεια.

9. Η ισχύς του παρόντος άρθρου και των αποφάσεων που εκδίδονται για την υλοποίηση των διατάξεων αυτού αρχίζει από της δημοσίευσής του νόμου.

ΑΡΘΡΟ 8 ΔΗΜΟΣΙΟ ΧΡΕΟΣ

Η επανέκφραση του δημοσίου χρέους σε ευρώ

Η μετατροπή του Δημοσίου Χρέους σε ευρώ αποτέλεσε πολύ σημαντικό γεγονός για την Ελλάδα, αφού σηματοδότησε την ισότιμη παρουσία και συμμετοχή της χώρας μας στο ανταγωνιστικό περιβάλλον της ενιαίας αγοράς ευρωομολόγων, η οποία δημιουργήθηκε με την υιοθέτηση του ενιαίου νομίσματος. Εκτός αυτού όμως, η επιτυχία του όλου έργου έχει βαρύνουσα σημασία, αφού η αγορά τίτλων μαζί με την κεφαλαιαγορά, ήταν οι πρώτοι τομείς της ελληνικής οικονομίας που υιοθέτησαν το ενιαίο νόμισμα και λειτουργούν σ' αυτό, ένα χρόνο νωρίτερα από τους άλλους τομείς, από την 1η Ιανουαρίου 2001.

Η επανέκφραση των τίτλων του

ελληνικού Δημοσίου σε ευρώ δεν ήταν, όπως θεωρούσαν πολλοί, μια απλή "μηχανική" διαίρεση της δραχμικής ονομαστικής αξίας των τίτλων με το συντελεστή μετατροπής ευρώ/δραχμής. Ήταν μια πολύπλοκη διαδικασία, αφού επέφερε αλλαγές στα λογιστικά και μηχανογραφικά συστήματα των εμπλεκόμενων φορέων, στο νομικό πλαίσιο που διέπει τους τίτλους και τέλος στην έκδοση και διαπραγμάτευση των τίτλων στην εσωτερική αγορά και την ενιαία αγορά ευρωομολόγων.

Το άρθρο 8 του Ν. 2842/2000 οριοθετεί τις βασικές αρχές της επανέκφρασης των τίτλων του Δημοσίου (Κεντρικής Κυβέρνησης) καθώς και των τίτλων εκδοτών που ανήκουν στον τομέα της Γενικής Κυβέρνησης. Επίσης προβλέπει την έκδοση αποφάσεων του Υπουργού Οικονομικών και του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού ή κοινών αποφάσεων του Υπουργού Οικονομικών και του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος, με τις οποίες ρυθμίζονται διάφορα δια-

δικαστικά θέματα σχετικά με την επανέκφραση. Συγκεκριμένα:

- Σύμφωνα με την πρώτη παράγραφο του ανωτέρω άρθρου, η αρμόδια Διεύθυνση Δημοσίου Χρέους του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους, σε συνεργασία με την Τράπεζα της Ελλάδος (Σύστημα Άυλων Τίτλων) και τους εμπλεκόμενους φορείς, προέβη στην επανέκφραση των δραχμικών δανειακών τίτλων του ελληνικού Δημοσίου σε ευρώ, που έχουν εκδοθεί είτε σε άυλη μορφή στο εσωτερικό με τη μορφή Ομολόγων και Εντόκων Γραμματίων είτε σε φυσική μορφή και απουλοποιήθηκαν μέχρι 31.12.2000.

Η επανέκφραση έγινε βάσει της **μεθόδου άθροισης ομοειδών τίτλων ανά κάτοχο (διεθνώς γνωστή ως μέθοδος bottom-up)**, η οποία επελέγη επειδή δεν απαιτεί καμιά ενέργεια από πλευράς επενδυτών και επιπλέον εξασφαλίζει ότι οι κομιστές δεν ζημιώνονται από τη μετατροπή των τίτλων. Οι λεπτομέρειες εφαρμογής της μεθόδου αυτής περιγράφονται

ΜΑΡΙΑ ΠΑΠΑΔΟΝΙΚΟΛΑΚΗ

Διευθύντρια Διεύθυνσης Δημοσίου Χρέους
Γενικό Λογιστήριο του Κράτους

στην αριθμ. 2/85132/0023/30-11-2000 Κοινή Απόφαση του Υπουργού Οικονομικών και του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος.

Η μετατροπή κατά το τριήμερο 29-31.12.2000 έγινε με απόλυτη επιτυχία, όπως λεπτομερώς είχε σχεδιαστεί και εντός των ορίων που προέβλεπε το σχετικό χρονοδιάγραμμα. Για την εξασφάλιση της ομαλής διεξαγωγής της διαδικασίας επανέκφρασης κατά το τριήμερο 29-31.12.2000, με Κοινή Απόφαση του Υπουργού Οικονομικών και του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος, συστάθηκε ειδική επιτελική Ομάδα Δράσης (Task Force), στην οποία συμμετείχαν εκπρόσωποι των εμπλεκόμενων φορέων (Υπ. Οικονομικών, Τράπεζα της Ελλάδος, Ένωση Ελληνικών Τραπεζών).

• Η δεύτερη παράγραφος ρυθμίζει το καθεστώς **των φυσικών τίτλων** που παραμένουν σε κυκλοφορία μετά τη 1.1.2001 και οι οποίοι δεν επανεκφράστηκαν σε ευρώ. Σχετικά με τους τίτλους που **βρίσκονται σε φυσική μορφή** την 1.1.2002 (δεν έχουν αποϋλοποιηθεί) και είναι εκφρασμένοι σε δραχμές, το άρθρο 14 του Κανονισμού (ΕΚ) 974/98 του Συμβουλίου, προβλέπει ότι οι τίτλοι αυτοί θα “διαβάζονται” σε ευρώ με δύο δεκαδικά ψηφία, βάσει της αμετάκλητης ισοτιμίας μετατροπής. Ο σκοπός της διάταξης αυτής είναι η αποφυγή αντικατάστασης των παλαιών δραχμικών φυσικών τίτλων με νέους τίτλους εκφρασμένους σε ευρώ. Το άρθρο 14 ορίζει ρητά ότι το νομικό καθεστώς των τίτλων αυτών μετά τη φυσική κυκλοφορία του

ευρώ δεν επηρεάζεται από το γεγονός ότι οι τίτλοι θα είναι εκφρασμένοι στο παλαιό εθνικό νόμισμα (δραχμές) και συνεπώς μετά την 1.1.2002 και μέχρι τη λήξη τους παραμένουν ισχυροί. Σε κάθε περίπτωση όμως, μετά τις 31.12.2001, οι συναλλαγές επί των τίτλων αυτών, καθώς και η εξυπηρέτησή τους (πληρωμές τόκων και χρεολυσίων) θα γίνεται σε ευρώ, βάσει της αμετάκλητης ισοτιμίας μετατροπής.

• Οι παράγραφοι 3 και 4 παρέχουν τη δυνατότητα επανέκφρασης σε ευρώ των Δανείων του Ελληνικού Δημοσίου που έχουν συναφθεί σε νομισματικές μονάδες των χωρών μελών της ζώνης ευρώ, καθώς και άλλων κατηγοριών δανείων που είναι εκφρασμένα σε δραχμές. Τα ανωτέρω δάνεια θα επανεκφραστούν σε ευρώ εντός του έτους 2001 και πάντως πριν την 1.1.2002.

• Η παράγραφος 5 ρυθμίζει θέματα στρογγυλοποίησης σχετικά με τη διαδικασία επανέκφρασης, σύμφωνα με τον Κανονισμό (ΕΚ) 1103/97 του Συμβουλίου.

• Προκειμένου να διασφαλιστούν οι επενδυτές τίτλων του ελληνικού Δημοσίου, με την παράγραφο 6 εξασφαλίζεται η δυνατότητα άσκησης κάθε ένδικου βοηθήματος σχετικά με τυχόν διαφορές που θα προκύψουν κατά την εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 8, εντός αποκλειστικής προθεσμίας ενός έτους από την ημερομηνία επανέκφρασης (μέσα στο 2001).

• Στην παράγραφο 7 προβλέπεται η δυνατότητα επανέκφρασης του

χρέους των εκδοτών χρεογράφων που ανήκουν στη Γενική Κυβέρνηση, όπως αυτή ορίζεται στον Κανονισμό (ΕΚ) 2223/1996 του Συμβουλίου, σχετικά με το Ευρωπαϊκό Σύστημα Εθνικών και Περιφερειακών Λογαριασμών της Κοινότητας. Η διάταξη αυτή έχει προαιρετικό χαρακτήρα για την επανέκφραση του υφισταμένου χρέους των άλλων τομέων της Γενικής Κυβέρνησης (πλην της Κεντρικής). Ωστόσο, σε περίπτωση που εκδηλωθεί από τους φορείς αυτούς ενδιαφέρον για την επανέκφραση του χρέους τους, θα πρέπει να ακολουθήσουν τους ίδιους κανόνες που ίσχυαν για τη μετατροπή του δημοσίου χρέους της Κεντρικής Κυβέρνησης. Σε κάθε περίπτωση όμως η επανέκφραση θα πρέπει να γίνει πριν τη 1.1.2002.

• Τέλος, με τη διάταξη της τελευταίας παραγράφου του άρθρου 8 προβλέπεται η έκδοση αποφάσεων του Υπουργού Οικονομικών ή κοινών κατά περίπτωση αποφάσεων, προκειμένου να ρυθμιστούν διάφορα θέματα σχετικά με την επανέκφραση του χρέους σε ευρώ, τη λογιστική εμφάνιση, την εξυπηρέτηση του χρέους, καθώς και κάθε άλλη λεπτομέρεια.

Πολλές αποφάσεις έχουν ήδη εκδοθεί, ενώ αναμένεται η έκδοση ορισμένων ακόμη αποφάσεων που θα ρυθμίζουν κυρίως εσωτερικά θέματα της Διεύθυνσης Δημοσίου Χρέους, τα οποία έχουν σχέση με την τήρηση των βιβλίων και στοιχείων, καθώς και την εξυπηρέτηση του Χρέους μετά το έτος 2001.

Άρθρο 10
Δημόσιο Λογιστικό και Λογιστικό Ν.Π.Δ.Δ.

Με αποφάσεις του Υπουργού των Οικονομικών και του αρμόδιου κατά περίπτωση Υπουργού ρυθμίζονται θέματα που προκύπτουν από την εφαρμογή των διατάξεων του Δημόσιου Λογιστικού, καθώς και του Λογιστικού των Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου, σε σχέση με την εισαγωγή του ευρώ.

ΑΡΘΡΟ 10
ΔΗΜΟΣΙΟ ΛΟΓΙΣΤΙΚΟ ΚΑΙ ΛΟΓΙΣΤΙΚΟ ΝΠΔΔ

Με το συγκεκριμένο άρθρο προβλέπεται ότι, με αποφάσεις του Υπουργού Οικονομικών και του αρμόδιου κατά περίπτωση Υπουργού,

ρυθμίζονται θέματα που προκύπτουν από την εφαρμογή των διατάξεων του Δημόσιου Λογιστικού, καθώς και του Λογιστικού των Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου, σε σχέση με την εισαγωγή του ευρώ.

Η ομάδα ευρώ του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους, σε συνεργασία με τις αρμόδιες Διευθύνσεις,

ΜΑΡΙΑ ΠΑΠΑΔΟΝΙΚΟΛΑΚΗ

Διευθύντρια Διεύθυνσης Δημόσιου Χρέους
Γενικό Λογιστήριο του Κράτους

έχει αναλάβει την πρωτοβουλία συγκέντρωσης και καταγραφής των τροποποιήσεων που απαιτούνται στο Δημόσιο Λογιστικό (Ν.2362/95) και τη συναφή με αυτό νομοθεσία, λόγω της υιοθέτησης του ευρώ. Επίσης, η ομάδα ευρώ, σε συνεργασία με τη Διεύθυνση 39 - ΝΠΔΔ του ΓΛΚ έχει συγκεντρώσει και καταγράψει τις τροποποιήσεις που απαιτούνται στο Λογιστικό των ΝΠΔΔ. Τα ανωτέρω πορίσματα έχουν ήδη υποβληθεί στην αρμόδια νομοπαρασκευαστική επιτροπή που λειτουργεί στο Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας για περαιτέρω επεξεργασία.

Τέλος, έχουν αποσταλεί εξειδικευμένες εγκύκλιοι προς φορείς του Δημόσιου Τομέα, με οδηγίες και κατευθύνσεις για την ομαλή μετάβαση στο ενιαίο νόμισμα, μεταξύ των οποίων και αυτή που αφορά μισθολογικά και συνταξιοδοτικά θέματα.

Άρθρο 11
Μετοχικό Κεφάλαιο Ανωνύμων Εταιρειών (Α.Ε.)

1. Ο κωδ. ν. 2190/1920 «Περί Ανωνύμων Εταιρειών», όπως ισχύει, τροποποιείται ως εξής:

α) Στην παρ. 2 του άρθρου 8 η φράση «είκοσι εκατομμυρίων (20.000.000) δραχμών» αντικαθίσταται από τη φράση «εξήντα χιλιάδων (60.000) ευρώ».

β) Η παρ. 3 του άρθρου 8 αντικαθίσταται ως εξής:

«3. Οι υφιστάμενες κατά την 1.1.2002 ανώνυμες εταιρείες, που έχουν μετοχικό κεφάλαιο μικρότερο του ποσού των εξήντα χιλιάδων ευρώ, υποχρεούνται να προσαρμόσουν το κεφάλαιό τους μέχρι του ποσού αυτού και με απόκλιση έως μείον 2,5% το αργότερο μέχρι 31.12.2003 διαφορετικά ονομαζείται η άδεια σύστασής τους.»

γ) Στο πρώτο εδάφιο της παρ.4 του άρθρου 8 η λέξη «διετίας» αντικαθίσταται με τη λέξη «προθεσμίας».

δ) Στις παραγράφους 1 και 2 του άρθρου 8α η φράση «δραχμών εκατό εκατομμυρίων (100.000.000)» αντικαθί-

σταται από τη φράση «τριακοσίων χιλιάδων (300.000) ευρώ».

ε) Στην περίπτωση β' της παρ. 2 του άρθρου 12 διαγράφονται οι λέξεις «και των είκοσι πέντε δραχμών».

στ) Η παρ. 1 του άρθρου 14 αντικαθίσταται ως εξής:

«1. Η ονομαστική αξία εκάστης μετοχής δεν δύναται να ορισθεί κατωτέρα των τριάντα λεπτών (0,30) του ευρώ και ανωτέρα των εκατό (100) ευρώ.»

ζ) Η παρ. 2 του άρθρου 30 καταργείται.

η) Στην παρ. 1 του άρθρου 67 η φράση των «30.000 δραχμών» αντικαθίσταται με τη φράση «των εκατό (100) ευρώ».

2. Η ισχύς των διατάξεων της προηγούμενης παραγράφου αρχίζει από 1.1.2002.

3. Με κοινές αποφάσεις του Υπουργού Ανάπτυξης και του αρμόδιου, κατά περίπτωση Υπουργού, μετατρέπεται σε ευρώ και αναπροσαρμόζεται το κατώτατο όριο του μετοχικού κεφαλαίου, καθώς και η ονομαστική αξία μετοχής ανωνύμων εταιρειών, που προβλέπονται από ειδικές διατάξεις νόμων.

ΑΡΘΡΟ 11
ΜΕΤΟΧΙΚΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΑΝΩΝΥΜΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ (Α.Ε.)

Τροποποίηση διατάξεων του ΚΝ 2190/1920

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. Εισαγωγή
2. "Ευρωποίηση" κατώτερου ορίου μετο-

χικού κεφαλαίου: **α.** Προθεσμία αναπροσαρμογής μετοχικού κεφαλαίου "υφιστάμενων" κατά την 1.1.2002 ανωνύμων εταιρειών. **β.** Μεταβολή μορφής της εταιρείας ως "ποινή" μη

έγκαιρης αναπροσαρμογής μετοχικού κεφαλαίου. **γ.** "Ευρωποίηση" κατώτερου ορίου ονομαστικής αξίας μετοχής

3. Έναρξη ισχύος των "ευρωπαϊσμένων" διατάξεων του ΚΝ 2190

4. “Ευρωποίηση” κατώτερου ορίου μετοχικού κεφαλαίου και ονομαστικής αξίας μετοχής που προβλέπονται από ειδικές διατάξεις νόμων

1. Με το άρθρο 11 του Ν. 2842/2000 επέρχεται, από 1.1.2002, η τροποποίηση των διατάξεων του ΚΝ 2190/1920 “περί Ανωνύμων Εταιρειών”, που επηρεάζονται από το γεγονός της εισαγωγής του ευρώ. Πρόκειται δηλαδή για “ευρωποίηση” των διατάξεων του ΚΝ 2190/1920, με περιεχόμενο που παράγει αποτελέσματα και πέρα από την απλή αριθμητική μετατροπή ποσών από δραχμές σε ευρώ. Συγκεκριμένα το άρθρο 11 επιδιώκει, εκτός από τη μετατροπή των αριθμητικών τιμών από δραχμές σε ευρώ, την καθιέρωση συγκεκριμένου χρονικού πλαισίου-προθεσμίας για την προσαρμογή του μετοχικού κεφαλαίου και της ονομαστικής αξίας μετοχής ανώνυμης εταιρείας στις νέες ρυθμίσεις που καθιερώνει. Το ερώτημα που τίθεται είναι για ποιο λόγο ο νομοθέτης θεώρησε αναγκαία, κυρίως όσον αφορά τις “υφιστάμενες” ανώνυμες εταιρείες κατά το τέλος της μεταβατικής περιόδου, τη δια νομοθετικής ρύθμισης μετάπτωση του ΚΝ 2190/1920 σε περιβάλλον ευρώ και δεν αρκέστηκε στην εφαρμογή της διάταξης του Κανονισμού του Συμβουλίου 1103/97 περί “συνέχειας των συμβάσεων και των νομικών πράξεων”, ή διαφορετικά κατά πόσο η μη τήρηση εκ μέρους μιας ανώνυμης εταιρείας των χρονικών ορίων που ο ΚΝ 2190/1920 επιβάλλει για την “ευρωποίηση”, είναι δυνατό να νομιμοποιήσει την ανάκληση της άδειάς της, που επιβάλλει ως κύρωση ο εθνικός νομοθέτης αφού, όπως είναι γνωστό, ο Κανονισμός 1103/97 καθιερώνει τη συνέχεια των νομικών πράξεων ανεξαρτήτως χρονικού ορίου⁽¹⁾. Είναι σαφές ότι το πεδίο εφαρμογής του Κανονισμού 1103/97 “περί

συνέχειας των συμβάσεων” περιλαμβάνει στην έννοια των “νομικών πράξεων”, των οποίων τη συνέχεια κατοχυρώνει, τις κάθε είδους νομοθετικές και κανονιστικές διατάξεις, καθώς και κάθε είδους συμβάσεις και μονομερείς δικαιοπραξίες⁽²⁾. Κατόπιν αυτού δεν πρέπει να αμφισβητείται ότι κατ’ αρχήν και χωρίς την υιοθέτηση των διατάξεων του Ν. 2842 ήταν νομικά κατοχυρωμένη η συνέχεια τόσο του ΚΝ 2190/1920 όσο και του Καταστατικού κάθε “δραχμικής” ανώνυμης εταιρείας που συστάθηκε πριν τις 31.12.2001⁽³⁾. Στην ουσία, με τις διατάξεις του άρθρου 11, ο εθνικός νομοθέτης συμπληρώνει την κοινοτική νομοθεσία, παρεμβαίνοντας στις εθνικές εκείνες διατάξεις που απαιτούν και αριθμητική προσαρμογή σε ευρώ, κατ’ εφαρμογή των κοινοτικών κανόνων, ώστε να υπάρξει ενιαία ρύθμιση και να απαλειφθεί κάθε αμφισβήτηση σε σχέση με την ακρίβεια της μετατροπής των δραχμικών αναφορών σε ευρώ. Στην προσπάθεια αυτή, η επιβαλλόμενη από το άρθρο 8 του ΚΝ 2190 ποινή ανάκλησης της άδειας ανώνυμης εταιρείας που δεν προσαρμοσε το μετοχικό της κεφάλαιο μόνο σε ευρώ μέχρι τις 31.12.2003, είναι φανερό ότι αφορά στην παράβαση της “ποσοτικής” προσαρμογής των κατώτατων και ανώτατων ποσοτικών ορίων μετοχικού κεφαλαίου και ονομαστικής αξίας της μετοχής ανώνυμης εταιρείας. Συγκεκριμένα, η ανακλητική αυτή ποινή επιβάλλεται σε κάθε περίπτωση παράλειψης αναπροσαρμογής των αναφορών αυτών, όπως κατά καιρούς τροποποιήθηκαν με την παράγραφο 3 του ΚΝ 2190⁽⁴⁾, και όχι βέβαια στην παράλειψη μετατροπής της συγκεκριμένης νομικής πράξης από το γεγονός της εισαγωγής του ευρώ. Αντικείμενο δηλαδή της ανακλητικής ποινής που θεσπίζεται με τη συγκεκριμένη διάταξη είναι η μη “ποσοτική” προσαρμογή του κατώτατου ορίου μετοχικού κεφαλαίου που ίσχυε σε δραχμές στο νέο διαμορφωμένο όριο σε ευρώ, η οποία σημειωτέον τιμωρείτο και πριν τη μετάπτωση του ΚΝ 2190/20 σε περιβάλλον ευρώ. Εξετάζεται

δηλαδή κατά πόσο η ανακλητική αυτή ποινή λόγω μη αναπροσαρμογής των “καταστατικών” αναφορών σε ευρώ, αποτελεί δυσμενές αποτέλεσμα που σχετίζεται με την εισαγωγή του ευρώ ή απλώς διοικητική ποινή που επιβάλλεται σε κάθε περίπτωση που η ανώνυμη εταιρεία δεν προσαρμόζει τις αναφορές αυτές στα κατώτατα και ανώτατα όρια του ΚΝ 2190/20.

2. Με την πρώτη παράγραφο του άρθρου 11 επέρχονται, κατά περίπτωση, οι εξής τροποποιήσεις στον ΚΝ 2190/1920:

α) Με την παράγραφο 2 του άρθρου 8 τροποποιείται το κατώτατο όριο μετοχικού κεφαλαίου ανώνυμης εταιρείας που ιδρύεται “στο εξής”, δηλαδή ανώνυμης εταιρείας που θα συσταθεί μετά την 1.1.2002, ημερομηνία κατά την οποία, σύμφωνα με την παράγραφο 2 του άρθρου 11, αρχίζει η ισχύς της συγκεκριμένης διάταξης. Μετά δηλαδή την 1.1.2002 για τη σύσταση ανώνυμης εταιρείας απαιτείται η κατά τη σύστασή της ολοσχερής καταβολή μετοχικού κεφαλαίου εξήντα χιλιάδων (60.000) ευρώ. Αυτή η διάταξη είναι σαφές ότι αναφέρεται στις ανώνυμες εταιρείες που “θα γεννηθούν” μετά την εισαγωγή του ευρώ και την πάροδο της μεταβατικής περιόδου. Η διαφορά στην περίπτωση αυτή, σύμφωνα με το σκεπτικό που αναπτύχθηκε στην εισαγωγή, είναι ότι η ενδεχόμενη σύσταση ανώνυμης εταιρείας μετά την 1.1.2002 με προβλεπόμενο στο καταστατικό μετοχικό κεφάλαιο σε δραχμές, θα καθιστούσε άκυρη την εν λόγω “νομική πράξη” κατ’ αντιδιαστολή της διάταξης του άρθρου 14 του Κανονισμού 974/98 “για την εισαγωγή του ευρώ”, αφού θα είχε καταρτιστεί σε ανύπαρκτο νόμισμα⁽⁵⁾. Το ίδιο αποτέλεσμα θα είχε μετά την 1.1.2002 και ο παράλληλος ορισμός του μετοχικού κεφαλαίου σε δραχμές και ευρώ, αφού για τη συγκεκριμένη νομική πράξη, όχι μόνο δεν υφίσταται υποχρέωση διπλής αναγραφής κατά την έννοια της διάταξης του

άρθρου 15 του παρόντος νόμου⁽⁶⁾, αλλά σύμφωνα με την Εγκύκλιο του Υπουργείου Οικονομικών “περί κοινοποίησης των διατάξεων του Ν. 2842/2000 σχετικά με την εισαγωγή του ευρώ⁽⁷⁾, στις υπηρεσιακές διαδικασίες και σε όλα τα δημόσια και ιδιωτικά έγγραφα και παραστατικά θα χρησιμοποιείται αποκλειστικά το ευρώ από 1.1.2002. Αντίθετα θα ήταν έγκυρη ως νομική πράξη η σύσταση ανώνυμης εταιρείας, κατά το χρονικό διάστημα από 1.1.2002 μέχρι 28.2.2002, με προβλεπόμενο μετοχικό κεφάλαιο σε ευρώ, εάν η ολοσχερής καταβολή του μετοχικού κεφαλαίου γινόταν με τραπεζογραμμάτια και κέρματα σε δραχμές⁽⁸⁾. Στο σημείο αυτό γεννάται το ερώτημα κατά πόσο θα ήταν έγκυρη η σύσταση ανώνυμης εταιρείας με προβλεπόμενο μετοχικό κεφάλαιο μόνο σε ευρώ πριν την 1.1.2002, πριν δηλαδή την ημερομηνία ισχύος των διατάξεων του παρόντος άρθρου, κατά τη διάρκεια επομένως της μεταβατικής περιόδου. Είναι σαφές ότι κατά τη μεταβατική περίοδο, δεδομένης της ισχύος της αρχής της “μη υποχρέωσης – απαγόρευσης”⁽⁹⁾ που θεμελιώθηκε στο άρθρο 8 παρ. 1 του Κανονισμού 974/98, θα έπρεπε να γίνει δεκτή από τη Διοίκηση η συστατική πράξη ανώνυμης εταιρείας σε ευρώ, αφού μία αντίθετη άποψη αντιβαίνει κατ’ αρχήν στο κοινοτικό δίκαιο. Στο ίδιο πνεύμα κινείται και το άρθρο 4, σημείο 3 της Σύστασης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής της 11ης Οκτωβρίου 2001, το οποίο συστήνει την ενθάρρυνση των εταιρειών που θα συσταθούν εντός του 2001 να εκφράσουν το μετοχικό τους κεφάλαιο σε ευρώ. Η υιοθέτηση της παραγράφου 3 του άρθρου 12 του Ν. 2842, όπου προβλέφθηκε η δυνατότητα “παράλληλου ορισμού” και σε ευρώ κατά τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου, θεμελιώνει την άποψη αυτή και επιτρέπει την περαιτέρω ανάλυσή της. Πάντως, σύμφωνα με την άποψη της Διοίκησης, η υποβολή καταστατικού ανώνυμης εταιρείας μόνο σε ευρώ κατά τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου προϋποθέτει την προηγούμενη κατάθεση ανέκ-

κλητης δήλωσης για τη λογιστική μετάβαση της εταιρείας αυτής σε περιβάλλον ευρώ⁽¹⁰⁾.

Η εξαίρεση αυτή, που σημειωτέον δεν προκύπτει από τις διατάξεις του Ν. 2842, βρίσκει μεν βάση στις διατάξεις του εταιρικού και φορολογικού δικαίου, έρχεται όμως σε αντίθεση με την ισχύουσα κατά τη μεταβατική περίοδο αρχή της “μη υποχρέωσης – μη απαγόρευσης” για την εισαγωγή του ευρώ, σύμφωνα με την οποία θα ήταν έγκυρη η απόφαση Γενικής Συνέλευσης ανώνυμης εταιρείας περί μετατροπής του μετοχικού της κεφαλαίου σε ευρώ, με την πρόβλεψη ίσως “διπλής απεικόνισής” του και σε δραχμές. Με την άποψη δηλαδή που εκφράζει στη σχετική ερμηνευτική της Εγκύκλιο⁽¹¹⁾, η Διοίκηση δέχεται να εγκρίνει ως έγκυρη μια τέτοια απόφαση μετατροπής κατά τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου, μόνο στην περίπτωση προηγούμενης λογιστικής μετάπτωσης της εν λόγω ανώνυμης εταιρείας σε ευρώ κατά τη διάταξη του άρθρου 6 του Ν. 2842.

β) Με την τροποποίηση της παρ. 3 του άρθρου 8 του ΚΝ 2190, τίθεται χρονικό όριο για τις “υφιστάμενες” ανώνυμες εταιρείες (που συστάθηκαν δηλαδή το αργότερο μέχρι το τέλος της μεταβατικής περιόδου, 31.12.2001, και έχουν μετοχικό κεφάλαιο μικρότερο του οριζόμενου με την παραπάνω παράγραφο 2 κατώτατου ορίου των 60.000 ευρώ) να προσαρμόσουν το κεφάλαιό τους μέχρι το ποσό αυτό, με δυνατότητα απόκλισης 2,5%, το αργότερο μέχρι τις 31.12.2003, με προβλεπόμενη ποινή στην περίπτωση μη συμμόρφωσης την ανάκληση της άδειάς τους. Με τη διάταξη δηλαδή αυτή θεσπίζεται διαφορετικό κατώτατο όριο για τις “υφιστάμενες” κατά τις 31.12.2001 ανώνυμες εταιρείες που μετατρέπουν για πρώτη φορά το μετοχικό τους κεφάλαιο σε ευρώ, αφού αντί των 60.000 ευρώ που ο νόμος προβλέπει για τις “νεοσυσταθείσες” τη μεταβατική περίοδο εταιρείες, επιτρέπεται για τις υφιστάμενες αυτό να οριστεί σε πενήντα οκτώ χιλιάδες πεντακόσια (58.500) ευρώ (δη-

λαδή $60.000 \times 2,5\% = 1.500 - 60.000 = 58.500$). Η διοικητική ποινή ανάκλησης της άδειας πρέπει να γίνει κατανοητό πως ουδεμία σχέση έχει με τη μετατροπή ή όχι του μετοχικού κεφαλαίου στο νέο νόμισμα, αφού αφορά αποκλειστικά και μόνο στην “ποσοτική” προσαρμογή του μετοχικού κεφαλαίου στο νέο θεσπισμένο όριο, που σημειωτέον για τις υφιστάμενες ανώνυμες εταιρείες παρουσιάζεται μειωμένο κατά ποσοστό 2,5%. Σε διαφορετική περίπτωση, που θα θεωρούσαμε δηλαδή την επιβαλλόμενη ποινή ως κύρωση για τη μη πραγματοποιηθείσα νομισματική μετατροπή του μετοχικού κεφαλαίου σε ευρώ, θα ήταν εύκολο να επιδιωχθεί η ακυρότητα της εν λόγω ποινής, δυνάμει των κοινοτικών διατάξεων και ιδιαίτερα εκείνης του άρθρου 14 του Κανονισμού 974/98.

Με άλλα λόγια στην περίπτωση αυτή, θα μπορούσαμε να θεωρήσουμε πως το επιβαλλόμενο από τον εθνικό νομοθέτη υποχρεωτικό κατώτατο όριο του άρθρου 8 του ΚΝ 2190 ταυτόχρονα με την τεθείσα από την παράγραφο 3 του ιδίου άρθρου υποχρέωση νομισματικής μετατροπής του μετοχικού κεφαλαίου, λειτουργεί στην ουσία ως “κάμψη” της αρχής της συνέχειας των νομικών πράξεων, η οποία καθιερώθηκε με τον Κανονισμό 1103/97 του Συμβουλίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Δηλαδή, ενώ η νομισματική μετατροπή της ονομαστικής αξίας της μετοχής και του μετοχικού κεφαλαίου, υφιστάμενης κατά την 31.12.2001 ανώνυμης εταιρείας, δεν απαιτεί σύμφωνα με την υφιστάμενη ευρωπαϊκή αρχή της συνέχειας των συμβάσεων οποιαδήποτε πρωτοβουλία από τα συμβαλλόμενα στο Καταστατικό μέρη για την κατοχύρωση της εγκυρότητάς της, εντούτοις το υφιστάμενο δίκαιο περί Ανωνύμων Εταιρειών επιβάλλει την ταυτόχρονη προσαρμογή και άλλων διατάξεων, όπως αυτή του κατώτατου ορίου μετοχικού κεφαλαίου. Σημειωτέον ότι η προβλεπόμενη, μετά την πάροδο της 31.12.2003, ποινή ανάκλησης της άδειας ανώνυμης εταιρείας που δεν προσάρ-

μοσε το μετοχικό της κεφάλαιο σε ευρώ, δεν επέρχεται αυτοδίκαια, αλλά με σχετική ανακλητική απόφαση της Διοίκησης η οποία ενδεχομένως να ισχύει αναδρομικά από τη 1.1.2004⁽¹²⁾.

γ) Με την τροποποίηση της παραγράφου 4 του άρθρου 8 διατηρείται το δικαίωμα των “υφιστάμενων” κατά την 31.12.2001 ανωνύμων εταιρειών, στην περίπτωση που δεν έχουν δυνατότητα να προσαρμόσουν ποσοτικά το μετοχικό τους κεφάλαιο στο όριο των 58.500 ευρώ, να μετατραπούν σε εταιρεία άλλου τύπου με απόφαση της Γενικής Συνέλευσης που λαμβάνεται με αυξημένη απαρτία και πλειοψηφία. Πρέπει να ερευνηθεί βέβαια στη συγκεκριμένη περίπτωση το κατά πόσο είναι δυνατό να υπάρξει ανώνυμη εταιρεία που θα δυσκολευτεί να προσαρμόσει νομισματικά το μετοχικό της κεφάλαιο στο νέο νόμισμα, αφού ουσιαστικά δεν απαιτείται η αύξηση του μετοχικού της κεφαλαίου, αλλά η ενδεχόμενη συμπλήρωση ή μείωσή του με ελάχιστο κεφάλαιο ανά μετοχή, καθώς επίσης και το ερώτημα εάν μία παρόμοια αδυναμία παρουσιαστεί, κατά πόσο μπορεί να στηριχθεί βάσιμα ως “ποινή” η εν λόγω υποχρεωτική στην ουσία μετατροπή της μορφής του νομικού προσώπου της εταιρείας που υπαγορεύεται από τον εθνικό νομοθέτη, εάν γίνει δεκτό ότι κατά βάση τιμωρεί τη μη επίτευξη “προσήκουσας” νομισματικής μετατροπής του μετοχικού κεφαλαίου σε ευρώ και όχι την “ποσοτική” προσαρμογή στο κατώτατο όριο⁽¹³⁾. Η πάροδος δηλαδή απράκτου του χρονικού διαστήματος της 31.12.2003, που από την παράγραφο αυτή χαρακτηρίζεται ως “προθεσμία”, είναι δυνατό να επιφέρει είτε την ανάκληση της άδειας της συγκεκριμένης ανώνυμης εταιρείας είτε τη μετατροπή της σε άλλη εταιρική μορφή, υπό την προϋπόθεση ότι για την εταιρική μετατροπή έχει προηγηθεί απόφαση των καταστατικών της οργάνων με αυξημένη απαρτία και πλειοψηφία.

δ) Με τις παραγράφους 1 & 2 του άρθρου 8α καθορίζονται τα κατώτατα όρια μετοχικού κεφαλαίου που πρέπει να διαθέτει μία ανώνυμη εταιρεία για να αποκτήσει δυνατότητα αύξησης του μετοχικού της κεφαλαίου ή και έκδοσης ομολογιακού δανείου, η μερική ή ολική κάλυψη των οποίων πραγματοποιείται με δημόσια εγγραφή. Οι διατάξεις αυτές δεν θίγουν βέβαια τις υφιστάμενες διατάξεις του δικαίου της κεφαλαιαγοράς περί κάλυψης μετοχικού κεφαλαίου ανώνυμης εταιρείας με δημόσια εγγραφή για την εισαγωγή των μετοχών της προς διαπραγμάτευση στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών. Είναι φανερό ότι για την περίπτωση αυτή ο νομοθέτης παραλείπει τη διάκριση ανάμεσα σε “υφιστάμενες” κατά τη μεταβατική περίοδο εταιρείες και σε εταιρείες που θα συσταθούν μετά την 1.1.2002, όπως επίσης παραλείπει και τον προσδιορισμό “προθεσμίας” για τη νομισματική και ποσοτική αναπροσαρμογή του μετοχικού κεφαλαίου και της ονομαστικής αξίας της μετοχής στο ποσό των τριακοσίων χιλιάδων (300.000) ευρώ. Για το λόγο αυτό πρέπει να υποθέσουμε ότι στην περίπτωση αυτή ισχύει η γενική προθεσμία της 31.12.2003 που τίθεται από την περίπτωση (β) της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου, χωρίς όμως τη δυνατότητα απόκλισης του ποσοστού 2,5%. Η διάρκεια βέβαια της προθεσμίας αυτής μειώνεται τόσο στην περίπτωση υποβολής εκ μέρους της εταιρείας τροποποίησης καταστατικού προς έγκριση πριν την ημερομηνία αυτή, σύμφωνα με την παράγραφο 3 του άρθρου 12 του νόμου αυτού, όσο και στην περίπτωση προσφυγής από την εταιρεία σε δημόσια εγγραφή μετά την 1.1.2002 και πριν τις 31.12.2003. Διάφορο της υποχρέωσης μετατροπής και αναπροσαρμογής του μετοχικού κεφαλαίου σε ευρώ είναι το θέμα της υποχρέωσης απεικόνισης κατά τη μεταβατική περίοδο και σε ευρώ όλων των οικονομικών στοιχείων που υποβάλλουν ή γνωστοποιούν στο Χ.Α.Α., η οποία υπαγορεύεται από την παράγραφο 2 του άρθρου 18 του Ν. 2842. Η παροχή

δηλαδή της “παράλληλης” πληροφόρησης και σε ευρώ από 1.1.2002 δεν σηματοδοτεί ταυτόχρονα και την έναρξη της υποχρέωσης ή αλλιώς δυνατότητας των εισηγμένων εταιρειών να προσαρμόσουν το μετοχικό τους κεφάλαιο ποσοτικά σε ευρώ, η οποία αρχίζει από 1.1.2002. Τέλος πρέπει να σημειωθεί ότι η ρύθμιση αυτή ασχολείται μόνο με την ποσοτική αναπροσαρμογή του μετοχικού κεφαλαίου και όχι με εκείνη της ονομαστικής αξίας της μετοχής, για την οποία συνεχίζει να ισχύει η γενική διάταξη της παραγράφου 1 του άρθρου 14, όπως τροποποιείται και θα ισχύει από την 1.1.2002.

ε) Στην περίπτωση (β) της παρ. 2 του άρθρου 12 ορίζεται ότι, όταν πραγματοποιείται μερική καταβολή του μετοχικού κεφαλαίου ανώνυμης εταιρείας, επιβάλλεται η άμεση καταβολή, ως πρώτης δόσης, ενός τμήματος της ονομαστικής αξίας των μετοχών. Η δόση αυτή δεν μπορεί να είναι μικρότερη από το 1/4 της αξίας της κάθε μετοχής και από 25 δραχμές. Καθιερώνεται δηλαδή για την πρώτη δόση ένας ποσοστιαίος και ένας ποσοτικός περιορισμός σε σχέση με την ονομαστική αξία της μετοχής και το κατώτατο ποσό αυτής⁽¹⁴⁾. Με την παρούσα τροποποίηση του ΚΝ 2190/1920 διαγράφεται ο ποσοτικός περιορισμός της αξίας του “μέρους” της μετοχής που πρέπει να καταβληθεί ως πρώτη δόση και παραμένει μόνο ο ποσοστιαίος περιορισμός του 1/4 της αξίας αυτής. Η διαγραφή αυτή επέρχεται λαμβανομένης υπόψη της τροποποίησης της παρ. 1 του άρθρου 14, με την οποία “ευρωπαϊείται” το κατώτερο και ανώτερο όριο τιμής της ονομαστικής αξίας της μετοχής και διαμορφώνεται σε τριάντα λεπτά (0,30) του ευρώ και εκατό (100) ευρώ αντίστοιχα. Στην περίπτωση δηλαδή παραμονής του ποσοτικού αυτού περιορισμού θα ήταν ιδιαίτερα δυσχερής και περίπλοκη η αντικατάστασή του σε ευρώ, αφού δεν θα ήταν δυνατή η αποφυγή της δεκαδικότητάς του. Συγκεκριμένα, εάν λάβουμε ως δε-

δομένο ότι η υπό κατάργηση τιμή των είκοσι πέντε δραχμών ισοδυναμούσε με το 1/4 της σε εκατό (100) δραχμές οριζόμενης από την παράγραφο 1 του άρθρου 14 κατώτερης τιμής της ονομαστικής αξίας μετοχής, θα έπρεπε το ποσό των είκοσι πέντε δραχμών να διαμορφωθεί στο 1/4 της νέας θεσπιζόμενης κατώτερης τιμής των τριάντα λεπτών (0,30) ευρώ που ισοδυναμεί με 0,08 ευρώ⁽¹⁵⁾. Κατόπιν αυτού ο νομοθέτης θεώρησε δικαιολογημένα ότι η μετατροπή και διατήρηση του συγκεκριμένου ποσοτικού περιορισμού σε ευρώ καθίσταται χωρίς ουσιαστική χρησιμότητα και μάλιστα με ενδεχόμενο να δημιουργήσει πρακτικά προβλήματα στον υπολογισμό του ποσοστού της ονομαστικής αξίας που πρόκειται να προκαταβληθεί.

στ & ζ) Με την παράγραφο 1 του άρθρου 14 ορίζεται σήμερα το κατώτερο όριο της ονομαστικής αξίας της μετοχής, ενώ με το άρθρο 30 παρ. 2 ορίζεται το ανώτερο και – ως εκ περισσού – πάλι το κατώτατο όριο τιμής της ονομαστικής αξίας μετοχής. Με τη νέα διάταξη της περ. ζ του άρθρου 11, καταργείται από 1.1.2002 η παράγραφος 2 του άρθρου 30, η διάταξη της οποίας θα εμπεριέχεται πλέον στην παράγραφο 1 του άρθρου 14, όπου θα ορίζεται πια ταυτόχρονα το κατώτερο και το ανώτερο όριο της τιμής της ονομαστικής αξίας της μετοχής, το οποίο θα ισχύει από 1.1.2002 σε ευρώ και θα αντιστοιχεί σε τριάντα λεπτά (0,30) του ευρώ και εκατό (100) ευρώ αντίστοιχα. Η εφαρμογή της ρύθμισης αυτής γίνεται σε συνδυασμό με την παράγραφο 6 του άρθρου 12 του ίδιου νόμου, σύμφωνα με την οποία η αναπροσαρμογή της ονομαστικής αξίας των “υφιστάμενων” κατά τη μεταβατική περίοδο ανωνύμων εταιρειών στο “ευρωπαϊζόμενο” κατώτατο και ανώτατο όριο, πρέπει να γίνει το αργότερο μέχρι τις 31.12.2003, χωρίς δυνατότητα απόκλισης, όπως στην περίπτωση προσαρμογής του μετοχικού κεφαλαίου. Όσον αφορά δηλαδή τη ρύθμιση της ονομαστικής αξίας της μετοχής δεν γίνεται διάκριση από το

νομοθέτη στη μεταχείριση “υφιστάμενων” κατά τη μεταβατική περίοδο και “νεοϊδρυόμενων” ανωνύμων εταιρειών σχετικά με το ύψος του κατώτατου και ανώτατου ορίου της μετοχής, κι αυτό γιατί η διαμορφωθείσα τιμή έχει μόνο πρακτική σημασία για τον άρτιο σχηματισμό του μετοχικού κεφαλαίου, χωρίς να προϋποθέτει πραγματική καταβολή σ’ αυτήν (στην ονομαστική) την αξία για την απόκτηση της μετοχής⁽¹⁶⁾.

η) Στην παράγραφο 1 του άρθρου 67, όπου ρυθμίζεται η περίπτωση μετατροπής ΕΠΕ σε ΑΕ, ορίζεται ότι η ονομαστική αξία της μετοχής πρέπει να είναι ίση με το εταιρικό μερίδιο ή με ακριβές πολλαπλάσιό του και σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να υπερβαίνει το ποσό των 30.000 δραχμών. Με τη νέα διάταξη και κατ’ ανάλογη εφαρμογή της νέας διάταξης της παραγράφου 1 του άρθρου 14, το ποσό αυτό “ευρωπαϊζεται” από 1.1.2002 σε εκατό (100) ευρώ. Εννοείται βέβαια ότι στην περίπτωση αυτή, για τη νέα ανώνυμη εταιρεία που θα προκύψει μετά τη μετατροπή της εταιρικής μορφής, ισχύει και το κατώτατο όριο της ονομαστικής αξίας της μετοχής που, όπως αναφέρθηκε, θα μετατραπεί από 1.1.2002 σε 0,30 ευρώ, καθώς και όλες οι άλλες υποχρεώσεις που αφορούν τη μετατροπή της ονομαστικής αξίας της μετοχής και του μετοχικού κεφαλαίου σε ευρώ και ρυθμίζονται από τα άρθρα 11 & 12 του Ν. 2842. Ερώτημα γεννάται εάν στην περίπτωση αυτή η απόφαση μετατροπής της εταιρείας από τη Γενική Συνέλευση των εταίρων της ΕΠΕ ληφθεί εντός της μεταβατικής περιόδου, θα καταστήσει τη νέα εταιρεία “υφιστάμενη” κατά την έννοια των παραπάνω διατάξεων ή αυτή θα θεωρηθεί “νεοϊδρυθείσα” χωρίς να ληφθεί υπόψη το χρονικό διάστημα ύπαρξης της ΕΠΕ⁽¹⁷⁾ που υπέστη τη μετατροπή. Η απάντηση σ’ αυτό το ερώτημα έχει πρακτική και ουσιαστική σημασία, κυρίως όσον αφορά τη δυνατότητα χρήσης του δικαιώματος απόκλισης 2,5% από το κατώτατο όριο του μετοχικού κεφαλαίου, αλλά και την προ-

βλεπόμενη από τις παραγράφους 2 & 3 του άρθρου 12 του παρόντος νόμου δυνατότητας παράλληλης “έκφρασης” ή παράλληλου “ορισμού” της ονομαστικής αξίας και του μετοχικού κεφαλαίου και σε ευρώ.

3. Με τη δεύτερη παράγραφο του άρθρου 11 ορίζεται ως ημερομηνία έναρξης ισχύος των τροποποιούμενων διατάξεων της πρώτης παραγράφου, η 1.1.2002. Με άλλα λόγια ο εθνικός νομοθέτης δεν θεωρεί υποχρεωτική κατά τη μεταβατική περίοδο εισαγωγής του ευρώ (1.1.2001 έως 31.12.2001) την “ευρωπαϊκή” των ανωνύμων εταιρειών, εφαρμόζοντας κατά το ένα σκέλος της την αρχή “μη υποχρέωσης – μη απαγόρευσης” που θεμελιώθηκε από τον ευρωπαϊκό νομοθέτη⁽¹⁸⁾, θέτοντας ταυτόχρονα ως χρονικό σημείο έναρξης της υποχρέωσης για την προσαρμογή των εταιρειών στο νέο περιβάλλον την 1.1.2002. Η ρύθμιση αυτή συμπίπτει με την υποχρέωση που θέτει το άρθρο 6 του Ν. 2842 σχετικά με τη λογιστική μετάπτωση των εταιρειών αυτών. Βασική διαφορά μεταξύ των δύο ρυθμίσεων είναι ότι, στην περίπτωση της λογιστικής μετάπτωσης, ο εθνικός νομοθέτης, εφαρμόζοντας πλήρως την αρχή της “μη υποχρέωσης – μη απαγόρευσης”, δίνει τη δυνατότητα στην ανώνυμη εταιρεία με την προηγούμενη υποβολή ανέκκλητης δήλωσης στην αρμόδια ΔΟΥ να μεταπέσει αποκλειστικά σε λογιστικό περιβάλλον ευρώ οποτεδήποτε κατά τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου. Η δυνατότητα αυτή δεν παρέχεται άμεσα στην περίπτωση των άρθρων 11 & 12 του Ν. 2842, αναγνωρίζεται όμως από τη Διοίκηση⁽¹⁹⁾, η οποία θεωρεί νόμιμη την εντός της μεταβατικής περιόδου πρόωγη μετατροπή του μετοχικού κεφαλαίου μόνο σε ευρώ, πριν δηλαδή την έναρξη ισχύος της τροποποίησης των διατάξεων του Ν. 2842, με την προϋπόθεση ότι θα υποβληθεί προηγουμένως η ανέκκλητη δήλωση του άρθρου 6 περί πρόωρης λογιστικής μετάπτωσης της εν λόγω ανώνυμης εταιρείας.

4. Με την παράγραφο 3 του άρθρου 11 παρέχεται εξουσιοδότηση με κοινές υπουργικές αποφάσεις του Υπουργού Ανάπτυξης και του αρμόδιου κατά περίπτωση Υπουργού, να μετατρέπεται σε ευρώ και να αναπροσαρμόζεται το κατώτατο όριο του μετοχικού κεφαλαίου καθώς και της ονομαστικής αξίας μετοχής ανωνύμων εταιρειών, που προβλέπονται από ειδικές διατάξεις νόμων. Η διάταξη αυτή αναφέρεται σε όλες τις ανώνυμες εταιρείες που το κατώτατο όριο του μετοχικού τους κεφαλαίου δεν υπολογίζεται σύμφωνα με την παράγραφο 2 του άρθρου 8 του ΚΝ 2190/1920, αλλά καθορίζεται από ειδικές διατάξεις νόμων. Οι προβλεπόμενες από την παράγραφο αυτή υπουργικές αποφάσεις θα πρέπει δηλαδή να καθορίσουν σε ευρώ το κατώτατο όριο μετοχικού κεφαλαίου και ενίοτε την ονομαστική αξία της μετοχής διαφόρων εταιρειών του χρηματοοικονομικού τομέα, Εταιρειών Επενδύσεων-Χαρτοφυλακίου⁽²⁰⁾ Ανώνυμων Χρηματιστηριακών Εταιρειών, ΕΠΕΥ⁽²¹⁾, Διαχείρισης Αμοιβαίων Κεφαλαίων, Ανώνυμων Εταιρειών Χρηματοδοτικής Μίσθωσης κλπ με αποτέλεσμα τα θεσπισμένα από την παράγραφο 1 του άρθρου 11 του παρόντος νέα κατώτατα όρια να μην ισχύουν για τις εταιρείες αυτές. Οι μνημονευόμενες ανώνυμες εταιρείες διέπονται κατά ένα μέρος από ειδικές διατάξεις που ρυθμίζουν ορισμένα θέματα που αφορούν τις προϋποθέσεις σύστασής τους, την οργάνωση και τη λειτουργία τους ενώ κατά τα λοιπά εφαρμόζονται ως γνωστόν οι γενικές διατάξεις του ΚΝ. 2190. Με άλλα λόγια βασική προϋπόθεση για την υπαγωγή ανώνυμης εταιρείας στο πεδίο εφαρμογής των κοινών υπουργικών αποφάσεων της παρούσας παραγράφου 3 του άρθρου 11 είναι το προβλεπόμενο κατώτατο μετοχικό κεφάλαιο και της ονομαστικής αξίας της μετοχής της να ρυθμίζεται ήδη⁽²²⁾ από ειδική διάταξη νόμου και όχι από τις σχετικές διατάξεις των άρθρων του ΚΝ 2190. Δηλαδή ο εθνικός νομοθέτης επιδιώκοντας την προσαρμογή σε περιβάλλον ευρώ του βασικού νόμου

περί ανωνύμων εταιρειών με τα άρθρα 11 και 12 του Ν. 2842, εξουσιοδότησε ταυτόχρονα με την παρούσα παράγραφο 3 τους αρμόδιους Υπουργούς να προσαρμόσουν ανάλογα σε ευρώ και τις ειδικές διατάξεις που καθορίζουν την μετοχική κατάσταση εκείνων των ανωνύμων εταιρειών που ενώ λειτουργούν σύμφωνα με τον ΚΝ 2190/1920, για τα συγκεκριμένα “καταστατικά” σημεία που αφορούν το ύψος του μετοχικού κεφαλαίου και την ονομαστική αξία της μετοχής τους υπάγονται σε ειδικές διατάξεις νόμων. Άλλωστε και στην εισηγητική έκθεση του Ν. 2842 στο άρθρο 11 αναφέρεται ότι “με την παράγραφο 1 του άρθρου 11 τροποποιούνται οι διατάξεις του βασικού νόμου περί ανωνύμων εταιρειών”, ενώ με την παράγραφο 3 του άρθρου 11 “μετατρέπεται σε ευρώ και αναπροσαρμόζεται το κατώτατο όριο του μετοχικού κεφαλαίου καθώς και η ονομαστική αξία μετοχής ανωνύμων εταιρειών, που προβλέπονται από ειδικές διατάξεις νόμων”. Ζήτημα πάντως γεννάται στην περίπτωση των Ανωνύμων Τραπεζικών Εταιρειών, εάν το ελάχιστο αρχικό κεφάλαιο που απαιτείται ως γνωστόν για τη χορήγηση από την Τράπεζα της Ελλάδος άδειας λειτουργίας πιστωτικού ιδρύματος και είχε ορισθεί από το άρθρο 5 του Ν. 2076/92⁽²³⁾ και την ΠΔ/ΤΕ 2110/20.08.1992, αναπροσαρμόζεται σε ευρώ βάσει της παρούσας παραγράφου 3 του άρθρου 11 με κοινή υπουργική απόφαση ή δυνάμει της παραγράφου 4 του άρθρου 5 του Ν. 2076/92 από την Τράπεζα της Ελλάδος. Με την παράγραφο 4 του άρθρου 5 του Ν. 2076/92 θεμελιώνεται ειδική αρμοδιότητα της Τράπεζας της Ελλάδος να αναπροσαρμόζει το ελάχιστο όριο του απαιτούμενου αρχικού κεφαλαίου πιστωτικού ιδρύματος. Πάντως η εν λόγω αναπροσαρμογή πραγματοποιήθηκε ήδη με την πρόσφατη ΠΔ/ΤΕ 2741/10.04.2001, με την οποία καθορίστηκε εκ νέου και σε ευρώ το ελάχιστο αρχικό κεφάλαιο πιστωτικών ιδρυμάτων με τη νομική μορφή ανώνυμης εταιρείας, σε ευ-

ρώ δέκα οκτώ εκατομμύρια (ευρώ 18.000.000) ή δραχμές έξι δισεκατομμύρια εκατόν τριάντα τρία εκατομμύρια πεντακόσιες χιλιάδες (δρχ. 6.133.500.000)⁽²⁴⁾. Βασικές διαφορές μεταξύ της εν λόγω ΠΔ/ΤΕ 2741/2001 και των διατάξεων του άρθρου 11 του παρόντος είναι ότι:

- σύμφωνα με την παράγραφο Β σημείο 1) της ΠΔ/ΤΕ 2741/2001 τα πιστωτικά ιδρύματα οφείλουν να προσαρμόσουν ανάλογα το ύψος των ιδίων κεφαλαίων τους στα νέα ελάχιστα όρια μετοχικού κεφαλαίου, το αργότερο μέχρι την 31.12.2002 και όχι μέχρι την 31.12.2003⁽²⁵⁾ που ισχύει γενικά για τις ανώνυμες εταιρείες.

- η ισχύς της ΠΔ/ΤΕ 2741/2000 και κατ' επέκταση η εφαρμογή των νέων ελάχιστων ορίων μετοχικού κεφαλαίου για την ίδρυση και λειτουργία πιστωτικού ιδρύματος αρχίζει από την κοινοποίησή της και όχι από την 1.01.2002 όπως συμβαίνει με τις διατάξεις του άρθρου 11 του παρόντος.

Αντίθετα επειδή οι ειδικές ως άνω διατάξεις δεν καθορίζουν κατώτατη ονομαστική αξία της μετοχής των πιστωτικών ιδρυμάτων, είναι σαφές ότι για τον υπολογισμό της ονομαστικής αξίας της μετοχής πιστωτικού ιδρύματος τυγχάνει εφαρμογής το άρθρο 14 παρ.1 του ΚΝ 2190/20 όπως τροποποιήθηκε και ισχύει με την περ. στ) παρ.1 του άρθρου 12 του παρόντος.

Τέλος ερώτημα γεννάται κατά πόσο η παράγραφος αυτή αφορά και τις εταιρείες που συστάθηκαν με νόμο, όπως π.χ. το Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών⁽²⁶⁾ τη ΔΕΚΑ κλπ ερώτημα που μάλλον επιδέχεται θετικής απάντησης.

ΥΠΟΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

⁽¹⁾ Σχετικά με το ιστορικό τροποποίησης της εν λόγω παραγράφου περί κατώτατου ορίου μετοχικού κεφαλαίου βλ. Λεβαντή, Ανώνυμες Εταιρείες, Τόμος Πρώτος, σελ. 287 επ. καθώς και Περράκη, Το δίκαιο της Ανώνυμης Εταιρείας, τόμος Πρώτος, σελ. 459.

⁽²⁾ Βλ. σχετ. άρθρο 1 του Κανονισμού 1103/97 ορισμός των “νομικών πράξεων”.

⁽³⁾ Ως γνωστόν σύμφωνα με το άρθρο 14 του Κανονισμού 974/98 του Συμβουλίου για την εισαγωγή του ευρώ “όταν σε νομικές πράξεις που υφίστανται στο τέλος της μεταβατικής περιόδου γίνεται αναφορά σε εθνικές νομισματικές μονάδες, οι αναφορές αυτές θεωρούνται αναφορές στο ευρώ σύμφωνα με τις αντίστοιχες τιμές μετατροπής εφαρμοζομένων των κανόνων στρογγυλοποίησης του Κανονισμού 1103/97”.

⁽⁴⁾ Η ίδια “ανακλητική ποινή” προβλεπόταν και όταν η εν λόγω παράγραφος 3 αντικαταστάθηκε με το άρθρο 38 παρ. 1 του Ν. 2065/1992 αυξάνοντας το κατώτατο όριο σε είκοσι (20) εκατομμύρια δραχμές.

⁽⁵⁾ Σύμφωνα με το άρθρο 14 του Κανονισμού 974/98 “όταν σε νομικές πράξεις που υφίστανται στο τέλος της μεταβατικής περιόδου γίνεται αναφορά σε εθνικές νομισματικές μονάδες, οι αναφορές αυτές θεωρούνται αναφορές στο ευρώ σύμφωνα με τις αντίστοιχες τιμές μετατροπής. Εφαρμόζονται οι κανόνες στρογγυλοποίησης που προβλέπονται στον Κανονισμό (ΕΚ) αριθμ. 1103/97 του Συμβουλίου.

⁽⁶⁾ Με άλλα λόγια η έννοια της υποχρέωσης “διπλής” αναγραφής, σε δραχμές και ευρώ, που θεμελιώνεται από το άρθρο 15 και τη σχετική κοινή υπουργική απόφαση υπ’ αριθμ. Ζ1-412/26-10-2000, αφορά στις σχέσεις προμηθευτή-καταναλωτή.

⁽⁷⁾ Βλ. Εγκύκλιο Ομάδας Εργασίας Φορολογικών Θεμάτων Ευρώ, Υπουργείου Οικονομικών υπ’ αριθμ. 1104968/50 – 0 Ε ΠΟΛ:1286.

⁽⁸⁾ Από το συνδυασμό των διατάξεων του άρθρου 15 του Κανονισμού 974/98 και του άρθρου 1 του Νόμου 2842/2000 “τα τραπεζογραμμάτια και τα κέρματα σε δραχμές διατηρούν την ιδιότητα του νομικού χρήματος στην ημεδαπή έως την 28η Φεβρουαρίου 2002”.

⁽⁹⁾ Πρόκειται για την αρχή “no compulsion-no prohibition”, σύμφωνα με την οποία θεμελιώθηκε η νομική ισοδυναμία εθνικών νομισματικών μονάδων και ευρώ κατά τη μεταβατική περίοδο, στο άρθρο 8 § 1 του Κανονισμού 974/98 ο.π.

⁽¹⁰⁾ Βλ. Εγκύκλιο Υπουργείου Ανάπτυξης για την εφαρμογή των άρθρων 11, 12, 13 και 14 του Ν. 2842/2000, Κ2-1141-22/01/2001, σελ. 12.

⁽¹¹⁾ Βλ. ο.π., υποσ. 21, σελ. 12.

⁽¹²⁾ Στην περίπτωση αυτή είναι δυνατό να αμφισβητηθεί η εγκυρότητα των πράξεων της ανώνυμης εταιρείας που μεσολάβησαν μετά την 1.1.2004 μέχρι την ημερομηνία λήψης της ανακλητικής απόφασης λόγω ακριβώς της αναδρομικότητας της τελευταίας. Ενδεχομένως η υιοθέτηση της “αυτοδίκαιης” ανάκλησης θα οδηγούσε στην άρση της αμφισβήτησης αυτής.

⁽¹³⁾ Επειδή δηλαδή, σύμφωνα με το πνεύμα της υφιστάμενης κοινοτικής νομοθεσίας για την εισαγωγή του ευρώ, η θέση των συμβαλλομένων δεν πρέπει να καθίσταται δυσμενέστερη λόγω της εισαγωγής του ενιαίου νομίσματος, ερευνητέο είναι κατά πόσο θα μπορούσε να σπληνισθεί η ένσταση ακυρότητας της “ποινής” μετατροπής της μορφής της εταιρείας στο γεγονός ότι αυτή δεν θα επιβαλλόταν, εάν δεν γινόταν η εισαγωγή του ευρώ, αφού στην περίπτωση αυτή δεν θα πραγματοποιείτο τροποποίηση της σχετικής διάταξης και ως εκ τούτου η τιμωρούμενη “μη αναπροσαρμογή” στο νέο κατώτατο όριο σε ευρώ δεν θα ήταν αναγκαία.

⁽¹⁴⁾ Βλ. αναλυτικά Πετράκης, Το δίκαιο της Ανώνυμης Εταιρείας, άρθρο 12, σελ. 545.

⁽¹⁵⁾ Δηλαδή το ποσό 0,075 στρογγυλοποιημένο στο δεύτερο δεκαδικό ψηφίο προς τα πάνω, σύμφωνα με την παράγραφο 1 του άρθρου 2 του Ν. 2842/2000.

⁽¹⁶⁾ Βλ. σχετ. Σπ. Μούζουλα, “Σκέψεις για τις μετοχές χωρίς ονομαστική αξία με αφορμή τη μετατροπή του κεφαλαίου ανώνυμης εταιρείας σε ευρώ”, Ευρω-νέα, σελ. 29, Απρίλιος 1999.

⁽¹⁷⁾ Σύμφωνα με το άρθρο 67, παρ. 1 του ΚΝ 2190/20 “Η μετατροπή παράγει αποτέλεσμα μετά την ολοκλήρωση των διατυπώσεων δημοσιότητας, μετά την τήρηση των οποίων η από τη μετατροπή προερχόμενη εταιρεία συνεχίζεται ως ανώνυμη εταιρεία”.

⁽¹⁸⁾ Αρχή “no compulsion-no prohibition” που θεμελιώθηκε από το άρθρο 8 § 1 του Κανονισμού 974/98 του Συμβουλίου ο.π.

⁽¹⁹⁾ Βλ. σχετ. σελ. 12 της Εγκυκλίου του Υπουργείου Ανάπτυξης, αριθμ. πρωτ. Κ2-11/22-01-2001, για την “παροχή οδηγιών και διευκρινίσεων για την εφαρμογή των διατάξεων των άρθρων 11, 12, 13 και 14 του Ν. 2842/2000, σχετικά με την εισαγωγή του ευρώ”.

⁽²⁰⁾ Με το νόμο 1969/1991, ΦΕΚ Α’ 167 και το άρθρο 1 παράγραφος 2 το ελάχιστο μετοχικό κεφάλαιο ορίστηκε σε πεντακόσια (500) εκατομμύρια.

⁽²¹⁾ Με το άρθρο 28 του Ν. 2396/96 ΦΕΚ Α’ 73 “το κατώτατο μετοχικό κεφάλαιο ορίστηκε στα διακόσια εκατομμύρια δραχμές ενώ για την παροχή υπηρεσιών αναστοχού αυξάνεται στο ένα δισεκατομμύριο δραχμές”.

⁽²²⁾ Πριν δηλαδή την δημοσίευση του νόμου 2842/2000

⁽²³⁾ Με τον οποίο ενσωματώθηκε στην Ελληνική έννομη τάξη η Δεύτερη Τραπεζική Οδηγία του Συμβουλίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων 89/646/ΕΟΚ, L 386/30.12.1989 “για τον συντονισμό των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων που αφορούν την ανάληψη και την άσκηση δραστηριότητας πιστωτικού ιδρύματος και την τροποποίηση της οδηγίας 77/780/ΕΟΚ”.

⁽²⁴⁾ Με την ίδια ΠΔ/ΤΕ καθορίστηκε το ελάχιστο απαιτούμενο αρχικό κεφάλαιο για πιστωτικά ιδρύματα πιστωτικού συνεταιρισμού του Ν. 1667/86 ανάλογα με την περιοχή εγκατάστασης τους καθώς και για τα υποκαταστήματα πιστωτικού ιδρύματος που εδρεύει σε χώρα εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

⁽²⁵⁾ Ανάλογες ρυθμίσεις πραγματοποιήθηκαν με την ΠΔ/ΤΕ 2742/10.04.2001 για τον καθορισμό ελάχιστου μετοχικού κεφαλαίου των εταιρειών διαμεσολάβησης στις διατραπεζικές αγορές συναλλάγματος και χρήματος, με την ΠΔ/ΤΕ 2743/10.04.2001 σχετικά με τον καθορισμό ελάχιστου μετοχικού κεφαλαίου ανωνύμων εταιρειών ανταλλακτηρίων συναλλάγματος.

⁽²⁶⁾ Ιδρύθηκε με το νόμο 2324/1995 και το μετοχικό του κεφάλαιο και η ονομαστική αξία της μετοχής καθορίστηκαν με το άρθρο 8 του νόμου.

Άρθρο 12 Μετατροπή Μετοχικού Κεφαλαίου Α.Ε.

1. Η μετατροπή και η στρογγυλοποίηση της ονομαστικής αξίας της μετοχής, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 2, γίνεται με αύξηση ή μείωση του μετοχικού κεφαλαίου και τροποποίηση των σχετικών άρθρων του καταστατικού, που αποφασίζεται, παρά κάθε αντίθετη διάταξη του καταστατικού, από τη Γενική Συνέλευση των μετόχων, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 29 παρ. 1 και 2 και 31 παρ. 1 του κωδ.ν. 2190/1920, όπως ισχύει, και κατά παρέκκλιση των διατάξεων των άρθρων 4 παρ. 3, 4 και 5 και 13 παρ. 4 και 8 του ίδιου νόμου. Οι διατάξεις του παρόντος εδαφίου ισχύουν ανάλογα και για την παρ. 1 περίπτωση β' του άρθρου 11.

Η αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου πραγματοποιείται με κεφαλαιοποίηση αποθεματικών ή και με καταβολή μετρητών. Το ποσό που αντιστοιχεί στη μείωση του μετοχικού κεφαλαίου καταχωρίζεται υποχρεωτικά σε ειδικό αποθεματικό «Διαφορά από μετατροπή μετοχικού κεφαλαίου σε ευρώ» και κεφαλαιοποιείται σε μελλοντική αύξηση του εν λόγω κεφαλαίου.

2. Οι υφιστάμενες κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου εταιρείες, μπορούν να εκφράσουν το μετοχικό κεφάλαιο και την ονομαστική αξία των μετοχών τους και σε ευρώ.

3. Οι ανώνυμες εταιρείες που θα συσταθούν από 1.1.2001 έως 31.12.2001 μπορούν να ορίσουν το μετοχικό τους κεφάλαιο και την ονομαστική αξία της μετοχής τους και σε ευρώ.

4. Από 1.1.2002 για την έγκριση τροποποίησης του καταστατικού ανώνυμης εταιρείας απαιτείται το μετοχικό κεφάλαιο και η ονομαστική αξία των μετοχών της να έχουν μετατραπεί σε ευρώ.

5. Από την 1.1.2004 για την καταχώριση στοιχείων ανώνυμης εταιρείας στο Μητρώο Ανωνύμων Εταιρειών (Μ.Α.Ε.) απαιτείται το μετοχικό κεφάλαιο και η ονομαστική αξία των μετοχών να έχουν μετατραπεί σε ευρώ.

6. Οι υφιστάμενες κατά την 1.1.2002 ανώνυμες εταιρείες αναπροσαρμόζουν την ονομαστική αξία της μετοχής τους σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 14 του κωδ.ν. 2190/1920 μέχρι 31.12.2003.

ΑΡΘΡΟ 12 ΜΕΤΑΤΡΟΠΗ ΜΕΤΟΧΙΚΟΥ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ ΑΕ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. Εισαγωγή
2. Διαδικασία λήψης απόφασης μετατροπής και στρογγυλοποίησης αξίας μετοχικού κεφαλαίου και ονομαστικής αξίας μετοχής
3. Παράλληλη “έκφραση” μετοχικού κεφαλαίου και ονομαστικής αξίας μετοχής “υφιστάμενων”, κατά τη μεταβατική περίοδο, ανωνύμων εταιρειών και σε ευρώ
4. Ταυτόχρονος “ορισμός” μετοχικού κεφαλαίου και ονομαστικής αξίας μετοχής ανωνύμων εταιρειών που συστήνονται κατά τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου
5. Σύντμηση “προθεσμίας αναπροσαρμογής” σε περίπτωση υποβολής προς έγκριση τροποποίησης καταστατικού πριν την 31.12.2003
6. Καταχώριση στοιχείων ανωνύμων εταιρειών στο ΜΑΕ μετά την 1.1.2004 μόνο σε ευρώ
7. Υποχρέωση αναπροσαρμογής ονομαστικής αξίας της μετοχής το αργότερο μέχρι 31.12.2003

1. Με το άρθρο 12 ρυθμίζονται θέματα που αφορούν στη μετατροπή και στρογγυλοποίηση της ονομαστικής αξίας της μετοχής και του μετοχικού κεφαλαίου ανώνυμης εταιρείας, με σκοπό την προσαρμογή τους σε περιβάλλον ευρώ. Πρόκειται δηλαδή για μία “εκ του νόμου” επιβολή υποχρέωσης μετατροπής και στρογγυλοποίησης, προκειμένου να επέλθει ομαλά η μετάπτωση της λογιστικοοικονομικής λειτουργίας των ανωνύμων εταιρειών στο νέο νόμισμα. Με τις διατάξεις του συγκεκριμένου άρθρου καθιερώνονται τέσσερις διαφορετικές νομικές έννοιες σε σχέση με τις ενέργειες που οι ανώνυμες εταιρείες έχουν την υποχρέωση ή τη δυνατότητα να ολοκληρώσουν μέχρι τις 31.12.2003, η ερμηνεία και χρονολογική τοποθέτηση των οποίων κρίνεται αναγκαία, προκειμένου να ξεκαθαριστεί το πεδίο δράσης των ανωνύμων εταιρειών μετά την 1.1.2001. Συγκεκριμένα, στο άρθρο 12 προβλέπονται:

- **Η μετατροπή και στρογγυλοποίηση σε ευρώ** της ονομαστικής αξίας της μετοχής και του μετοχικού κεφαλαίου.
- **Η έκφραση και σε ευρώ** της ονο-

μαστικής αξίας της μετοχής και του μετοχικού κεφαλαίου.

- **Ο ορισμός και σε ευρώ** του μετοχικού κεφαλαίου και της ονομαστικής αξίας.

- **Η αναπροσαρμογή** της ονομαστικής αξίας της μετοχής και **η προσαρμογή** του μετοχικού κεφαλαίου.

2. Με την πρώτη παράγραφο του άρθρου 12 καθορίζεται ο τρόπος μετατροπής και στρογγυλοποίησης της ονομαστικής αξίας της μετοχής και του μετοχικού κεφαλαίου ανώνυμης εταιρείας από δραχμή σε ευρώ, με τρόπο που διαφέρει από τον προβλεπόμενο από το Καταστατικό της συγκεκριμένης εταιρείας και από τον ΚΝ 2190/1920. Δηλαδή με τη διάταξη αυτή καθιερώνεται μία *ad hoc* διαδικασία τροποποίησης του Καταστατικού και λήψης των σχετικών αποφάσεων από τα αρμόδια όργανα, προκειμένου να επιτευχθεί το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα της μετατροπής των δραχμικών “καταστατικών” αναφορών σε ευρώ. Πρόκειται με άλλα λόγια για τη θέσπιση “ειδικής διαδικασίας ευρωποίησης” καταστατικού υφιστάμενης κατά τη μεταβατική περίοδο ανώνυμης εταιρείας, με την εφαρμογή των κανό-

νων στρογγυλοποίησης που υπαγορεύονται από το άρθρο 4 του Κανονισμού 1103/97 του Συμβουλίου και το άρθρο 2 του παρόντος νόμου. Ερώτημα γεννάται στο σημείο αυτό κατά πόσο η βάσει έκτακτης διάταξης νόμου καταστατική αυτή τροποποίηση, που μάλιστα είναι χρονικά προσδιορισμένη και τελείται “παρά κάθε αντίθετη διάταξη του Καταστατικού”, αποτελεί ενδεχομένως καταστρατήγηση διάταξης αυξημένης τυπικής ισχύος⁽¹⁾, από την άποψη ότι επιβάλλεται ανεξάρτητα από τη βούληση των αρμοδίων οργάνων της ανώνυμης εταιρείας και με δεδομένο ότι, σύμφωνα με τη θέση της θεωρίας, η απόφαση αύξησης μετοχικού κεφαλαίου που επιβάλλεται από το νόμο δεν αποτελεί τροποποίηση του Καταστατικού⁽²⁾. Συγκεκριμένα πρόκειται για επιβολή υποχρέωσης που απευθύνεται προς τη Γενική Συνέλευση της κάθε ανώνυμης εταιρείας, να συγκληθεί εντός συγκεκριμένου χρονικού διαστήματος και να αποφασίσει την τροποποίηση του καταστατικού της, αυξάνοντας ή μειώνοντας ανάλογα το μετοχικό της κεφάλαιο και όχι για αύξηση που αποφασίζεται από το νόμο. Δηλαδή η παράγραφος 1 του άρθρου 12, ακολουθώντας το άρθρο 25 της οδηγίας 77/91/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 13.12.1976, όπως ερμηνεύθηκε από το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, το οποίο επιβάλλει “κάθε αύξηση κεφαλαίου να αποφασίζεται από τη Γενική Συνέλευση των μετόχων”, δεν προχωρεί αυτοδικαίως στην απαιτούμενη αύξηση ή μείωση⁽³⁾ αυτή, αλλά “υποχρεώνει” τη Γενική Συνέλευση να συγκληθεί εντός συγκεκριμένου χρονικού διαστήματος αποφασίζοντας την αύξηση ή μείωση που απαιτείται για τη μετατροπή σε ευρώ. Με δεδομένο βέβαια ότι αφενός οι υπαγορευόμενες από τη συγκεκριμένη διάταξη ενέργειες αποτελούν απόρροια υπερεθνικών διατάξεων λόγω της εισαγωγής του ενιαίου νομίσματος, έχοντας συγκεκριμένο σκοπό, και αφετέρου ότι κατά βάση δεν τίγονται τα δικαιώματα των μετόχων, αφού με τους ενδεικνυόμενους τρόπους του άρθρου 12 είναι δυνατή η

ολοκλήρωση των ενεργειών μετατροπής χωρίς τη διατάραξη της μετοχικής ισορροπίας, ίσως εύκολα θα μπορούσε να αντικρουστεί ένας παρόμοιος ισχυρισμός. Συγκεκριμένα με τη διάταξη αυτή δίνεται η ευχέρεια στις Γενικές Συνελεύσεις ανωνύμων εταιρειών να προβούν στις απαραίτητες ενέργειες λήψης των σχετικών αποφάσεων τροποποίησης του Καταστατικού, κατά παρέκκλιση των προβλεπόμενων από το Καταστατικό και τον ΚΝ 2190/1920 σχετικών διατάξεων, με τη συνήθη απαρτία και πλειοψηφία των άρθρων 29 παρ.1 και 2 και 31 παρ.1 του ΚΝ 2190/1920 όπως ισχύει. Η ρύθμιση αυτή ήταν αναγκαία, προκειμένου να διευκολυνθούν οι ανώνυμες εταιρείες, με γρήγορες διαδικασίες, να μεταπένουν εγκαίρως και επιτυχώς σε περιβάλλον ευρώ. Στο σημείο αυτό όμως πρέπει να γίνει κατανοητό ότι η υπαγωγή μιας από τις ενέργειες που προβλέπει η παράγραφος 1 του άρθρου 12 (π.χ. αύξηση ή μείωση μετοχικού κεφαλαίου, τροποποίηση του Καταστατικού), στην “ειδική” και “προνομιακή” διαδικασία που το ίδιο το άρθρο 12 θεσπίζει, πραγματοποιείται *αποκλειστικά και μόνο στο μέτρο που εξυπηρετεί τη μετατροπή και στρογγυλοποίηση σε ευρώ*. Στο μέτρο δηλαδή που η προταθείσα αύξηση μετοχικού κεφαλαίου ανώνυμης εταιρείας ξεπερνά τα επιβαλλόμενα όρια της αύξησης που πραγματοποιείται προς χάρη της μετατροπής και στρογγυλοποίησης των αριθμητικών αναφορών σε ευρώ, θα υπαχθεί στις κοινές διατάξεις περί τροποποίησης του Καταστατικού που, όπως είναι γνωστή, απαιτούν αυξημένη απαρτία και πλειοψηφία στη Γενική Συνέλευση για τη λήψη σχετικής απόφασης⁽⁴⁾. Όσον αφορά τη μετατροπή της ονομαστικής αξίας της μετοχής, αυτή γίνεται σύμφωνα με τους κανόνες στρογγυλοποίησης που καθιερώνονται από το άρθρο 2 του Ν. 2842, οι οποίοι συμπληρώνουν και εφαρμόζονται σύμφωνα με τα άρθρα 4 και 5 του Κανονισμού 1103/97 του Συμβουλίου των ΕΚ. Η διαδικασία αυτή εφαρμόζεται ανάλογα και στην περίπτωση προσαρμογής του

μετοχικού κεφαλαίου και της ονομαστικής αξίας της μετοχής ανώνυμης εταιρείας στα κατώτατα όρια που ορίζονται από τις περιπτώσεις (β) και (στ) της παραγράφου 1 του άρθρου 11 του Ν. 2842⁽⁵⁾. Όσον αφορά τους τρόπους αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου, ορίζεται ότι πραγματοποιείται με κεφαλαιοποίηση αποθεματικών ή και με καταβολή μετρητών. Είναι βέβαια σαφές ότι η αύξηση με κεφαλαιοποίηση αποθεματικών αποτελεί τον πιο ασφαλή και δίκαιο τρόπο πραγματοποίησης της αύξησης αυτής, αφού δεν απαιτεί, όπως στην περίπτωση της αύξησης με καταβολή μετρητών, χρηματική συνεισφορά των μετόχων και επομένως δεν διαταράσσει την υφιστάμενη μετοχική ισορροπία⁽⁶⁾. Στο τέλος της πρώτης παραγράφου του άρθρου 12 θεμελιώνεται υποχρέωση, στην περίπτωση μείωσης του μετοχικού κεφαλαίου, το ποσό που αναλογεί στη μείωση να καταχωρηθεί σε ειδικό αποθεματικό “Διαφορά από μετατροπή μετοχικού κεφαλαίου σε ευρώ”, το οποίο μπορεί να κεφαλαιοποιηθεί σε μελλοντική αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου της εν λόγω εταιρείας.

3. Η παράγραφος 2 του άρθρου 12 θεμελιώνει δυνατότητα των “υφιστάμενων” κατά την ημερομηνία ισχύος του νόμου ανωνύμων εταιρειών, να εκφράσουν και σε ευρώ το μετοχικό κεφάλαιο και την ονομαστική αξία των μετοχών τους, κατά τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου εισαγωγής του ευρώ. Μπορούν δηλαδή οι υφιστάμενες την 1.1.2001 ανώνυμες εταιρείες να εκφράσουν μέχρι τις 31.12.2001, το μετοχικό τους κεφάλαιο, που έως τη δεδομένη χρονική στιγμή ήταν εκφρασμένο μόνο σε δραχμές, και σε ευρώ. Είναι σαφές ότι ο νομοθέτης χρησιμοποιεί την έννοια “έκφραση” και σε ευρώ, με σκοπό να διακρίνει την έννοια αυτή από εκείνη της “μετατροπής” σε ευρώ που χρησιμοποιεί συνειδητά στις παραγράφους 1, 4 και 5 του παρόντος άρθρου. Τι διαφέρει όμως πρακτικά η έννοια της “έκφρασης” από εκείνη της “μετατροπής”; Κατ’ αρχήν θα πρέπει

να ληφθεί υπόψη ότι ο ΚΝ 2190/1920 τροποποιείται με βάση το άρθρο 11 του παρόντος νόμου από την 1.1.2002. Μέχρι δηλαδή τη συγκεκριμένη ημερομηνία και σε όλη τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου τα νομισματικά ποσά των σχετικών διατάξεων του ΚΝ 2190/20 συνεχίζουν να ισχύουν σε δραχμές. Κατά συνέπεια και η δυνατότητα των ανωνύμων εταιρειών να μετατρέψουν τα ποσά αυτά σε ευρώ δεν μπορεί παρά να αρχίζει τη δεδομένη χρονική στιγμή της 1.1.2002. Την ίδια άποψη διατυπώνει στην ουσία και η Διοίκηση στη σχετική εγκύκλιο για την εφαρμογή του Ν. 2842, αφού δέχεται ως μοναδική περίπτωση “ευρωπαϊσμού” ανώνυμης εταιρείας πριν την 1.1.2002, εκείνη κατά την οποία υποβλήθηκε προηγουμένως ανέκκλητη δήλωση δυνάμει του άρθρου 6 του Ν. 2842, σχετικά με την πρόωγη λογιστική μετάπτωση της εν λόγω εταιρείας σε ευρώ⁽⁷⁾. Η έννοια δηλαδή της “έκφρασης” και σε ευρώ οδηγεί αρχικά τον αναγνώστη στην άποψη ότι αφορά ένα είδος “διπλής αναγραφής” ή αλλιώς “διπλής απεικόνισης” και σε ευρώ, με βασική συνέπεια ότι δεν απαιτείται για την ολοκλήρωσή της η λήψη από τη συγκεκριμένη εταιρεία των αποφάσεων που προβλέπονται από την παράγραφο 1 του άρθρου 12, δηλαδή για τη μετατροπή της ονομαστικής αξίας της μετοχής σε ευρώ, με τρόπο ώστε το γινόμενο που θα προκύψει από τον πολλαπλασιασμό με τον αριθμό των μετοχών να οδηγεί σε μετοχικό κεφάλαιο σε ευρώ όπου κατοχυρώνεται το άρτιο της προσδιοριζόμενης σε ευρώ αξίας της μετοχής. Προκύπτει το ερώτημα εάν αρκεί, κατά τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου, το άρτιο της ονομαστικής αξίας να κατοχυρώνεται μόνο στη δραχμική απεικόνιση της ονομαστικής αξίας της μετοχής και του μετοχικού κεφαλαίου ή απαιτείται στην περίπτωση παράλληλης έκφρασης και σε ευρώ η προηγούμενη μετατροπή του μετοχικού κεφαλαίου σε ευρώ και η κατά τα προβλεπόμενα από την παράγραφο 1 του άρθρου 12 αύξηση ή μείωση του μετοχικού κεφαλαίου, ώστε να

κατοχυρωθεί το άρτιο της ονομαστικής αξίας της μετοχής και στην παράλληλη ευρωπαϊκόνισή τους. Σύμφωνα με αυτά που ισχύουν γενικότερα στην κοινοτική νομοθεσία για τη μεταβατική περίοδο και εάν δεχθούμε πως το Καταστατικό της ανώνυμης εταιρείας αποτελεί “νομική πράξη” κατά την έννοια των σχετικών Κανονισμών για την εισαγωγή του ευρώ⁽⁸⁾, νόμιμα μπορεί να ισχύει μόνο σε δραχμές κατά τη μεταβατική περίοδο, μετά δε την 1.1.2002 συνεχίζει να ισχύει και θεωρείται εκφρασμένο σε ευρώ⁽⁹⁾. Με ερμηνευτικό εργαλείο τις διατάξεις αυτές, φαίνεται πως ο εθνικός νομοθέτης θέσπισε τη συγκεκριμένη δυνατότητα παράλληλης έκφρασης και σε ευρώ, προκειμένου να διευκολύνει τις ανώνυμες εταιρείες να μεταπείσουν μετά την 1.1.2002 μόνο σε ευρώ. Μιλάμε δηλαδή κατ’ αρχάς για “απλή” μετατροπή των δύο ποσών, αφενός της υφιστάμενης δραχμικής ονομαστικής αξίας της μετοχής με διαίρεση της τιμής μετατροπής (340,750) σε ευρώ και αντίστοιχη μετατροπή του υφιστάμενου ποσού μετοχικού κεφαλαίου χωρίς συσχέτισμό μεταξύ τους, χωρίς δηλαδή απαραίτητα το γινόμενο του ποσού της ονομαστικής αξίας σε ευρώ με τον αριθμό των μετοχών της εταιρείας να οδηγεί στο ποσό του μετοχικού κεφαλαίου που προέκυψε από την πιο πάνω “απλή” μετατροπή του υφιστάμενου δραχμικού ποσού. Στην περίπτωση δηλαδή αυτή μιλάμε για απλή αναγραφή των υφιστάμενων δραχμικών ποσών και σε ευρώ και όχι για “μετατροπή” υπό την έννοια της παραγράφου 1 του άρθρου 12. Αρκεί δηλαδή το άρτιο της ονομαστικής αξίας της μετοχής να κατοχυρώνεται στη δραχμική μόνο απεικόνιση, αφού μέχρι 31.12.2001 το μετοχικό κεφάλαιο ισχύει σε δραχμές σύμφωνα με τον ισχύοντα μέχρι τότε ΚΝ 2190, ενώ οι “ευρωπαϊσμένες” τιμές αποτελούν ένα είδος “διπλής αναγραφής” των ισχυουσών δραχμικών “τελικών τιμών” της ονομαστικής αξίας της μετοχής και του μετοχικού κεφαλαίου. Σύμφωνα όμως με άλλη άποψη, την οποία υιοθετεί και η Διοίκηση στην από

22.1.2001 Εγκύκλιο του Υπουργείου Ανάπτυξης, ακόμη και στην περίπτωση της “έκφρασης” και σε ευρώ, απαιτείται η μετατροπή της ονομαστικής αξίας της μετοχής και του μετοχικού κεφαλαίου σύμφωνα με το άρθρο 12, κατά τον ίδιο δηλαδή τρόπο που υπαγορεύεται στην περίπτωση της υποχρέωσης μετατροπής μόνο σε ευρώ, η οποία σημειωτέον αρχίζει από την 1.1.2002. Η άποψη αυτή έρχεται σε αντίφαση με την άλλη άποψη της Διοίκησης⁽¹⁰⁾, που επιτρέπει τη μετατροπή μόνο σε ευρώ εντός του 2001 μόνο στην περίπτωση που πραγματοποιήθηκε λογιστική μετάπτωση, καθώς και με το δεδομένο πως η ισχύς των “ευρωπαϊσμένων” διατάξεων του ΚΝ 2190 και κατά συνέπεια τα νέα κατώτατα όρια αρχίζει από 1.1.2002. Εάν δεχθούμε δηλαδή την άποψη της Διοίκησης, ποιος είναι άραγε ο λόγος “επαναμετατροπής” μετά την 1.1.2002 του μετοχικού κεφαλαίου ανώνυμης εταιρείας, που εκφράστηκε κατά τη μεταβατική περίοδο και σε ευρώ, μόνο σε ευρώ; Εκ πρώτης όψεως κάτι τέτοιο θα ήταν θεμιτό μόνο στην περίπτωση που το ποσό του μετοχικού κεφαλαίου ή της ονομαστικής αξίας της μετοχής που εκφράζεται σε ευρώ, υπολείπεται από τα οριζόμενα του ΚΝ ποσά που άρχισαν να ισχύουν την 1.1.2002. Με δεδομένο πάντως ότι αφενός, ακόμη και στην περίπτωση που η έκφραση και σε ευρώ συνοδεύεται με μετατροπή και αύξηση μετοχικού κεφαλαίου, απαιτείται υποχρεωτικά και πάλι η σύγκληση της Γενικής Συνέλευσης μετά την 1.1.2002 για την απαλοιφή από το Καταστατικό της δραχμικής απεικόνισης και αφετέρου ότι από τις διατάξεις του άρθρου 11 η υποχρέωση μετατροπής σε ευρώ αρχίζει από την ημερομηνία αυτή, δεν προκύπτει βάσιμη νομική αιτιολογία για την πρακτική υιοθέτηση της ερμηνείας αυτής από τη Διοίκηση.

4. Με την παράγραφο 3 του άρθρου 12 ρυθμίζεται η περίπτωση σύστασης ανώνυμης εταιρείας κατά τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου (1.1.2001 έως 31.12.2001). Πρόκειται δηλαδή για τις ανώνυμες εταιρείες

που “γεννιούνται” μέσα στο χρονικό στάδιο, κατά το οποίο έχει μεν καταστεί το ευρώ επίσημο νόμισμα της χώρας, δεν έχουν όμως ακόμη επέλθει οι τροποποιήσεις “ευρωπαϊκής” του ΚΝ 2190/20, που, όπως αναλύθηκε παραπάνω, καθιερώνονται με το άρθρο 11 του Ν. 2842 από την 1.1.2002. Σύμφωνα με την παράγραφο αυτή ο νομοθέτης δίνει τη δυνατότητα στις νεοσυσταθείσες ανώνυμες εταιρείες να “ορίσουν” το μετοχικό τους κεφάλαιο και την ονομαστική αξία της μετοχής τους και σε ευρώ. Η βασική διαφορά της περίπτωσης αυτής με εκείνη της “έκφρασης” και σε ευρώ, που ρυθμίζεται από την προηγούμενη παράγραφο του άρθρου 12, είναι ότι ο “ορισμός” αναφέρεται σε πράξη εκ των προτέρων τελεσίδικη και σε ευρώ, που δεν οδηγεί δηλαδή σε μετέπειτα προσαρμογή των ήδη αναγραφόμενων δραχμικών τιμών σε ευρώ, όπως στην “έκφραση”, αλλά σε ταυτόχρονη εκ των προτέρων πράξη ορισμού σε δραχμές και ευρώ, εφόσον βέβαια κατά τον ορισμό τους ελήφθησαν υπόψη τα νέα ποσοτικά όρια του ΚΝ 2190/20, που ορίζονται με το άρθρο 11 του Ν. 2842. Το βασικό δηλαδή πλεονέκτημα που έχουν οι νεοσυσταθείσες εταιρείες κατά τη μεταβατική περίοδο είναι να ορίσουν από την αρχή το μετοχικό τους κεφάλαιο και σε ευρώ, με αποτέλεσμα αφενός να μην απαιτείται πλέον καμία άλλη ενέργεια μετατροπής, όπως συμβαίνει στην περίπτωση της “έκφρασης”, και αφετέρου από την 1.1.2002 να θεωρείται αυτοδικαίως πως ισχύουν τα αναγραφόμενα και “ορισμένα” σε ευρώ ποσά. Η πρακτική πλευρά του “παράλληλου ορισμού” και σε ευρώ κατά τη σύσταση της εταιρείας είναι ότι της παρέχεται η δυνατότητα να φροντίσει εκ των προτέρων τα ποσά αυτά να είναι σύμφωνα με τις τροποποιούμενες διατάξεις του άρθρου 11 του παρόντος νόμου, ώστε να μη χρειαστεί στη συνέχεια η αναπροσαρμογή των ποσών αυτών στα “ευρωπαϊσμένα” ποσοτικά πλαίσια που θέτει από 1.1.2002 ο ΚΝ 2190/20. Η πρακτική δηλαδή διαφορά των “υφιστάμενων” κατά την έναρξη της

μεταβατικής περιόδου εταιρειών είναι το ότι η “παράλληλη έκφραση” και σε ευρώ απαιτεί τη λήψη σχετικής απόφασης των αρμόδιων καταστατικών οργάνων της εταιρείας, καθώς και τροποποίηση των σχετικών άρθρων του καταστατικού σύμφωνα με την παράγραφο 1 του άρθρου 12, ενώ στην περίπτωση των “νέων” εταιρειών που θα συσταθούν κατά τη μεταβατική περίοδο, αρκεί ο “παράλληλος ορισμός” των τιμών σε δραχμές και σε ευρώ κατά την υποβολή προς έγκριση του Καταστατικού στη Διοίκηση, η έγκριση του οποίου αφαιρεί από τη νεοσυσταθείσα εταιρεία την υποχρέωση μετατροπής και στρογγυλοποίησης σε ευρώ την 1.1.2002 και κατά συνέπεια την τήρηση της διαδικασίας λήψης απόφασης που καθιερώνεται στην παράγραφο 1 του άρθρου 12. Η δυνατότητα αυτή του “παράλληλου ορισμού” και σε ευρώ, πηγάζει από τη θεσμοθετημένη από τον Κανονισμό 974/98 του Συμβουλίου αρχή “no compulsion-no prohibition”, σύμφωνα με την οποία παρέχεται η διακριτική ευχέρεια στα συμβαλλόμενα μέρη⁽¹⁾ να καταρτίσουν μία νομική πράξη είτε στην οικεία εθνική νομισματική μονάδα είτε σε ευρώ. Στην παράγραφο δηλαδή αυτή θεσμοθετείται η *σύσταση ανώνυμης εταιρείας και σε ευρώ* κατά τη μεταβατική περίοδο, γεγονός που κάνει περιττή στη συνέχεια την επιπλέον λήψη απόφασης για μετατροπή του μετοχικού κεφαλαίου σε ευρώ, χωρίς βέβαια να εξαφανίζεται η ανάγκη μελλοντικής απαλοιφής της δραχμικής απεικόνισης από τις διατάξεις αυτές του Καταστατικού. Ερώτημα γεννάται εάν η “απαλοιφή” αυτή, που δεν συνοδεύεται από παράλληλη μετατροπή σύμφωνα με την παράγραφο 1 του άρθρου 12, μπορεί να πραγματοποιηθεί σύμφωνα με την προνομιακή διαδικασία του άρθρου αυτού. Το αναγκαστικό πάντως που υπαγορεύεται, προκειμένου να εξαλειφθεί η δραχμική απεικόνιση, καθώς και το ότι η “απαλοιφή” είναι κατά κάποιο τρόπο μέρος της αλληλουχίας της διαδικασίας μετατροπής φαίνεται να επιτρέπει τη λήψη της σχετικής

απόφασης σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 12.

5. Με την παράγραφο 4 του άρθρου 12 θεμελιώνεται η υποχρέωση των ανωνύμων εταιρειών που υποβάλλουν προς έγκριση τροποποίηση οποιουδήποτε άρθρου του καταστατικού τους μετά την 1.1.2002, να έχουν προηγουμένως μετατρέψει το μετοχικό κεφάλαιο και την ονομαστική αξία των μετοχών τους μόνο σε ευρώ. Ενώ δηλαδή με τις παραγράφους 5 και 6 του ίδιου άρθρου 12 θεσμοθετείται προθεσμία μετατροπής σε ευρώ μέχρι τις 31.12.2003, με την παράγραφο 4 προβλέπεται σύντμηση της προβλεπόμενης προθεσμίας, η οποία σύντμηση πραγματοποιείται κατά περίπτωση και ατομικά για κάθε ανώνυμη εταιρεία κατά τη χρονική στιγμή υποβολής προς έγκριση οποιουδήποτε μετά την 1.1.2002 απόφασης τροποποίησης του καταστατικού της, εφόσον βέβαια η χρονική αυτή στιγμή προηγείται της 31.12.2003. Με τον τρόπο αυτό ο νομοθέτης καθιερώνει ως προϋπόθεση για την έγκριση τροποποίησης καταστατικού μετά την 1.1.2002, την προηγούμενη μετατροπή του μετοχικού κεφαλαίου και της ονομαστικής αξίας της μετοχής *μόνο σε ευρώ*, επισύροντας δηλαδή ως συνέπεια την απόρριψη της τροποποίησης του καταστατικού που έχει υποβληθεί. Η απόρριψη βέβαια αυτή θα πρέπει να θεωρείται “προσωρινή” και σε κάθε περίπτωση μέχρι την ολοκλήρωση της “ευρωπαϊσμού” και την υποβολή εκ νέου της τροποποίησης που απορρίφθηκε, προς έγκριση.

6. Με την παράγραφο 5 του άρθρου 12 ο νομοθέτης συνδυάζει τη δυνατότητα καταχώρισης οποιουδήποτε στοιχείου προς έγκριση στο Μητρώο Ανωνύμων Εταιρειών (ΜΑΕ) μετά την 1.1.2004, με την προηγούμενη εκπλήρωση από την εταιρεία της υποχρέωσης μετατροπής του μετοχικού κεφαλαίου και της ονομαστικής αξίας των μετοχών της *μόνο σε ευρώ*. Σε συνδυασμό δηλαδή με την προηγούμενη παράγραφο ο νομοθέτης μετά την 1.1.2004

στερεί από την ανώνυμη εταιρεία που δεν “ευρωποιήθηκε”, τη δυνατότητα επικοινωνίας με τη Διοίκηση. Η ποινή δηλαδή που επιβάλλεται από την παράγραφο αυτή στην εταιρεία που παραμένει “δραχμική”, δεν είναι η ανάκληση της άδειάς της, αλλά η θέση της “σε καραντίνα” μέχρι την ολοκλήρωση των σχετικών διαδικασιών “ευρωποίησης”. Η διάταξη όμως αυτή θα πρέπει να ερμηνεύεται σε συνδυασμό με την παράγραφο 2 του άρθρου 8 του ΚΝ 2190/20, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 11, σύμφωνα με την οποία στην περίπτωση που η εν λόγω εταιρεία δεν προσαρμόσει το κεφάλαιό της σε εξήντα χιλιάδες (60.000) ευρώ μέχρι την 31.12.2003, ανακαλείται η άδειά της. Κατά πόσο όμως η προβλεπόμενη από το άρθρο 8, παρ. 2 “ανακλητική” ποινή μπορεί να εφαρμοστεί σε μία εταιρεία που δεν μετέτρεψε μέχρι τις 31.12.2003 το κεφάλαιό της σε ευρώ, όταν το δραχμικό αντίτιμο του κεφαλαίου της, μετατρεπόμενο σε ευρώ, ξεπερνά κατά πολύ το κατώτατο όριο που τίθεται από το εν λόγω άρθρο; Βέβαιο πάντως είναι ότι ο νομοθέτης επιβάλλει την ποινή της ανάκλησης στην παράγραφο 2 του άρθρου 8 μόνο για την περίπτωση που το μετοχικό κεφάλαιο της ανώνυμης εταιρείας υπολείπεται του προβλεπόμενου κατώτατου ορίου, ενώ η παράγραφος 5 του άρθρου 12 επιβάλλει την ποινή της “καραντίνας” ακριβώς για τη μη έγκαιρη μετατροπή σε ευρώ, ανεξάρτητα από το ποσοτικό όριο του μετοχικού κεφαλαίου, η οποία από μόνη δεν μπορεί να οδηγήσει στην ανάκληση της άδειάς της από τη Διοίκηση.

7. Με την παράγραφο 6 του άρθρου 12 θεμελιώνεται ειδική υποχρέωση των ανωνύμων εταιρειών να αναπροσαρμόσουν την ονομαστική αξία της μετοχής τους στα ποσοτικά όρια που ορίζονται από την παράγραφο 1 του άρθρου 14, όπως τροποποιήθηκε από την παράγραφο 1 περίπτωση (στ) του άρθρου 11. Ερώτημα γεννάται γιατί ο νομοθέτης θεώρησε αναγκαίο να θεσπίσει ειδική διάταξη για την προθεσμία

αναπροσαρμογής της ονομαστικής αξίας της μετοχής όταν στην προηγούμενη παράγραφο 5 του άρθρου 12 έχει ήδη συμπεριλάβει στην υποχρέωση μετατροπής μέχρι τις 31.12.2003 και την έγκαιρη μετατροπή της ονομαστικής αξίας της μετοχής. Ως βασική διαφορά των δύο διατάξεων εντοπίζεται ότι η παράγραφος 5, που αναλύθηκε παραπάνω, αναφέρεται στην έγκαιρη “μετατροπή” των τιμών, ενώ η παρούσα αναφέρεται στην “αναπροσαρμογή” της τιμής της ονομαστικής αξίας μέσα στο προβλεπόμενο από την παράγραφο 1 του άρθρου 14 κατώτατο και ανώτατο όριο της τιμής της. Συμπίπτει δηλαδή χρονικά το τέλος της προθεσμίας για τις ανώνυμες εταιρείες να προβούν στις απαραίτητες ενέργειες μετατροπής της ονομαστικής αξίας της μετοχής τους μόνο σε ευρώ σε όλες τις περιπτώσεις: i) είτε η ονομαστική αξία της μετοχής δεν έχει μετατραπεί ακόμη σε ευρώ, αλλά κυμαίνεται εντός του προβλεπόμενου ορίου, ii) είτε δεν έχει μετατραπεί σε ευρώ, αλλά βρίσκεται εκτός του προβλεπόμενου ορίου, iii) είτε έχει μετατραπεί ή οριστεί σε ευρώ, αλλά βρίσκεται εκτός του προβλεπόμενου ορίου. Με άλλα λόγια η παρούσα διάταξη αναφέρεται στην περίπτωση που η ονομαστική αξία της μετοχής βρίσκεται εκτός του προβλεπόμενου από την παράγραφο 1 του άρθρου 14 ορίου και πρέπει να αναπροσαρμοστεί, ανεξάρτητα από τον τρόπο που αυτή η τιμή είχε προσδιοριστεί αρχικά, είτε δηλαδή είχε οριστεί εκ των προτέρων είτε είχε μετατραπεί σε ευρώ είτε είχε εκφραστεί και σε ευρώ. Αρκεί το γεγονός πως η τιμή της εκφεύγει από το όριο της παραγράφου 1 του άρθρου 14.

ΥΠΟΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

⁽¹⁾ Κοινοτικής ή Συνταγματικής. Βλ. σχετ. ΣΤΕ 1912/95, ΕπισκΕΔ/1997, σελ. 627, με σχόλια Αυγητίδη όπου και παραπομπές, καθώς και Σπ. Ψυχομάνη, Η νομολογία του ΔΕΚ για την «αναγκαστική αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου ΑΕ στα πλαίσια της νομοθεσίας εξυγίανσης επιχειρήσεων», ΕπισκΕΔ Α/1996, σελ. 57 κ.λπ.

⁽²⁾ Βλ. σχετ. Σκούρα, Η νομοθετική παρέμβαση στο δίκαιο των ανωνύμων εταιρειών με το Ν. 2339/95, 1996, σ. 67, με τη σκέψη ότι απόφαση έκτακτης Γενικής Συνέλευσης αύξησης μετοχικού κεφαλαίου στην περίπτωση αυτή δεν αποτελεί τροποποίηση του Καταστατικού.

⁽³⁾ Βλ. σχετ. με αυτοδίκαιη αύξηση ή μείωση εκ του νόμου Περράκη, Το Δίκαιο της Ανώνυμης Εταιρείας, άρθρο 34, σελ. 189.

⁽⁴⁾ Βλ. Εγκύκλιο του Υπουργείου Ανάπτυξης για την εφαρμογή των διατάξεων 11, 12, 13 και 14 του Ν. 2842/2000, σελίδα 7 με σχετικά παραδείγματα ο.π.

⁽⁵⁾ Βλ. αναλυτικά παραδείγματα μεθόδων μετατροπής και στρογγυλοποίησης ονομαστικής αξίας της μετοχής και μετοχικού κεφαλαίου στην Εγκύκλιο του Υπουργείου Ανάπτυξης της 22.01.2001 ο.π.

⁽⁶⁾ Την ίδια άποψη εκφράζει και η Διοίκηση στη σελίδα 7 σημείο ι) της ως άνω εγκυκλίου ο.π.

⁽⁷⁾ Βλ. σχετ. σελίδες 11 και 12 της Εγκυκλίου του Υπουργείου Ανάπτυξης ο.π.

⁽⁸⁾ Κανονισμός 1103/97 του Συμβουλίου ΕΚ, Κανονισμός 974/98 του Συμβουλίου των ΕΚ ο.π.

⁽⁹⁾ Βλ. άρθρο 14 Κανονισμού 974/98 ο.π.

⁽¹⁰⁾ Βλ. Εγκύκλιο Υπουργείου Ανάπτυξης ο.π.

⁽¹¹⁾ Στην προκειμένη περίπτωση παρέχεται η δυνατότητα στους ιδρυτές της ανώνυμης εταιρείας να ορίσουν τις τιμές του μετοχικού κεφαλαίου και της ονομαστικής αξίας της τιμής της μετοχής και σε ευρώ και παράλληλα θεμελιώνεται υποχρέωση της Διοίκησης να εγκρίνει το υποβαλλόμενο καταστατικό που ορίζει από την αρχή τις τιμές αυτές και σε ευρώ.

Άρθρο 13**Εταιρικό Κεφάλαιο Εταιρειών Περιορισμένης Ευθύνης (Ε.Π.Ε.)**

1. Ο ν. 3190/1955 «περί εταιρειών περιορισμένης ευθύνης» όπως ισχύει, τροποποιείται ως εξής:

α) Στο πρώτο εδάφιο της παρ. 1 του άρθρου 4 η φράση «έξι εκατομμυρίων (6.000.000) δραχμών» αντικαθίσταται με τη φράση «δεκαοκτώ χιλιάδων (18.000) ευρώ».

β) Το τρίτο εδάφιο της παρ. 1 του άρθρου 4 αντικαθίσταται ως εξής:

«Οι υφιστάμενες εταιρείες περιορισμένης ευθύνης που έχουν κεφάλαιο κατώτερο των δεκαοκτώ χιλιάδων (18.000) ευρώ, υποχρεούνται να αυξήσουν το κεφάλαιό τους, μέχρι του ορίου αυτού, και με απόκλιση έως μείον 2,5% το αργότερο μέχρι 31.12.2003.»

γ) Στις παραγράφους 2 και 3 του άρθρου 4 η φράση «των δραχμών δέκα χιλιάδων (10.000)» αντικαθίσταται από τη φράση «των τριάντα (30) ευρώ».

δ) Στην παρ. 3 του άρθρου 41 οι φράσεις «έξι εκατομμυρίων (6.000.000) δραχμών» και «δέκα χιλιάδων (10.000) δραχμών» αντικαθίστανται με τις φράσεις «δεκαοκτώ χιλιάδων (18.000) ευρώ» και «τριάντα (30) ευρώ», αντίστοιχα.

2. Οι διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου αρχίζουν να ισχύουν από 1.1.2002.

Άρθρο 14**Μετατροπή Εταιρικού Κεφαλαίου – Μεριδών Ε.Π.Ε.**

1. Η μερίδα συμμετοχής των εταίρων των εταιρειών περιορισμένης ευθύνης, που είναι εκφρασμένη σε δραχμές, μετατρέπεται σε ευρώ και στρογγυλοποιείται κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 2, με αύξηση ή μείωση του εταιρικού κεφαλαίου και τροποποίηση της εταιρικής σύμβασης, παρά κάθε αντίθετη διάταξη της σύμβασης, με απόφαση της Γενικής Συνέλευσης των εταίρων σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 13 του ν. 3190/1955, όπως ισχύει, με τροποποίηση της εταιρικής συμβάσεως, κατά παρέκκλιση των άρθρων 38 παρ. 1, 40 παρ. 1 και 41 παρ. 1 του ίδιου νόμου.

Η αύξηση του εταιρικού κεφαλαίου πραγματοποιείται με κεφαλαιοποίηση αποθεματικών ή με καταβολή μετρητών. Το ποσό που αντιστοιχεί στη μείωση του εταιρικού κεφαλαίου καταχωρίζεται υποχρεωτικά σε ειδικό αποθεματικό «Διαφορά από μετατροπή εταιρικού κεφαλαίου σε ευρώ» και κεφαλαιοποιείται σε μελλοντική αύξηση του εν λόγω κεφαλαίου.

2. Οι διατάξεις των παραγράφων 2, 3 και 4 του άρθρου 12 του παρόντος νόμου ισχύουν ανάλογα και για τις εταιρείες περιορισμένης ευθύνης.

3. Οι υφιστάμενες κατά την 1.1.2002 εταιρείες περιορισμένης ευθύνης αναπροσαρμόζουν την αξία των μεριδίων συμμετοχής των εταίρων, σε 30 ευρώ ή πολλαπλάσιο, μέχρι την 31.12.2003.

4. Με απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης μπορεί να καθορίζεται κάθε αναγκαία λεπτομέρεια σχετική με τα θέματα που ρυθμίζονται από τις διατάξεις των άρθρων 11 έως και 14.

ΑΡΘΡΟ 13**ΕΤΑΙΡΙΚΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΕΝΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ (ΕΠΕ)****Τροποποίηση των διατάξεων του Ν. 3190/1955****ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ**

1. Εισαγωγή
2. «Ευρωποίηση» κατώτατου ορίου εταιρικού κεφαλαίου (βλ. παρ. 1α άρθρου 11)
3. Προθεσμία αναπροσαρμογής εταιρικού κεφαλαίου «υφιστάμενων» κατά την 1.1.2002 εταιρειών περιορισμένης ευθύνης (βλ. παρ. 1β άρθρου 11)
4. «Ευρωποίηση» κατώτατου ορίου εταιρικού μεριδίου (βλ. παρ. 1στ άρθρου 11)
5. Έναρξη ισχύος των «ευρωπαϊσμένων» διατάξεων του Ν. 3190/55 (βλ. παρ. 2 του άρθρου 11)

6. Εξουσιοδότηση έκδοσης υπουργικών αποφάσεων για τη ρύθμιση λεπτομερειών σχετικά με την «ευρωποίηση» ανωνύμων εταιρειών και ΕΠΕ

Με τα άρθρα 13 και 14 του Ν. 2842/2000 τροποποιήθηκαν οι διατάξεις του Ν. 3190/1955 «περί Εταιρειών Περιορισμένης Ευθύνης», που αφορούν τον ορισμό του κατώτατου ορίου του εταιρικού κεφαλαίου και της αξίας της εταιρικής μερίδας των εταίρων της ΕΠΕ, τα οποία πλέον αναπροσαρμόζονται σε ευρώ. Για την ερμηνεία των άρθρων αυτών ισχύουν αναλογικά όσα αναφέρονται παραπάνω στην ερμηνεία των άρθρων 11 & 12 για τις ανώνυμες εταιρείες. Συγκεκριμένα:

- Με την παράγραφο 1 περίπτωση (α) τροποποιείται από 1.1.2002 η παρ. 1 του άρθρου 4 του Ν. 3190, που ρυθμίζει το κατώτατο επιτρεπόμενο

όριο εταιρικού κεφαλαίου για την κατάρτιση εταιρικής σύμβασης εταιρείας περιορισμένης ευθύνης από έξι εκατομμύρια (6.000.000) δραχμές σε δεκαοκτώ χιλιάδες (18.000) ευρώ. Η διάταξη αυτή αφορά τις εταιρείες περιορισμένης ευθύνης που η σύστασή τους γίνεται μετά την 1.1.2002 και όχι τις «υφιστάμενες» κατά την έναρξη ισχύος του νόμου εταιρείες, με τις οποίες ασχολείται ειδικά η επόμενη παράγραφος.

- Με την παράγραφο 1 περίπτωση (β) αντικαθίσταται το τρίτο εδάφιο του άρθρου 4, που σημειωτέον αφορά τις «υφιστάμενες» εταιρείες περιορισμένης ευθύνης κατά την έναρξη ισχύος του νόμου (1.1.2002), παρέχοντας σ' αυτές τη δυνατότητα, όταν εκτελούν την υποχρέωση αναπροσαρμογής του εταιρικού τους κεφαλαίου σε ευρώ, να αποκλίνουν έως και μείον 2,5% από το ποσό του

κατώτατου ορίου των δεκαοκτώ χιλιάδων (18.000) ευρώ. Θεμελιώνεται δηλαδή στην ουσία νέο κατώτατο όριο για τις “υφιστάμενες” εταιρείες, που ανέρχεται σε δέκα επτά χιλιάδες πεντακόσια πενήντα (17.550) ευρώ [18.000 – 450 (18.000×2,5%)], ενώ οι νεοϊδρυόμενες ΕΠΕ μετά την 1.1.2002 απαιτείται να έχουν ελάχιστο εταιρικό κεφάλαιο δεκαοκτώ χιλιάδες (18.000) ευρώ.

• Με την παράγραφο 1 περίπτωση (γ) αντικαθίσταται το κατώτατο όριο εταιρικής μερίδας συμμετοχής των παραγράφων 2 & 3 του άρθρου 4 του Ν. 3190 και από 1.1.2002 το εταιρικό μερίδιο από το ποσό των δέκα χιλιάδων (10.000) δραχμών θα αντικατασταθεί από το ποσό των τριάντα (30) ευρώ. Δηλαδή μετά την έναρξη ισχύος του νόμου 2842, οι εταίροι της ΕΠΕ δεν μπορούν να κατέχουν εταιρικό μερίδιο μικρότερης αξίας

των 30 ευρώ ή σε περίπτωση κατάρχης περισσότερων εταιρικών μεριδίων του πολλαπλάσιου των 30 ευρώ (δηλαδή $2 \times 30 = 60$, $3 \times 30 = 90$ κ.λπ.).

• Ταυτόσημη είναι και η ρύθμιση της περίπτωσης (δ) του άρθρου 13, με την οποία τροποποιείται η παράγραφος 3 του άρθρου 41 και κατοχυρώνεται στην ουσία “η αρχή της διατήρησης του ύψους του εταιρικού κεφαλαίου και του εταιρικού μεριδίου” στα “κατώτατα” ποσά που υπαγορεύονται από τη διάταξη του άρθρου 4 του Ν. 3190, σε όλη τη διάρκεια ζωής της εταιρείας. Με άλλα λόγια η διάταξη αυτή απαγορεύει τη μείωση του εταιρικού κεφαλαίου και του εταιρικού μεριδίου κάτω από τα προβλεπόμενα κατώτατα όρια σε όλη τη χρονική διάρκεια της εταιρείας περιορισμένης ευθύνης⁽¹⁾. Εξαίρεση από την απαγόρευση αυτή αποτελεί η ρύθμιση της περίπτω-

σης (β) της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου, αφού, όπως αναλύθηκε για τις “υφιστάμενες” κατά την έναρξη ισχύος του νόμου εταιρείες, το κατώτατο όριο εταιρικού κεφαλαίου ορίστηκε σε δέκα επτά χιλιάδες πεντακόσιες πενήντα (17.550) δραχμές και ως εκ τούτου στο ποσό αυτό διαμορφώνεται και η υποχρέωση των “υφιστάμενων” ΕΠΕ να τηρήσουν “την αρχή της διατήρησης του ύψους του εταιρικού κεφαλαίου”. Σημειωτέον ότι η απόκλιση αυτή δεν ισχύει για το κατώτατο όριο της αξίας του εταιρικού μεριδίου, για το οποίο η υποχρέωση παραμένει στο ποσό των τριάντα (30) ευρώ.

ΥΠΟΣΗΜΕΙΩΣΗ

⁽¹⁾ Η υποχρέωση αυτή θεσπίστηκε με το άρθρο 38 § 4 του Ν. 2065/92.

ΑΡΘΡΟ 14

ΜΕΤΑΤΡΟΠΗ ΕΤΑΙΡΙΚΟΥ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ - ΜΕΡΙΔΩΝ ΕΠΕ

Μετατροπή και στρογγυλοποίηση εταιρικού κεφαλαίου ΕΠΕ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. Εισαγωγή (βλ. παραπάνω, εισαγωγή άρθρο 12)
2. Διαδικασία λήψης απόφασης μετατροπής και στρογγυλοποίησης αξίας εταιρικού κεφαλαίου και αξίας εταιρικού μεριδίου
3. Παράλληλη “έκφραση” εταιρικού κεφαλαίου και αξίας εταιρικού μεριδίου “υφιστάμενων”, κατά τη μεταβατική περίοδο ΕΠΕ και σε ευρώ (βλ. παραπάνω παρ. 2 άρθρου 12)
4. Ταυτόχρονος “ορισμός” εταιρικού κεφαλαίου και αξίας εταιρικού μεριδίου ανωνύμων εταιρειών που συστήνονται κατά τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου (βλ. παραπάνω παρ. 3 άρθρου 12)
5. Σύντηξη “προθεσμίας αναπροσαρμογής” σε περίπτωση υποβολής προς έγκριση τροποποίησης καταστατικού πριν την 31.12.2003 (βλ. παραπάνω παρ. 4 άρθρου 12)

6. Υποχρέωση αναπροσαρμογής αξίας του εταιρικού μεριδίου το αργότερο μέχρι τις 31.12.2003

2. Με την πρώτη παράγραφο του άρθρου 14 καθορίζεται ο τρόπος μετατροπής και στρογγυλοποίησης της μερίδας συμμετοχής των εταίρων των εταιρειών περιορισμένης ευθύνης από δραχμές σε ευρώ, κατά παρέκκλιση της εταιρικής σύμβασης και των διατάξεων του Ν. 3190, με απλή απαρτία και πλειοψηφία. Δηλαδή, κατ’αντιστοιχία όσων αναλύθηκαν για τις ανώνυμες εταιρείες, η εκ του γεγονότος της νομισματικής μετατροπής υποχρεωτική εκ του νόμου αύξηση ή μείωση του εταιρικού κεφαλαίου, καθώς και η τροποποίηση της εταιρικής σύμβασης γίνεται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 13 του Ν. 3190, κατά παρέκκλιση των διατάξεων των άρθρων 38 παρ. 1, 40 παρ.1 και 41 παρ. 1 του ίδιου νόμου. Η διαδικασία

σία μετατροπής και στρογγυλοποίησης είναι όμοια με εκείνη που εφαρμόζεται στις ανώνυμες εταιρείες και ερμηνεύτηκε με σχετικά παραδείγματα στη σχετική εγκύκλιο του Υπουργείου Ανάπτυξης⁽¹⁾ και στο άρθρο 12 της παρούσας μελέτης.

3, 4, 5. Με την παράγραφο 2 προβλέπεται ότι για τη δυνατότητα έκφρασης και ορισμού του εταιρικού κεφαλαίου και της εταιρικής μερίδας και σε ευρώ, εφαρμόζονται αναλογικά οι διατάξεις των παραγράφων 2, 3 και 4 του άρθρου 12 που θα ισχύουν για τις ανώνυμες εταιρείες.

6. Με την παράγραφο 3 του άρθρου 14 θεμελιώνεται υποχρέωση των “υφιστάμενων” κατά την 1.1.2002 εταιρειών να αναπροσαρμόζουν την αξία των μεριδίων συμμετοχής των εταίρων σε 30 ευρώ ή πολλαπλάσιό του, μέχρι την 31.12.2003. Με την ανά-

γνωση της συγκεκριμένης παραγράφου γεννάται αμέσως το ερώτημα σε ποιον απευθύνεται η υποχρέωση; Στο νομικό πρόσωπο της εταιρείας ή στους εταίρους κατέχοντες τα εταιρικά μερίδια; Το ίδιο ερώτημα δεν φαίνεται να τίθεται στην περίπτωση της ανώνυμης εταιρείας, αφού στην περίπτωση αυτή δεν είναι εύκολο λόγω της πολλαπλότητας των μετόχων να προσδιοριστεί ο υπόχρεος. Πάντως η πιο σωστή άποψη πρέπει να είναι εκείνη που αποδέχεται πως η υποχρέωση αναπροσαρμογής στα νέα κατώτερα όρια απευθύνεται στα εταιρικά όργανα που είναι αρμόδια για τη λήψη των σχετικών αποφάσεων. Η άποψη αυτή ενισχύεται από το γεγονός ότι ο νόμος 2842 ενδιαφέρεται κυρίως για τη λήψη των σχετικών αποφάσε-

ων που θα οδηγήσουν στο επιδιωκόμενο αποτέλεσμα μετάπτωσης σε περιβάλλον ευρώ και όχι τόσο για την πλειοψηφική συμμετοχή των εταίρων στη διαδικασία λήψης των εν λόγω αποφάσεων, αφού καθιερώνει μέθοδο, με την οποία η απόφαση λαμβάνεται με την κατά το δυνατό μικρότερη απαρτία και πλειοψηφία.

7. Η τελευταία παράγραφος του άρθρου 14, αν και ετέθη στο άρθρο που αφορά τις εταιρείες περιορισμένης ευθύνης, είναι διάταξη που στο πεδίο εφαρμογής της εμπερικλείει και τις ανώνυμες εταιρείες. Συγκεκριμένα με την παράγραφο 4 δίνεται εξουσιοδότηση από το νομοθέτη προς τον Υπουργό Ανάπτυξης "να καθορίζει, με απόφασή του, κάθε αναγκαία λεπτομέρεια σχετική

με τα θέματα που ρυθμίζονται από τις διατάξεις 11 έως και 14". Με άλλα λόγια θα μπορούσαμε να θεωρήσουμε ότι δυνάμει της εξουσιοδότησης αυτής εκδόθηκε η υπ' αριθμ. Κ2-1141/01.2001 σχετική εγκύκλιος του Υπουργείου Ανάπτυξης, με την οποία παρέχονται γενικές πληροφορίες, καθώς και οδηγίες και διευκρινίσεις για την ορθή εφαρμογή των διατάξεων των άρθρων 11, 12, 13, και 14 του παρόντος νόμου, αν και η συγκεκριμένη υπογράφεται από την Υφυπουργό Ανάπτυξης και δεν έχει τη μορφή απόφασης, αλλά ερμηνευτικής εγκυκλίου.

ΥΠΟΣΗΜΕΙΩΣΗ

⁽¹⁾ Βλ. Σχέτ Εγκύκλιο Κ2 -1141/22.01.2001.

Άρθρο 15 Διπλή αναγραφή τιμών

1. Ο προμηθευτής υποχρεούται σε διπλή αναγραφή των τιμών και άλλων χρηματικών ποσών στις συναλλαγές του με τους καταναλωτές, ως τελικούς αποδέκτες των προϊόντων ή υπηρεσιών περιλαμβανόμενων και των διαφημιστικών μηνυμάτων, επιφυλασσομένων των διατάξεων του άρθρου 6. Κατ' εξαίρεση η υποχρέωση αυτή αρχίζει, για τις επιχειρήσεις του ιδιωτικού τομέα που απασχολούν μέχρι 10 υπαλλήλους την 1.3.2001.

2. Η διπλή αναγραφή τιμών θα πρέπει να είναι σαφής, εύκολα αναγνώσιμη και ευανάγνωστη. Με απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης και του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού, μπορεί να καθορίζεται κάθε αναγκαία λεπτομέρεια σχετική με τα θέματα που ρυθμίζονται από τις διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου, καθώς και οι εξαιρέσεις από αυτές. Ειδικότερα τυχόν προβλήματα που θα ανακύψουν από την εφαρμογή της διπλής αναγραφής τιμών, τα οποία σχετίζονται με τις διατάξεις του Κώδικα Βιβλίων και Στοιχείων ρυθμίζονται με κοινή απόφαση των Υπουργών Ανάπτυξης και Οικονομικών.

ΑΡΘΡΟ 15 ΔΙΠΛΗ ΑΝΑΓΡΑΦΗ ΤΙΜΩΝ

Γενικές παρατηρήσεις

Οι διατάξεις του άρθρου 15 σχετικά με τη διπλή αναγραφή αποτελούν, όπως και οι διατάξεις των δύο επόμενων άρθρων για τα ευρώ-παρατηρητήρια και τον ευρώ-λογότυπο, τα κύρια άρθρα, με τα οποία ο νόμος 2842/2000 επιχειρεί να καθιε-

ρώσει κάποια βασικά μέτρα, που θεωρήθηκε ότι θα διευκολύνουν τη μετάβαση στο ευρώ για τους καταναλωτές, τους λιανοπωλητές και τους παρέχοντες υπηρεσίες γενικότερα.

Οι διατάξεις του άρθρου 15 βασίζονται στη Σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής 98/287/ΕΚ της 23ης Απριλίου 1998 σχετικά με τη διπλή αναγραφή τιμών και άλλων χρηματικών αξιών. Όπως αναφέρεται στο προοίμιο της κοινοτικής Σύστασης⁽¹⁾, το θέμα της διπλής αναγραφής των τιμών συζητήθηκε στη διάρκεια της πρώτης στρογγυλής τρα-

πέζης, το Μάιο του 1997, για τα πρακτικά θέματα της μετάβασης στο ευρώ και στη συνέχεια δημιουργήθηκαν από την Επιτροπή συμβουλευτικές ομάδες εμπειρογνομόνων, οι οποίες δημοσίευσαν σχετική έκθεση και παρουσίασαν τα συμπεράσματά τους σε αυτή⁽²⁾. Από τη μελέτη που έγινε σχετικά με τη διπλή αναγραφή προέκυψαν τρία κυρίως συμπεράσματα και, βάσει αυτών, η Επιτροπή προέβη στην έκδοση της προαναφερθείσας Σύστασης.

Επί της ουσίας, κρίθηκε ότι η προώθηση της διπλής αναγραφής

ήταν σκόπιμη γιατί θα διευκόλυνε τη μετάβαση στο ευρώ για τους καταναλωτές και τους παρέχοντες υπηρεσίες, συμβάλλοντας στην εκπαίδευση του κοινού, την εξοικείωσή του με το ενιαίο νόμισμα και την ενίσχυση της εμπιστοσύνης του ότι δεν θα υπάρξει περιθώριο ενδεχόμενης απατηλής αύξησης των τιμών από οποιονδήποτε προμηθευτή. Έγινε επίσης σαφές ότι η διπλή αναγραφή των τιμών και άλλων χρηματικών αξιών δεν ήταν παρά ένα από τα μέτρα που θα έπρεπε να ληφθούν για τη διευκόλυνση της μετάβασης στο ευρώ και εντασσόταν, κατά συνέπεια, στη συνολική σχετική στρατηγική που είχε σχεδιαστεί.

Σε επίπεδο μεθοδολογίας, το βασικό συμπέρασμα, στο οποίο κατέληξαν τα πορίσματα της προαναφερθείσας μελέτης, ήταν ότι δεν κρίθηκε σκόπιμη η θέσπιση ειδικής νομοθεσίας σε ευρωπαϊκό επίπεδο για την καθιέρωση της υποχρέωσης διπλής αναγραφής στο μέτρο που, κατά τις εκτιμήσεις που έγιναν – και σε συνάρτηση με το γεγονός ότι η διπλή αναγραφή δεν ήταν αυτοτελώς καθοριστικής σημασίας για την ομαλή μετάβαση των κρατών μελών στο ενιαίο νόμισμα –, οι επαγγελματίες είχαν οι ίδιοι πρώτιστο συμφέρον για τη σωστή και επαρκή πληροφόρηση του καταναλωτή. Κατά συνέπεια θα υιοθετούσαν εθελοντικά τη διπλή αναγραφή των τιμών ως καλή εμπορική πρακτική σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στην κοινοτική Σύσταση. Η εν λόγω προσέγγιση της Επιτροπής δε διαψεύσθηκε. Αντίθετα, μάλλον επιβεβαιώθηκε ως προς την ορθότητά της τόσο από την εφαρμογή της Σύστασης που έγινε στη συνέχεια από τα κράτη μέλη όσο και σε συνάρτηση με τη μεταγενέστερη μερική αμφισβήτηση της ουσιαστικής αποτελεσματικότητας του μέτρου. Όπως προκύπτει από μελέτη που έγινε για λογαριασμό της Ευρωπαϊκής Επιτροπής⁽³⁾, η διπλή αναγραφή έχει ευρύτατα διαδοθεί στο σύνολο των συμμετεχόντων κρατών μελών και πιο συγκεκριμένα, 60% των εμπόρων του Βελγίου, 40% της Ισπανίας, 47% της Γερμανίας, 41% της Γαλλίας,

81% του Λουξεμβούργου, 42% της Αυστρίας και 31% της Πορτογαλίας εφαρμόζουν τη διπλή αναγραφή των τιμών σε όλα ή σε ένα μεγάλο μέρος των προϊόντων που πωλούν. Επιπλέον άρχισαν να διατυπώνονται ορισμένα ερωτηματικά για την πραγματική αποτελεσματικότητα του μέτρου τα οποία με τον καιρό πληθαίνουν. Παρατηρείται ειδικότερα ότι ο καταναλωτής δε δίνει μεγάλη σημασία στις τιμές που αναγράφονται σε ευρώ, αφού δεν χρησιμοποιεί ακόμη το νόμισμα σε φυσική μορφή⁽⁴⁾. Οι μελέτες οδηγούν σε διάφορες σκέψεις για το πώς το μέτρο της διπλής αναγραφής των τιμών θα μπορούσε να καταστεί πιο αποτελεσματικό. Σε ορισμένα κράτη, μεταξύ των οποίων και η Γαλλία, γίνεται για παράδειγμα η σκέψη να αντιστραφεί η σειρά με την οποία αναγράφονται έως τώρα οι τιμές, και να είναι πρώτη τιμή εκείνη σε ευρώ και δεύτερη αυτή της εθνικής νομισματικής μονάδας κατά τη διάρκεια του τελευταίου εξαμήνου του 2001.

Να σημειωθεί επίσης ότι ήδη από το 1998 υπογράφηκε από τους εκπροσώπους σε ευρωπαϊκό επίπεδο των καταναλωτών και των επαγγελματιών του εμπορίου, του τουρισμού και της βιοτεχνίας, “συμφωνία”, κατά την οποία θα χορηγείται στους επαγγελματίες που θα δεσμεύονται για την τήρηση συγκεκριμένων εθελοντικών κανόνων συμπεριφοράς ο ευρω-λογότυπος⁽⁵⁾. Μεταξύ αυτών υπάρχουν και πολύ συγκεκριμένοι κανόνες που σχετίζονται με τη διπλή αναγραφή των τιμών. Η μελέτη των προβλεπομένων στη συμφωνία καταδεικνύει ακόμη περισσότερο την ανάγκη αντιμετώπισης της επιβολής της υποχρέωσης της διπλής αναγραφής με βάση τον τύπο και τις ιδιαιτερότητες του εμπορίου που ασκεί ο κάθε επαγγελματίας, προκειμένου να αντιμετωπιστούν για κάθε πιθανή περίπτωση τυχόν δυσκολίες και αυξημένα κόστη που μπορεί να προκύψουν.

Κατά συνέπεια, η Επιτροπή κατέληξε στην υιοθέτηση Σύστασης⁽⁶⁾, η οποία προτείνει την τήρηση ενός “προτύπου καλής πρακτικής” για τη διπλή αναγραφή των τιμών ή άλλων

χρηματικών αξιών⁽⁷⁾. Με μια πιο πρόσφατη Σύστασή της δε, η Επιτροπή επανήλθε στο θέμα της διπλής αναγραφής⁽⁸⁾ για την εφαρμογή του ιδίως κατά τη διάρκεια του τρίτου τετραμήνου του 2001.

Η Ελλάδα εισήλθε από την 1η Ιανουαρίου 2001 στο μεταβατικό στάδιο του ενιαίου ευρωπαϊκού νομίσματος, αποτελώντας το δωδέκατο μέλος των κρατών μελών της ζώνης του ευρώ. Όπως έχει ήδη προαναφερθεί, τα υπόλοιπα έντεκα συμμετέχοντα κράτη μέλη εντάχθηκαν στην ευρωζώνη από την 1η Ιανουαρίου 1999⁽⁹⁾, και επομένως η μεταβατική περίοδος γι’αυτά διαρκεί τρία έτη, σε αντίθεση με την Ελλάδα, για την οποία η μεταβατική περίοδος είναι μονοετής. Η συντομότερη για την Ελλάδα διάρκεια της μεταβατικής περιόδου συνεπάγεται, όπως είναι φυσικό, την επίσπευση των διαδικασιών μετάβασης στο ευρώ και την ανάγκη λήψης όσο το δυνατόν πιο δραστικών μέτρων για τη διευκόλυνση της ομαλής εισαγωγής του ενιαίου νομίσματος στη χώρα. Στο πλαίσιο αυτό κρίθηκε σκόπιμη από την Πολιτεία η δια νόμου καθιέρωση της υποχρέωσης διπλής αναγραφής των τιμών και άλλων χρηματικών ποσών, που θεσπίζει η παράγραφος 1 του άρθρου 15.

Να σημειωθεί τέλος ότι, εκτός από τη χώρα μας, στην Αυστρία ισχύει επίσης η νομοθετική υποχρέωση της διπλής αναγραφής, με έναρξη ισχύος την 1η Οκτωβρίου 2001⁽¹⁰⁾.

Νομοθετικό πλαίσιο της υποχρέωσης διπλής αναγραφής στην Ελλάδα

Πριν προχωρήσουμε στην εξέταση του περιεχομένου των διατάξεων του εν λόγω άρθρου, θα πρέπει να σημειώσουμε ότι κατ’εξουσιοδότηση της παραγράφου 2 του άρθρου 15, εκδόθηκε στις 26 Οκτωβρίου 2000 Κοινή Υπουργική Απόφαση με τίτλο “Ρύθμιση θεμάτων σχετικά με τη διπλή αναγραφή των τιμών και άλλων χρηματικών ποσών και την εμφάνιση των συναλλαγών ή άλλων πράξεων σε ευρώ στα φορολογικά βιβλία και στοιχεία”⁽¹¹⁾, η οποία έχει στόχο τη ρύθμιση διαφόρων λεπτομερειών επί του θέματος.

Έννοια της διπλής αναγραφής

Στην πρώτη παράγραφο του άρθρου 15 του νόμου, καθιερώνεται, όπως αναφέραμε, η κύρια υποχρέωση για τον προμηθευτή να αναγράφει διπλά τις τιμές και άλλα χρηματικά ποσά στις συναλλαγές του με τους καταναλωτές, ως τελικούς αποδέκτες προϊόντων ή υπηρεσιών. Όπως προκύπτει και από τη Σύσταση αλλά και από την προαναφερθείσα ΚΥΑ (άρθρο 2), “διπλή αναγραφή” των τιμών ή άλλων χρηματικών ποσών είναι η ταυτόχρονη αναγραφή ενός ποσού σε δραχμές και σε ευρώ. Από τον ορισμό, που είναι σαφής, θεωρούμε ότι ένα σημείο ανακύπτει που χρειάζεται περαιτέρω διευκρίνιση. Το θέμα της σειράς, με την οποία αναγράφονται οι τιμές. Αν προκύπτει δηλαδή υποχρέωση τήρησης συγκεκριμένης σειράς για την αναγραφή των τιμών, με πρώτη την τιμή σε ευρώ και δεύτερη την τιμή σε δραχμές ή το αντίστροφο. Αν και η λεκτική διατύπωση του ορισμού θα μπορούσε να ερμηνευθεί ότι παραπέμπει στην αναγραφή πρώτα της τιμής σε δραχμές και μετά της τιμής σε ευρώ, θεωρούμε ότι δεν θεσπίζεται σχετική υποχρέωση. Όπως προκύπτει μάλιστα από το άρθρο 5 της Υπουργικής Απόφασης, συστήνεται, χωρίς να επιβάλλεται, το αντίστροφο, δηλαδή τα ποσά σε ευρώ να αναφέρονται πρώτα και τα ποσά σε δραχμές δεύτερα⁽¹²⁾. Βασικός σκοπός της διάταξης είναι η εξοικείωση του καταναλωτή με το ενιαίο νόμισμα, κάτι το οποίο κρίθηκε ότι μπορεί να επιτευχθεί μέσω της ταυτόχρονης αναγραφής των δύο ποσών, χωρίς να απασχολεί, τουλάχιστον όταν θεσπίστηκε η διάταξη, η σειρά, η οποία θα ακολουθείται. Κατά συνέπεια δεν προκύπτει εκ του νόμου υποχρέωση τήρησης συγκεκριμένης σειράς για τη διπλή αναγραφή των τιμών. Διαφορετικό είναι το θέμα της επικράτησης στην πράξη, σε ευρωπαϊκό επίπεδο, της αναγραφής της τιμής πρώτα στην εθνική νομισματική μονάδα και μετά σε ευρώ.

Στη χώρα μας, ο νόμος δεν υποχρεώνει, όπως είδαμε, για την τήρηση ορισμένης σειράς, αλλά δεδομέ-

νου ότι η διάρκεια της υποχρέωσης διπλής αναγραφής, όπως προκύπτει από το άρθρο 3 της ΚΥΑ λήγει στις 28.2.2002, η σκοπιμότητα – και όχι υποχρέωση – αναγραφής της τιμής πρώτα σε ευρώ και στη συνέχεια στην εθνική νομισματική μονάδα θα προκύψει κυρίως μετά την 1η Ιανουαρίου 2002, οπότε οι εθνικές νομισματικές μονάδες θα πάψουν πλέον να αποτελούν υποδιαίρεσεις του ευρώ και το ενιαίο νόμισμα θα κυκλοφορήσει και σε φυσική μορφή⁽¹³⁾.

Οι έννοιες του προμηθευτή και του καταναλωτή

Η ΚΥΑ υιοθετεί για τον προμηθευτή, με μια μόνο απόκλιση, τον ορισμό που προβλέπει ο νόμος 2251/94 για την προστασία του καταναλωτή⁽¹⁴⁾. Έτσι, σύμφωνα με το άρθρο 2 της ΚΥΑ, προμηθευτής είναι κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο που, κατά την άσκηση της επαγγελματικής ή επιχειρηματικής του δραστηριότητας, προμηθεύει προϊόντα ή παρέχει υπηρεσίες στον καταναλωτή⁽¹⁵⁾. Προμηθευτής είναι κατά το ίδιο άρθρο και ο διαφημιζόμενος. Η αναφορά στην παράγραφο 1 του άρθρου 15 του νόμου 2842/2000 ότι η υποχρέωση του προμηθευτή ισχύει για τις συναλλαγές του με τους καταναλωτές ως τελικούς αποδέκτες των προϊόντων ή υπηρεσιών του, φαίνεται να παραπέμπει στο ότι η υποχρέωση διπλής αναγραφής ισχύει, όπως ρητά αναφέρεται στην ΚΥΑ και στην εισηγητική έκθεση, για το συνολικό και όχι τα ενδιάμεσα ποσά. Για τον καταναλωτή δεν προβλέπεται ειδικά στην ΚΥΑ κάποιος ορισμός και, κατά συνέπεια, ισχύει ο αντίστοιχος ορισμός του καταναλωτή του νόμου 2251/94⁽¹⁶⁾.

Πεδίο εφαρμογής της διπλής αναγραφής

Όπως προκύπτει από το συνδυασμό του άρθρου 15 του Ν. 2842/2000, των άρθρων 4 παράγραφος 1 και 8 της ΚΥΑ, καθώς επίσης και από σχετική εγκύκλιο του Υπουργείου Οικονομικών⁽¹⁷⁾, η υποχρέωση διπλής αναγραφής των αξιών (τιμών) καταλαμβάνει και τα φορολογικά στοιχεία για συναλλαγές στο εσωτερικό και

οι υπόχρεοι διακρίνονται σε δύο κατηγορίες με διαφοροποιημένες υποχρεώσεις, δηλαδή τα πρόσωπα του άρθρου 6, παράγραφος 1 του Ν. 2842/2000 που επιλέγουν να τηρήσουν τα βιβλία τους (Γ' κατηγορίας) σε ευρώ και τα πρόσωπα που δεν ανήκουν σε αυτήν την κατηγορία. Για τις ειδικότερες υποχρεώσεις των δύο αυτών κατηγοριών και τους λόγους της μεταξύ τους διαφοροποίησης, μπορεί κανείς να ανατρέξει στην προαναφερθείσα διεξοδική εγκύκλιο του Υπουργείου Οικονομικών.

Το ειδικότερο περιεχόμενο της υποχρέωσης της διπλής αναγραφής τιμών και άλλων χρηματικών ποσών, προκύπτει από το συνδυασμό κυρίως των άρθρων 15 του Ν. 2842/2000 και του άρθρου 4 παράγραφος 2 της ΚΥΑ. Βασικό στοιχείο της συγκεκριμένης υποχρέωσης είναι κατά το νόμο το γεγονός ότι αφορά τις τελικές τιμές και τα συνολικά ποσά και όχι τα ενδιάμεσα ποσά. Έτσι η υποχρέωση διπλής αναγραφής περιλαμβάνει την τελική τιμή πώλησης προϊόντων συμπεριλαμβανομένου του ΦΠΑ, όπου αυτή αναγράφεται, το συνολικό κόστος παροχής υπηρεσίας συμπεριλαμβανομένου του ΦΠΑ, όπου αυτό αναγράφεται, με εξαίρεση τα επιμέρους στοιχεία, τα εκκαθαριστικά σημειώματα καταβολής αποδοχών και συντάξεων και τις οικονομικού χαρακτήρα συμβάσεις με καταναλωτές, οι οποίες συνάπτονται εντός του 2001. Η συγκεκριμενοποίηση των διατάξεων αυτών ως προς την εφαρμογή τους στην πράξη δημιούργησε και δημιουργεί, όπως είναι εύλογο, ορισμένα ερωτηματικά. Ειδικότερα, θέμα δημιουργήθηκε πριν από την έκδοση της Υπουργικής Απόφασης για τη διπλή αναγραφή στα προϊόντα, στα οποία βάσει των ισχυουσών διατάξεων επιβάλλεται η αναγραφή της τιμής πώλησής τους επί της συσκευασίας τους (φάρμακα κ.λπ.). Όπως ρητά προβλέπεται από την ΚΥΑ (άρθρο 4.2 (α)), η υποχρέωση διπλής αναγραφής γι' αυτήν την περίπτωση αρχίζει να ισχύει για όσα συσκευάζονται μετά από τη δημοσίευση της Απόφασης, προκειμένου να εξαντληθούν τα υφιστάμενα απο-

θέματα. Σχετικά δε με την υποχρέωση διπλής αναγραφής του συνολικού πληρωτέου ποσού που αναγράφεται στις αποδείξεις της λιανικής πώλησης και στα αντίγραφα λογαριασμών (τραπεζών κ.λπ.), θέμα ενδεχόμενης εξαίρεσης θα μπορούσε να τεθεί για τα έντυπα που συμπληρώνονται χειρόγραφα και όχι μηχανογραφικά. Όπως όμως προκύπτει από την ΚΥΑ (άρθρο 4.2 (γ)), δεν προβλέπεται εξαίρεση για τα έντυπα που συμπληρώνονται χειρόγραφα.

Ένα άλλο βασικό σημείο που προκύπτει ως προς το πεδίο εφαρμογής της υποχρέωσης διπλής αναγραφής, είναι ότι εκτείνεται και στα διαφημιστικά μηνύματα (άρθρο 15 παράγραφος 1 Ν. 2842/2000, άρθρο 2 ΚΥΑ).

Εξαιρέσεις και ειδικές διατάξεις σχετικά με την υποχρέωση διπλής αναγραφής

Σύμφωνα με το άρθρο 15 του νόμου, προβλέπεται ήδη ότι η υποχρέωση της διπλής αναγραφής για τις επιχειρήσεις του ιδιωτικού τομέα που απασχολούν μέχρι δέκα υπαλλήλους, αρχίζει από την 1η Μαρτίου 2001. Η διευκόλυνση αυτή παρασχέθηκε προκειμένου να καταστεί λιγότερο επαχθής η όλη διαδικασία που συνεπάγεται η καθιέρωση της υποχρέωσης για τις μικρές επιχειρήσεις.

Προβλέπεται επίσης (άρθρο 8 ΚΥΑ), ότι όσοι από τους υπόχρεους διπλής αναγραφής κατέχουν δελτίο παραγγελιών, από το οποίο προκύπτει ότι το αργότερο μέχρι τις 30 Απριλίου 2001 θα διαθέτουν και θα χρησιμοποιούν φορολογικές ταμειακές μηχανές ή συστήματα με δυνατότητα διπλής αναγραφής του τελικού ποσού συναλλαγής, θα απαλλάσσονται από την επιβολή των προστίμων που προβλέπονται από το άρθρο 20 του Ν. 2842/2000 για την παραβίαση των υποχρεώσεων.

Μερική εξαίρεση από την υποχρέωση διπλής αναγραφής ορίζεται στην ΚΥΑ και για τους παρέχοντες τουριστικές υπηρεσίες, όταν εκδίδουν εισιτήρια ή άλλους τίτλους μεταφοράς μέσω ηλεκτρονικών συστημάτων κράτησης θέσεων, αλλά θα πρέπει να γνωστοποιεί-

ται στον καταναλωτή εγγράφως ο ναύλος σε δραχμές και ευρώ (άρθρο 6.2 ΚΥΑ).

Ειδικές διατάξεις σχετικά με την υποχρέωση της διπλής αναγραφής τιμών προβλέπονται επίσης για τις επιχειρήσεις λιανικής πώλησης υγρών καυσίμων⁽¹⁸⁾ και τους οδηγούς ταξί⁽¹⁹⁾.

Τέλος, στην ίδια Απόφαση ορίζεται η αυτοδίκαιη μετατροπή σε ευρώ των λογαριασμών καταθέσεων σε δραχμές στις 31.12.2001, εκτός εάν έχει διμερώς συμφωνηθεί η μετατροπή αυτή να γίνει νωρίτερα⁽²⁰⁾. Η ρύθμιση αυτή συνάδει στο γενικότερο πνεύμα της με τον κοινοτικό κανόνα της “μη υποχρέωσης/μη απαγόρευσης”⁽²¹⁾, αλλά και με τη Σύσταση της Επιτροπής της 11ης Οκτωβρίου 2000, με την οποία συστήνεται στις τράπεζες να μετατρέψουν σε ευρώ τους λογαριασμούς καταθέσεων σε εθνικές νομισματικές μονάδες, ήδη από τις αρχές του τρίτου τετραμήνου του 2001, εκτός εάν ο πελάτης εκφράσει ρητά την αντίθεσή του προς αυτό⁽²²⁾. Την τακτική της σταδιακής μετατροπής των λογαριασμών καταθέσεων σε ευρώ κατά τη διάρκεια του 2001, φαίνεται ότι θα ακολουθήσουν τράπεζες διαφόρων κρατών που συμμετέχουν στην ευρωζώνη, με γνώμονα την κατά το δυνατόν ομαλότερη μετάπτωση στο ευρώ και την αποφυγή τυχόν προβλημάτων.

Εφαρμογή της υποχρέωσης διπλής αναγραφής

Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 5 της ΚΥΑ, οι οποίες ενσωματώνουν τις αντίστοιχες διατάξεις της κοινοτικής Σύστασης⁽²³⁾, για την εφαρμογή της διπλής αναγραφής των τιμών και άλλων χρηματικών ποσών θα πρέπει να πληρούνται ορισμένες προϋποθέσεις. Ειδικότερα, για τον υπολογισμό της ισότιμης αξίας πρέπει να χρησιμοποιείται η τιμή μετατροπής για τη δραχμή, η οποία, όπως είναι γνωστό, έχει καθοριστεί ότι είναι 1 ευρώ = 340,75 δραχμές⁽²⁴⁾. Για τις μετατροπές και στρογγυλοποιήσεις των τιμών και των άλλων χρηματικών ποσών ακολουθούνται οι κανόνες που θεσπίζει

το άρθρο 2 του Ν. 2842/2000 και συγκεκριμένα, όταν η μετατροπή γίνεται από δραχμές σε ευρώ, οι τιμές ή άλλα χρηματικά ποσά αναγράφονται με ακρίβεια δύο δεκαδικών ψηφίων και στρογγυλοποιούνται στο πλησιέστερο λεπτό (cent)⁽²⁵⁾. Για τη μετατροπή τιμών ή άλλων χρηματικών ποσών από ευρώ σε δραχμές, η στρογγυλοποίηση γίνεται στην πλησιέστερη δραχμή προς τα πάνω, αν ο αριθμός μετά την υποδιαστολή είναι ανώτερος ή ίσος με πενήντα λεπτά, και προς τα κάτω, αν είναι κατώτερος από πενήντα λεπτά⁽²⁶⁾.

Ένα άλλο σημείο σχετικά με την εφαρμογή της υποχρέωσης της διπλής αναγραφής είναι ότι, όπως προβλέπεται από την ΚΥΑ⁽²⁷⁾, οι διπλές αναγραφές θα πρέπει να είναι σαφείς, εύκολα αναγνώσιμες και ευανάγνωστες. Προβλέπεται δε στο ίδιο άρθρο ότι τα ποσά σε δραχμές και τα ποσά σε ευρώ θα αναγράφονται με χαρακτήρες ίδιου μεγέθους. Παρόλο που δεν αναφέρεται ρητά, ο έλεγχος τήρησης της διάταξης θα γίνεται με γνώμονα το κατά πόσο είναι εφικτή η εφαρμογή της. Τέλος ορίζεται ότι οι προμηθευτές θα πρέπει να έχουν αναρτημένα κοντά στο ταμείο και σε εμφανή θέση την τιμή μετατροπής, καθώς επίσης και κατάλογο που περιλαμβάνει τα κέρματα και χαρτονομίσματα της δραχμής εκφρασμένα σε ευρώ και το αντίστροφο, κατά το υπόδειγμα που παρατίθεται στο παράρτημα της ΚΥΑ.

Κυρώσεις

Αναφορικά με την επιβολή κυρώσεων για την περίπτωση της μη τήρησης της υποχρέωσης διπλής αναγραφής, έτσι όπως προβλέπεται από το νόμο και τις διατάξεις της ΚΥΑ, ισχύει η γενική διάταξη του άρθρου 20 του Ν. 2842/2000, κατά την οποία, για κάθε παράβαση επιβάλλεται με απόφαση του αρμόδιου κατά περίπτωση Υπουργού πρόστιμο από 50.000 δρχ. έως 20.000.000 δρχ. το οποίο θα αποτελεί δημόσιο έσοδο και θα εισπράττεται σύμφωνα με τις διατάξεις του Κώδικα περί εισπράξεως δημοσίων εσόδων. Όπως προβλέπεται από την ΚΥΑ (άρθρο 8),

δεν επιβάλλονται οι προβλεπόμενες κυρώσεις σε όσους από τους υπόχρεους κατέχουν δελτίο παραγγελιών, από το οποίο προκύπτει ότι μέχρι τις 30 Απριλίου 2001 θα διαθέτουν και χρησιμοποιούν φορολογικές ταμειακές μηχανές ή συστήματα με δυνατότητα διπλής αναγραφής του τελικού ποσού συναλλαγής και η καθυστέρηση αυτή οφείλεται σε δυσχέρειες που τυχόν έχουν παρουσιαστεί στην αγορά για την προμήθεια των εν λόγω μηχανημάτων. Η εξαίρεση αυτή κρίνεται εύλογη στο μέτρο που υπάρχουν κάποια ενδεχόμενα δημιουργίας σχετικών δυσχερειών στην αγορά, για τις οποίες οι προμηθευτές δεν θα φέρουν καμία ευθύνη.

Στο άρθρο 20 του Ν. 2842/2000 παρέχεται εξουσιοδότηση στον κατά περίπτωση αρμόδιο Υπουργό να καθορίζει με Υπουργική Απόφαση τον τρόπο και τη διαδικασία βεβαίωσης της παράβασης και επιβολής προστίμων.

ΥΠΟΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

⁽¹⁾ Βλ. Σύσταση της Επιτροπής 98/287/ΕΚ “σχετικά με τη διπλή αναγραφή τιμών και άλλων χρηματικών αξιών”, της 23ης Απριλίου 1998 (ΕΕ L 130/98), σημεία (2) και (3) του προοιμίου.

⁽²⁾ Βλ. Έκθεση ομάδας εμπειρογνομόνων για τις τεχνικές πλευρές και το κόστος της διπλής αναγραφής, Euro paper αριθ. 13, Βρυξέλλες, 18 Δεκεμβρίου 1997.

⁽³⁾ Deloitte & Touche, Μάιος 2000, Μελέτη που έγινε για τη Γενική Διεύθυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης “Υγεία και προστασία των καταναλωτών”. Βλ. Cahiers Euro no 41, Communication de la Commission sur les aspects pratiques de l'euro : état d'avancement et actions à entreprendre, Communautés européennes 2000, σελ. 9-10, www.europa.eu.int.

⁽⁴⁾ Βλ. Eurobaromètre no 52.

⁽⁵⁾ Βλ. “Agreement between consumer associations and professional associations from the distributive trade, tourism, craft and SME sectors in connection with the transition to the Euro”, Brussels, 30.06.1998, II Μέρος, δέσμευση υπ' αριθ. 4, της οποίας το περιεχόμενο περιγράφεται στο σχολιασμό του άρθρου 17.

⁽⁶⁾ Όπως είναι γνωστό, “Σύσταση είναι η

εκ μέρους του Συμβουλίου ή της Επιτροπής, από δική τους πρωτοβουλία, νομικά μη δεσμευτική υπόδειξη μιας ορισμένης συμπεριφοράς σε ένα κράτος μέλος ή κατ'εξαίρεση, σε φυσικό ή νομικό πρόσωπο”. Βλ. Π. Δ. Δαγτόγλου, Ευρωπαϊκό κοινοτικό δίκαιο I, β' έκδοση, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα 1985, σελ. 178.

⁽⁷⁾ Βλ. Άρθρο 2 Σύστασης της Επιτροπής 98/287/ΕΚ της 23ης Απριλίου 1998.

⁽⁸⁾ Βλ. Άρθρο 2 Σύστασης της Επιτροπής, της 11ης Οκτωβρίου 2000 “σχετικά με τα μέτρα διευκόλυνσης της προετοιμασίας των οικονομικών φορέων για τη μετάβαση στο ευρώ” (ΕΕ C 303/2000).

⁽⁹⁾ Από την έναρξη της μεταβατικής περιόδου, που ήταν η 1η Ιανουαρίου 1999 για τα έντεκα πρώτα κράτη μέλη της ευρωζώνης και η 1η Ιανουαρίου 2001 για την Ελλάδα, το ευρώ κατέστη το νόμισμα των συμμετεχόντων στην ευρωζώνη κρατών μελών και οι εθνικές νομισματικές μονάδες τους αποτελούν καθ' όλη τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου υποδιαιρέσεις του ευρώ βάσει των καθορισμένων από τον κοινοτικό κανονισμό 2866/98 τιμών μετατροπής. Επίσης είναι γνωστό ότι από την 1η Ιανουαρίου 2002 αρχίζει για όλα τα κράτη μέλη της ευρωζώνης η τελική περίοδος, κατά την οποία οι εθνικές νομισματικές μονάδες τους παύουν στο εξής να αποτελούν υποδιαιρέσεις του ευρώ και αρχίζει η κυκλοφορία τραπεζογραμμάτων και κερμάτων σε ευρώ, με παράλληλη απόσυρση των τραπεζογραμμάτων και κερμάτων των αντίστοιχων εθνικών νομισμάτων.

⁽¹⁰⁾ Βλ. Cahiers Euro no 41, Communication de la Commission sur Les aspects pratiques de l'euro : état d'avancement et actions à entreprendre, Communautés européennes 2000, www.europa.eu.int.

⁽¹¹⁾ Βλ. ΚΥΑ των Υπουργείων Οικονομικών και Ανάπτυξης, Ζ1-412 (ΦΕΚ Β' 1392/14.11.2000).

⁽¹²⁾ Βλ. Άρθρο 5 (γ) ΚΥΑ Ζ1-412, op. cit., σύμφωνα με το οποίο: “οι διπλές τιμές τιμών και άλλων χρηματικών ποσών θα πρέπει να είναι σαφείς, εύκολα αναγνωρίσιμες και ευανάγνωστες. Για το σκοπό αυτό ... στο βαθμό που είναι εφικτό, τα ποσά σε ευρώ θα αναφέρονται πρώτα και τα ποσά σε δραχμές δεύτερα....”.

⁽¹³⁾ Διαφορετικό είναι στην πράξη το θέμα της μηχανογραφικής δυνατότητας των συστημάτων να επιτρέψουν την

αντιστροφή της σειράς, εφόσον κριθεί σκόπιμο.

⁽¹⁴⁾ Η μόνη διαφοροποίηση του ορισμού του προμηθευτή στην ΚΥΑ σε σχέση με τον ορισμό του άρθρου 1 του Ν. 2251/94, είναι ότι στον ορισμό της πρώτης δεν περιλαμβάνεται, εύλογα στα πλαίσια του σκοπού της ΚΥΑ, στην έννοια του προμηθευτή και ο παραγωγός ως προς την ευθύνη του για ελαττωματικά προϊόντα.

⁽¹⁵⁾ Θα πρέπει επίσης να επισημανθεί ότι η έννοια του προμηθευτή για τους σκοπούς του παρόντος άρθρου περιορίζεται εκ των πραγμάτων στους προμηθευτές που έχουν άμεση σχέση με τους καταναλωτές και όχι σε εκείνους που έχουν διαμεσολαβητικό ρόλο.

⁽¹⁶⁾ Βλ. άρθρο 1, Ν. 2251/94 και για σχόλια επ' αυτού Ε. Περάκη, “Η έννοια του “καταναλωτή” κατά το νέο νόμο 2251/1994, ΔΕΕ 1-2 (1995), σελ. 32 επ.

⁽¹⁷⁾ Βλ. Εγκύκλιο Υπουργείου Οικονομικών με Αριθ. Πρωτ. 1104968/50 – 0Ε, ΠΟΛ. 1286, με τίτλο: “Κοινοποίηση των διατάξεων του ν. 2842/2000 σχετικά με την εισαγωγή του ευρώ, ως κοινής νομισματικής μονάδας & οδηγίες για την εφαρμογή τους”, II Ειδικό Μέρος, άρθρο 15.

⁽¹⁸⁾ Βλ. άρθρο 6 παράγραφος 1 ΚΥΑ Ζ1-412 op. cit.

⁽¹⁹⁾ Βλ. άρθρο 6 παράγραφος 3 ΚΥΑ Ζ1-412 op. cit.

⁽²⁰⁾ Βλ. άρθρο 6 παράγραφος 4 ΚΥΑ Ζ1-412 op. cit.

⁽²¹⁾ Βλ. άρθρο 8 Κανονισμού (ΕΚ) 974/98, 3 Μαΐου 1998 (ΕΕ L 139/98), για την εισαγωγή του ευρώ.

⁽²²⁾ Βλ. άρθρο 3 Σύστασης της Επιτροπής, 11 Οκτωβρίου 2000, “σχετικά με τα μέτρα διευκόλυνσης της προετοιμασίας των οικονομικών φορέων για τη μετάβαση στο ευρώ”.

⁽²³⁾ Βλ. άρθρο 2 Σύστασης 98/287/ΕΚ “σχετικά με τη διπλή αναγραφή τιμών και άλλων χρηματικών ποσών”.

⁽²⁴⁾ Βλ. άρθρο 1 Κανονισμού (ΕΚ) 1478/2000 του Συμβουλίου, της 19ης Ιουνίου 2000 (ΕΕ L 167/2000), για τροποποίηση του Κανονισμού (ΕΚ) 2866/1998 σχετικά με τις τιμές μετατροπής του ευρώ και των νομισμάτων των κρατών μελών που υιοθετούν το ευρώ.

⁽²⁵⁾ Βλ. επίσης άρθρο 5 (β) ΚΥΑ op. cit.

⁽²⁶⁾ Βλ. επίσης άρθρο 5 (β) ΚΥΑ op. cit. και, ανωτέρω, σχόλιο επί του άρθρου 2 του Ν. 2842/2000.

⁽²⁷⁾ Βλ. άρθρο 5 (γ) ΚΥΑ op. cit.

Άρθρο 16 Ευρώ - παρατηρητήριο

1. Οι Επιτροπές φιλικού διακανονισμού καταναλωτικών διαφορών του άρθρου 11 του ν.2251/1994 (ΦΕΚ 191 Α') «Προστασία των Καταναλωτών» ασκούν και αρμοδιότητες «Ευρω-παρατηρητρίου», το οποίο σε τοπικό επίπεδο ασχολείται με το να παρακολουθεί την εισαγωγή του ευρώ, τη νομιμότητα των συναλλαγών, τη διαφάνεια των πρακτικών των επαγγελματιών και να κατευθύνει τους πολίτες προς κάθε πηγή πληροφόρησης, να ακροάται, να διαμεσολαβεί και να συνδράμει τους πολίτες σε θέματα μετάβασης στο ευρώ, εφαρμοζομένων αναλόγως των διατάξεων του άρθρου 11 του ν. 2251/1994.

Οι Επιτροπές αυτές για τη λειτουργία τους, ως ευρω-παρατηρητηρίων, έχουν πενταμελή σύνθεση με τη συμμετοχή του Προισταμένου της Διεύθυνσης ή του Τομέα Εμπορίου της Νομαρχίας ως Προέδρου ή του αναπληρωτή του και ενός εκπροσώπου της Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών ή του αναπληρωτή του οι οποίοι προτείνονται από το Διοικητικό Συμβούλιο της Ένωσης.

2. Το Υπουργείο Ανάπτυξης παρακολουθεί τη λειτουργία του ευρω-παρατηρητηρίου κάθε Νομαρχίας ως προς την εισαγωγή του ευρώ και τη νομιμότητα των συναλλαγών. Προς το σκοπό αυτόν κάθε Νομαρχία υποχρεούται να αποστέλλει στο Υπουργείο Ανάπτυξης τις αποφάσεις σύστασης των ευρω-παρατηρητηρίων, καθώς και τα πορίσματά τους αναφορικά με τη διαδικασία μετάβασης στο ευρώ.

ΑΡΘΡΟ 16 ΕΥΡΩ-ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΡΙΟ

Γενικές παρατηρήσεις

Με τις διατάξεις του άρθρου 16 του Ν. 2842/2000 ενσωματώνονται στην ελληνική έννομη τάξη οι διατάξεις της κοινοτικής Σύστασης 98/288/ΕΚ της 23ης Απριλίου 1998, «σχετικά με το διάλογο, την παρακολούθηση και την πληροφόρηση για τη διευκόλυνση της μετάβασης στο ευρώ». Όπως ήδη αναφέραμε, η σύσταση των ευρω-παρατηρητηρίων μαζί με τη διπλή αναγραφή, τον ευρω-λογότυπο και τη Σύσταση 98/286/ΕΚ της Επιτροπής σχετικά με τα τραπεζικά έξοδα για τη μετατροπή σε ευρώ⁽¹⁾, εντάσσονται σε μια συνολική στρατηγική της Κοινότητας με στόχο τη διευκόλυνση των καταναλωτών για τη μετάβαση στο ευρώ.

Όπως αναφέρεται στο προοίμιο της κοινοτικής Σύστασης «σχετικά με το διάλογο, την παρακολούθηση και την πληροφόρηση για τη διευκόλυνση της μετάβασης στο ευρώ»⁽²⁾, τα κράτη μέλη θα ήταν σκόπιμο να δημιουργήσουν, σύμφωνα με το ισχύον δίκαιό τους και την υπάρχουσα διοικητική οργάνωσή τους, παρατηρητήρια, ως κέντρα διαλόγου και παρακολούθησης διαφόρων ζητημάτων που θα ανακύψουν για τον πολίτη με την εισαγωγή του ενιαίου νομίσματος.

Είναι σαφές ότι η ορθή και αποτελεσματική λειτουργία των ευρω-παρατηρητηρίων θα συνδράμει άμεσα και ουσιαστικά τον πολίτη/καταναλωτή στα προβλήματα που τυχόν αντιμετωπίσει και θα λύσει πολλές από τις δυσκολίες, που θα προκύψουν, στην πράξη, κατά τη μετάβαση στο ευρώ.

Ενσωμάτωση της κοινοτικής Σύστασης στην ελληνική έννομη τάξη

Όπως είναι γνωστό, ο ισχύων νόμος 2251/94 για την προστασία του καταναλωτή, ρυθμίζει στο άρθρο 11 το φιλικό διακανονισμό των διαφορών ανάμεσα σε προμηθευτές και καταναλωτές ή ενώσεις καταναλωτών, καθιερώνοντας τη σύσταση μιας τριμελούς επιτροπής σε κάθε νομαρχία ως αρμοδίου οργάνου εξώδικης επίλυσης τέτοιου είδους διενέξεων. Στο νόμο ορίζεται η σύνθεση της επιτροπής φιλικού διακανονισμού, καθώς επίσης και η διαδικασία που ακολουθείται για την επίλυση των διαφορών.

Πιο συγκεκριμένα, προβλέπεται ότι οι υποθέσεις εισάγονται στην επιτροπή ύστερα από αίτηση του καταναλωτή και η υπόθεση συζητείται μέσα σε δεκαπέντε το πολύ ημέρες από την υποβολή της αίτησης, με πρόσκληση των ενδιαφερομένων τουλάχιστον, πέντε ημέρες νωρίτερα. Τα πορίσματα της επιτροπής κοινοποιούνται εγγράφως στους ενδιαφερομένους μέσα σε επτά ημέρες το αργότερο από τη συζήτηση της απόφα-

σης και δεν είναι μεν δεσμευτικά, αλλά, όπως προβλέπεται ρητά στο νόμο, μπορούν να λαμβάνονται υπόψη από τα δικαστήρια για τη συναγωγή δικαστικών τεκμηρίων⁽³⁾.

Οι παραπάνω διατάξεις εισήχθηκαν στην ελληνική έννομη τάξη έναν καινοτόμο θεσμό⁽⁴⁾, με γνώμονα την προσπάθεια μείωσης των δικαστικών και λοιπών εξόδων, αλλά και του χρόνου που απαιτείται για την επίλυση των διαφορών μέσω της δικαστικής οδού, χωρίς παράλληλα να παρεμποδίζεται η προσφυγή στα δικαστήρια⁽⁵⁾. Από πλευράς πρακτικής εφαρμογής, οι τριμελείς επιτροπές οργανώνονται σε τοπικό επίπεδο, κατά τρόπο που να μπορούν να λειτουργήσουν αποκεντρωμένα, αυτόνομα και αποτελεσματικά, σύμφωνα με τις επιταγές του νόμου. Η σύνθεσή τους ορίζεται έτσι ώστε τα μέλη των εν λόγω επιτροπών να διαθέτουν τα απαραίτητα προσόντα και εχέγγυα αμεροληψίας των αποφάσεών τους, προκειμένου αυτές να χαίρουν σεβασμού και να τυγχάνουν εφαρμογής.

Με το άρθρο 16 του νόμου 2842/2000 ορίζεται ειδικότερα ότι σκοπός των ευρω-παρατηρητηρίων είναι η παρακολούθηση της εισαγωγής του ευρώ, της νομιμότητας των συναλλαγών και της διαφάνειας των πρακτικών των επαγγελματιών σε σχέση με το ενιαίο νόμισμα. Προβλέπεται ως λειτουργία τους η κατεύθυνση των πολιτών προς κάθε πηγή πληροφόρη-

σης, η ακρόασή τους, η διαμεσολάβηση και η συνδρομή των καταναλωτών σε θέματα μετάβασης στο ευρώ, με εφαρμογή κατ' αναλογία των διατάξεων του άρθρου 11 του Ν. 2251/94 για τις επιτροπές φιλικού διακανονισμού.

Αρμοδιότητες ευρω-παρατηρητήριων

Για την αξιολόγηση των αρμοδιοτήτων που ανατίθενται από το νόμο στα ευρω-παρατηρητήρια και τη δυνατότητά τους να ανταποκριθούν επαρκώς σε αυτές, θα πρέπει κατ' αρχάς να εξετάσουμε την αλλαγή στη σύνθεση των επιτροπών φιλικού διακανονισμού, που θα ασκούν αρμοδιότητες ευρω-παρατηρητηρίου, όπως προβλέπεται στο νόμο. Σύμφωνα με το άρθρο 11 του νόμου 2251/94, οι επιτροπές φιλικού διακανονισμού απαρτίζονται από ένα δικηγόρο και τον αναπληρωτή του, που είναι μέλη του οικείου δικηγορικού συλλόγου, έναν εκπρόσωπο και τον αναπληρωτή του από το τοπικό εμπορικό και βιομηχανικό επιμελητήριο⁽⁶⁾, και έναν εκπρόσωπο των τοπικών ενώσεων καταναλωτών. Για τα θέματα που σχετίζονται με την εισαγωγή του ευρώ εμπλέκονται ενεργά όμως και άλλοι φορείς, των οποίων εκπρόσωποι δεν μετέχουν σύμφωνα με το νόμο 2251/94 στις επιτροπές φιλικού διακανονισμού. Άλλωστε, σύμφωνα με την κοινοτική Σύσταση⁽⁷⁾, στα ευρω-παρατηρητήρια θα ήταν σκόπιμο να συμμετέχει το σύνολο των ενδιαφερομένων επαγγελματικών τομέων, οι αρμόδιες δημόσιες αρχές και οι πολίτες. Στα πλαίσια αυτά, διευρύνθηκε με το άρθρο 16 του νόμου 2842/2000 η σύσταση των επιτροπών που θα ασκούν αρμοδιότητα ευρω-παρατηρητηρίου με άλλα δύο μέλη. Το ένα μέλος, που θα προεδρεύει του ευρω-παρατηρητηρίου, θα είναι ο Προϊστάμενος της Διεύθυνσης ή του Τομέα Εμπορίου της Νομαρχίας και το άλλο μέλος θα είναι εκπρόσωπος της Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών.

Επανερχόμενοι στις αρμοδιότητες των ευρω-παρατηρητηρίων, που προαναφέραμε, παρατηρούμε ότι ειδικότερα "η παρακολούθηση της εισαγωγής του ευρώ" θα πρέπει μάλλον να ερμηνευτεί συστατικά, πε-

ριοριζόμενη κυρίως στην παρακολούθηση σε τοπικό επίπεδο της τήρησης ορισμένων διαδικασιών που προβλέπονται από το νόμο ή από κώδικες καλής πρακτικής, όπως για παράδειγμα η τήρηση της υποχρέωσης διπλής αναγραφής, η τήρηση των κανόνων μετατροπής και στρογγυλοποίησης από τους προμηθευτές, η παρακολούθηση τυχόν αύξησης των τιμών κ.λπ. Όπως προαναφέραμε, διαφαίνεται ότι επιδίωξη του νομοθέτη είναι η ενεργός δράση και διαμεσολάβηση των ευρω-παρατηρητηρίων ως οργάνου συνδρομής του καταναλωτή, με γνώμονα την επίτευξη εξώδικης επίλυσης τυχόν διαφορών, προκειμένου να αποφευχθεί η δικαστική οδός και η επιβολή προστίμων για τα θέματα που εμπίπτουν στις αρμοδιότητές τους.

Παρακολούθηση της λειτουργίας των ευρω-παρατηρητηρίων

Στην παράγραφο 2 του άρθρου 16 του νόμου 2842/2000 ορίζεται ότι την εποπτεία της λειτουργίας του ευρω-παρατηρητηρίου κάθε Νομαρχίας έχει το Υπουργείο Ανάπτυξης. Σύμφωνα με την ακριβή διατύπωση του νόμου, η παρακολούθηση της λειτουργίας τους από το Υπουργείο Ανάπτυξης περιορίζεται στην εισαγωγή του ευρώ και τη νομιμότητα των συναλλαγών. Σύμφωνα με το ίδιο άρθρο του νόμου 2842/2000, προς το σκοπό της υποβοήθησης του έργου του Υπουργείου Ανάπτυξης, κάθε Νομαρχία υποχρεούται να αποστέλλει σε αυτό τις αποφάσεις σύστασης των ευρω-παρατηρητηρίων και τα πορίσματά τους αναφορικά με τη διαδικασία μετάβασης στο ευρώ.

Σε κάθε περίπτωση, πάντως, τα ευρω-παρατηρητήρια επιφορτίζονται με έναν πολύ σημαντικό ρόλο και, εφόσον μπορέσουν να ανταποκριθούν στο έργο που τους ανατίθεται, θα διευκολύνουν πράγματι τη μετάβαση του καταναλωτικού κοινού στο ευρώ. Επιπροσθέτως τα ευρω-παρατηρητήρια θα επηρεάσουν, ως προς τα θέματα που υπάγονται στις αρμοδιότητές τους, το μηχανισμό επιβολής προστίμων, στο μέτρο που θα μπορούσαμε με ασφάλεια να

υποθέσουμε ότι, εάν τελικά δεν επιτυγχάνεται μέσω των ευρω-παρατηρητηρίων ο επιδιωκόμενος φιλικός διακανονισμός, θα ενεργοποιείται ο μηχανισμός επιβολής προστίμων.

ΥΠΟΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

⁽¹⁾ Βλ. Κώδικα Τραπεζικής Δεοντολογίας της Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών, Παράρτημα 1 – "Διατάξεις σχετικά με τις τραπεζικές χρεώσεις για τη μετατροπή σε ευρώ", που ενσωματώνει τις διατάξεις της Σύστασης αυτής στη χώρα μας.

⁽²⁾ Βλ. Σύσταση 98/288/ΕΚ της 23ης Απριλίου 1998 (ΕΕ L 130/98) "σχετικά με το διάλογο, την παρακολούθηση και την πληροφόρηση για τη διευκόλυνση της μετάβασης στο ευρώ", σημείο (5) προοιμίου.

⁽³⁾ Για τη δυνατότητα που προβλέπει ο νόμος, να μπορούν τα πορίσματα των Επιτροπών φιλικού διακανονισμού να λαμβάνονται υπόψη από τα δικαστήρια για τη συναγωγή δικαστικών τεκμηρίων, έχουν εκφραστεί διάφορες θέσεις. Βλ. Ε. Δ. Αλεξανδρίδου, Δίκαιο προστασίας του καταναλωτή, ελληνικό και κοινοτικό, Τεύχος II, Εκδόσεις Σάκκουλα, Θεσσαλονίκη 1996, σελ. 221.

⁽⁴⁾ Αναφέρεται χαρακτηριστικά στην εισηγητική έκθεση του Ν. 2251/94 ότι απώτερη πηγή έμπνευσης της ρύθμισης αυτής αποτέλεσαν ανάλογες πολύ επιτυχημένες εμπειρίες του Καναδά και της Αυστρίας.

⁽⁵⁾ Βλ. Ε. Δ. Αλεξανδρίδου, Δίκαιο προστασίας του καταναλωτή, ελληνικό και κοινοτικό, Τεύχος II, Εκδόσεις Σάκκουλα, Θεσσαλονίκη 1996, σελ. 219 επ.

⁽⁶⁾ Βλ. Άρθρο 11.2 (β) νόμου 2251/94, όπου προβλέπεται επιπλέον, ότι στους νομούς, στους οποίους υπάρχουν βιοτεχνικά και επαγγελματικά επιμελητήρια, το διοικητικό τους συμβούλιο θα ορίζει έναν εκπρόσωπο και αναπληρωτή του, με στόχο στη σύνθεση της επιτροπής να μετέχει ο εκάστοτε εκπρόσωπος του επιμελητηρίου, στην αρμοδιότητα του οποίου υπάγεται ο προμηθευτής.

⁽⁷⁾ Βλ. Άρθρο 2.3 Σύστασης 98/288/ΕΚ της Επιτροπής της 23ης Απριλίου 1998 "σχετικά με το διάλογο, την παρακολούθηση και την πληροφόρηση για τη διευκόλυνση της μετάβασης στο ευρώ".

Άρθρο 17 Ευρώ - λογότυπος

1. Χορηγείται ειδικό σήμα (ευρώ-λογότυπος) σύμφωνα με τις Συστάσεις 98/287/ΕΚ/1.5.98 (L 130/98) και 98/288/ΕΚ /23.4.98 (L 130/98) της Επιτροπής κατά το πρότυπο καλής πρακτικής που προτείνει η Επιτροπή, για την υποστήριξη της προετοιμασίας της μετάβασης στο ευρώ.

2. Η διάθεση του ευρώ-λογότυπου στις επιχειρήσεις και τα εμπορικά καταστήματα ανατίθεται στα κατά τόπους αρμόδια επιμελητήρια.

3. Με απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης ρυθμίζονται η διαδικασία, οι όροι και οι λοιπές προϋποθέσεις χορήγησής του.

ΑΡΘΡΟ 17 ΕΥΡΩ-ΛΟΓΟΤΥΠΟΣ

Γενικές παρατηρήσεις

Οι διατάξεις της ρύθμισης του άρθρου 17 του Ν. 2842/2000 για τον ευρώ-λογότυπο προέρχονται κατά βάση από το χώρο της αυτορρύθμισης, η οποία προτείνει την τήρηση ορισμένων εθελοντικών κανόνων καλής πρακτικής και δια νόμου καθιερώνεται η εφαρμογή και παρακολούθηση της τήρησής τους. Γι' αυτόν το λόγο άλλωστε γίνεται από τον ίδιο το νόμο άμεση παραπομπή στο πρότυπο καλής πρακτικής που προτείνει η Επιτροπή.

Όπως είναι γνωστό, στο πρότυπο καλής πρακτικής που προτείνεται από την κοινοτική Σύσταση 98/287/ΕΚ σχετικά με τη διπλή αναγραφή τιμών και άλλων χρηματικών ποσών, αναφέρεται μεταξύ άλλων ότι οι λιανοπωλητές θα πρέπει να αναφέρουν σαφώς αν είναι έτοιμοι να δεχτούν πληρωμές σε ευρώ – σε λογιστική μορφή – κατά τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου⁽¹⁾. Στην κοινοτική Σύσταση 98/288/ΕΚ σχετικά με το διάλογο, την παρακολούθηση και την πληροφόρηση για τη διευκόλυνση της μετάβασης στο ευρώ, συστήνεται μεταξύ άλλων στις ενώσεις καταναλωτών και στις επαγγελματικές οργανώσεις να διαπραγματευθούν, ώστε να καθορίσουν ελάχιστες προδιαγραφές στον τομέα των πληροφοριών που θα πρέπει να

παρέχονται στους καταναλωτές, καθώς επίσης στα εμπορικά και επαγγελματικά επιμελητήρια να συνδράμουν με κάθε τρόπο τις μικρές επιχειρήσεις κατά τη μετάβασή τους στο ευρώ⁽²⁾. Στα γενικά αυτά πλαίσια και με γνώμονα τον καθοριστικό ρόλο που έχει στην επιτυχή μετάβαση στο ευρώ η ενίσχυση της εμπιστοσύνης των καταναλωτών, υπογράφηκε υπό την αιγίδα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, στις 30 Ιουνίου 1998, στις Βρυξέλλες, μια συμφωνία μεταξύ εκπροσώπων σε ευρωπαϊκό επίπεδο των καταναλωτών και των βασικών ενώσεων επαγγελματιών του εμπορίου, του τουρισμού, της βιοτεχνίας και των μικρομεσαίων επιχειρήσεων⁽³⁾. Στους επαγγελματίες που υιοθετούν τη συμφωνία θα χορηγείται ένας λογότυπος, ο οποίος θα τοποθετείται στην προθήκη της επιχείρησης, στους καταλόγους της ή στη διαφήμισή της, και θα υποδηλώνει τη δέσμευση του εμπόρου από τους έξι όρους που προβλέπονται στη συμφωνία. Στην ίδια συμφωνία προβλέπεται επίσης ότι κάθε κράτος που συμμετέχει, θα προβλέψει τους μηχανισμούς ελέγχου της τήρησής της σύμφωνα με τις πρακτικές που εφαρμόζει γενικότερα. Προτείνεται μάλιστα συγκεκριμένα η ενεργοποίηση των αρμόδιων επιμελητηρίων και επαγγελματικών ενώσεων, καθώς επίσης και των ευρωπαϊκών παρατηρητηρίων προς αυτή την κατεύθυνση⁽⁴⁾.

Το περιεχόμενο της συμφωνίας περί ευρώ-λογοτύπου

Η αναφορά στο άρθρο 17 του νόμου 2842/2000, στο πρότυπο καλής πρακτικής που προτείνει η επιτροπή, φαίνεται – όπως προκύπτει και από την εισηγητική έκθεση – ότι αφορά στους εθελοντικούς κανόνες συμπεριφοράς που προβλέπονται στην προαναφερθείσα συμφωνία σχετικά με τον ευρώ-λογότυπο. Λόγω του ότι, όπως είναι φυσικό, ο νόμος δεν προβαίνει στην αναλυτική παρουσίαση του συγκεκριμένου προτύπου, παραπέμποντας απλώς σε αυτό και, επειδή η Υπουργική Απόφαση που εκδόθηκε σχετικά με το θέμα, προβαίνει εκ των πραγμάτων σε ορισμένες προσαρμογές του περιεχομένου του⁽⁵⁾, κρίνουμε σκόπιμη για λόγους πληρότητας, την περιγραφή του περιεχομένου της συμφωνίας στην αρχική της μορφή. Έτσι οι δεσμεύσεις που αναλαμβάνουν οι επαγγελματίες, οι οποίοι διαθέτουν ευρώ-λογότυπο, κατά τους όρους της συμφωνίας, είναι έξι και αφορούν τα ακόλουθα.

Κατ' αρχάς, βεβαιώνουν ότι η διπλή αναγραφή των τιμών και των χρηματικών ποσών, οι πληρωμές και οι μετατροπείς λειτουργούν με βάση τους κοινοτικούς κανόνες μετατροπής και στρογγυλοποίησης. Οι επαγγελματίες δεσμεύονται επίσης να μην επιβαρύνουν τους καταναλωτές που επιλέγουν να πληρώσουν σε ευρώ με κανένα επιπλέον έξοδο.

Μια άλλη δέσμευση αφορά τη διαρκή παροχή από τους επαγγελματίες ορισμένων πληροφοριών

ΧΡΙΣΤΙΝΑ ΛΙΒΑΔΑ

DEA (Paris II)

Δικηγόρος

Ενώσης Ελληνικών Τραπεζών

στους καταναλωτές με τον πλέον ενδεχόμενο – για τον τύπο του εμπορίου που ασκείται – και ευκρινή τρόπο. Οι εν λόγω πληροφορίες στοχεύουν στην κατά το δυνατόν εξοικείωση του συναλλακτικού κοινού με ορισμένα βασικά στοιχεία που χαρακτηρίζουν το ενιαίο νόμισμα, ειδικά κατά τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου. Συνίστανται κατ' αρχάς στο ότι η χρήση του ευρώ κατά τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου θα γίνεται σε λογιστική μορφή, ενώ από την 1η Ιανουαρίου 2002 θα μπορεί να γίνεται και σε φυσική μορφή, καθώς και στο ότι δεν είναι υποχρεωτική η χρήση του ευρώ στη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου ούτε από τον επαγγελματία-έμπορο ούτε από τον καταναλωτή. Προβλέπεται η παρουσίαση με κάποιον τρόπο (π.χ. πληροφοριακά έντυπα) στους καταναλωτές – τουλάχιστον δύο μήνες πριν το τέλος του 2001 – της μορφής και της αξίας που θα αντιπροσωπεύουν τα τραπεζογραμμάτια και κέρματα σε ευρώ, η επεξήγηση της λειτουργίας των κανόνων μετατροπής και στρογγυλοποίησης και η παροχή σε αυτούς χρήσιμων εργαλείων μετατροπής. Ορίζεται τέλος ότι θα γνωστοποιείται στους καταναλωτές η νομισματική μονάδα αναφοράς που χρησιμοποιούν οι προμηθευτές για τους υπολογισμούς και τη διπλή αναγραφή των τιμών, οι κανόνες που υπαγορεύει η χρήση του ευρώ-λογότυπου, καθώς επίσης και η αναφορά του επιμελητηρίου που είναι υπεύθυνο για τη χορήγηση ευρώ-λογότυπου στο συγκεκριμένο επαγγελματία και ο φορέας, στον οποίο μπορεί να στραφεί ο καταναλωτής για να εκφράσει τυχόν παράπονά του.

Η τέταρτη δέσμευση που αναλαμβάνουν οι επαγγελματίες, στους οποίους χορηγείται ευρώ-λογότυπος, είναι σχετική με τη διπλή αναγραφή των τιμών και άλλων χρηματικών ποσών. Ειδικότερα, προβλέπεται η υποχρέωση διπλής αναγραφής για το σύνολο των προϊόντων που προωθεί εμφανώς ο συγκεκριμένος επαγγελματίας, για τα κουπόνια αγοράς ή εκπώσεις, για το συνολικό ποσό των αποδείξεων πληρωμής, για τα προϊόντα ή τις

υπηρεσίες, η παροχή των οποίων εκ του νόμου αναγράφεται στον εξωτερικό χώρο ή τη βιτρίνα της επιχείρησης, όπως για παράδειγμα συμβαίνει με τα ξενοδοχεία ή τα εστιατόρια. Προβλέπεται επίσης η υποχρέωση διπλής αναγραφής ενός μεγάλου μέρους των προϊόντων ή υπηρεσιών που διαφημίζουν στα έντυπά τους, των προϊόντων ή υπηρεσιών που έχουν τη μεγαλύτερη ζήτηση στην ίδια την επιχείρηση ή στους καταλόγους της, των τιμοκαταλόγων που τίθενται στη διάθεση των πελατών. Στη συνέχεια ορίζεται, μεταξύ άλλων, ότι θα πρέπει να δοθεί η δέουσα προσοχή για την ευκρίνεια της αναγραφής, καθώς επίσης και της σταδιακής, ανάλογα με τις δυνατότητες του κάθε επαγγελματία, γενίκευσης της υποχρέωσης διπλής αναγραφής.

Η πέμπτη δέσμευση που αναλαμβάνουν οι επαγγελματίες, στους οποίους χορηγείται ευρώ-λογότυπος, αναφέρεται στο ότι το προσωπικό των επιχειρήσεων που έρχεται σε επαφή με το κοινό θα πρέπει να είναι καταρτισμένο κατά τρόπο, που να είναι σε θέση να κατανοεί τις σχετικές με το ευρώ ερωτήσεις των καταναλωτών και να μπορεί να τους παρέχει απλές επεξηγήσεις. Τέλος, η έκτη δέσμευση αφορά στη δήλωση του επαγγελματία για το αν δέχεται ή όχι πληρωμές σε ευρώ, ιδίως μέσω κάρτας ή επιταγής.

Χορήγηση του ευρώ-λογότυπου

Σύμφωνα με την παράγραφο 2 του άρθρου 17 του Ν. 2842/2000, η διάθεση του ευρώ-λογότυπου ανατίθεται στα κατά τόπους αρμόδια επιμελητήρια. Στόχος είναι – όπως προβλέπεται και στην προαναφερθείσα συμφωνία⁽⁶⁾, στην οποία άλλωστε παρέμπει άμεσα και ο νόμος – το σύνολο του μηχανισμού, καθώς και η διαχείριση του ευρώ-λογότυπου να λειτουργούν αποκεντρωμένα, υπό τον έλεγχο ενός ουδέτερου φορέα, όπως είναι τα επιμελητήρια και οι επαγγελματικές ενώσεις, έτσι ώστε να εξασφαλιστεί η μεγαλύτερη δυνατή διάδοση και διανομή του σήματος. Στη συμφωνία προβλέπεται επίσης η ανάμιξη των ευρώ-παρα-

τηρητηρίων στη διαχείριση του σήματος. Η σχετική Απόφαση του Υπουργείου Ανάπτυξης ρυθμίζει τις αναγκαίες λεπτομέρειες. Προβλέπεται συγκεκριμένα στο άρθρο 3 της Απόφασης ότι οι ενδιαφερόμενοι για την χορήγηση ευρώ-λογότυπου προμηθευτές απευθύνονται στα κατά τόπους επιμελητήρια και συμπληρώνουν σχετική αίτηση που διατίθεται από αυτά. Κατά την υπογραφή της αίτησης χορήγησης ευρώ-λογότυπου, ο προμηθευτής θα δεσμεύεται για την τήρηση των υποχρεώσεων που συνεπάγεται η χορήγηση ευρώ-λογότυπου, όπως αυτές διατυπώνονται στο παράρτημα Ι της Υπουργικής Απόφασης.

Παρακολούθηση της τήρησης των δεσμεύσεων που συνεπάγεται η χορήγηση του ευρώ-λογότυπου

Στην παράγραφο 3 του άρθρου 17 παρέχεται, όπως ήδη αναφέραμε, εξουσιοδότηση στο Υπουργείο Ανάπτυξης για τη ρύθμιση των διαδικασιών, των όρων και των λοιπών προϋποθέσεων χορήγησης του ευρώ-λογότυπου. Η εν λόγω εξουσιοδότηση εμπεριέχει και τη ρύθμιση των κυρώσεων που θα επιβάλλονται. Στην Υπουργική Απόφαση⁽⁷⁾ προβλέπεται ότι ο έλεγχος της τήρησης από τους προμηθευτές των δεσμεύσεων που αναλαμβάνουν με τη χορήγηση του ευρώ-λογότυπου σε αυτούς, ανατίθεται στα ευρώ-παρατηρητήρια, σε συνεργασία με τα αρμόδια κατά τόπους επιμελητήρια. Προβλέπεται επίσης ότι εάν μετά από έλεγχο ή καταγγελία διαπιστωθεί ότι ένας προμηθευτής δεν τηρεί τους όρους χορήγησης ευρώ-λογότυπου, το αρμόδιο ευρώ-παρατηρητήριο του απευθύνει επιστολή καλώντας τον να εκφράσει τις απόψεις του ή να αποσύρει τον ευρώ-λογότυπο κατ' εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 16 του Ν. 2842/2000. Εάν ο προμηθευτής συνεχίσει να χρησιμοποιεί τον ευρώ-λογότυπο παρ' όλο ότι αποδεδειγμένα δεν τηρεί τους όρους χορήγησης ευρώ-λογότυπου, τότε υφίσταται τις κυρώσεις του άρθρου 20 του Ν. 2842/2000.

ΥΠΟΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

⁽¹⁾ Βλ. Σύσταση 98/287/ΕΚ “σχετικά με τη διπλή αναγραφή τιμών και άλλων χρηματικών αξιών”, της 23ης Απριλίου 1998 (ΕΕ L 130/98), προοίμιο σημείο (4) και άρθρο 2 παράγραφος 2 (β).

⁽²⁾ Βλ. Σύσταση 98/288/ΕΚ “σχετικά με το διάλογο, την παρακολούθηση και την πληροφόρηση για τη διευκόλυνση της μετάβασης στο ευρώ”, της 23ης Απριλίου 1998 (ΕΕ L 130/98), άρθρο 1 παράγραφος 2 και άρθρο 3 παράγραφος 1.

⁽³⁾ Βλ. “Agreement between consumer associations and professional associations from the distributive trade, tourism, craft and SME sectors in connection with the transition to the Euro”, Brussels, 30.06.1998.

⁽⁴⁾ Βλ. “Agreement between consumer associations and professional associations from the distributive trade, tourism, craft and SME sectors in connection with the transition to the Euro”, Brussels, 30.06.1998, I Μέρος, σημείο 7.

⁽⁵⁾ Πιο συγκεκριμένα, προβλέπεται αναλυτικά, για παράδειγμα στη συμφωνία, ο τρόπος εφαρμογής της διπλής αναγραφής τιμών και άλλων χρηματικών ποσών, λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαιτερότητες του τύπου του εμπορίου που ασκείται, τα αντικείμενα στα οποία πρέπει να δοθεί προτεραιότητα κ.λπ. Λόγω της εκ του νόμου καθιέρωσης της υποχρέωσης διπλής αναγραφής στην Ελλάδα, είναι σαφές ότι η συγκεκριμένη δέσμευση για τη χορήγηση του ευρώ-λογοτύπου, παύει να έχει λόγο ύπαρξης

για την εφαρμογή της στην Ελλάδα. Να σημειωθεί ότι η εν λόγω Υπουργική Απόφαση με αριθμό Ζ1-271 εκδόθηκε στις 23 Μαρτίου 2001 με θέμα “Διαδικασία, όροι και λοιπές προϋποθέσεις χορήγησης ευρώ-λογοτύπου”.

⁽⁶⁾ Βλ. “Agreement between consumer associations and professional associations from the distributive trade, tourism, craft and SME sectors in connection with the transition to the Euro”, Brussels, 30.06.1998, I Μέρος, σημεία 4 και 5.

⁽⁷⁾ Βλ. Υπουργική Απόφαση Ζ1-271, 23 Μαρτίου 2001, άρθρο 4.

⁽⁸⁾ Βλ. οδηγία 84/450/ΕΟΚ σχετικά με την παραπλανητική διαφήμιση, όπως ισχύει.

Άρθρο 18

Διατάξεις Κεφαλαιαγοράς και Χρηματιστηρίων Αξιών

1. Η διαπραγμάτευση, ο διακανονισμός και η εκκαθάριση των χρηματιστηριακών συναλλαγών σε οργανωμένες αγορές στην Ελλάδα διενεργούνται σε ευρώ. Η έγγραφη απεικόνιση των στοιχείων των χρηματιστηριακών συναλλαγών θα γίνεται και σε δραχμές.

2. Οι εταιρίες οι οποίες, είτε ζητούν την εισαγωγή των κινητών αξιών τους στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών (Χ.Α.Α.), είτε έχουν ήδη εισαγάγει αυτές στο Χ.Α.Α., υποχρεούνται να απεικονίζουν και σε ευρώ, όλα τα οικονομικά στοιχεία που υποβάλλουν ή γνωστοποιούν στο Χ.Α.Α..

3. Με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου του Χ.Α.Α. ρυθμίζονται θέματα που αφορούν τους όρους και τις διαδικασίες εισαγωγής και διαπραγμάτευσης κινητών αξιών στο Χρηματιστήριο σε ευρώ και ειδικότερα οι λεπτομέρειες εφαρμογής των μεθόδων διαπραγμάτευσης, ο καθορισμός των μονάδων διαπραγμάτευσης και ο τρόπος καθορισμού του βήματος μεταβολής τιμής, οι κανόνες διαμόρφωσης των χρηματιστηριακών δεικτών, απεικόνισης των τιμών και δημοσίευσής τους, ο τρόπος τήρησης των βάσεων δεδομένων, ο τρόπος διαβίβασης και εκτέλεσης εντολών των μελών του Χ.Α.Α. και οι υποχρεώσεις των μελών του Χ.Α.Α..

4. Με απόφαση του Δ.Σ. της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς ρυθμίζονται ειδικότερα θέματα που αφορούν τη διαδικασία εκκαθάρισης χρηματιστηριακών συναλλαγών σε ευρώ, όπως η απεικόνιση χρηματικών απαιτήσεων και

υποχρεώσεων των χειριστών του συστήματος άυλων τίτλων, η διενέργεια του χρηματικού διακανονισμού και οι υποχρεώσεις των μελών του Χ.Α.Α., κυρίως όσον αφορά τη σύνταξη και υποβολή των βιβλίων και στοιχείων.

5. Με απόφαση του Δ.Σ. του Χρηματιστηρίου Παραγώγων Αθηνών (Χ.Π.Α.) ρυθμίζονται ειδικότερα θέματα που αφορούν τους όρους και διαδικασίες διαπραγμάτευσης παραγώγων, τις συναλλαγές επί παραγώγων και την κατάρτιση αυτών στο Χ.Π.Α. σε ευρώ, όπως την αλλαγή της λογιστικής μονάδας των διαδικασιών διαπραγμάτευσης και συναλλαγής, τη μετατροπή και στρογγυλοποίηση της ονομαστικής αξίας παραγώγων και των τιμών διαπραγμάτευσης αυτών, τον τρόπο απεικόνισης και δημοσίευσης των τιμών των συναλλαγών επί παραγώγων, τις σχετικές υποχρεώσεις των Μελών του Χ.Π.Α. και Μελών που είναι Ειδικό Διαπραγματευτές στο Χ.Π.Α..

6. Με απόφαση του Δ.Σ. της Εταιρίας Εκκαθάρισης Συναλλαγών επί Παραγώγων (ΕΤ.Ε.Σ.Ε.Π.), ρυθμίζονται ειδικότερα θέματα που αφορούν τις διαδικασίες εκκαθάρισης και διακανονισμού συναλλαγών επί παραγώγων σε ευρώ, όπως η μετατροπή και στρογγυλοποίηση κατά την εκκαθάριση, η ημερήσια απότιμήσή των ανοιχτών θέσεων που προκύπτουν από τις συναλλαγές επί παραγώγων, ο διακανονισμός των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων που προκύπτουν από τις συναλλαγές αυτές, η εκπλήρωση υποχρεώσεων παροχής εξασφαλίσεων, περιθωρίου ασφάλισης ή ασφαλειών προς την ΕΤ.Ε.Σ.Ε.Π. και στις σχετικές υποχρεώσεις των Μελών αυτής.

ΑΡΘΡΟ 18

ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΚΕΦΑΛΑΙΑΓΟΡΑΣ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΩΝ ΑΞΙΩΝ⁽¹⁾

Με το άρθρο αυτό ρυθμίζονται οι διαδικασίες μετάβασης στο ευρώ

των “οργανωμένων αγορών”⁽²⁾ που λειτουργούν στην Ελλάδα, με αντι-

κείμενο διαπραγμάτευσης κινητές αξίες⁽³⁾.

I. Διαπραγμάτευση και εκκαθάριση κινητών αξιών σε ευρώ (άρθρο 18, παρ. 1)

Για τη μετάβαση των χρηματιστηριακών αγορών σε ευρώ, έγινε χρήση της προβλεπομένης στον Κανονισμό (ΕΚ) 974/98 του Συμβουλίου εξαίρεσης από τη βασική αρχή της “μη απαγόρευσης/μη υποχρέωσης” που διέπει την εισαγωγή του ευρώ κατά τη μεταβατική περίοδο⁽⁴⁾.

Ειδικότερα, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο αρθρ. 8, παρ. 4 του Κανονισμού, κάθε συμμετέχον κράτος μέλος δύναται, κατά παρέκκλιση της ως άνω γενικής αρχής, να λάβει τα αναγκαία μέτρα για τη διευκόλυνση της αλλαγής από το εθνικό νόμισμα στο ευρώ, στις διαδικασίες συναλλαγής στις καθιερωμένες αγορές των κινητών αξιών της Οδηγίας 93/22/ΕΟΚ⁽⁵⁾.

Με σκοπό τη διευκόλυνση αυτή, όπως προκύπτει από την παράγραφο 1 του άρθρου 18, για τη μετάβαση των χρηματιστηριακών αγορών σε ευρώ επελέγη η μέθοδος “big bang”, δηλαδή αυτή της άμεσης και απότομης μετάβασης, με τη διαπραγμάτευση των κινητών αξιών και την εκκαθάρισή⁽⁶⁾ τους να διενεργούνται μόνο σε ευρώ από την πρώτη εργάσιμη για τις αγορές ημέρα του 2001⁽⁷⁾.

Όσον αφορά τις αγορές του Χρηματιστηρίου Αξιών Αθηνών (ΧΑΑ), η εισαγωγή του ευρώ δεν συνεπάγεται καμία αλλαγή στον τρόπο σύναψης των χρηματιστηριακών συναλλαγών, αλλά μόνο στην απεικόνιση των τιμών των μετοχών στο ηλεκτρονικό σύστημα διαπραγμάτευσης, η οποία γίνεται σε ευρώ, με τη χρήση δύο δεκαδικών ψηφίων.

Δεδομένου δε ότι η τιμή διαπραγμάτευσης της μετοχής στο ΧΑΑ είναι ανεξάρτητη από την ονομαστική της αξία, οι εισηγμένες εταιρείες δεν έχουν κατ’ αρχήν υποχρέωση να μετατρέψουν την ονομαστική τιμή της μετοχής τους σε ευρώ. Κατά τη μεταβατική περίοδο συνεπώς εί-

ναι δυνατόν η μεν ονομαστική τιμή της μετοχής να ορίζεται σε δραχμές, η δε χρηματιστηριακή να εκφράζεται σε ευρώ.

Όσον αφορά τις συναλλαγές επί παραγώγων, η μετάβαση στο ευρώ έγινε με βάση τη γενική αρχή της μη μεταβολής της πραγματικής θέσης του επενδυτή στην αγορά παραγώγων.

Για το σκοπό αυτό, σε σχετικές αποφάσεις των ΔΣ του Χρηματιστηρίου Παραγώγων Αθηνών (ΧΠΑ) και της Εταιρείας Εκκαθάρισης Συναλλαγών Επί Παραγώγων (ΕΤΕΣΕΠ) προσδιορίστηκε η μεθοδολογία της μετάβασης, η οποία περιελάμβανε: α) το κλείσιμο θέσεων στα προϊόντα σε δραχμές, β) τη δημιουργία νέων προϊόντων βοηθητικού χαρακτήρα (σε ευρώ, odd lots) και κανονικών προϊόντων (σε ευρώ, even lots), και γ) τη μετατροπή των παλιών θέσεων και το άνοιγμα αντίστοιχων νέων θέσεων τόσο στα νέα προϊόντα βοηθητικού χαρακτήρα όσο και στα νέα κανονικά προϊόντα.

II. Απεικόνιση οικονομικών στοιχείων (άρθρο 18, παρ. 2)

Στην παράγραφο 2 του άρθρου 18 ρυθμίζεται το θέμα της απεικόνισης των οικονομικών στοιχείων που υποβάλλουν οι εταιρείες, οι οποίες είτε ζητούν την εισαγωγή των κινητών αξιών τους στο ΧΑΑ είτε έχουν ήδη εισαγάγει αυτές στο ΧΑΑ. Ειδικότερα:

II α. Απεικόνιση οικονομικών στοιχείων κατά την εισαγωγή εταιρειών στο ΧΑΑ

Όλα τα οικονομικά στοιχεία που περιλαμβάνονται στο φάκελο εισαγωγής των κινητών αξιών μιας εταιρείας στο χρηματιστήριο, απεικονίζονται σε ευρώ και δραχμές καθ’ όλη τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου.

Όσον αφορά ειδικότερα τα οικονομικά στοιχεία που περιλαμβάνονται στα Ενημερωτικά Δελτία⁽⁸⁾ εισαγωγής, στο άρθρο 5 της απόφασης του ΔΣ του ΧΑΑ με αριθ. 57/2001 για τις “Διαδικασίες και δικαιολογητικά εισαγωγής μετοχών στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών”, προβλέπονται τα εξής:

Ενημερωτικά Δελτία που δημοσιεύονται μετά τη 1.1.2001, ανεξάρ-

τητα από την ημερομηνία σύνταξης και υποβολής τους στο ΧΑΑ προς έγκριση, απεικονίζουν σε ευρώ και δραχμές τα οικονομικά στοιχεία που περιλαμβάνονται σε αυτά.

Κατ’ εξαίρεση, οικονομικά στοιχεία προηγούμενων της τελευταίας (πριν την υποβολή της αίτησης εισαγωγής), χρήσεων, είναι δυνατόν να απεικονίζονται μόνο σε δραχμές, εφόσον από τον τρόπο παρουσίασής τους δεν δημιουργείται κίνδυνος σύγχυσης του επενδυτικού κοινού.

II β. Απεικόνιση οικονομικών στοιχείων εισηγμένων εταιρειών

Περαιτέρω, εταιρείες οι οποίες έχουν ήδη εισαγάγει κινητές αξίες τους προς διαπραγμάτευση στο ΧΑΑ, υποχρεούνται να απεικονίζουν σε ευρώ και δραχμές όλα τα οικονομικά στοιχεία που υποβάλλουν ή γνωστοποιούν στο ΧΑΑ, με σκοπό την περιοδική πληροφόρηση του επενδυτικού κοινού.

Πρόκειται ειδικότερα για: α) τα οικονομικά στοιχεία που περιλαμβάνονται στα Ενημερωτικά Δελτία, τα οποία δημοσιεύονται για την εισαγωγή συμπληρωματικής σειράς νέων κινητών αξιών στο ΧΑΑ (για τα οποία ισχύουν τα προεκτεθέντα υπό IIα), β) τις εξαμηνιαίες και τριμηνιαίες οικονομικές καταστάσεις που υποβάλλουν οι εισηγμένες εταιρείες, σύμφωνα με το ΠΔ 360/85⁽⁹⁾ και γ) τα οικονομικά στοιχεία που περιλαμβάνονται σε ανακοινώσεις εταιρικών πράξεων.

III. Διαδικασία εισαγωγής και διαπραγμάτευσης κινητών αξιών στο ΧΑΑ (άρθρο 18, παρ. 3-6)

Με την παράγραφο 3 του άρθρου 18 παρέχεται νομοθετική εξουσιοδότηση στο Διοικητικό Συμβούλιο του ΧΑΑ να ρυθμίσει με απόφασή του ειδικότερα θέματα που αφορούν τους όρους και τις διαδικασίες εισαγωγής και διαπραγμάτευσης κινητών αξιών στο χρηματιστήριο σε ευρώ.

Σε εκτέλεση της εν λόγω νομοθετικής εξουσιοδότησης εκδόθηκαν οι ακόλουθες αποφάσεις του ΔΣ του ΧΑΑ:

1. Η απόφαση με αριθ. 51/2000, με

την οποία ορίζεται ο τρόπος έκφρασης της τιμής των κινητών αξιών τόσο των νεοεισαγόμενων όσο και των εισηγμένων εταιρειών. Συγκεκριμένα ορίστηκε ότι:

- Η τιμή εισαγωγής κινητών αξιών στο χρηματιστήριο για πρώτη φορά, εκφράζεται αποκλειστικά και μόνο σε ευρώ, ως ακέραιο πολλαπλάσιο του δραχμικού ισοτίμου του ενός (1) ευρώλεπτού, έστω και αν η αξία αυτών στις αντίστοιχες εταιρικές πράξεις εκφράζεται σε δραχμές⁽¹⁰⁾.

- Η τιμή εισαγωγής συμπληρωματικής σειράς κινητών αξιών ήδη εισηγμένης εταιρείας ή δικαιωμάτων προτίμησης, εκφράζεται αποκλειστικά και μόνο σε ευρώ ως ακέραιο πολλαπλάσιο του δραχμικού ισοτίμου του ενός (1) ευρώλεπτού, έστω και αν η αξία αυτών στις αντίστοιχες εταιρικές πράξεις εκφράζεται σε δραχμές.

2. Η απόφαση της 23.11.2000 του ΔΣ του ΧΑΑ σχετικά με το επιτρεπόμενο από το ηλεκτρονικό σύστημα σύναψης χρηματιστηριακών συναλλαγών βήμα της τιμής. Συγκεκριμένα οι τιμές που επιτρέπεται να διαβιβάζουν τα μέλη στο σύστημα μέσω εντολών πρέπει να έχουν βήμα μεταβολής τιμής 0,01 ευρώ για κινητές αξίες με τιμή μικρότερη ή ίση των 2,99 ευρώ, 0,02 ευρώ για κινητές αξίες με τιμή από 3 ευρώ έως και 59,99 ευρώ και 0,05 ευρώ για κινητές αξίες με τιμή ίση ή μεγαλύτερη των 60 ευρώ.

IV. Απεικόνιση στοιχείων χρηματιστηριακών συναλλαγών και συναλλαγών επί παραγώγων (άρθρο 18, παρ. 4 -6)

Στο τελευταίο εδάφιο της παρ. 1 του άρθρου 18 ορίζεται ότι η έγγραφη απεικόνιση των στοιχείων των συναλλαγών γίνεται σε ευρώ και δραχμές.

Περαιτέρω εξειδίκευση της αρχής αυτής γίνεται στην απόφαση με αριθ. 9/207/19.12.2000 της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς (ΕΚ), που εκδόθηκε δυνάμει της σχετικής εξουσιοδότησης της παρ. 4.

Στην απόφαση αυτή ορίζεται ει-

δικότερα ότι, στα τριπλότυπα πινακίδια εκτέλεσης συναλλαγών που εκδίδουν τα μέλη του Χρηματιστηρίου Αξιών Αθηνών, τόσο τα επιμέρους όσο και τα συνολικά ποσά των συναλλαγών θα αναγράφονται σε ευρώ και δραχμές, ενώ θα περιλαμβάνεται καθ' όλη τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου και το συνολικό ποσό από στρογγυλοποιήσεις (σε δραχμές).

Με την υπ' αριθ. 5/207/19.12.2000 απόφαση της ΕΚ ρυθμίστηκε αντίστοιχα και το ζήτημα της τήρησης βιβλίων και στοιχείων από τα μέλη του Χρηματιστηρίου Παραγώγων (ΧΠΑ) και της Εταιρείας Εκκαθάρισης Συναλλαγών Επί Παραγώγων (ΕΤΕΣΕΠ).

ΥΠΟΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

⁽¹⁾ Με τον όρο “Κεφαλαιαγορά” περιγράφεται η αγορά, η οποία ως αντικείμενο έχει κινητές αξίες, δηλαδή χρηματοοικονομικά προϊόντα που αποτελούν ευκαιρίες επένδυσης, διακρίνεται δε, ανάλογα με τον τρόπο απόκτησής τους, σε “πρωτογενή” όπου οι κινητές αξίες εκδίδονται και διατίθενται για πρώτη φορά, και σε “δευτερογενή”, όπου οι κινητές αξίες που έχουν αποκτηθεί πρωτογενώς μεταβιβάζονται περαιτέρω. Στην πρωτογενή αγορά επιτυγχάνεται η εισροή νέου κεφαλαίου στην επιχείρηση του εκδότη των κινητών αξιών, ενώ παράλληλα παρέχονται στους επενδυτές εναλλακτικές μορφές επένδυσης, ενώ στη δευτερογενή αγορά δίνεται η δυνατότητα διαπραγμάτευσης, διαμόρφωσης τιμών και άμεσης ρευστοποίησης των αξιών αυτών σε οργανωμένη αγορά. Η χρηματιστηριακή αγορά αποτελεί δευτερογενή οργανωμένη αγορά, όπου με τη διαμεσολάβηση εξειδικευμένων επιχειρήσεων διαπραγματεύονται κινητές αξίες, η τιμή των οποίων διαμορφώνεται δημόσια, με βάση το νόμο της προσφοράς και της ζήτησης.

⁽²⁾ Άρθρο 19, Ν. 2396/96. Η ελληνική χρηματιστηριακή αγορά αποτελείται από επιμέρους αγορές οι οποίες, ανάλογα με τις προϋποθέσεις εισαγωγής, διακρίνονται σε Κύρια, Παράλληλη Αγορά και Νέα Χρηματιστηριακή Αγορά (NEXA)

και, ανάλογα με τις διαπραγματευόμενες κινητές αξίες, σε: α) Χρηματιστήριο Παραγώγων Αθηνών (ΧΠΑ), β) Ελληνική Αγορά Αναδυόμενων Αγορών (ΕΑΓΑΚ) και γ) Αγορά Αξιών Σταθερού Εισοδήματος (ΑΑΣΕ).

⁽³⁾ Άρθρ. 2, παρ. 6, Ν. 2396/96, άρθρ. 2, παρ. 2 ΠΔ 350/85. Άρθρ. 3, Περ. α ΠΔ 348/85.

⁽⁴⁾ Πρόκειται για αρχή που καθιερώθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο κατά τη σύνοδο της Μαδρίτης, το 1995, σύμφωνα με την οποία τα κράτη μέλη δεν μπορούν να υποχρεώσουν τους ιδιωτικούς φορείς σε χρήση του ευρώ, αλλά ούτε και να τους την απαγορεύσουν. Κατ' εφαρμογή της αρχής αυτής, όλες οι πράξεις που εκτελούνται δυνάμει νομικών κειμένων που προβλέπουν τη χρήση εθνικής νομισματικής μονάδας ή εκφράζονται στην εθνική νομισματική μονάδα, εκτελούνται σε αυτήν, ενώ αντίστοιχα οι πράξεις που εκτελούνται δυνάμει νομικών κειμένων που προβλέπουν τη χρήση του ευρώ ή εκφράζονται σε αυτό, εκτελούνται σε ευρώ (άρθρο 8, παρ. 1 του Κανονισμού).

⁽⁵⁾ Έχει ενσωματωθεί στο ελληνικό δίκαιο με το Ν. 2396/96.

⁽⁶⁾ Οι χρηματιστηριακές συναλλαγές συνάπτονται με την ταύτιση αντίθετων δηλώσεων βουλήσεως, οι οποίες διαβιβάζονται μέσω ηλεκτρονικού δικτύου στο αυτόματο σύστημα ηλεκτρονικών συναλλαγών του ΧΑΑ, με τρόπο που εξασφαλίζει τη δημοσιότητα των δηλώσεων υπό τους αυτούς όρους για όλους τους συμμετέχοντες στη συνεδρίαση (άρθρο 22, Ν. 1806/88 και απόφαση ΔΣ ΧΑΑ 18/99). Οι εντολές που επιτρέπεται να εισάγονται στο σύστημα έχουν ως χαρακτηριστικά, την τιμή, το χρόνο, την ποσότητα ή άλλες ειδικές συνθήκες. Η εκτέλεση των εντολών ακολουθεί έναν αυστηρό κανόνα προτεραιότητας τιμής εντολής και χρόνου εισαγωγής. ταυτόχρονων εντολών Αγοράς και Πώλησης. Οι εισηγμένες στο ΧΑΑ κινητές αξίες είναι αποϋλοποιημένες και οι εκκαθάριση των επ' αυτών συναλλαγών διενεργείται τρεις εργάσιμες μέρες μετά την κατάρτιση των χρηματιστηριακών συναλλαγών στο ΧΑΑ (T+3). Συμμετέχοντες στην εκκαθάριση των χρηματιστηριακών συναλλαγών είναι οι Χειριστές του Συστήματος Αύλων Τίτλων, δηλαδή, τα Μέλη του ΧΑΑ και τα πιστωτικά ιδρύματα που παρέχουν υπηρεσίες θεματοφυλακής

στο ΣΑΤ (αρθρ. 20, Ν. 3632/28, αρθρ. 39επ. Ν. 2396/96, απόφαση ΕΚ 9820/99 όπως ισχύει “Κανονισμός Εκκαθάρισης Χρηματιστηριακών Συναλλαγών και Λειτουργίας ΣΑΤ”).

⁽⁷⁾ Η ίδια μέθοδος ακολουθήθηκε και από τα υπόλοιπα χρηματιστήρια της ζώνης ευρώ, κατά τη μετάβασή τους στο ενιαίο νόμισμα τη 1.1.1999.

⁽⁸⁾ Το Ενημερωτικό Δελτίο αποτελεί την κυριότερη πηγή άντλησης πληροφοριών στις περιπτώσεις που απευθύνεται στο επενδυτικό κοινό δημόσια προσφορά κινητών αξιών, είτε εξωχρηματιστηριακά είτε κατά την εισαγωγή τους για

διαπραγμάτευση στο ΧΑΑ. Περιέχει στοιχεία σχετικά με τον εκδότη και τις προσφερόμενες κινητές αξίες, τα οποία είναι απαραίτητα στους επενδυτές και τους συμβούλους τους, προκειμένου να εκτιμήσουν τη χρηματοοικονομική θέση και τις προοπτικές της επιχείρησης και των ενσωματωμένων στις κινητές αξίες δικαιωμάτων (αρθρ. 5, παρ. 1, ΠΔ 348/85).

⁽⁹⁾ Πρέπει να σημειωθεί ότι, στην περίπτωση αυτή, η υποχρέωση απεικόνισης δεν υποκρύπτει και υποχρέωση σύνταξης των οικονομικών καταστάσεων σε ευρώ, δεδομένου ότι και οι εισηγμένες

εταιρείες διατηρούν την ευχέρεια επιλογής του ευρώ, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 6 του Ν. 2842/2000.

⁽¹⁰⁾ Εφόσον δεν είναι δυνατή η έκφραση της τιμής με τον παραπάνω τρόπο, προβλέπεται η δυνατότητα μετατροπής της τιμής εισαγωγής από δραχμές σε ευρώ, στρογγυλοποιούμενης στο “επιτρεπτό βήμα τιμής” (βλ. αριθ. 4α του Παραρτήματος Ι της απόφασης 60/2001 του ΔΣ του ΧΑΑ).

18953

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΤΕΥΧΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

Αρ. Φύλλου 1392

14 Νοεμβρίου 2000

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

- Ρύθμιση θεμάτων σχετικά με τη διπλή αναγραφή των τιμών και άλλων χρηματικών ποσών και την εμφάνιση των συναλλαγών ή άλλων πράξεων σε ευρώ στα φορολογικά βιβλία και στοιχεία..... 1
- Ανακαθορισμός του χρόνου παύσης λειτουργίας των Δ.Ο.Υ. Α- Κεφαλαίου Αθηνών και Β' Κεφαλαίου Αθηνών στην οποία βρέθηκε η ΔΟΥ στις 23 Οκτωβρίου 2000 2
- Καθορισμός επιτοκίων εντόκων γραμματίων ετήσιας διάρκειας..... 3
- Παράταση προθεσμιών υποβολής δηλώσεων Φ.Π.Α. για τη ΔΟΥ Σύρου λόγω της έκτακτης κατάστασης στην οποία βρέθηκε η ΔΟΥ στις 23 Οκτωβρίου 2000 4
- Τροποποίηση της συγκρότησης Κεντρικού Συμβουλίου Χωροταξίας, Οικισμού και Περιβάλλοντος (Κ.Σ.Χ.Ο.Π.) 5
- Τροποποίηση της Β7/156/1.4.1998 (ΦΕΚ 354/τ.Β'/14.4.1998) υπουργικής απόφασης «Έγκριση Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (ΠΜΣ) του τμήματος Ζωϊκής Παραγωγής του Γεωπονικού Πανεπιστημίου Αθηνών με τίτλο "Ζωϊκή Παραγωγή"» 6
- Συμμετοχή ιδιωτικών Εκπαιδευτικών στα Επιμορφωτικά Προγράμματα ετήσιας διάρκειας για εκπαιδευτικούς της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης)..... 7
- Διορισμός των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου της Ανώνυμης Εταιρείας με την επωνυμία «Ανώνυμη Εταιρεία Προβολής της Ελληνικής Πολιτιστικής Κληρονομιάς Α.Ε.»..... 8

Α' 207) «Λήψη συμπληρωματικών μέτρων για την εφαρμογή των Κανονισμών (ΕΚ) 1103/97, 974/98 και 2866/98 του Συμβουλίου, όπως ισχύουν σχετικά με την εισαγωγή του ευρώ».

2. Τις διατάξεις του άρθρου 38 περίπτωση δ του Π.Δ/τος 186/1992 (ΦΕΚ Α' 84).

3. Την 1039386/441/Α0006/21.4.2000 (ΦΕΚ Β' 571) κοινή απόφαση του Πρωθυπουργού και του Υπουργού Οικονομικών για ανάθεση αρμοδιοτήτων Υπουργού Οικονομικών στους Υφυπουργούς Οικονομικών.

4. Τη με αρ. πρωτ. 303/5.5.2000 (ΦΕΚ Β' 594) κοινή απόφαση του Πρωθυπουργού και Υπουργού Ανάπτυξης «Περί ανάθεσης αρμοδιοτήτων στους Υφυπουργούς Ανάπτυξης».

5. Την ανάγκη αντιμετώπισης πρακτικών ζητημάτων και τη διευκόλυνση των συναλλαγών ως προς τον τρόπο εμφάνισης της αξίας στα φορολογικά παραστατικά και βιβλία κατά το μεταβατικό στάδιο χρήσης του Ευρώ, ήτοι από 1.1.2001.

6. Ότι με την απόφαση αυτή δεν προκαλείται δαπάνη σε βάρος του Κρατικού Προϋπολογισμού, αποφασίζουμε:

Άρθρο 1

Σκοπός

Σκοπός των διατάξεων της παρούσης είναι η ρύθμιση των θεμάτων που προκύπτουν από την εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 15 του Ν. 2842/2000.

Άρθρο 2

Ορισμοί

Για τους σκοπούς της παρούσας απόφασης εφαρμόζονται οι ακόλουθοι ορισμοί:

α) «διπλή αναγραφή» των τιμών ή άλλων χρηματικών ποσών: είναι η ταυτόχρονη αναγραφή ενός ποσού σε δραχμές και σε ευρώ,

β) «τιμή μετατροπής»: είναι η συναλλαγματική ισοτιμία δραχμής - ευρώ, και συγκεκριμένα 1 ευρώ = 340,750 δραχμές,

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

- Αριθ. Ζ1-412 (1)
Ρύθμιση θεμάτων σχετικά με τη διπλή αναγραφή των τιμών και άλλων χρηματικών ποσών και την εμφάνιση των συναλλαγών ή άλλων πράξεων σε ευρώ στα φορολογικά βιβλία και στοιχεία.

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ - ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Έχοντας υπόψη:

1. Τις διατάξεις του άρθρου 15 του Ν. 2842/2000 (ΦΕΚ

γ) «προμηθευτής»: είναι κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο που, κατά την άσκηση της επαγγελματικής ή επιχειρηματικής του δραστηριότητας, προμηθεύει προϊόντα ή παρέχει υπηρεσίες στον καταναλωτή. Προμηθευτής είναι και ο διαφημιζόμενος.

Άρθρο 3 Διάρκεια υποχρέωσης

Η αναφερόμενη στο άρθρο 15 του Ν. 2842/2000 υποχρέωση διπλής αναγραφής των τιμών και άλλων χρηματικών ποσών αρχίζει την 1.1.2001, με εξαίρεση τις μικρές επιχειρήσεις του ιδιωτικού τομέα που απασχολούν κάτω των 10 ατόμων, για τις οποίες αρχίζει την 1.3.2001, και λήγει την 28.2.2002.

Άρθρο 4 Πεδίο εφαρμογής

1. Ορίζουμε τον τρόπο αναγραφής των αξιών (τιμών) στα φορολογικά στοιχεία για συναλλαγές στο εσωτερικό, κατά το μεταβατικό στάδιο και μέχρι τη χρησιμοποίηση του ευρώ ως νομίσματος στις συναλλαγές, ως εξής:

α) Τα πρόσωπα που αναφέρονται στην παράγραφο 1 του άρθρου 6 του Ν. 2842/2000 από το χρόνο έναρξης της υποχρέωσης τήρησης των βιβλίων τους σε ευρώ υποχρεούνται στα φορολογικά στοιχεία αξία που απεικονίζουν συναλλαγές με τρίτους να αναγράφουν, την αξία που αναφέρεται στο είδος των αγαθών ή υπηρεσιών, τις λοιπές επιβαρύνσεις και τους φόρους και στο γενικό σύνολο, παράλληλα σε ευρώ και δραχμές.

Η τιμή μονάδας εφόσον αναγράφεται μπορεί να είναι μόνο σε ευρώ.

Ειδικά οι ως άνω υπόχρεοι για τις λιανικές πωλήσεις αγαθών και υπηρεσιών (πωλήσεις προς το κοινό - καταναλωτές) υποχρεούνται να αναγράφουν σε διπλό νόμισμα, ευρώ και δραχμές, μόνο το τελικό ποσό συναλλαγής με το οποίο βαρύνεται ο πελάτης.

β) Οι λοιποί υπόχρεοι που δεν έχουν επιλέξει να τηρούν τα βιβλία τους σε ευρώ, στα φορολογικά στοιχεία πώλησης αγαθών και υπηρεσιών λιανικώς, αναγράφουν σε διπλό νόμισμα ευρώ και δραχμές μόνο το γενικό σύνολο της συναλλαγής, εφόσον τα φορολογικά στοιχεία εκδίδονται με ηλεκτρονικό υπολογιστή (Η/Υ) ή με φορολογική ταμειακή μηχανή (φ.τ.μ.) του Ν. 1809/1988.

Οι επιτηδευματίες της περίπτωσης αυτής, για τις λοιπές περιπτώσεις έκδοσης φορολογικών στοιχείων, εξαιρούνται από την υποχρέωση της διπλής αναγραφής αξιών - τιμών.

2. Η υποχρέωση διπλής αναγραφής τιμών και άλλων χρηματικών ποσών περιλαμβάνει:

α) την τελική τιμή πώλησης προϊόντων, συμπεριλαμβανομένου του ΦΠΑ, όπου αυτή αναγράφεται σε πινακίδες εντός του καταστήματος ή επί των προϊόντων, σε κουπόνια (vouchers) αγορών ή εκπτώσεων, σε τιμοκαταλόγους, στην υποβολή προσφορών και όπου αυτή αναφέρεται στην κάθε είδους διαφήμιση.

Η υποχρέωση διπλής αναγραφής των τιμών για τα προϊόντα, στα οποία βάσει των ισχυουσών διατάξεων επιβάλλεται να αναγράφεται η λιανική τιμή πώλησης επί της συσκευασίας τους, ισχύει για όλα συσκευάζονται μετά τη δημοσίευση της παρούσας.

β) το συνολικό κόστος παροχής υπηρεσίας, συμπερι-

λαμβανομένου του ΦΠΑ, όπου αυτό αναφέρεται (υποβολή προσφορών, διαφημίσεις, κλπ),

γ) το συνολικό πληρωτέο ποσό, συμπεριλαμβανομένου του ΦΠΑ, που αναγράφεται στις αποδείξεις λιανικής πώλησης και στα αντίγραφα λογαριασμών (τραπεζών, επιχειρήσεων κοινής ωφέλειας, κá) εξαιρουμένων των επί μέρους στοιχείων,

δ) τα εκκαθαριστικά σημειώματα καταβολής αποδοχών και συντάξεων,

ε) τις οικονομικού χαρακτήρα με καταναλωτές συμβάσεις (μισθώσεις κατοικιών, στεγαστική και καταναλωτική πίστη, κλπ) οι οποίες συνάπτονται εντός του 2001.

Άρθρο 5

Κανόνες περί διπλής αναγραφής

Κατά τη διπλή αναγραφή των τιμών ή άλλων χρηματικών ποσών πρέπει να πληρούνται οι ακόλουθες διατάξεις:

α) για τον υπολογισμό της ισότιμης αξίας πρέπει να χρησιμοποιείται η τιμή μετατροπής για τη δραχμή,

β) οι τιμές ή άλλα χρηματικά ποσά μετατρέπονται και στρογγυλοποιούνται από δραχμές σε ευρώ και αντιστρόφως σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 2 του Ν. 2842/2000 και συγκεκριμένα

- οι τιμές ή άλλα χρηματικά ποσά που έχουν μετατραπεί από δραχμές σε ευρώ αναγράφονται με ακρίβεια δύο (2) δεκαδικών ψηφίων και στρογγυλοποιούνται στο πλησιέστερο εκατοστό (cent),

- οι τιμές ή άλλα χρηματικά ποσά που έχουν μετατραπεί από ευρώ σε δραχμές στρογγυλοποιούνται στην πλησιέστερη δραχμή και ειδικότερα προς τα άνω αν ο αριθμός μετά την υποδιαστολή είναι ανώτερος ή ίσος με πενήντα λεπτά της δραχμής και προς τα κάτω αν είναι κατώτερος από πενήντα λεπτά,

γ) οι διπλές αναγραφές τιμών και άλλων χρηματικών ποσών θα πρέπει να είναι σαφείς, εύκολα αναγνώσιμες και ευανάγνωστες. Για το σκοπό αυτό

- τα ποσά σε δραχμές και τα ποσά σε ευρώ θα αναγράφονται με χαρακτηριστές ιδίου μεγέθους,

- στο βαθμό που είναι εφικτό, τα ποσά σε ευρώ θα αναφέρονται πρώτα και τα ποσά σε δραχμές δεύτερα,

- οι προμηθευτές θα πρέπει να έχουν αναρτημένα κοντά στο ταμείο και σε εμφανή θέση την τιμή μετατροπής καθώς και κατάλογο που περιλαμβάνει τα κέρματα και χαρτονομίσματα της δραχμής εκφρασμένα σε ευρώ και τα κέρματα και χαρτονομίσματα του ευρώ εκφρασμένα σε δραχμές, σύμφωνα με το υπόδειγμα του Παραρτήματος.

Άρθρο 6

Ειδικές διατάξεις

1. Οι επιχειρήσεις λιανικής πώλησης υγρών καυσίμων (πρατήρια), προσθέτουν και τις σε ευρώ τιμές πώλησης του κάθε είδους καυσίμου που πωλούν κατά λίτρο στα στοιχεία της πινακίδας του Άρθρου 83Α της Α.Δ. 14/89 ή τις αναγράφουν σε πινακίδα που τοποθετείται πλησίον των αντλιών και είναι ορατή από τους πελάτες. Οι επιχειρήσεις αυτές οφείλουν να αναρτούν κοντά στις αντλίες και σε εμφανή θέση τα στοιχεία του αναφερόμενου στο Παράρτημα υποδείγματος.

2. Οι παρέχοντες τουριστικές υπηρεσίες εξαιρούνται

της υποχρέωσης διπλής αναγραφής τιμών και άλλων χρηματικών ποσών όταν εκδίδουν εισιτήρια ή άλλους τίτλους μεταφοράς μέσω ηλεκτρονικών συστημάτων κράτησης θέσεων που ορίζονται στον Κανονισμό 3089/93 (Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 3089/93 του Συμβουλίου της 29ης Οκτωβρίου 1993 για την τροποποίηση του Κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 2299/89 για τη θέσπιση κώδικα συμπεριφοράς για τα ηλεκτρονικά συστήματα κράτησης θέσεων (ΕΕ αριθ. L 278 της 11/11/1993, σ. 1)), εφόσον στον καταναλωτή έχει ήδη γνωστοποιηθεί εγγράφως ο ναύλος σε δραχμές και ευρώ.

3. Οι οδηγοί ταξί θεωρείται ότι συμμορφώνονται με τις διατάξεις των άρθρων 4 και 5 του παρόντος εφ' όσον διαθέτουν ταξίμετρα που αναγράφουν αυτομάτως το κόστος σε δραχμές και σε ευρώ. Εάν δεν διαθέτουν τέτοια ταξίμετρα οι οδηγοί ταξί θα πρέπει να έχουν αναρτημένο πλησίον του ταξιμέτρου ένα κατάλογο που θα περιλαμ-

βάνει την τιμή μετατροπής και τρία αντιπροσωπευτικά κόμιστρα σε δραχμές και σε ευρώ σύμφωνα με το υπόδειγμα του Παραρτήματος.

4. Εκτός των περιπτώσεων που έχει συμφωνηθεί διμερώς συντομότερη μετατροπή, ένας λογαριασμός καταθέσεων σε δραχμές μετατρέπεται αυτοδικαίως σε ευρώ στο τέλος της 31.12.2001, το δε υπόλοιπο του λογαριασμού, που αντιστοιχεί στο κλείσιμο εργασιών εκείνης της ημέρας, καταχωρείται στο βιβλιάριο καταθέσεων σε δραχμές και σε ευρώ αναφερομένης ταυτόχρονα και της τιμής μετατροπής. Από 1.1.2002 οι καταχωρήσεις γίνονται μόνο σε ευρώ.

Άρθρο 7

Προσαρτάται και αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της παρούσας απόφασης το κατωτέρω παράρτημα:

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΤΟ ΕΥΡΩ ΚΑΙ Η ΔΡΑΧΜΗ
ΜΕΤΑΤΡΟΠΕΣ ΚΑΙ ΣΤΡΟΓΓΥΛΟΠΟΙΗΣΕΙΣ

Από δραχμές σε ευρώ			Από ευρώ σε δραχμές		
Δρχ.	Δρχ.	Ευρώ (€)	Ευρώ (€)	Δρχ.	€
K	1	Δεν υφίσταται αντίστοιχο κέρμα σε ευρώ	1 λεπτό	3	K
E	2	1 λεπτό	2 λεπτά	7	E
P	5	1 λεπτό	5 λεπτά	17	P
M	10	3 λεπτά	10 λεπτά	34	M
A	20	6 λεπτά	20 λεπτά	68	A
T	50	15 λεπτά	50 λεπτά	170	T
A	100	29 λεπτά	1 €	341	T
			2 €	682	A
X					X
A					A
P					P
T	100	29 λεπτά	5 €	1.704	T
O	200	59 λεπτά	10 €	3.408	O
N	500	1,47 €	20 €	6.815	N
O	1.000	2,93 €	50 €	17.038	O
M	5.000	14,67 €	100 €	34.075	M
I	10.000	29,35 €	200 €	68.150	I
Σ			500 €	170.375	Σ
M					M
A					A
T					T
A					A
1 ευρώ = 340,750 δρχ.					

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΓΕΝ.ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ
Δ/ΝΣΗ ΦΟΡ.ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ (Δ.12)
Δ/ΝΣΗ ΦΟΡ.ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ (Δ.13)
Δ/ΝΣΗ Φ.Π.Α. (Δ.14)
Δ/ΝΣΗ Κ.Β.Σ. (Δ.15)
Δ/ΝΣΗ ΕΙΣΠΡ.ΔΗΜ.ΕΣΟΔΩΝ (Δ.16)
Δ/ΝΣΗ ΤΕΛΩΝ & ΕΙΔ. ΦΟΡ/ΤΩΝ

Η.Π.06/12/2000/ΑΧ
Αθήνα, 6 Δεκεμβρίου 2000
Αρ.Πρωτ.:1104968/50-0 Ε
ΠΟΛ.: 1286

ΠΡΟΣ: ΩΣ Π.Δ.

ΓΕΝ. ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΛΕΓΧΩΝ
Δ/ΝΣΗ ΜΗΤΡΩΟΥ

ΟΜΑΔΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ
ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΩΝ ΘΕΜΑΤΩΝ ΕΥΡΩ

Ταχ.Δ/ση : Καρ.Σερβίας 10
Ταχ.Κώδικας: 101 84 Αθήνα
Τηλέφωνο : 3375.000

ΘΕΜΑ : Κοινοποίηση των διατάξεων του ν.2842/2000 σχετικά με την εισαγωγή του ΕΥΡΩ, ως κοινής νομισματικής μονάδας & οδηγίες για την εφαρμογή τους.

Κοινοποιούμε τις διατάξεις:

α) Του Ν. 2842/2000 (ΦΕΚ Α' 207/27-9-2000) "Λήψη συμπληρωματικών μέτρων για την εφαρμογή των Κανονισμών (Ε.Κ.) 1103/97, 974/98, 2866/98 του Συμβουλίου, όπως ισχύουν, σχετικά με την εισαγωγή του ΕΥΡΩ", μαζί με τα κείμενα των εν λόγω Ε.Κ. 1103/97 και 974/98 και

β) Της Κοινής Απόφασης των Υπουργών Ανάπτυξης και Οικονομικών Ζ1-412/26-10-2000 "Ρύθμιση θεμάτων σχετικά με τη διπλή αναγραφή των τιμών και άλλων χρηματικών ποσών και την εμφάνιση των συναλλαγών ή άλλων πράξεων σε Ευρώ στα φορολογικά βιβλία και στοιχεία" και παρέχουμε τις ακόλουθες οδηγίες και διευκρινίσεις για την ορθή και ομοιόμορφη εφαρμογή τους.

Ι. ΓΕΝΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

Είναι ήδη γνωστό ότι, μετά την θετική απόφαση του Συμβουλίου Κορυφής της Ε.Ε. την 19/20-6-2000 στην Πορτογαλία, για την ένταξη της χώρας μας στη Γ' φάση της Ο.Ν.Ε., η Ελλάδα αποτελεί το 12ο μέλος των Κ-Μ της Ζώνης ΕΥΡΩ και εισέρχεται στο Μεταβατικό Στάδιο του Ενιαίου Ευρωπαϊκού Νομίσματος, από την 1/1/2001.

Το Μεταβατικό Στάδιο για τα 11 Κ-Μ, που έχουν ήδη ενταχθεί στην Ζώνη ΕΥΡΩ από την 1/1/99 διαρκεί τρία (3) χρόνια, ενώ για την Ελλάδα θα

./.

- 3 -

• Εφαρμόζεται η αρχή της "μη απαγόρευσης - μη υποχρέωσης" για την χρησιμοποίηση του Ευρώ στις συναλλαγές, δηλαδή ισχύει η προαιρετική χρήση του Ευρώ κατά το Μεταβατικό Στάδιο.

• Από 1.1.2002 όλες οι νομικές πράξεις θα εκτελούνται σε Ευρώ και κάθε έκφραση σε Εθνικό Νομισμα θα μετατρέπεται αυτομάτως σε Ευρώ βάσει της επίσημης ισοτιμίας, δηλαδή από την είσοδο στο Τελικό Στάδιο, παύει η προαιρετικότητα και ισχύει η υποχρεωτική χρήση.

• Τα τραπεζογραμμάτια και κέρματα σε Ευρώ θα τεθούν σε κυκλοφορία την 1.1.2002 σε όλα τα Κ-Μ της Ζώνης Ευρώ και θα αποκτήσουν την ιδιότητα του νομίου χρήματος.

γ) Ο Κανονισμός 2866/98 (ΕΚ) του Συμβουλίου της 31-12-98 για τις τιμές μετατροπής μεταξύ Ευρώ και νομισμάτων των 11 Κρατών-Μελών που μπηκαν τότε στη Ζώνη Ευρώ, στον οποίο ορίζεται η ισοτιμία προς την οποία το Ευρώ αντικατέστησε τα εθνικά τους νομίσματα και η οποία ισχύει από την 1η Ιανουαρίου 1999.

δ) Ο Κανονισμός 1478/2000 (ΕΚ) του Συμβουλίου της 19 Ιουλίου 2000, ο οποίος τροποποίησε τον Κανονισμό 2866/98, γιατί στο άρθρο 1 αυτού και στον πίνακα καθορισμού των ισοτιμιών των 11 Κ-Μ, παρεμβάλλει και καθορίζει την ισοτιμία του ΕΥΡΩ έναντι της Δραχμής: 1 Ε = 340,750 ως τιμή μετατροπής.

Επίσης στο άρθρο 2, ο Κανονισμός 1478/2000 ορίζει την έναρξη ισχύος της ανωτέρω ισοτιμίας από την 1/1/2001. Από την ημερομηνία αυτή και μετά, η τιμή μετατροπής είναι αμετάκλητη και σταθερή ενώ σήμερα και μέχρι 31/12/2000 είναι κυμαινόμενη (τρέχουσα), όπως συμβαίνει και με τις ισοτιμίες όλων των ξένων νομισμάτων σε σχέση με το εθνικό μας νόμισμα που μέχρι 31/12/98 είναι η Δραχμή.

ε) Ο Κανονισμός 975/98 (ΕΚ) του Συμβουλίου της 3-5-98, για την ονομαστική αξία και τις τεχνικές προδιαγραφές των κερμάτων σε Ευρώ, όπως τροποποιήθηκε από τον Κανονισμό 423/99, ο οποίος ορίζει τις τεχνικές προδιαγραφές των οκτώ νομισματικών αξιών από 1 λεπτό (1 Ευρωσέντ = Cent) έως 2 Ευρώ (EURO = Ε) (1, 2, 5, 10, 20, 50 λεπτά καθώς 1 και 2 Ευρώ).

Α.2 Συστάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Οι συστάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής συμπληρώνουν τους σχετικούς κανονισμούς της Ευρωπαϊκής Ένωσης και αναφέρονται σε ορισμένα ειδικά θέματα, η ρύθμιση των οποίων είναι αναγκαία για την ομαλή λειτουργία της αγοράς:

α) Τραπεζικά έξοδα για τις μετατροπές

Η σύσταση προβλέπει την ίση μεταχείριση Ευρώ και Εθνικού νομίσματος, παροχή δωρεάν υποχρεωτικών υπηρεσιών (όπως μετατροπή χωρίς έξοδα εισερχομένων και εξερχομένων πληρωμών, κατά το Μεταβατικό στάδιο) και τήρηση συγκεκριμένων τραπεζογραφικών στις συναλλαγές.

β) Διπλή αναγραφή τιμών

Η μετατροπή του εθνικού νομίσματος σε Ευρώ μπορεί να προκαλέσει αυξήσεις των τιμών, γ' αυτό συστήνεται η τήρηση των κανόνων μετατροπής.

./.

- 2 -

διαρκέσει μόνον ένα (1) έτος, αφού για όλα τα Κ-Μ το Στάδιο αυτό λήγει την 31/12/2001.

Από την 1/1/2002 αρχίζει το Τελικό Στάδιο (οριστικό καθεστώς), κατά το οποίο όλες οι χώρες της Ζώνης εισέρχονται ταυτόχρονα και οι συνέπειες του γεγονότος αυτού είναι κοινές.

Ήδη η χώρα μας διανύει την τελευταία περίοδο του Σταδίου Προετοιμασίας (μέχρι 31/12/2000), κατά το οποίο όλοι οι Τομείς και Φορείς της Εθνικής μας Οικονομικής ζωής, μέσω Επιτροπών και Ομάδων Εργασίας, που ήδη λειτουργούν, οφείλουν να ολοκληρώσουν την προετοιμασία τους, προκειμένου να εξασφαλισθεί η μετάβαση από την χρήση του Εθνικού μας νομίσματος, στη χρήση του Ευρωπαϊκού, δηλαδή από τη ΔΡΑΧΜΗ στο ΕΥΡΩ, σταδιακά και ομαλά, χωρίς κραδασμούς και δυσμενείς επιπτώσεις.

Η ολοκλήρωση αυτής της προετοιμασίας αφορά κυρίως στους εξής τομείς:

Α. Την εναρμόνιση της Εθνικής Νομοθεσίας με το νομικό πλαίσιο της Ε.Ε. για το ΕΥΡΩ και τα Στάδια Μετάβασης.

Β. Προσαρμογή διαδικασιών, εντύπων, συστημάτων Πληροφορικής και Αντιμετώπιση των συνεπειών και λοιπών πρακτικά θεμάτων.

Α. ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΧΡΗΣΗΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩ

Α1. Οι Κανονισμοί του Συμβουλίου

Το νομικό πλαίσιο για την εισαγωγή και χρήση του Ευρώ καθορίζεται από πέντε Κανονισμούς του Συμβουλίου (οι τρεις αναφέρονται και στον τίτλο του νέου Νόμου), οι οποίοι και σε γενικές γραμμές έχουν ως εξής:

α) Ο Κανονισμός 1103/97 (Ε.Κ.) του Συμβουλίου της 17-7-97 καθορίζει:

• Την αντικατάσταση της επίσημης λογιστικής μονάδας ECU από το Ευρώ (1 ECU - 1 ΕΥΡΩ).

• Την αρχή της "Συνέχειας των Συμβάσεων" και των άλλων νομικών πράξεων κατά τον χρόνο εισαγωγής του Ευρώ.

• Τους κανόνες μετατροπής των χρηματικών ποσών από το Εθνικό νόμισμα στο Ευρώ και αντιστρόφως, καθώς και τους κανόνες στρουκλυοποίησης των ποσών, που προκύπτουν από την μετατροπή τους και την χρήση των δεκαδικών ψηφίων.

β) Ο Κανονισμός 974/98 (Ε.Κ.) του Συμβουλίου της 3-5-98, για την εισαγωγή του Ευρώ:

• Από την 1.1.1999 το Ευρώ αντικαθιστά τα Εθνικά Νομίσματα των συμμετεχόντων Κρατών - Μελών (Κ-Μ) στη Ζώνη Ευρώ και καθιερώνεται ως το επίσημο τους νόμισμα. Για την Ελλάδα αυτό θα ισχύσει από 1.1.2001. Επίσης, από αυτή την ημερομηνία (1-1-2001) κλειδώνεται η ισοτιμία ΕΥΡΩ/ΔΡΧ και παραμένει εφεξής σταθερή.

Τα Εθνικά Νομίσματα κατά το Μεταβατικό Στάδιο αποτελούν υποδιαιρέσεις του Ευρώ και εξακολουθούν να έχουν την ιδιότητα του νομίου χρήματος, καθόσον το Ευρώ δεν έχει ακόμη τεθεί σε κυκλοφορία με την υλική του μορφή, αλλά υφίσταται σε λογιστική μορφή

./.

- 4 -

όπως ορίζει ο κανονισμός 1103/97 ΕΚ. Επίσης, οι νέες τιμές σε Ευρώ θα πρέπει να είναι σαφείς και εύκολα αναγνωρίσιμες, για τη διευκόλυνση των καταναλωτών.

γ) Διάλογος με τους φορείς.

Θα πρέπει να αναπτυχθεί ένα πλαίσιο συνεχούς και ενεργού διαλόγου μεταξύ των κοινωνικοοικονομικών φορέων, με στόχο τη συμφωνία για την εθελοντική ρύθμιση θεμάτων κοινού ενδιαφέροντος.

Α.3 Ειδικά θέματα

α) Επιλογές χρήσης Ευρώ (EURO - OPTIONS)

Η προαιρετική χρήση του Ευρώ κατά την Μεταβατική περίοδο συνδέεται με την αρχή της "μη υποχρέωσης - μη απαγόρευσης" (Καν. Ε.Κ.974/98) και ισοδυναμεί με τη δυνατότητα που παρέχεται στους οικονομικούς φορείς και καταναλωτές να συναλλάσσονται σε Ευρώ ή εθνικές νομισματικές μονάδες, τόσο με τον ιδιωτικό, όσο και με το Δημόσιο Τομέα.

β) Διπλή κυκλοφορία εθνικών νομισμάτων και Ευρώ

Την 1η Ιανουαρίου 2002 θα αρχίσει να κυκλοφορεί σε φυσική μορφή το Ευρώ παράλληλα με τα πρώην εθνικά νομίσματα, τα οποία θα εξακολουθούν να αποτελούν νόμιμο χρήμα εντός των εδαφικών τους ορίων και για 2 ακόμη μήνες (4 - 8 εβδομάδες κατά περίπτωση), μετά το πέρας της Μεταβατικής περιόδου, δηλαδή μέχρι 28/2/2002.

Από το συνδυασμό των ανωτέρω διατάξεων συνάγεται ότι:

Κατά το Μεταβατικό Στάδιο (1/1 - 31/12/2001) το ΕΥΡΩ καθίσταται Εθνικό Νομισμα και προσδιορίζεται αμετάκλητη η ισοτιμία ΕΥΡΩ/ΔΡΧ: 1Ε = 340,750 ΔΡΧ. Το ποσό αυτό αποτελεί τον σταθερό μετατροπέα (συντελεστή), με τον οποίο γίνονται όλες οι μετατροπές από ΔΡΧ., προς το ΕΥΡΩ και το αντίστροφο, η δε ΔΡΧ. αποτελεί υποδιάρθρωση του ΕΥΡΩ.

- Κατά το στάδιο αυτό το ΕΥΡΩ δεν κυκλοφορεί σε φυσική μορφή, δηλαδή σε κέρματα και τραπεζογραμμάτια (χαρτονομίσματα), αλλά μόνο σε λογιστική μορφή.

- Είναι δυνατόν, λοιπόν, να γίνει λογιστική χρήση του ΕΥΡΩ από ορισμένες επιχειρήσεις, από Ν.Π.Ι.Δ. και Δ.Δ. και όπως γνωρίζουμε θα γίνει χρήση λογιστική στον Τραπεζικό Τομέα, στο Χ.Α.Α. και βέβαια σε όλες τις διαδικασίες της Τράπεζας της Ελλάδος, ως κεντρικής εθνικής τράπεζας, αμέσως συνδεδεμένης με την Κεντρική Ευρωπαϊκή Τράπεζα.

Επίσης, είναι δεδομένο ότι ο Προϋπολογισμός του Κράτους, για το Οικονομικό έτος 2001, έχει συνταχθεί από το Γ.Λ.Κ., σύμφωνα με ρητή εντολή του αρμοδίου Υπουργού, και σε ΔΡΧ και σε ΕΥΡΩ.

- Στους πολίτες παρέχεται η δυνατότητα επιλογής χρήσης νομίσματος (Ευρωπαϊκού - Eurooptions), σύμφωνα με τους κανόνες, που θεσπίζονται κατά τομέα με τον νέο Νόμο.

- Συμβάσεις και πάσης φύσης νομικές πράξεις είναι έγκυρες και ισχυρές, έστω και αν δεν αναφέρεται ρητώς σ'αυτές η δυνατότητα αλλαγής νομίσματος σε ΕΥΡΩ, εφόσον οι Εθνικές Κυβερνήσεις αποφασίσουν την αλλαγή αυτή

./.

Β. ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΩΝ ΕΝΤΥΠΩΝ Κ.ΛΠ.

Τα ειδικότερα θέματα, που αφορούν την **περ.β** των διαφόρων τομέων της Εθνικής Οικονομίας θα αντιμετωπίζονται κατ'ίδιον. Αναφορικά με το Φορολογικό Τομέα θα εξειδικευθούν σε σχέση και με τις φορολογικές διατάξεις του νέου νόμου και σύμφωνα με την ανάλυση, που παρατίθεται στο ΕΙΔΙΚΟ ΜΕΡΟΣ της παρούσας.

Για την **προσαρμογή και εναρμόνιση της Εθνικής Νομοθεσίας** με την προαναφερθείσα Ευρωπαϊκή ψηφίστηκε ο **Ν.2842/2000**, ο οποίος περιλαμβάνει κοινές διατάξεις του Τραπεζικού Τομέα, ΥΠ.ΕΘ.Ο., Υπ. Οικονομικών, Χ.Α.Α. και Υπ.Ανάπτυξης και Εμπορίου, οι οποίες θεσπίζουν ρυθμίσεις σε κεντρικό επίπεδο. Αναφορικά με τα θέματα, που ρυθμίζονται από τον εν λόγω Νόμο, επισημαίνουμε συνοπτικά τα παρακάτω:

- **Στο άρθρο 1 του κοινοποιούμενου νόμου**, τίθενται οι γενικοί κανόνες εναρμόνισης και αντικατάστασης της ΔΡΧ από το ΕΥΡΩ και προσδιορίζεται το δίστημα παράλληλης κυκλοφορίας ΔΡΧ και ΕΥΡΩ από 1/1/2002-28/2/2002, κατά το οποίο το πρώην Εθνικό νόμισμα θα αποσυρθεί και το ΕΥΡΩ θα τίθεται σε κυκλοφορία. Από την 1/3/2002 αρχίζει η αποκλειστική κυκλοφορία του ΕΥΡΩ.

Σημειώνεται όμως, ότι στις υπηρεσιακές διαδικασίες και σε όλα τα δημόσια και ιδιωτικά έγγραφα και παραστατικά θα χρησιμοποιείται αποκλειστικά το ΕΥΡΩ από 1/1/2002.

- **Σύμφωνα με το άρθρο 2** και σε πλήρη συμφωνία προς τις ρυθμίσεις του ΕΚ 1103/97, προσδιορίζονται οι όροι για την μετατροπή και στρογγυλοποίηση από ΔΡΧ σε ΕΥΡΩ και το αντίθετο, κάνοντας χρήση του σταθερού συντελεστή (μετατροπέα = ισοτιμία). **1 Ε = 340.750 ΔΡΧ. Κάθε μετατροπή**, είτε αυτή αφορά το Μεταβατικό, είτε το Οριστικό Στάδιο, καθώς και κάθε άλλη, αναγόμενη σε προηγούμενα χρόνια, προ της ισχύος του ΕΥΡΩ, γίνεται ως εξής:

α. από ΔΡΧ σε ΕΥΡΩ **διαίρεση** με τον σταθερό συντελεστή 340,750

β. από ΕΥΡΩ σε ΔΡΧ. **πολλαπλασιασμό** με τον σταθερό συντελεστή 340,750.

Στρογγυλοποίηση του μετατροπέα δεν επιτρέπεται (είναι πάντα εξασφίσιος), ούτε άλλη καμία στρογγυλοποίηση κατά την μετατροπή (άρθρο 4 παρ.1, 2, 3 ΕΚ 1103/97).

Σημειώνεται ότι για τις περιπτώσεις μετατροπής νομισμάτων Χωρών **εκτός Ζώνης ΕΥΡΩ** σε νομίσματα εντός Ζώνης, οπότε κάθε τέτοια μετατροπή πρέπει υποχρεωτικά να γίνεται μέσω ΕΥΡΩ (τριγωνική μετατροπή) με την κυμαινόμενη ισοτιμία της ημερομηνίας μετατροπής του νομίσματος εκτός Ζώνης προς το ΕΥΡΩ (άρθρο 4 παρ.4 Ε.Κ.1103/97).

Το ίδιο ισχύει και για κάθε άλλη μετατροπή μεταξύ Εθνικών Νομισμάτων χωρών της Ζώνης ΕΥΡΩ, μέσω των σταθερών ισοτιμιών των Εθνικών Νομισμάτων κάθε Κ- Μ., προς το ΕΥΡΩ.

Για καλλίτερη κατανόηση των προαναφερθέντων ακολουθούν δύο παραδείγματα.

J.

Παράδειγμα 1ο: Από Δολλάρια (USD) σε ΔΡΧ.

USD: κυμαινόμενη ισοτιμία Ε/USD = Ε
Ε Χ σταθερή ισοτιμία Ε/ΔΡΧ (340,750) = ΔΡΧ.

Παράδειγμα 2ο: Από Μάρκα (DM) σε ΔΡΧ.

DM: σταθερή ισοτιμία Ε/DM (1,95583) = Ε
Ε Χ σταθερή ισοτιμία Ε/ΔΡΧ (340,750) = ΔΡΧ.

Στο σημείο αυτό, αναφορικά με τους **κανόνες στρογγυλοποίησης**, παραθέτουμε αυτούσια την διατύπωση της διάταξης του άρθρου 5 του Ε.Κ.1103/97.

“Τα νομισματικά ποσά που θα καταβάλλονται ή θα καταλογίζονται κατά τη στρογγυλοποίηση μετά τη μετατροπή σε μονάδες ΕΥΡΩ, σύμφωνα με το άρθρο 4 (αναφέρεται ανωτέρω), θα στρογγυλοποιούνται προς τα πάνω ή προς τα κάτω προς το πλησιέστερο cent. Τα νομισματικά ποσά που θα καταβάλλονται ή θα καταλογίζονται, τα οποία μετατρέπονται σε εθνική νομισματική μονάδα, στρογγυλοποιούνται προς τα πάνω ή προς τα κάτω προς την πλησιέστερη υποδιαίρεση, ή ελλείψει υποδιαίρεσης προς την πλησιέστερη μονάδα. Αν ως αποτέλεσμα από την εφαρμογή της τιμής μετατροπής προκύπτει ακριβώς το μισό μιας μονάδας ή μιας υποδιαίρεσης, τότε το ποσό θα στρογγυλοποιείται προς τα πάνω”.

* **Παραδείγματα:** α) Από ΔΡΧ σε ΕΥΡΩ:

1) Ποσόν 102.537 ΔΡΧ : 340,750 = 300,91562 ΕΥΡΩ (Ε)
αναγράφεται : 300,915 Ε
και στρογγυλοποιείται : 300,92 Ε

2) Ποσόν 13.223 ΔΡΧ. : 340,750 = 38,80264 Ε
αναγράφεται : 38,802 Ε
και στρογγυλοποιείται : 38,80 Ε

β) από ΕΥΡΩ σε ΔΡΧ. (με την παρατήρηση ότι στις ΔΡΧ δεν χρησιμοποιούνται δεκαδικά)

3) Ποσόν 1.235 Ε Χ 340,750 = 420.826,25 ΔΡΧ.
και στρογγυλοποιείται : 420.826 ΔΡΧ.

4) Ποσόν 849 Ε Χ 340,750 = 289.296,75 ΔΡΧ.
και στρογγυλοποιείται : 289.297 ΔΡΧ.

Σημειώνεται ότι στις περιπτώσεις μετατροπής από ΔΡΧ σε ΕΥΡΩ και στη συνέχεια σε άλλο νόμισμα χώρας εντός Ζώνης ΕΥΡΩ ή και εκτός Ζώνης ΕΥΡΩ (τριγωνική μετατροπή) οι ενδιάμεσες μετατροπές μπορούν να στρογγυλοποιούνται σε όχι λιγότερα από τρία δεκαδικά ψηφία.

Για τα τελικά προς καταβολή ποσά ισχύουν οι γενικές στρογγυλοποιήσεις, όπως διευκρινίζονται με τα ανωτέρω παραδείγματα, και σε κάθε περίπτωση οι στρογγυλοποιήσεις γίνονται μέχρι το δεύτερο ψηφίο του ΕΥΡΩ (μέχρι το εκατοστό του Ε).

J.

Γίνεται, επομένως, αντιληπτό ότι τα ποσά εκφρασμένα σε ΕΥΡΩ θα εμφανίζονται με δεκαδικά ψηφία (τουλάχιστον δύο (2) δεκαδικά), για το λόγο αυτό, κατά την αναγραφή τους, θα πρέπει ευκρινώς να σημειώνεται η υποδιαστολή, προς αποφυγή λαθών.

Σε κάθε περίπτωση, αν το ποσό σε ΕΥΡΩ, συμπίπτει να είναι ακέραιος, **πρέπει να αναγράφεται ως δεκαδικός, αλλά μετά την υποδιαστολή με δύο μηδενικά ψηφία.**

π.χ. ποσόν 75 ΕΥΡΩ στα έντυπα και λοιπά παραστατικά αναγράφεται: 75,00 ΕΥΡΩ.

- **Τα άρθρα 3-5 αναφέρονται** σε θέματα του Τραπεζικού Τομέα (επιτόκια, συναλλάγμα και ρήτρες συναλλάγματος, χρυσού και τιμαριθμού).

- **Οι διατάξεις των άρθρων 6 και 7** αφορούν τον Φορολογικό τομέα και αναλυτικά θα παρατεθούν στην συνέχεια, καθώς και ειδικά θέματα (αρθ.15), που προέκυψαν από τις συγκεκριμένες ρυθμίσεις του Υπ.Ανάπτυξης.

- **Επίσης τα άρθρα 8 & 9 αναφέρονται** σε αρμοδιότητες του Υπ. Οικονομικών του Δημοσιονομικού και του Τελωνειακού Τομέα, αντίστοιχα.

- Σημειώνεται ότι η διάταξη του άρθρου 9 για την προσαρμογή των Τελωνειακών διαδικασιών στο ΕΥΡΩ, εναρμονίζεται πλήρως με τις διατάξεις των άρθρων 6 και 7 του φορολογικού τομέα, σχετικά με την προαιρετική χρήση του ΕΥΡΩ από τα Ν.Π. και το Δημόσιο, κατά το Μεταβατικό Στάδιο.

Στο σημείο αυτό πρέπει να τονισθεί ότι η ανέκκλητη δήλωση του άρθρου 9, που αφορά τις τελωνειακές διαδικασίες, είναι **σφωδώς διάφορη αυτής, που προβλέπεται από την παράγραφο 2 του άρθρου 6 και αφορά τις φορολογικές διαδικασίες.**

Κατά συνέπεια η ανέκκλητη δήλωση για την αλλαγή νομίσματος απαιτείται να υποβληθεί σε κάθε περίπτωση στην αρμόδια γι'αυτήν υπηρεσία (άλλη στο Τελωνείο και άλλη στην αρμόδια Δ.Ο.Υ.).

- **Το άρθρο 10 θεσπίζει** εξουσιοδοτική διάταξη, σύμφωνα με την οποία τα Ν.Π.Δ.Δ., των οποίων η λειτουργία διέπεται από το Δημόσιο Λογιστικό (Ν.2362/95), μπορούν να εκδόσουν Υπουργικές αποφάσεις για την προσαρμογή και επίλυση θεμάτων, που θα προκύψουν από την μετάβαση των διαδικασιών τους στο ΕΥΡΩ.

- **Τα επόμενα άρθρα 11-17 του νόμου** αφορούν θέματα του Υπ.Ανάπτυξης-Εμπορίου, σχετιζόμενα και με φορολογικού ενδιαφέροντος αντικείμενα, όπως είναι οι μετατροπές και στρογγυλοποιήσεις των ποσών του εταιρικού κεφαλαίου των Α.Ε. & Ε.Π.Ε. και οι συνέπειες αυτών, καθώς και η υλοποίηση της Ευρωπαϊκής σύστασης για διπλή αναγραφή των τιμών κατά το μεταβατικό έτος (αρ.15). Επίσης για θέματα καταναλωτών και εμπορικών καταστημάτων (αρ.16 & 17) προβλέπονται νέοι θεσμοί εποπτείας και κανόνες ενιαίας πρακτικής π.χ. Ευρωπαϊκήρητηρία και Ευρωλογότυπο.

- **Το άρθρο 18** αναφέρεται σε θέματα Κεφαλαιαγοράς και Χ.Α.Α.

- **Η διάταξη του άρθρου 19** συνιστά γενική εξουσιοδοτική διάταξη για την παροχή ευχέρειας έκδοσης Υπουργικών Αποφάσεων των συναρμοδίων

J.

συναρμοδίων Υπουργών για μετατροπές, οι οποίες θα είναι αναγκαίες να γίνουν σε κάθε νομική πράξη, με την οποία επιβάλλονται πρόστιμα, παράβολα, χρηματικές ποινές και αφορά το οριστικό καθεστώς, δηλαδή την ανάγκη υποχρεωτικής προσαρμογής από 1-1-2002.

- **Το άρθρο 20** περιέχει διάταξη κατασταλτικού χαρακτήρα, αφού προβλέπει χρηματική ποινή (πρόστιμο), για τους παραβάτες των διατάξεων του εν λόγω νόμου και προσδιορίζει τα όρια (ελάχιστο-μέγιστο) της ποινής αυτής.

Επίσης, παρέχει εξουσιοδότηση στον αρμόδιο Υπουργό να προσδιορίζει με αποφάσεις του, κατά περίπτωση, την παράβαση και να επιβάλλει συγκεκριμένη ποινή πρόστιμου, το οποίο θα εισπράττεται κατά τις διατάξεις του Κ.Ε.Δ.Ε.

Ο τρόπος και η διαδικασία βεβαίωσης και εισπράξης του πρόστιμου, καθώς και κάθε άλλη λεπτομέρεια θα καθορισθούν με Υπουργική Απόφαση.

Ιδιαίτερα για τις παραβάσεις των φορολογικών περιεχομένου διατάξεων, εφόσον προκύψουν τέτοιες περιπτώσεις θα αντιμετωπισθούν με έκδοση απόφασης του Υπουργού Οικονομικών, σύμφωνα με τα ανωτέρω.

• **Τέλος με το άρθρο 21** τίθεται το χρονικό σημείο έναρξης της ισχύος του νόμου αυτού και ως τέτοιο **ορίζεται η 1/1/2001**, ημερομηνία κατά την οποία η χώρα μας εισέρχεται τυπικά και ουσιαστικά στο Μεταβατικό στάδιο της Ζώνης ΕΥΡΩ.

II. ΕΙΔΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

Αναφορικά με τα άρθρα 6 και 7 του Νόμου 2842/2000 για το ΕΥΡΩ, και τα συναφή θέματα του άρθρου 15, καθώς και της οικείας Κοινής Υπουργικής Απόφασης, η οποία εκδόθηκε κατ'εξουσιοδότηση αυτών των διατάξεων και κοινοποιείται μαζί με την παρούσα, διευκρινίζονται τ'ακόλουθα:

A. Θέματα ΚΩΔΙΚΑ ΒΙΒΛΙΩΝ ΚΑΙ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ

Άρθρο 6

1. **Παράγραφος 1. Πρόσωπα που δύνανται να επιλέξουν το ΕΥΡΩ για την τήρηση των βιβλίων, την έκδοση των στοιχείων, την υποβολή δηλώσεων κ.λπ.**

Με τις διατάξεις της παραγράφου αυτής ορίζονται τα πρόσωπα που δικαιούνται από 1.1.2001 να επιλέξουν το ΕΥΡΩ για την τήρηση των βιβλίων, την έκδοση των στοιχείων, την υποβολή δηλώσεων και εκπλήρωση, γενικά, των φορολογικών υποχρεώσεων, κατά την Μεταβατική περίοδο 1.1.2001 – 31.12.2001.

Με βάση τη ρύθμιση αυτή δικαίωμα επιλογής του ΕΥΡΩ έχουν:

- α) **Τα νομικά πρόσωπα επιτηδευσίας** δηλαδή:
- Οι κάθε μορφής εμπορικές ή βιομηχανικές εταιρείες, όπως Α.Ε., Ε.Π.Ε., Ο.Ε., Ε.Ε. κ.λπ. εταιρείες
- Οι Δημοσίες και Δημοτικές Επιχειρήσεις
- Οι Συνεταιρισμοί και οι Συνεταιριστικές Ενώσεις
- Οι Αλλοδαπές εταιρικές επιχειρήσεις και τα υποκαταστήματα αυτών,
- Οι Αστικές Εταιρείες, που έχουν αποκτήσει νομική προσωπικότητα.

J.

β) Οι κοινωνίες του Αστικού Κώδικα που ασκούν επιχείρηση ή επάγγελμα, οι κοινοπραξίες επιτηδευματιών και οι συμπλοικιοκτησίες.

Απαραίτητη προϋπόθεση για τους ανωτέρω επιτηδευματίες είναι η υποχρεωτική τήρηση βιβλίων Γ' κατηγορίας για όλες τις δραστηριότητες, κατά τα οριζόμενα στις διατάξεις του άρθρου 4 του π.δ. 186/1992 «Κ.Β.Σ.».

γ) Το Δημόσιο καθώς και τα Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου (Ν.Π.Δ.Δ.).

1.1 Έναρξη χρήσης του ΕΥΡΩ

Η έναρξη χρήσης του ΕΥΡΩ συνδέεται πάντοτε με την έναρξη της διαχειριστικής περιόδου ή με την 1^η εκάστου μήνα, που αρχίζει μετά την 31.12.2000 ή οποία προσδιορίζεται στην ανέκκλητη δήλωση. Είναι αυτονόητο ότι ύστερα από την υποβολή της σχετικής δήλωσης η υποχρέωση χρήσης του ΕΥΡΩ καταλαμβάνει το σύνολο της επιχείρησης, δηλαδή τόσο την έδρα όσο και όλα τα υποκαταστήματα.

Έτσι, επιτηδευματίας που ακολουθεί διαχειριστική περίοδο 1/1-31/12/2000 μπορεί να επιλέξει το ΕΥΡΩ είτε την 1/1/2001 (έναρξη διαχειριστικής περιόδου) ή από την 1^η οποιοδήποτε μήνα του έτους 2001. Επίσης ο επιτηδευματίας που ακολουθεί διαχειριστική περίοδο 1/7/2000-30/6/2001, μπορεί να επιλέξει το ΕΥΡΩ από την 1^η οποιοδήποτε μήνα του έτους 2001.

2. Παράγραφος 2. Υποβολή ανέκκλητης δήλωσης – Διαδικασία

Με τις διατάξεις της παραγράφου 2, για τα ανωτέρω πρόσωπα απαραίτητη προϋπόθεση, για την επιλογή του ΕΥΡΩ, είναι η υποβολή ανέκκλητης σχετικής δήλωσης στην αρμόδια Δ.Ο.Υ. της έδρας ή στην καθ' ύλη αρμόδια Δ.Ο.Υ. πριν από την έναρξη της διαχειριστικής ή της φορολογικής περιόδου, όπως αναλύεται ανωτέρω.

Για την υποβολή της ανέκκλητης δήλωσης χρησιμοποιείται το έντυπο της υπεύθυνης δήλωσης του άρθρου 8 του ν.1599/1986, όπως ισχύει, στο οποίο συμπληρώνεται η επωνυμία, η Δ/νση, το επάγγελμα, ο αριθμός φакέλλου (προκειμένου για ανώνυμη εταιρεία) και ο Αριθμός Φορολογικού Μητρώου (Α.Φ.Μ.) του επιτηδεματία και δηλώνεται η ημερομηνία έναρξης χρήσης του ΕΥΡΩ κατά τα οριζόμενα στην παράγραφο 1 του άρθρου αυτού.

Η υπεύθυνη αυτή δήλωση υποβάλλεται, νόμιμα υπογεγραμμένη, εις διπλούν (πρωτότυπο και φωτοαντίγραφο) μαζί με την αίτηση (Μ0), στο Γραφείο Πρωτοκόλλου της Δ.Ο.Υ.

Η μία από τις ανωτέρω υπεύθυνες δηλώσεις μαζί με τη σχετική αίτηση, παραδίδονται από το Γραφείο Πρωτοκόλλου στο τμήμα Μητρώων της Δ.Ο.Υ., για την εισαγωγή της πληροφορίας στο υποσύστημα Μητρώου. Η άλλη όμοια υπεύθυνη δήλωση υπογεγραμμένη από τον υπόλληλο του Γραφείου Πρωτοκόλλου με την ένδειξη "παραλειφθηκε όμοιο", παραδίδεται στον υπόχρεο, ο οποίος την προσκομίζει, σε περίπτωση που του ζητηθεί, κατά την εκπλήρωση των φορολογικών του υποχρεώσεων.

2.1. Διαδικασία υποβολής ανέκκλητης δήλωσης.

Η κατά τα ανωτέρω ανέκκλητη δήλωση, για την οποία χρησιμοποιείται το έντυπο της υπεύθυνης δήλωσης του ν. 1599/1986, όπως ισχύει, υποβάλλεται μαζί με σχετική αίτηση στο γραφείο Πρωτοκόλλου της Δ.Ο.Υ. της έδρας ή της καθ' ύλη αρμόδιας Δ.Ο.Υ., από όπου η σχετική πληροφορία εισάγεται στο υποσύστημα Μητρώου.

J.

3. Μετάβαση από Δραχμές σε ΕΥΡΩ – Τήρηση λογιστικών Βιβλίων.

Προκειμένου να τηρηθούν τα βιβλία σε ΕΥΡΩ τα υπόλοιπα των λογαριασμών όλων των βαθμίδων, όπως αυτά προκύπτουν από το αναλυτικό καθολικό ή από τα ισχύοντα του αναλυτικού καθολικού, πρέπει να μετατραπούν από Δραχμές σε ΕΥΡΩ.

Η μετατροπή των Δραχμών σε ΕΥΡΩ γίνεται σύμφωνα με τις διατάξεις του Ε.Κ. 1103/97 και του άρθρου 2 του Ν.2842/00, όπως αυτές αναλύονται στο ΓΕΝΙΚΟ ΜΕΡΟΣ της παρούσας.

Ειδικότερα, για την διαδικασία μετάβασης στα βιβλία από Δραχμές σε ΕΥΡΩ παρέχονται οι παρακάτω διευκρινίσεις και οδηγίες:

Σε περίπτωση επιλογής του ΕΥΡΩ από την έναρξη διαχειριστικής περιόδου (π.χ. 1-1-2001, 1-7-2001 ή 1-1-2002 υποχρεωτικά) πρέπει να μετατραπούν σε ΕΥΡΩ όλα τα οριστικά υπόλοιπα των λογαριασμών της τελευταίας υποδιαίρεσης λογ/μών του Ε.Γ.Λ.Σ., που εμφανίζονται στην απογραφή της προηγούμενης χρήσης.

Η μετατροπή των λογαριασμών (υπολοίπων), κρίνεται σκόπιμο να γίνει στην τελευταία βαθμίδα τους, προκειμένου στα βιβλία να εξασφαλιστεί η συνέχεια των υπολοίπων της βαθμίδας αυτής σε ΕΥΡΩ καθώς και για να αποφευχθούν οι διαφορές στρογγυλοποίησης στις άλλες βαθμίδες λογαριασμών. Έτσι με βάση το σύνολο (άθροισμα) της τελευταίας βαθμίδας σε ΕΥΡΩ θα δημιουργηθούν και οι υπόλοιπες βαθμίδες αυτών.

Τυχόν διαφορές στρογγυλοποίησης, που θα προκύψουν στο τέλος, ως διαφορά μεταξύ συνόλου λογαριασμών Ενεργητικού και Παθητικού κατά το άνοιγμα των λογαριασμών σε ΕΥΡΩ, θα καταχωρούνται αναλόγως σε νεοανοιγόμενο υπολογαριασμό του λογ. 81.00 ή 81.01. Αναφορικά με την προσαρμογή, αποτίμηση των ξένων νομισμάτων και τις χρεωστικές συναλλαγματικές διαφορές έχουν εφαρμογή τα αναφερόμενα κατωτέρω (άρθρο 7).

Παράδειγμα:

Λογαριασμός 30 Πελάτες	Χρεωστικό Υπόλοιπο δρχ.	Σταθερή Ισοτιμία	ΕΥΡΩ	Στρογγυλοποίηση
A	340.750	340,75	1.000	1.000
B	3.000.000	340,75	8.804,1085	8.804,11
Γ	50.000	340,75	146,7351	146,74
Δ	5.000	340,75	14,6735	14,67
E	80.000.000	340,75	234.776,2289	234.776,23
Σύνολο	83.395.750		244.741,7460	244.741,75

Λογαριασμός 50 Προμηθευτές	Πιστωτικό Υπόλοιπο δρχ.	Σταθερή Ισοτιμία	ΕΥΡΩ	Στρογγυλοποίηση
A	13.000.000	340,75	38.151,137	38.151,14
B	28.000.000	340,75	82.171,680	82.171,68
Γ	3.500.000	340,75	10.271,460	10.271,46
Δ	38.895.750	340,75	114.147,468	114.147,47
Σύνολο	83.395.750		244.741,745	244.741,75

J.

Κλείσιμο Δρχ.		Άνοιγμα ΕΥΡΩ	
.	.	.	.
.	.	.	.
30	83.395.750	30	244.741,75
.	.	.	.
.	50	50	244.741,75
.	83.395.750	.	.
.	.	81	0,00
83.395.750 83.395.750		244.741,75 244.741,75	

Διευκρινίζεται ότι η απλοποιημένη αυτή μορφή (σύμπτωση των υπολοίπων των λογαριασμών 30 και 50 κ.λπ.) λαμβάνεται για αποποίηση του παραδείγματος. Υπενθυμίζεται ότι οι λογιστικές εγγραφές κλεισίματος της χρήσεως γίνονται σύμφωνα με τη γνωμάτευση του ΕΣΥΛ 18/907/1987.

Εάν η επιλογή του ΕΥΡΩ γίνει στη διάρκεια της διαχειριστικής περιόδου (1^η εκάστου μήνα του έτους 2001) θα ακολουθηθεί αναλόγως η ανωτέρω διαδικασία, περιλαμβανομένων όμως και των υπολοίπων των αποτελεσματικών λογαριασμών. Διευκρινίζεται ότι, πριν από την μετατροπή των υπολοίπων των λογαριασμών σε ΕΥΡΩ, θα πρέπει πρώτα να γίνει η προσαρμογή των ξένων νομισμάτων μέσω του ΕΥΡΩ και στη συνέχεια να τακτοποιηθούν οι συναλλαγματικές διαφορές, που θα προέλθουν από την προσαρμογή αυτή, σύμφωνα με τα κατωτέρω αναφερόμενα (άρθρο 7).

3.1 Μεταφορά υπολοίπων λογαριασμών σε ΕΥΡΩ

Για την διευκόλυνση των επιχειρήσεων, κατά την μετάβαση στην τήρηση των βιβλίων από Δραχμές σε ΕΥΡΩ, γίνεται δεκτό ότι, εφόσον δεν είναι επιβλητική η αυτόματη μεταφορά των υπολοίπων σε ΕΥΡΩ, σύμφωνα με την προδιαγραφή λογιστικού της περ. στ' της παρ. 2 του άρθρου 23 του Κ.Β.Σ., μπορεί να γίνεται είτε με πληκτρολόγηση ή με άλλο τρόπο (μεταφορά με ηλεκτρομαγνητικά μέσα όπως διακέτες κ.λπ.).

3.2 Πάγια αποσβεσμένα που εμφανίζονται με 1 δρχ.

Τα πάγια, που έχουν αποσβεστεί και αναφέρονται στα βιβλία με 1 δραχμή, επειδή η μονάδα δεν αφορά αξία αλλά αποτελεί «μνεία» ύψους του παγίου, θα αναφέρονται πλέον ως εκατοστό του ΕΥΡΩ (0,01).

3.3 Ισολογισμός σε ΕΥΡΩ

Οι επιχειρήσεις, οι οποίες θα τήρησουν τα βιβλία τους σε ΕΥΡΩ εντός του 2001 ή υποχρεωτικά από 1/1/2002, θα συντάξουν και θα καταχωρήσουν στο βιβλίο απογραφών σε ΕΥΡΩ την απογραφή, καθώς και τον ισολογισμό, λογαριασμό αποτελεσμάτων χρήσης, πίνακα διαθέσεων αποτελεσμάτων και κατάσταση λογαριασμού γενικής εκμετάλλευσης, σύμφωνα με τα υποδείγματα των παραγράφων 4.1.103, 4.1.202, 4.1.302 και 4.1.402 του άρθρου 1 του π.δ. 1123/1980 (ΕΓΛΣ). Τα ποσά της προηγούμενης χρήσης, που αναφέρονται στα ανωτέρω υποδείγματα για να είναι συγκρίσιμα, θα μετατραπούν σε ΕΥΡΩ με την αμετάκλητη (κλειδωμένη) ισοτιμία.

J.

3.4 Αναγραφή ΕΥΡΩ στα λοιπά βιβλία

Τα ποσά που έχουν αναγραφεί στα πρόσθετα βιβλία σε δραχμές (ποσά διδαστρών εκπαιδευτηρίων κ.λπ.), πριν την αμετάκλητη δήλωση χρήσης του ΕΥΡΩ, δεδομένου ότι από τα βιβλία αυτά δεν εξάγονται αποτελέσματα, και χρησιμοποιούν μόνο για ελεγκτικούς σκοπούς, δεν απαιτείται η μετατροπή τους σε ΕΥΡΩ.

Άρθρο 7

1. Παράγραφος 1. Αποτίμηση απαιτήσεων, υποχρεώσεων κ.λπ. – Συναλλαγματικές διαφορές.

Με τις διατάξεις της παραγράφου αυτής ρυθμίζεται το θέμα των χρεωστικών συναλλαγματικών διαφορών, που τυχόν θα προκύψουν είτε κατά την εισπραξη ή εξόφληση των απαιτήσεων ή υποχρεώσεων (αντίστοιχα) σε ΕΥΡΩ, κατά το ημερολογιακό έτος 2001 (1/1-31/12/2001), είτε κατά την αποτίμηση αυτών, καθώς και των διαθεσίμων και λοιπών περιουσιακών στοιχείων, που εκφράζονται σε ξένα νομίσματα, με βάση την αμετάκλητη (κλειδωμένη) ισοτιμία Δραχμής – ΕΥΡΩ, για τις χρήσεις που λήγουν την 31/12/2000 και μέχρι την 31/12/2001 είτε κατά την υπαγωγή τους στο μεταβατικό καθεστώς (επιλογή ΕΥΡΩ) κατά τα οριζόμενα στις διατάξεις της παραγράφου 1 του άρθρου 6 του παρόντος νόμου.

Για τις ανωτέρω συναλλαγματικές διαφορές παρέχεται η ευχέρεια απόσβεσής τους εράπαξ είτε σε τρεις (3) συνεχόμενες χρήσεις, αρχής γενομένης από τη χρήση που έγινε η εισπραξη ή η εξόφληση ή η αποτίμηση.
Ειδικότερα σημειώνεται ότι στην ανωτέρω ρύθμιση υπάγονται και οι συναλλαγματικές διαφορές, που θα προκύψουν κατά την αποτίμηση της 31.12.2000, δεδομένου ότι από 1.1.2001 (επόμενη της 31.12.2000) η δραχμή αντικαθίσταται από το ενιαίο νόμισμα με βάση την αμετάκλητη ισοτιμία και οι απαιτήσεις, υποχρεώσεις κ.λπ. θα τελούν πλέον υπό το καθεστώς αυτό, σύμφωνα δε και με τις υποδείξεις του εγγράφου της Ε.Ε. ΧΥ/Δ3/7002/30-5-1997, η αποτίμηση δεν θα γίνει με την τρέχουσα συναλλαγματική ισοτιμία Δραχμής – ΕΥΡΩ της 31-12-2000, αλλά με την αμετάκλητη κλειδωμένη ισοτιμία, που ισχύει από 1.1.2001.

Ανακεφαλαιωτικά σε τριετή απόσβεση υπάγονται οι χρεωστικές συναλλαγματικές διαφορές που θα προκύψουν:

α) Κατά την αποτίμηση της 31/12/2000 (προκειμένου για επιχειρήσεις των οποίων η διαχειριστική περίοδος λήγει την 31/12) ή κατά την λήξη της διαχειριστικής περιόδου, εντός του 2001 (προκειμένου για επιχειρήσεις των οποίων η διαχειριστική περίοδος λήγει σε άλλη ημερομηνία).

Διευκρινίζεται ότι, μετά από τη σύνταξη του πρώτου "προσαρμοσμένου με βάση τη σταθερή ισοτιμία ΕΥΡΩ-ΔΡΑΧΜΗΣ" ισολογισμού, δεν προκύπτουν συναλλαγματικές διαφορές κατά την εισπραξη απαιτήσεων, πληρωμή υποχρεώσεων κ.λπ., που εκφράζονται σε νομίσματα ζώνης ΕΥΡΩ.

β) Κατά την εισπραξη ή εξόφληση των απαιτήσεων ή υποχρεώσεων που θα γίνουν εντός του ημερολογιακού έτους 2001 (και μέχρι τη λήξη της διαχειριστικής τους περιόδου) προκειμένου για επιχειρήσεις των οποίων η διαχειριστική περίοδος δεν λήγει την 31/12.

J.

γ) Κατά την υπαγωγή των επιχειρήσεων στο Μεταβατικό καθεστώς (επιλογή ΕΥΡΩ) εφόσον προηγουμένως δεν έχει συνταχθεί "προσαρμοσμένος" μέσω της σταθερής ισοτιμίας ΕΥΡΩ, ισολογισμός.

Σημειώνεται ότι οι χρεωστικές συναλλαγματικές διαφορές, που θα προκύψουν κατά την εξόφληση υποχρεώσεων, είσπραξη απαιτήσεων, που εκφράζονται σε νομίσματα χωρών εκτός ΟΝΕ, οι οποίες θα διενεργηθούν μετά από τον πρώτο προσαρμοσμένο, μέσω της σταθερής ισοτιμίας ΕΥΡΩ, ισολογισμό δεν υπάγονται σε τριετή απόσβεση, επειδή οι διαφορές αυτές οφείλονται στη μεταβολή της σχέσης του ξένου νομίσματος έναντι του ΕΥΡΩ και όχι στη μεταβολή της σχέσης ΕΥΡΩ - ΔΡΑΧΜΗΣ.

Οι πιστωτικές συναλλαγματικές διαφορές αντιμετωπίζονται κατά τα οριζόμενα από τις διατάξεις του άρθρου 28 του Κ.Β.Σ. (π.δ.186/92).

Ειδικότερα οι πιστωτικές συναλλαγματικές διαφορές που θα προκύψουν από την προσαρμογή (μέσω της κλειδωμένης ισοτιμίας ΕΥΡΩ - ΔΡΑΧΜΗΣ) των απαιτήσεων, υποχρεώσεων και λοιπών περιουσιακών στοιχείων που εκφράζονται σε νομίσματα χωρών ζώνης ΟΝΕ θα μεταφερθούν σε αποτελεσματικό λογαριασμό της κλειδωμένης χρήσης, δεδομένου ότι μετά την προσαρμογή καθίστανται οριστικές και δεν θα προκύψουν πλέον συναλλαγματικές διαφορές για τα νομίσματα αυτά.

1.2. Αποτίμηση υποχρεώσεων απαιτήσεων κ.λπ. με βάση το ΕΥΡΩ (χώρες ΟΝΕ) ή σε νομίσματα χωρών εκτός ΟΝΕ κατά τις χρήσεις που λήγουν την 31.12.2000 μέχρι και την 31.12.2001.

α) Αποτίμηση σε ΕΥΡΩ. (χώρες ΟΝΕ).

Από την 1.1.1999 που αντικαταστάθηκαν τα νομίσματα των 11 χωρών της ΟΝΕ στα βιβλία των Ελληνικών Επιχειρήσεων εμφανίζονται οι δολαρίους με τις χώρες αυτές σε εθνικά νομίσματα (FF, DM κ.λπ.) με μετατροπή τους σε ΕΥΡΩ και στη συνέχεια σε δραχμές. (π.χ. DM:1,95583=ΕΥΡΩΧΔρχ. (τρέχουσα ισοτιμία)=Δραχμές
Η αποτίμηση στην περίπτωση αυτή θα γίνει ως εξής:
ΕΥΡΩ Χ 340,75 (αμετάκλητη ισοτιμία) = ΔΡΧ

Παράδειγμα

Υποχρέωση καταχωρήθηκε στα βιβλία στη χρήση 2000 και εμφανίζεται την 31/12/2000 ως εξής:

100.000 DM : 1,95583=51.129,19 ΕΥΡΩ υπολ. λογαριασμού σε ΔΡΧ 17.100.000

Αποτίμηση 31/12/2000

51.129,19Χ340,75=17.422.271 ΔΡΧ

Συναλλαγματική διαφορά (χρεωστική) 17.422.271-17.100.000=322.271 ΔΡΧ
Μετά την εγγραφή προσαρμογής ο αντίστοιχος λογ/σμός θα εμφανίζεται ΕΥΡΩ 51.129,19 Δρχ 17.422.271

β) Αποτίμηση νομισμάτων χωρών εκτός ΟΝΕ (Δολ. ΗΠΑ, Λίρες Αγγλίας κ.λπ.)

Στην περίπτωση αυτή πρώτα θα γίνει μετατροπή του ξένου νομίσματος (χώρας εκτός ΟΝΕ) σε ΕΥΡΩ με βάση την τρέχουσα συναλλαγματική ισοτιμία κάθε νομίσματος έναντι του ΕΥΡΩ και στη συνέχεια μετατροπή των ΕΥΡΩ σε Δραχμές, με βάση την αμετάκλητη ισοτιμία (ΕΥΡΩ Χ340,75).

J.

Παράδειγμα

Υποχρέωση την 31/12/2000 εμφανίζεται στα βιβλία ως εξής:

Δολ. ΗΠΑ (USD) 10.000 δρχ. 3.800.000

Αποτίμηση 31.12.2000

εάν η τρέχουσα ισοτιμία ΕΥΡΩ/USD την 31.12.2000 είναι 0,847

10.000 USD : 0,847 =11.806,38 ΕΥΡΩ

11.806,38 Χ 340,75=4.023.024 ΔΡΧ

Συναλλαγματική διαφορά (χρεωστική) 4.023.024-3.800.000=223.024 ΔΡΧ

Άρθρο 15 «Διπλή αναγραφή τιμών»

Με τις διατάξεις του άρθρου 15 του ν. 2842/2000 και προκειμένου να εξυπηρετηθεί ο σκοπός της εξοικείωσης της αγοράς στη νέα νομισματική μονάδα (ΕΥΡΩ), που αντικαθιστά τη δραχμή, καθιερώνεται υποχρέωση διπλής αναγραφής των τιμών σε επίπεδο τελικού καταναλωτή.

Η ως άνω υποχρέωση καταλαμβάνει και τα φορολογικά στοιχεία, η εξειδίκευση όμως του πλαισίου υποχρεώσεων γίνεται με την Κοινή Υπουργική Απόφαση (Κ.Υ.Α.) των Υπουργών Ανάπτυξης και Οικονομικών, με αριθμό πρωτοκόλλου Ζ1-412/30-10-2000, που σας κοινοποιείται.

Στα θέματα αρμοδιότητας μας αναφέρονται οι διατάξεις των άρθρων 3 και 4 (παρ. 1) και εμμέσως οι διατάξεις του άρθρου 8 της προαναφερόμενης απόφασης.

Συνεπώς το πλαίσιο υποχρεώσεων διπλής αναγραφής τιμών στα φορολογικά στοιχεία, που είναι αρμοδιότητας μας, καθορίζεται συνδυαστικά από τις διατάξεις των άρθρων 6 και 15 του ν. 2842/2000 και των άρθρων 3, 4 παρ. 1 και 8 της προαναφερόμενης Κ.Υ.Α., ειδικότερα:

1. ΧΡΟΝΟΣ – ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΥΠΟΧΡΕΩΣΗΣ

Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 3 της Κ.Υ.Α., η υποχρέωση διπλής αναγραφής τιμών και στα φορολογικά στοιχεία αρχίζει την 1.1.2001 και λήγει την 28.2.2002.

Κατ' εξαίρεση, για τις μικρές επιχειρήσεις που απασχολούν λιγότερα από δέκα (10) άτομα, η σχετική υποχρέωση αρχίζει την 1.3.2001 και λήγει ομοίως την 28.2.2002.

Για την εφαρμογή του κριτηρίου των κάτω των δέκα (10) απασχολούμενων ατόμων, λαμβάνεται υπόψη το πλήθος του προσωπικού με εξαρτημένη σχέση εργασίας που απασχολεί η επιχείρηση κατά την 1-1-2001.

2. ΥΠΟΧΡΕΩΣΗ

Οι υποχρεώσεις διπλής αναγραφής τιμών διακρίνονται σε δύο κατηγορίες με διαφοροποιημένες υποχρεώσεις, ήτοι:

2.1 Τα πρόσωπα του άρθρου 6 παρ. 1 του ν. 2842/2000, που επιλέγουν να τηρούν τα βιβλία τους (Γ' κατηγορίας) σε Ευρώ.

2.2 Τα λοιπά πρόσωπα (επιτηδεύματες), που δεν ανήκουν στην προηγούμενη κατηγορία.

J.

3. ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΑΝΑ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΥΠΟΧΡΕΩΝ – ΔΙΕΥΚΡΙΝΙΣΕΙΣ.

3.1 ΠΡΟΣΩΠΑ ΠΟΥ ΤΗΡΟΥΝ ΤΑ ΒΙΒΛΙΑ ΤΟΥΣ ΣΕ ΕΥΡΩ.

Τα πρόσωπα αυτά από την ημερομηνία τήρησης των βιβλίων τους σε Ευρώ (1.1.2001 ή η 1^η ημέρα οποιουδήποτε μήνα μέσα στο 2001), έχουν υποχρέωση διπλής αναγραφής σε όλα τα φορολογικά στοιχεία που απεικονίζουν συναλλαγές με τρίτους.

Η καθιέρωση υποχρέωσης διπλής αναγραφής και στα στοιχεία που καλύπτουν επαγγελματικές συναλλαγές (τιμολόγια πώλησης, τιμολόγια παροχής υπηρεσιών, εκκαθαρίσεις κ.λπ.), υπογορεύεται από την αναγκαιότητα εξυπηρέτησης των φορολογικών υποχρεώσεων των πελατών τους, που τηρούν τα βιβλία τους σε δραχμές.

Οι υποχρεώσεις της συγκεκριμένης κατηγορίας διακρίνονται λοιπόν στις περιπτώσεις:

- Χονδρικών συναλλαγών,
- Λιανικών συναλλαγών,

και εξειδικεύονται ως ακολούθως:

3.1.1. Στοιχεία χονδρικής πώλησης αγαθών και υπηρεσιών.

α. Η υποχρέωση διπλής αναγραφής τιμών αφορά όλα τα στοιχεία ανεξάρτητα από τον τρόπο έκδοσής τους, χειρόγραφα ή μηχανογραφικά.

β. Η τιμή σε ευρώ και δραχμές πρέπει να αφορά όλα τα δεδομένα του στοιχείου που είναι αναγκαία για την τήρηση των βιβλίων των πελατών τους συμπεριλαμβανομένου και του βιβλίου αποθήκης.

Συνεπώς η διπλή αναγραφή αφορά:

- Την αξία κατ' είδος αγαθών ή υπηρεσιών.
- Τις λοιπές επιβαρύνσεις (π.χ. μεταφορικά, ασφάλιστρα κ.λπ.).
- Τις εκπτώσεις όταν αναφέρονται στο σύνολο.
- Τα επιμέρους σύνολα αξίας συναλλαγής.
- Τους φόρους (π.χ. Φ.Π.Α.).
- Το γενικό σύνολο

Επισημάνσεις:

(1) Η τιμή μονάδας, εφόσον αναφέρεται μπορεί να αναγράφεται μόνο σε ευρώ.

(2) Οι εκπτώσεις κατ'είδος σε κάθετη στήλη δεν απαιτείται να είναι και σε δραχμές.

Σε περίπτωση που οι λήπτες των στοιχείων επιθυμούν, για λόγους λογιστικής τους οργάνωσης, να εμφανίζουν ιδιαίτερα την συνολική αξία αγορών και εκπτώσεων, δύνανται τις εκπτώσεις να τις εμφανίζουν σε δραχμές, χρησιμοποιώντας τη σταθερή - "κλειδωμένη" ισοτιμία, ακολουθώντας τους γενικούς κανόνες στρογγυλοποίησης.

Στα χειρόγραφα τιμολόγια παροχής υπηρεσιών ή άλλα στοιχεία, στα οποία απαιτείται το σύνολο αξίας και ολογράφως, αυτό μπορεί να αναφέρεται μόνο σε Ευρώ ή δραχμές.

J.

Στις περιπτώσεις που και ο αντισυμβαλλόμενος (πελάτης) τηρεί τα βιβλία του σε Ευρώ, δεν απαιτείται διπλή αναγραφή τιμών, αλλά αρκεί μόνο η τιμολόγηση σε Ευρώ.

Παρατίθεται για διευκόλυνση ενδεικτικό υπόδειγμα τιμολογίου (σελ.18).

3.1.2 Στοιχεία λιανικής πώλησης αγαθών και υπηρεσιών.

Οι αποδείξεις λιανικής πώλησης αγαθών και υπηρεσιών (και οι αποδείξεις επιστροφής), που εκδίδονται από τα πρόσωπα που τηρούν τα βιβλία τους σε Ευρώ, ανεξάρτητα από τον τρόπο έκδοσης (χειρόγραφα, μηχανογραφικά ή με φορολογική ταμειακή μηχανή), δεν είναι αναγκαίο να αναγράφουν διπλή τιμή με αναλύσεις κατ' είδος κ.λπ., αλλά θα αναγράφουν σε διπλό νόμισμα μόνο το τελικό ποσό συναλλαγής.

Αυτόνομο είναι ότι, οι αξίες (τιμές) των ειδών αγαθών και υπηρεσιών (σ'όσες περιπτώσεις απαιτείται περιγραφή) πρέπει να είναι στο νόμισμα που τηρούνται τα βιβλία (Ευρώ).

3.2 ΠΡΟΣΩΠΑ ΠΟΥ ΤΗΡΟΥΝ ΤΑ ΒΙΒΛΙΑ ΤΟΥΣ ΣΕ ΔΡΑΧΜΕΣ.

Στα πρόσωπα αυτά ανήκουν:

- Οι αναφερόμενοι στο άρθρο 6 του ν. 2842/2000, που δεν θα επιλέξουν τη χρήση Ευρώ για την τήρηση των βιβλίων τους.
- Όλοι όσοι δεν εμπίπτουν στις διατάξεις του άρθρου 6 του ανωτέρω νόμου.

Τα ανωτέρω πρόσωπα υποχρεούνται σε διπλή αναγραφή του τελικού ποσού στις αποδείξεις λιανικής πώλησης αγαθών και υπηρεσιών (περιλαμβάνονται και οι αποδείξεις επιστροφής), εφόσον εκδίδονται με Η/Υ ή με φορολογική ταμειακή μηχανή του ν. 1809/88.

Αρα εξ αντιδιαστολής προκύπτει ότι εξαιρούνται:

- Τα στοιχεία αξίας χονδρικής πώλησης.
- Οι αποδείξεις δαπανών.
- Οι χειρογράφως εκδιδόμενες αποδείξεις λιανικής πώλησης αγαθών και υπηρεσιών.
- Τα εισιτήρια, που εκδίδονται μέσω ηλεκτρονικού συστήματος κρατήσεων θέσεων, κατά τα ειδικότερα αναφερόμενα στις διατάξεις του άρθρου 6 παρ. 2 της Κ.Υ.Α.

Στο σημείο αυτό διευκρινίζεται ότι τα τουριστικά ταξιδιωτικά γραφεία στο παρελθόν με την Α.Υ.Ο. ΠΟΛ.1164/30-6-94 (ΦΕΚ Β544) εξαιρέθηκαν από μέτρο υποχρεωτικής χρήσης φ.τ.μ., επειδή συνεκτιμήθηκαν οι ιδιαιτερότητες του τρόπου ανάπτυξης των δραστηριοτήτων τους. Για τους ίδιους λόγους γίνεται δεκτό ότι οι τουριστικές επιχειρήσεις εξαιρούνται και του συγκεκριμένου μέτρου για τις αποδείξεις παροχής υπηρεσιών (εισιτήρια κ.λπ.) που εκδίδουν καθώς και για τα δελτία συμμετοχής του άρθρου 13α παράγραφος 2 του Κ.Β.Σ., ανεξάρτητα από τον τρόπο έκδοσής τους.

3.2.1. Επισημάνσεις με βάση τις διατάξεις του άρθρου 8 της Κ.Υ.Α.

α. Όσοι χρησιμοποιούν φορολογικές ταμειακές μηχανές (φ.τ.μ.), πρέπει να φροντίσουν έγκαιρα να προσαρμόσουν (αναβαθμίσουν) αυτές, εφόσον είναι τεχνικά δυνατόν ή να αποκτήσουν νέους τύπους, ώστε να δύνανται να ανταποκριθούν στην υποχρέωση διπλής αναγραφής.

J.

Οι συγκεκριμένοι χρήστες, αν λόγω δυσκολιών της αγοράς δεν διηθούν, μέχρι της έναρξης ισχύος της υποχρέωσης (11/12/2011 ή 1/3/2012, κατά περίπτωση) να ανταποκριθούν σ' αυτή, **δεν θα έχουν κυρώσεις για το λόγο αυτό μέχρι 30/4/2012**, εφόσον κατέχουν σχετικό **δελτίο παραγγελίας του προμηθευτή**, με βάση το οποίο θα αποδεικνύεται ότι έχουν προβεί στις αναγκαίες ενέργειες (αναβάθμιση φ.τ.μ. ή αγορά νέων).

Διευκρινίζεται ότι το δελτίο παραγγελίας αυτό δεν είναι φορολογικό στοιχείο (άρα δεν απαιτείται θεώρηση), αποτελεί πάντως εμπορικό έγγραφο, το οποίο ασφαλώς πρέπει τουλάχιστον να περιλαμβάνει τα πλήρη στοιχεία των συμβαλλομένων, το αντικείμενο της παραγγελίας και το χρόνο υλοποίησης.

Επίσης πρέπει τουλάχιστον να είναι διπλότυπο, ώστε το ένα να παραδίδεται στον πελάτη και το άλλο να παραμένει ως στέλεχος.

Αυτονόητο είναι ότι σε κάθε σχετικό έλεγχο που θα ζητηθούν τα δελτία παραγγελίας, τόσο ο πελάτης, όσο και ο προμηθευτής οφείλουν να τα επιδεικνύουν, γιατί διαφορετικά θα υπέχουν τις προβλεπόμενες κυρώσεις.

β. Όσοι χρησιμοποιούν για την έκδοση αποδείξεων Η/Υ, πρέπει να φροντίσουν έγκαιρα για τις αναγκαίες προσαρμογές, ήτοι μέχρι 1.1.2001 ή 1.3.2001, δεδομένου ότι για την περίπτωση αυτή δεν ισχύει το δελτίο παραγγελίας.

4. ΓΕΝΙΚΗ ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΗ

Ο,τι αναγράφεται και ισχύει κατά περίπτωση για τη διπλή αναγραφή επί των φορολογικών στοιχείων, ισχύει αναλόγως και για τα παραστατικά εσόδων, που εκδίδονται με διάφορους τίτλους (π.χ. λογαριασμοί), κατ' εφαρμογή των διατάξεων των άρθρων 12 παρ. 16 και 13 παρ. 4 του Κ.Β.Σ.

5. ΚΥΡΩΣΕΙΣ

Για τη μη συμμόρφωση με τις διατάξεις της Κ.Υ.Α. (Ζ1 – 412/30-10-2000) επιβάλλονται οι κυρώσεις του άρθρου 20 του ν. 2842/2000 και όχι οι φορολογικές.

Η εξειδίκευση των διατάξεων του άρθρου 20 θα γίνει με νεώτερη Κ.Υ.Α.

4.

49

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟ ΥΠΟΔΕΙΓΜΑ

.....										ΣΕΙΡΑ		ΑΡ ΘΕΩΡΗΣΗΣ	
ΑΦΜ : - ΔΟΥ :										X		XXXXXXXXXX	
ΤΙΜΟΛΟΓΙΟ (ΠΩΛΗΣΗΣ)													
ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΕΛΑΤΗ						ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΑΡΑΣΤΑΤΙΚΟΥ							
ΕΠΩΝΥΜΙΑ :						ΔΟΥ :		ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ : 2001					
ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ :						ΑΦΜ :							
ΔΕΥΘΥΝΣΗ :													
ΕΙΔΟΣ	ΜΟΝΑΔΑ ΜΕΤΡΗΣΗΣ	ΠΟΣΟΤΗΤΑ	ΤΙΜΗ ΜΟΝΑΔΑΣ (ΕΥΡΩ)	ΑΞΙΑ		ΕΚΠΤΩΣΗ	ΑΞΙΑ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΕΚΠΤΩΣΗ						
				ΠΟΣΟΣ.	ΑΞΙΑ *		ΕΥΡΩ	ΔΡΑΧΜΕΣ					
Είδος Α	TEM.	60	50	3.000	7%	210	2.790	950.893					
Είδος Β	TEM.	30	70	2.100	7%	147	1.953	665.485					
				ΣΥΝΟΛΟ ΑΞΙΑΣ		4.743		1.616.178					
				ΠΡΟΣΘΕΤΗ ΕΚΠΤΩΣΗ 5%		237,15		80.909					
				ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΙΣ ΦΠΑ		4505,85		1.535.369					
				Φ.Π.Α. 18%		811,05		276.366					
				ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ		5316,90		1.811.735					

Σημείωση
Ο Υπολογισμός της ποσοστιαίας έκπτωσης δεν αποτελεί παράβαση αν παραλείπεται.

Β. Θέματα ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ

1. Σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 1 του άρθρου 6 του κοινοποιούμενου νόμου, οι ημεδαπές ΑΕ, ΕΠΕ, συνεταιρισμοί, δημόσιες, δημοτικές επιχειρήσεις και οργανισμοί, υποκαταστήματα αλλοδαπών εταιρειών, οι ομόρρυθμες και οι ετερόρρυθμες εταιρίες, οι κοινωνίες αστικής δικαίου, που ασκούν επιχείρηση ή επάγγελμα, οι αστικές εταιρίες με νομική προσωπικότητα, οι κοινοπραξίες της παραγράφου 2 του άρθρου 2 του Κ.Β.Σ. και οι συμπλοικοκτησίες που τηρούν υποχρεωτικά βιβλία Γ' κατηγορίας του Κ.Β.Σ., καθώς και τα Δημόσια, και τα Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου, μπορούν, από την 1η Ιανουαρίου 2001 έως την 31η Δεκεμβρίου 2001, να επιλέξουν το Ευρώ, πέραν των άλλων φορολογικών υποχρεώσεων και για την υποβολή όλων γενικά των δηλώσεων (φορολογίας εισοδήματος, Φ.Μ.Υ., παρακατούμενων φόρων, κτλ.), για τα εισοδήματα που θα προκύπτουν κατά το ανωτέρω χρονικό διάστημα.

2. Επομένως, τα παραπάνω έχουν εφαρμογή, σχετικά με την υποβολή των δηλώσεων φορολογίας εισοδήματος νομικών προσώπων γενικά, στις ακόλουθες περιπτώσεις:

α) Σε περίπτωση λύσης των πιο πάνω νομικών προσώπων, για τα
εισοδήματα που απόκτησαν από την 1.1.2001 μέχρι το χρόνο έναρξης της
εκκαθάρισης.

β) Σε περίπτωση, που οι παραπάνω υπόχρεοι κλείνουν διαχείριση σε ημερομηνία άλλη εκτός της 31ης Δεκεμβρίου κάθε έτους, όπως στις 30 Ιουνίου ή σε οποιαδήποτε άλλη ημερομηνία μέσα στο έτος, όπως προβλέπεται από τις διατάξεις των παραγράφων 2, 3 και 5 του άρθρου 29 του ν. 2238/1994 (προσαρμογή υποκαταστάματος, κτλ., στην Ελλάδα προς τη διαχειριστική περίοδο της αλλοδαπής ή συμμετέχουσας επιχείρησης, υπερδωδεκάμηνη περίοδος, μετάθεση του χρόνου λήξης της διαχειριστικής περιόδου) και η διαχειριστική τους περίοδος περιλαμβάνει εκτός από χρονικό διάστημα του έτους 2001 και χρονικό διάστημα του έτους 2000.

Για παράδειγμα, ανώνυμη εταιρία με διαχειριστική περίοδο από 1/5/2000 - 30/4/2001 (λόγω συμμετοχής σε αυτή αλλοδαπής εταιρίας, η

I.

οποία κλείνει χρήση την ίδια ημερομηνία) υποχρεούται μέχρι τη 10η ημέρα του πέμπτου μήνα από την ημερομηνία λήξης της ως άνω διαχειριστικής περιόδου, δηλαδή μέχρι 10.9.2001, να υποβάλει τη δήλωση φορολογίας εισοδήματος οικονομικού έτους 2001. Για τα εισοδήματα αυτά, τα οποία θα δηλωθούν και θα φορολογηθούν εντός του 2001 και τα οποία έχουν αποκτηθεί τόσο μέσα στο 2000, όσο και μέσα στο 2001, παρέχεται η ευχέρεια στην πιο πάνω ανώνυμη εταιρία να υποβάλει την ετήσια δήλωση φορολογίας εισοδήματος οικονομικού έτους 2001 σε Ευρώ ή Δρχ., δηλαδή να κάνει χρήση των Ευρω-επιλογών (Euro-options).

Για το σκοπό αυτό, η ανωτέρω ανώνυμη εταιρία μπορεί, σύμφωνα με όσα αναφέρθηκαν στο κεφάλαιο II.A της παρούσας (θέματα ΚΒΣ), να υποβάλει ανέκκλητη δήλωση, στην αρμόδια ΔΟΥ μέχρι τη λήξη της χρήσης και να προσδιορίσει την ακριβή ημερομηνία, από την οποία θα αρχίσει τη χρήση του Ευρώ, για το σύνολο των φορολογικών της υποχρεώσεων.

Έστω ότι, στο πιο πάνω παράδειγμα, η εν λόγω ανώνυμη εταιρία θα δηλώσει με ανεκτίμητη δήλωσή της, την οποία θα υποβάλει την 1.2.2001, ότι επιθυμεί να χρησιμοποιήσει το Ευρώ από 1.3.2001. Στην περίπτωση αυτή, τα εισοδήματα (όπως και όλες οι συναλλαγές) από 1.5.2000 μέχρι και 28.2.2001 θα είναι καταχωρημένα στα βιβλία σε Δραχμές, ενώ τα αντίστοιχα εισοδήματα από 1/3 έως 30/4/2001 θα εμφανίζονται στα βιβλία της εν λόγω εταιρίας σε Ευρώ.

Η εμφάνιση των εισοδημάτων της ίδιας διαχειριστικής περιόδου σε δύο διαφορετικά νομίσματα (Δρχ. και Ευρώ) δεν δυσχεραίνει την υποβολή της δήλωσης σε Ευρώ, καθώς όπως ήδη προαναφέρθηκε, η πιο πάνω εταιρία στις 28.2.2001 θα συντάξει ένα προσωρινό ισολόγιο, το οποίο θα μετατρέψει σε Ευρώ, με το σταθερό μετατρεπτικό (1€=340,750 Δρχ.). Έτσι, το σύνολο των λογαριασμών (αποτελεσματικών και ισολογισμού) που εμφανίζονται στα βιβλία της εταιρίας μέχρι την ημερομηνία εκείνη θα μετατραπούν σε Ευρώ και σε συνδυασμό με αυτούς που θα ικρικύνουν μέχρι το τέλος της χρήσης, θα προσδιορίσουν το τελικό αποτέλεσμα και συνεπώς, και τα φορολογητέα κέρδη της εταιρίας.

4.

Σημειώνεται ότι, στην περίπτωση που μια ανώνυμη εταιρία έχει διαχειριστική περίοδο που περιλαμβάνει εισοδήματα τόσο του έτους 2000 όσο και του 2001, όπως στο πιο πάνω παράδειγμα, αλλά υποβάλει ανέκκλητη δήλωση για χρήση του Ευρώ μετά τη λήξη αυτής της διαχειριστικής περιόδου και πριν τη λήξη της προθεσμίας υποβολής της δήλωσης, (π.χ. ανώνυμη εταιρία που κλείνει ισολογισμό με 30 Ιουνίου 2001 και υποβάλει ανέκκλητη δήλωση από 1 Ιουλίου 2001 μέχρι και 10 Νοεμβρίου 2001, δηλαδή μέσα στην προθεσμία υποβολής της δήλωσης) τότε η ετήσια δήλωση φορολογίας εισοδήματος της χρήσης 2000 - 2001 θα υποβληθεί υποχρεωτικά σε Δραχμές, έστω και αν για τις λοιπές φορολογικές της υποχρεώσεις, η πιο πάνω εταιρία θα χρησιμοποιεί το Ευρώ, αντί της Δραχμής.

Ομοίως, αν η πιο πάνω ανώνυμη εταιρία είχε υποβάλει τη δήλωση φορολογίας εισοδήματος, για τη διαχειριστική περίοδο 1.5.2000 - 30.4.2001 σε Δραχμές και στη συνέχεια, την 1.10.2001, υποβάλει ανέκκλητη δήλωση για επιλογή του Ευρώ, όλες οι δηλώσεις (συμπληρωματικές, ανακλητικές, κτλ) που θα υποβάλει μετά την ημερομηνία αυτή και οι οποίες αφορούν τα εισοδήματα της πιο πάνω διαχειριστικής περιόδου, θα υποβληθούν υποχρεωτικά σε Δραχμές.

3. Τα παραπάνω ισχύουν και για τις δηλώσεις παρακρατούμενων και προκαταβλητέων φόρων, που θα υποβληθούν από τους πιο πάνω υπόχρεους μέσα στο Μεταβατικό Στάδιο.

4. Κατά τη Μεταβατική περίοδο χρήσης του νομίσματος ΕΥΡΩ, τα έντυπα των δηλώσεων Φορολογίας Εισοδήματος Ε5, Φ-01.010, Φ-01.011 και Φ-01.012 θα είναι ενιαία για όλους τους φορολογούμενους, είτε κάνουν χρήση του ΕΥΡΩ είτε όχι.

Στο ενιαίο έντυπο θα υπάρχει ειδικό παραλληλόγραμμο με τις ενδείξεις ΕΥΡΩ - ΔΡΧ., στο οποίο θα σημειώνεται με «X» αντίστοιχα το νόμισμα στο οποίο συμπληρώνεται η δήλωση.

Ειδικότερα, κατά την υποβολή του εντύπου Ε5 "αι εφόσον οι υπόχρεοι έχουν επιλέξει τη χρήση του ΕΥΡΩ, οι πίνακες Β, Δ έως Ι και ΙΒ" του εντύπου πρέπει να είναι συμπληρωμένοι σε νόμισμα «ΕΥΡΩ», ενώ ο πίνακας Γ' που

./.

αναφέρεται στην εκκαθάριση φόρου, τελών, κτλ., συμπληρώνεται και στα δύο νομίσματα ΔΡΧ. και ΕΥΡΩ. Οι υποπίνακες του πίνακα Γ' οι οποίοι αναφέρονται στη "ΒΕΒΑΙΩΣΗ", στα ΠΟΣΑ ΦΟΡΟΥ ΓΙΑ ΚΑΤΑΒΟΛΗ", στα "ΠΟΣΑ ΧΑΡΤ/ΜΟΥ ΚΕΡΔΩΝ ΓΙΑ ΚΑΤΑΒΟΛΗ" και στις "ΕΚΠΤΩΣΕΙΣ" συμπληρώνονται μόνο σε "ΔΡΑΧΜΕΣ". Επομένως, και η ζημία παρελθουσών χρήσεων θα αναγράφεται στη δήλωση σε ΕΥΡΩ, προκειμένου για τον προσδιορισμό των φορολογητέων κερδών των νομικών προσώπων (κωδ.040 Πίνακα Δ').

Για όσους δεν έχουν επιλέξει τη χρήση «ΕΥΡΩ», όλοι οι πίνακες του εντύπου Ε5 συμπληρώνονται μόνο σε «ΔΡΑΧΜΕΣ».

Τα έντυπα που συνυποβάλλονται με τη δήλωση φόρου εισοδήματος απαιτείται να είναι συμπληρωμένα σε νόμισμα «ΕΥΡΩ».

5. Ο υπολογισμός (εκκαθάριση) του φόρου των δηλώσεων που θα υποβληθούν σε «ΕΥΡΩ», θα γίνει σε «ΕΥΡΩ» και σε ΔΡΧ., ενώ τα τελικά ποσά θα βεβαιώνονται στο Χρηματικό Κατάλογο και θα εισπράττονται μόνο σε «ΔΡΑΧΜΕΣ» από τη Δημόσια Οικονομική Υπηρεσία. Επίσης, στα δικαιολογητικά, που υποβάλλονται μαζί με τη δήλωση φορολογίας εισοδήματος, στα οποία εμφανίζονται ποσά σε Δραχμές, θα μετατραπούν τα ποσά σε ΕΥΡΩ από τον υπόχρεο υποβολής δήλωσης με σημείωση πάνω στο σχετικό δικαιολογητικό.

6. Στο σημείο αυτό υπογραμμίζεται ότι, όσες δηλώσεις Φορολογίας Εισοδήματος ή απόδοσης φόρων (αρχικές, συμπληρωματικές, κτλ) υποβληθούν μέσα στο Μεταβατικό Στάδιο, αλλά αφορούν εισοδήματα της διαχειριστικής περιόδου που προηγείται της μεταβατικής, δηλαδή της χρήσης 2000 ή και προγενέστερων, αυτές θα υποβληθούν υποχρεωτικά σε Δραχμές.

Η παραπάνω υποχρέωση υπάρχει ανεξάρτητα από το αν οι «υπόχρεοι» της παρ. 1 του άρθρου 6 του κοινοποιούμενου νόμου επέλεξαν με ανέκκλητη δήλωσή τους στο Τμήμα Μητρώου των ΔΟΥ, στις οποίες υπάγονται, να κάνουν χρήση του ΕΥΡΩ, για την περίοδο 1.1 έως 31.12.2001.

Γ.α παράδειγμα, η ετήσια δήλωση Φορολογίας Εισοδήματος ΑΕ, για τη διαχειριστική χρήση 2000 (οικονομικό έτος 2001), θα υποβληθεί στις 10 Μαΐου 2001 σε Δραχμές, ανεξάρτητα αν η συγκεκριμένη εταιρία με ανέκκλητη

./.

δήλωσή της στη ΔΟΥ, στην οποία υπάγεται, επέλεξε για τις λοιπές φορολογικές της υποχρεώσεις (π.χ. τήρηση βιβλίων, έκδοση στοιχείων, κτλ) να χρησιμοποιεί το ΕΥΡΩ, για το χρονικό διάστημα από 1.1. έως 31.12.2001.

7. Τέλος, με τις διατάξεις της παραγράφου 3 του άρθρου 6 του ν. 2842/2000 προστέθηκε καινούργιο εδάφιο στην περίπτωση ιβ' της παραγράφου 1 του άρθρου 31 του ν. 2238/1994.

Με τις νέες διατάξεις προβλέπεται ότι, οι δαπάνες που θα πραγματοποιήσουν τα πρόσωπα της παρ. 1 του άρθρου 6 του κοινοποιούμενου νόμου κατά τα οικονομικά έτη 2001, 2002 και 2003 (χρήσεις 2000, 2001 και 2002), για την ομαλή μετάβασή τους στο Ευρώ είτε κατά το Μεταβατικό, είτε κατά το Οριστικό καθεστώς, εκπίπτουν, όπως και τα έξοδα ίδρυσης και πρώτης εγκατάστασης, δηλαδή είτε εφόπαξ κατά το έτος πραγματοποίησής τους, είτε τμηματικά και ισόποσα μέσα σε μία πενταετία.

Οι δαπάνες αυτές μετάβασης στο Ευρώ αφορούν την προσαρμογή των λογιστικών πακέτων των επιχειρήσεων στις νέες απαιτήσεις, την προσαρμογή των φορολογικών ταμειακών μηχανών, την εκπαίδευση του προσωπικού, την αλλαγή των τιμοκαταλόγων, της συσκευασίας των προϊόντων, κτλ.

8. Αναφορικά με τα θέματα της φορολογίας των πλοίων, σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγρ.1 του άρθρου 6 του ν.2842/2000, και σε συνδυασμό με τις διατάξεις του ν.27/1975, οι συμπλοιοκτήτες, πλοιοκτήτριες εταιρείες που τηρούν υποχρεωτικά βιβλία Γ' κατηγορίας του Κ.Β.Σ., μπορούν να κάνουν χρήση του ΕΥΡΩ με τους όρους της παραγρ.2 του άρθρου 6 του ν.2842/2000, δηλαδή υποβολή ανέκκλητης δήλωσης στην αρμόδια Δ.Ο.Υ., προ της έναρξης της διαχειριστικής ή φορολογικής περιόδου. Τα παραπάνω ισχύουν μόνο για δηλώσεις - πράξεις που αφορούν το μεταβατικό έτος 2001.

- Σημειώνεται ότι τα προαναφερθέντα ισχύουν μόνο για την πρώτη κατηγορία πλοίων και όχι για τη δεύτερη κατηγορία πλοίων του ν.27/1975, καθόσον ο φόρος που επιβάλλεται σ' αυτά κατά τη μεταβατική περίοδο 2001 αφορά τη χρήση 2000.

./.

Ανεξάρτητα από τα ανωτέρω, για την εκκαθάριση των επιβαλλομένων φόρων, επισημαίνουμε ότι πρέπει να εφαρμόζονται τα αναφερόμενα στο Ι ΓΕΝΙΚΟ ΜΕΡΟΣ, σχετικά με το άρθρο 2 του ν.2842/2000.

- Συγκεκριμένα, τόσο στις υπαγόμενες όσο και για τις μη υπαγόμενες περιπτώσεις στην παράγραφο 1 του άρθρου 6 του ν.2842/2000, τα έντυπα Φορολογίας Πλοίων, κατά το μεταβατικό έτος 2001, θα εξακολουθούν να συμπληρώνονται σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις του ν.27/1975, η μετατροπή όμως των δολλαρίων Η.Π.Α. ή λιρών Αγγλίας σε δραχμές, κατά την εκκαθάριση σε κάθε περίπτωση πρέπει να γίνεται υποχρεωτικά, σύμφωνα με την παράγραφο 2 του άρθρου 2 του ν.2842/2000, μέσω ΕΥΡΩ (τριγωνική μετατροπή).

Γ. Θέματα ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ

1. Δικαίωμα ΕΥΡΩεπιλογών

Σύμφωνα με την παρ.1 του άρθρου 6 του νέου νόμου, δικαίωμα ΕΥΡΩεπιλογών κατά τη μεταβατική περίοδο έχουν μόνον οι επιτηδευματίες νομικά πρόσωπα, όπως ρητά αναφέρονται στη συγκεκριμένη διάταξη και με τους όρους, που αναγράφονται και έχουν ήδη αναλυθεί στα προηγούμενα κεφάλαια Α και Β του Ειδικού Μέρους.

Οι ανωτέρω μπορούν να επιλέξουν το ΕΥΡΩ σε αντικατάσταση της Δραχμής, δηλαδή να τηρούν τα βιβλία τους, να εκδίδουν τα στοιχεία τους και γενικά να εκπληρώνουν όλες τις φορολογικές υποχρεώσεις τους σε ΕΥΡΩ, όπως αυτές προβλέπονται από τις οικείες φορολογικές διατάξεις και αφορούν το έτος 2001.

Εκ τών ανωτέρω, σαφώς προκύπτει ότι, τα φυσικά πρόσωπα στερούνται του δικαιώματος των ΕΥΡΩεπιλογών.

2. Προϋποθέσεις υπαγωγής στις ΕΥΡΩεπιλογές

Όπως ήδη αναφέρθηκε, προϋπόθεση για την επιλογή του ΕΥΡΩ ως νομίσματος, είναι η υποβολή σχετικής ανέκκλητης δήλωσης στην αρμόδια Δ.Ο.Υ.

Στη φορολογία Κεφαλαίου τα ανωτέρω οριζόμενα Νομικά Πρόσωπα επιτηδευματίες, το Δημόσιο, και τα Ν.Π.Δ.Δ., εφόσον με την ανέκκλητη δήλωσή τους επιλέξουν ως νόμισμα το ΕΥΡΩ, τότε σε περίπτωση που υποβάλλουν δηλώσεις μεταβίβασης περιουσιακών στοιχείων από οποιαδήποτε αιτία (επαχθή, δωρεά, κληρονομιά), με βάση τις διατάξεις των άρθρων 7 του α.ν.1521/50 (ΦΕΚ 245 τ.Α') για τη φορολογία μεταβίβασης με επαχθή αιτία και των άρθρων 68 και 89 του ν.δ.118/73

./.

(ΦΕΚ.202 τ.Α') για τη φορολογία κληρονομιών και δωρεών, οφείλουν να τις συμπληρώσουν και να τις υποβάλουν σε **ΕΥΡΩ**, κατά τον τρόπο που ειδικότερα ορίζεται πιο κάτω, στην παράγραφο 4 του παρόντος κεφαλαίου.

3. Έντυπα μεταβατικής περιόδου (1/1 - 31/12/2001)

Προκειμένου να διευκολυνθούν οι φορολογούμενοι, που θα επιλέξουν το **ΕΥΡΩ** ως νόμισμά τους, να υποβάλουν τις δηλώσεις τους στη Φορολογία Κεφαλαίου σε **ΕΥΡΩ**, ανασχεδιάσαμε τα τέσσερα έντυπα των δηλώσεων, που υποβάλλονται στη φορολογία αυτή, έτσι ώστε να υπάρχει κατά τη μεταβατική περίοδο κοινό ενιαίο έντυπο, είτε κάνουν χρήση του **ΕΥΡΩ**, είτε όχι.

Τα ανασχεδιασμένα έντυπα είναι των δηλώσεων φόρου:

- α) Κληρονομιών (ΥΕΕΑΔ ΥΠ.ΟΙΚ.Ε.222)
- β) Δωρεών (ΥΕΕΑΔ ΥΠ.ΟΙΚ.Ε.179)
- γ) Μεταβιβάσεων (ΥΕΕΑΔ ΥΠ.ΟΙΚ.Ε.123Α)
- δ) Μεταβιβάσεων, όπου ισχύει το μικτό σύστημα (θυρίδα Ε.41 β)

Ειδικότερα:

Στην πρώτη σελίδα των ανωτέρω εντύπων προστέθηκε η ένδειξη:
"Η παρούσα δήλωση υποβάλλεται σε **ΕΥΡΩ**...../ **ΔΡΑΧΜΕΣ**....."
(Σημειώστε **ΕΥΡΩ** ή **ΔΡΑΧΜΕΣ** στο αντίστοιχο τετραγωνίδιο)".

Ο φορολογούμενος, ανάλογα με το νόμισμα που θα επιλέξει, σημειώνει **ΕΥΡΩ** ή **ΔΡΑΧΜΕΣ** στο αντίστοιχο τετραγωνίδιο.

Στην τελευταία σελίδα των ίδιων εντύπων, στους πίνακες υπολογισμού του φόρου, προστέθηκε σε κάθε έντυπο μια στήλη, που αναγράφει το ποσό φόρου σε **ΕΥΡΩ**, καθώς και η ένδειξη ότι ο σταθερός συντελεστής μετατροπής **ΕΥΡΩ** σε **ΔΡΑΧΜΕΣ**, είναι 340,750.

Στην περίπτωση που ο φορολογούμενος υποβάλλει τη δήλωσή του σε **ΕΥΡΩ**, τότε πρέπει να συμπληρωθεί και η στήλη των **Δραχμών** μετά την μετατροπή τους με τη βοήθεια του σταθερού μετατροπέα, επειδή το Τμήμα Εσόδων των Δ.Ο.Υ. κατά την είσπραξη για το 2001 εισπράττει μόνον ΔΡΑΧΜΕΣ.

Για όσες δηλώσεις θα υποβληθούν σε **ΕΥΡΩ**, ο υπολογισμός του φόρου θα γίνει σε **ΕΥΡΩ**, αλλά τα τελικά ποσά για τη σύνταξη του χρηματικού καταλόγου (κύριος φόρος, πρόσθετος, δημοτικός, ταμείο νομικών κ.λπ.) θα αναγράφονται σε ΔΡΑΧΜΕΣ, είτε η βεβαίωση γίνεται χειρόγραφα είτε μέσω TAXIS και σε ΔΡΑΧΜΕΣ θα εισπράττονται.

Τα έντυπα που συνυποβάλλονται με τις δηλώσεις των ανωτέρω φορολογιών απαιτείται να είναι συμπληρωμένα σε νόμισμα **ΕΥΡΩ**.

Περαιτέρω θα πρέπει να επισημανθεί ότι, επειδή κατά τη μεταβατική περίοδο τα φύλλα υπολογισμού της αντικειμενικής αξίας των ακινήτων καθώς και άλλα έντυπα θα είναι σε δραχμές θα πρέπει οι τελικές αξίες των συνυποβαλλομένων εντύπων (φύλλα υπολογισμού αξίας ακινήτων, δάνεια Τραπεζών, βεβαιώσεις παθητικού κληρονομικών, κ.λπ.) να μετατρέπονται από τον υπόχρεο σε **ΕΥΡΩ**, με τη βοήθεια του σταθερού μετατροπέα, επί του εντύπου του δικαιολογητικού και κατά την παραλαβή των δηλώσεων,
./.

που θα υποβάλλονται σε **ΕΥΡΩ**, να γίνεται έλεγχος εάν ο φορολογούμενος μετέτρεψε σωστά την τελική αξία των ακινήτων με το σταθερό συντελεστή σε **ΕΥΡΩ**.

4. Υποβολή δηλώσεων

Εάν ο φορολογούμενος υποβάλει εντός του 2001 αρχική δήλωση, τότε οποιαδήποτε, συμπληρωματική ή ανακλητική δήλωση αυτής υποβληθεί εντός του ίδιου έτους θα πρέπει να συμπληρωθεί με το ίδιο νόμισμα της αρχικής δήλωσης, έστω και εάν, μετά την υποβολή της αρχικής δήλωσης, έχει υποβάλει ανέκκλητη δήλωση για χρησιμοποίηση **ΕΥΡΩ**.

Δηλώσεις (αρχικές, συμπληρωματικές, ανακλητικές) που υποβάλλονται εντός του 2001 και αφορούν προηγούμενα έτη θα υποβάλλονται σε ΔΡΑΧΜΕΣ.

Στις κληρονομίες, επειδή η φορολογική υποχρέωση σύμφωνα με το άρθρο 6 του Ν.Δ. 118/73 γεννιέται κατά το χρόνο θανάτου του κληρονομούμενου, κατά την υποβολή των δηλώσεων που υποβάλλονται σε **ΕΥΡΩ** στη μεταβατική περίοδο, θα πρέπει να ερευνάται ο χρόνος θανάτου.

Συγκεκριμένα, αν ο θάνατος είναι προγενέστερος της ανέκκλητης δήλωσης, η δήλωση υποβάλλεται σε **Δραχμές**. Σε κάθε άλλη περίπτωση αυτή υποβάλλεται σε **ΕΥΡΩ**.

Στις δωρεές (άρθρο 39 του ν.δ.118/73) και στις μεταβιβάσεις (άρθρο 3 α.ν.1521/50), επειδή η φορολογική υποχρέωση γεννιέται κατά τη σύνταξη των συμβολαίων, θα πρέπει να ερευνάται ο χρόνος υποβολής των δηλώσεων των φορολογιών αυτών, σε σχέση με το χρόνο έναρξης της ανέκκλητης δήλωσης που θα υποβάλλει, για με τις δωρεές ο δωρεοδόχος για δε τις μεταβιβάσεις ο αγοραστής, εφόσον αυτοί είναι υπόχρεοι στο φόρο, σύμφωνα με τους ανωτέρω νόμους.

Αν οι δηλώσεις δωρεών και μεταβιβάσεων έχουν υποβληθεί πριν από την ανέκκλητη δήλωση του δωρεοδόχου ή του αγοραστή σε **ΔΡΑΧΜΕΣ** τότε το συμβόλαιο θα συνταχθεί με τις δηλώσεις των **ΔΡΑΧΜΩΝ**, παρά το γεγονός ότι η ανέκκλητη δήλωση υποβλήθηκε προ της συντάξεως του συμβολαίου.

Σε κάθε άλλη περίπτωση η δήλωση υποβάλλεται σε **ΕΥΡΩ**.

Για καλύτερη κατανόηση των ανωτέρω παραθέτουμε ενδεικτικά παραδείγματα:

Παράδειγμα 1ο

Υποβάλλεται στις 15/8/2001 από Ανώνυμη Εκδοτική Εταιρεία δήλωση φόρου κληρονομιάς, που κατέλιπε σ' αυτήν αποθανών δημοσιογράφος (ημερ/νία θανάτου 3-2-2001).

Η δήλωση υποβάλλεται σε **ΕΥΡΩ**, επειδή η εν λόγω Α.Ε. στις 1-2-2001 υπέβαλε ανέκκλητη δήλωση σε **ΕΥΡΩ**, η οποία προηγείται του χρόνου θανάτου.
./.

Παράδειγμα 2ο

Υποβάλλεται στις 15/3/2001 από Ανώνυμη Εταιρεία Εικαστικών Τεχνών δήλωση φόρου κληρονομιάς, που κατέλιπε σ' αυτήν αποθανών ζωγράφος (ημερ/νία θανάτου 27-12-2000).

Στις 31/12/2000 υπεβλήθη ανέκκλητη δήλωση από την εν λόγω εταιρεία, υπαγωγής σε **ΕΥΡΩ**, με χρόνο έναρξης υπαγωγής σε **ΕΥΡΩ** την 1/1/2001.

Η δήλωση υποβάλλεται σε **ΔΡΑΧΜΕΣ**, δεδομένου ότι η ανέκκλητη δήλωση, έπεται του χρόνου θανάτου.

Παράδειγμα 3ο

Υποβάλλεται στις 14/2/2001 αρχική δήλωση φόρου δωρεάς ενός ακινήτου με δωρεοδόχο μια ΠΑΕ. Η δήλωση υποβάλλεται σε **ΔΡΑΧΜΕΣ**.

Στις 28/2/2001 η δωρεοδόχος ΠΑΕ κάνει ανέκκλητη δήλωση για χρησιμοποίηση του **ΕΥΡΩ**.

Στις 30/4/2001 υποβάλλει συμπληρωματική δήλωση διότι από νεώτερη καταμέτρηση η έκταση του δωρηθέντος ακινήτου βρέθηκε μεγαλύτερη από την αρχική. Η συμπληρωματική αυτή δήλωση υποβάλλεται σε **ΔΡΑΧΜΕΣ**, δηλαδή ακολουθεί το νόμισμα της αρχικής δήλωσης.

Παράδειγμα 4ο

Υποβάλλεται στις 27/2/2001 μια δήλωση φόρου δωρεάς ενός ακινήτου με δωρητή συνταξιούχο εκπαιδευτικό ιερέα και δωρεοδόχο τα εκπαιδευτήρια **ΑΘΗΝΑ Α.Ε.** Η δήλωση υποβάλλεται σε **ΔΡΑΧΜΕΣ**.

Στις 3/3/2001 η δωρεοδόχος Α.Ε. κάνει ανέκκλητη δήλωση υπαγωγής στο **ΕΥΡΩ**. Το συμβόλαιο θα συνταχθεί στις 30/4/2001 με τη δήλωση των **ΔΡΑΧΜΩΝ** της 27/2/2001, παρόλο που η δωρεοδόχος έκανε ανέκκλητη δήλωση σε **ΕΥΡΩ**, η οποία όμως έπεται της δήλωσης φόρου δωρεάς.

Παράδειγμα 5ο

Στις 30/4/2001 υποβάλλεται δήλωση φόρου δωρεάς χρηματικού ποσού 20.000.000 **ΔΡΑΧΜΕΣ**, με δωρητή Ομόρρυθμη Εταιρεία, που τηρεί υποχρεωτικά βιβλία Γ κατηγορίας, προς ανήλικο καρδιοπαθή ασθενή προκειμένου να χειρουργηθεί στο εξωτερικό.

Η εν λόγω εταιρεία έχει κάνει ανέκκλητη δήλωση υπαγωγής στο **ΕΥΡΩ** από 31/12/2000.

Η δήλωση υποβάλλεται σε **ΔΡΑΧΜΕΣ**, επειδή υπόχρεος σε φόρο άυπτης δωρεάς είναι ο δωρεοδόχος φυσικό πρόσωπο, το οποίο στρέφεται του δικαιώματος **ΕΥΡΩ** επιλογών.

./.

Παράδειγμα 7ο

Στις 31/1/2001 υποβάλλεται δήλωση φόρου μεταβίβασης ακινήτου με αγοραστή κτηματική εταιρεία ΕΠΕ, η οποία υπέβαλε ανέκκλητη δήλωση για τη χρήση του **ΕΥΡΩ** στις 31/12/2000, με χρόνο έναρξης υπαγωγής σε **ΕΥΡΩ** την 1/1/2001. Το συμβόλαιο υπογράφεται στις 15/2/2001.

Η δήλωση του φόρου μεταβίβασης θα υποβληθεί σε **ΕΥΡΩ**, εφόσον έπεται της ανέκκλητης δήλωσης.

Παράδειγμα 8ο

Ανώνυμη Εταιρεία εξορύξεως χρυσού, μεταβιβάζει σε αγρότη στη Χακιδική έκταση 3.000 τ.μ. Η εν λόγω εταιρεία υπέβαλε ανέκκλητη δήλωση υπαγωγής σε **ΕΥΡΩ**, στις 15/2/2001. Το συμβόλαιο θα γίνει στις 13/6/2001. Η δήλωση θα υποβληθεί σε **ΔΡΑΧΜΕΣ**, επειδή ο αγοραστής, που είναι υπόχρεος σε φόρο, είναι φυσικό πρόσωπο και στερείται του δικαιώματος **ΕΥΡΩ** επιλογών.

Παράδειγμα 9ο

Υποβάλλεται στις 28/3/2001 η δήλωση φόρου μεταβίβασης ακινήτου με αγοράστρια Α.Ε. η οποία έκανε ανέκκλητη δήλωση υπαγωγής στο **ΕΥΡΩ** από 1/4/2001. Το συμβόλαιο θα συνταχθεί στις 3/5/2001 με τη δήλωση των **ΔΡΑΧΜΩΝ** της 28/3/2001 παρά το γεγονός ότι η αγοράστρια έκανε δήλωση έναρξης σε **ΕΥΡΩ** της 1/4/2000 και το συμβόλαιο συνετάγη στις 3/5/2001, εφόσον η ανέκκλητη δήλωση έπεται της δήλωσης φόρου μεταβίβασης ακινήτων.

5. Φορολογία Μεγάλης Ακίνητης Περιουσίας

5.1. Στην παράγραφο 2 του άρθρου 6 του ν.2842/2000 ορίζεται ότι, απαραίτητη προϋπόθεση για την επιλογή του **ΕΥΡΩ** αποτελεί η υποβολή ανέκκλητης δήλωσης από τα πρόσωπα που έχουν δυνατότητα επιλογής του **ΕΥΡΩ**, προ της έναρξης της διαχειριστικής ή φορολογικής περιόδου.

Με τις διατάξεις του άρθρου 22 του ν.2459/1997 ορίζεται ότι, κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο φορολογείται για την ακίνητη περιουσία του, που βρίσκεται στην Ελλάδα την 1η Ιανουαρίου του έτους φορολογίας.

Από τα ανωτέρω συνάγεται, ότι αν υποβληθεί ανέκκλητη δήλωση υπαγωγής στο **ΕΥΡΩ** πριν την 1/1/2001, με χρόνο έναρξης την 1/1/2001, οποιαδήποτε δήλωση (μερική, αρχική, συμπληρωματική, ανακλητική) θα υποβληθεί σε **ΕΥΡΩ**. Σε κάθε άλλη περίπτωση οι δηλώσεις υποβάλλονται σε **ΔΡΑΧΜΕΣ**.

5.2. Προκειμένου να διευκολυνθούν οι φορολογούμενοι, που θα επιλέξουν το **ΕΥΡΩ** ως νόμισμά τους, να υποβάλουν τις δηλώσεις Φ.Μ.Α.Π. σε **ΕΥΡΩ**, ανασχεδιάσαμε το έντυπο (ΦΜΑΠ 2001 - ΥΕΕΑΔ ΥΠ.ΟΙΚ. Ε.383/00) της δήλωσης και συγκεκριμένα:
./.

Στο έντυπο της δήλωσης, έχει προστεθεί στην πρώτη σελίδα (άνω δεξιά) ένα τετραγωνίδιο με την ένδειξη **ΕΥΡΩ** και στο κάτω μέρος αυτής η φράση: "Προσοχή η δήλωση συμπληρώνεται σε ένα μόνο νόμισμα (**ΔΡΑΧΜΕΣ** ή **ΕΥΡΩ**)".

Οι φορολογούμενοι, οι οποίοι έχουν κάνει ανέκκλητη δήλωση χρησιμοποίησης του **ΕΥΡΩ**, είναι υποχρεωμένοι να συμπληρώσουν με Χ το εκκαθαριστικό σημείωμα το χρεωστικό ή το πιστωτικό ποσό, θα αναγράφεται και στα δύο νομίσματα, όπως και στα δύο νομίσματα θα αναγράφονται και τα ποσά που αναφέρονται στον τρόπο πληρωμής, επί του ιδίου εντύπου.

Για τα έντυπα που συνυποβάλλονται με τις δηλώσεις ΦΜΑΠ ισχύουν όσα αναγράφονται στο τελευταίο εδάφιο της παραγράφου 3.

5.3. Για όσες δηλώσεις θα υποβληθούν σε **ΕΥΡΩ**, ο υπολογισμός του φόρου επί του εκκαθαριστικού σημειώματος θα γίνει σε **ΕΥΡΩ** και στο εκκαθαριστικό σημείωμα το χρεωστικό ή το πιστωτικό ποσό, θα αναγράφεται και στα δύο νομίσματα, όπως και στα δύο νομίσματα θα αναγράφονται και τα ποσά που αναφέρονται στον τρόπο πληρωμής, επί του ιδίου εντύπου.

Τονίζεται ότι η σύνταξη του χρηματικού καταλόγου θα γίνεται ΜΟΝΟ σε ΔΡΑΧΜΕΣ, ανεξάρτητα αν αυτός συντάσσεται χειρόγραφα ή μηχανογραφικά.

5.4. Σας παραθέτουμε παραδείγματα υποβολής δηλώσεων ΦΜΑΠ (μερικών, αρχικών και συμπληρωματικών) εντός του έτους 2001:

Παράδειγμα 1ο

- Υποβάλλεται στις 15-2-2001 μερική δήλωση ΦΜΑΠ από ανώνυμη τεχνική εταιρεία σε **ΔΡΑΧΜΕΣ**.
- Την 1/3/2001 η εν λόγω εταιρεία κάνει ανέκκλητη δήλωση στην αρμόδια Δ.Ο.Υ., για χρησιμοποίηση του **ΕΥΡΩ**.
- Στις 3/3/2001 υποβάλλει δεύτερη μερική δήλωση ΦΜΑΠ. Αυτή θα υποβληθεί σε **ΔΡΑΧΜΕΣ**.
- Στις 10/5/2001 υποβάλλεται αρχική δήλωση ΦΜΑΠ. Και η δήλωση αυτή θα υποβληθεί σε **ΔΡΑΧΜΕΣ**, δηλαδή ακολουθεί το νόμισμα της αρχικής δήλωσης.

Παράδειγμα 2ο

- Ανώνυμη κατασκευαστική εταιρεία κάνει ανέκκλητη δήλωση υπαγωγής σε **ΕΥΡΩ** την 31/12/2000.
- Στις 2/3/2001 υποβάλλει μερική δήλωση ΦΜΑΠ. Η δήλωση αυτή θα υποβληθεί σε **ΕΥΡΩ**.
- Στις 14/5/2001 υποβάλλει αρχική δήλωση ΦΜΠ. Και η δήλωση αυτή θα υποβληθεί σε **ΕΥΡΩ**.

Παράδειγμα 3ο

Ξενοδοχειακή ΕΠΕ υποβάλλει ανέκκλητη δήλωση υπαγωγής σε **ΕΥΡΩ** την 1/3/2001.

J.

Στις 12/5/2001 υποβάλλει δήλωση ΦΜΑΠ. Η δήλωση αυτή θα υποβληθεί σε **ΔΡΑΧΜΕΣ**.

Δ. Θέματα ΦΟΡΟΥ ΠΡΟΣΤΙΘΕΜΕΝΗΣ ΑΞΙΑΣ (Φ.Π.Α.)

1. Θεσμικό πλαίσιο:

α) Ο Ν.2842/2000 για το ΕΥΡΩ δεν τροποποιεί τις διατάξεις του Φ.Π.Α. Δεν αλλάζουν δηλαδή οι συντελεστές, η κατάταξη των αγαθών, οι απαλλαγές, η διαδικασία και ο τρόπος συμψηφισμού ή επιστροφής κ.λπ.

β) Στις περιπτώσεις όπου χρειάζεται ορισμένες αξίες να υπολογίζονται σε ΕΥΡΩ, η μετατροπή τους θα γίνεται με τη χρήση της σταθερής ισοτιμίας (ΕΥΡΩ = 340,750 δρχ.), π.χ. Επιχείρηση (Ν.Π. του άρθ.6 παρ.1), που κάνει χρήση επιλογής ένταξης στο ΕΥΡΩ και χρειάζεται να λάβει υπόψη της:

Το ποσό των 3.000 δρχ. για τα δώρα μικρής αξίας, θα μετατρέπεται την εν λόγω αξία σε ΕΥΡΩ, διαιρώντας με τη σταθερή ισοτιμία.

Το όριο που προβλέπεται, για την έκδοση ειδικού απαλλακτικού διπλοτύπου (ΠΟΛ 1262/93), θα προσδιορίζεται με τη χρήση της σταθερής ισοτιμίας, κ.λπ.

2. Δηλώσεις Φ.Π.Α. - Έντυπα μεταβατικής περιόδου.

Οι διατάξεις του κοινοποιημένου νόμου, για την εισαγωγή του ΕΥΡΩ, όπως είναι φυσικό, επηρεάζουν τον τρόπο υποβολής των δηλώσεων, την επιλογή των υποκειμένων και την προαιρετική ένταξή τους σε ΕΥΡΩ. Σχετικά με το θέμα αυτό και προς διευκόλυνσή σας, παραθέτουμε τα εξής:

2.1. Για τις ανάγκες του Φ.Π.Α. χρησιμοποιούνται οι παρακάτω δηλώσεις:

- α) Επιστροφές αγροτών
- β) Αποθεμάτων - μετάτζης
- γ) Επιστροφής σε κοινοτικές επιχειρήσεις (8η οδηγία)
- δ) Περιοδική δήλωση για υποκειμένους που τηρούν Α' Κατηγορίας βιβλία

ε) Περιοδική δήλωση για υποκειμένους που τηρούν Β' και Γ' Κατηγορίας βιβλία, το Δημόσιο και ΝΠΔΔ

ζ) Εκκαθαριστική δήλωση

η) Ανακεφαλαιωτικός πίνακας ενδοκοινοτικών παραδόσεων και

θ) Ανακεφαλαιωτικός πίνακας ενδοκοινοτικών αποκτήσεων

Λαμβάνοντας υπόψη .ο γεγονός ότι επιλογή της χρήσης του ΕΥΡΩ μπορούν να κάνουν μόνο ορισμένοι υποκειμένοι (άρθρο 6 του Ν.2842/2000), καθώς επίσης και το γεγονός ότι επιβάλλεται πρακτικά να θα χρησιμοποιείται ένα ενιαίο έντυπο, για υποβολή δηλώσεων είτε σε ΕΥΡΩ είτε σε δρχ., προς διευκόλυνση των υποκειμένων, έγιναν ορισμένες αλλαγές στα έντυπα, που προαναφέρονται στις περιπτώσεις δ, ε, ζ, η και J.

θ. Τα αναφερόμενα στις περιπτώσεις α, β, γ δεν τροποποιούνται.

Οι αλλαγές αυτές δεν είναι σημαντικές και ουσιαστικά συμπληρώνουν τα σχετικά έντυπα, μόνο για όσους κάνουν χρήση της δυνατότητάς τους να υποβάλουν δηλώσεις σε ΕΥΡΩ. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι η περιοδική δήλωση, για υποκειμένους του κανονικού καθεστώτος (Β και Γ κατηγορία βιβλίων), παραμένει ίδια και απλά στην πρώτη σελίδα προστίθεται ένα τετραγωνίδιο, στο οποίο σημειώνεται με διαγράμμιση η προαιρετική χρήση ΕΥΡΩ (δεν σημειώνεται από όσους εξακολουθούν να τηρούν τα βιβλία σε δραχμές). Στη δεύτερη σελίδα προστίθενται στον πίνακα Ε' τρεις νέοι κωδικοί αριθμ.514, 515, 516 για να καλύπτουν την ανάγκη μετατροπής του τυχόν χρεωστικού υπολοίπου από ΕΥΡΩ σε ΔΡΧ.

2.2. Περαιτέρω, για τον τρόπο υποβολής των δηλώσεων διευκρινίζονται τα ακόλουθα: (προαναφερόμενα έντυπα ε, ζ, η και θ).

I. Για συναλλαγές που αφορούν περιόδους του 2000.

1) Η περιοδική δήλωση του Δεκεμβρίου 2000, που θα υποβληθεί π.χ. 23 Ιανουαρίου 2001, θα είναι σε Δρχ. είτε πρόκειται για υποκείμενο, που έχει ενταχθεί με ανέκκλητη δήλωση στο ΕΥΡΩ (από 01/01/2001), είτε όχι.

2) Το ίδιο θα συμβεί και για τους ανακεφαλαιωτικούς πίνακες του VIES του τριμήνου Οκτ., Νοεμ. και Δεκεμβρίου του 2000.

3) Επίσης θα υποβληθεί σε δραχμές η εκκαθαριστική δήλωση των υποκειμένων, που η διαχειριστική τους περίοδος λήγει την 31/12/2000.

II. Για συναλλαγές που αφορούν περιόδους του 2001.

α) Οι υποκείμενοι, που δεν θα κάνουν χρήση της επιλογής να ενταχθούν σε ΕΥΡΩ (άρθρο 6 του Ν.2842/2000), θα υποβάλλουν όλες τις δηλώσεις τους σε ΔΡΧ.

β) Οι υποκείμενοι που θα ενταχθούν με ανέκκλητη δήλωσή τους, σύμφωνα με το άρθρο 6 του ιδίου Νόμου στο ΕΥΡΩ υποχρεούνται να υποβάλλουν τις δηλώσεις Φ.Π.Α. σε ΕΥΡΩ, εφόσον πρόκειται για φορολογικές περιόδους μετά την ανέκκλητη δήλωση.

γ) Για καλύτερη κατανόηση των προαναφερομένων παραθέτουμε τα ακόλουθα παραδείγματα:

Παράδειγμα 1ο

Επιχείρηση, που τηρεί υποχρεωτικά βιβλία Γ' κατηγορίας και επιλέγει την ένταξη της στο ΕΥΡΩ την 01/03/2001 θα υποβάλει την περιοδική της δήλωση του Μαρτίου, σε ΕΥΡΩ. Διευκρινίζεται ότι η δήλωση του Φεβρουαρίου θα υποβληθεί σε Δραχμές.

J.

Παράδειγμα 2ο

Ανώνυμη εταιρεία επιλέγει την ένταξη της στο ΕΥΡΩ την 1/4/2001. Τον Ιούνιο του 2001 επιθυμεί να υποβάλει τροποποιητική ή ανακλητική δήλωση για τον Ιανουάριο του 2001.

Η δήλωση αυτή θα υποβληθεί σε δραχμές, αφού το συγκεκριμένο χρονικό διάστημα δεν είχε ενταχθεί στο ΕΥΡΩ.

Παράδειγμα 3ο

Επιχείρηση που είχε υπερδωδεκάμηνη διαχειριστική περίοδο, η οποία λήγει στις 30/06/2001 και είχε υποβάλει ανέκκλητη δήλωση ένταξης στο ΕΥΡΩ από 01/01/2001 θα υποβάλει την εκκαθαριστική της δήλωση σε ΕΥΡΩ. Στην περίπτωση που η επιχείρηση αυτή έχει υποχρέωση υποβολής μαζί με την εκκαθαριστική δήλωση και καταστάσεων συναλλαγών με ειδικό απαλλακτικό δελτίο (πορτοκαλί), σύμφωνα με την Α.Υ.Ο. ΠΟΛ 1262/93, αυτές θα υποβάλλονται επίσης σε ΕΥΡΩ.

Παράδειγμα 4ο

Επιχείρηση που θα ενταχθεί από 01/01/2001 σε ΕΥΡΩ, εφόσον υποβάλει τροποποιητική δήλωση π.χ. του Νοεμβρίου 2000 τον Μάρτιο του 2001., θα την υποβάλλει σε δραχμές, γιατί αφορά συναλλαγές του έτους 2000 (πριν δηλαδή την ένταξη της επιχείρησης στο ΕΥΡΩ).

Παράδειγμα 5ο

Επιχείρηση, που θα ενταχθεί από 01/03/2001 με ανέκκλητη δήλωσή της στο ΕΥΡΩ και διακόψει τις εργασίες της στις 15/05/2001, τότε υποχρεούται για τη χρήση αυτή, να υποβάλει την εκκαθαριστική της δήλωση σε ΕΥΡΩ.

Παράδειγμα 6ο

Επιχείρηση, που έχει διαχειριστική περίοδο 1/7/2000 - 30/6/2001, εφόσον με ανέκκλητη δήλωσή της ενταχθεί προαιρετικά στο ΕΥΡΩ την 1/4/2001, τότε οι περιοδικές δηλώσεις Απριλίου, Μαΐου, Ιουνίου 2001, καθώς και η εκκαθαριστική δήλωση της χρήσης αυτής, θα υποβληθούν σε ΕΥΡΩ.

Παράδειγμα 7ο

Στην περίπτωση που υποβληθεί ανέκκλητη δήλωση, η οποία δεν συμπίπτει με την έναρξη του ημερολογιακού τριμήνου, ο Τριμηνιαίος Ανακεφαλαιωτικός Πίνακας Ενδοκοινοτικών Αποκτήσεων-Παρεδόσεων στον οποίον αναφέρεται χρονικό διάστημα, κατά το οποίο τηρήθηκαν τα βιβλία και στοιχεία σε δραχμές και χρονικό διάστημα, που αυτά τηρήθηκαν σε ΕΥΡΩ, θα υποβάλλεται σε ΕΥΡΩ.

J.

Ειδικότερα, εάν η ανέκκλητη δήλωση για επιλογή του ΕΥΡΩ υποβληθεί την 1.2.2001, ο Τριμηνιαίος Ανακεφαλαιωτικός Πίνακας Αποκτήσεων-Παραδόσεων για το 1ο τρίμηνο του έτους 2001 που θα υποβληθεί τον Απρίλιο του έτους 2001, θα συμπληρωθεί σε ΕΥΡΩ. Αυτό σημαίνει ότι οι φορολογούμενοι πρέπει να μετατρέψουν σε ΕΥΡΩ (με την σταθερή ισοτιμία Δρχ./ΕΥΡΩ) τις αξίες των συναλλαγών που διενεργήθηκαν από 1.1.2001 έως 31.01.2001 και οι οποίες στην οικεία περιοδική δήλωση Φ.Π.Α. είχαν αρχικά εκφραστεί σε ΔΡΑΧΜΕΣ.-

3. Ενδοκοινοτικές συναλλαγές - VIES

Σχετικά με τη μετατροπή αξιών τιμολογίων, που αφορούν Ενδοκοινοτικές Αποκτήσεις ή Παραδόσεις, προκειμένου να προσδιοριστεί η φορολογητέα βάση Φ.Π.Α. ενδοκοινοτικών συναλλαγών, επισημαίνουμε τα εξής:

α) Η διαδικασία προσδιορισμού της φορολογητέας βάσης Φ.Π.Α. ενδοκοινοτικών συναλλαγών, που προβλέπεται από τον Κανονισμό (Ε.Κ.) 2454/93 (ισοτιμία προτελευταίας Τετάρτης προηγούμενου μήνα από τον μήνα αναφοράς) ΔΕΝ ΙΣΧΥΕΙ πλέον από 1.1.2001, για τιμολόγια η αξία των οποίων αναγράφεται είτε σε ΕΥΡΩ είτε σε Εθνικό Νομισμα Κ-Μ της ζώνης ΕΥΡΩ είτε και στα δύο.

Η εν λόγω διαδικασία αντικαθίσταται από την διαδικασία μετατροπής, που προβλέπεται από τα άρθρα 4 και 5 του Κανονισμού (ΕΚ) 1103/97 του Συμβουλίου της 17.7.1997 (Τριγωνική Μετατροπή).

Παράδειγμα " Τριγωνικής" μετατροπής σε δραχμές μέσω ΕΥΡΩ

1) Ποσό: 1.537,25 DM : 1,955583 = 785,9834 E
Στρογγυλοποιείται στα : 785,983 E

2) Ποσό 785,983 E X 340,750 = 267.823,70 Δρχ.
Στρογγυλοποιείται στις : 267.824 Δρχ.

Σημείωση: α) Η "σταθερή ισοτιμία" ΔΕΝ στρογγυλοποιείται
β) Η "ενδιάμεση" στρογγυλοποίηση (της αξίας σε ΕΥΡΩ) δεν μπορεί να γίνει σε λιγότερα από τρία (3) δεκαδικά ψηφία
γ) Στις αξίες σε Δραχμές δεν χρησιμοποιούνται δεκαδικά ψηφία.

β) Η διαδικασία προσδιορισμού της φορολογητέας βάσης Φ.Π.Α. ενδοκοινοτικών συναλλαγών, που προβλέπεται από τον Κανονισμό (ΕΚ) 2454/93 εξασκοιουθεί να ΙΣΧΥΕΙ και μετά την 1.1.2001 για την μετατροπή, κατ'αρχήν σε ΕΥΡΩ, των αξιών που αφορούν σε τιμολόγια εκφρασμένα είτε σε Εθνικά Νομίσματα Τρίτων Χωρών (π.χ. Δολλάριο Η.Π.Α., Γιέν Ιαπωνίας, Λίρα Κύπρου, Κορώνα Νορβηγίας, Φράγκο Ελβετίας κ.λπ.) είτε σε Εθνικά Νομίσματα Κ-Μ της Ευρ. Ένωσης που βρίσκονται ΕΚΤΟΣ ζώνης του ΕΥΡΩ (π.χ. Λίρα Αγγλίας, Κορώνα Δανίας, Κορώνα Σουηδίας).

J.

Στην συνέχεια, η μετατροπή της αξίας από ΕΥΡΩ σε Δραχμές θα γίνεται με την διαδικασία που προβλέπεται στα άρθρα 4 και 5 του Κανονισμού (ΕΚ) 1103/97, όπως παρουσιάστηκε στο ανωτέρω παράδειγμα.

Ε. Θέματα ΕΙΣΠΡΑΞΗΣ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΣΟΔΩΝ

Παράγραφοι 2 & 3 του άρθρου 7

Οι διατάξεις των παραγράφων 2 και 3 του άρθρου 7 του παρόντος Νόμου αναφέρονται κυρίως στην εισπρακτική διαδικασία (βεβαίωση και πληρωμή) των φόρων, τελών κλπ. και στις πάσης φύσης συναλλαγές, που διενεργούνται μέσω των Δ.Ο.Υ.

Υπενθυμίζουμε στο σημείο αυτό ότι, όπως ήδη αναφέρθηκε, κατά το Μεταβατικό Στάδιο το ΕΥΡΩ δεν κυκλοφορεί σε υλική μορφή (χαρτονομίσματα, κέρματα), αλλά μόνο σε λογιστική.

Κατά συνέπεια όλες οι πληρωμές και γενικά οι συναλλαγές διενεργούνται στις Δ.Ο.Υ. σε ΔΡΧ. Επίσης σε ΔΡΧ τηρείται το λογιστικό σύστημα των Δ.Ο.Υ. και σε ΔΡΧ εμφανίζεται η εκτέλεση του Προϋπολογισμού Ο.Ε. 2001, μέσω του Δημοσίου Λογιστικού (προσωρινές και οριστικές ληροφοσίες - μηνιαία στατιστικά στοιχεία), παρά το γεγονός ότι ο Προϋπολογισμός του έτους 2001 έχει συνταχθεί και σε ΔΡΧ και σε ΕΥΡΩ.

Οι συναλλαγές των Νομικών Προσώπων των δικαιουμένων να κάνουν χρήση του ΕΥΡΩ, σύμφωνα με την ρητή διατύπωση της παραγράφου 1 του άρθ.6, μέσω των Υπηρεσιών του Τραπεζικού Συστήματος είναι δυνατόν να γίνονται και σε ΕΥΡΩ, ανάλογα με τις διευκολύνσεις, που θα παρέχει ο Τραπεζικός τομέας.

Σε κάθε περίπτωση, τα παραστασιακά στοιχεία από και προς τις Δ.Ο.Υ. θα αποδίδονται από τις Τράπεζες σε ΔΡΧ, καθώς και οι αποδείξεις των ημερησίων και μηνιαίων στοιχείων (EXTRAITS) της Τράπεζας Ελλάδος προς τις Δ.Ο.Υ., αν και η Τράπεζα Ελλάδος σε όλες τις εσωτερικές της διαδικασίες θα τηρεί τους λογαριασμούς της σε ΕΥΡΩ.

Σημειώνουμε ότι, για τους φορολογούμενους Ν.Π. του άρθρου 6 παρ.1, οι οποίοι, σύμφωνα με τους όρους της παρ.2 του ίδιου άρθρου, θα τηρούν τη λογιστική της επιχείρησής τους, κατά το Μεταβατικό έτος, σε ΕΥΡΩ, η εκκαθάριση φόρων και λοιπών υποχρεώσεων (που θα γίνει μετά την αλλαγή του νομίσματος), θα πρέπει να πραγματοποιείται σε ΕΥΡΩ (βεβαίωση υπό ευρεία έννοια) και για τις ανάγκες της εισπρακτικής διαδικασίας των Δ.Ο.Υ. απαιτείται να μεταφράζεται η συγκεκριμένη εκκαθάριση στο χρηματικό κατάλογο σε ΔΡΧ. Δηλαδή, η ταμειακή βεβαίωση θα πραγματοποιείται σε ΔΡΧ, ώστε η λογιστική των Δ.Ο.Υ. (βιβλία εισπρακτικών, καταστάσεις κλπ.) να τηρείται σε ΔΡΧ.

J.

Η έννοια της παραγράφου 3 του ίδιου άρθρου είναι ότι μικροδιαφορές που τυχόν να προκύπτουν, μετά την μετατροπή του ΕΥΡΩ σε ΔΡΧ ή των ΔΡΧ σε ΕΥΡΩ, κατά την στρογγυλοποίηση, μεταξύ της βεβαίωσης υπό ευρεία έννοια και αυτής με την στενή έννοια (δηλ. μεταξύ προσδιορισμού του ποσού και ταμειακής βεβαίωσης), αλλά και κάθε άλλη περίπτωση μικροδιαφορών λόγω στρογγυλοποιήσεων, κατά πράξη και για τον ίδιο φορολογούμενο, αμελούνται.

Η στρογγυλοποίηση γίνεται σύμφωνα με τα αναφερθέντα στο Ι. Γενικό Μέρος της παρούσας και εναρμονίζονται προς τον Ε.Κ.1103/97. Οι μικροδιαφορές είναι πιθανό να προκύπτουν λόγω της διαφοράς που έχει η ελάχιστη υποδιαίρεση του Εθνικού μας νομίσματος σε σχέση με την ελάχιστη υποδιαίρεση του ΕΥΡΩ, δηλαδή η 1 ΔΡΧ σε σχέση με το 1 Ευρωκεπτό ή cent (σέντ) = 3,41 ΔΡΧ. (1 E = 100 cents)., άρα υπάρχει διαφορά 2,41 ΔΡΧ.

Παράδειγμα μετατροπής και στρογγυλοποίησης κατά την εκκαθάριση δήλωσης Φορολογίας Εισοδήματος:

Φορολογούμενος (Ν.Π. αρ.6) υπέβαλε τη δήλωση Φ.Ε. σε ΕΥΡΩ και μετά την εκκαθάρισή της προκύπτει ποσόν φόρου προς βεβαίωση: 1094,99 ΕΥΡΩ, το οποίο αναλύεται ως εξής:

Για τον Τμήμα Εισοδήματος

0121	598,83 E
0122	260,77 E
0124	15,19 E
0128	88,61 E
0129	75,88 E
0512	20,65 E
0711	32,40 E
1711	2,66 E

Για την Ταμειακή βεβαίωση

204.051,32 ΔΡΧ
88.857,38 ΔΡΧ
5.175,99 = 5.176 ΔΡΧ
30.193,86 =30.194 ΔΡΧ
25.856,11 ΔΡΧ
7.036,49 ΔΡΧ
11.040,30 ΔΡΧ
906,40 ΔΡΧ

Σύνολο: 1.094,99 E = 373.116 ΔΡΧ.

το ποσόν των 1094,99 ΕΥΡΩ μετατρέπόμενο και στρογγυλοποιούμενο, σύμφωνα με τις γενικές διατάξεις (εκ.1103/97 και αρθ.5) είναι ίσο με 373.118 ΔΡΧ (373.117,84).

Δηλ. προκύπτει διαφορά 2 ΔΡΧ, λόγω της στρογγυλοποίησης των ποσών κατά Κ.Α.Ε.

Το ποσόν όμως που τελικά πρέπει να βεβαιωθεί και να εισπραχθεί από τον φορολογούμενο είναι αυτό που προκύπτει από το άρθροισμα των Κωδικών σε ΔΡΧ και να αμεληθεί η διαφορά των 2 ΔΡΧ, σύμφωνα με την διάταξη του αρθ.7 παρ.3 του παρόντος νόμου.

J.

Σημειώνουμε ότι τα ανωτέρω ισχύουν και για κάθε περίπτωση τίτλου προς βεβαίωση, ο οποίος αποστέλλεται από διαφορετικές βεβαιούσες αρχές π.χ. Τράπεζες, χώρες του εξωτερικού (Προξενικές αρχές) κλπ.

Συμπερασματικά γίνεται σαφές ότι κάθε Χρηματικός Κατάλογος απαιτείται να συντάσσεται από το αρμόδιο Τμήμα της Δ.Ο.Υ. σε ΔΡΧ, ανεξάρτητα αν συντάσσεται χειρόγραφα ή μηχανογραφικά (βεβαίωση μέσω TAXIS).

Τέλος, απαιτείται να τονισθεί ότι σε περιπτώσεις μετατροπής οφειλών πάσης φύσης (κεφάλαιο, προσαυξήσεις, πρόστιμα, δόσεις κ.λπ.) από ΕΥΡΩ σε ΔΡΧ, ή και το αντίστροφο, δεν επιτρέπονται άλλες στρογγυλοποιήσεις πέραν αυτών που ορίζονται από το υφιστάμενο νομικό πλαίσιο (Ε.Κ.1103/97 και άρθρο 2 του κοινοποιούμενου Νόμου).

Δηλαδή, στο ανωτέρω παράδειγμα, το ποσόν των 1094,99 E δεν πρέπει να γραφεί 1095 E.

Επίσης π.χ. Το ποσόν των 10.000 ΔΡΧ =29,347028 E
και στρογγυλοποιείται = 29,35 E

ΟΧΙ 30 E διότι 30 E = 10.223 ΔΡΧ
ΟΧΙ 29 E διότι 29 E = 9.882 ΔΡΧ

ΣΤ. Θέματα ΕΙΔΙΚΩΝ ΦΟΡΟΛΟΓΙΩΝ

Η δυνατότητα που παρέχεται, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 6 του κοινοποιούμενου νόμου, στα πρόσωπα της παρ.1 του άρθρου αυτού, για την επιλογή του ΕΥΡΩ, σε αντικατάσταση της ΔΡΑΧΜΗΣ, κατά την εκπλήρωση φορολογικών υποχρεώσεων, εφαρμόζεται και στις ειδικές φορολογίες για φορολογητές πράξεις, που αφορούν στο έτος 2001, σύμφωνα με τις ίδιες προϋποθέσεις που αναφέρονται αναλυτικά στα προηγούμενα κεφάλαια (υποβολή ανέκκλητης δήλωσης επιλογής του ΕΥΡΩ από τους φορολογούμενους στην αρμόδια Δ.Ο.Υ.).

Ειδικότερα, για ορισμένες ενδεικτικά αναφερόμενες ειδικές φορολογίες διευκρινίζουμε τα εξής:

α) Φόρος συγκέντρωσης κεφαλαίων

Οι υπόχρεοι σε φόρο συγκέντρωσης κεφαλαίων (άρθρο 17 του ν.1676/1986), οι οποίοι κατά το Μεταβατικό στάδιο θα επιλέξουν με ανέκκλητη δήλωσή τους να χρησιμοποιούν το ΕΥΡΩ, για πράξεις που ενεργούνται σε χρόνο μεταγενέστερο της δήλωσής τους, θα υποβάλλουν την οικεία δήλωση, στην οποία θα υπολογίζεται ο φόρος που αναλογεί σε ΕΥΡΩ, το δε ποσό για καταβολή θα εκφράζεται σε ΔΡΑΧΜΕΣ.

J.

Στις περιπτώσεις που τα ανωτέρω πρόσωπα υποβάλλουν κατά το Μεταβατικό στάδιο δηλώσεις για φορολογητέες πράξεις που ανάγονται σε χρόνο προγενέστερο της ανέκκλητης δήλωσής τους, ο φόρος που αναλογεί θα εκφράζεται σε Δραχμές.

Επισημαίνεται ότι όσες δηλώσεις υποβάλλονται, κατά το Μεταβατικό στάδιο, από υποχρέους που δεν επέλεξαν τη χρήση του ΕΥΡΩ, εξακολουθούν να υποβάλλονται μόνο σε Δραχμές εντός του έτους 2001.

β) Τέλη Χαρτοσήμου

Για όσους, κατά τα ανωτέρω εκθεθέντα, επιλέξουν με ανέκκλητη δήλωσή τους τη χρήση του ΕΥΡΩ, κατά το Μεταβατικό στάδιο, για πράξεις που υπόκεινται σε τέλη χαρτοσήμου και συντελούνται σε χρόνο μεταγενέστερο της δήλωσης, τα οφειλόμενα τέλη χαρτοσήμου θα υπολογίζονται σε ΕΥΡΩ, στις δηλώσεις ή σημειώματα, κατά περίπτωση, το δε ποσό για καταβολή θα εκφράζεται σε ΔΡΑΧΜΕΣ.

Σημειώνεται, ότι σε εκείνες τις περιπτώσεις, που τα τέλη χαρτοσήμου αποδίδονται κατά τον ίδιο τρόπο και χρόνο που αποδίδεται ο φόρος εισοδήματος, θα έχουν εφαρμογή τα οριζόμενα στο Κεφάλαιο Β. Θέματα ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ (τέλη χαρτοσήμου κερδών, μισθωμάτων, μισθών, αμοιβών τρίτων κ.τ.λ.).

Διευκρινίζεται, ότι οι ασφαλιστικές επιχειρήσεις, που θα επιλέξουν με ανέκκλητη δήλωσή τους τη χρήση του ΕΥΡΩ, για τις αποδείξεις ασφαλίσεων και ασφαλιστικών αποζημιώσεων, που ανάγονται στο προηγούμενο ημερολογιακό τρίμηνο της δήλωσής τους, θα υπολογίζουν τα οφειλόμενα τέλη χαρτοσήμου σε Δραχμές, για δε τις αποδείξεις του ημερολογιακού τριμήνου εντός του οποίου υπεβλήθη η αμετάκλητη δήλωση και τις μεταγενέστερες, τα οφειλόμενα τέλη χαρτοσήμου θα υπολογίζονται στις αντίστοιχες δηλώσεις σε ΕΥΡΩ, το δε ποσό για καταβολή σε ΔΡΑΧΜΕΣ.

Για παράδειγμα, ασφαλιστική επιχείρηση, που επιλέγει την 1-2-2001 τη χρήση του ΕΥΡΩ, θα υποβάλλει στις 20 Μαρτίου 2001 δήλωση καταβολής τελών χαρτοσήμου, για το τελευταίο τρίμηνο του έτους 2000, σε Δραχμές για δε το α' τρίμηνο του έτους 2001 σε ΕΥΡΩ, στις 20 Μαΐου 2001.

Οι τυχόν υποβαλλόμενες κατά το μεταβατικό στάδιο δηλώσεις καταβολής τελών χαρτοσήμου των ανωτέρω ασφαλιστικών επιχειρήσεων που ανάγονται σε χρονικές περιόδους προγενέστερες του ημερολογιακού τριμήνου εντός του οποίου θα επιλέξουν τη χρήση του ΕΥΡΩ, (εκπρόθεσμες κ.τ.λ.) θα υποβάλλονται σε ΔΡΑΧΜΕΣ.

Σε ΔΡΑΧΜΕΣ επίσης θα υποβάλλονται τα οφειλόμενα τέλη χαρτοσήμου των προσώπων που θα επιλέξουν τη χρήση του ΕΥΡΩ, όταν οι πράξεις στις οποίες αφορούν ανάγονται σε χρόνο προγενέστερο της ανέκκλητης δήλωσής τους.

J.

γ) Ειδικός φόρος για την ανάπτυξη της κινηματογραφικής τέχνης.

Όσοι εκμεταλλευτές κινηματογράφου εμπίπτουν στις διατάξεις του άρθρου 6 παρ.1 και επιλέξουν, κατά το Μεταβατικό στάδιο, με ανέκκλητη δήλωσή τους τη χρήση του ΕΥΡΩ, κατά τα προαναφερόμενα, κατά τις θεωρήσεις των ειστηρίων, που θα έπονται της ως άνω δήλωσης, στις οικείες δηλώσεις θα υπολογίζουν τον αναλογούντα φόρο σε ΕΥΡΩ, το δε ποσό για καταβολή θα εκφράζεται σε δραχμές.

Τα ανωτέρω εφαρμόζονται ανεξάρτητα του τρόπου έκδοσης των ειστηρίων.

δ) Φόρος Κύκλου Εργασιών.

Η δήλωση Φ.Κ.Ε. του τελευταίου τριμήνου του έτους 2000 θα υποβληθεί το Μάρτιο του 2001 σε ΔΡΑΧΜΕΣ, ακόμα και στην περίπτωση που η ασφαλιστική επιχείρηση επιλέξει να ενταχθεί στο ΕΥΡΩ, πριν την ημερομηνία υποβολής της δήλωσης.

Στις δηλώσεις που θα υποβάλλουν οι ανωτέρω επιχειρήσεις και θα αφορούν σε αποδείξεις που θα εκδοθούν το 2001 μετά την αμετάκλητη δήλωση, ο Φ.Κ.Ε. θα υπολογίζεται σε ΕΥΡΩ και θα καταβάλλεται σε ΔΡΑΧΜΕΣ, ακόμα και στην περίπτωση που η ανέκκλητη δήλωση καλύπτει μέρος μόνο του τριμήνου.

Παράδειγμα: αν η ανέκκλητη δήλωση ισχύει από 1/3/2001, η δήλωση Φ.Κ.Ε. του α' τριμήνου 2001 θα υποβληθεί τον Ιούνιο του 2001 σε ΕΥΡΩ.

Συνολικά, με την παρούσα εγκύκλιο καταβλήθηκε προσπάθεια να αντιμετωπισθούν τα σοβαρότερα θέματα, που άπτονται της εφαρμογής του νέου Νόμου για το ΕΥΡΩ και είναι δυνατόν να προκύψουν στην πράξη, κατά το Μεταβατικό Καθεστώς.

Προβλήματα, που τυχόν θα παρουσιαστούν κατά τη διάρκεια του έτους 2001, θα αντιμετωπισθούν με νεώτερες οδηγίες μας.

Λόγω του κατεπείγοντος και της σοβαρότητας του θέματος, παρακαλούμε τους κ.Δ/ντές των Δ.Ο.Υ. να αποπετύσουν την κοινοποίηση της παρούσας στους Προϊστάμενους όλων των τμημάτων και στους υπαλλήλους, προκειμένου έγκαιρα να ενημερωθούν και από 1/1/2001 να προβούν στην ακριβή και απρόσκοπτη εφαρμογή του κοινοποιούμενου Νόμου.

J.

Τέλος, για κάθε ερώτημα σχετικά με το περιεχόμενο της παρούσας, παρακαλούμε να επικοινωνείτε με τις καθύλην αρμόδιες Δ/νσεις, ανάλογα με το αντικείμενο, στο οποίο αναφέρεται το θέμα ή το ερώτημά σας.

Ο ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΦΩΤΙΑΔΗΣ

Το ευρώ στο διαδίκτυο

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟ ΚΟΙΝΟ ΝΟΜΙΣΜΑ

ΕΘΝΙΚΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ:

1. Επίσημη σελίδα ευρώ

<http://europa.eu.int/euro>

2. Ερωτήσεις και απαντήσεις για το ευρώ

<http://europa.eu.int/euro/quest>

Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα

<http://www.ecb.int/>

Συμβούλιο Ευρωπαϊκής Ενωσης

<http://ue.eu.int>

Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο

<http://www.europarl.eu.int/>

EUROPE DIRECT:

Γενικές πληροφορίες για την Ε.Ε. στους πολίτες (και στα ελληνικά)

3. Ατελής κλήση 0800-3212254 και ιστοσελίδα

<http://europa.eu.int/citizens>

ΕΛΛΑΔΑ:

Εθνική Συντονιστική Επιτροπή Ευρώ (ΥΠΕΘΟ)

τηλ. 01-3332750 φαξ 01-3332760

Αντιπροσωπεία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής

τηλ. 01-7272100, φαξ 01-7244620

<http://www.ee.gr>

ΚΕΝΤΡΙΚΕΣ ΤΡΑΠΕΖΕΣ

Άλλες ηλεκτρονικές διευθύνσεις για ευρώ

1. ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

<http://www.bankofgreece.gr>

2. BANCO DE ESPANA

<http://www.bde.es/ume/ume.htm>

3. BANCO DE PORTUGAL

http://www.bportugal.pt/document/frdocument_p.htm

4. BANK OF ENGLAND

<http://www.bankofengland.co.uk/publica.htm#europe>

5. BANQUE DE FRANCE

<http://www.banque-france.fr/actu/europe/eurindex.htm>

6. DANMARKS NATIONALBANK

<http://www.nationalbanken.dk>

7. DE NEDERLANDSCHE BANK

http://www.dnb.nl/emu_euro_en_escb/index.htm

8. DEUTSCHE BUNDESBANK

<http://www.bundesbank.de/de/presse/www/eurokommt.htm>

9. OESTERREICHISCHE NATIONALBANK

<http://www.oenb.co.at>

10. SUOMEN PANKKI

<http://www.bof.fi/env/eng/kasi/lista.stm>

11. SVERIGES RIKSBANK

<http://riksbank.se/>

ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΙΣ

1. Austrian Federal Ministry of Finance

<http://www.bmwa.gv.at/bmwa/aktuell/top.htm>

2. Euro-Initiative of the Austrian Ministry of Finance

<http://www.euro.gv.at>

3. Belgian Federal Government

<http://euro.fgov.be/>

4. Belgian Ministry of Finance

<http://minfin.fgov.be>

5. Dutch Ministry of Finance

<http://www.minfin.nl/europa/europa.htm>

6. Dutch National Forum

<http://www.euro.hl/HOMEFR.htm>

7. Finnish Ministry of Finance

<http://www.vn.fi/vm/english/mof.htm>

8. Finnish Council of State

<http://www.vn.fi/english/vn7e.htm>

- 9. French Ministry of Economic Affairs,**
Finance and Industry
<http://www.finances.gouv.fr/euro.index-d.htm>
- 10. German Federal Ministry of Finance**
http://www.bundesfinanzministerium.de/infos/eurogeldf_tripleex.htm
- 11. German Federal Ministry of Justice**
http://www.bundesregierung.de/inland/miniserien/bmj_rahmen.html
- 12. Irish Ministry of Finance**
<http://www.irlgov.ie/finance/225e38a.htm>
- 13. Irish Parliament**
<http://www.irlgov.ie>
- 14. Irish Revenue Commissioners**
<http://www.revenue.ie/euro/docstart.htm>
- 15. Italian Ministry of Treasury, Budget and Planning**
<http://www.tesoro.it/euro-sm.htm>
- 16. Italian Ministry of Education**
<http://eurolandia.tin.it/euro/>
- 17. Luxembourg Ministry of Finance**
<http://www.etat.lu/FI/>
- 18. Portuguese Ministry of Finance's Comiss' o Euro**
<http://www.min-financas.pt/Euro/index.html>
- 19. Spanish Ministry of Economic Affairs and Finance**
<http://www.euro-mech.org>
- 20. Swedish Ministry of Finance**
http://www.sb.gov./info_rosenbad/departament/finans/ds9
- 21. UK Treasury**
<http://www.h.-treasury.gov.uk/pub/html/docs/emu/main.html>

ΤΡΑΠΕΖΕΣ

- 1. ABN AMRO BANK**
<http://www.abnamro.nl/euro/>
- 2. ALLIED IRISH BANKS**
<http://www.iol.ie/~aibtreas/monthly.htm>
- 3. ANHYP BANQUE**
<http://www.anhyp.be/documentatie/html/euro-fr.html>
- 4. BACOB BANQUE**
<http://www.bacob.webware.be/bacob/fr/euro.html>
- 5. BADEN-WURTTENBERGISCHE BANK**
<http://www.bw-bank.de/>
- 6. BANCA COMMERCIALE ITALIANA**
http://bci.it/ufficio_studi/euro/index.html
- 7. BANCA DE CREDITO COOPERATIVO DI MASIANO**
<http://www.ftbcc.it/ds/masiano/news/no31/no.htm>
- 8. BANCA DI CREDITO COOPERATIVO DI MONASTIER**
<http://web.tin.it/bccmonastier/euro.htm>
- 9. BANCA DI ROMA**
<http://www.bancaroma.it:9090/>
- 10. BANCA POPOLARE FRIULADRIA**
<http://www.friuladria.it/euro/>
- 11. BANCO AMBROSIANO**
<http://www.ambro.it/>
- 12. BANCO BILBAO VIZCAYA**
<http://www.bbv.es/BBV/producto/europyme/noticias.htm>
- 13. BANCO CENTRAL HISPANO**
<http://www.bch.es/es/products/euro.html>
- 14. BANCO COMERCIAL PORTUGUÊS**
<http://194.79.83.55/euro/bcp.body.html>
- 15. BANCO ESPIRITO SANTO**
http://www.bes.pt/euro/euro_intro_toc.html
- 16. BANCO PORTUGUÊS DO ATLÂNTICO**
<http://194.79.83.35/euro/atlantico/body.html>
- 17. BANESTO**
<http://www.banesto.es/empresas/castella/indeurov.htm>
- 18. BANK AUSTRIA**
<http://www.bankaustria.com/t-cgi-bin/navigator.pl?Navigator=%Ft-infotainment%2Feu%2Feu5.htm>
- 19. BANK NEDERLANDSE GEMEENTEN**
<http://www.bng.nl/bng/euro/>
- 20. BANK OF IRELAND**
<http://www.treasury.boi.ie/>
- 21. BANKGESELLSCHAFT BERLIN**
<http://www.bankgesellschaft.de/wirtschaftsnews/index.html>
- 22. BANKINTER**
<http://www.bankinter.es/particul/euro/indice.htm>
- 23. BANQUE ET CAISSE D' EPARGNE de l' Etat de Luxembourg**
<http://www.bcee.lu/bcee/french/chap0800.htm>
- 24. BANQUE FINANCIERE GROUPAMA**
<http://www.bfg.fr/>

25. BANQUE INTERNATIONALE à LUXEMBOURG

<http://www.bil.lu/Euro-fr/default.htm>

26. BANQUE NATIONALE DE PARIS

<http://www.bn timer.fr/html/iguide.htm>

27. BANQUE POPULAIRE DE LORRAINE

<http://www.bplorraine.fr/html/unique.htm>

28. BARCLAYS BANK

<http://www.barclays.pt/07/07intro.html>

29. BAYERISCHE HYPOBANK

<http://www.hypo.de/news/euro/index.html>

30. BBL

<http://www.bll.be/euroforum/fr/index.html>

31. Bilbao Bizkaia Kutxa

<http://www.bbk.es/esp/euro/index.html>

32. BRED BANQUE POPULAIRE

<http://www.bred.fr/euro9798.html>

33. CAIXA GALICIA

<http://www.caixagalicia.es/MAPAWEB/mni1.htm>

34. CAIXA GERAL DE DEPOSITOS

<http://www.cqb.pt/euro/Capa.htm>

35. CAJA DE AHORROS DE LA INMACULADA

<http://www.cai.es/opc/3.html>

36. CAJA DE AHORROS DEL MEDITERRANEO

<http://www.afi.es/saicam/CAM/EURO.HTM>

37. CAJA DE AHORROS DE NAVARRA

<http://www.accioneuro.can.es/>

38. CAJA DE AHORROS DE ONTINYENT

<http://www.caixaontinyent.es/moneda.htm>

39. CAJA DE BURGOS

<http://www.cajadeburgos.es/infoeuro.htm>

40. CAJA DE CATALUA

<http://cec.caixacatalunya.es/euro/pral-esp.html>

41. CAJA ESPANA

<http://www.cajaespana.es/feuro.htm>

42. CAJA SEGOVIA

<http://www.cajasegovia.es/EURO/Principa/htm>

43. CARIPOLO

<http://redazione.cariplo.it/Consigli.nsf/OpenDatabase>

44. CASSA DI RISPARMIO DI UDINE E PORDENONE

<http://www.crup.it/prova.html>

45. CASSA RURALE DI STREMBO. BOCENAGO ECADERZONE

<http://www.crsbc.it/indexeur.htm>

46. CISF BANK

<http://194.79.83.34/euro/cisf/>

47. COFINOGA

<http://cofinoga.fr/>

48. COMMERZBANK

<http://www.commerzbank.de/navigate/euro-frm.htm>

49. CREDIOP

<http://www.crediop.it/EURO/default.htm>

50. CREDIT AGRICOLE DU NORD

<http://www.nordnet.fr/ca-nord/pages/ind-actu.htm>

51. CREDIT COMMERCIAL DE FRANCE

<http://www.ccf.fr/espace-euro/index.html>

52. CREDIT INDUSTRIEL ET COMMERCIAL

<http://www.cic.banques.fr/grft-dos.htm#NIBEAU-5>

53. CREDIT LOCAL DE FRANCE

<http://www.clf.fr/PAGES/EURO/EURO.htm>

54. CREDIT LYONNAIS

<http://deef.creditlyonnais.fr/>

55. CREDIT MUTUEL

<http://www.cmutuel.com/home.html>

56. CREDIT SUISSE

<http://www.ska.com/economic-research/Euro/frmEuro.html>

57. CREDIT SUISSE ASSET MANAGEMENT

<http://www.credis.de/Investmentperspektiven/euro.htm>

58. CREDITANSTALT

<http://www.creditanstalt.co.at/pid401D.shtml>

59. DEN DANSKE BANK

<http://www.ddb.dk/>

60. DEUTSCHE BANK

<http://194.175.173.31/dbr/html-d/ewu.htm>

61. DEUTSCHE BANK ESPANA

<http://www.deutsche-bank.es/naveg/euro-1.htm>

62. DG BANK OF GERMANY

<http://www.dgbank.de/leistung/ag/eu/euu>

63. DIE-ERSTE

<http://www.erstebank.at/Inonjava/fshome/htm>

64. DRESDNER BANK

<http://www.dresdner-bank.de/f-firmen/u-europa/home.htm>

65. FORTIS

<http://www.nl.fortis.com/euro/>

- 66. FRANKFURTER SPARKASSE 1822**
<http://www.fraspa.1822.de/ewwu.huml>
- 67. FRIESLAND BANK**
<http://www.friba.nl/html/euro/html>
- 68. GENERALE DE BANQUE**
<http://www.gbank.be/fr/business/euro/inleidihtm>
- 69. GZB Bank**
<http://www.gzb-bank.de/>
- 70. HAMBURGER BANK VON 1861**
<http://www.hambank.de/euro/euro.htm>
- 71. HAMBURGISCHE LANDESBANK GIROZENTRALE**
http://www.hamburglb.de/hlbwinfo/267_e.htm
- 72. IKB DEUTSCHE INDUSTRIEBANK AG**
<http://www.ikb.de/ger/eurotext.htm>
- 73. ING**
<http://euro.ing.nl>
- 74. ISTITUTO BANCARIO SAN PAOLO DI TORINO**
<http://www.sanpaolo.it/euro/>
- 75. JP MORGAN**
<http://www.jdmorgan.com/businesses/fx/emufactsheet/fs.html>
- 76. KREDIETBANK**
<http://www.kb.de/euro/alg/eurbo.1.htm>
- 77. KREISPARKASSE GELNHAUSEN**
<http://ksk.gelnhausen.net/euro.htd>
- 78. KREISSPARKASSE HANNOVER**
<http://www.ksk-hannover.de/d16.html>
- 79. KREISSPARKASSE LUDWIGSBURG**
<http://www.ksklb.de/>
- 80. LA CAIXA**
http://lacaixa.datalab.es/cast/infee_cs.html
- 81. LEONIA BANK**
<http://www.leonia.fi/emu/>
- 82. LG-BANK**
<http://www.lgbank.de/berechnungenf/euro.htm>
- 83. MEDIOCREDITO CENTRALE**
<http://www.mcc.it/euroindx.htm>
- 84. MERITA BANK**
<http://www.merita.fi/EURO/>
- 85. NASPA BANK**
http://www.naspa.de/1_1_1.htm
- 86. OPENBANK**
<http://www.openbank.es/indicadores/homemastrich.htm>
- 87. P.S.K. (POSTBANK - AUSTRIA)**
<http://www.psk.co.at/EUROABC/index.html>
- 88. POSTBANK (GERMANY)**
<http://www.postbank.de/info/finanz.html>
- 89. POSTBANK (NETHERLANDS)**
<http://www.postbank.nl/postbank/index/kthm?ID=679&EID=13>
- 90. POSTIPANKKI**
<http://www.psp.fi/su/tanaan/1997/t.10119>
- 91. QUELLE BANK**
<http://www.quelle-bank.de/home/index.html>
- 92. RABOBANK**
<http://www.rabobank.nl/euro/euro/htm>
- 93. RAIFFREISEBANKEN GRUPPE**
<http://www.raiffeisenat/rbg/euinfo.1htm>
- 94. SOCIÉTÉ GÉNÉRALE**
http://www.socgen.com/html/fr/act/euro/acu_f.htm
- 95. SOCIÉTÉ GÉNÉRALE DEUTSCHLAND**
<http://www.socgen/deutsch/Kunden/Eurocountdown/eurocount.htm>
- 96. SPARKASSE AACHEN**
<http://www.sparkasse-ac.de/>
- 97. SPARKASSE ESSEN**
<http://www.sparkasse-essen.de/sokessen/sokesen.nsf/VwDocsToPublish/D01000LS?OpenDocument>
- 98. SPARKASSEN IM INTERNET**
<http://www.snet.de/information/index.html>
- 99. STADT SPARKASSE DÜSSELDORF**
<http://www.wsskduesseldorf.de/ausland/euro.html>
- 100. STEIERMARKISCHE BANK UND SPARKASSEN**
<http://www.bank-styria.co.at/>
- 101. SVENSKA HANDELSBANKEN**
<http://www.handelsbanken.se/hemsidor.nsf/frameset/AktuelltEngFrameSet>
- 102. ULSTER BANK**
<http://www.ulsterbank.com/ri/emu/emuintro.htm>
- 103. UNIBANK**
http://www.unibank.dk/erhverv/oemu_frame.htm
- 104. UNICAJA**
http://coreo.unicaja.es/eco/7_econo.htm
- 105. VEREINSBANK**
<http://www2.vereinsbank.de/?Category=/&Page=Vereinsbank>

106. VOLKSBANK FÜRSTENFELDBRUCK EG
<http://www.volksbank-ffd.de/waehrungsunion/waehrungsunion/htm>

107. WESTDEUTSCHE LANDESBANK
<http://www.westlb.de/euro/>

108. WGZ BANK
<http://www.wgz-bank.de/cgi-bin/softweb-ch2/p22/htm>

ΤΡΑΠΕΖΙΚΕΣ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑΚΕΣ ΕΝΩΣΕΙΣ

1. Association Cambiste Internationale
<http://www.fxweek.com/aci/eurostat.htm>

2. Belgian Bankers' Association
<http://www.abb-bvb.be/euro/>

3. Ενωση Ελληνικών Τραπεζών*
<http://www.hba.gr>

4. European Banking Federation
<http://www.Fbe.be>

5. European Mortgage Federation
<http://www.eu-mortgage-fed.be/Eurouk.html>

6. European Savings Banks Group
<http://www.savings-banks.com/esdghome>

7. French Banking Association
<http://www.afd.fr/broceuro.htm>

8. German Association of Co-operative Banks
<http://www.vrnet.de/cgi-bin/softweb/Eurokonkret.html>

9. German Banking Association
<http://www.bankenverband.de/Presse-EuroFK/Index.thm>

10. International Swaps and Derivatives Association
<http://www.isda.org/flemu.html>

11. Italian Association of Co-operative Banks
<http://www.bcc.it/euro/index.html>

12. Italian Association of Private Banks
http://www.assbank.it/_private/_aggiornamenti/txtnovco.htm#ind6

13. Spanish Banking Community
<http://www.geocities.com/WallStreet/8999/cheques.html>

* Το site της EET έχει links με όλες τις τράπεζες στην Ελλάδα που διαθέτουν site στο Internet

MMM, ΚΕΝΤΡΑ ΑΝΑΛΥΣΕΩΝ

1. AGEFI
<http://www.agefi.fr/dossiers/eur/somm.htm>

2. ANSA
<http://www.ANSA.it/euro/index.htm>

3. CRÉDIT COMMERCIAL DE FRANCE
http://www.ccf.fr/euro/informer/sel_euro.htm

4. DM
<http://www.dm-online.de/geld/euro/wetteuro.shtml>

5. EBN
<http://www.ebn.co.uk/Features/CountdownToEuro/>

6. ECONOMIST INTELLIGENCE UNIT
<http://www.eiu.com/latest/rr-emu/emuintro.html>

7. ECU-EURO
<http://www.ecu-activities.be>

8. EURO-IMPACT
<http://www.euro-impact.com>

9. EURO: MONEDA UNICA PARA EUROPA
<http://www.geocities.com/WallStreet/8999/>

10. EUROMONEY
<http://www.euromoney.com/contents/publication/euroweek/ew.97/ew.97.530/ew97530.index.html>

11. EUROPEAN BOND COMMISSION OF EFFAS
<http://www.ukbc.org.uk/cgi-bin/ailsa/ukbc-emu/searchs-name>

12. EXPANSISIN
<http://www.recoletos.es/expansion/dossier/retos/pregunta.htm>

13. FINANCIAL TIMES
<http://www.f.t.com/hippocampus/tpsemu.htm>

14. IL SOLE 24 ORE
<http://www.wilsole24ore.it/euro/#top>

15. INSTITUTIONS EUROPEENNES & FINANCE
<http://ief.area-mundi.com>

16. TIJD
http://www.tijd.be/tijdnet/forum/euro_bijlage/titels.htm

Τα στοιχεία των ηλεκτρονικών διευθύνσεων
αντλήσαμε από την Ειδική Έκδοση:
ΤΟ ΕΥΡΩ ΑΠΟ ΤΟ Α ΩΣ ΤΟ Ω, της **Καθημερινής**
την οποία και ευχαριστούμε.

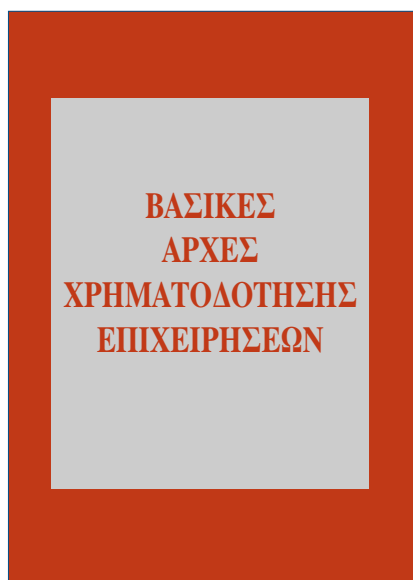
ΠΡΟΣΦΑΤΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

***16 Πρακτικοί Οδηγοί
Ίδρυσης και Λειτουργίας
Ημεδαπών και Αλλοδαπών
Εμπορικών Εταιρειών***

ΕΜΠΟΡΙΚΟ & ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ ΑΘΗΝΩΝ

Σύνταξη - Επιμέλεια: Ν. Παπατζή - Β. Τζαμπτζή / Δικηγορικό Γραφείο
Τηλ. 6849.879, 6835.528 Fax: 6835.529

**ΒΑΣΙΚΕΣ
ΑΡΧΕΣ
ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ**

ΒΑΣΙΛΗΣ ΧΟΥΛΙΑΡΑΣ

Οικονομολόγος, Επισημονικός Συνεργάτης ΤΕΙ Θεσσαλονίκης

***Βασικές Αρχές
Χρηματοδότησης Επιχειρήσεων***

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΒΑΚΑΛΗΣ

Μητροπόλεως 17, 546 24 Θεσσαλονίκη
Τηλ. (031) 232.585 • Fax: (031) 263.405

ΕΝΩΣΗ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

ΚΑΝΟΝΕΣ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗΣ

Το Δελτίον της Ενωσης Ελληνικών Τραπεζών
δέχεται ανέκδοτα άρθρα προς δημοσίευση
εφόσον είναι επώνυμα, σχετίζονται με επίκαιρα ή διαχρονικά ζητήματα
του τραπεζικού τομέα και παρουσιάζουν το θέμα τους
με σαφή, αναλυτικό και επιστημονικό τρόπο.

Τα κείμενα πρέπει να αποστέλλονται δακτυλογραφημένα σε διπλό διάστημα
σε τρία τυπωμένα αντίγραφα και σε δισκέτα 3,5 ιντσών, σε μορφή Word.

Η έκτασή τους δεν πρέπει να υπερβαίνει τις 4.500-5.000 λέξεις
και είναι απαραίτητο να συνοδεύονται από περίληψη (έως 100 λέξεις).

Είναι επιθυμητή η παράθεση Βιβλιογραφίας.

Για να δημοσιευτεί ένα κείμενο, πρέπει να εγκριθεί
από τη Συντακτική Επιτροπή.

Οι αρνητικές αποφάσεις δεν αιτιολογούνται.

Το περιοδικό και η ΕΕΤ δεν δεσμεύονται σε καμία περίπτωση
από τις απόψεις των συγγραφέων.

Η μερική ή ολική αναπαραγωγή κειμένων του περιοδικού
επιτρέπεται μόνο με την άδεια του Εκδότη.

Οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να επικοινωνούν
με την κυρία Α. Μανιάτη, τηλ. 3386.532, fax 3386.596
e-mail: hbapubl@otenet.gr

ΣΥΣΤΑΣΗ

Προκειμένου να διασφαλιστεί
η απρόσκοπτη παράδοση του ΔΕΛΤΙΟΥ σε κάθε αποδέκτη
παρακαλούμε σε περίπτωση αλλαγής
της υπηρεσιακής θέσης ή της ταχυδρομικής σας διεύθυνσης
να ειδοποιείται η Υπεύθυνη Διανομής
κυρία Νατάσα Σπηλιοπούλου
τηλ.: 3386.567, fax: 3615.324